

ΜΕΓΑ
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
* 1934 *

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΤΣΟΠΑΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ
ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΟΣ
ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
ΑΘΗΝΑΙΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ
"ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ,"

ΔΡΧ. 50

ΕΤΟΣ Α'.

ΤΕΥΧΟΣ 1^{ΟΝ}

ΜΕΓΑ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
“ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ,”

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΤΖΟΓΙΑΣ
ΙΑΤΡΟΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΤΟΥ ΕΝ ΚΥΩΝΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΩΡΕΑ Ι. Τζογια
ΗΜΕΡΟΜ. 16-8-85
ΑΡΙΘ. 36071

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 4
ΜΕΓΑΡΟΝ ΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ (Β' ΟΡΟΦΟΣ)
ΤΗΛΕΦ. 22-831

ΑΘΗΝΑΙ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ
1934

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΙ ΜΑΣ

ΜΕΣΑ σὸν ἀληθινὸν αὐτὸν κατακλυσμὸν τῶν διαφόρων βιβλίων ποὺ ἄρχισαν νὰ μοιράζωνται τῶρα τελευταῖα ἀπὸ τὶς περισσότερες ἐφημερίδες, καὶ ποὺ—γιά νὰ μιλήσουμε τῇ γλῶσσᾳ τῆς ὥμης ἀλήθειας—δὲν προσφέρουν τίποτε στὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ ἀπ' ὅτι προσφέρουν ἢ ἐκδόσεις ὁποιουδήποτε ἐκδοτικοῦ μας οἴκου, ὁ «ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ» φροντίζοντας πάντοτε μὲ πραγματικὴ στοργὴ γιὰ τοὺς ἀναγνώστας του ἐσκέφθηκε νὰ ἐκδώσῃ χάριν τοὺς ἕνα ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ποὺ νὰ εἶναι εὐχάριστο, τερπνόν, διασκεδαστικόν, μὲ ἄλλα λόγια ἕνα «ξεκούρασμα τοῦ πνεύματος», ἀλλὰ συγχρόνως καὶ χρήσιμο, διδακτικόν, μορφωτικόν. Τὸ περιοδικὸ ποὺ εἶπε δηλαδὴ ἀπὸ τὸν τόπο μας. Ἕνα περιοδικὸ ποὺ θὰ γίνῃ ἀπαραίτητος σύντροφος κάθε ἐργαζόμενου ἀνθρώπου, κάθε ἀνθρώπου ποὺ, ἀπὸ τὴν σκληρὴ βιοπάλη τῆς ζωῆς δὲν ἔχει οὔτε τὸν ἀπαιτούμενο καιρό, οὔτε καὶ τὰ ὀλίκα μέσα ἴσως γιὰ νὰ παρακολουθῇ πολὺτιμες ἐγκυκλοπαιδεῖες ἢ ὀγκώδη εἰδικὰ μορφωτικὰ συγγράμματα.

Αὐτὲς ἡ ἀρχές, αὐτὲς ἡ σκέψεις μᾶς ὠδήγησαν στὴν ἐκδόσιν τοῦ «Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Ἡμερολογίου» μας. Καὶ δὲν δειλιάσαμε μπροστὰ σὲ καμμιά θυσία, γιὰ νὰ καταστήσωμε ὅσο τὸ δυνατόν τελειότερο τὸ ἔργο μας. Οἱ κορυφαῖοι λόγιοι, δημοσιογράφοι καὶ καλλιτέχναι τοῦ τόπου μας συνεργάσθηκαν μ' ἐνθουσιασμὸ μαζὶ μᾶς γιὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ ὀραίου αὐτοῦ σκοποῦ. Κι' ἔτσι, ξεφυλλίζοντας τὶς σελίδες τοῦ «Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Ἡμερολογίου», ὁ Ἕλλην ἀναγνώστης θὰ γνωρίσῃ τὰ θαυ-

μασιώτερα έργα τῆς δικῆς μας καὶ ξένης λογοτεχνίας, θὰ περάσῃ εὐχάριστες στιγμὲς διαδάζοντας δροσερὰ καὶ ἔξυπνα εὐθυμογραφήματα, ἀλλὰ συγχρόνως θ' ἀποκτήσῃ καὶ πλῆθος ἐγκυκλοπαιδικῶν γνώσεων, θὰ πληροφορηθῇ ὅλα τὰ σύγχρονα προβλήματα ποὺ ἀπασχολοῦν τὴν ἀνθρωπότητα, θὰ λάβῃ μιὰ σαφὴ γνώση τῆς σημερινῆς καταστάσεως τοῦ κόσμου, θὰ ταξιθεύσῃ μὲ τὴ φαντασία στὶς πιὸ μαγευτικὰς χῶρες, καὶ τέλος θ' ἀποκτήσῃ ὅλα τὰ ἐφόδια ὥστε νὰ μπορῇ νὰ λύσῃ πρακτικὰ ὁποιαδήποτε ἀπορία τοῦ παρουσιασθῇ στὴν καθημερινή του ζωή.

Τὸ ὀγκῶδες αὐτὸ περιοδικὸ μας θὰ ἐκδίδεται τῶρα στὴν ἀρχὴ δύο φορὲς τὸ χρόνο. Γρήγορα ὅμως ἐλπίζουμε νὰ κατορθώσουμε ὥστε ἡ ἐκδόσις του νὰ γίνῃ συχνότερα· ἔτσι ὥστε ν' ἀποτελῇ τὸν πραγματικὸν καθρέφτη τῆς τόσο πολύμορφης ζωῆς τοῦ αἰῶνος μας, καθρέφτη ἀπὸ τὸν ὁποῖο νὰ μὴν ξεφεύγῃ κανένα ἀπὸ τὰ μεγάλα ζητήματα τῆς ἐπικαιρότητος, μὲ τὴν ἀνάπτυξιν ποὺ μόνον ἓνα ὀγκῶδες τεῦχος σὰν τὸ παρὸν μπορεῖ νὰ περιλάβῃ. Ἐξ ἄλλου, ἡ συγκέντρωσις τόσης διαφορετικῆς ὅσο καὶ ἐκλεκτῆς ὕλης, ποὺ νὰ ἀφορᾷ ὅλα τὰ πεδία τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως, θὰ ἐμφανίζῃ διαδοχικὰ τὶς μεταμορφώσεις καὶ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ κόσμου μὲ ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερη πιστότητα, σαφήνεια καὶ ἀκρίβεια.

Ἐξασφαλίσαντες, ἀφ' ἑτέρου, τὴν ἐπὶ θαυμασίου χάρτου, μὲ καινούργια στοιχεῖα καὶ σὲ νέο πιεστήριον καλλιτεχνικὴν ἐκτύπωσιν τοῦ περιοδικοῦ μας, εἴμεθα βέβαιοι ὅτι καὶ ὡς τόμοι ἀκόμη, ἡ σειρὴς τοῦ «Ἡμερολογίου» μας θ' ἀποτελέσουν ἓνα μοναδικὸ κόσμημα κάθε βιβλιοθήκης.

Αὐτὸ τὸ καθήκον ἐνομίσαμε ὅτι εἴχαμε νὰ ἐπιτελέσωμε ἀπέναντι τῶν ἀναγνωστῶν μας, ποὺ μὲ τόσον ἐνθουσιασμὸ μᾶς ὑπεστήριξαν πάντοτε σὲ κάθε εὐγενῇ ἀγῶνα μας, σὲ κάθε πρωτοπόρο ἰδέα μας. Ἦδη, εἶναι εἰς θέσιν νὰ κρίνουν καὶ μόνοι τους, ἀπὸ τοὺς πρώτους καρποὺς τῆς ἐργασίας μας ποὺ τοὺς παρουσιάζουμε σήμερα, — ἀπὸ τὸν πρῶτον αὐτὸν τόμον τοῦ «Μεγάλου Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Ἡμερολογίου» μας — κατὰ πόσον ἐπέτυχεν ὁ σκοπὸς μας...

Ο «ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ»

"Ετυχε νὰ σκεφθῆτε...

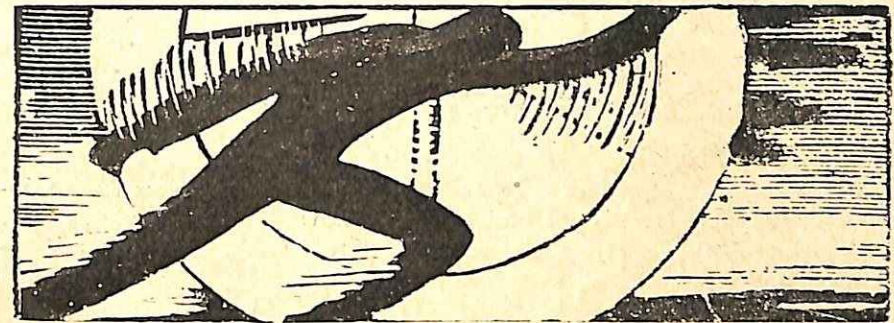
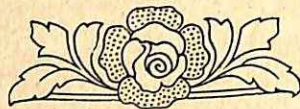
... καμμιά φορὰ τί γίνεται τὴν ἴδια στιγμή σ' ὅλον τὸν κόσμον; Καί, γιὰ νὰ μιλήσουμε πιὸ συγκεκριμένα: ἔτυχε ποτὲ νὰ συλλογισθῆτε ὅτι τὴν ὥρα ποὺ πηγαίνετε σεῖς κουρασμένοι, τὸ μεσημέρι, σίτισας γιὰ νὰ φάτε, σ' ἄλλες χῶρες ὅπως στὴν Κούβα καὶ στὴν Μαρτινίκα... δὲν ἔχουν σηκωθῇ ἀκόμη ἀπὸ τὸ κρεβάτι, σ' ἄλλες ὅπως στὴν Μαντζουρία ἢ στὴν Σενεγάλη... πίνουν τὸν πρωῒνὸ καφέ τους, σ' ἄλλες ὅπως στὴν Τασμανία... κάθονται νὰ φᾶν γιὰ βράδυ, σ' ἄλλες τέλος, ὅπως στὴν Ν. Ὑόρκη... γλεντοῦν στὰ καμπαρέ;...

Κι' ὅμως ἔτσι εἶναι. Ἡ ὥρες, ὡς γνωστόν, διαφέρουν ἀπὸ τόπο σὲ τόπο ἀναλόγως κυρίως τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους καὶ μήκους κάθε χώρας. Ἔτσι...

... "Οταν στὰς Ἀθήνας εἶναι μεσημέρι

στὴν Ἀγγλία	εἶναι	10 π. μ.
» Αἴγυπτο	»	μεσημέρι
» Ἀλβανία	»	11 π. μ.
» Ἀλγερία	»	10 π. μ.
» Αὐστρία	»	11 π. μ.
στὸ Βέλγιον	»	10 π. μ.
στὴν Βουλγαρία	»	μεσημέρι
» Γαλλία	»	10 π. μ.
» Γερμανία	»	11 π. μ.
στὸ Γιβραλτάρ	»	10 π. μ.
στὴν Γιουγκοσλαβία	»	11 π. μ.
» Δανία	»	11 π. μ.
» Ἑλβετία	»	11 π. μ.
» Ἑρυθραία	»	1 μ. μ.
» Ἰαπωνία	»	7 μ. μ.
στὸ Ἰράκ	»	1 μ. μ.
στὴν Ἰσπανία	»	10 π. μ.
» Ἰταλία	»	11 π. μ.

στην Κίνα	είναι	6 μ. μ.
» Κούβα	»	5 π. μ.
» Κύπρο	»	μεσημέρι
» Λιθουανία	»	11 π. μ.
» Μάλτα	»	11 π. μ.
» Μαρτινίκα	»	6 π. μ.
» Μαντζουρία	»	7 μ. μ.
» Ν. Υόρκη	»	5 π. μ.
» Νορβηγία	»	11 π. μ.
» Ούγγαρία	»	11 π. μ.
» Παλαιστίνη	»	μεσημέρι
στο Περού	»	5 π. μ.
στην Πολωνία	»	11 π. μ.
» Πορτογαλλία	»	10 π. μ.
» Ρουμανία	»	μεσημέρι
» Ρωσσία (Δυτική)	»	μεσημέρι
» » (Ανατολική)	»	11 π. μ.
» Σενεγάλη	»	9 π. μ.
στο Σουδάν	»	μεσημέρι
στην Σουηδία	»	11 π. μ.
» Συρία	»	μεσημέρι
» Τουρκία	»	μεσημέρι
» Τασμανία	»	8 μ. μ.
» Τσεχοσλοβακία	»	11 π. μ.

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ πόλεμος δὲν ἐπέφερε μόνον μιὰ γενική ἀναστά-
τωση στὰ ἔθνη, στὰ ἔθιμα καθὼς καὶ στὶς οἰκονομικὰς συνθη-
κας τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων. Μετέβαλλε ριζικὰ ὡς καὶ αὐτὴν τὴν
μορφὴν τοῦ κόσμου. Κράτη πανίσχυρα μέχρι πρό ὀλίγων ἐτῶν ἀκόμη,
ἐξηφανίσθησαν ἀπὸ τὸν χάρτη, ἄλλα πάλι μοιράσθησαν σὲ τόσα πολ-
λὰ κρατίδια, ὥστε ἐγιναν... ἀγνώριστα. Καὶ σὲ ἄλλες περιοχὰς τέλος,
ὅπου δὲν ὑπῆρχαν παρὰ ὑπόδουλοι λαοί, ξεφύτρωσαν ἑξαφνα βασιλεία,
δημοκρατίες, αὐτοτελὴ κρατίδια. Ἐκτὸς ὅμως αὐτοῦ, ὥσάν νὰ εἶχε
συμμαχήσει μαζί μὲ τὴν μοίραν καὶ ὁ χρόνος ἀκολούθησαν θάνατοι βα-
σιλέων, ἐπαναστάσεις ἐναντίον τῶν παλαιῶν θεσμῶν, καὶ γενικῶς
μιὰ τέτοια ἀναστάτωση στὰ παλῆα καθεστῶτα, ὥστε ἡ μέχρι πρό ὀλί-
γου ἐν χρήσει γαωγραφίε καὶ ἐνθνογραφίε ἀχρηστευθῆκαν ξαφνικά.

Γι' αὐτοὺς ὅλους τοὺς λόγους νομίσσαμε ὅτι δὲν θὰ ἦταν ἄσκοπο
νὰ δώσουμε μιὰ πλήρη εἰκόνα τῆς μορφῆς τοῦ κόσμου ὅπως παρουσιάζ-
εται σήμερα, τὴν «τελευταία τῆς λέξης» νὰ ποῦμε, ὕστερ' ἀπὸ τίς κοινω-
νικὰς καὶ ἐθνολογικὰς τρικυμίες ποὺ συγκλόνισαν τὴν ἀνθρωπότητα
στὰ τελευταία χρόνια.

Ἄς ἐλπίσουμε ὅτι ἡ μορφή αὐτὴ θὰ εἶναι καὶ ἡ τελειωτικὴ. Γιατί,
ἀσφαλῶς, εἶναι καιρὸς πιά ἡ ταλαιπωρημένη ἀνθρωπότης νὰ ἡσυχάσῃ
λίγο...

Ἐννοεῖται ὅτι στὸν μικρὸ μας αὐτὸν συνοπτικὸ πῖνακα ἀναγκασθή-
καμε, χάριν συντομίας νὰ μεταχειρισθοῦμε διάφορες συγκεκριμένους λέ-
ξεις: «πληθ.» π.χ. σημαίνει «πληθυσμός», «κάτ.» σημαίνει «κάτοικοι»,
«τ.χλμ.» σημαίνει «τετραγωνικά χιλιόμετρα», «πρωτ.» σημαίνει «πρω-
τεύουσα», «ἐκτ.» σημαίνει «ἐκτάσεις», «διαφ. ἐθν.» σημαίνει «διάφοροι
ἐθνικότητες», «πυκν.» σημαίνει «πυκνότης» (ἀριθμὸς κατοίκων κατὰ
τ. χλμ.).

Α. ΕΥΡΩΠΗ

ΑΓΙΟΣ ΜΑΡΙΝΟΣ

Ἀνεξάρτητον κρατίδιον ἐντὸς τῆς Ἰταλίας. Δημοκρατία. Διευθύνοντες ὕπατοι: Μ. Ροῦσσι καὶ Ν. Βουργκάιν. Ἔκτ. 61 τ. χλμ. Πληθ. 13013. Πυκν. 216. Πρωτ. ΣΑΝ ΜΑΡΙΝΟ, 1600 κατ. Νόμισμα: Ἰταλικὴ λιρέττα.

ΑΛΒΑΝΙΑ

Ἡ μικροτέρα εἰς ἑκτασιν χώρα τῆς Βαλκανικῆς χερσονήσου, ὀριζομένη ἀπὸ τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, τὴν Γιουγκοσλαυίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἀποτελεῖ βασιλεῖον, ἰδρυθὲν τῷ 1928, μέ βασιλέα τὸν Ἀχμέτ Ζώγου Μάτι Α'. Ἔκτ. 27538 τ.χλμ. Πληθ. 1.005.902. Πυκν. 37. Διανομὴ κατὰ ἐθνικότητας (ἐπὶ 1000): 333 Γκέγκηδες, 280 Τσόσκηδες, 65 Σέρβοι, 55 Τζινσάρηδες, 50 Τοῦρκοι, 18 Ἑλληγες. Διανομὴ κατὰ θρησκεύματα (ἐπὶ 1000): 584 Μουσουλμάνοι, 181 Ὀρθόδοξοι, 89 Καθολικοὶ κλπ. Πρωτ. ΤΥΡΑΝΝΑ, 15.000 κατ. Ἄλλαι πόλεις: Σκόδρα, 37.000 κατ. Νόμισμα 1 Λέκα=100 Κινδάρ. Εἰς τὴν Ἀλβανίαν ὑπάρχει σημαντικὴ ἑλληνικὴ μειονότης.

ΑΝΔΟΡΡΑ

Μικρὰ δημοκρατία κειμένη μεταξύ τῶν γαλλικῶν καὶ ἰσπανικῶν συνόρων, ἰδρυθεῖσα τῷ 815. Κυβερνᾶται ὑπὸ τοῦ Συνδίκου Ἀρμοστοῦ Π. Φόντ Ἀρεμὺ καὶ ἀπὸ Κοινοτικὸν Συμβούλιον. Ἔκτ. 452 τ.χλμ. Πληθ. 5230. Πυκν. 12. Πρωτ. ΑΝΔΟΡΡΑ-λὰ-ΒΙΕΓΚΑ, 600 κατ. Νόμισμα: ἰσπανικὴ πετσέτα καὶ γαλλικὸν φράγκον.

ΑΥΣΤΡΙΑ

Ὁμόσπονδος Δημοκρατία τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης, πυρὴν τῆς παλαιᾶς Αὐτροσυγγρικῆς Αὐτοκρατορίας. Πρόεδρος: Βίλχελμ Μίκλας. Καγκελάριος - Δικτάτωρ: Ἐγκλεμπερτ Ντόλφους. Ἔκτ. 83833 τ.χλμ. Πληθ. 6.534.500. Πυκν. 78. Διανομὴ κατ' ἐθνικότητας (ἐπὶ 1000): 940 Γερμανοί, 13 Τσέχοι, 6 Σλοβένοι, 6 Κροάται, 2 Οὐγγροι, 33 διαφ. ἐθν. Διανομὴ κατὰ θρησκεύματα (ἐπὶ 1000): 953 καθολικοὶ, 25 διαμαρτυρόμενοι, 22 Ἰσραηλίται. Πρωτ. ΒΙΕΝΝΗ, 1.865.000 κατ. Μία ἐκ τῶν ὠραιότερων εὐρωπαϊκῶν πόλεων, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως. Ἄλλαι πόλεις: Γκράτζ, 190.000 κατ. Νόμισμα 1 σελίνι=100 γκρόσεν.

« ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ »

ΒΕΛΓΙΟΝ

Βασιλεῖον ὀριζόμενον ὑπὸ τῆς Ὀλλανδίας, Γερμανίας, Λουξεμβούργου, Γαλλίας καὶ Βορείου Θαλάσσης. Βασιλεὺς: Λεοπόλδος ὁ Γ' τοῦ Σάξ-Κόμπουργκ-Γκότα. Γεννηθεὶς τῷ 1901, ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ 1934. Κυβερνᾶται ὑπὸ Βουλῆς καὶ Γερουσίας. Ἔκτ. 30444 τ. χλμ. Πληθ. 8.129.000. Πυκν. 267. Ἐθνικότητες: Φλαμανδικὴ καὶ Οὐαλονικὴ. Θρήσκευμα: Καθολικόν. Πρωτ. ΒΡΥΞΕΛΛΑΙ, 807.000 κατ. Ἄλλαι πόλεις: Ἀμβέρσα, 365.000 κατ. Γάνδη, 167.000 κατ.

Νόμισμα: 1 φράγκον=100 σαντίμ.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Βασιλεῖον τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου, ὀριζόμενον ὑπὸ τῆς Ρουμανίας, Γιουγκοσλαυίας, Ἑλλάδος, Τουρκίας καὶ Εὐξείνου Πόντου. Βασιλεὺς: Βόρις ὁ Γ' τῆς Σάξης. Γεννηθεὶς τῷ 1894, ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ 1918. Κυβερνᾶται ὑπὸ Βουλῆς. Ἔκτ. 103.146 τ. χλμ. Πληθ. 5.478.700. Πυκν. 50. Διανομὴ κατ' ἐθνικότητας (ἐπὶ 1000): 813 Βούλγαροι, 105 Τοῦρκοι, 24 Ἀτσίγγανοι, 13 Πομάκοι, 19 Ρουμάνοι, 8 Ἰσραηλίται, 2 Ἑλληγες, 5 Ἀρμένιοι. Θρήσκευμα: Ὀρθόδοξοι καὶ μουσουλμάνοι. Πρωτ. ΣΟΦΙΑ, 213000 κατ. Ἄλλαι πόλεις: Φιλιππούπολις, 65.000 κατ. Βάρνα, 50.000 κατ.

Νόμισμα: 1 Λέβα=100 Στατίνκι.

ΓΑΛΛΙΑ

Μεγάλῃ Δημοκρατία ὀριζομένη ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τῆς Μάχης καὶ τῆς Μεσογείου, καθὼς καὶ ὑπὸ τοῦ Βελγίου, Γερμανίας, Ἑλβετίας, Ἰταλίας καὶ Ἰσπανίας. Πρόεδρος: Ἀλβέρτος Λεμπρέν, ἐκλεγείς διὰ τὴν ἑπταετίαν 1933—1940. Κυβερνᾶται ὑπὸ Βουλῆς καὶ Γερουσίας. Ἔκτ.: 551.009 τ. χλμ. Πληθ. 41.941.000. Πυκν. 76. Ἐθνικότης ἀμιγής. Θρήσκευμα καθολικόν. Πρωτ. ΠΑΡΙΣΙΟΙ, 4.765.000 κατ. ἐκ τῶν ὠραιότερων πόλεων τοῦ κόσμου. Ἄλλαι πόλεις: Μασσαλία, 600.000 κατ., Λυὼν 550.000 κατ., Μπορδὼ, 400.000 κατ.

Νόμισμα: 1 φράγκον = 100 σαντίμ.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Μεγάλῃ ὁμοσπονδιακῇ Δημοκρατίᾳ ὀριζομένη ὑπὸ τῆς Βορείας Θαλάσσης, τῆς Ρωσίας, τῆς Πολωνίας, τῆς Τσεχοσλοβακίας, τῆς Αὐστρίας, τῆς Ἑλβετίας, τῆς Γαλλίας, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ὀλλανδίας. Πρόεδρος: Παῦλος φὸν Μπενέκεντορφ φὸν Χίντεμπουργκ, ἐπανεκλεγείς τῷ 1932. Καγκελάριος - Δικτάτωρ: Ἀδόλφος Χίτλερ. Ἔκτ. 470.628 τ. χλμ. Πληθ. 63.367.000. Πυκν. 134. Πολλὰ ἐθνικὰ μειονότητες. Θρη-

σκεύματα : διαμαρτυρόμενοι, καθολικοί, Ισραηλίται. Πρωτ. ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 4.217.000 κατ. "Άλλαι πόλεις : Άμβουρνον 1.129.000 κατ., Λειψία 625.000 κατ., Μόναχον 600.000 κατ., Δρέσδη 550.000 κατ.

Νόμισμα : 1 Μάρκον=100 πφένιχ.

ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ

Τριαδικόν βασιλείον της Βαλκανικής χερσονήσου, οριζόμενον υπό της Άδριατικής, Ιταλίας, Αυστρίας, Ούγγαρίας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Ελλάδος και Άλβανίας. Περιλαμβάνει την Σερβίαν, την Κροατίαν και την Σλοβενίαν. Βασιλεύς : Άλέξανδρος ο Α΄ Καραγεώργεβιτς, γεννηθείς τῷ 1888, ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ 1921. Καθεστὼς δικτατορικόν. Ἔκτ. 248.665 τ. χλμ. Πληθ. 11.997.000. Πυκν. 48. Πολλὰ ἔθνη καὶ μειονότητες. Ἐρησκεύματα : ὀρθόδοξοι, καθολικοί, μουσουλμάνοι. Πρωτ. ΒΕΛΙΓΡΑΔΙ, 120.000 κατ. "Άλλαι πόλεις : Ζάγκρεμπ, 80.000 κατ., Λιουμπλιάνα, 60.000 κατ. Νόμισμα : 1 δηνάριον=100 παρᾶ.

ΔΑΝΙΑ

Βασιλείον οριζόμενον ἀπὸ τὴν Βόρειον Θάλασσαν, τὴν Βαλτικὴν καὶ τὴν Γερμανίαν. Βασιλεύς : Χριστιανὸς Ι΄ τοῦ Χόλσταϊν-Γλύξμπουργκ, γεννηθείς τῷ 1872, ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ 1912. Κυβερνᾶται ὑπὸ Βουλῆς καὶ Γερουσίας. Ἔκτ. 42934 τ. χλμ. Πληθ. 3.550.000 Πυκν. 83. Ἐθνικότης ἀμιγῆς. Ἐρησκευμα : διαμαρτυρόμενοι. Πρωτ. ΚΟΠΕΓΧΑΓΗ, 771.000 κατ. Νόμισμα : 1 κορώνα=100 ἔρε.

ΔΑΝΤΖΙΓΚ

Ἐλευθέρα πόλις ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς. Κυβερνᾶται ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Γερουσίας (Δόκτωρ Χένριχ Σάλμ). Ἔκτ. 1950 τ. χλμ. Πληθ. 470000 Πυκν. 196. Πρωτ. ΔΑΝΤΖΙΓΚ, 232.000 κατ. Νόμισμα 1 γούλδεν=100 πφένιχ.

ΕΛΒΕΤΙΑ

Ὁμοσπονδιακὴ δημοκρατία παρὰ τὰς Ἄλπεις. Πρόεδρος : Δόκτωρ Ροβέρτος Χαάμπ ἐκλεγείς τῷ 1929. Κυβερνᾶται ἀπὸ Ἐθνικὸν Συμβούλιον καὶ Συμβούλιον τῶν Καντονίων. Ἔκτ. 41.295 τ. χλμ. Πληθ. 4.066 000. Πυκν. 98. Τρεῖς ἐπίσημοι γλῶσσαι : Γερμανικὴ, Γαλλικὴ, Ἰταλικὴ. Πρωτ. ΒΕΡΝΗ, 111 800 κατ. "Άλλαι πόλεις : Ζυρίχη, 200.000 κατ., Γενεύη, 145.000 κατ., Βασιλεία 140 000 κατ. Νόμισμα : 1 φράγκον = 100 σαντίμ.

ΕΛΛΑΣ

Δημοκρατία οριζομένη ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, τῆς Μεσογείου, τῆς Ἀδριατικῆς, τῆς Ἀλβανίας, τῆς Γιουγκοσλαβίας, τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Τουρκίας. Πρόεδρος Ἀλέξανδρος Ζαΐμης, ἐκλεγείς τῷ 1920. Κυβερνᾶται ὑπὸ Βουλῆς καὶ Γερουσίας. Ἔκτ. 217.000 τ. χλμ. Πληθ. 6.201.684. Πυκν. 47. Ἐθνικότης ἀμιγῆς. Ἐρησκευμα Ὀρθόδοξοι 5.961.529, καθολικοὶ 35.182, διαμαρτυρόμενοι 9.000, Μουσουλμάνοι 126.000, Ἰσραηλίται 72.791. Πρωτ. ΑΘΗΝΑΙ 482.570 κατ. "Άλλαι πόλεις : Θεσσαλονίκη 250.000 κατ., Πειραιεύς 300.000 κατ., Πάτραι 80.000 κατ., Καβάλλα 60.000 κατ. Νόμισμα 1 δραχμὴ = 100 λεπτά.

ΕΣΘΟΝΙΑ

Δημοκρατία μεταξὺ Ρωσσίας καὶ Λιθουανίας. Πρόεδρος : Ι. Τόννισεν. Ἔκτ. 47549 τ. χλμ. Πληθ. 1.107.000. Πυκν. 23. Ἐρησκευμα (ἐπὶ 1000) : 786 διαμαρτυρόμενοι, 120 ὀρθόδοξοι, 94 καθολικοί. Πρωτ. ΡΕΒΑΛ 131.500. Νόμισμα 1 Κορώνα=100 ἔρε.

ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Νῆσος, ἀποτελοῦσα ἀνεξάρτητον δημοκρατίαν, πλὴν τοῦ τμήματος Ἄλστερ, ὑπαγομένου εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν. Κυβερνᾶται ὑπὸ κοινοβουλίου. Πρωθυπουργός : ντὲ Βαλέρα. Ἔκτ. 75.000 τ. χλμ. Πληθ. 4.000.000 Πυκν. 54ν. Ἐθνικότης ἀμιγῆς. Ἐρησκευμα καθολικόν. Πρωτ. ΔΟΥΒΛΙΝΟΝ, 400.000 κατ. "Άλλαι πόλεις : Μπέλφαστ (Ἄλστερ) 393.000 κατ. Νόμισμα : Λίρα ἀγγλίας=20 σελίνια.

ΙΣΛΑΝΔΙΑ

Νῆσος τοῦ Βορείου Ἀτλαντικοῦ ἀποτελοῦσα ἀνεξάρτητον κράτος, διοικούμενον ὑπὸ Βουλῆς καὶ με βασιλέα τὸν Χριστιανὸν Ι΄ τῆς Δανίας. Ἔκτ. 102.137 τ. χλμ. Πληθ. 103.690. Πυκν. 1. Πρωτ. ΡΕΥΚΙΑΒΙΚ, 23.000 κατ. Νόμισμα 1 κορώνα=100 ἔρε.

ΙΣΠΑΝΙΑ

Δημοκρατία οριζομένη ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τῆς Γαλλίας, τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Πορτογαλλίας. Πρόεδρος Δὸν Νισέτο Ἀλκαλά Θαμόρρα, ἐκλεγείς τῷ 1931. Κυβερνᾶται ὑπὸ Βουλῆς. Ἔκτ. 503.075 τ. χλμ. Πληθ. 23.817.200. Πυκν. 47. Ἐθνικότητες (ἐπὶ 1000) Ἰσπανοὶ 814, Καταλανοὶ 166, Βάσκοι 20. Πρωτ. ΜΑΔΡΙΤΗ 883.000 κατ. "Άλλαι πόλεις Βαρ-

κελώνη, 710.000 κάτ., Βαλένθια, 250.000 κάτ. Νόμισμα· 1 πεσέτα=100 σεντάβος.

ΙΤΑΛΙΑ

Βασίλειον ὀριζόμενον ὑπὸ τῆς Μεσογείου, τῆς Ἀδριατικῆς, τῆς Γιουγκοσλαΐας, τῆς Αὐστρίας, τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Γαλλίας. Βασιλεὺς· Βίκτωρ Ἐμμανουήλ ὁ Γ' τῆς Σαβοΐας. Πρωθυπουργός-δικτάτωρ Μπενίτο Μουσολίνι. Ἔκτ. 310.137 τ. χλμ. Πληθ. 41.173.000. Πυκν. 125. Διανομὴ ἐθνικότητων (ἐπὶ 1000): 976 Ἰταλοί, 12 Σλοβένοι, 6 Γερμανοί, 2 Ἕλληνες, 2 Γάλλοι, 2 Ἀλβανοί. Θρησκεῦμα καθολικόν. Πρωτ. ΡΩΜΗ, 700.000 κάτ. Ἄλλαι πόλεις· Νεάπολις 780.000 κάτ., Μιλάνον 718.000 κάτ., Τουρίνον 517.000 κάτ. Νόμισμα· 1 λιρέττα = 100 τσεντέζιμι.

ΛΕΤΤΟΝΙΑ

Δημοκρατία ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς. Πρόεδρος· Γουσταῦος Ζέμγκαλε, ἐκλεγείς τῷ 1930. Κυβερνᾶται ὑπὸ Βουλῆς. Ἔκτ. 65.792 τ. χλμ. Πληθ. 1.900.000. Πυκν. 29. Ἐθνικότητες καὶ θρησκεύματα ἀναμεμιγμένα. Πρωτ. ΡΙΓΑ, 377.900 κάτ. Νόμισμα· 1 λάτ = 100 σαντίμ.

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Δημοκρατία ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς. Πρόεδρος· Ἀντώνια Σμετόνα. Κυβερνᾶται ὑπὸ Βουλῆς. Ἔκτ. 55.659 τ. χλμ. Πληθ. 2.286.000 Πυκν. 41. Ἐθνικότητες καὶ θρησκεύματα ἀναμεμιγμένα. Πρωτ. ΚΑΟΥΝΑΣ, 92.400 κάτ. Νόμισμα 1 λίτ=100 καπίκια.

ΛΙΧΤΕΝΣΤΑΙΝ

Ἀνεξάρτητον πριγκιπάτον μεταξύ Ἑλβετίας καὶ Αὐστρίας. Ἡγεμών· Πρίγκηψ Φράντζ, ἀνακηρυχθεὶς τῷ 1929. Ἔκτ. 159 τ. χλμ. Πληθ. 11.500. Πυκν. 74. Πρωτ. ΒΑΔΟΥΣ, 1200 κάτ. Νόμισμα· Ἑλβετικὸν φράγκον.

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΝ

Ἀνεξάρτητον Μεγάλον Δουκάτον μεταξύ Βελγίου, Γαλλίας καὶ Γερμανίας. Ἡγεμών· Πριγκήπισσα Καρλόττα τοῦ Νασάου, γεννηθεῖσα τῷ 1896, ἀνελθοῦσα ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ 1919. Κυβερνᾶται ὑπὸ Βουλῆς. Ἔκτ. 2586 τ. χλμ. Πληθ. 285.600. Πυκν. 110. Πρωτ. ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΝ, 54.000 κάτ. Νόμισμα· 1 φράγκον=100 σαντίμ.

ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ

Συνταγματικὴ Μοναρχία καὶ Αὐτοκρατορία ἀποτελουμένη ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Σκωτίαν, τὴν Οὐαλλίαν καὶ Ἰρλανδία, καθὼς καὶ ἀπὸ τὰς κτήσεις. Βασιλεὺς τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ Αὐτοκράτωρ τῶν Ἰνδιῶν· Γεώργιος ὁ Ε' τοῦ Ἀννοβέρου, γεννηθεὶς τῷ 1865 καὶ ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ 1910. Κυβερνᾶται ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων καὶ τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων. Ἔκτ. τῶν Βρετανικῶν νήσων, πλὴν τῆς Ἰρλανδίας· 241.839 τ. χλμ. Πληθ. 44.819.700. Ἐθνικότης ἀμιγής. Θρήσκευμα· διαμαρτυρόμενοι. Πρωτ. ΛΟΝΔΙΝΟΝ, 7.806.000 κάτ., ἄλλαι πόλεις· Γλασκῶβη 1.035.000 κάτ., Βιρμιγχάμη 920.000 κάτ., Λίβερπουλ 803.000 κάτ., Μάντσεστερ 730 000 κάτ. Νόμισμα· 1 λίρα στερλίνα=20 σελλίνα, ἕκαστον σελλίνο ὑποδιαίρεῖται εἰς 12 πέννας.

ΜΟΝΑΚΟ

Ἀνεξάρτητον κρατίδιον εἰς τὴν Κυανὴν Ἀκτὴν τῆς Μεσογείου. Ἡγεμών· Πρίγκηψ Λουδοβίκος Β' Γκριμάλντι, γεννηθεὶς τῷ 1870 καὶ ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ 1922. Ἔκτ. 1 1/2 τ. χλμ. Πληθ. 22.173. Πυκν. 14.767 (!). Πρωτ. ΜΟΝΑΚΟ. Ἄλλη πόλις· Μόντε Κάρλο. Νόμισμα· Γαλλικὸν φράγκον καὶ Ἰταλικὴ λιρέτα.

ΝΟΡΒΗΓΙΑ

Βασίλειον τῆς Σκανδιναυϊκῆς χερσονήσου. Βασιλεὺς· Χάκων ὁ Ζ' τοῦ Σλέσβιγκ - Χόλσταϊν - Γλύξβουργκ. Κυβερνᾶται ὑπὸ κοινοβουλίου. Ἔκτ. 329.795 τ. χλμ. Πληθ. 2.809.600. Πυκν. 9. Ἐθνικότης ἀμιγής (ὀλίγοι Σουηγοὶ καὶ Λάπωνες). Θρησκεῦμα· Διαμαρτυρόμενοι. Πρωτ. ΟΣΛΟ (πρῶν Χριστιάνια) 249.700 κάτ. Ἄλλαι πόλεις· Μπέργκεν 80.000 κάτ. Νόμισμα· 1 κορώνα=100 ἔρε.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ (Κάτω - Χῶραι)

Βασίλειον ὀριζόμενον ὑπὸ τῆς Θαλάσσης τοῦ Βορρᾶ, τῆς Γερμανίας καὶ τοῦ Βελγίου. Βασίλισσα· Βιλελμίνη τοῦ Νασάου. Κυβερνᾶται ὑπὸ Βουλῆς καὶ Γερουσίας. Ἔκτ. 34.222 τ. χλμ. Πληθ. 7.920.000 Πυκν. 231. Θρησκεύματα (ἐπὶ 1000)· 700 διαμαρτυρόμενοι, 300 καθολικοί. Ἐθνικότης ἀμιγής. Πρωτ. ΧΑΓΗ 353.000 κάτ. Ἄλλαι πόλεις· Ἀμστερνταμ 647.000 κάτ., Ρόττερνταμ 516.000 κάτ. Νόμισμα· 1 γκοῦλδεν (φιορίνιον)=100 σέντς.

ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Ἀνεξάρτητον κράτος ὀριζόμενον ὑπὸ τῆς Τσεχοσλοβακίας, Ρωσ-

σίας, Ρουμανίας, Γιουγκοσλαυίας και Αυστρίας. Κυβερνήτης της χώρας και Ἀντιβασιλεὺς· Ναύαρχος Νικόλαος Χόρτυ, ὀρκισθεὶς τῷ 1920. Ἔκτ. 93039 τ. χλμ. Πληθ. 8.683.700. Πυκν. 86. Ἀρκεταὶ ἐθνικαὶ μειονότητες. Θρησκεύματα διάφορα. Πρωτ. ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ, 1.420.500 κάτ., μία ἀπὸ τὰς ὠραιότερας πόλεις τῆς Εὐρώπης. Νόμισμα· 1 πέγκο = 100 φίλλερ.

ΠΟΛΩΝΙΑ

Δημοκρατία ὀριζομένη ὑπὸ τῆς Ρωσσίας, Ρουμανίας, Τσεχοσλοβακίας καὶ Γερμανίας. Πρόεδρος· Ἰγνάτιος Μασσίσκου, ἐκλεγείς τὸ 1926. Δικτάτωρ· Στρατάρχης Πιλοσούδσκυ. Ἔκτ. 388.390 τ. χλμ. Πληθ. 31.000.000. Διανομὴ κατ' ἐθνικότητα (ἐπὶ 1000)· 692 Πολωνοὶ, 143 Ρουθένοι, 39 Λευκορώσσοι, 36 Γερμανοὶ, 78 Ἰσραηλῖται. Διανομὴ κατὰ θρησκεύματα· (ἐπὶ 1000)· Καθολικοὶ 683, ὀρθόδοξοι 210, Ἰσραηλῖται 105, Διαμαρτυρόμενοι 41. Πρωτ. ΒΑΡΣΟΒΙΑ 1.115.000 κάτ. Ἄλλαι πόλεις· Λότζ 450.000 κάτ., Λβὸβ, 215.000 κάτ. Νόμισμα 1 ζλότυ = 100 Γκρόσε.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ

Δημοκρατία ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, ἡ δυτικωτέρα ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Πρόεδρος-Δικτάτωρ Στρατηγὸς Ἀντώνιο ντὲ Καρμόνα, ἐκλεγείς τῷ 1926 καὶ ἐπανεκλεγείς. Ἔκτ. 89.625 τ. χλμ. Πληθ. 5.622.000. Πυκν. 63. Ἐθνικότης ἁμιγής. Θρήσκευμα· καθολικόν. Πρωτ. ΛΙΣΣΑΒΩΝ, 530.000 κάτ. Ἄλλαι πόλεις· Ὀπόρτο. Νόμισμα 1 σκοῦδο = 100 σέντ.

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Βασίλειον τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου, ὀριζόμενον ὑπὸ τῆς Ρωσίας, Πολωνίας, Τσεχοσλοβακίας, Οὐγγαρίας, Γιουγκοσλαυίας καὶ Βουλγαρίας. Βασιλεὺς· Κάρολος Γ' Χοεντζόλλερν, γεννηθεὶς τῷ 1891 καὶ ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ 1930. Κυβερνᾶται ὑπὸ βουλῆς. Ἔκτ. 295.000 τ. χλμ. Πληθ. 18.025.200. Πυκν. 61. Θρήσκευμα· Ὀρθόδοξοι 11.645.000, Οὐνίται 1.363.000. Καθολικοὶ 1.230.000, Διαμαρτυρόμενοι 1.204.000, Ἰσραηλῖται 856.000, Μουσουλμάνοι 165.000. Πολλὰ τοπικὰ μειονότητες. Πρωτ. ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΝ, 631.000 κάτ. Ἄλλαι πόλεις· Γαλάτσι 180.000 κάτ. Νόμισμα· 1 λέϊ = 100 μπάνι.

ΡΩΣΣΙΑ

(ΕΝΩΣΙΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΩΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΩΝ)

Ὁμοσπονδιακὴ Ἐνωσις εὐρωπαϊκῶν καὶ ἀσιατικῶν Σοβιετικῶν δημοκρατιῶν. Πρόεδρος· Μιχαὴλ Ἰβάνοβιτς Καλίνιν, ἐκλεγείς τῷ 1928.

Γενικὸς γραμματεὺς Κομμουνιστικοῦ Κόμματος-Δικτάτωρ· Ἰωσήφ Στάλιν. Ἔκτ. 21.900.000 τ. χλμ. Πληθ. 146.220.000. Πυκν. 7. Πληθυσμὸς ἐτερόκλητος. Θρήσκευμα ἐπισήμως οὐδέν. Πρωτ. ΜΟΣΧΑ, 2.019.000 κάτ. Ἄλλαι πόλεις· Λένινγκραντ (τέως Πετρούπολις) 700.000 κάτ., Κίεβ, Νίζνι-Νοβγορόντ, Ὁδησσός. Νόμισμα· 1 τσερβόνετς = 1000 καπίκια.

ΣΟΥΗΔΙΑ

Βασίλειον τῆς Σκανδιναυικῆς Χερσονήσου. Βασιλεὺς· Γουσταῦος ὁ Ε' Βερναρδόττης, γεννηθεὶς τῷ 1858 καὶ ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ 1907. Κυβερνᾶται ὑπὸ βουλῆς καὶ Γερουσίας. Ἔκτ. 448.439 τ. χλμ. Πληθ. 6.141.000. Πυκν. 15. Ἐθνικότης ἁμιγής. Θρήσκευμα· Διαμαρτυρόμενοι. Πρωτ. ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ, 502.000 κάτ. Ἄλλαι πόλεις· Γκαίτεμποργκ 202.000 κάτ. Νόμισμα· 1 κορὼνα = 100 ἔρε.

ΤΟΥΡΚΙΑ

Εὐρωπαϊκὴ καὶ Ἀσιατικὴ Δημοκρατία, διοικουμένη ὑπὸ τοῦ Προέδρου Γαζή Μουσταφᾶ Κεμάλ Πασᾶ, γεννηθέντος τῷ 1881 καὶ ἱδρυτοῦ τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας. Ἀπὸ τοῦ 1924 ἐκλέγεται πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας συνεχῶς. Κυβερνᾶται ὑπὸ Ἐθνοσυνελεύσεως. Ἔκτ. 747.000 τ. χλμ. Πληθ. 13.748.000. Πυκν. 18. Ἐθνικότης· ἁμιγής (Ἑλληνικὴ μειονότης ἐν Κων/πόλει). Θρήσκευμα· μουσουλμανικόν. Πρωτ. ΑΓΚΥΡΑ, 75.000 κάτ. Ἄλλαι πόλεις· Ἰσταμπούλ, 700.000 κάτ., Ἰζμύρ, 150.000 κάτ. Νόμισμα 1 Λίρα = 100 γρόσια.

ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑ

Δημοκρατία ὀριζομένη ὑπὸ τῆς Γερμανίας, Πολωνίας, Ρουμανίας, Οὐγγαρίας καὶ Αὐστρίας. Πρόεδρος· Θωμᾶς Μάζαρικ, ἐκλεγείς τῷ 1918 καὶ συνεχῶς ἐπανεκλεγόμενος. Κυβερνᾶται ὑπὸ βουλῆς καὶ Γερουσίας. Ἔκτ. 140.394 τ. χλμ. Πληθ. 14.726.000. Πυκν. 105. Θρήσκευματα διάφορα. Μεγάλαι ἐθνικαὶ μειονότητες. Πρωτ. ΠΡΑΓΑ, 840.000 κάτ. Ἄλλαι πόλεις· Πίλσεν, 186.000 κάτ., Μπρνό, 130.000 κάτ. Νόμισμα· 1 κορὼνα = 100 χέλλερ.

ΦΙΛΛΑΝΔΙΑ

Δημοκρατία κειμένη μεταξὺ τῆς Σκανδιναυικῆς Χερσονήσου καὶ τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Πρόεδρος· Ἀρ. Λάουρα Κριστιάν Ρελάνδερ. Ἔκτ. 388.217 τ. χλμ. Πληθ. 3.636.000. Πυκν. 9. Μεγάλαι ἐθνικαὶ μειονότητες. Θρησκεύματα διάφορα. Πρωτ. Ἑλσινγκφορς 254.000 κάτ. Νόμισμα· 1 μάρκον = 100 πένες.

Β'

ΑΜΕΡΙΚΗ

Α·Ι·ΤΗ

Δημοκρατία εις τὰς Ἀντίλλας νήσους. Πρόεδρος Λουίς Μπόρνε. Κυβερνᾶται ὑπὸ τοῦ Κοινοβουλίου καὶ τοῦ Προέδρου. Ἔκτ. 28.676 τ. χλμ. Πληθ. 2.068.000 Πυκν. 71. Κάτοικοι νέγροι, ὀμιλοῦντες παρεφθαρμένην γαλλικὴν, καὶ καθολικοὶ τὸ θρήσκευμα. Πρωτ. ΠΟΡΤ - Ω - ΠΡΙΝΣ, 120.000 κάτ. Νόμισμα· 1 γκούρντ=100 σέντς.

ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ

Μεγάλη ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Κυβερνᾶται ὑπὸ Βουλῆς καὶ Γερουσίας (Κογκρέσου). Πρόεδρος· Στρατηγὸς Χοῦστο Ἰριγκογιέν, ἐκλεγείς τῷ 1932. Ἔκτ. 2.790.000 τ. χλμ. Πληθ. 10.348.000. Πυκν. 3½. Θρήσκευμα· καθολικοί. Γλῶσσα ἰσπανικὴ. Πρωτ. ΜΠΟΥΕΝΟΣ Α·Υ·ΡΕΣ· 1.800.000 κατ. Ἀλλαι πόλεις Ροζάριο, 265.000 κατ., Λά Πλάτα, 151.000 κατ. Πολλοὶ μετανάσται. Νόμισμα· 1 πέζο=100 σεντάβος.

ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ

Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, διοικουμένη ἀπὸ ἓνα Κοινοβούλιον (Βουλὴν καὶ Γερουσίαν). Πρόεδρος· στρατηγὸς Χουάν Βιθέντε Γκομέθ. Ἔκτ. 905.000 τ. χλμ. Πληθ. 3.027.000. Πυκν. 3. Θρήσκευμα· Καθολικόν. Γλῶσσα ἰσπανικὴ. Πρωτ. ΚΑΡΑΚΑΣ, 135.000. Νόμισμα 1 μπολιβάρ = 100 σεντάβος.

ΒΟΛΙΒΙΑ

Δημοκρατία τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Πρόεδρος· Ἑρναίντο Σολέθ, ἐκλεγείς τῷ 1926. Ἔκτ. 1.332.808 τ. χλμ. Πληθ. 3.405.000. Πυκν. 2½. Θρήσκευμα· καθολικοὶ καὶ εἰδωλολάτραι. Γλῶσσα· ἰσπανικὴ. Πρωτ. ΣΟΥΚΡΕ, 30.000 κατ. Νόμισμα· 1 μπολιβιάνο = 100 κόβρες.

ΒΡΑΖΙΛΙΑ

Μεγάλη ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Πρόεδρος· Βάσιγκτον Λουίς Περέιρα ντέ Σούλα. Κυβερνᾶται ὑπὸ Βουλῆς

« ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ »

καὶ Γερουσίας. Ἔκτ. 8.511.189 τ. χλμ. Πληθ. 30.636.000. Πυκν. 3½. Θρήσκευμα· καθολικόν καὶ εἰδωλολάτραι. Γλῶσσα· πορτογαλλικὴ. Πρωτ. ΡΙΟΝ-ΙΑΝΕ·Ι·ΡΟΝ, 1.715.000 κατ. Ἀλλαι πόλεις· Σάν Πάολο, 415.000 κατ., Μπάχια, 350.000 κατ., Περναμπούκ, 250.000 κατ. Πολλοὶ μετανάσται. Νόμισμα· 1 μίλρεϋς=100 ρέϋς.

ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ

Δημοκρατία τῆς Κεντρῶς Ἀμερικῆς. Πρόεδρος· στρατηγὸς Λάζαρο Τσακόνε. Ἔκτ. 109.124 τ. χλμ. Πληθ. 2.005.000. Πυκν. 18. Πληθυσμός· Ἰθαγενεῖς καὶ Νέγροι. Γλῶσσα· ἰσπανικὴ. Θρήσκευμα· καθολικόν. Πρωτ. ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ, 91.000 κατ. Νόμισμα· 1 κουετζάλ=100 σεντάβος.

ΔΟΜΙΝΙΚΑΝΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Δημοκρατία τῶν Ἀντιλλῶν. Πρόεδρος· Ὀράτιος Βασκουέθ. Ἔκτ. 48.577 τ. χλμ. Πληθυσμός· Λευκοὶ κατὰ πλειοψηφίαν. Γλῶσσα· ἰσπανικὴ. Θρήσκευμα· καθολικοί. Πρωτεύουσα ΣΑΝΤΟ ΝΤΟΜΙΓΚΟ, 31.000 κατ. Νόμισμα· 1 πέζο=100 σεντάβος.

ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Μεγάλη ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, κυβερνωμένη ἀπὸ ἓνα Πρόεδρον καὶ ἓνα Κογκρέσσον (Βουλὴν καὶ Γερουσίαν). Πρόεδρος· Φράνκλιν Ροϋζβελτ, ἐκλεγείς τῷ 1933. Ἔκτ. 7.906.918 κατ. Πληθ. 122.775.000. Πυκν. 13. Θρησκείματα, ἐθνικότητες καὶ γλῶσσαι διάφοροι. Πλεῖστοι μετανάσται. Πρωτ. ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ, 540.000 κάτ. Ἀλλαι πόλεις· Νέα Ὑόρκη 6.000.000 κατ. Σικάγο, 2.600.000 κατ. Φιλαδέλφεια 1.850.000 κάτ. Νόμισμα· 1 δολλάριον=100 σέντς.

ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ (Ἑκουαδὸρ)

Δημοκρατία τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Πρόεδρος· Δόκτωρ Ἰσίδωρο Ἀγιόρρα, ἐκλεγείς τῷ 1933. Κυβερνᾶται ὑπὸ Κοινοβουλίου. Ἔκτ. 451.180 τ. χλμ. Πληθ. 2.315.000 Πυκν. 5. Ἐθνικότητες· Ἰσπανοὶ καὶ ἰθαγενεῖς. Γλῶσσα· ἰσπανικὴ. Θρήσκευμα· καθολικόν. Πρωτ. ΚΟΥΙΤΟ, 100.000 κατ. Ἀλλη πόλις· Γκουαγιακίλ, 125.000 κατ. Νόμισμα· 1 σοῦκρε = 100 σεντάβος.

ΚΑΝΑΔΑΣ

Βρετανικὴ κτῆσις, διοικουμένη ἀπὸ ἓνα Κοινοβούλιον καὶ ἓνα Βρετανὸν διοικητήν. Ἔκτ. 9.659.000 τ. χλμ. Πληθ. 8.678.000. Πυκν. 1.

Ἐθνικότητες· Ἀγγλοι, Γάλλοι, Ἰθαγενεῖς. Γλῶσσαι· ἀγγλική καὶ γαλλική. Θρήσκευματα (ἐπὶ 100)· 50 Διαμαρτυρόμενοι, 48 Καθολικοί, 2 Εἰδωλολάτραι. Πρωτ. ΟΤΑΟΥΑ, 87.000 κατ. Ἀλλαι πόλεις· Μοντρήαλ, 863.000 κατ. Τορόντο, 521.000 κατ. Κουέμπек, 225.000 κατ. Νόμισμα· 1 δολλάριον = 100 σέντς.

ΚΟΛΟΜΒΙΑ

Δημοκρατία τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Πρόεδρος· Μιγκουέλ Ἀμπαντιά Μεντέλ, ἐκλεγείς τῷ 1930. Ἔκτ. 1.283.854 τ. χλμ. Πληθ. 5.855.000. Πυκν. 4 1/2. Ἐθνικότητες· Ἰσπανοὶ καὶ Ἰθαγενεῖς. Γλῶσσαι· Ἰσπανική. Θρήσκευμα· καθολικόν. Πρωτ. ΜΠΟΓΚΟΤΑ, 144.000 κατ. Νόμισμα· 1 πέζο=100 σεντάβος.

ΚΟΣΤΑΡΙΚΑ

Δημοκρατία τῆς Κεντρῶς Ἀμερικῆς. Πρόεδρος· Ρικάρντο Χιμενέθ Ὀρτομουῖνο. Ἔκτ. 48.550 τ. χλμ. Πληθ. 472.000. Πυκν. 10. Ἐθνικότητες· Ἰσπανοὶ καὶ Ἰθαγενεῖς. Γλῶσσαι· Ἰσπανική. Θρήσκευμα· καθολικοί. Πρωτ. ΣΑΝ ΧΟΣΕ, 51.000 κατ. Νόμισμα 1 πέζο=100 σεντάβος.

ΚΟΥΒΑ

Δημοκρατία τῶν Ἀντιλλῶν. Οὐσιαστικῶς πρωτεκτοράτον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ἔκτ. 114.524 τ. χλμ. Πληθ. 3.569.000. Πυκν. 31. Ἐθνικότητες· Ἰσπανοὶ καὶ Νέγροι. Γλῶσσαι· Ἰσπανική. Θρήσκευμα· καθολικόν. Πρωτ. ΑΒΑΝΑ, 600.000 κατ. Νόμισμα· 1 δολλάριον=100 σέντς.

ΜΕΞΙΚΟΝ

Ὁμοσπονδιακή Δημοκρατία τῆς Βορείου Ἀμερικῆς. Κυβερνᾶται ὑπὸ Βουλῆς καὶ Γερουσίας. Πρόεδρος· Αἰμιλιανὸς Πόρτεθ Τζίλ, ἐκλεγείς τῷ 1930. Ἔκτ. 1.969.154 τ. χλμ. Πληθ. 14.300.000. Πυκν. 7. Ἐθνικότητες· Ἰθαγενεῖς καὶ Ἰσπανοὶ. Γλῶσσαι· Ἰσπανική. Θρήσκευμα· καθολικόν. Πρωτ. ΜΕΞΙΚΟΝ, 615.000 κατ. Ἀλλαι πόλεις· Γκουανταλαγιάρα 130.000 κατ., Πουέμπλα, 120.000 κατ. Νόμισμα 1 δολλάριον=100 σέντς.

ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ

Δημοκρατία τῆς Κεντρῶς Ἀμερικῆς. Πρόεδρος· Ἀδόλφος Ντιάθ. Ἔκτ. 118.453 τ. χλμ. Πληθ. 638.000. Πυκν. 5 1/2. Ἐθνικότητες· Ἰθα-

γενεῖς καὶ Ἰσπανοί. Θρήσκευμα· καθολικόν. Γλῶσσαι· Ἰσπανική. Πρωτ. ΜΑΝΑΓΚΟΥΑ, 60.000 κατ. Νόμισμα 1 κορντόβα=100 σέντς.

ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΝ

Δημοκρατία τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Πρόεδρος· Χουάν Καμπεστεγονάκ. Ἔκτ. 179.000 τ. χλμ. Πληθ. 1.782.000. Πυκν. 10. Ἐθνικότης· Ἰσπανική. Γλῶσσαι· Ἰσπανική. Θρήσκευμα· καθολικόν. Πρωτ. ΜΟΝΤΕΒΙΔΕΟ, 448.000 κατ. Νόμισμα· 1 πέζο=100 σεντάβος.

ΠΑΝΑΜΑΣ

Δημοκρατία τῆς Κεντρῶς Ἀμερικῆς. Πρόεδρος· Ροδόλφος Τζιάρι. Ἔκτ. 74.522. Πληθ. 446.000. Πυκν. 6. Ἐθνικότητες· Ἰθαγενεῖς, νέγροι καὶ Ἰσπανοί. Γλῶσσαι· Ἰσπανική. Θρήσκευμα· καθολικόν. Πρωτ. ΠΑΝΑΜΑΣ, 59.000 κατ. Ἀλλη πόλις· Κόλον, 35.000 κατ. Νόμισμα· 1 μπάλισσα=100 σεντάβος.

ΠΑΡΑΓΟΥΑΝ

Δημοκρατία τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Πρόεδρος· Ἐλίχιο Ἀγιάλα. Ἔκτ. 253.100 τ. χλμ. Πληθ. 850.000. Πυκν. 3 1/2. Ἐθνικότητες· Ἰθαγενεῖς καὶ Ἰσπανοί. Γλῶσσαι· Ἰσπανική. Θρήσκευμα· καθολικόν. Πρωτ. ΑΣΟΥΜΨΙΟΝ (Ἀνάληψις), 114.000 κατ. Νόμισμα 1 πέζο=100 σεντάβος.

ΠΕΡΟΥ

Δημοκρατία τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Πρόεδρος· Αὐγουστος Λεγκία. Ἔκτ. 1.355.000 τ. χλμ. Πληθ. 5.850.000. Πυκν. 3 1/2. Ἐθνικότητες· Ἰθαγενεῖς καὶ Ἰσπανοί. Θρήσκευμα· καθολικόν. Γλῶσσαι· Ἰσπανική. Πρωτ. ΛΙΜΑ, 172.000 κατ. Ἀλλη πόλις· Λά Πάθ 50.000 κατ. Νόμισμα 1 σοῦκρε=100 σεντάβος.

ΣΑΛΒΑΝΤΟΡ (Ἁγιος Σωτήρ)

Δημοκρατία τῆς Κεντρῶς Ἀμερικῆς. Πρόεδρος· Πίο Ρομέρο Μπόσκε. Ἔκτ. 20.946 τ. χλμ. Πληθ. 1.688.000. Πυκν. 81. Ἐθνικότητες· Ἰθαγενεῖς, νέγροι, μιγάδες. Γλῶσσαι· Ἰσπανική. Θρήσκευμα· καθολικόν. Πρωτ. ΣΑΝ ΣΑΛΒΑΝΤΟΡ, 80.000 κατ. Νόμισμα· 1 Κολόν=100 σεντάβος.

ΧΙΛΗ

Δημοκρατία τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Πρόεδρος· Κάρλος Ἰμπάνιεθ ντέλ Κάλλκο, ἐκλεγείς τῷ 1933. Ἔκτ. 751.210 τ. χλμ. Πληθ. 3.750.000. Πυκν. 5. Ἐθνικότης· ἀμιγῆς Ἰσπανική. Γλῶσσαι· Ἰσπανική. Θρήσκευμα· καθο-

λικόν. Πρωτ. ΣΑΝΤΙΑΓΟ, 574.000 κάτ. *Άλλσ πόλεις· Βαλπαράϊζο, 220.000 κάτ. Νόμισμα· 1 πέζο=100 σεντάβος.

ΧΟΝΔΟΥΡΑΣ

Δημοκρατία τῆς Κεντρῶας Ἀμερικῆς. Πρόεδρος· Μιγκουέλ Πάζ Μπαράονα, ἐκλεγείς τῷ 1930. *Εκτ. 114.000 τ. χλμ. Πληθ. 780.000 κατ. Πυκν. 7. Ἐθνικότητες· Ιθαγενεῖς, νέγροι καὶ μιγάδες. Γλῶσσα· Ισπανική· Θρήσκευμα· καθολικόν. Πρωτ. ΤΕΓΚΟΥΣΙΓΚΑΛΠΑ, 38.000 κατ. Νόμισμα· 1 λεμπίρα = 100 σέντες.

Γ'
ΑΣΙΑ

ΑΡΑΒΙΑ

Ἡ χερσόνησος περιλαμβάνει τὰ ἐξῆς τυπικῶς ἀνεξάρτητα κράτη· Παλαιστίνη, Ὑπεριορδανία, Χετζάζη, Ἰράκ, Ὑεμένη, κυβερνώμενα ἀπὸ βασιλεῖς, ἐμίρας ἢ ἱμάμας. *Εκτ. 3.156.000 τ. χλμ. Πληθ. 5.000.000. Πυκν. 1 1/2. Ἐθνικότης. *Αραβες. Θρήσκευμα· μουσουλμανικόν, χριστιανικόν καὶ ἐβραϊκόν. Πολλαὶ μειονότητες. Κύρια πόλεις· Βαγδάτη 165.000 κατ., Μέκκα 80.000 κατ., Ἱερουσαλὴμ 65.000 κατ., Βασσόρα 60.000 κατ., Μοσσούλη 60.000 κατ. Νόμισμα· 1 ρετζάλ=40 ντι-βάνι, 1 μαχμουτί=20 γκάς, 1 τάλληρον=80 καμπέρ.

ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

Ἀπόλυτος μοναρχία τῆς Κεντρῶας Ἀσίας. Ἐμίρης· Μουμτάζ Χάν Ναδὴρ, ἀνεθῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ 1933. *Εκτ. 650.000 τ. χλμ. Πληθ. 6.500.000. Πυκν. 10. Θρήσκευμα· ζοροαστρικόν καὶ μουσουλμανικόν. Πρωτ. ΚΑΒΟΥΛΗ, 150.000 κατ. *Άλλη πόλις· Χεράτ, 100.000 κατ.

ΘΙΒΕΤ

Κράτος αὐτόνομον τῆς Κεντρῶας Ἀσίας, διοικούμενον ἀπὸ Θρησκευτικὸν ἀρχηγόν, τὸν Δαλάι-Λάμα. Οὐσιαστικῶς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Κίνας καὶ τῆς Μεγάλης Βρετανίας. *Εκτ. 2.000.000 τ. χλμ. Πληθ. 6.500.000. Πυκν. 3. Θρήσκευμα· Βουδδιστικόν. Πρωτ. ΛΑΣΣΑ, 250.000 κατ. Ἰερά πόλις.

ΙΑΠΩΝΙΑ

Νῆσοι τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας, ἀποτελοῦσαι συνταγματικὴν αὐτο-

« ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ »

κρατορίαν, διοικουμένην ὑπὸ τοῦ Μικάδου καὶ ἐνὸς Κοινοβουλίου (Βουλὴ καὶ Γερουσία). Μικάδος· Χιροχίτο, γεννηθεὶς τῷ 1901, ἀνεθῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ 1936. *Εκτ. 382.074 τ. χλμ. Πληθ. 64.447.000. Πυκν. 170. Θρησκείματα· σιντοϊσταί, βουδδισταί, χριστιανοί. Πρωτ. ΤΟΚΙΟ, 1.996.000 κάτ. *Άλλαι πόλεις· Ὁζάκα, 1.280.000 κατ. Γιοκοχάμα, 600.000 κατ. Κύοτο, 600.000 κατ. Κόμπε, 600.000. Νόμισμα· 1 γέν = 100 σέν.

ΙΝΔΙΑΙ (Βρετανικαί)

Αὐτοκρατορία τῆς Νοτίου Ἀσίας, οὐσιαστικῶς κτήσεις τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Κυβερνᾶται ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος-Βασιλέως τῆς Ἀγγλίας καὶ δύο νομοθετικὰ σώματα ἀντιπροσωπεύοντα τὸν πληθυσμόν. Αὐτοκράτωρ· Γεώργιος ὁ Ε΄ τῆς Μεγάλης Βρετανίας. *Εκτ. 4.793.000 τ. χλμ. Πληθ. 319.075.000 Πυκν. 65. Ἐθνικότητες· Ἰνδοὶ καὶ Ἀγγλοὶ. Θρησκείματα· βραχμανισταί, μουσουλμάνοι, βουδδισταί καὶ χριστιανοί. Πρωτ. ΝΤΕΛΧΑΪ, 303.000 κατ. *Άλλαι πόλεις· Καλκούτα, 1.348.000 κάτ., Βομβάη, 1.172.000 κάτ., Μαδράς, 600.000 κάτ., Χαϊντεραμπαντ, 550.000 κάτ. Νόμισμα· ρουπία.

ΚΙΝΑ

Μεγάλη δημοκρατία τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας. Οὐσιαστικῶς ἐν ἀναρχίᾳ. Δικτάτωρ Νοτίου Κίνας· στρατάρχης Τσάν-Καϊ-Τσέκ. *Εκτ. 5.839.483 τ. χλμ. Πληθ. 482.000.000. Πυκν. 82. Θρησκείματα· κομφουκισται, βουδδισταί καὶ χριστιανοί. Κύρια πόλεις· Σαγκάη 1.500.000 κατ., Πεκίνον 1.400.000 κατ., Καντώνη 1.000.000 κατ., Κίγκ-Τέ-Τσιν 1.000.000 κατ., Χάγκ-Τσέου-Φού, 1.000.000 κατ. Νόμισμα 1 Ταέλ=100 καντορίν, καὶ ἄλλα τὰ ξένα νομίσματα.

ΜΑΝΤΖΟΥΡΙΑ (Μαντζουκού)

Αὐτοκρατορία τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας, ἰδρυθεῖσα τῷ 1933. Οὐσιαστικῶς ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἰαπωνίας. Αὐτοκράτωρ· Ποῦ Γῆ, τελευταῖος αὐτοκράτωρ τῆς Κίνας. *Εκτ. 940.000 τ. χλμ. Πληθ. 30.000.000. Πυκν. 32. Πρωτ. ΜΟΥΚΔΕΝ, 500.000 κατ. Νόμισμα· 1 γέν=100 σέν.

ΜΟΓΓΟΛΙΑ

Νομαδικὴ ὁργάνωσις τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας, ἰδρυθεῖσα τῷ 1924 ὑπὸ τῶν παροικούντων νομαδικῶν φυλῶν. *Εκτ. 1.800.000 τ.χλμ. Κινούμενος Πληθ. 800.000. Ὁλοσχερῆς ἔλλειψις πληροφοριῶν. Πρωτ. ΟΥΛΑΝΜ-ΠΟΥΡΤΣΟΤΟ, 100.000 κάτ. Νόμισμα· 1 Τουχρίκι=100 μούντ.

ΠΕΡΣΙΑ

Συνταγματική βασιλεία κυβερνούμενη υπό τοῦ Σάχου καὶ μιᾶς Ἐθνοσυνελεύσεως. Σάχης Ριζᾶ Χάν Παχλαβί, γεννηθεὶς τῷ 1878, ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ 1925. Ἔκτ. 1.645.000 τ.χλμ. Πληθ. 9.000.000 Πυκν. 6. Θρησκεύματα· Ζοροαστρικὸν καὶ Μουσουλμανικόν. Πρωτ. ΤΕ-ΧΕΡΑΝΗ, 250.000 κάτ. Ἄλλαι πόλεις· Ἰσπαχάν, 110.000 κάτ., Ἐκμπατάν, 80.000 κάτ. Νόμισμα· 1 Γιουκράν=10 σινάρ=10 μπίσι.

ΣΙΑΜ

Ἀπόλυτος μοναρχία τῆς νοτίου Ἀσίας. Βασιλεὺς· Τσουλαλογκόρν Ράμα Ζ', γεννηθεὶς τῷ 1893 καὶ ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ 1925. Ἔκτ. 528.162 τ. χλμ. Πληθ. 11.000.000. Πυκν. 22. Θρησκεύμα· βουδιστικόν. Πρωτ. ΜΠΑΓΚΟΚ, 931.000 κατ. Νόμισμα· 1 μπάχτ = 100 σατάγκ.

ΑΓΓΛΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ: Ἄντεν, Βελουχιστάν, Κεϋλάνη, Στρέϊτς-Σέτλεμ-μεντς, Βόρνεο, Χόγκ-Κόγκ.

ΓΑΛΛΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ: Ἰνδοκίνα. 5 Πόλεις τῶν Ἰνδιῶν.

ΟΛΛΑΝΔΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ: Ἀνατολικαὶ Ἰνδία (Σουμάτρα, Ἰάβα, Βόρνεο, Κελέβη, κλπ.).

Δ'

ΑΦΡΙΚΗ

ΑΒΗΣΣΥΝΙΑ (Αἰθιοπία)

Αὐτοκρατορία τῆς Βορειοανατολικῆς Ἀφρικῆς. Αὐτοκράτωρ· Χαϋρέ Σελασιέ ὁ Α' Μακόνεν. Ἔκτ. 907.000 τ.χλμ. Πληθ. 12.000.000. Πυκν. 14. Θρησκεύμα· κόπται. Πρωτ. ΑΔΔΙΣ-ΑΜΠΕΜΠΑ· 50.000 κατ. Νόμισμα· 1 ταλάρ = 16 γκέρτσε.

ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Συνταγματική βασιλεία, διοικουμένη ἀπὸ τὸν βασιλέα καὶ μίαν Βουλὴν. Βασιλεὺς· Φουὰτ ὁ Α', γεννηθεὶς τῷ 1868, ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ 1917. Ἔκτ. 994.800 Πληθ. 14.169.000. Πυκν. 14. Θρησκεύματα· μουσουλμάνοι καὶ χριστιανοί. Γλῶσσα· ἀραβική. Πρωτ. ΚΑ·Ι·ΡΟΝ·

900.000 κατ. Ἄλλαι πόλεις· Ἀλεξάνδρεια, 600.000 κατ. Πόρτ-Σάϊντ, 100.000 κατ. Νόμισμα· 1 λίρα = 1000 μιλλιέμ.

ΛΙΒΕΡΙΑ

Μικρὰ Δημοκρατία τῆς Δυτικῆς Ἀφρικῆς, μετὰξὺ Σιέρρα-Λεόνε καὶ Ἀκτῆς Ἐλεφαντόδοντος. Πρόεδρος· Κάρολος Κίγκ, ἐκλεγείς τῷ 1934 Ἐθνικότης· νέγροι. Θρησκεύμα· διαμαρτυρόμενοι. Γλῶσσα· ἀγγλική Ἔκτ. 95.440 τ. χλμ. Πληθ. 1.500.000. Πυκν. 16. Πρωτ. ΜΟΝΡΟΒΙΑ, 10.000 κατ. Νόμισμα· 1 δολλάριον=100 σέντς.

ΝΟΤΙΟΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ

Ἀνεξάρτητος κτῆσις τῆς Μεγάλης Βρετανίας, διοικουμένη ἀπὸ ἓναν κυβερνήτην καὶ ἓνα κοινοβούλιον. Περιλαμβάνει: τὴν Γῆν τοῦ Ἀκρωτηρίου. Ἔκτ. 717.000 τ. χλμ. Πληθ. 2.782.000. Πρωτ. ΚΕ·Ι·ΠΤΑΟΥΝ. Τὸ Νατάλ, ἔκτ. 91.000 τ. χλμ. Πληθ. 1.429.000. Πρωτ. ΝΤΑΡΜΠΑΝ. Τὸ Τράνσβάλ, ἔκτ. 285.000 τ. χλμ. Πληθ. 2.987.000. Πρωτ. ΠΡΑΙΤΩΡΙΑ. Τὴν Ὁράγγην, ἔκτ. 138.000 τ.χλμ. Πληθ. 382.000. Πρωτ. ΜΠΛΕΜΦΟΝ-ΤΕ·Ι·Ν. Περιοχὰς Βετσουάναλαντ, Μπαζούτολαντ, τὴν Ροδησίαν καὶ τὴν Γερμανικὴν Νοτιοδυτικὴν Ἀφρικὴν. Ἐθνικότητες· ἀγγλοὶ, ὀλλανδοὶ καὶ νέγροι. Γλῶσσα· ἀγγλική καὶ ὀλλανδική (Μπόερ). Θρησκεύματα· διαμαρτυρόμενοι καὶ εἰδωλολάτραι. Νόμισμα· 1 λίρα=20 σελλίνια.

ΑΓΓΛΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ: Γαμβία, Σιέρρα-Λεόνε, Χρυσὴ Ἀκτὴ, Νιγηρία Νυάσσαλαντ, Ταγκανίκα, Κένια, Σομαλία, Οὐγκάντα, Ἀγγλοαιγυπτιακὸν Σουδάν, νῆσοι Ἀγίας Ἐλένης καὶ Ἀναλήψεως.

ΒΕΛΓΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ: Κονγκό.

ΓΑΛΛΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ: Τύνις, Ἀλγερία, Μαρόκον, Γαλλικὴ Δυτικὴ Ἀφρικὴ, Σενεγάλη, Γουϊνέα, Ἀκτὴ Ἐλεφαντόδοντος, Δαχομή, Τσαντ, Καμερούν, Γαλλικὴ Τροπικὴ Ἀφρικὴ, Μαδαγασκάρη, Ντζιμπουτί.

ΙΣΠΑΝΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ: Μαρόκον, Κανάριοι Νῆσοι, Ρίο ντέ Ὁρσ Γουϊνέα.

ΙΤΑΛΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ: Τριπολίτις, Ἐρυθραία, Σομαλία.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ: Γουϊνέα, Λοάντα, Μπεγκουέλα, Μοζαμβίκη.

Ε' ΩΚΕΑΝΙΑ

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Ἀνεξάρτητος ὁμοσπονδιακὴ κτῆσις τῆς Μεγάλης Βρετανίας, διοικουμένη ἀπὸ ἓνα διοικητὴν καὶ ἓνα κοινοβούλιον (Βουλὴ καὶ Γερουσία). Ἔκτ. 7.700.000 τ. χλμ. Πληθ. 5.436.000. Γλῶσσα· ἀγγλική. Ἐθνικότης· ἀγγλική, ἐλάχιστοι ἰθαγενεῖς. Ὁρησκεύματα· διαμαρτυρόμενοι. Πρωτ. ΣΥΔΝΕ·Υ·, 905.000 κατ. Ἀλλαι πόλεις· Μελβούρνη, 800.000 κατ., Ἀντιλάϊντ, 265.000 κατ., Μπρισμπέυν, 200.000 κατ. Νόμισμα· 1 λίρα = 20 σελλίνια.

ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ

Ἀνεξάρτητος κτῆσις τῆς Μεγάλης Βρετανίας, διοικουμένη ἀπὸ ἓνα διοικητὴν καὶ ἓνα κοινοβούλιον (Βουλὴ καὶ Γερουσία). Ἔκτ. 269.000 τ. χλμ. Πληθ. 1.219.000. Πυκν. 5. Ἐθνικότης· ἀγγλική, ἐλάχιστοι ἰθαγενεῖς. Γλῶσσα· ἀγγλική. Ὁρησκεύματα· διαμαρτυρόμενοι. Πρωτ. ΟΥΕΛΛΙΓΚΤΟΝ, 140.000 κατ. Ἀλλαι πόλεις· Ὡκλαντ, 170.000 κατ., Κράϊστσγουρτς, 120.000 κατ. Νόμισμα· 1 λίρα = 20 σελλίνια.

ΑΓΓΛΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ : Νέα Γουϊνέα, νῆσοι Σολομώντος, νῆσοι Τζίλμπερ, νῆσοι Ἑλλις, νῆσοι Φιτζί, νῆσοι Σαμόα, νῆσοι Κούκ, Νέαι Ἑβρίδαι, κτλ.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ : Φιλιππίναι, Χαβάϊ, κτλ.

ΓΑΛΛΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ : Νέα Καληδονία, νῆσοι Λόγιαλτυ, Μαρκεσίαι, Τουαμοτού, κτλ.

ΙΑΠΩΝΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ : Νῆσοι Μαριάνναι, Καρολίναι, Μάρσαλ, κτλ.

ΟΛΛΑΝΔΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ : Νέα Γουϊνέα.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ : Τιμόρ.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ... ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

ΤΑ ΤΕΧΝΗΤΑ ΧΑΜΟΓΕΛΑ

ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΝ... ΕΥΘΥΜΙΑ

Πολλοὶ ἀποφεύγουν νὰ γελοῦν δυνατά.

«Ποτέ μου δὲν ἔνωσα τὴν ἀνάγκη νὰ σκάσω στὰ γέλια!», λέει ὁ περίφημος Φοντενέλ. Τὸ χοντρὸ γέλιο ἀλλάζει τὴ μορφή τοῦ προσώπου καὶ εἶναι χυδαῖο, ἐνῶ τὸ λεπτὸ χαμόγελο εἶναι τόσο θελκτικόν, τόσο χαριτωμένο, τόσο εὐγενικό...»

Ὁ Φοντενέλ ἀσφαλῶς δὲν εἶχε ἄδικο. Δυστυχῶς ὅμως, τὸ εἰλικρινὲς χαμόγελο εἶναι σπάνιον... Ἀπὸ δέκα ἀνθρώπους ποὺ θὰ δῆς νὰ σοῦ χαμογελοῦν, ὁ ἓνας μόνος θὰ σοῦ χαμογελά μετ' εἰλικρίνειας. Οἱ ἄλλοι... ἄλλ' ὥς περιγράψουμε καλλίτερα μερικὰ ἀπὸ τὰ «ἄλλα» χαμόγελα...

Τὸ χαμόγελο τοῦ Βασιλέως, τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, τοῦ Πρωθυπουργοῦ.

Τὸ χαμόγελο αὐτὸ τὸ... παίρνουν μαζί τους οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ δημοφιλεῖς πολιτικοὶ ὅταν βγαίνουν ἐξω, τὸ βάζουν ὁμῶς κατὰ μέρος ἐάν πρόκειται νὰ βγοῦν μετ' κλειστὸ ἀμάξι. Εἶναι ἓνα χαμόγελο «περιοδικόν», ποὺ ξαναφαίνεται ταχτικά, σὲ ἴσα χρονικά διαστήματα, σὰ νὰ κανονίζεται ἀπὸ κανένα μηχανήμα, ὅπως ἡ λάμψις τοῦ φάρου ἐπάνω στὴν ἀκτὴ. Γενικῶς, ἡ κίνησίς του κανονίζεται ἀπὸ τὰ τινάγματα τοῦ ἀμαξιοῦ ἢ τοῦ αὐτοκινήτου, ποὺ ἐπιτρέπουν στὸν ἡγεμόνα ἢ στὸν πολιτικόν νὰ συνοδεύῃ τὸ χαμόγελόν του μετ' ἑνὴν ἐλαφρὰ κλίσιν τοῦ σώματος πρὸς τὰ ἔμπροσ.

Κι' ὁ ἡγεμὼν ἢ ὁ πολιτικὸς χαρίζει δεξιὰ κι' ἀριστερὰ τὸ αὐτόματο

χαμόγελό του. Καμμιά φορά απευθύνεται σέ κάποιον που τον χαιρέτησεν ήδη ή που έτοιμάζεται να τον χαιρετήσει, άλλοτε πάλι σέ κάποιον που δεν τον κυττάζει ή που δεν έχει σκοπό να τον χαιρετήσει· δεν είναι όμως σπάνιο ν' απευθυνθή τὸ χαμόγελο αὐτὸ καὶ στὸ πεζοδρόμιο ὅπου... δὲν ὑπάρχει κανείς!

Τὸ χαμόγελο τοῦ ἐμπόρου.

Τὸ χαμόγελο αὐτὸ ἀναφαίνεται στὰ χεῖλη τοῦ ἐμπόρου μόλις παρουσιασθῇ στὴν πόρτα τοῦ καταστήματός του.

—Τί ἐπιθυμεῖ ὁ κύριος ἢ ἡ κυρία;

Τὸ χαμόγελο διαρκεῖ ὅσο ἐξακολουθεῖ τὸ «παζάρεμα» τοῦ ἐμπορεύματος—ὅταν μάλιστα πρόκειται περὶ γυναικείων εἰδῶν. Μόλις ἀγοράσης τέλος πάντων αὐτὸ πού σου προσφέρει ὁ ἔμπορος, τὸ χαμόγελό του ἐπιτείνεται γιὰ νὰ συνοδεύσῃ τὰ λόγια·

— Ἐπιθυμεῖτε ἀκόμη τίποτ' ἄλλο;

Σβύνει ἀμέσως ὅταν ἀπαντήσῃς «εὐχαριστῶ».

Τὸ χαμόγελο τοῦ γιατροῦ.

Νὰ κι' ἓνα χαμόγελο στὸ ὁποῖον δὲν δυσπιστοῦμε συνήθως καθόλου. Φαίνεται τόσο εἰλικρινές, τόσο φυσικό!

— Λοιπόν, γιατρέ, νομίζετε ὅτι δὲν θὰ χειροτερεύσω;

— Δὲν θὰ χειροτερεύσετε καθόλου.

— Αὐτὸ τὸ βάρος, ἐν τούτοις, πού νιώθω σήμερα στὸ κεφάλι μου...

— Δὲν πρέπει νὰ σᾶς ἀνησηχῇ καθόλου.

— Ὁ σφυγμός μου;

— Εἶναι πολὺ φυσικός.

— Καὶ ἡ δυσκολία πού αἰσθάνομαι ὅταν ἀναπνέω;

— Τὴν περίμενα· θὰ περάσῃ...

Ὁ γιατρός βγαίνει ἀπὸ τὸ δωμάτιο τοῦ ἀρρώστου, καὶ τότε παύει τὸ χαμόγελο· μὲ χαμηλὴ φωνή, καὶ μὲ ὕψος ἐξαιρετικὰ σοβαρό, λέει στοὺς συγγενεῖς:

— Δὲν σᾶς τὸ κρύβω. Ὁ ἀσθενὴς βρίσκεται σὲ μεγάλο κίνδυνο, καὶ δὲν θὰ ἐκάνατε ἄσχημα νὰ συγκαλέσετε ἱατρικὸ συμβούλιο...

Τὸ χαμόγελο ἐκείνου πού φωτογραφίζεται.

— Πάρτε φυσικὴ στάσι... Λίγο πρὸς τ' ἀριστερά... Τὸ κεφάλι μᾶλλον πρὸς τὰ πίσω... Θαυμάσια. Φαίνοσθε ὅμως μελαγχολικός. Χαμογελάστε παρακαλῶ... Ἀκόμη λίγο... Ἀκόμη... Προσπαθήστε νὰ θυ-

μηθῆτε τίποτε τὸ εὐχάριστο... Ἄ, ἔτσι... μπράβο! Προσοχὴ τώρα... Μὴν κουνηθῆτε...

Ἔστερ' ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες ἔχετε τὴ φωτογραφία σας μὲ ἓνα χαμόγελο.

Τὸ χαμόγελο τοῦ νιόπαντρου.

Ὁ νιόπαντρός (ἀπὸ μέσα του): Ἔξοδα ἐπὶ ἐξόδων! Ἡ Μαρία δυστυχῶς εἶναι σπάταλη... Σήμερα λίγο ἔλειψε νὰ τσακωθῶμε... Ποῦ θὰ πᾶμε; Ἄ! Ἦμουν πολὺ ἡσυχος πρὶν παντρευθῶ... Ἀλλά... ἔρχονται οἱ φίλοι μου νὰ μὲ συγχαροῦν...

Οἱ φίλοι: Τὰ συγχαρητήριά μας! Τὰ συγχαρητήριά μας.

Ὁ νιόπαντρός (στοὺς φίλους του): Εὐχαριστῶ... Εὐχαριστῶ...

Καὶ χαμογελά, ἐνῶ σκέπτεται: «Ἄ, πόσο πιὸ ἡσυχος ἦμουν, ἀλήθεια, πρὶν παντρευθῶ!..

Τὸ χαμόγελο τῆς φίλης.

— Ἄ! Ἑλένη μου... Τί εὐχάριστη ἐκπληξὶς ἦταν αὐτή; Πρὸ ὀλίγου ἀκριβῶς ἀναφέραμε τ' ὄνομά σου... Εἶσαι καλὰ;... Γιὰ νὰ σέ δῶ... Τί ὥραϊα πού εἶσαι ντυμένη... Τὸ φόρεμά σου εἶναι ἀλήθεια θαυμάσιο... (Μὲ χαμηλὴ φωνή, στὴ διπλανή της): Τί κακοφτιασμένο φόρεμα... Εἶδες τί χάλια ἔχει;... (Ξαναγυρίζει στὴν Ἑλένη, καὶ μ' ἓνα χαμόγελο): Μὰ εἶσαι σωστὸ θαῦμα, χρυσή μου!..

Τὸ χαμόγελο ἐκείνου πού... ἔπεσε κατὰ γῆς.

Ὁ κ. Δ. γλύστρησε στὸ πεζοδρόμιο καὶ ξαπλώθηκε φαρδὺς πλατὺς.

— Χτυπήσατε πολὺ;

— Ὦ, δὲν εἶναι τίποτα... Εὐχαριστῶ...—καὶ χαμογελά.

Τὸ χαμόγελο αὐτὸ ἔχει τὸ χαρακτηριστικὸ ὅτι μοιάζει μὲ γκριμάτσα.

Καὶ τέλος, τὸ χαμόγελο τῆς Γκρέτας Γκάρμπο...

Εἶναι τεχνητὸ καὶ αὐτό; Πολλοὶ ἰσχυρίζονται πῶς ναί. Τὸ γεγονός πάντως εἶναι πῶς τὸ χαμόγελο τῆς Γκρέτας Γκάρμπο εἶναι μυστριωδές, ἀνεξιχνίαστο, αἰνιγματικό. Εἶναι τὸ χαμόγελο τῆς δόξας, τὸ χαμόγελο πού καθέναν τὸ ἐξηγεῖ ὅπως θέλει... Τὸ χαμόγελο πού συναρπάζει τὰ πλήθη. Τὸ χαμόγελο τῆς γυναίκας μὲ τὸ σέξ-ἀππὴλ, πού ξέρεῖ ὅτι ἔχει νικήσῃ τὴ ζωή... Τὸ χαμόγελο τῆς αἰωνίας γυναίκας... Καὶ μήπως αὐτό... δὲν εἶναι τὸ πιὸ ἐπικίνδυνα τεχνητὸ ἀπ' ὅλα;...

Ἀρχαῖες καὶ Νέες Παροιμίες ἀντίστοιχοι.

Χαλεπὸν τὸ ποιεῖν
τὸ δὲ κελεύσαι ράδιον.

Μὴ προτρεχέτω
ἡ γλῶττα τοῦ νοῦ.

Γηράσκω δ' αἶψα
πολλὰ διδασκόμενος.

Τέττιξ τέττιγι φίλος
μύρμηξ μύρμηκι.

Γλυκαίνει λιμὸς
κυάμους.

Δὸς μοι πᾶ στῶ
καὶ τὰν γᾶν κινήσω.

Ὁ Μανώλης μὲ τὰ λόγια
χτίζει ἀνώγεια καὶ κατώγεια.

Ὁ λόγος πρῶτα στὸ ρινὶ
καὶ ἔπειτα στὸ στόμα.

Μάθε, γέρο, γράμματα
τώρα στὰ γεράματα.

Ὁμοῖος τὸν ὅμοιο
κ' ἡ κοπριά τὰ λάχανα.

Νούτιμα καὶ τὰ κάρδαμα
σὲ ὅποιον ἔχει πείνα.

Ξέρω καὶ σφυρῶ
μὰ δὲν ἔχω πρόβατα.

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΤΖΟΓΙΑΣ

ΙΑΤΡΟΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ

ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΤΟΥ ΕΝ ΛΥΩΝΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Ἀγνωστες σελίδες τῆς ἱστορίας μας

Ἡ πρώτη θερμάστρα καὶ τὸ πρῶτο κάρρο στὴν Ἀθήνα

Ὅταν ἡ Ἀθήνα μας δὲν ἦταν
ἡ σημερινὴ μεγαλούπολις !

Ὁ γνωστὸς Γερμανὸς ἀρχαιολόγος καὶ ἀπὸ τοὺς πρῶτους καθηγητὰς τοῦ Ἐθνικοῦ μας Πανεπιστημίου, Λουδοβίκος Ρός, ποὺ ἔμεινε στὴν Ἀθήνα τὸν χειμῶνα τῷ 1832, ὅταν ἡ πόλις δηλαδὴ διατελοῦσε ἀκόμη ὑπὸ τὴν τουρκικὴ κυριαρχία, ἔχει γράψει τίς πιὸ γλαφυρές «Ἀναμνήσεις» γιὰ τὴν κοινωνικὴ κατάστασι ἢ ὁποῖα ἐπικρατοῦσε τὴν ἐποχὴ ἐκείνη στὴν Ἑλλάδα.

Ἀπὸ τίς «Ἀναμνήσεις» αὐτὲς δημοσιεύουμε τὸ ὁκλόουθο ἀπόσπασμα, ὅπου περιγράφεται μὲ ζωντανὰ χρώματα ἡ περιέργη ἐντύπωσις ποὺ ἔνιωσαν οἱ παλαιοὶ Ἀθηναῖοι, ὅταν ἔφθασε ἡ πρώτη θερμάστρα καὶ τὸ πρῶτο φορτηγὸ ἀμάξι στὴ πόλι τους.

Ἐκεῖνον τὸ χρόνον—γράφει ὁ Ρός—ὁ χειμῶνας ἦταν ἐξαιρετικὰ βαρὺς στὴν Ἀθήνα. Τὸ θερμόμετρο κατέβηκε πολλὰς φορὰς κάτω ἀπὸ τὸ μηδενικόν. Ὅταν κάνει τόσο κρύο, ὁ Ἀνατολίτης συνηθίζει νὰ τυλίγεται μέσα στὴν κάπα του καὶ νὰ μένῃ ἐπὶ μέρες ὁλόκληρες ἀργός. Ὁ Εὐρωπαῖος ὅμως, ποὺ εἶναι συνηθισμένος νὰ διαβάξῃ, νὰ γράφῃ ἢ νὰ ζωγραφίσῃ μέσα στὸ δωμάτιόν του, δὲν θὰ μπορούσε βέβαια νὰ ὑποφέρῃ μιὰ τέτοια κατάστασι...

Ὁ Λίντερς, τότε, ἕνας συμπατριώτης μου ποὺ ἦταν ἐγκατεστημένος κ' αὐτὸς στὴν Ἀθήνα ἀπὸ καιρό, σὰν πρακτικὸς ἄνθρωπος ποὺ ἦταν σκέφθηκε νὰ κατασκευάσῃ μιὰ θερμάστρα. Ἀφοῦ κατῶρθωσε λοιπὸν νὰ προμηθευθῇ στὴν ἀγορὰ διάφορα σιδηρικά, ἐκάλεσε ἕναν «φαναρτζή» καὶ μὲ τὴν βοήθειά του, μπόρεσε, ὕστερ' ἀπὸ πολλοὺς κόπους νὰ συναρμολογήσῃ ἕνα εἶδος τετραγώνου «λάρνακος», ὅπου ἄνοιξε μιὰ «πορτίτσα» ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπέρασε ἕνα μικρὸ σωλῆνα. Ἡ πρωτόγονος θερμάστρα, ἔτσι, ἦταν ἔτοιμη. Δὲν ἔμεινε ἄλλο παρὰ ν' ἀρχίσῃ ἡ λειτουργία της. Ὁ Λίντερς μάζεψε μερικά ξύλα ἀπὸ ἐλιές, τὰ ἔβαλε μέσα στὴν θερμάστρα του, τὰ ἔναψε κ' ἀμέσως ὑψώθηκε μιὰ ζωερὴ φλόγα. Ὅλοι ὅσοι παρηκολούθησαν τὸ «πείραμα» ἔμειναν κατάπληκτοι. Κι' ἐνθουσιάζοντο.

στηκαν ακόμη περισσότερο, όταν άκουσαν τούς πρώτους τριγμούς και είδαν τις πρώτες σπίθες των καιομένων ξύλων.

»Η ειδήσις του πρωτοφανούς και πρωτάκουστου αυτού γεγονότος—γιατί ήταν ή πρώτη θερμάστρα που έκανε την εμφάνισίν της στην Αθήνα—διαδόθηκε άστραπιαώς σ' όλη την πόλι, προκαλώντας μεγάλη περιέργεια. Ο επίσκοπος έτρεξε για να δῇ «μέ τα ίδια του τα μάτια» τὸ φαινόμενο. Εζήτησαν επίσης την άδεια να πάνε να θαυμάσουν τὸ «μαγικό έργαλειο»—όπως τὸ ἀποκαλοῦσαν—και πολλοί ἀπὸ τούς προκρίτους Τούρκους. Και όταν οί τελευταῖοι αὐτοί ἀντίκρυσαν τὸ ἄμορφο αὐτὸ κατασκεῦασμα ἄρχισαν να τὸ περιεργάζονται με θαυμασμό, ἐνῶ ἔλεγαν χαϊδεύοντας τὰ γένεια τους :

—'Ο Θεὸς εἶναι μεγάλος και ή σοφία των Φράγκων δὲν ἔχει ὅρια...»

Τὴν ἴδια περίπου ἐντύπωσι ἐπροξένησε στοὺς Ἀθηναίους και ἓνα ζευγάρι διτρόχων ἀμαξιών, πὺ ἔφθασαν στήν πόλι τους τὴν ἴδια περίπου ἐποχή. Τὰ ἀμάξια αὐτὰ τὰ εἶχε στείλει ἀπὸ τὴ Μελίτη ὁ ναύαρχος Μάλκοκλμ, ὁ ὁποῖος ἔκτιζε τότε κάποια μεγαλοπρεπὴ ἔπαυλι στὰ Πατήσια. Ἐπρόκειτο δὲ να χρησιμοποιηθοῦν για τὴ μεταφορὰ των ὑλικῶν καθὼς και των ἐργατῶν στήν μακρινὴ αὐτὴ ἐξοχὴ των Ἀθηνῶν.

Και οί μὲν γεροντώτεροι ἀπὸ τούς Ἀθηναίους διηγοῦντο με περηφάνεια ὅτι εἶχαν τὸ εὐτύχημα να δοῦν ἓνα εἶδος φορτηγοῦ ἀμαξιοῦ τὸν καιρὸ τοῦ πολέμου, οί περισσότεροι ὅμως κάτοικοι ἔτρεξαν μ' ἐνθουσιασμό στήν «πειραϊκὴ πύλη» για να παρατηρήσουν ἀπὸ κοντὰ τὸ θαῦμα ἐκεῖνο τῆς «φραγκικῆς μηχανικῆς» πὺ κατάρθωνε να μεταφέρη ὄγκους χωμάτων και σωρούς ἀπὸ πέτρες και σίδερα, κυλώντας τα πάνω σὲ καρούλια !

ΣΟΦΙΑ

ΛΟΓΙΑ

—'Εν τῷ μέσῳ κεῖται ἡ ἀρετή.

—'Εν τῇ λεπτότητι ἡ δυσκολία.

—'Ο σκορπιὸς στήν οὐρὰ ἔχει τὸ φαρμάκι του,

—Σήμερα σὲ μένα, αὔριο σὲ σένα.

—'Η τιμὴ τρέφει τὰς τέχνας.

—'Ο φόβος ἀμαρτήματος ἄγει εἰς ἀμάρτημα.

—Τὸ δίκαιον εἶναι ἡ τύχη τοῦ ἀγαθοῦ και τοῦ ὀρθοῦ.

—'Ας μὲ μισοῦν, ἀρκεῖ να μὲ φοβοῦνται.

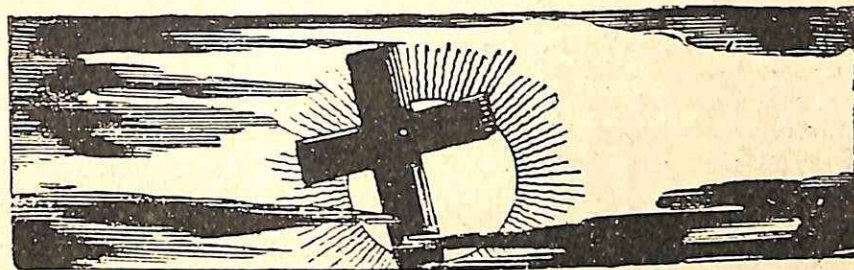
(Βιργίλιος)

(Κικέρων)

('Οράτιος)

(Πανδέκται)

(Στίχος τοῦ ποιητοῦ Ἀττίου)

Τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς και τοῦ θανάτου

Νεκροφάνεια

Ἀνθρωποι πὺ θάπτονται ζωντανοί

Κατὰ τὰ τέλη τῆς δευτέρας γαλλικῆς αὐτοκρατορίας συνεζητεῖτο στὴ Γερουσία τὸ σπουδαιότατο ζήτημα τῆς νεκροφανεῖας, ὁ φοβερός κίνδυνος δηλαδὴ πὺ διατρέχουν πολλοί ἄνθρωποι να θεωρηθοῦν ἀπὸ τὴν ἐπιστὴμὴ νεκροί και να ταφοῦν, ἐνῶ εἶναι ἀκόμη ζωντανοί. Πολλοί δὲν μποροῦσε να κάμῃ τὴν παραμικρὴ κίνησι. Τὸν ἐτύλιξαν ἔτσι μέσα σ' ἓνα σάβανο, τὸν τοποθέτησαν σ' ἓνα φέρετρο και μόνο τὴν τελευταίαν στιγμή, όταν ἐτοιμάζονταν να τὸν μεταφέρουν στὸ νεκροταφεῖο, καταβάλλοντας μιὰν ὑπεράνθρωπὴ προσπάθεια, κατάρθωσε να ρίξῃ μιὰ κραυγὴ. Εἶχε σωθῇ !

Μεγάλος θόρυβος ἀκολούθησε τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ καρδινάλιου. Οί περισσότεροι γερουσιασταί ἔδειχναν φανερά τὴ δυσπιστία τους. Καί τότε, ὁ καρδινάλιος ἐπρόσθεσε :

—Κύριοι, ὁ νέος αὐτὸς ἡμουν ἐγώ !

Τὸ φαινόμενον, πράγματι, τῆς νεκραφανείας, δὲν εἶναι τόσο σπάνιο ὅσο μπορεῖ κανεὶς νὰ ὑποθέσῃ. Ὅσα μέσα καὶ ἂν διαθέτῃ ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη, ὑπάρχει πάντοτε ὁ κίνδυνος νὰ ἀπατηθῇ. Γι' αὐτό, τὸ μόνο προληπτικὸ μέσον ἐναντίον τῆς, εἶναι νὰ μὴ βιάζωνται ποτέ οἱ συγγενεῖς τοῦ νεκροῦ νὰ τὸν θάβουν...

Εἶναι γνωστὸ τὸ φρικιαστικὸ περιστατικὸ τῆς ὥραις ἠθοποιοῦ τοῦ Γαλλικοῦ θεάτρου Λαυρεντίνης. Ὅταν ἄνοιξαν τὸ φέρετρό της, βρῆκαν τὸ σῶμα της καμπουριασμένο ἀπὸ τοὺς πόνους καὶ τὴν ἀγωνία. Τὰ δόντια της ἐδάγκωναν μὲ μανία τὸν ἀντίχειρά τοῦ ἀριστεροῦ της χεριοῦ, τὸ ὁποῖον εἶχε σχεδὸν καταφάει. Κι' ἕνας Ἑλβετὸς γιατρός, ὁ δόκτωρ Κάππελερ, ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ θάνατος δὲν εἶχεν ἐπέλθει ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια πού εἶχεν ὁδηγήσει τὴν δυστυχισμένη ἠθοποιὸν στὸν τάφο, ἀλλ' ἀπὸ ἀσφυξία μέσα στὸ φέρετρο...

Σὲ πολλὰς γερμανικὰς πόλεις, ἡ ἀρχὴ, γιὰ νὰ ἀντιδράσῃ ἐναντίον τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ ἐνδεχομένου, ἔκτισαν μικρὰ παρεκκλήσια ὅπου οἱ νεκροὶ τοποθετοῦνται ἐπάνω σὲ κρεβάτια. Στὸ χέρι κάθε νεκροῦ εἶναι δεμένη μία λεπτὴ χορδὴ πού ἐπικοινωνεῖ μ' ἕνα ἡλεκτρικὸ κουδοῦνι. Καὶ ἀρκεῖ ἡ ἐλαχίστη «τρεμώδης» κίνησις τοῦ χεριοῦ, γιὰ νὰ κουνηθῇ ἡ χορδὴ καὶ νὰ εἰδοποιηθῇ ἀμέσως ὁ φύλακας τοῦ νεκροταφείου...

Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἀποφεύγονται ἢ τοῦλάχιστον μειώνονται ὅσο εἶναι δυνατόν εἰς τὸ ἐλάχιστον, ἡ πιθανότητες νὰ θαφτῇ κανεὶς ζωντανός, πρᾶγμα πού σὲ ἄλλες χώρες κι' ἐδῶ ἀκόμη στὴν Ἑλλάδα, ἔχει πλεῖστες ὅσες φορές συμβεῖ !..

Σκέψεις γιὰ τὸν ἔρωτα

Ὅς καὶ ἡ πιὸ κουτὴ γυναίκα, ὅταν δὲν εἶναι ἐρωτευμένη, εἶναι ἐξυπνότερη ἀπὸ ἕναν ἐρωτευμένο ἄνδρα.

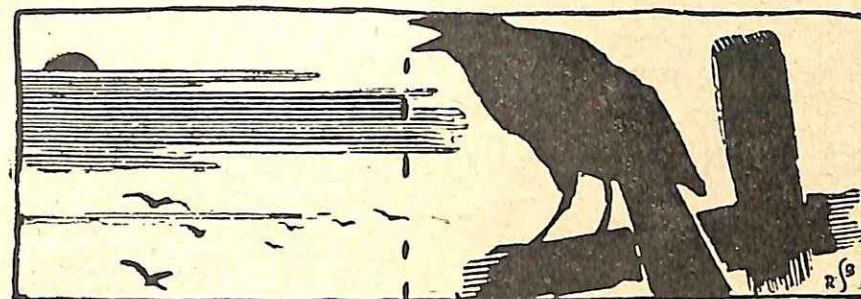
Κα ΝΤΕ ΣΤΑΕΛ

Δὲν ἀγαπᾷ κανεὶς παρὰ μόνο γιὰ ν' ἀνταγαπηθῇ. Ἐὰν χαθῇ ἡ ἐλπίς, ὁ ἔρωτας ἐξαφανίζεται. Ἐρως καὶ ἐλπίς εἶναι δυὸ ἔννοιες ἀπόλυτα συνυφασμένες...

Κα ΝΤΕ ΣΑΡΤΟΡΥ

Ἐνας ἐρωτευμένος δὲν πρέπει ποτέ νὰ φοβηθῇ ὅτι θὰ φανῇ βάνουσος ἢ ἀπότομος. Ἡ γυναίκες συγχωροῦν πάντα καὶ τὶς μεγαλύτερες βρισιὰς ἀκόμη, ὅταν ὀφείλονται στὸ ἐρωτικὸ πάθος.

ΟΒΙΔΙΟΣ

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΙΧΟΣ

ΝΥΧΤΕΡΙΝΟΣ ΔΙΑΒΑΤΗΣ

*Νυχτερινὸς διαβάτης μέσ' τὴν αἰώνια Ἀθῆνα
μὲ τὴ σιγὴ κοιμίζω τῆς μέρας τὸν καῦμό.
Δογιάζω τὰ σβυσμένα τοῦ Ἰδανικοῦ μου κοῖνα
καὶ νέες ἐλπίδες πλάθω γιὰ κάποιο λυτρωμό.*

*Νυχτερινὸς διαβάτης πὺν ὀλημερὶς ποτίζει
ἢ ζήση μὲ φαρμάκια καὶ μὲ χαρὲς μαζί,
καὶ μὲ τὰ βάσανα, ὅλα στοχάζομαι, ὅτι ἀξίζει
μέσ' στὴν ἐξαίσια πόλιν αὐτὴ κανεὶς νὰ ζεῖ.*

*Νυχτερινὸ διαβάτη γαλήνιο, σὰν ἀπόψε,
χάρι ὅς μὲ βρεῖς σὰν θᾶρθεις· ναί, χάρε' στὸ ζητώ,
τὸ νῆμα τῆς ζωῆς μου σύντομα τότε κόψε
σὰν ξαφνικὸς ἄερας ἕνα χαρτένιο ἀητό.*

ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΜΟΥΣΟΥΡΓΩΝ

ΜΙΑ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ ΤΟΥ ΛΙΣΤ ΜΕ ΤΟΝ ΣΟΠΕΝ

ΠΩΣ ΕΚΔΙΚΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ

Ένα βράδυ, στην έξοχη έπαυλη της Γεωργίας Σάνδης έτυχε νά είναι καλεσμένοι συγχρόνως ο Λιστ και ο Σοπέν.

Ολόκληρη ή φιλόμουση Γαλλία την εποχή εκείνη ήταν διαιρεμένη σέ δυο στρατόπεδα, πού μέ φανατισμό, πολεμούσε τò ένα τò άλλο : στους θαυμαστές του Λιστ και στους θαυμαστές του Σοπέν. Οί όπαδοί του καθ' ενός από τούς δύο αύτούς διασήμους μουσουργούς θεωρούσαν τόν ευνούμένό του πολύ άνώτερο από τόν αντίπαλό του. Οί δύο μουσουργοί ως τόσο ήταν στενοί φίλοι και εσύχναζαν στα ίδια κέντρα και στα ίδια σπίτια. Γι' αυτό έτυχε κείνο το βράδυ πού αναφέρουμε, νά βρεθούν προσκεκλημένοι και οί δυο στό σαλόνι της διασήμου μυθιστοριογράφου.

Κατά τις έντεκα, βλέποντας τη συζήτηση νά χαλαρώνη ή οίκοδέσποινα, παρεκάλεσε τόν Λιστ νά παίξη κάτι στό πιάνο. Ο Λιστ έδέχθηκε ευχαρίστως.

Έκάθισε μπροστά στό μουσικό όργανο και γιά νά κολακεύση τόν φίλον του άρχισε νά παίξη μιá «Νυχτωδιά» του Σοπέν. Καθώς έπαιζε όμως ήρχισεν άσυναισθήτως νά συμπληρώνη τò μουσικό κείμενο, αύτο-σχεδιάζοντας διάφορες «βαριατιόνες» στό τέλος κάθε περιόδου.

Μ' αύτòν τόν τρόπο φανταζόταν ότι θα ύποχρέωνε άκόμη περισσότερο τόν φίλο του.

Ο Σοπέν, όμως, είχεν ένκνευρισθή τρομερά από τις αύθαίρετες αύτές προσθήκες πού έκανε ο Λιστ στό έργο του. Βλέποντας λοιπόν ότι δέν μπορούσε νά τόν σταματήσει στόν κατήφορο πού είχε πόρει, έχασε στό τέλος την ύπομονή του και τόν πλησίασε :

—Κάνε μου τη χάρι, αγαπητέ μου, του είπε μέ όλη του την άπάθεια, όταν μου κάνεις την τιμή νά παίξης δικές μου συνθέσεις, νά παίζης μόνο ό,τι είναι γραμμένο. Διαφορετικά παίζε άλλα πράγματα. Μόνον ο Σοπέν έχει τò δικαίωμα ν' αλλάζη τόν Σοπέν!

—“Ε, τότε παίζε μόνος σου ! άπήντησε ο Λιστ και σηκώθηκε από τò πιάνο κάπως πειραγμένος.

—Εύχαριστώ, άπήντησε ο Σοπέν.

Έκείνη τη στιγμή κάποια πεταλούδα πετώντας πάνω από ένα κερί, έπεσε επάνω στό φυτίλι του και τò έσβυσε. Θέλησαν νά τò ξανανάψουν, ο Σοπέν όμως τούς σταμάτησε :

—“Οχι ! είπε. Σβύστε, μάλιστα, σάς παρακαλώ όλα τὰ κεριά. Μου άρκει τò φώς του φεγγαριού...

“Ετσι και έγινε. Τά κεριά σβύστηκαν και τò σαλόνι δέν φωτιζονταν παρ' άπ' την άνταύγεια του φεγγαριού.

Ο Σοπέν εκάθισε μπρός στό πιάνο και άρχισε νά παίζει. “Επαιζε επί μιá ώρα...

Πώς έπαιξε δέν έπιχειρούμε νά περιγράψουμε. “Υπάρχουν συγκινήσεις πού τις νοιώθει μόνο κανείς, χωρίς νά του είναι δυνατόν νά τις ξαναζωντανέψη στό χαρτί.

Τò άκροατήριο τόν άκουγε σιωπηλό, κρατώντας την άναπνοή του. Και όταν ο γόγος έπαυσε, τὰ μάτια όλων οχεδόν ήταν δακρυσμένα.

Ο Λιστ σηκώθηκε από τη θέση του και έσφισε στην άγκαλιά του τόν αντίπαλό του λέγοντάς του :

—Είχες δίκαιο, φίλε μου ! Τά έργα μιáς μεγαλοφυίας σάν τὰ δικά σου είναι ιερά. Τò νά τὰ άγγίξη κανένας είναι μιá βεβήλωση. Είσαι άληθινός ποιητής. Εγώ δέν είμαι παρά ένας σαλτιμπάγκος μπροστά σου!

—“Α μπά, άπήντησε ζωηρά ο Σοπέν. Καθένας από μäs τούς δύο έχει τò είδος του. Αυτό είναι όλο ! Ξέρεις πολύ καλά ότι κανένας σ' όλο τόν κόσμο δέν παίζει όπως έσύ τόν Μπετόβεν και τόν Βέμπερ. Κάνε μου τη χάρι, λοιπόν, και παίζε μου τò «άντάτζιο» του Μπετόβεν αλλά παίζε το μέ τὰ σωστά σου, όπως παίζεις όταν θέλεις...

Ο Λιστ έπαιξε πράγματι κείνο τò βράδυ μ' όλη του την ψυχή και μ' όλη του τη θέληση. “Ενα καινούργιο είδος συγκινήσεως κυρίευσε τούς άκροατές. “Εκλαιγαν και τώρα, αλλά τὰ δάκρυά τους δέν ήταν πλέον τὰ ήρεμα εκείνα δάκρυα πού τούς είχε κάμει νά χύσουν ο Σοπέν. “Η μελωδία πού έσκόρπιζαν τὰ δάκτυλα του Λιστ ήταν ένα πραγματικό πονεμένο δράμα και έμπαινε σάν μαχαίρι στην καρδιά όλων την άκουγαν.

Ο Σοπέν, ως τόσο, νόμισε ότι είχεν έπισκιάσει έντελώς τόν Λιστ εκείνο τò βράδυ. Έκαυχήθηκε μάλιστα γι' αυτό στους φίλους του, λέγοντάς τους :

—Τόν είδατε πώς πειράχτηκε;

Ο Λιστ έμαθε τὰ λόγια αυτά και άπεφάσισε νά εκδικηθή σάν έξυπνος καλλιτέχνης πού ήταν.

“Υστερ' από λίγες μέρες ή ίδια συντροφιά ήταν πάλι συγκεντρωμένη στό σαλόνι της επάuleως της Σάνδης. Ο Λιστ παρεκάλεσε τόν Σο-

πέν νά παίξη κάτι στο πιάνο κι' ὁ Σοπέν ἐδέχθηκε. Ὁ Λιστ τότε ἐζήτησε νά σβύσουν ὅλα τὰ φῶτα καὶ νά ρίξουν τὶς κουρτίνες μπρὸς ἀπ' τὰ παράθυρα γιὰ νά ἐπικρατήσῃ τέλει σκοτάδι.

Ὅταν ἐξεπληρώθῃ ἡ καλλιτεχνικὴ τοῦ αὐτῆς ιδιοτροπία καὶ ὁ Σοπέν ἐτοιμαζόταν νά καθίσῃ μπρὸς στοῦ πιάνο, ὁ Λιστ τὸν πλησίασε καὶ τοῦ ψιθύρισε κάτι στ' αὐτί. Ὁ Σοπέν παραμέρισε καὶ στὴ θέσι τοῦ ἐκάθισε ὁ Λιστ.

Ὁ Σοπέν, ποῦ δὲν εἶχε μαντεύσει καθόλου τὴν πρόθεσι τοῦ συναδέλφου τοῦ ἐκάθισε ἀθόρυβα πίσω του. Καὶ ὁ Λιστ τότε ἔπαιξε ὅσα κομμάτια εἶχεν ἐκτελέσει ὁ Σοπέν τὴν βραδυὰ ποῦ ἀναφέραμε προηγουμένως. Κατῶρθωσε ὁμῶς, παίζοντάς τα, νά μιμηθῇ τόσο θαυμάσια τὸ ὕφος καὶ τὸν τρόπο τοῦ ἀντιζήλου του, ὥστε ἦταν ἀδύνατο νά μὴν ἀπατηθῇ κανεὶς.

Καί... ὅλοι, τὴν ἔπαθαν.

Ὅταν ἡ ἔκστασις τοὺς ἐκορυφώθηκε, ὁ Λιστ ἀναψε ξαφνικὰ μ' ἓνα σπέρτο τὰ κερὰ τοῦ πιάνου.

Μιά κραυγὴ ἐκπλήξεως βγήκε ἀπ' τὰ στήθη ὅλων.

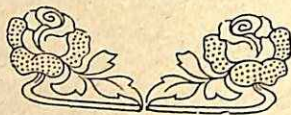
— Πῶς ! Σεῖς εἶσθε ; ἀκούστηκε ἀπὸ παντοῦ.

— Ὅπως βλέπετε !... ἀπήντησεν ὁ Λιστ χαμογελῶντας, καὶ γυρνώντας πρὸς τὸν Σοπέν πρόσθεσε : Τώρα τί λές κι' ἐσύ ;

— Λέω κ' ἐγὼ ὅτι λένε ὅλοι... ἀπήντησεν ὁ Σοπέν. Κι' ἐγὼ νόμισα πῶς... ἦταν ὁ Σοπέν !

— Βλέπεις λοιπόν, εἶπε τότε ὁ μεγάλος μουσουργὸς στοῦ φίλου του, ὅτι ὁ Λιστ μπορεῖ νά γίνῃ Σοπέν ὅταν θέλῃ. Ὁ Σοπέν ὁμῶς ἄραγε μπορεῖ νά γίνῃ Λιστ ;

Ὁ Σοπέν δὲν ἀπήντησε. Μὲ τὴ σιωπὴ του παραδεχόταν πῶς εἶχε νικηθῇ...

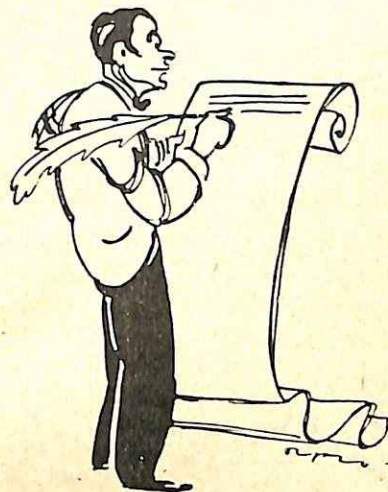
ΣΟΦΙΑ ΛΟΓΙΑ

— Ὁ ὑπερβολικὸς μέγθος τὰ πάντα νικά.

— ὦ ! τοὺς εὐτυχεστάτους γεωργούς, ἐὰν ἐγνώριζαν τὰ ἀγαθὰ των.
(Βιργιλίου «Γεωργικά»)

— Δὲν εἶναι νοσητὸν νά δικασθῇ τις διὰ τὸ αὐτὸ ἀδίκημα.
(Νομικὸν ἀξίωμα)

— Διαφυγὼν λόγος ἀγνοεῖ νά ἐπανεέλθῃ.
(Ὁράτιος)

Ἐκ τῆς «Καρνέ»
ἐνὸς θεατροφίλου

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

[Ἀποσπάσματα διαλόγων παρμένων ἀπὸ τὰ ἔργα τῶν διασημοτέρων ξένων θεατρικῶν συγγραφέων.]

Ἀπὸ τὸν «Φίλο τῶν Γυναικῶν» τοῦ Ἀλ. Δουμά (Υἱοῦ)

Βαλμορώ.— Δὲν εἶναι δυνατόν ἓνας ἄνθρωπος τῆς ἡλικίας σας νά μὴν ἀγάπησῃ ποτέ.

Μπαρραντέ.— Καὶ τί ἡλικίας φαντάζεσθε πῶς εἶμαι ;

Βαλμορώ.— Μά... ἐξήντα χρόνων !

Μπαρραντέ.— Ἐ, ὄχι λοιπόν... Εἶμαι μόνον σαρανταεννέα ἐτῶν. Κι' ἓνας ἄντρας σαρανταεννέα χρόνων ποῦ φαίνεται ἐξήντα, ἔχει ἀγαπήσῃ πολὺ περισσότερο ἀπ' ὅτι θ' ἀγαπήσετε ποτέ ἐσεῖς, νεαρέ μου φίλε. Μὲ τὴν διαφορὰ ὅτι δὲν ἀγάπησα παρὰ μία μόνο φορά...

Ἀπὸ τὴν «Ξένη» τοῦ ἰδίου.

Κατερίνη.— Ἐμεῖς ἡ γυναῖκες δὲν ἀγαποῦμε ! Αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη ἀλήθεια. Ὑπάρχουν μόνον μερικοὶ ἄνδρες ἀπὸ τοὺς ὁποίους θὰ θέλαμε ν' ἀγαπηθοῦμε. Αὐτὸ μᾶς κάνει νά νομίζουμε ὅτι ἀγαποῦμε. Μόλις ὁμῶς κατορθώσουμε νά ἐμπνεύσουμε τὸν ἔρωτα, μόλις θριαμβεύσουμε, ἀρχίζουμε ἀμέσως νά συλλογιζόμαστε ἄλλα πράγματα.

Ἀπὸ τὴν «Κυρία τοῦ Μαξίμ» τοῦ Ζ. Φεϋντῶ.

Μονζικούρ.— Τὸν ἐγχείρησα δυστυχῶς πέθανε... Ἦταν καταδικασμένος ἀπὸ τὴν ἐπιστήμη...

Πετιπόν.—Δέν στώλεγα ἐγὼ ὅτι ἡ ἐγχείρησις ἦταν περιττή;

Μονζικούρ.—Μιά ἐγχείρησις δέν εἶναι ποτὲ περιττή. Μπορεῖ νὰ μὴν ὀφελήσῃ τὸν ἐγχειρισθέντα... ὀφελεῖ ὅμως πάντοτε τὸν ἐγχειρίζοντα!

Πετιπόν.—Εἶσαι κυνικώτατος!

Μονζικούρ (χαμογελῶντας).—Εἶμαι χειροῦργος.

Ἀπὸ τὸ «Δέν ἀγαπῶ τὸν ἄνδρα μου» τοῦ ἰδίου.

Φρανσίνη (ἀποκρούοντας τὶς ἐρωτικές προτάσεις τοῦ Μασσεναῖ).—
"Ὅχι, φίλε μου... Δέν μπορῶ νὰ γίνω ἐρωμένη σας... Ὁ ἄντρας μου θὰ
λυπόταν καὶ δέν τὸ ἀξίζει... (Συλλογισμένη) Ἄ, τί κρίμα νὰ μὴ μπορῇ
μιά γυναῖκα νάχη ἐραστή χωρὶς συγχρόνως ν' ἀπατᾷ τὸν ἄνδρα της.

Φρανσίνη (χτυπώντας χαϊδευτικά στὴν πλάτη τὸν Σανάλ—τὸν τέως
σύζυγό της ἀπ' τὸν ὁποῖον ἐχώρισε γιὰ νὰ παντρευθῇ τὸν ἐρωμένο
της).—Ἄ, δέν σέ εἶχα ἐκτιμῆσει ὅσο σοῦ ἀξίζε... Ἐάν οἱ σύζυγοι ἄφι-
ναν τὶς γυναῖκες τοὺς νὰ ἔχουν δυὸ-τρεις ἐραστὰς γιὰ νὰ μποροῦν νὰ
συγκρίνουν, δέν θὰ ὑπῆρχαν ἄπιστες γυναῖκες!...

Ἀπὸ τὸν «Κύριο Ντέ Λά Παλὶς» τοῦ Ρ. Ντέ Φλέρ.

Λά Παλὶς.—Τί λές, λοιπόν, καλέ μου Αὐγουστίνε. Βρίσκεις καλὴ
τὴν ἰδέα μου;

Αὐγουστίνος (δειλά).—Τὴν βρίσκω ἄσχημη.

Λά Παλὶς.—Ἡλίθιε! Δέν σέ ρώτησα ἂν βρίσκεις ἄσχημη τὴν ἰδέα
μου. Σέ ρώτησα ἂν τὴν βρίσκεις καλή. . .

Ἀπὸ τὸ «Ἡ καρδιά μιλεῖ...» τοῦ ἰδίου.

Λουκιανός.—Καὶ εἶχες πολλές ἐρωμένες;

Ζάκ.—Τρεῖς... χωρὶς νὰ λογαριάσω τὶς ἄλλες...

Λουκιανός.—Γιατί δὲ λογαριάζεις τὶς ἄλλες;

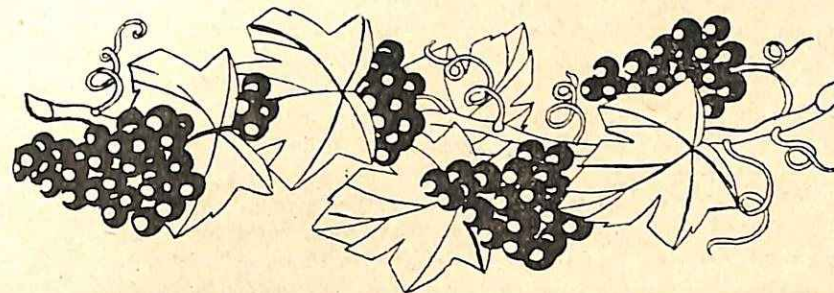
Ζάκ.—Γιατί δέν ἤμουν ἐρωμένος τους.

Ἀπὸ τὸ «Ὁ ἔρως ἀγρυπνεῖ» τοῦ ἰδίου.

Καρτερέ.—Μὰ τί διάβολο! Δέν κάνετε λοιπόν ἄλλη δουλειὰ ἀπ'
τὸ νὰ παντρεύετε τὸν κόσμο;

Ἡ Μαρκησία.—Καὶ γιατί ὄχι, παρακαλῶ; Λίγους ἕκαμα εὐτυχι-
σμένους ἕως τώρα;

Καρτερέ.—Σ' αὐτὸ ἔχετε δίκην. Παντρεύοντας, π. χ., τὴ δεσποί-
νίδα ντέ Σαὶν Ντιέ μὲ τὸν Βαλερμώ, ἐκάματε εὐτυχισμένο... τὸν νεαρὸ
μαρκήσιο ντέ Σεβυλλύ!

ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΚΑΡΤΕΡΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΓΑΠΗ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΟΥ ΒΣΕΒΟΛΟΝΤ ΙΒΑΝΟΒ

[Ὁ Βσέβολοντ Ἰβάνοβ θεωρεῖται ὡς ὁ κορυφαῖος πεζογράφος τῆς
συγχρόνου Ρωσσίας. Καταγόμενος ἀπὸ τὴν Σιβηρίαν, ἐξῆσε ἀνά-
μεσα στὸν Λαὸ καὶ ἐννοίωσε ὅλην τὴν ἀγωνία του, ἀγωνία ποὺ κα-
θρεφτίζεται καὶ στὸ ἔργον του. Ἀκολουθώντας τὸ παράδειγμα τῶν
Ρώσων κλασσικῶν στὴν σύλληψιν, ὁ Ἰβάνοβ δέν ἐδίστασε νὰ ἀνοίξῃ
καινούργιους δρόμους, καὶ γι' αὐτὸ τὸ ἔργο του παρουσιάζει ἐντονώ-
τατο προσωπικὸ χαρακτήρα. Τὸ ἀριστοῦργημά του θεωρεῖται τὸ μυ-
θιστόρημα «Τὸ θωρακισμένο τραῖνο», ἀλλὰ καὶ τὰ διηγήματά του—ἐκ
τῶν ὁποίων δημοσιεύομεν ἕνα ἀπὸ τὰ πλέον χαρακτηριστικὰ—ἐκχωρί-
ζουν μεταξὺ τῶν ἀριστοῦργημάτων τῆς συγχρόνου Ρωστικῆς λογοτεχνίας].

Χαμένος μέσα στὸ ἀμφίβολο σκοτάδι, τοῦ περιβάλλου τῆς Παναγίας
τοῦ Καζάν, ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτς Σαούλφιν περίμενε τὴ Μάρθα Γκάμπερ.
Ἄν καὶ συνηθισμένος στὶς νυχτερινὲς αὐτὲς συναντήσεις, ἐνόησε
νὰ τὸν κυριεύῃ μιὰ παράξενη ἀνησυχία γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο
ἐγίνονταν, κι' ἄρχισε νὰ σιγοτρέμῃ σὰν νεαρὸς μαθητάκος ποὺ γιὰ
πρῶτη φορά στὴ ζωὴ του ἀποφάσισε νὰ περάσῃ τὸ κατῶφλι τῶν ἀπο-
θηκῶν τῆς ἡδονῆς.

Κύτταξε τὸν ἔρημο δρόμο, τοὺς ἀλλόκοτους ἱσκιούς τῆς ἐκκλησίας,
ἀνυπομονώντας νὰ δῇ τὴ γερμανίδα καὶ προσπαθώντας μὲ κάθε τρόπο
νὰ ξεγελάσῃ τὸ φόβο του.

Μέσα στὴν ἀγωνία του ἀναθυμήθηκε τὴν περασμένην τοῦ ζωῆ.
Περίμενε κι' αὐτὸς πῶς τὰ πράγματα θάλλαζαν, καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα

αυτή καρτερούσε και μία μυστηριώδη αναγέννηση στη θλιβερή του ύπαρξη· με παράπονο όμως αναγκαζόταν να ομολογήσει ότι είχε μείνει πάντα, ο ίδιος εκείνος περιεργός άνθρωπος.

Η έλπίδα γι' αυτή την αναγέννηση, που χρόνια τώρα τον ξεγελούσε, είχε σβύσει πιά. Οι τετράγωνοι ίσκιοι που πέφταν από την έκκλησία, του φανέρωναν την πικρή αλήθεια. Κι' αυτό έφτασε για να του καταστρέψει τη ζωή.

Ένοιωσε όλη τη ματαιότητα, την άθλιότητα και τη γλυκόπικρη ειρωνεία της πονεμένης ύπαρξέως, ενώ ολόγυρά του όλα πάλευαν και ξανάνιωναν σ' έναν αμείλικτο αγώνα για μία καινούργια ζωή.

Σε κάτι τέτοιες στιγμές που ο άνθρωπος νοιώθει βαθεία τον έαυτό του, που γέρνοντας κάτω από το βάρος των χτυπημάτων της λογικής, χωρίς να μπορεί, αδύναμος όπως είναι, ν' αντιδράσει ή να κάνει κάποιο συμβιβασμό μαζί της, σε κάτι τέτοιες φριχτές στιγμές, ή μόνη λύση κι' η καλύτερη παρηγοριά είναι ο θάνατος.

Κι' όταν η ιδέα του θανάτου αφομοιωθεί με τις άλλες ιδέες που ζούν μέσα στην ψυχή μας, όταν δεν θα μας φαίνεται πιά ξένη κι' αντιπαθητική, όταν γίνει ανάγκη για την ύπαρξή μας, τότε πεθαίνουμε ή αυτοκτονούμε με την ίδια ευκολία με την οποία παίρνουμε ένα πικρό γιατρικό.

Είχε φτάσει στο επικίνδυνο αυτό σημείο της ανατομίας των ψυχικών έκδηλώσεων, όταν ακούστηκε το περπάτημα της Γερμανίδας. Η δυό λέξεις του ονόματός του, που εύθυμα της πρόσφερε η Μάρθα, αντήχησαν πένθιμα στην ψυχή του Βασίλη Ίβάνοβιτς.

—Βασίλη Ίβάνοβιτς... που είσαι, μανούλα μου ;... γιατί κρύφτηκες στο σκοτάδι !

Και προτού συνέλθει ένοιωσε το φλογερό στόμα της Γερμανίδας που ζητούσε τα χείλια του. Μια στιγμή αργότερα ακούστηκε το σφύριγμα ενός φιλιού.

Στο δρόμο που έκαναν πάνω στο μάγουλό του, τα χείλια της Γερμανίδας ώσπου να φτάσουν στο στόμα του, έμεινε ένα λεπτό στρώμα από σάλιο που ο νυκτερινός αέρας το πάγωσε εξατμίζοντάς το. Η ξαφνική αυτή ψύχρα τον νεύρωσε ακόμα πιο πολύ και γέρνοντας μηχανικά φίλησε τη νέα λιγάκι πιο κάτω από το πηγούνι, σε μιάν ακρίτσα του λαιμού.

Την γωνίτσα αυτή την αγαπούσε ολότελα ξεχωριστά· ή σχέσεις του με τη Μάρθα Γκάμπερ, που τις είχε κι' όλες βαρεθεί, έπαιρναν κάποια αισθηματική απόχρωση όταν έμπαινε στη μέση ή γωνίτσα εκείνη.

Το φιλί του ξεθάρρεψε τη Γερμανίδα κι' αυτή άρχιζε άμέσως την γλυκανάλατή της αισθηματολογία. Τον αγαπούσε υπερβολικά, σύγκαιρα όμως τον φοβόταν, όχι όπως φοβούνται ή γυναίκες τους άντρες, μ' από

την υπερβολική της αγάπη· κι' ακόμα τον φοβόταν για τους θρύλους που περίζωναν την μυστηριώδη του ζωή.

Όντας φοιτητής, ο Βασίλης Ίβάνοβιτς είχε ανακατωθεί σε διάφορες τρομοκρατικές απόπειρες· τό είχε κάνει, αυτό μόνο και μόνο γιατί πίστευε πως κάθε νέος πρέπει να είναι επαναστάτης. Όταν όμως τον πιάσανε—ήταν αληθινό θαύμα πως γλύτωσε από τη κρεμάλα—έπεσαν ο ένθουσιασμός του· μόλις βγήκεν από τη φυλακή γύρισε όλη τη Ρωσία και παρουσιάζόταν σαν θύμα της ανθρωπότητας. Στο μεταξύ έκαμνε κάτι ύποπτες δουλειές. Με την επανάσταση βρέθηκε στη Μόσχα, παντέρνημος και φτωχός· δεν πίστευε πια σε τίποτα· συνεπαρμένος από ένα νοσηρό σκεπτικισμό περιφρονούσε κάθε ήθικη αξία.

Στο Καζάν γνώρισε τη Γερμανίδα, που τον ακολούθησε, μη δίνοντας προσοχή στα κλάματα του πατέρα της, ενός αισθηματικού γερμανού που διατηρούσε κάποιο ζαχαροπλαστείο σε κείνη την πολιτεία.

Ο Βασίλης Ίβάνοβιτς, χωρίς να την βιάσει να τον ακολουθήσει δεν την έμπόδιζε να το κάνει, έλπιζοντας με τον τρόπον αυτόν ν' αποσπάσει μερικά ρούμπλια από τον ζαχαροπλάστη.

Μα ο πατέρας, βλέποντας ότι τίποτε δεν μπορούσε να κάνει την κόρη του ν' αλλάξει απόφασι, σκούπισε τα δάκρυά του, της έδωσε την εύχη του, τα ρούχα της και ένα μικρό δέμα με γλυκά για το δρόμο.

Κι' όταν ο Βασίλης Ίβάνοβιτς έκανε την παρατήρησι πως αντί για εύχες θα προτιμούσε μερικά ρούμπλια, ή νέα, γεμάτη έλπίδες χαμογέλασε, τον φίλησε γλυκά στο στόμα κι' είπε :

—Τί να τα κάνουμε τα λεφτά ; Έγώ μια φορά σ' αγαπώ... Θα δουλέψουμε και θα ζήσουμε...

Ο Βασίλης Ίβάνοβιτς, αν κι' είχε αρκετή πείρα της ζωής, δεν μπόρεσε να μην υποχωρήσει μπροστά στη θερμή της αγάπης της και την ξεγνοιασιά της ψυχής της.

Στη Μόσχα εκείνη αναγκάστηκε να πιάσει δουλειά σ' ένα εργοστάσιο, ενώ αυτός όλο και γινόταν πιο κατσούφης και πιο ανήσυχος.

Ο έντονος και διαρκής έρωτας της γερμανίδας τον νευρίαζε· πολλές φορές μάλιστα θύμωνε.

Πάνω από δέκα φορές χάθηκε για πολλές μέρες· αυτή όμως πάντα τον ξετρύπωνε και τον ακολουθούσε με την ίδια αγάπη και με την ίδια λατρεία.

Μια μέρα όμως ο Βασίλης Ίβάνοβιτς της τώπε καθαρά ότι ή αγάπη της τον ένοχλούσε, ότι αυτή ή κατάσταση της αδιάκοπης λατρείας δεν μπορούσε να εξακολουθήσει, ότι τη βαρέθηκε... Τό πολύ-πολύ, αν ήθελε, μπορούσαν να συναντιούνται δυο φορές την εβδομάδα, έτσι, για να μην ξεχνά ο ένας τον άλλο...

Η αισθηματική Γερμανίδα αναγκάστηκε να δεχτεί, κλαίνοντας, την

πρόταση. Ἀποφάσισαν νὰ βλέπονται δυὸ φορές τὴν ἐβδομάδα, στὸν σκοτεινὸ περίβολο τῆς Παναγίας τοῦ Καζάν.

Γιὰ τρίτη φορά συναντιόνταν ἐκείνη τὴν ἐβδομάδα. Τοῦ εἶχε ζητήσει, κλαίοντας, νὰ ρθῇ ἀκόμα μιὰ φορά, γιατί τὴν ἄλλη ἐβδομάδα δὲν θὰ μπορούσε νὰ τὸν δῇ, ἀπὸ τὴν πολλὴ δουλειά, παρὰ μόνο ἓνα βράδυ.

— Πῶς εἶσαι σήμερα; τὸν ρώτησε μὲ τρυφερότητα.

Φανταζόταν πῶς ἦταν ἄρρωστος καὶ πῶς γι' αὐτὸ τὴν παράτησε. Βλέποντάς τον ἔτοι σκυθρωπὸ ἀνησύχησε τρομερά:

— Τι ἔχεις, μανούλα μου;... ξαναρώτησε κυττάζοντάς τον μέσα στὰ μάτια. Ἔλα, πᾶμε αὐτὸ τὸ σκοτάδι σοῦ κάνει κακό...

Ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτς γύρισε τὸ κεφάλι, καὶ μурμουρίσε σὰν ν' ἀπαντοῦσε στοὺς ἴσκιους τῆς ἐκκλησιᾶς πού τὸν περιζῶσαν:

— Θὰ πεθάνω...πρέπει νὰ πεθάνω...Δὲν μὲ νοιάζουν ἢ λίγες στιγμές...

Σταμάτησε, σὰν νὰ πνίγηκε ἡ φωνή του στὸ λαρύγγι. Φρικίασε.

Ἐκείνη τῇ στιγμῇ πέρασε ἓνα ζευγάρι δίπλα στὰ κάγκελα τῆς ἐκκλησιᾶς· τραγουδοῦσαν:

*«Περπατοῦσε στὰ σοκκάκια
ἓνας χοντρός, μεγάλος κροκόδειλος
Κι' ἦταν, κι' ἦταν πεινασμένος».*

Τὸ τραγοῦδι τοὺς ἀντίχρησε ἄτονα μέσ' τὴν νυχτερινὴ γαλήνη. Ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτς στάθηκε γιὰ νὰ ἀφουγκριστῇ καὶ χαμογελῶντας θλιβερά, μурμουρίσε, μὲ φωνὴ ἀλλαγμένη, τὸ τελευταῖο τρίστιχο:

*«Περπατοῦσε στὰ σοκκάκια
ἓνας χοντρός, μεγάλος κροκόδειλος
Κι' ἦταν, κι' ἦταν πεινασμένος».*

Ἡ γερμανίδα, ξεγελασμένη ἀπὸ τὴν ξαφνικὴ του εὐθυμία, τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ φώναξε ἄθυμα:

— Πᾶμε, πᾶμε, θὰ γίνης καλά... τὸ σκοτάδι σοῦ κάνει κακό...

Μὰ ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτς ἔμεινε καρφωμένος μὲ πείσμα στὴ θέση του καὶ τῆς φώναξε:

— Ὅχι δὲν μπορῶ...κάποιον περιμένω... Ἀς μείνουμε λίγο ἀκόμα...

Ἄν μπορούσε ἡ Γερμανίδα νὰ ξεκολλήσῃ τὸ βλέμμα τῆς ἀπὸ τὰ μάτια του, θάβλεπε ὅτι ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτς κάτι κρατοῦσε στὸ χέρι του... κι' ὅτι τὰ πόδια του τρέμαν...

Ὅταν ἔσβυσε τὸ τραγοῦδι, ὅταν μιὰ ἀπέραντη γαλήνη ξαπλώθηκε στὸ πυκνὸ σκοτάδι τοῦ περιβόλου τῆς ἐκκλησιᾶς, ὁ Σαούλφιν σήκωσε τὸ δεξί του χέρι ἀκούμπησε τὴν κἀννη τοῦ πιστολιοῦ στὸ ἰδρωμένο του μνηϊγκι, καὶ πυροβόλησε.

Ἐπεσεν ἡ γερμανίδα τρομαγμένη πάνω του, ἐνῶ ἡ στάλες τοῦ αἵματος ξεπετώντας ἀπ' τὸ κορμὶ τοῦ Σαούλφιν βάψαν τὴν ἀγαπημένη μικρὴ γωνίτσα τοῦ λαιμοῦ τῆς...

ΒΣΕΒΟΛΟΝΤ ΙΒΑΝΟΒ

*Μερικὲς ἀπαντήσεις
τοῦ Ζώρζ Φεϋντῶ
στὸ «ἄλμπουμ» μιᾶς
δεσποινίδος.*

Κάποια δεσποινίς, γνωστὴ τοῦ περιφήμου κωμωδιογράφου Ζώρζ Φεϋντῶ, τοῦ ἐπρόσφερε μιὰ μέρα τὸ «λεύκωμά» τῆς καὶ τὸν παρακάλεσε ν' ἀπαντήσῃ στὰ ἐρωτήματα πού ἦταν γραμμένα μέσα σ' αὐτό.

Ὁ διάσημος συγγραφεὺς δὲν θέλησε νὰ τῆς χαλάσῃ τὸ χατήρι. Ἐζήτησε μιὰ πέννα καὶ χαρτί καὶ ἀπήντησεν, ἀμέσως.

Ἰδοὺ ἡ ἐρωτήσεις τοῦ «ἄλμπουμ» καὶ ἡ ἀπαντήσεις πού ἔδωσε σ' αὐτὲς ὁ Φεϋντῶ:

Ἐρώτ.— Ἐργάζεσθε μὲ χαρά:

Ἀπάντ.— Μὰ φαντάζεσθε πῶς ὑπάρχει κανεὶς στὸν κόσμον πού νὰ κἀνῃ αὐτὴ τὴ δουλειά;

Ἐρώτ.— Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν κυρία σας ἐργασία, σὲ τί ἄλλο ἀσχολεῖσθε ἐρασιτεχνικῶς;

Ἀπάντ.— Στὸ νὰ γράφω θεατρικὰ ἔργα. Ἡ κυρία μου ἐργασία εἶναι ἡ ζωγραφικὴ. Τὸ κοινὸν ὅμως τάχῃ μπερδέψη.

Ἐρώτ.— Ἐὰν σὰς ἐξόριζαν καὶ εἴσαστε ἀναγκασμένος νὰ πάρετε πέντε βιβλία μόνο στὸν τόπον τῆς ἐξορίας σας, ποιά θὰ διαλέγατε;

Ἀπάντ.— Ὅποιαδήποτε. Θὰ φρόντιζα ὅμως... νὰ τὰ χάσω πρὶν φθάσω στὸν τόπον τῆς διαμονῆς μου! Μιὰ πού θὰ μοῦ τύχαινε μιὰ τέτοια εὐκαιρία νὰ ξεκουρασθῶ, θὰ τὴν ἄφηνά;...

Ἐρώτ.— Ποιὸς εἶναι ὁ μεγαλύτερος εὐεργέτης τῆς ἀνθρωπότητος;

Ἀπάντ.— Ψάχνω κι' ἐγὼ νὰ τὸν εὕρω, γιὰ νὰ πᾶω νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ.

Ἐρώτ.— Ἡ νέα γενεὰ σὰς φαίνεται καλύτερα ἢ χειρότερα ἀπὸ τὴν προηγούμενη; Καὶ γιατί;

Ἀπάντ.— Μοῦ φαίνεται χειρότερη. Γιατὶ δὲν ἀνήκω σ' αὐτήν.

Ἑρώτ.—Ποιὸ ἀριστούργημα τῆς ζωγραφικῆς, θὰ λυπόσαστε ἂν ἐξαφανιζόταν, ὅπως ἄλλοτε εἶχεν ἐξαφανισθῇ ἡ Τσοκόντα;

Ἀπάντ.—Κάποια γνώσῃ μου κυρία. Τώρα ὅμως ποῦ σὰς τὸ εἶπα αὐτό, δὲν μπορῶ νὰ σὰς μαρτυρήσω τὸνομά της.

Ἑρώτ.—Σὲ ποιά ἐξοχή ἢ ἔστω καὶ σὲ ποιά πόλι ἔτυχε νὰ σκεφθῇτε: «Πῶς θάθελα νὰ ζήσω ἐδῶ παντοτεινά;»

Ἀπάντ.—Σὲ ὅλες τὶς ἐξοχὰς καὶ σὲ ὅλες τὶς πόλεις ὅπου τρεῖς μέρες ὕστερ' ἀπὸ τὴν πρώτη μου αὐτὴ σκέψι ἀνέκραξα: «Θεέ μου, τί ὥρα φεύγει τὸ πρῶτο τραῖνο, γιὰ νὰ γλυτώσω ἀπ' αὐτὴν τὴν κόλασι;...»

Ἑρώτ.—Ποῖον χρῶμα προτιμᾶτε;

Ἀπάντ.—Τὸ κόκκινο... τῶν γυναικείων χειλῶν!

Ἑρώτ.—Λέτε καμμιά φορὰ ψέμματα; Καὶ πότε κυρίως;

Ἀπάντ.—Δὲν λέω ποτέ μου ψέμματα. Γιατί κι' ἂν πῶ... τὰ ξεχνῶ κατόπιν. Ἔχω τόσο ἀσθενικὴ μνήμη...

Ἑρώτ.—Σὰς ἀρέσει ἡ μουσικὴ;

Ἀπάντ.—Ναί. Γι' αὐτὸ δὲν πηγαίνω ποτέ σὲ κονσέρτα.

Ἑρώτ.—Τί ιδέαν ἔχετε γιὰ τὴ μοντέρνα ζωγραφικὴ;

Ἀπάντ.—Τὴν ἐλεεινότερη. Ἀφοῦ καὶ ὁ ἴδιος ὅπως σὰς εἶπα εἶμαι... μοντέρνος ζωγράφος!

Ἑρώτ.—Εἴχατε πολλὰς κατακτήσεις στὴ ζωὴ σας;

Ἀπάντ.—Ἀμέτρητες... Φαντασθῇτε ὅτι ὅταν θέλω νὰ τίς μετρήσω δὲν θυμοῦμαι καμμιά.

Ἑρώτ.—Πιστεύετε στὴ φιλία;

Ἀπάντ.—Πιστεύω στὴν ἀγνόητα τῆς φιλίας κάθε φίλου μου μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου. Συνήθως ὅμως... ἀποδεικνύεται τὸ ἐναντίο.

Ἑρώτ.—Εἶσθε φεμινιστής;

Ἀπάντ.—Τρομερά.

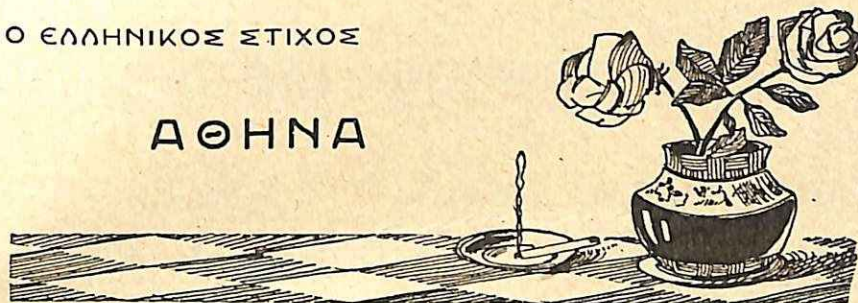
Ἑρώτ.—Εἶσθε ὑπὲρ τοῦ γάμου;

Ἀπάντ.—Ὁχι. Εἶμαι φεμινιστής.

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΙΧΟΣ

ΑΘΗΝΑ

*Ὦρα γλυκειά. Ἐαπλώνει ὥραϊα δομένη
ἢ Ἀθήνα στὸν Ἀπρίλη σὰν ἐταῖρα.
Εἶναι ἡδονὲς τὰ μῦρα στὸν αἰθέρα
καὶ τίποτε ἢ ψυχὴ πιά δὲν προσμένει.*

*Στὰ σπίτια σκύβει ἀπάνω καὶ βαραίνει
τὸ ἀσῆμι τοῦ βλεφάρου της ἢ ἐσπέρα.
Βασίλισσα ἢ Ἀκρόπολι ἐκεῖ πέρα
πορφύρα ἔχει τὴ δύσι φορεμένη.*

*Φιλὶ φωτὸς καὶ σκάει τὸ πρωταστέρι
Στὸν Ἰλισσὸ ἐρωτεύεται τ' ἀγέρι
ροδονουφούλες δάφνες ποὺ ριγοῦνε.*

*Ὦρα γλυκειά χαρὰς κι' ἀγάπης, ὄντας
πουλάκια τὸ ἓνα τ' ἄλλο κυνηγοῦνε
τ' Ὀλύμπιου Δία μιὰ στήλη ἀεροχτυπώντας.*

† Κ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

Σε ποιόν όφείλουμε...

Τήν άτμομηχανή ;

Πρώτος άντελήφθη τήν σημασίαν τής άτμομηχανής κατά τήν άρχαιότητα ό Ίέρων ό Άλεξανδρεύς. Κατά τό 1660 ό Παπίνος και ό Νιου-κόμεν έκαμαν διάφορα πειράματα, άλλα πραγματικός έφευρέτης της είναι ό άγγλος ΤΖΕΪΜΣ ΟΥΑΤ. Ός έφευρέσεις έχρησιμοποιήθη από τόν Φούλτωνα για τά πλοία και από τόν Στήβενσον για τούς σιδηροδρόμους.

Τόν φωνόγραφο ;

Ή άρχή του φωνογράφου είχεν ύποδειχθί στα 1877 από τόν γάλλον ποιητήν Σάρλ Κρό. Τό πρώτον όμως μηχανήμα κατεσκευάσθη στα 1878 από τόν ΘΩΜΑ ΕΔΙΣΣΩΝ, ό όποιος επίσης είναι ό πρώτος που κατεσκεύασε φωνογραφικάς πλάκας.

Τήν φωτογραφία ;

Έφευρέτης τής φωτογραφίας είναι ό γάλλος ζωγράφος ΝΤΑΓΚΕΡ. Στα 1815 ό Νιέπς έσκέφη νά άποτυπώση τάς εικόνας χρησιμοποιών χημικά μέσα, άλλα έχρειάζετο πόζα δώδεκα ώρων διά νά έπιτευχθί κάποιον άποτέλεσμα. Ή μέθοδος του Νταγκέρ ή όποία άνεκοινώθη στα 1839 είναι και ή σήμερον χρησιμοποιουμένη : χρησιμοποιήσις μεταλλικών πλακών εύαισθήτων εις τόν Ιωδιοϋχον άργυρον και έμφάνισις των με άτμούς ύδραργύρου.

Τό ράδιον ;

Τό άκτινεργόν αυτό σώμα άνεκαλύφθη στα 1898 από τόν ΠΙΕΡ ΚΙΟΥΡΙ, συνεργαζόμενον με τήν γυναίκα του Μαρίαν. Τό φαινόμενον τής άκτινεργείας άνεκαλύφθη στα 1896 από τόν Πώλ Μπεκερέλ, ό

όποιος διεπίστωσε ότι τά άλατα του ούραίου, έξέπεμπον συνεχώς άκτίνας. Ό Κιουρι έξηκρίβωσε ότι τό ράδιον εκπέμπει άτομα ενός αερίου του ήλιου, άτομα άρνητικού ήλεκτρισμού και άκτίνας Ραϊντγκεν. Τό ράδιον δημιουργεί φαινόμενα που άνεστάτωσαν τήν έπιστήμην.

Τό τηλέφωνον ;

Στά 1876, ό ΓΚΡΑΧΑΜ ΜΠΕΛ κατεσκεύασε τό πρώτον όργανον με τό όποιον ήτο δυνατόν νά μιλήση κανείς από μακριά. Τό μηχανήμα αυτό έτελειοποιήθη από τόν Ήδισσων και τόν Χιούς, προτού λάβη τήν σημερινήν μορφήν του.

Τόν άσύρματον ;

Ό άσύρματος στηρίζεται εις τήν παλμικήν κίνησιν του ήλεκτρομαγνητικού αϊθέρος, του όποιου τούς νόμους καθώρισεν ό μεγαλοφυής άγγλος Μάζουελ. Ό γερμανός ΕΡΤΖ έξηκρίβωσε τήν ύπαρξιν των «έρτζιανών» κυμάτων και κατεσκεύασε τό πρώτον μηχανήμα εκπομπής. Ό γάλλος Μπρανλύ έφευρε τό μηχανήμα λήψεως, και ό Ιταλός Μαρκόνι έτελειοποίησεν τάς έφευρέσεις αυτές και επέτυχε, τήν 27 Μαρτίου 1899, τήν πρώτην διά του άσυρμάτου επικοινωνίαν εις μεγάλας αποστάσεις.

Τό αυτοκίνητον ;

Σχετικά μηχανήματα είχαν κατασκευάσει οι μηχανικοί τής αρχαιότητος. Ό γάλλος Κυννώ κατεσκεύασε στα 1769 ένα τρίτροχον άτμοκίνητον αυτοκίνητον. Πραγματικός όμως έφευρέτης του συγχρόνου αυτοκινήτου είναι ό γερμανός ΝΤΑΪΜΛΕΡ, τής αρχικής έφευρέσεως του τελειοποιηθείσης συν τω χρόνω από διάφορους μηχανικούς.

Τό άεροπλάνον ;

Είναι γνωστή ή ιστορία του Ίκάρου που κατέπεσε στα νερά τής Κρήτης ενώ πετούσε μ' ένα μηχανήμα τό όποιον είχεν κατασκευάσει ό πατέρας του Δαίδαλος.

Επίσης πολλοί σοφοί τής αρχαιότητος ήσχολήθησαν με αυτό τό πρόβλημα, όπως επίσης και ό μεγάλος ζωγράφος τής αναγεννήσεως

Λεονάρδος ντὰ Βίντσι. Πρῶτος ὁ ὁποῖος ἐπέταξε μὲ μηχανήμα βαρύτερον τοῦ ἀέρος, ἀλλὰ ἄνευ μηχανῆς, ὑπῆρξεν ὁ γερμανὸς ΛΙΛΙΕΝΤΑΛ. Πρῶτην πτήσιν μὲ μηχανὴν ἔκανε ὁ γάλλος Φλεμὰν Ἀρτέρ, ποὺ πέταξε στὰ 1896 ἀπόστασιν 300 μέτρων εἰς ὕψος ἑνὸς μέτρου. Ἡ ἐφεύρεσις κατέστη χρησιμοποιοῦσιμος χάρις εἰς τὰς ἐργασίας τῶν ἀμερικανῶν ἀδελφῶν Ῥάιτ.

Τὸν κινηματογράφον ;

Πειράματα διὰ τὴν διαδοχικὴν ἐμφάνισιν εἰκόνων ἐπὶ μιᾶς ὀθόνης ἔκαναν πάρα πολλοὶ ἐρευνηταὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Ἑδισσὼν, ὁ ὁποῖος κατεσκεύασε τὸ πρῶτον «κινηματοσκόπιον». Ἡ πρώτη ὁμῶς κινηματογραφικὴ ταινία ἡ ὁποία προεβλήθη τὴν 22 Μαρτίου 1895 εἰς τὴν Λυὼν, ὀφείλεται εἰς τοὺς γάλλους ἀδελφοὺς ΛΥΜΙΕΡ. Ὁ κινηματογράφος ἔγινε ἡχητικὸς καὶ ὁμιλῶν κατὰ τὸ 1927 χάρις εἰς τὰς ἐργασίας διαφόρων ἀμερικανῶν καὶ γερμανῶν μηχανικῶν.

Τὸ φωταέριον ;

Τὸ αέριον αὐτὸ (γκάζι) ἀνεκαλύφθη στὰ 1799 ἀπὸ τὸν γάλλον χημικὸν ΛΕΜΠΟΝ. Ταυτοχρόνως ὁ ἄγγλος ΜΑΡΝΤΟΧ τὸ κατασκεύασε εὐκολώτερα, ἀποστάζων γαιάνθρακα, ὅπως δηλαδὴ κάμνομεν καὶ σήμερον.

Τὸ ἀλεξικέραυνον ;

Τὸ γνωστὸν ἀλεξικέραυνον, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ μίαν αἰχμηρὰν ράβδον σιδήρου μὲ λευκόχρυσον εἰς τὴν ἄκρην του, ἀνεκαλύφθη κατὰ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου ὀγδοῦ αἰῶνος ἀπὸ τὸν Ἀμερικανὸν ἐπιστήμονα καὶ ἱστορικὸν ΒΕΝΙΑΜΙΝ ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΝ, ὁ ὁποῖος εἶχε κάμει καὶ τὰ πρῶτα πειράματα συγκεντρώσεως τοῦ ἡλεκτρισμοῦ τῶν νεφῶν χάρις εἰς ἕνα κοινὴν χαρταετόν.

Ο ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΤΖΟΓΙΑΣ
ΙΑΤΡΟΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΤΟΥ ΕΝ ΛΥΩΝΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ἄγρῦ Ντυβερνουά

Ὅταν κανένας εἶναι μόνος!

Θεατρικὸ μονόπρακτο

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΜΠΡΙΚΟ	ἐτῶν 25
ΕΝΑΣ ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ	» 25
Κα ΣΟΥΖΑΝ—ΕΛΛΑΣ ΝΤΕ ΛΕΣΠΟΝΤΕ	> 25
Κα ΦΡΥΤ	> 60

ΔΙΑΚΟΣΜΟΣ

(Ἕνα εὐρύχωρο δωμάτιο μὲ ἄθλιαν ἐπίπλωση. Σὲ μιᾷ γωνίᾳ ἕνα γραφεῖο μὲ σκόρπια χαρτιά, βιβλία, λεξικά. Μιᾷ μικρῇ βιβλιοθήκῃ. Πίσω ἀπὸ μιᾷ κουρτίνα διακρίνονται μερικὰ ροῦχα. Καθὼς σηκώνεται ἡ αὐλαία ὁ Εὐγένιος καὶ ὁ φίλος καὶ φαίνονται σὰν νὰ συνεχίζουν μίαν ἀρχινισμένη συζήτηση).

Ὁ φίλος.—...Τέτοια ὁμορφιά δὲν μπορεῖ νὰ τὴν φαντασθῇ κανεὶς... Τὰ συγκεντρώνει ὅλα, μὰ ὅλα! Σῶμα, δέρμα, μαλλιά, μάτια ποὺ σὲ κάνουν νὰ ρεμβάζῃς!... Μόλις ἐμφανίζεται κάπου, ὅλες ἡ ἄλλες γυναῖκες ἐξαφανίζονται. Ὅλες τὴν μισοῦν. Ὅλες τὴν ποθοῦν...

Εὐγένιος.—Μήπως διψᾷς;

Ὁ φίλος.—Ὁχι.

Εὐγένιος.—Νὰ σὲ κεράσω ἕνα ποτήρι νερό;

Ὁ φίλος.—Εὐχαριστῶ.

Εὐγένιος.—Ἐλα ντέ, μὴν ντρέπεσαι... μεταξύ μας...

Ὁ φίλος.—Μὲ παρασκότισες, τὸ ξέρεις!... Τί λέγαμε;... Μὲ κά-

κεις νά τὰ χάνω... "Α, ναι... Λοιπόν πρόκειται γιά μιὰ ἀληθινὴ Ἀφροδίτη.

Εὐγένιος.—Ἀφισε ἐπὶ τέλους τὴ περιγραφὴ κι' ἔλα στὴν οὐσία!

Ὁ φίλος (περιφρονητικά).—Κρίμα! Κι' ὕστερα λές πὼς εἶσαι καὶ ποιητὴς!

Εὐγένιος.—Εἶμαι ποιητὴς, μὰ δὲν μ' ἀρέσουν ἡ πολὺ μεγάλες περιγραφές!

Ὁ φίλος.—Ἔστο! Λοιπόν, πού λές, εἶχα συναντήσει τὴ Λουσιέν σὲ μιὰ σπουδαία κοσμικὴ δεξίωση, πού βρίσκονταν ἓνα σωρὸ ὑπουργοί, ἀκαδημαϊκοί, πρεσβευτὲς καὶ γυναῖκες... Θεέ μου... τί γυναῖκες. Ἡ μιὰ καλλίτερη ἀπ' ἄλλη! Ἡ τύχη τᾶφερε νὰ καθήσω κοντὰ τῆς στὸ τραπέζι... Μὰ τί κάνεις λοιπόν;

Εὐγένιος (κρατώντας ἀνάμεσα στὰ δάχτυλα τοῦ ἓνα βῶλο, πάνω ἀκριβῶς ἀπὸ μιὰ χάλκινη σταχτοθήκη).—Μὴ σέ νοιάζει!

Ὁ φίλος.—Θὰ μοῦ πῆς τί κάνεις αὐτοῦ;

Εὐγένιος.—Ἀφοῦ θέλεις νὰ τὸ μάθης, σὲ πληροφορῶ ὅτι πρόκειται γιά μιὰ μέθοδο πού τὴν χρησιμοποίησαν οἱ ἀρχαῖοι... Ἐάν λιγότευε ἡ προσοχή μου, ἂν τὰ λόγια σου δὲν ἔφθαναν στ' αὐτιά μου παρὰ μέσα ἀπὸ τὸ σύννεφο αὐτὸ πού προαναγγέλει τὸν ὕπνο... ὁ βῶλος θὰ πέση στὴ σταχτοθήκη καὶ θὰ μὲ ξυπνήσῃ!

Ὁ φίλος (ἀγανακτισμένος).—Ἥλιθιε!

Εὐγένιος.—Μὴ χαλνᾷς τὴν καρδιά σου! Μοῦλεγε λοιπόν γιά τὴν Ἰσαβέλλα...

Ὁ φίλος.—Ὅχι, γιά τὴ Λουσιέν σουλεγα!.. "Α, φίλε μου, μόλις τὴν εἶδα τὴν ἔρωτεύθηκα! Καὶ ὅταν τελείωσε τὸ δεῖπνο, τῆς ἐπρότεινα νὰ τὴν συνοδέψω στὸ σπίτι τῆς ἢ τοῦλάχιστο νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ πάω τὴν ἐπομένη νὰ τὴν δῶ... Μοῦ ἀπάντησε: «Ναί... Ἐλάτε... Θὰ σᾶς περιμένω...» Μ' ἀκοῦς;

Εὐγένιος.—Ναί!.. Δὲν μοῦ λές ὅμως μήπως ἡ ἱστορία σου θὰ ἀρχίσῃ νᾶναι... «ἐμπιστευτικὴ...» ὡς πρὸς τὰς σχέσεις σου μὲ τὴν κυρίαν;

Ὁ φίλος.—Ὅχι, κύριε, ὄχι... Μὴν ἀνησυχεῖς!

Εὐγένιος.—Τί κρίμα!

Ὁ φίλος.—Θὰ γίνῃ θλιβερὴ!

Εὐγένιος.—Δυὸ φορές κρίμα!

Ὁ φίλος.—Τὴν ἐπομένην πῆγα νὰ τὴν δῶ στίς ἑνδεκα τὸ πρωῒ... Βρῆκα τὴν πόρτα ἀνοιχτή. Μπαίνω μέσα. Πηγαίνω στὸ σαλόνι... Κάποιος ἔπαιζε πιάνο... Ξέρεις, ἡ γυναῖκες συνηθίζουν νὰ μᾶς περιμένουν παίζοντας πιάνο... Φυσικὰ δὲν ἔβλεπα ποιὸς ἔπαιζε... Φώναξα τότε: «Μπράβο». Μὰ ἀμέσως σχεδὸν ἀντίκρυσά μιάν ἀνδρική φάτσα!

Εὐγένιος.—Ὅχι δά!

Ὁ φίλος.—Μάλιστα, μάλιστα ἀντίκρυσά τὴ φάτσα ἑνὸς ἀνθρώπου

πού δὲν ἀστειεύεται... Τότε φώναξα: «Μὴν ἀνησυχεῖτε· ἦρθα γιά νὰ πάρω παραγγελία γιά τὰ παπούτσια... Καὶ τὸ βάζω στὰ πόδια... Τὸ ἀπόγευμα, τηλεφώνησα τῆς Λουσιέν νὰ μὲ συγχωρήσῃ... Καὶ τὴ ρώτησα πότε θὰ μπορούσα νὰ τὴν δῶ... Καὶ μοῦ ἀπαντᾷ:...

Εὐγένιος.—Σοῦ ἀπαντᾷ: «Ποτέ!»

Ὁ φίλος.—Ναί! Πὼς τὸ μάντεψες;... Ἐπέμεινα. Τὴν ἐρώτησα τὸ γιατί... Καὶ ξέρεις τί μοῦ ἀπάντησε; Δὲν θὰ τὸ πιστέψῃς ποτέ: «Γιατὶ φοβοῦμαι μήπως σᾶς ἀγαπήσω πάρα πολὺ!» Προσπάθησα νὰ τὴν καθυσχάσω. Τῆς εἶπα πὼς εἶμαι καλὸ παιδί... Καὶ ξέρεις, τηλεφωνοῦσα ἀπὸ ἓνα ζαχαροπλαστεῖο καὶ ἔβλεπα πὼς ὅλοι οἱ πελάτες μὲ κοίταζαν εἰρωνικά... Τῆς ἔλεγε λοιπόν: «Λουσιέν, ἀγάπη μου, ἡ ζωὴ δὲν διαρκεῖ πολὺ...»

(Πέφτει ὁ βῶλος στὴν σταχτοθήκη)

Εὐγένιος.—"Α!

Ὁ φίλος.—Κοιμόσουν;

Εὐγένιος.—Ὅχι ἐντελῶς.

Ὁ φίλος.—Μ' ἐκνευρίζεις! Ἐγοῦ σοῦ διηγούμαι μιὰ περιπέτεια ποῦ ἀπ' αὐτὴν ἐξαρτᾶται τὸ αἰσθηματικόν μου μέλλον, κι' ἐσοῦ κοιμᾶσαι! Τὸ λαμβάνω ὑπὸ σημείωσιν... κι' ἐξακολουθῶ!

Εὐγένιος.—"Α, ὄχι! Εἶναι ἡ σειρὰ μου τώρα! "Ὁλο ἐσοῦ μιλάς!

Ὁ φίλος.—Πές μου Εὐγένιε, λές νὰ μοῦ ξανάρθῃ ἡ Λουσιέν;

Εὐγένιος.—Εἶμαι βέβαιος. Σοῦ ἀστειεύεται, μὰ θὰ ὑποκύψῃ. Εἴστε φτιαγμένοι ὁ ἓνας γιά τὸν ἄλλο. Ζῆστε εὐτυχισμένοι!

Ὁ φίλος.—Μοῦ χύνεις βάλαμο στὴν καρδιά!.. Λοιπόν, νὰ σοῦ πῶ τώρα γιά τὴν Ζερμαίν...

Εὐγένιος (διαμαρτύρεται).—"Α ὄχι, δὲν συμφωνήσαμε ἔτσι! Ὁ καθενας θὰ μιλά μὲ τὴ σειρὰ του!

Ὁ φίλος.—Δῶσε μου τότε τὸν βῶλο καὶ λέγε. Εἶναι ξανθὴ;

Εὐγένιος.—Φυσικά.

Ὁ φίλος.—Τὴν γνωρίζω;

Εὐγένιος.—Αὐτὸ ἔλειπε! Εἶναι κυρία τοῦ καλλίτερου κόσμου.

Ὁ φίλος.—Μπορῶ νὰ μάθω τ' ὄνομά της;

Εὐγένιος.—Ναί, μὰ θὰ μοῦ ὀρκισθῇς πὼς δὲν θὰ τὸ πῆς σὲ κανένα

Ὁ φίλος.—Τὸ ὀρκίζομαι!

Εὐγένιος (περήφανα).—Λέγεται κυρία Σουζάν· Ἑλλάς Ντὲ Λεσποντέ!

Ὁ φίλος.—Εἶναι ἑλληνίδα;

Εὐγένιος.—Παριζιάνα!

Ὁ φίλος.—Μήπως ἦταν Ἕλλην ὁ ἀντρας τῆς;

Εὐγένιος.—Μπορεῖ νὰ ἦταν, τώρα δὲν εἶναι.

Ὁ φίλος.—Γιατί;

Εὐγένιος.—Γιατὶ πέθανε.

Ο φίλος.—“Α, ὥστε εἶναι χήρα ; Τὰ συγχαρητήριά μου.

Εὐγένιος.—Εἶχε διαβάσει στίχους μου στὸ πρωτοποριακὸ περιοδικὸ «Φάντασμα», καὶ σὲ μιὰ φιλολογικὴ βραδυὰ θέλησε νὰ μὲ γνῶριση...

Ο φίλος.—Διάβασε στίχους σου καὶ θέλησε νὰ σὲ γνῶριση ; Περιέργο !

Εὐγένιος.—Καὶ ξέρεις ποιоὺς στίχους ; (ἀπαγγέλει) :

«Γαλάζιον Αἰθέρα. Νο 14787...

Νικημένος ἥλιος. Μὴ διακόπτετε, δεσποινίς !

‘Ο ψεύτικος ἥλιος φορεῖ περιστέρια δλόλευκα.

‘Η δεσποινίς τοῦ Νότον, συστημένη ἀπὸ τὸν γεροϋσιαστή,

βρωμὰ σκόρδα σὲ δυὸ ἐρωτευμένους ποὺ ἀλληλογραφοῦν !

‘Ω, μεθυστικὴ μυρωδιὰ τῶν λιμανιῶν !

Α.Ε. 390. Σταφίδα τῆς Κορίνθου ! κτλ.»

Ο φίλος.—Καὶ συγκινήθηκε ;

Εὐγένιος.—Ἔτσι φαίνεται !

Ο φίλος.—Δὲν θάναί καλά !

Εὐγένιος.—Κουβεντιάσαμε ! Καθόμασταν σ’ ἓνα μικρὸ ντιβανάκι. Ἡ δεξιὰ μου γάμπα ἄγγιξε τὴ δικιά της.

Ο φίλος.—Μήπως πρόκειται νὰ μποῦμε σὲ «ἐμπιστευτικές» σκηνές ;

Εὐγένιος.—“Οχι ! Ὑπῆρξα εὐγλωττος καὶ ρωμαντικός ! Μπορεῖ νὰ εἶμαι πρωτοποριακὸς ποιητής, μὰ σὰν χρειάζεται ξέρω νὰ βρίσκω συγκινητικές, ποιητικές καὶ ρωμαντικές φράσεις ! Κι’ ἤμουν ελίκρινής ! Κι’ ἔλεγα, κι’ ἔλεγα... Αὐτὴ μ’ ἄκουγε σὰν μεθυσμένη καὶ μουρμούριζε : «Πές τε κι’ ἄλλα ! Μιλᾶτε τόσο ὥραϊα ! Κύριε Μπρικό μιλῆστε μου ἀκόμα γιὰ τ’ ἀστέρια ! Κανείς δὲν μοῦ μίλησε σὰν κι’ ἐσὰς γιὰ τ’ ἀστέρια ! Τόσο ποὺ στὸ τέλος ἔγειρε τὸ κεφάλι της στὸν ὦμο μου καὶ μοῦ εἶπε πὼς θάρχόταν νὰ μὲ δῇ !

Ο φίλος.—Ἐδῶ ;

Εὐγένιος.—Ἐδῶ.

Ο φίλος.—“Ακου, δὲν θέλω νὰ σὲ θίξω μὰ τὸ δωμάτιό σου δὲν εἶναι φτιαγμένο γιὰ τέτοιου εἶδους ἐπισκέψεις !

Εὐγένιος.—Δὲν ἔχει σχέσιν... Ἡ Σουζάν εἶναι καλλιτέχνις ἴσαμε τὰ μούνια ! Εἶναι συνδρομητρια ὅλων τῶν πρωτοποριακῶν περιοδικῶν ! Γνωρίζει ὅλες τίς ξένες λογοτεχνίες ! Καὶ τὸ κυριώτερο : εἶναι θαυμάστριά μου !

Ο φίλος.—Καλὲ τί μοῦ λές !

Εὐγένιος.—Βέβαια, ἡ γυναίκα αὐτὴ ποὺ ἔχει ιδιόκτητο μέγαρο, αὐτοκίνητα, ὑπηρέτες, μαργαριταρένια κολλιέ, ζιμπελίνες, θέλει νὰ δῇ τὸ δωμάτιο ποὺ ἐργάζεται ὁ ἀγαπημένος της ποιητής !

Ο φίλος.—Καὶ πότε πρόκειται νὰρθῇ ;

« ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ »

Εὐγένιος.—Τὴν περιμένω ἐδῶ κι’ ἔξη ἑβδομάδες ! Λές νὰ ῥθῇ ποτέ ;

Ο φίλος.—Σίγουρα !

Εὐγένιος.—Τὸ λές γιὰ νὰ μὲ ξεφορτωθῇς !

Ο φίλος.—“Οχι. Καὶ τώρα, ἄκουσε νὰ σοῦ πῶ κάτι γιὰ τὴ Λουσιέν...

Εὐγένιος.—Δώσε μου τὸν βῶλο ! ὄχι...στάσου !... Θεέ μου !

Ο φίλος.—Τί συμβαίνει ;

Εὐγένιος.—Κάποιος χτυπᾷ στὴν πόρτα !

Ο φίλος.—Αὐτὴ θὰ εἶναι !

Εὐγένιος.—Ναί... στρίβε !

(Ξαναχτυποῦν)

Εὐγένιος (μὲ φωνὴ ποὺ τρέμει).—Ποιὸς εἶναι ;

Μία φωνή.—Ἐγώ.

Εὐγένιος.—Ποιὸς ἐσεῖς ;

Ἡ φωνή.—Ἡ κυρία Φρύτ, ἡ καθαρίστρια.

Εὐγένιος (οὐρλιάζοντας).—Μπάτε μέσα, ποῦ νὰ πάρῃ ἡ ὀργή. Τί θέλετε ;

Κα Φρύτ (μπαίνοντας).—Πρῶτα-πρῶτα, νὰ μοῦ μιλάτε εὐγενικά. Ὑρθα γιὰ νὰ καθαρίσω !

Εὐγένιος.—Κι’ ἔρχεσθε τέτοια ὥρα ;

Κα Φρύτ.—Νωρίτερα δὲν μπόρεσα. Πάντρευα τὴν κόρη μου.

Εὐγένιος.—Ἡ κόρη σας σὰς μοιάζει ;

Κα Φρύτ.—Τρομερά.

Εὐγένιος.—Ἐ λοιπόν, ἂν ὁ ἄντρας της θὰ θελήσῃ καμμιά φορὰ νὰ φορέσῃ κέρατα, θὰ πρέπη ν’ ἀλλάξῃ γυναῖκα !

Κα Φρύτ.—Πῶς ;

Εὐγένιος.—Περιττό. Μὴ προσπαθῆτε νὰ καταλάβετε.

Κα Φρύτ.—“Ω, μαζύ σας δὲν προσπαθῶ πιά νὰ καταλάβω... Ἐσεῖς μπορεῖτε νὰ τρελλάνετε τὸν ἄνθρωπο !

Εὐγένιος.—Ἐμεῖς θὰ κατέβουμε μιὰ στιγμή γιὰ νὰ πιοῦμε ἓνα ποτήρι, καὶ θ’ ἀγοράσω κάτι γιὰ νὰ φάω...Στὸ μεταξύ καθαρίστε... Προσέξτε νὰ μὴν ἀγγίξετε τὰ χαρτιά μου !

Κα Φρύτ.—Δὲν τὰ ἀγγίζω ποτέ ! Αὐτὸ δὲ ἔλλειπε !

Εὐγένιος.—Ἀρκεῖ...Δὲν σὰς ἐζήτησα νὰ μοῦ κάνετε λογοτεχνικὴ κριτική !

Κα Φρύτ.—Μιὰ λέξη ἀκόμα...Τὰ λεφτά μου ;

Εὐγένιος.—Ποιά λεφτά ;

Κα Φρύτ.—Τὸ μισθό μου !

Εὐγένιος.—Δὲν τὸν ξεχνῶ, μωρό μου !

Κα Φρύτ.—Οὔτε γώ !

Εὐγένιος.—Σὲ λατρεύω !

Κα Φρύτ.—Κακέ !

Εὐγένιος.—'Αγαπημένη κυρία Φρύτ ! (τῆς φιλά τὸ χέρι).

Κα Φρύτ (συγκινημένη).—[?]Ω ! ὅπως γίνεται στὸν κινηματογράφο ! Μιά στιγμή... ποῦ θὰ βρῶ τὰ λερὰ ροῦχα ;

Εὐγένιος.—Στὸν μπουφέ ἀγάπη μου ! (Βγαίνει μαζί με τὸν φίλο του)

Κα Φρύτ (μόνη).—Στὸν μπουφέ ! "Ακού πράματα ! (Βγάζει ἕνα σημειωματάριο καὶ καταγράφει τὰ ἀσπρόρουχα γιὰ τὴν πλύση). "Ενα σῶ-βρακο...—τὸ ἄλλο τὸ φορεῖ !... ἕνα πουκάμισο...—τὸ ἄλλο τὸ φορεῖ !.. "Ενα κολλάρο...—τὸ ἄλλο τὸ φορεῖ !... Τώρα νὰ δοῦμε τί ἄλλο ἔχει... (Βγάζει ἕνα πηροῦνι, ἕνα μαχαῖρι κι' ἕνα πιάνο) "Ολα-ἄλλα, αὐτὰ εἶναι ! "Αδεκαρία μιὰ φορά ! Κι' ἔχει καὶ καθαρίστρια !... Κι' ἡ βίδα ποῦ εἶναι στριμμένη... Γιὰ νὰ δοῦμε τί γράφει (Σκύβει πάνω στὰ χαρτιά ποῦ εἶναι στὸ γραφεῖο καὶ διαβάζει: «Ὅποιος τὸ διαβάζει εἶναι ζῶο !» "Α, τὸν κανάγια ! Καὶ τώρα ὅς διορθώσω μιὰ στιγμή τὸ κρεββάτι... (Ἡ Κα Φρύτ κτυπᾷ με τὴ σκούπα τὸ ντιβάνι. Τὴν ἴδια στιγμή παρουσιάζεται ἡ Σουζάν· Ἑλλάς Ντὲ Λεσποντέ, ντυμένη κομψότατα).

Σουζάν.—Καλὴ μέρα σας... ὁ κ. Εὐγένιος Μπρικό, παρακαλῶ ;

Κα Φρύτ.—'Εδῶ κάθεται. Περᾶστε μέσα.

Σουζάν.—Δὲν εἶναι ἐδῶ αὐτὴ τὴ στιγμή ὁ κ. Μπρικό ;

Κα Φρύτ.—Μόλις βγήκε.

Σουζάν.—Τοῦ λέτε, σὰς παρακαλῶ, ὅτι λυπήθηκα πολὺ ποῦ δὲν τὸν συνήντησα. Λέγομαι κ. Ἑλλάς Ντὲ Λεσποντέ... τὸ ὄνομα εἶναι λιγάκι δύσκολο...

Κα Φρύτ.—'Ακοῦστε, κυρά Ἑλλάς, περιμένετε τὸν λίγο, θὰ γυρίσῃ ἀμέσως. "Εξ ἄλλου σὰς περιμένει, μοῦ τῶπε πὼς σὰς περιμένει ἐδῶ κι' ἕξι ἑβδομάδες.

Σουζάν.—Ναί, ἄργησα λιγάκι.

Κα Φρύτ.—Νὰ ξέρετε πόσο ἀνησυχῶσε !

Σουζάν.—Εἶναι τόσο ἐυαίσθητος !

Κα Φρύτ (μυσημένη, γιατί δὲν κατάλαβε).—Ναί !..

Σουζάν.—"Ωστε, ἐδῶ ἐργάζεται ;

Κα Φρύτ.—Γράφει, γράφει ὁλοένα !

Σουζάν.—Καὶ τὴ νύχτα ;

Κα Φρύτ.—"Ετοι φαίνεται.

Σουζάν.—Θὰ πάθῃ ὑπερκόπωση... Εἶναι τόσο λεπτεπίλεπτος !... Καὶ ἔχει τόσο ταλέντο !

Κα Φρύτ.—Τόσο ποῦ δὲν ἀφήνει καθόλου καὶ στοὺς ἄλλους !

Σουζάν.—Τὸ ἀξιοθαύμαστο εἶναι πὼς ἕνας τόσο σπουδαῖος ποιητῆς εἶναι ταυτοχρόνως κι' ἀληθινὸς τζέντλεμαν...

Κα Φρύτ (τὰ μασσᾷ).—Τζέντ... μ... ναι, βέβαια !

Σουζάν.—Θὰ τὸν ἀγαπᾶτε πολὺ... Τί εὐτυχισμένη ποῦ εἴσθε νὰ

μπορεῖτε νὰ τὸν πλησιάσετε ! "Εχετε μιὰν εὐτυχία ποῦ δὲν τὴν γνωρίζετε... Ξέρετε σὲ λίγο θὰ εἶναι διάσημος... Καὶ τότε, ξέρετε ποιά θὰ εἴσθε ; .. Νὰ, σὰν νὰ ποῦμε, ἡ ὑπηρετρία τοῦ Σαίξπηρ !

Κα Φρύτ.—Εἶναι κανένας Ἀμερικάνος ;

Σουζάν.—"Οχι... "Εγγλέζος !

Κα Φρύτ.—Θὰ προτιμοῦσα ἕναν Ἀμερικάνο ! Μὰ εἶναι κι' ὅλας ὥρα νὰ πηγαίνω. "Εχω νὰ καθαρίσω στὸ δωμάτιο τῆς κυρίας στὸ κάτω πάτωμα !

Σουζάν (ζηλεύοντας).—[?]Ω, ὑπάρχει καὶ κυρία ;

Κα Φρύτ.—Μιά μοδίστρα.

Σουζάν.—"Ο ποιητῆς καὶ ἡ μοδιστροῦλα !

Κα Φρύτ.—Εἶναι πενήντα ἐπτὰ χρονῶν ! Τώρα πηγαίνω.

Σουζάν.—Εἴσθε βεβαία πὼς ὁ κ. Μπρικό θὰ γυρίσῃ ; Τότε θὰ τὸν περιμένω !

Κα Φρύτ.—Καθῆστε... Θέλετε κανένα βιβλίο ;

Σουζάν.—"Οχι, ἔχω μιὰ ἰδέα ! Θὰ κρυφτῶ πίσω ἀπὸ τὴν κουρτί-να... Καὶ θὰ τὸν κοιτάζω τὴν ὥρα ποῦ θὰ ἐμπνέεται... θὰ πλησιάσω τότε σιγά, σιγά, χωρὶς νὰ μ' ἀκούσῃ, καὶ θὰ βάλω τὸ χέρι μου στὸν ὄμο του... ὅπως ἡ Μοῦσα...

Κα Φρύτ.—Θὰ τὸν κάνετε νὰ ξεραθῇ στὰ γέλια !

Σουζάν.—"Αν τὸν δῆτε, μὴν τοῦ πῆτε πὼς εἶμαι ἐδῶ ! (τῆς δίνει ἕνα χαρτονόμισμα). Καὶ νὰ γιὰ τὸν κόπο σας !

Κα Φρύτ.—"Αν εἶναι γιὰ τὸν μισθό, λείπουν ἀκόμα δυὸ φράγκα.

Σουζάν (δίνοντάς της ἕνα ἀκόμα χαρτονόμισμα).—Δὲν εἶναι γιὰ τὸν μισθό σας, μὰ μ' αὐτὰ μπορεῖτε νὰ περιμένετε λίγο ἀκόμα.

Κα Φρύτ.—Εὐχαριστῶ, κυρία... ἂ, νὰ ξεσκονίσω τὰ ροῦχα του... δὲν ἔχει παρὰ δυὸ σακκάκια...

Σουζάν.—Δυὸ σακκάκια... τί χαριτωμένο !

(Ἡ κυρία Φρύτ βγαίνει. Ἡ Σουζάν κοιτάζει ὀλόγυρά της με θρησκευτικὴ εὐλάβεια. Πηγαίνει στὸ γραφεῖο, παίρνει τὸ χαρτὶ ποῦ διάβαζε πρὸ ὀλίγου ἡ κυρία Φρύτ, τὸ διαβάζει καὶ τὸ πετᾷ).

Σουζάν.—Δὲν τὸ λέγει γιὰ μένα... ἀληθινὸ παιδί... Νὰ καὶ τὸ ἔργο ποῦ γράφει τώρα ! Τί συγκινητικό ! (διαβάζει).

«Σάλι τῶν Ἰνδιῶν καὶ Παπαχοῦ.

Ἡ φωνὴ τοῦ βαλσαμωμένου παπαγάλου

βγαίνει πάντα ἀπὸ τὴν χαρτοσακούλα ;

Καὶ ὁ λαιμὸς τοῦ Κύκνου φλογίζεται !

Χαουά ! Χαουά ! »

Ἐπὲροχο ! Τί μυστήριο !

«Τὸ λουλούδι ποῦ μοῦ ἔρριξε

ἔχει γαλάζιο αἷμα στὴν κοιλιά...»

Θεῖο! Ἐξαισιο! Καὶ τὰ καταλαβαίνω ὅλα! Δηλαδή τὰ μισοκαταλαβαίνω. Τί σπουδαῖος ποιητής! Ἄ... προσοχή... νᾶτος!

(κρύβεται πίσω ἀπὸ τὴν κουρτίνα)

Εὐγένιος.—Ἐ Φρύτ! ἔφυγες, γκαμήλα; (Μπαίνει μέσα, κρατώντας ἕνα πακέτο κι' ἕνα μπουκαλί. Κλείνει τὴν πόρτα μὲ μιὰ κλωτσιά, κι' ἀρχίζει νὰ τραγουδᾷ ἕνα αἰσχροῦ τραγουδάκι) Ἐ! Φρύτ! Ἐφυγε ἡ παλιόγρη! Φάτσα χαλασμένου ἀσταχοῦ! Γκαμήλα! Καὶ τώρα ἄς δοῦμε τί θὰ φάῃ ὁ ἐνδοξώτατος κ. Εὐγένιος Μπρικό: Κεφαλοτύρι! Ὅχι Εὐγένιε, δὲν εἶναι κατάστασις, περιποιεῖσαι πολὺ τὸν ἑαυτό σου! Ἄχ, τί ζέστη πού κάνει στὸ σπίτι σας, κ. Δούκισσα! Μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ βγάλω τὸ σακκάκι μου; Καὶ τὸ παντελόνι μου βέβαια; (γδύνεται) Τώρα τὰ παπούτσια... τὸ δεξί... μπούμ! (τὸ πετᾷ) καὶ τὸ ἀριστερό... μπούμ! (πετᾷ καὶ τὸ ἄλλο καὶ πιάνει τὸ μεγάλο του δάχτυλο πού βγαίνει ἀπὸ τὴν τρύπια κάλσα). Μπα, τί ὠραῖο δαχτυλάκι! Ζεστάθηκε φαίνεται καὶ παίρνει ἀέρα! (τὸ κουνᾷ πρὸς τὴν διεύθυνση τῆς κουρτίνας) Καλὴ μέρα, καλὴ μέρα! (ὀρθώνεται μπροστὰ στὸν καθρέφτη) Μπα, ἔχω ἕνα σπυράκι! (τὸ ζουλᾷ) Πάει τὸ καῦμένο τὸ σπυράκι! (παίρνει πόζες διαδοχικὰ μπροστὰ στὸν καθρέφτη) Ὁ Ἀρλεκίνος!.. (βάζει τὸ χέρι στὴν λαβὴ ἐνὸς φανταστικοῦ σπαθιοῦ) Ὁ Σωματοφύλαξ τῆς Βασιλίσσης! (βλοσυρὸς καὶ τὸ χέρι κάτω ἀπὸ τὸ πηγούνι). Ὁ Καρολόμαγνος! Μπα πού νὰ πάρῃ ἡ ὀργή, θὰ ξεγυμνωθῶ! (ἡ κουρτίνα κουνιέται) Μπα, κάνει ρεῦμα! Καὶ τώρα στὴ δουλειά! (κάθεται στὸ γραφεῖο).

«Τὸ λουλοῦδι ποῦ μοῦ ἔρριξες»

Ἡ παλιόγρη ἀγγισε πάλι τὰ χαρτιά μου!

«Τὸ λουλοῦδι ποῦ μοῦ ἔρριξες

ἔχει γαλάζιο αἷμα στὴν κοιλιὰ.

Καὶ ἡ φλόγινη μυῖγα πέφτει ἀπὸ τὸ ταβάνι»

Εἶναι πολὺ εὐκατάληπτο! Ἄς ρίξουμε λίγη σκιά!

«Καὶ ἡ φλόγινη μυῖγα πέφτει . . . πέφτει . . .

(Κοιτάζει τὸ πακέτο του μὲ τὰ τοιγάρρα)

«Καὶ ἡ φλόγινη μυῖγα πέφτει ἀπ' τὸ πακέτο!»

Ἄς ἐξακολουθήσω μὲ τὴ μέθοδο πού ἀνεκάλυψα... Τὸ λεξικό, καὶ ἕνα μαχαίρι! (Πέρνει τὸ μαχαίρι καὶ τὸ μπήγει στὴν τύχη ἀνάμεσα στίς σελίδες τοῦ λεξικοῦ. Διαβάζει δυνατὰ) Πουτζολάν: ἐρυθρωπὴ ἡφαιστιώδης γῆ, συναντωμένη πλησίον τοῦ Πουτζόλ ἐν Ἰταλίᾳ! (Ξανακάνει τὸ ἴδιο πρᾶγμα. Διαβάζει) Θερμικόν! (κλείνει τὸ βιβλίο) Μάλιστα αὐτὸ εἶναι!... (ἀπαγγέλλει)

Ἄ! Πουτζολάν! Θερμικὴ ἐνθύμησις.

Τὸ νερὸ ἔχει τὸ καθάριο μουρμούρισμα τῶν θλιμμένων ρυακιῶν!

Τὸ νερὸ ἔχει τὸ θλιμμένο μουρμούρισμα τῶν καθάρων ρυακιῶν».

Νὰ μιὰ φορὰ τί θὰ πῇ ποιήσις! Φτάνει τώρα! Ἄς τὴν τυλώσω! Λίγο χαβιάρι, ἀγαπητὲ βαρῶνε; (Τρώει μὲ τὰ δάχτυλα του). Αὐτὸ τὸ κεφαλοτύρι εἶναι θεῖο! (βλέπει κάτι πόδια κάτω ἀπὸ τὴν κουρτίνα) Τί συμβαίνει; Τί εἶναι: Βγῆτε ἔξω! Παραδίδομαι! (σηκώνει ψηλὰ τὰ χέρια) Πάρτε ὅτι θέλετε!

Σουζάν (βγαίνοντας ἀπὸ τὴ κρυψὼνα της).—Μὴ φοβᾶσθε!

Εὐγένιος.—Ἐσεῖς!

Σουζάν.—Ἐγὼ εἶμαι! Μὲ συγχωρεῖτε;

Εὐγένιος.—Ἐσεῖς!

Σουζάν.—Θέλησα νὰ σᾶς κάνω μιὰν ἐκπληξη...

Εὐγένιος (συντετριμένος).—Ἐσεῖς! (περνᾷ βιαστικὰ τὴ ρόμπα του) Ἐσεῖς! Ἐσεῖς! Ἐσεῖς!

Σουζάν.—Υπῆρξα ἀνόητη... σᾶς ζητῶ συγγνώμην... Τώρα τὸ καταλαβαίνω...

Εὐγένιος.—Ναί, ναί...

Σουζάν.—Λυποῦμαι πού διέκοψα τὴν ἔμπνευσί σας...

Εὐγένιος.—Φυσικά...

Σουζάν.—Σᾶς ἐνόχλησα ἤδη ἀρκετά...

Εὐγένιος.—Πέστε, πέστε...

Σουζάν.—Εἶναι ἀργά...

Εὐγένιος.—Καὶ θέλετε νὰ φύγετε;

Σουζάν.—Βέβαια κατενθουσιασμένη πού σᾶς ξαναεῖδα...

Εὐγένιος.—Καὶ θὰ ἀποκομίσατε μιὰ χαριτωμένη ἀνάμνηση ἀπὸ τὸ ἄτομό μου!

Σουζάν (στενοχωρημένη).—Ὅλοι οἱ μεγάλοι ἄνδρες ἔχουν τίς ἰδιοτροπίες τους... Κάποιοι, σπουδαῖος φιλόσοφος ἐργαζόταν μὲ τὰ πόδια στὸ νερὸ.

Εὐγένιος (κοιτάζοντας τὰ πόδια).—Βέβαια, εἶναι καὶ τὰ πόδια.

Σουζάν.—Μὴν στεναχωρεῖσθε! Σᾶς βεβαιῶ πὼς θὰ φύγω κατενθουσιασμένη. Μὴ μοῦ κρατᾶτε κάκια πού παραβίασα τὸ ἄσυλο τοῦ πιδ ἀγαπημένου μου ποιητοῦ!

Εὐγένιος.—Γιατὶ δὲ μοῦ λέτε κατ' εὐθείαν: «Μοῦ ἀρέσατε. Τώρα ὅμως σᾶς συχαίνομαι!»; Θὰ λέγατε τὴν ἀλήθεια.

Σουζάν.—Κύριε Μπρικό, εἶναι ἀργά, πρέπει νὰ φύγω... θὰ ξανάρθω...

Εὐγένιος.—Καμμιά μέρα.

Σουζάν.—Τὴν ἄλλη ἐβδομάδα. Στὸ τέλος τῆς ἄλλης ἐβδομάδος, θὰ σᾶς εἰδοποιήσω.

Εὐγένιος.—Ὡστε θὰ φύγετε τώρα;

Σουζάν.—Φυσικά.

Εὐγένιος.—Ἔ, λοιπόν, ὄχι!

Σουζάν.—Πῶς ὄχι;

Εὐγένιος.—Δὲν θὰ φύγετε!

Σουζάν.—Ἀστειεύεσθε βέβαια!

Εὐγένιος.—Καθόλου (κλείνει τὴν πόρτα καὶ παίρνει τὸ κλειδί).

Σουζάν.—Καταλαβαίνω... θέλετε νὰ μὲ τιμωρήσετε γιὰ τὴν ἀδιακρίσία μου... Μὰ σὰς εἶπα, ἀγαπητέ μου, πῶς πρέπει νὰ φύγω!

Εὐγένιος.—Κυρία Ἑλλάς Ντὲ Λεσποντέ! Ρίξτε πρῶτα μιὰ ματιὰ σ' αὐτὴ τὴ ρόμπα! Τὴν ἀγόρασα γιὰ σὰς μὲ τόσες θυσίες, ποὺ ἀξίζει νὰ τὴν κυττάξετε... Καὶ τώρα ἀκοῦστε με.

Σουζάν.—Μὰ μὲ περιμένουν...

Εὐγένιος.—Ἄς σὰς περιμένουν... Ἐκεῖνο τὸ βράδυ, στὴν δεξίωσι μιλήσαμε γιὰ ποίηση... Σὰς εἶπα γιὰ τὴν ἐργασία μου, γιὰ τὶς νύχτες μου ποὺ τίς περνοῦσα στὸ φῶς τοῦ λυχναριοῦ, γιὰ τὰ πουλάκια...

Σουζάν.—Μὴν εἰρωνεύεσθε, ἦσαν τόσο χαριτωμένα...

Εὐγένιος.—Τότε ἐσεῖς φαντασθήκατε ἓνα ποιητὴ ντυμένο στὸ βελούδο, μὲ φλοτὰν γραβάτα καὶ ποὺ δὲν ἔλεγε παρὰ ὁμορφες ποιητικὲς λέξεις. Καὶ σκεφθήκατε, σὰν κυρία τοῦ κόσμου ποὺ εἶσθε: «Ἄς πάω νὰ τὸν δῶ, θὰ διαφέρῃ ἀπὸ τὶς ράφτρες μου, τὶς μοδίστρες μου, τοὺς κοσμηματοπῶλες μου, τοὺς κουρεῖς μου καὶ τὰ φλέρτ μου!». Ἦρθατε, λοιπόν, γιὰ νὰ περάσετε μερικὲς ὄνειρεμένες στιγμὲς στὴν τρώγλη ἐνὸς ποιητοῦ ἔτσι δὲν εἶναι, φτωχὴ μικροῦλα;... Κι' ἐγώ, ἀντὶ γι' αὐτά, σὰς προσέφερα κάτι τὸ ἀπαίσιο, τὸ πρόστυχο... Καὶ εἶσθε ἔτοιμη ν' ἀποσυρθῆτε: ἔτσι εὐγενικά! Μὰ δὲν καταλαβαίνετε πῶς ἂν φύγετε τώρα, ἐγὼ θὰ σκοτωθῶ!

Σουζάν.—Τρελλαθήκατε!

Εὐγένιος.—Βλέπετε καμμιάν ἄλλη λύση; Τί θέλετε νὰ κάνω;

Σουζάν.—Σὰς βεβαιῶ...

Εὐγένιος.—Μὴ μὲ βεβαιώνετε σὲ τίποτα! Θὰ ἤθελα νὰ ἐμφανισθῶ μπροστὰ σὰς ὡραίος, κομψός, εἰδυλλιακός... κι' ἀντὶ γι' αὐτὸ παρουσιάσθηκα γελοῖος κι' ἀπαίσιος!

Σουζάν.—᾽Ω!

Εὐγένιος.—Μὲ τὸ μοῦτρο μου... μὲ τὸ φτωχὸ μοῦτρο ποὺ ἔχει κανένας σὰν νομίζει πῶς εἶναι μόνος, κι' ὅταν δὲν εἶναι πολὺ, πολὺ εὐτυχισμένος.

Σουζάν (συγκινημένη).—Μὰ κι' ἐγὼ ὅταν κοιμοῦμαι φορῶ μάσκα καὶ γάντια γιὰ τὴν ὁμορφιά μου...

Εὐγένιος.—Θὰ εἶσθε χαριτωμένη!... Ἐξ ἄλλου δὲν σὰς εἶδα, ἐνῶ ἐσεῖς μὲ εἶδατε νὰ τρώγω μὲ τὰ χέρια μου σὰν τὸ γουροῦνι, νὰ πίνω ἀπὸ τὸ μπουκάλι σὰν ἕνας μεθύστακας...

Σουζάν.—Αὐτὸς εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὑπάρχει ὅμως κι' ὁ ποιητής.

Εὐγένιος.—Ἐδῶ πατήσατε στὴν πῆττα! Σὰς πρόδωσα τὸν μηχανισμό τοῦ ἐπαγγέλματός μου. Εἶδατε τί εἶναι ἡ ἔμπνευσις: ἓνα λεξικό κι' ἓνα μαχαίρι... Ἀπὸ τὴν κουρτίνα εἶδατε τὸ δάκτυλο τοῦ ποδιοῦ μου, μέσα ἀπὸ τὴν τρυπημένη κάλτσα, νὰ σὰς χαιρετᾷ... Ὑπῆρξα γελοῖος, καὶ δειλός... Σὰς πῆρα στὴν ἀρχὴ γιὰ κακοποιὸ καὶ παρεδόθηκα ἀμέσως! Ἡλίθιος, πρόστυχος συχαμερός, νὰ τὸ ἄθροισμα τῶν προτερημάτων μου, ἀγαπητὴ κυρία...

Σουζάν.—Μὰ ἀφοῦ σὰς εἶπα πῶς ἤθελα νὰ ἐπισκεφθῶ μονάχα τὸν ποιητὴ!... Καὶ θέλετε νὰ μοῦ κάνετε μιὰ χάρη; Νὰ μὲ κάνετε ἀληθινὰ εὐχαριστημένη;

Εὐγένιος.—Θὰ μοῦ ζητήσετε κανένα αὐτόγραφο! Πάρτε ὅτι θέλετε! Μὰ τότε μπορῶ κι' ἐγὼ νὰ σὰς ζητήσω μιὰ χάρη;

Σουζάν.—Φυσικά... ἂν περνᾷ ἀπὸ τὸ χέρι μου...

Εὐγένιος.—Θὰ σὰς ζητήσω κάτι τὸ τρομερό...

Σουζάν.—᾽Ω, τότε!...

Εὐγένιος.—Σιωπῶ!

Σουζάν.—Θὰ μ' ἀφίσετε νὰ φύγω;

Εὐγένιος.—Ναί.

Σουζάν.—Δὲν μοῦπατε ὅμως τί θὰ θέλατε ἀπὸ μένα;

Εὐγένιος.—Σὰς ζητῶ νὰ κάνετε τὴ μεγαλειότερη καὶ θαυμασιώτερη προσπάθεια ποὺ ἔκανε ποτὲ γιὰ ἀπογοητευμένη γυναῖκα... Σὰς ζητῶ κάτι τὸ ἀδύνατο... Ἀκοῦστε, Σουζάν. Σὰς ζητῶ νὰ ξεχάσετε ὅσα εἶδατε ἐδῶ!

Σουζάν.—Ὅλα;

Εὐγένιος.—Ὅλα! Τὰ αἰσχρὰ τραγοῦδια, τὶς τρύπιες κάλτσες, τὸ σῶβρακο, τὴν μπουκάλα, τὸ κεφαλοτύρι, τὸ λεξικό...

Σουζάν.—Μὰ φυσικά... Τὰ ξεχάσα κι' ὅλας. Πῆτε πῶς δὲν ὑπάρχουν πιά.

Εὐγένιος.—Ὅχι ἔτσι, σταθεῖτε... Ἐχετε φαντασία;

Σουζάν.—Λίγη.

Εὐγένιος.—Θὰ χρειασθῇ πολλὴ φαντασία.

Σουζάν.—Ἐχω ἀρκετὴ.

Εὐγένιος.—Καλὰ! Τότε φαντασθῆτε... Μὰ δὲν θὰ θυμώσετε!

Σουζάν.—Ὅχι.

Εὐγένιος.—Φαντασθῆτε πῶς μ' ἀγαπᾶτε, πῶς ἀγαπιόμαστε ἀπὸ πολὺ καιρὸ.

Σουζάν (μὲ μιὰ μικρὴ κίνηση ἐκπλήξεως).—Μά...

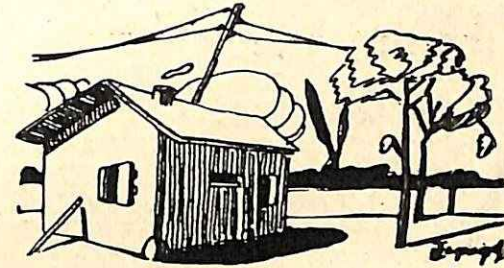
Εὐγένιος.—Τελείωσε... ἀγαπιόμαστε ἀπὸ καιρὸ... ὄχι πάρα πολὺ... κανένα χρόνον... τὸ φαντάζομαι... εἶναι μιὰ ἀπλὴ ὑπόθεσις... Δὲν εἶσθε μιὰ γυναῖκα ποὺ περιμένει νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ σπῆτι ἐνὸς ἀνδρὸς γιὰ νὰ σπᾶσῃ στὰ γέλοια... ὅπως θὰ τὸ κάνετε ἡ ἴδια σὰς σὲ λίγο...

Ἐγὼ δὲν εἶμαι ὁ ἀξιολύπητος τύπος πού βρίσκεται μπροστά σας, ὁ ἀξιολύπητος τύπος πού θά ἤθελε νά πεθάνῃ... "Ὁχι... Εἰσθε ἡ Σουζάν κι' ἐγὼ εἶμαι ὁ Εὐγένιος... Εἴμαστε σάν ἀρραβωνιασμένοι. Στὴν ἀρχὴ εἴμασταν ξένοι πού φιλιόντουσαν στὸ στόμα, κι' ὕστερα... μοῦ ἐπιτρέπετε ;

Σουζάν.—Μπορῶ νά κάμω κι' ἄλλοιῶς !

Εὐγένιος.—Κι' ὕστερα δυὸ ξένοι πού ἀγαπήθηκαν παράφορα... Ὑπῆρξαμε ἐραστές... καί ξαφνικά, μιὰ ὁμορφὴ ἡμέρα, χωρὶς, νά ξέρῃ κανεὶς τὸ γιατί, γινήκαμε φίλοι !... Δὲν ξέρετε τί θά πῇ ν' ἀκολουθήσῃ ἡ φιλία τὸν ἔρωτα !... Τότε θά μπορῶ νά δείχνουμαι ἀκινδύνως μὲ τρύπιες κάλτσες ἢ ἀξούριστος ! Δὲν θά μ' ἀκοῦτε μὲ τὰ μικρά σας αὐτάκια πού εἶναι τόσο τρομερά ! Δὲν θά μὲ κυττάζετε μὲ τὰ μεγάλα σας μάτια πού μὲ τρομοκρατοῦν ! Θά μπορῶ νά εἶμαι ἄσχημος... γιατί θά μὲ βλέπετε ὡραῖο ! Θά μπορῶ νά εἶμαι γελοῖος... γιατί θά μὲ βρίσκετε διασκεδαστικό ! Θά μπορῶ νά τραγουδῶ αἰσχρά τραγούδια... γιατί θά τὰ βρίσκετε χαριτωμένα ! Θά μπορῶ νά σᾶς δείχνω ἀπὸ τί ἀποτελεῖται ἡ ἐργασία ἑνὸς κυρίου ποιητοῦ πού δὲν ξέρει τί θέλει, γιατί θά μὲ θαυμάζετε καὶ θά μοῦ λέτε : «Ξεκουράσου, ἀγαπημένε μου, γιατί θ' ἀρρωστήσῃς ! Φίλησέ με καλλιτέρα...» "Α ! Σουζάνα, σκεφθήκατε ποτὲ γιατί παριστάνουν τὸν ἔρωτα μ' ἕνα τόξο καὶ βέλη ;... Γιατὶ ἀπλούστατα ὁ ἔρως σκοτώνει τὴν γελοιότητα... Αὐτὸ πού μοῦ συνέβη ἦταν τρομερό, γιατί ἦταν ἡ πρώτη φορὰ πού ἐρχόσουν νά μὲ δῆς... Μὰ λέω ψέματα... Δὲν εἶναι πρώτη φορὰ πού ἔρχεσαι... Θά ἦταν τρομερό... Ἔχεις ξανάρθει 364 φορές, καὶ σήμερα γιορτάζουμε τὴν πρώτη ἐπέτειο τῆς ἀγάπης μας. Θά μαλώσῃς σὲ λίγο τὴ γρηῃ Φρύτ πού δὲν μπάλωσε τίς κάλτσες μου... Θά σκύψῃς πάνω στὰ παλιοχαρτὰ μου καὶ θά μὲ πῇς «τρελλό» θαυμάζοντάς με... Εἶμαι ἕνας καλὸς μικρός, καθόλου κακός, λιγάκι ἀσυνάρτητος καὶ τρυφερὸς σάν τοὺς στίχους μου, λιγάκι τρελὸς καὶ στενοχωρημένος... Ἔτσι ὅπως εἶσαι μπροστά μου, ἐγὼ νοιώθω τὴ βλακεία μου καὶ τὴν ἀθλιότητα μου. ὦ ! μὴ φορᾶς τὸ καπέλλο σου... πού σὲ κάνει νά μοιάζῃς σάν δικαστὴς... Νά, κύττα με, περιμένω τρέμοντας τὴν ἀπόφασή σου... Εἶναι κανεὶς ἡλίθιος καὶ πρόστυχος καὶ ἔχει τὴ συνήθεια νά εἶναι μόνος... Αὐτὸ πού μοῦ ἔλειπε ἦσουν αἱ ἐσύ... Μεῖνε μαζί μου καὶ θά δῆς... Πές μου, θέλεις νά μείνῃς ; (Ἡ Σουζάν δίχως νά προφέρῃ μιὰ λέξη βγάζει σιγά, σιγά τὸ καπέλλο της). "Α, ὥστε θέλεις ; Θέλεις !... Θά μείνῃς !... Ἀγάπη μου !... (τρέχει κοντά της καὶ τὴν ἀγκαλιόζει) Θά μείνῃς λοιπόν ! Δὲν θάμαι πιά μόνος ! Πλάι μου θά ζῆς ἐσύ !... ὦ ! ἀγάπη μου !...

ΑΥΔΑΙΑ

Ἑλληνικὸς στίχος

ΜΑΡΜΑΡΑΔΕΣ

*Στὴν μάντρα μέσα τὴ τὴν παληὰ
πρωτὶ-πρωτὶ πιάνουν δουλειὰ
κάτ' ἀπ' τὴν γέρικη ἐληά.*

*Χτυποῦν τὰ σύνεργα κι' ἀχοῦνε
καὶ μάρμαρ' ἄσπρα πελεκοῦνε
χαράζουν, κόβουνε, μετροῦνε.*

*Σκληρὰ τὰ μάρμαρα χτυπιοῦνται
κι' ἄσπρα κομμάτια ξεπετιοῦνται
πού ἐδῶ κι' ἐκεῖ πέφτουν σκορπιοῦνται.*

*"Ἀσπρη μαζί πέφτει κι' ἡ σκόνη
κι' ἄσπροι οἱ τεχνίτες σάν τὸ χιόνι
σκολοῦν τὴν ὥρα πὸν νυχτώνει.*

*Κι' ἄσπροι προβάλλουν, ἱεροὶ
στὴ νύχτα τὴ φανταχτερή
τῶν πεθαμένων οἱ σταυροί.*

Μ. ΔΑΜΙΡΑΛΗΣ

ΕΥΘΥΜΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΡΓΕΣ
ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΟ ΚΤΕΝΙΣΜΑ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

ΜΑΚΡΥΑ ΚΑΙ ΚΟΝΤΑ ΜΑΛΛΙΑ

Ένα από τα ανθρώπινα «στολίδια»—γιά νά μεταχειρισθούμε έναν γενικό όρο—πού υπέστη τις μεγαλύτερες μεταβολές, σέ όλους τούς λαούς, από... καταβολής κόσμου, υπήρξε τὸ κτένισμα. Ἡ μεταβολές δὲ αὐτές, κυρίες καὶ δεσποινίδες μου, δὲν ὀφείλοντο πάντοτε στὰ κορίτσια τῆς μόδας μόνον—τὴν ὁποῖαν, στὸ κάτω-κάτω, διευθύνετε σεῖς!—πολλές φορές, καθὼς θὰ δοῦμε καὶ παρακάτω, ἐπεβλήθησαν καὶ ἀπὸ εἰδικούς, αὐστηροτάτους νόμους, οἱ ὁποῖοι δὲν ὑπεργορεύοντο πάντοτε ἀπὸ πνεῦμα καλαισθησίας καὶ μόνον...

Οἱ πρῶτοι-πρῶτοι κάτοικοι τῆς γῆς, εἶχαν, κατὰ τὰ φαινόμενα μακρὰ μαλλιά. Εἶπαμε «κατὰ τὰ φαινόμενα» γιὰτὶ δὲν ὑπάρχουν τόσο μακρινές ἱστορικές πηγές πού νά κάνουν λόγὸ γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό. Εἴμαστε ἀναγκασμένοι νά κρίνουμε «κατ' εἰκασίαν», βγάζοντας τὰ συμπεράσματά μας ἀπ' ὅ,τι γνωρίζουμε σχετικῶς μὲ τούς ἑβραίους καὶ τούς ἀρχαίους Αἰγυπτίους. Οἱ Ἑβραῖοι, π.χ., ξέρουμε ὅτι ἔτρεφαν «μακρὰν κόμην». Μόνον οἱ ἱερεῖς τῶν τὰ ἔκοβαν, ἀλλὰ κι' αὐτοὶ μόνον ἐφ' ὅσον διαρκοῦσε ἡ θητεία τους στὸ ναό. Τὸ ὑπόλοιπο χρονικὸ διάστημα τὰ... ξανάφιναν νά φυτρώνουν. Πλήρης ἀναρχία δηλαδή.

Ὁ Μωϋσῆς, ὅμως, θέλησε νά βάλῃ τάξι στὸ ζήτημα αὐτό. Καὶ ἐθέσπισε ἕναν εἰδικὸ νόμο, πού ὠριζε μὲ ποῖον ἀκριβῶς τρόπο ἔπρεπε νά κόβουν τὰ μαλλιά τους οἱ Ἰσραηλῖται, γιά νά διαφέρουν ἀπὸ τούς ἀπίστους. Ὁ νόμος αὐτὸς εἶναι καὶ ἡ ἀρχαιότερη ἱστορική πηγὴ πού ἔχουμε σχετικῶς μὲ τὸ κούρεμμα τῶν μαλλιών.

«Ἀπαγορεύεται—ἀναγράφει ὁ Μωϋσῆς στὸ νόμο του—τὸ κούρεμμα τῶν μαλλιών σὲ σχῆμα κύκλου, ὅπως τὸ συνηθίζουν οἱ Ἀραβες, οἱ Ἀμωνῖται καὶ μερικοὶ ἄλλοι λαοὶ βαρβάρων. Ἀπαγορεύονται, ἐπίσης, ἢ... κοτσιδες!» Ἡ τελευταία αὐτὴ ἀπαγόρευσις ὀφείλετο σὲ λόγους, ἠθροσκευτικούς. Στὴν ἀρχαιότητα, πράγματι, οἱ εἰδωλολάτραι εἶχαν τὴν συνήθεια ἀφοῦ χτένιζαν τὰ μαλλιά τους σὲ κοτσιδες, νά τις κόβουν

καὶ νά τις ἀφιερώνουν στὸν Ποσειδῶνα. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἀπέφευγαν τὸ χτένισμα αὐτό, θεωρῶντας τὸ εἰδωλολατρικό.

Ἡ συνήθεια αὐτή, τοῦ ἀφιερώματος δηλαδή τῶν μαλλιών στοὺς Θεούς, ἦταν ἀρχαιοτάτη.

Ὁ Ὅμηρος ἤδη ἀναφέρει ὅτι ὁ Πηλεὺς ἀφιέρωσε τὴν κόμη τοῦ γιου τοῦ Ἀχιλλέως στὸν... Θεό-ποταμὸ Σπερχειό! Ὁ ἴδιος ἀναφέρει ὅτι καὶ ὁ Αἰγύπτιος Μένων ἀφιέρωσε τὰ μαλλιά του στὸν Νεῖλο. Ἡ ἴδια συνήθεια ὑπῆρχε καὶ στὴ Ρώμη. Ὁ προληπτικὸς Σέρβιος μάλιστα, ὡς μίαν ἀπὸ τις ἐγγυήσεις διὰ τὴν διατήρησιν τῆς Αὐτοκρατορίας θεωροῦσε καὶ... τὴν «ἱεράν» βελόνα μὲ τὴν ὁποία οἱ ἱερεῖς τῆς Κυβέλης ἔρραβαν στὸ κεφάλι τῆς Θεᾶς τις κόμες πού τῆς ἀφιέρωναν οἱ πιστοί.

Γενικῶς, ἄλλως τε, στὴν ἀρχαιότητα, οἱ εἰδωλολάτραι ἔκοβαν τὰ μαλλιά τους, γιὰτὶ εἶχαν τὴν προληπτικὴ συνήθεια νά τὰ θεωροῦν ὡς ἔνδειξι πένθους. Καί, μιά πού τὰ ἔκοβαν... τ' ἀφιέρωναν στοὺς Θεούς. Τί εἶχαν νά χάσουν!

Στὴν Ρώμη, τὴν ἐποχὴ τῆς ἀκμῆς της, καθὼς καὶ στὴν πολιτισμένη Ἑλλάδα, τὸ ἀνδρικό χτένισμα τῆς μόδας ἀπαιτοῦσε νά κρέμονται μερικές μποῦκλες ἀπὸ πίσω. Στὴν ἐποχὴ τῶν Αὐτοκρατόρων, ὅμως, ἡ μόδα ἄλλαξε στὴ Ρώμη: ἐλανσαρίσθηκε τὸ χτένισμα «ἀ-λά Τίτο», ὅπως δηλαδή ἀπεικονίζεται στὰ ἀρχαῖα ρωμαϊκὰ ἢ ἑλληνικὰ νομίσματα. Ὁ μόνος, πού ἔκαμεν ἐξαίρεσι στὴν περίστασι αὐτὴ καὶ πῆγε «κόντρα» τῆς μόδας ἦταν ὁ Νέρων, ὁ ὁποῖος ἀντέγραφε τὸ χτένισμα πού ἔφεραν τὰ διάφορα ἀγάλματα τοῦ Ἀπόλλωνος! Οἱ εὐπατριῖδαι τῆς αὐλῆς καὶ οἱ κομψευόμενοι τοῦ κράτους του, γιά νά τὸν κολακεύσουν, ἐθεώρησαν φρόνιμο νά τὸν μιμηθοῦν. Ἀμέσως ὅμως μετὰ τὸν θάνατό του, ἡ μόδα τοῦ «Ἀπολλωνίου» χτενίσματος κατηργήθη καὶ ἐπανῆλθε ἡ παλαιά.

Ὅλοι λοιπὸν οἱ πολιτισμένοι λαοὶ τῆς ἀρχαιότητος, καθὼς εἶδαμε, συνηθίζαν τὰ κομμένα μαλλιά. Στους ἀπολίτιστους ὅμως δὲν συνέβαινε τὸ ἴδιο. Οἱ Γότθοι, π.χ. ἔτρεφαν «μακρὰν κόμην». Τὸ ἴδιο καὶ οἱ Γαλάται, οἱ ὁποῖοι θεωροῦσαν τὰ μακρὰ μαλλιά ὡς ἔνδειξι τιμῆς καὶ ἐλευθερίας. Μὲ τὴν ἔλευσι τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐξ ἄλλου, ἀνεβίωσε ἡ μόδα τῶν μακρῶν μαλλιών καὶ στοὺς πολιτισμένους λαούς. Στὴν Γαλλία, τὰ μακρὰ μαλλιά ἦσαν διακριτικὸ τῶν πρώτων βασιλέων, καὶ τῶν πριγκήπων ἀπὸ βασιλικὸ αἷμα. Τὸ μήκος μάλιστα τῶν μαλλιών ἦταν ἀνάλογο μὲ τὴν... ἱεραρχία καὶ τὸν βαθμὸ τῆς εὐγενείας τοῦ καθενός. Μόνον ὁ βασιλεὺς ὀφείλε ν' ἀφίνη τὰ μαλλιά του ὅσο τὸ δυνατόν πιὸ μακρὰ... Ὁ πρῶτος πού κατήργησεν αὐτὴ τὴν συνήθειαν κι' ἔκοψε τὰ μαλλιά του ἦταν ὁ Καρολομάγνος. Ἐπὶ Λουδοβίκου 12ου ἡ μόδα τῶν μακρῶν μαλλιών ξανάρθε... περιορισμένη ὅμως: τὰ μαλλιά δὲν ἔφθαναν κάτω ἀπὸ τὴν βάσι τοῦ λαιμοῦ.

Ὁ Φραγκίσκος ὁ Α' ἔφερε ἀναστάτῳσι στὸ ἀνδρικό χτένισμα.

Έλάνσαρε την μόδα των κουρεμένων μαλλιών και των γενειών. Αυτό όμως το έκανε απλούστατα για να κρύψει το σημάδι μιας πληγής που είχε στο πρόσωπο... Όπωςδήποτε η μόδα αυτή διήρκεσε μέχρι της εποχής του Λουδοβίκου 13ου, που αγαπούσε τα μακριά μαλλιά, και είχε τα δικά του έτσι ως το θάνατό του... Οι αύλικοί, πού, ακολουθώντας την παλιά μόδα είχαν το κεφάλι τους ξυρισμένο, αναγκάστηκαν, για να κολακεύσουν τον βασιλέα να φορέσουν περούκες. Κι' έτσι έλανσαρίσθηκε η μόδα των περούκων που έβάσταξε μέχρι της γαλλικής επανάστασεως.

Και τώρα ας μιλήσουμε με δυο λόγια και για τα μαλλιά των γυναικών :

Η άρχαϊες Γαλάτιδες είχαν μακριά μαλλιά, χτενισμένα σε κατσί-δες που έπεφταν πάνω στους ώμους των.

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Ναζιανζηνός, απευθυνόμενος στις χριστιανές της εποχής του, τις κατηγορεί όλες και τους «ψέλνει τον άναβαλλόμενο» για τό... άπειρο πλήθος των κοτσιδων που είχαν στο κεφάλι τους !...

Κατά το 1270, ωστόσο, φαίνεται ότι υπήρχε στην Γαλλία η μόδα... να ξυρίζουν ή γυναίκες το κεφάλι τους. Η κόμησσα της Τουλούζης, τουλάχιστον, απεικονίζεται σ' ένα μετάλλιο... στα χάλια αυτά.

Επί της Ίσαμπώ ντε Μπαβιέρ, το γυναικείο χτένισμα... κατηγορήθη έντελως : ή γυναίκες έχωναν το κεφάλι τους μέσα σε ένα είδος θηκών ύφασματινών, που δεν άφιναν να φαίνεται ούτε τρίχα.

Επί Ερρίκου Β' της Γαλλίας, ή γυναίκες έχτένιζαν τα μαλλιά τους σε σχήμα... καρδιάς ! Επί Λουδοβίκου 4ου, τα έσήκωναν γύρω —γύρω στο κεφάλι και τους έφτειαχναν στην κορφή, ένα είδος κότσου ! Επί Λουδοβίκου 14ου τέλος, τα γυναικεία μαλλιά ύψώνονταν... ένα μέτρο πάνω από το μέτωπο, και έμοιαζαν με φορητό κήπο...

Σήμερα, κοντά στα κόμμένα μαλλιά που έπεβλήθησαν μετά τον πόλεμο, άρχισε να επανέρχεται ή μόδα των μαλλιών που ξεχύνονται σε άρμονικούς κυματισμούς πάνω στους ώμους. Γιατί, αν στιγμιαίοι έξωφρενισμοί επέβαλαν γυναικεία κτενίσματα παράδοξα ή και άνόητα, ποτέ δεν θα έκλειψη ή ιδιαίτερη εκείνη χάρις της πλούσιας κόμης πού, αν πιστέψουμε τη Παλαιά γραφή, περιέβαλε ως μοναδικό φόρεμα το εύπλαστο σωμα της Εύας...

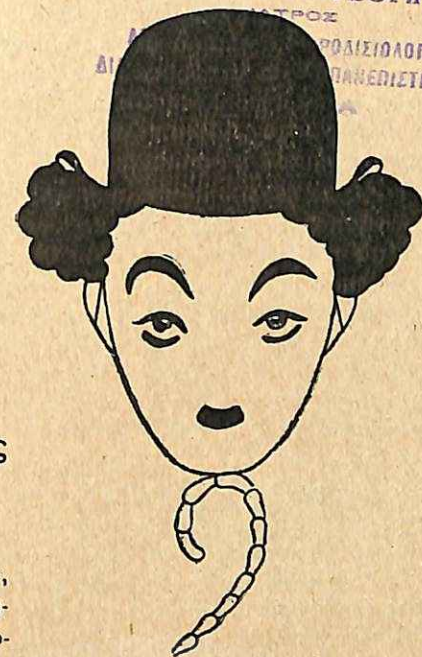
Ο ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ

Ένα μυστήριο της
όδονης

Σαρλώ

Ο μελαγχολικός βασιλεύς
του γέλωτος

Όταν πριν από μερικά χρόνια, ένα από τα σοβαρότερα και αύστη-ρώτερα φιλολογικά περιοδικά έφίλο-ξείνησε στις σελίδες του μια περι-σπούδαστη μελέτη για τον Σαρλώ, οι κύκλοι των διανοουμένων συντα-ράχθηκαν. Τους φάνηκε σαν βεβήλωση ή χειρονομία αυτή του όργάνου της τέχνης.

Και όμως, ύστερ' από λίγα χρόνια, ο Σαρλώ έδικαίωσεν απόλυτως την εκτίμηση πού του είχε δείξει το αύστηρό γαλλικό περιοδικό. Με τα τόσο ανθρώπινα έργα πού παρουσίασε, απέδειξε πως δεν ήταν ένας «σαλτιμπάγκος», όπως τον θεωρούσαν τότε όλοι, άλλ' ένας ανώτερος καλλιτέχνης, πού είχε φτάσει στην κατανόηση του βαθύτερου νοήματος της τέχνης : της τραγωδίας του γέλοιου...

Σήμερα ο Σαρλώ έπαυσε πιά να θεωρείται ως ένας άπλος «στάρ», πρώτου μεγέθους, έστω, του κινηματογράφου. Έχει έπιβληθή στη συ-νειδησι όλων ως ή σπουδαιότερα μορφή πού έμφανίστηκε στο στερέωμα της τέχνης γενικώς κατά τον αιώνα μας. Έγνώρισε δόξες, απέκτησε πλούτη... Και—αυτά βλέπετε είναι τα παρεπόμενα της δόξας—όλη ή ιδιωτική του ζωή βγήκε στη φόρα.

Η κοινή γνώμη πληροφορήθηκε έτσι καταπληκτικά πράγματα για τον εύνοούμενό της. Έπληροφορήθηκε ότι ο μεγάλος κωμικός είναι

πάντα βαθύτατα μελαγχολικός... Κι' ακόμη ἐνῶ ἐρωτεύθηκε ἄπειρες φορές—ἀπὸ πασίγνωστες βεντέττες τοῦ Χόλλυγουντ ἕως τὰ πιὸ ἄσημα ἀστεράκια—μὲ καμμιὰ δὲν κατόρθωσε νὰ στερεώσῃ... Περισσότερο ἀπ' ὅλες τὶς ἄλλες κατάρθωσε νὰ παραμείνῃ κοντὰ τοῦ ἡ Μαίη Ρήβς, τὸ χαριτωμένο αὐτὸ λουλουδί τοῦ ἀμερικανικοῦ κινηματογράφου. Ἴδου λοιπόν, τί ἔγραφεν ἡ ἴδια τελευταίως γιὰ τὴν περιέργη προσωπικότητα τοῦ «βασιλέως τοῦ γέλωτος» :

«Ὅλοι ξέρουν τὴ θρυλικὴ φυσιογνωμία τοῦ Τσάρλυ Τσάπλιν, τοῦ κοσμαγάπητου Σαρλῶ, μὲ τὸ καβουράκι, τὸ ψαλιδισμένο μουστάκι, τὰ τεράστια παπούτσια καὶ τὸ τόσο θλιμμένο χαμόγελο ποὺ μοιάζει μᾶλλον μὲ γκριμάτσα πόνου... Καὶ ὅμως κανεὶς δὲν φαντάζεται τὸ μυστήριον ποὺ κρύβεται πίσω ἀπὸ τὴ φυσιογνωμία αὐτῆ. Ὁ Σαρλῶ βέβαια—καὶ αὐτὸ εἶναι ἀναμφισβήτητον—εἶναι ἕνας τρομερὸς Δὼν Ζουάν. Εἶναι ἐξ ἴσου γεγονὸς ὅμως ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἔδωσε τὸ παράδειγμα τῶν καλλιτεχνικῶν γάμων καὶ διαζυγίων ποὺ ἀκολουθοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο μὲ ἀστραπιαία ταχύτητα.

»Τί τὰ θέλετε... τέτοιοι εἶναι ὁ Σαρλῶ. Γρήγορα ἐνθουσιάζεται μὲ μιὰ γυναῖκα καὶ γρήγορα ὅμως τὴ βαριέται... Αὐτὸ δείχνει ὅλη τὴν ἀνία ποὺ πλημμυρίζει τὴν ψυχὴ τοῦ βέβαια—ἀλλὰ κι' ὅλο τὸν κόρον ποὺ αἰσθάνεται ἀπὸ τὶς συνεχεῖς ἐρωτικὲς ἐκδηλώσεις τὶς ὁποῖες τοῦ ἐπιδαψιλεύουν ἡ διάφορες θαυμάστριές του... Πέντε φορές παντρεύθηκε νομῶς ἕως τώρα ὁ Σαρλῶ καὶ πέντε φορές ἐπῆρε διαζύγιον... Ἀφῆστε καὶ τοὺς ἀπειράριθμους... παρανόμους ἐρωτικούς του συνδέσμους...

»Γι' αὐτὸ μπορῶ νὰ καυχηθῶ καὶ ἐγὼ ποὺ ἤμουν ἡ σύντροφός του κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦ ταξιδιοῦ εἰς τὴν Εὐρώπην, (ὅπου ἔγινε δεκτὸς ἀπὸ τὸν πρίγκηπα τῆς Οὐαλλίας καὶ τοῦ ἀπενεμήθησαν τιμὲς ποὺ ποτὲ δὲν γνώρισε ἄλλος καλλιτέχνης) ὅτι δοξάσθηκε μόνον καὶ μόνον γιὰτὶ κατάρθωσα νὰ κρατήσω κοντὰ μου τὸν Τσάπλιν περισσότερο ἀπὸ ἕνα χρόνον!

»Αὐτὸ ὑποθέτω ὅτι οφείλεται περισσότερο στὸ μῖσος ποὺ αἰσθάνεται ὁ Σαρλῶ πρὸς τὴν διαφήμισιν, παρά στὸν ἐρωτὰ τοῦ σ' ἐμένα. Ὁ Σαρλῶ δὲν μποροῦσε ν' ἀνεχθῇ μιὰ γυναῖκα ὅταν καταλάβαινε ὅτι ἐπῆγαινε νὰ δημιουργήσῃ διαφήμισιν γύρω ἀπὸ τὶς σχέσεις τῆς μαζὺ τοῦ. Ποτὲ δὲν ἐσκέφθηκα ἐγὼ νὰ κάμω κάτι τέτοιο, γιὰτὶ ἀντιπαθῶ τὴν διαφήμισιν. Κι' αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ κρίκος ποὺ μὲ κράτησε συνδεδεμένη ἐπὶ τὸσον καιρὸ μὲ τὸν μεγάλο καλλιτέχνη. Ἦδη ὅμως, τώρα ποὺ τὸ εἰδύλλιό μας ἐτελείωσε, μπορῶ νὰ μιλήσω.

»Ὅταν, λοιπόν, ὁ Σαρλῶ πρωτογνωρίσει μιὰ γυναῖκα, ἐνθουσιάζεται κυριολεκτικὰ μαζί της, σιγοτραγουδᾷ, χορεύει, φέρεται σὰν παιδάκι. Σ' αὐτὲς τὶς στιγμὲς εἶναι τρυφερώτατος, περιποιητικὸς, τόσο ποὺ γίνεται ὁ ἀληθινὸς τύπος τοῦ ἐραστοῦ, ὅπως τὸν φαντάζεται κάθε γυναῖκα....

Ὅταν ὅμως τὴν συνηθίσῃ τὴν γυναῖκα αὐτὴν μὲ τὴν ὁποῖαν τόσο εἶχεν ἐνθουσιασθῇ τὰ πράγματα ἀλλάζουν. Ἀρχίζει νὰ γκρινιάζῃ, νὰ γίνεται νευρικός, νὰ ἐπιζητῇ τὴ μοναξιά καὶ νὰ... ζητῇ τὴν καινούργια γυναῖκα τῶν ὀνείρων του. Ἡ κατάστασις αὐτὴ διαρκεῖ ἀπὸ μιὰ βδομάδα ἕως ἕνα χρόνον—ἡ διάρκεια ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐξυπνάδα καὶ τὸν χαρακτήρα τῆς γυναικὸς, κυρίως ὅμως ἀπὸ τὰ... νεῦρά της—καὶ στὸ τέλος τὸ ζευγάρι χωρίζει... Ἐν τῷ μεταξύ ὅμως, ὁ Σαρλῶ ἔχει βρῇ τὸ καινούργιον τοῦ Ἰνδαλμα!...

Κάποια ἄλλη «τέως» φίλη τοῦ Βασιλέως τοῦ Γέλωτος, ἐξ ἴσου ἐνδοξη μ' αὐτόν, ἡ γόησσα Πόλα Νέγκρι, ἀναφέρει ἐπίσης στὰ ἀπομνημονεύματά της ὅτι ὁ Σαρλῶ, ἀφοῦ τοῦ πέρασε ὁ πρῶτος ἐρωτικὸς ἐνθουσιασμός μαζί της ἔγινε «ἀφηρημένος, γκρινιάρης, ἀνυπόφορος... Πολλὲς φορές, θέλοντας νὰ ξεχασθῇ μέσα στὸ ἀνώνυμο πλῆθος, ἔμπαινε στὸ μετρό καὶ λησμονοῦσε νὰ κατέβῃ στὴν στάση ποὺ ἔπρεπε! Κάποτε μάλιστα ἔμεινε... ἕνα πρωτὶ ὁλόκληρο καθηλωμένος μέσα στὸ μετρό, πηγαίνονερχόμενος ἀπὸ τὸ ἕνα τέρμα στὸ ἄλλο, ἐνῶ ἐγὼ εἶχα τὴν ἀφέλεια νὰ τὸν περιμένω σὲ κάποιο ραντεβού!...».

Κι' ἔτσι ὁ δοξασμένος, βαθύπλουτος Τσάρλι Τσάπλιν, ποὺ τόσοι καὶ τόσοι τὸν φθονοῦν γιὰ τὴν τέχνην του, βλέπει νὰ κυλοῦν ἡ ἡμέρες τῆς ζωῆς του χωρὶς νὰ μπορῇ νὰ βρῇ ἀνάπαυσιν ἢ ἀνικανοποίητην ψυχὴν του...

Τὰ λουλούδια ἐθνικὰ ἐμβλήματα

Τὰ λουλούδια, τὰ θαυμασιότερα καὶ αἰσθητικότερα αὐτὰ δημιουργήματα τῆς φύσεως, εἶχαν πάντα γιὰ τοὺς ἀνθρώπους κάποια μυστικὴ, κάποια συμβολικὴ σημασία, ποὺ ἔδιναν σ' αὐτὰ οἱ... ἐρωτευμένοι. Τὰ λουλούδια ἐχρησίμευσαν καὶ ὡς ἐμβλήματα σὲ βασιλικοὺς οἴκους, σὲ κράτη, σὲ ἔθνη ἀκόμη. Ἔτσι, π. χ. :

Οἱ κρίνοι ἦσαν ἄλλοτε στὴν Γαλλίαν ἐμβλήματα τῆς οἰκογενείας τῶν βουρβόνων.

Τὸ τριφύλλι τῆς Ἰρλανδίας.

Τὸ ἐδελβάις τῆς Ἑλβετίας.

Τὸ ζαχαροκάλαμο τοῦ Καναδά.

Ἡ φιλλύρα τῆς Πρωσίας.

Τὸ τριαντάφυλλο τῆς Ἀγγλίας.

Τὸ πράσινον τῆς Οὐαλλίας.

Τὸ γαϊδουράγκαθον τῆς Σκωτίας.

Τὰ χρυσάνθεμα τῆς Ἰαπωνίας.

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΙΧΟΣ

Η ΔΑΣΚΑΛΑ

Πόσες φορές αποτραβιέται
μονάχη, πέρα απ' τὰ παιδιά
και πικραμένη συλλογιέται
ὅσα τῆς σφίγγουν τὴν καρδιά.
ὦ ἰτὰ χρυσᾶ πού ἐφύγαν νεῖατα
μ' ὄνειρα πόσα ἦταν γεμάτα!

Προβιβασμός, ὑποτροφία,
κάποια τῆς τύχης ἀλλαγὴ,
δυὸ-τρία χρόνια ὑπηρεσία
κι' ἕνας λεβέντης μιὰν ἀγγή

πού θὰ τὴν κλειοῦσε ἀρχόντισσά του
στὸ σπίτι του καὶ στὴν καρδιά του.

Μᾶταν φτωχὸ τὸ σπιτικό της
καὶ καρτεροῦσαν νὰ θραφοῦν
γονιοὶ κι' ἀδέρφια ἀπ' τὸ μιστὸ της
καὶ χρέη παλῆα νὰ πλερωθοῦν.
Κι' αὐτὸς μικρὸς, δὲν ἐξαρκοῦσε
κι' ὅλο πιδὸ μπρὸς τὸν ἐξωφλοῦσε.

Ἔχει σβυστῇ στὸ πρόσωπό της
κάθε τῆς νειότης ὁμορφιά.
Κι' ὅσα διδάσκει στὸ σκολεῖό της
δὲν τὰ πιστεύει ἐκεῖνη πιά.
Κι' ὅλο καὶ γίνεται ἡ δασκάλα
πιδὸ νευρική καὶ πιδὸ ἀσπρομάλλα.

Ἄλλες μαθήτριες παντρευτήκαν
ἄλλες, παιδάκια, ἐγέναν νειές·
ἀπὸ τὴ μνήμη της σβυστήκαν
πόσες ἐδίδαξε γενιές.
Στὴ νειότη της, π' ἀνθεῖ καὶ δένει,
μετροᾷ τὰ χρόνια της θλιμμένη.

Κι' ὅμως, τὴν ἔδρα της ἐκεῖνη,
γὰ λευτεριά γὰ δικαιοσύνη,
διδάσκει πάντα καὶ κηρύττει,
μὲ ραγισμένη τὴ φωνή,
π' ὅλο καὶ βγαίνει πιδὸ βραχνή
ἀπὸ τὸ χρόνιο φαρυγγίτη.

ΣΟΦΙΑ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΕΚΛΑΪΚΕΥΜΕΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Η ΠΑΡΑΞΕΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΓΗΣ

ΠΟΤΕ ΕΝΕΦΑΝΙΣΘΗ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Πώς είναι τάχα δυνατόν να γραφή η Ιστορία της γης : Πώς μπορεί κανείς να καθορίση την ηλικία της ; Αυτό είναι ένα από τα μεγάλα θαύματα που τα όφειλουμε στις δυο συγγενικές επιστήμες, τη γεωλογία και την παλαιοντολογία, επιστήμες που ανέκαθεν περνούν απαρατήρητες από τόν πολύ κόσμον.

Λοιπόν τα λίγα σχετικώς που γνωρίζουμε για την πανάρχαια Ιστορία της Γης μας, τα μάθαμε χάρις στα απολιθώματα, τα οργανικά δηλαδή όντα, ζώα και φυτά, που έζησαν κατά τις γεωλογικές περιόδους, και τών οποίων τα απομεινάρια ανευρίσκονται μέσα στα διάφορα πετρώματα. Τα απομεινάρια αυτά που ανήκουν σε όλες τις κλάσεις του ζωικού και του φυτικού κόσμου, δεν διατηρήθηκαν όλα κατά τόν ίδιον τρόπο. Έτσι, οι κορμοί τών δένδρων έχουν ανθρακοποιηθῇ. Τα φύλλα εξαφανίστηκαν όλοτελα και δεν άφησαν παρά τα αποτυπώματά τους μέσα στην πέτρα ή στο κάρβουνο. Τα κόκκαλα τών σπονδυλωτών ζώων διαφυλάχθηκαν όπως ήσαν. Μερικά ψάρια, εκτός από τὸ σκελετό τους διεφύλαξαν τὰ λέπια τους, και όλα γενικῶς άφησαν αναμφισβήτητα ίχνη τῆς ύπάρξεώς των κατά μίαν ώρισμένη γεωλογική περίοδο.

Η γεωλογική επιστήμη, κατ'όρθωσιν, χάρις στην παλαιοντολογία, να καθορίση ότι σε κάθε είδος πετρώματος αντιστοιχούν μερικά χαρακτηριστικά απολιθώματα. Έτσι όταν συναντούμε δυο πετρώματα που περιέχουν διαφορετικά απολιθώματα, καταλαβαίνουμε πως τὰ απολιθώματα αυτά σχηματίσθηκαν σε δυο διαφορετικές εποχές.

Οι βράχοι τών αρχαϊκών πετρωμάτων, που βρίσκονται στο βαθύτερο τμήμα του γήινου φλοιού, δεν περιέχουν καθόλου απολιθώματα. Κι' αυτό δικαιολογείται αν αναλογισθούμε πως στα πρώτα χρόνια του σχηματισμού της γης δεν έβρεχεν ακόμα για να μπορέση να αναπτυχθῇ ή ζωή. Έξ άλλου, όλα τὰ πετρώματα που προέρχονται από ήφαιστεια, που είναι δηλαδή οβυσσένες λάβες, δεν μπορούν επίσης να περιέχουν απολιθώματα, αφού κανένα ζώο ή φυτό δεν θα μπορούσε να ζήσει σε εκείνη τη μεγάλη θερμοκρασία.

Βασιζόμενοι λοιπόν στην ύπαρξη διαφόρων απολιθωμάτων, οι γεωλόγοι καθώρισαν, ότι η Ιστορία της γης μπορεί να χωρισθῇ σε πέντε

μεγάλες περιόδους : την αρχαϊκήν εποχήν, την πρωτογενή, που άρχισε πρό 500 εκατομμυρίων έτών, την δευτερογενή, χρονολογούμενη από 50 εκατομμυρίων έτών, την τριτογενή, ηλικίας 15 εκατομμυρίων έτών, και τέλος την τεταρτογενή, στην οποία ζούμε, που άρχισε πρό 500.000 έτών.

Όπως είπαμε ήδη η αρχαϊκή εποχή δεν χαρακτηρίζεται από απολιθώματα αφού ή ζωή δεν είχε ακόμα έμφανισθῇ επί της γης. Κατά τη πρωτογενή όμως εποχή, που υποδιαιρείται σε πέντε μικρότερες εποχές : τὸ κάμβριον, τὸ σιλούριον, τὸ δεβόνιον, τὸ άνθρακικόν και τὸ πέρμιον, έμφανίζονται τὰ πρώτα ζώα και φυτά. Πρώτα-πρώτα παρουσιάζονται οι τριλοβίται (περίεργα καρκινοειδή, σαν μικρά καβουράκια) και ύστερα έρχονται τὰ κεφαλόποδα (οι πρόγονοι τών σουπιών) και τὰ ψάρια. Ταυτόχρονας αναπτύσσεται εξαιρετικά ή φυτική ζωή. Κατά την άνθρακικήν περίοδον τόσα ήσαν τὰ γιγαντιαία και παράξενα δένδρα, ώστε τὰ περισσότερα σημερινά μας άνθρακωρυχεία απ' αυτά σχηματίσθηκαν.

Κατά την δευτερογενή περίοδον, που σταματά κάπως ο άναβρασμός της γης, βασιλεύουν πέρα για πέρα τὰ τεράστια και άπαίσια σαυροειδή · δεινόσαυροι, κλπ. Η εποχή αυτή υποδιαιρείται επίσης σε τρεις περιόδους : τὸ τριάσιον, Ιουράσιον και κρητιδικόν, που στη διάρκεια τους έμφανίζονται και τὰ πρώτα θυλαστικά, καθώς και τὰ πουλιά, που τότε είχαν δόντια.

Κατά την τριτογενή περίοδον, διαιρουμένη εις νομοτυπικήν και μειόκαινον, ή Γῆ πήρε σχεδόν την σημερινή μορφή της. Τὰ απολιθώματα θυμίζουν τὰ τωρινά ζώα. Και τὰ θηλαστικά φτάνουν στον μεγαλύτερο βαθμό της εξέλιξεώς τους. Έτσι έχουμε τούς τεραστίους μαστόδοντας, τὰ δεινοθήρια, τούς μαμούθ, κλπ. Ύστερα από την εποχήν αυτήν ένεφανίσθησαν οι πρώτοι παγετώνες, που καθορίζουν την αρχήν του τεταρτογενοϋς, δηλαδή της εποχής που προήλθεν από τούς παγετώνες που έθανάτωσαν τὰ μεγάλα θηλαστικά. Διάφορες ένδείξεις μας πείθουν πως στην αρχή αυτής της περιόδου ένεφανίσθη ο άνθρωπος καθώς και τὰ περισσότερα από τὰ σημερινά ζώα.

Για να μελετήση κανείς την Ιστορία του ανθρώπου, πρέπει να ανατρέξη στις ακόλουθες δυο πηγές : τὰ απολιθωμένα απομεινάρια τών πρωτόγονων, και τὰ έργαλεία που χρησιμοποιούσαν.

Η παλαιοντοανθρωπολογία έκανε την μεγαλύτερή της ανακάλυψη όταν βρέθηκε στα 1850, τὸ κρανίον του Νεάντερταλ, που έχει χαμηλό μέτωπο και πατημένο τὸ κρανίον έτσι ώστε να παρουσιάξη κτηνώδη χαρακτηριστικά. Ύστερα άνεκαλύφθησαν διάφορα άλλα ανθρώπινα απολιθώματα που απέδειξαν πως οι πρωτόγονοι άνθρωποι παρουσίαζαν χαρακτηριστικά πολύ πιο κτηνώδη από τούς σημερινούς. Στα 1891 άνεκαλύφθη στην Ίαβα τὸ κρανίον του «Πιθηκάνθρωπου» που θεωρείται σαν ο συνδετικός κρίκος μεταξύ τών πιθήκων και τών ανθρώπων, συμφώνως με την γνω-

στην θεωρίαν τῶν Δαρβίνου—Λαμάρκ περὶ καταγωγῆς τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τοὺς πιθήκους. Ἡ ἀνακάλυψις μιᾶς σιαγόνος εἰς τὸ Χάϊντελμπεργκ, παρέμεινεν ἱστορική, διότι πρόκειται ἀναμφισβητήτως γιὰ τὸ ἀρχαιότερον ἀνθρώπινον λείψανον ποὺ κατ'ὀρθωσαν νὰ ἀποσπᾶσθαι ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς γῆς.

Πάντως οἱ πρωτόγονοι ἀνθρώπινοι σκελετοὶ εἶναι ἀκόμῃ πάρα πολὺ ὀλιγάριθμοι γιὰ νὰ μπορέσῃ κανεὶς, στηριζόμενος μόνον σ' αὐτούς, νὰ ἐξαγάγῃ ὀριστικὰ συμπεράσματα γιὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρώπινου γένους.

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΣ

Τὰ χρώματα τοῦ θένθους

Θὰ φαντάζεσθε ἴσως ὅτι τὸ μαῦρον χρῶμα εἶναι καθιερωμένο παντοῦ ὡς χρῶμα πένθους... Αὐτὸ ἐν τούτοις δὲν συμβαίνει. Τὸ μαῦρον χρῶμα, θεωρεῖται ὡς πένθιμον, ἀπὸ μιά... ἐλάχιστη μειονότητα τῆς ἀνθρωπότητος.

Γιὰ νὰ πεισθῇτε γι' αὐτό, ἀρκεῖ ἡ ἀκόλουθη σύντομη στατιστικὴ τῶν χρωμάτων ποὺ θεωροῦνται ὡς πένθιμα στὸν κόσμον.

Λοιπὸν :

Τὸ βαθυγάλαξον θεωρεῖται ὡς χρῶμα πένθους στὴ Βουλγαρία.

Τὸ ξανθὸ ἀνοιχτὸ στὴν Περού.

Τὸ λευκὸ στὴν Κίνα.

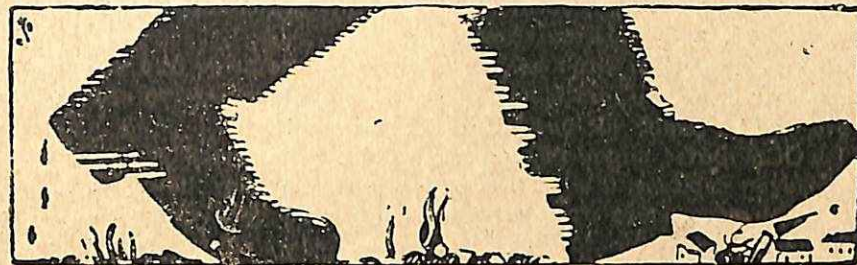
Τὸ ἀνοιχτὸ γκριζο στὴν Ἀβυσσηνία.

Τὸ κίτρινον στὴν Βερμανία, καθὼς καὶ σὲ μερικὰ χωριά τῆς Βρετάνης.

Τὸ μῶβ στὴν Τουρκία.

Τὸ μαῦρον στὴν ὑπόλοιπη Εὐρώπη.

Ὅταν λάβουμε λοιπὸν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀφ' ἑνὸς οἱ μουσουλμᾶνοι, οἱ κινέζοι καὶ οἱ πέρσαι—δὲν ἀναφέρουμε βλέπετε τοὺς βουλγάρους καὶ ὅσες σλαβικὰς φυλὰς ἀκολουθοῦν τὰ ἴδια ἔθιμα μ' αὐτούς—καὶ ἀφ' ἑτέρου οἱ ἄγριοι τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀσίας, τῆς Ὠκεανίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς—ποὺ δὲν ἐκδηλώνουν τὸ πένθος τοὺς μὲ... χρώματα—κατοικοῦν στὰ τρία τέταρτα τῆς γῆς, φθάνουμε στὸ συμπέρασμα ὅτι περισσότερο πένθιμα χρώματα εἶναι τὸ κίτρινον, τὸ γκριζο καὶ τὸ ἄσπρο παρὰ τὸ μαῦρον !

ΠΕΖΑ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΟ ΠΑΡΑΣΗΜΟ

Σὰν τῆς φέρανε τὸ μήνυμα πὼς ὁ πρῶτος τῆς γυνὸς σκοτώθηκε στὴ μάχη, ἡ μάννα βρῆκε γιὰ παρηγοριά τόσες ἄλλες χαροκαμένες κι' ἡ θλίψη τῆς λιγότεψε.

Ἦρθε καὶ τοῦ δεύτερου ἡ σειρά. Ἔπεσε ἀπὸ τὸ ἀεροπλάνο στὸ ἐχθρικό στρατόπεδο. Οἱ φίλοι, οἱ συνάδελφοί του, ὁ στρατηγός, ἦρθαν νὰ τὴ παρηγορήσουν καὶ νὰ τὴ συγχαροῦνε γιὰ τὴν ἐξέδωκε δυὸ παιδιὰ τῆς γιὰ τὴ πατρίδα.

Ὁ μικρός, ὁ στερνός, ὁ μονάκριβος, πέθανε ἀπὸ γρίπη στὰ χαροκάματα.

Τότε ἡ Κυβέρνηση ἔστειλε ἕνα μεγαλόσταυρο στὴν ἄτυχη μάννα.

Ἦταν φυσικό. Ἀφοῦ ἀνέβηκεν ὅλο τὸ Γολγοθᾶ τοῦ πόνου ἔπρεπε καὶ νὰ σταυρωθῇ.

Ἡ ΣΚΥΛΙΤΣΑ

Διπλὸς στοῖχος ἀπὸ χωροφύλακες μὲ τῆς ξιφολόγχης στημένες σὰν ξεφτέρια σὲ λιτανεία καὶ στὴ μέση ὁ κατάδικος—λείψανον κάποιου, ποὺ κάποτε ἦταν ἀνθρώπος καὶ πολίτης.

Εἶχε χτίσει ἕνα παράδεισο γιὰ τὴν ἀγάπην του καὶ τὸν φύτεψε μὲ τὰ ρόδα τῆς λατρείας καὶ τὰ κρίνα τῆς καλωσύνης, ποτίζοντάς τα μὲ τὸ τίμιον ὕδρον τῆς δουλειᾶς καὶ τοῦ καθήκοντος.

Μιά μέρα εἶδε τὴ γυναῖκα του νὰ τὸν ἀπατᾷ καὶ τὴ σκότωσε. Ἡ ἀνθρώπινη δικαιοσύνη τὸν κατεδίκασε.

Τώρα τὸν πᾶνε στὴ φυλακὴ—λιγώτερο σκοτεινὴ ἀπὸ τὴν κόλαση ποὺ κλεῖ μέσα του—τὰ χέρια δεμένα με ἀλυσίδες καὶ τὸ κεφάλι σκυφτὸ ἀπὸ τὸ βάρος τῆς συφορᾶς καὶ τῆς ντροπῆς.

Οἱ διαβάτες παραμερίζουνε με φρίκη, ἡ γυναικοῦλες τὸν κυττᾶνε με ψυχρὴ περιέργεια, οἱ χωροφύλακες τὸν σπρώχνουν με ἀπονιά.

Καὶ μόνο κοντὰ στὰ πόδια του, μιὰ μικρὴ σκυλίτσα, ψωριασμένη, βρώμικη, ἀκολουθᾷ τὸν κύριό της, καὶ κάπου, κάπου σηκώνοντας τὰ τοιμπλιασμένα μάτια της ἐπάνω του, ἀφίνει ἕνα συμπονετικὸ γαύγισμα, σὰν νὰ τὸν λυπᾶται πὼς ἔτυχε νᾶναι ἄνθρωπος...

Η ΜΑΝΝΑ

Τὸ βρήκανε τυλιγμένο με κουρέλια, ξυπόλυτο, με ματωμένα ἀπὸ τὴ ζήτηια τὰ ποδαράκια του, πεινασμένο, ἄπλυτο, μέσα στὴ φτωχὴ καλύβα, ποὺ τὴν ἔδερναν ὅλες ἡ κακοκαιρίες. Ἡ μάννα του, φάντασμα τῆς φτώχειας, δὲν εἶχε νὰ τοῦ δώσῃ οὐτ' ἕνα κομματάκι ξερὸ ψωμί.

Τὸ πήρανε ἀπὸ τὰ κοκκαλιασμένα χέρια της κοιμισμένο, τὸ τυλίξεανε σὲ γούνες, καὶ τὸ φέρανε στὴν Πολιτεία ποὺ δὲν εἶχε βασιλιά.

Τὸ λούσανε με ἀρώματα, τὸ ντύσανε με χρυσοκέντητα βελούδα, τὸ ταῖσανε με τὰ ὁμορφότερα φαγητὰ καὶ γλυκίσματα, τοῦ φέρανε τὰ πιὸ διασκεδαστικὰ παιχνιδάκια. Τοῦ δώσανε σκλάβες καὶ δούλους κι' ἀμάξι, τὸ καθίσανε στὸ θρόνο καὶ τὸ προσκυνήσανε ὅλοι σὰν βασιλόπουλο τῆς μεγάλης πολιτείας.

Καὶ σὰν τὸ ρώτησαν γονατιστοὶ μπροστὰ του, τί τοῦ λείπει, τὸ μικρὸ ἀγόρι με τὰ μελαγχολικὰ μάτια, ἀπάντησε με κλάμματα:

—Θέλω νὰ γυρίσω πίσω. Θέλω τὴ μάννα μου...

ΠΕΡΙΕΡΓΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ

Η ΑΞΙΑ ΕΝΟΣ ΒΩΔΙΟΥ

ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΘΑΙΝΕΤΕ ΔΙΑΣΚΕΔΑΖΟΝΤΑΣ

Ἀνάμεσα σ' ὅλα τὰ κατοικίδια ζῶα, τὸ βῶδι εἶναι αὐτὸ ποὺ περνᾷ περισσότερο ἀπαρατήρητο. Ἡ γάνα, ὁ σκύλλος, τὸ ἄλογο ἔχουν ὅλα τοὺς φανατικοὺς ὑπερασπιστάς των. Τὸ βῶδι μόνον εἶναι περιφρονημένο. Κι' ὅμως ἀποτελεῖ ἀληθινὸ θησαυρὸ, ὅπως τὸ ἀποδεικνύει ἡ μικρὴ αὐτὴ στατιστικὴ ποὺ ἀπαρριθμεῖ ἕνα πρὸς ἕνα τὰ πολλαπλά του... προτερήματα!

Ἡ δύναμις του. Ἡ δύναμις τοῦ βωδιοῦ χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν ἀγροτικὴν ἐκμετάλλευσιν, δηλαδὴ γιὰ τὴν ἔλξιν τῶν ἀρότρων ἢ ἀκόμα γιὰ τίς βωδάμαξες ποὺ συναντῶνται στὰ χωριά.

Τὸ κρέας του. Ἀποτελεῖ τροφὴν πρώτης τάξεως. Τὰ καλύτερα κομμάτια του εἶναι οἱ μῦες ποὺ δὲν κουράσθηκαν, ὅπως π. χ. τὸ φιλέτο.

Τὰ κόκκαλα του. Τὸ ἐξωτερικὸ μέρος τῶν κοκκάλων τοῦ χρησιμεύει γιὰ τὴν κατασκευὴ διαφόρων κομψοτεχνημάτων. Ἐπίσης ἀπ' αὐτὰ κατασκευάζονται ἡ ζελατίνη, ἡ κόλλα, διάφορα λιπάσματα, κτλ.

Τὸ λίπος του. Χρησιμεύει γιὰ τὴν κατασκευὴν κεριῶν, σαπουνιῶν καὶ καλλυντικῶν. Ἐπίσης ἀπ' αὐτὸ κατασκευάζεται ἡ μαργαρίνη καὶ ὅλα τὰ «τεχνητὰ» βούτυρα.

Τὰ πόδια του. Ὅταν βράσουμε τὰ πόδια τοῦ βωδιοῦ μέσα σὲ νερό, θὰ ἔχουμε ἕνα παχὺ λάδι καταλλήλοτατο γιὰ τὸ λάδωμα τῶν μηχανῶν καὶ τῶν δερμάτων.

Τὸ αἷμα του. Χρησιμοποιεῖται στὰ ἐργοστάσια κατασκευῆς ζακχάρους, γιὰ τὸ καθάρισμα τῶν κρασιῶν καὶ τῶν σιροπιῶν, καὶ γιὰ τὸ βάψιμο τοῦ βάμβακος. Χρησιμοποιεῖται ἐπίσης γιὰ τὴν κατασκευὴν κυανιούχων ἀλάτων, ἀμμωνίας καὶ λιπασμάτων.

Τὸ δέρμα του. Χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν κατασκευὴ παπουτσιῶν καὶ χίλιες ἄλλες ἀνάγκες.

Τὰ κέρατα του. Τὰ κέρατα, κοπανισμένα, εἶναι μοναδικὰ ὡς λίπασμα καὶ χρησιμεύουν ἐπίσης γιὰ τὴν κατασκευὴν χημικῶν προϊόντων. Ἐπίσης κατασκευάζονται χτένια καὶ ἄλλα εἶδη πολυτελείας.

Τὰ ἐντόσθια του. Γίνονται πρώτης τάξεως φαγητὰ, ὅπως τὰ περίφημα «τρύπ ἀλὰ Βενετσιάνικα».

... Κι' ὕστερα λέμε γιὰ ἕναν ἄνθρωπο ἀγροῖκο καὶ ἀκαμάτη πὼς εἶναι ἀληθινὸ... βῶδι!

Ο ΤΥΠΟΣ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕ ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο ΜΠΑΡΜΠΑ ΓΙΑΝΝΗΣ Ο ΚΑΝΑΤΑΣ

Η ΖΩΗ ΚΑΙ Ο ΘΥΛΟΣ ΤΟΥ

Ἡ ἱστορία ἐπαναλαμβάνεται, λέει ἡ σοφία τῶν λαῶν. Καὶ ἡ ἀτεγκτὴ Θεά, ἡ Μόδα, ἐπιβεβαιώνει τόσο ἐμφανίζονται ὡς ἐπίκαιρα πράγματα ποὺ εἶχαν ἐκμάθει σὲ παλαιότερες ἐποχές. Ὅταν ἡ σύγχρονη γυναῖκες φοροῦν φουστάνια ποὺ θυμίζουν καταπληκτικὰ τὰ φορέματα τῶν γιαγιάδων μας, ὅταν γενικώτερα τὸ γοῦστο τῶν ἀνθρώπων τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος ἐνθυμίζει ἄλλες ἐποχές ὄχι καὶ τόσο ἀπομακρυσμένες, δὲν ὑπάρχει κανένας ἀπολύτως λόγος ἢ μόδα τῶν παλῶν νὰ μὴν ἐπεκταθῇ καὶ σὲ ἄλλα ἐπίπεδα καὶ εἰδικώτερα στὰ λαϊκὰ τραγούδια.

Στοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας, ὅπου πρὸ μερικῶν ἐτῶν ἀντηχοῦσαν διάφορα ξενικά τραγουδάκια σὰν τὸ «Σὰ σὲ Παρί», τὴ «Βαλέντσια», τὴν «Νινόν» τὸν «Λέανδρο» καὶ πρὸ παντὸς τὴν ἐφιαλτικὴν ἐκείνη «Ραμόνα», κυριαρχεῖ τώρα πέρα γιὰ πέρα ὁ Μπάρμπα-Γιάννης ὁ κανατᾶς, μὲ τὰ τσανάκια, τὰ κανάτια καὶ τίς στάμνες του, ὅπως ἀκριβῶς συνέβαινε καὶ πρὸ. ... ἐξηκονταετίας! Κι' ἔτσι, μιὰ ποὺ τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας εἶναι ὁ συμπαθὴς αὐτὸς βιοπαλαιστὴς καὶ ὁ ἀκόμα συμπαθέστερος τετράποδος σύντροφός του, θεωρήσαμε καλὸ νὰ δώσουμε μερικές πληροφορίες γιὰ

τὴν ἔνδοξη προσωπικότητα ποὺ μᾶς ἔχει ξεκουφάνει.

Τὴν ἐποχὴ ποὺ βασιλεῦε ὁ Γεώργιος ὁ Α' ἢ Ἀθήνα, μικρὴ ἐπαρχιώτικη πόλις, ἐφημίζετο γιὰ τοὺς διαφόρους τύπους τῆς ποὺ ἐφαίδρυναν τὴν καθημερινὴ μονοτονία. Μεταξὺ τῶν τύπων αὐτῶν ξεχώριζε τόσο γιὰ τὴν πρωτοτυπία του ὅσο καὶ γιὰ τὸ μυστήριο ποὺ ἐκάλυπτε καὶ ἐξακολουθεῖ ἀκόμα νὰ καλύπτῃ τὴν προέλευση του. Κάποιος ἄνθρωπος ποὺ κατοικοῦσε στὴ συνοικία Σκαγιάννη, στὴν σημερινή οδὸ Ὑπερίδου, σ' ἓνα νοικοκυρεμένο σπιτάκι, στὴν αὐλὴ τοῦ ὁποῦ εἶχε τὸν σταῦλο του κι' ὁ ἱστορικὸς κοκκινοτρίχης γαῖδαρός του. Αὐτὰ τὰ δυὸ ὄντα δὲν ἐχωρίζοντο σχεδὸν ποτέ, καὶ ἀπέκτησαν μαζί, τὴ δόξα καὶ τὴν. ... ὑπεροφημία! Ὁ μυστηριώδης αὐτὸς τύπος, ποὺ τὸν ἔλεγαν Μπάρμπα Γιάννη, ἔβγαζε τὸ ψωμί του καθὼς καὶ τὸ σανὸ τοῦ πιστοῦ συντρόφου του, πουλώντας Αἰγινήτικα κανάτια καὶ στάμνες ποὺ τίς ἀποθήκευε στὴν αὐλὴ του. Τὶς καθημερινὲς ὅταν ἔβγαине γιὰ νὰ πουλήσῃ τὸ ἐμπόρευμά του ντυνόταν σὰ ἀλήτης, μὲ ροῦχα λυγδιασμένα καὶ κουρελιάρικα. Χειμῶνα - καλοκαίρι εἶχε στὸ κεφάλι ἓνα ἀπὸ τὰ φαρδύα ψάθινα ἐκεῖνα καπέλλα ποὺ φοροῦν οἱ χωρικοὶ γιὰ νὰ φυλαχθοῦν ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ ἐσυνήθιζε νὰ περιστρέφῃ γύρω στὸ μπράτσο του τὴν. ... οὐρὰ τοῦ ζώου του, μὰ τυχὸν τοῦ ξεφύγῃ!

Τὶς Κυριακὲς ὅμως καὶ τίς ἑορτὲς ὁ κουρελὴς Μπάρμπα-Γιάννης ἐξαφανίζετο καὶ στὴν θέση του προέβαλλε ἓνας ἄνθρωπος ἀγνώριστος. Ὁ κανατᾶς ποὺ ἐκ τοῦ φυσικοῦ ἦταν ὁμορφάνθρωπος μὲ ψηλὸ εὐλύγιστο σῶμα, ξανθὸ μουστάκι ἀρειμάνιο, γαλανὰ μάτια παραχωροῦσε τὴ θέση του σ' ἓνα κύριο καθὼς πρέπει, κομψευόμενο, δανδῆ, ντυμένο σύμφωνα μὲ τὴν τελευταία λέξη τῆς μόδας! Μὲ φρεσκοσιδερωμένη πάντοτε ρεντιγκότα, ριγωτὸ παντελόνι μὲ ἀψογὴ τσακίση, παπούτσια λουστρίνια ποὺ πάντα ἀστραφταν (καὶ ὄχι παπούτσια λάστιχα ὅπως λέει κακεντρεχῶς τὸ τραγούδι), ἄσπρο γιλέκο γαρνιρισμένο μὲ λουλούδια ὁ Μπάρμπα Γιάννης θαρροῦσε κανεὶς πῶς μόλις εἶχε φθάσει ἀπὸ τὸ Παρίσι. Τὸ. ... ψηλὸ καπέλλο συνεπλήρωνε τὴν ἐμφάνισή του, καὶ στοὺς ὤμους του εἶχε ριγμένο μὲ νωχέλεια ἓνα ωραιότατο σάλι! Ἦταν τόσο μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐπιβλητικὸς, ὥστε ὅταν θέλανε νὰ τὸν σατυρίσουν στὰ θεάτρα τὸν παρουσίαζαν ὡς Ἰσπανὸ μεγασιτᾶνα!

Κάθε λοιπὸν Κυριακὴ, κρατώντας στὸ χέρι ἀντὶ τοῦ καθημερινοῦ καμτοικοῦ ἓνα πολὺ κομψὸ ἀσημένιο μπαστούνι ἀφοῦ ἐκκλησιαζότανε μαζί μὲ τὴν ἀνώτερη κοινωνία, ἐπισκέπτετο τὰ διάφορα ἀριστοκρατικὰ κέντρα, ὅπου ὅλοι τὸν ὑπεδέχοντο μὲ χαρὲς καὶ κέφια. Τὸ βράδυ πάλι ἔκαμνε τὸν περίπατό του στὴν οδὸ Πατησίων ποὺ ἦταν σὰν νὰ ποῦμε ἢ κομψότερη περιοχὴ τῆς ἐποχῆς.

Ἡ περίεργη αὐτὴ λόξα τοῦ Μπάρμπα Γιάννη τοῦ κανατᾶ δὲν πέρασε βέβαια ἀπαρατήρητη ἀπὸ τοὺς παλῆους Ἀθηναίους ποὺ ὁ ἓνας γνώριζε

τόν άλλον. Ὁ λεβεντάνθρωπος ἔγινε σὲ λίγο δημοφιλέστατος καὶ ἐπειδὴ στὴν Ἑλλάδα τὸ κάθε πρᾶγμα καταλήγει νὰ γίνῃ ἀνάγνωσμα ἢ τραγοῦδι ἢ λαϊκὴ μοῦσα ἐσκάρωσε μερικὰ τετράστιχα ποῦ ἐμφανίζουν τὸν Μπάρμπα-Γιάννη ὅπως ἦταν, καὶ ποῦ δὲν ὑπάρχει Ρωμῆος τοῦ 1934 ποῦ νὰ μὴν τὰ ξέρῃ ἀπ' ἑξῶ.

Ὁπουδὴποτε καὶ ἂν ἐμφανίζοταν ὁ δυστυχὴς, μὲ τὰ ροῦχα τῆς δουλειᾶς του ἢ μὲ τὰ Κυριακάτικα, ἀμέσως κάποιος διαβάτης ἄρχιζε τὸ τραγοῦδι καὶ σὲ λίγο ἐσχηματίζετο ὁλόκληρο κόρο.

Καὶ ἂν μὲν ἦταν καθημερινὴ ὁ Μπάρμπα Γιάννης περιέλουε τοὺς... θαυμαστάς του μὲ τὰ ἐκλεκτότερα δείγματα τοῦ πλουσίου του ὕβρεολογίου· ἂν ὅμως ἦταν Κυριακὴ, ἀναγνωρίζων ὅτι οἱ συμπολίται του τραγουδοῦσαν γιὰ νὰ ἐξυμνήσουν τὴν κομψότητά του ἔβγαζε τὸ ὑψηλὸ του καπέλλο καὶ χαιρετοῦσε μεγαλοπρεπέστατα τὸ πλῆθος !

Κι' ἔτσι ἐξακολουθοῦσε ὁ Μπάρμπα Γιάννης ὁ κανατᾶς τὴν ἔνδοξή του σταδιοδρομίᾳ ὅταν ξαφνικὰ ἐπῆλθε ὁ Ρωσοτουρκικὸς πόλεμος—τοῦ 1878—ποῦ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν τελειωτικὴ ἀπελευθέρωση τῆς Βουλγαρίας ἀπὸ τὸν Τουρκικὸ ζυγὸ. Καὶ μιὰ μέρα ὁ Μπάρμπα-Γιάννης δὲν βγῆκε μὲ τὸν κοκκινοτρίχη γαῖδαρό του καὶ τὸ ψάθινο καπέλλο γιὰ νὰ πουλήσῃ τὰ κανάτια του. Οὔτε τὴν ἐπομένη Κυριακὴ φάνηκε ἢ κομψὴ σιλουέττα του. Θαρροῦσε κανεὶς πὼς εἶχεν ἀνοίξῃ ἢ γῆ καὶ τὸν κατάπιε. Ἀρκετὸν καιρὸ ἢ ἐξαφάνισις τοῦ Μπάρμπα Γιάννη ἀπετέλεσε τὸ θέμα ὄλων τῶν ὁμιλιῶν. Καὶ ὕστερα, σιγά-σιγά, ὅπως ὄλα τὰ πράγματα στὸν μάταιο τοῦτο κόσμον, ξεχάσθηκεν ὁ ἀλλόκοτος κανατᾶς, μὲ τὸ ψηλὸ καπέλλο, τὴ φρεσκοσιδερωμένη ρεντιγκότα καὶ τὸ κομψὸ μπα-1τουνάκι. Ξεχάσθηκε καὶ ὁ γαῖδαρός του. Ξεχάσθηκε καὶ τὸ τραγοῦδι...

Τί ἦταν ἐπὶ τέλους ὁ Μπάρμπα Γιάννης ὁ κανατᾶς; Πὼς εἶχε βρεθῇ στὴν Ἀθήνα; Καὶ τί ἀπέγινε μὲ τὴν ξαφνικὴν τὸν ἐξαφάνισιν; Σὲ καμμιά ἀπὸ τὶς ἐρωτήσεις αὐτὲς δὲν μποροῦμε ν' ἀπαντήσουμε μὲ θετικότητα. Τὸ μόνο γνωστὸν εἶναι ὅτι κατήγετο ἀπὸ τὴ Βουλγαρία. Ἡ λαϊκὴ φαντασία διεισδύει ὅτι εἶχεν ἐκπατρισθῇ γιὰ ν' ἀποφύγῃ τὶς καταδιώξεις τῶν Τούρκων ἢ γιὰ νὰ ξεχάσῃ κάποιαν ἀτυχὴ ἀγάπην του. Ἄλλοι πάλι, ποῦ θέλουν νὰ ἐμφανισθοῦν ὡς καλὰ πληροφορημένοι βεβαιώνουν ὅτι ὁ Μπάρμπα Γιάννης ἦταν στὴν Ἀθήνα κατάσκοπος τῆς Βουλγαρίας, κι' ὅτι εἶχεν ἐπιδιώξῃ νὰ γίνῃ τύπος γιὰ νὰ μὴν κινῇ τὶς ὑποψίες! Τὸ γεγονὸς ὅτι ὠρισμένοι μάρτυρες βεβαιώνουν ὅτι τὸν συνήντησαν μετὰ τὴν ἐξαφάνισίν του ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, στὴ Σόφια, ἀξιόσε-βαστο καὶ τιμημένο δικαστὴ, ἐνισχύει αὐτὴ τὴν ἀποψη...

Πόσο ὅμως θὰ προτιμούσαμε νὰ ἦταν ἀπλῶς ὁ Μπάρμπα Γιάννης ὁ κανατᾶς! Ὁ ἄνθρωπος ποῦ ζοῦσε στὸ ὄνειρῶδες βασίλειο τῆς φαντασίας, ἕνας καθυστερημένος μὰ κομψὸς Δὸν-Κιχώτος...

"Αν θέλετε νὰ ζήσετε ἑκατὸ χρόνια

Δὲν πρέπει :

1. Νὰ τρῶτε ποτὲ ὅταν δὲν πεινᾶτε μόνοκαὶ μόνο γιὰ τὴν εὐχαρίστηση τοῦ νὰ φᾶτε. Μερικὲς πηρουιῆς εἶναι κάποτε ἀληθινές... μαχαιριές!
2. Νὰ πίνετε οἶνοπνευματώδη. Εἶναι τὸ δηλητήριον τοῦ ὀργανισμοῦ. Γίνεται κανεὶς ἀλκοολικὸς μὲ τὸ παραμικρὸ. Λιγάκι κρασί δὲν πειράζει ὅταν δὲν γίνεται κατάχρησις.
3. Νὰ καπνίζετε νηστικὸς. Ἄν καπνίζετε μὴν καταπίνετε τὸν καπνὸν. Ὁ καπνὸς δημιουργεῖ τὴν ἀρτηριοσκληρώση.
4. Νὰ μὴν καλεῖτε, σὰν εἰσθε ἄρρωστος, ἕνα γιαντῶ. Προσέξτε μόνο νὰ μὴν καλέσετε ποτὲ δυὸ!
5. Νὰ παίρνετε γιαντρικά ἂν δὲν ὑπάρχει ἀπόλυτος ἀνάγκη. Κάθε περιττὸ γιαντρικὸ εἶναι δηλητήριον.
6. Νὰ φορᾶτε σφιχτὰ κολλάρια, ἢ κορσέδες, ἢ στενὰ παπούτσια ἢ σφιχτὲς ζῶνες. Ἀφήστε τὸ σῶμα σας ἐλεύθερον.
7. Νὰ κουράζεσθε πάρα πολὺ, ἔτσι ὥστε νὰ λαχανιάζετε. Αὐτοὶ ποῦ κουράζονται πολὺ παθαίνουν ἀπὸ ἐξάντλησιν τῆς καρδιάς.
8. Νὰ συχνάζετε ἐκεῖ ποῦ ὑπάρχει πολὺς κόσμος. Ἀποφεύγετε πάντα τὶς πολλὰς συναθροίσεις, τὸ τσαλαπάτημα καὶ γενικῶς κάθε περίπτωση ποῦ μπορεῖτε νὰ κολλήσετε καμμιάν ἀρρώστειαν.
9. Νὰ εἰσθε ἀπρόσεκτοι στὸ δρόμον.
10. Νὰ χαλνᾶτε τὴ καρδιά σας μὲ τὸ παραμικρὸ. Μὴ παραφέρεσθε. Ἀποφεύγετε τὶς σφοδρὲς συγκινήσεις. Κάποιος φιλόσοφος ποῦ πέθανε σὲ ἡλικία 105 χρονῶν, ἀπέδιδε τὴν μακροζωία του στὸ ὅτι ποτὲ του οὔτε γέλασε, οὔτε ἔκλαψε!

Πρέπει :

1. Νὰ σηκώνεστε μαζὺ μὲ τὰ κοκόρια. Ἀναπνέοντες τὸν πρωῒνὸ ἀέρα, ἀποκτᾶτε ὑγείαν. Μόλις σηκωθεῖτε, κάνετε πάντα ἕνα δροσερὸ μπάνιο.
2. Νὰ κοιμᾶσθε μὲ τὶς κόττες. Ἡ νύκτα εἶναι καμωμένη γιὰ ν' ἀναπαύεται κανεὶς. Κοιμᾶσθε ὅκτῳ ὥρες εἶναι ὑπεραρκετές.

3. Νά τρώγετε φαγητά απλά, φρέσκα, φυσικά, καλοψημένα, χωρίς πολλά καρυκεύματα. Γαλακτερά, τυρί, αυγά, ψητό κρέας, φρούτο. Λίγο ψωμί και καλοψημένο.

4. Νά προτιμάτε τη διαμονή στην έξοχή από τη διαμονή στην πόλη. "Αν όμως είσθε άστος, νά μένετε από καιρό σέ καιρό στόν καθαρόν άέρα τής έξοχης.

5. Νά κυκλοφορείτε πολύ χειμώνα—καλοκαίρι και νά αερίζετε καλά τò δωμάτιο σας. Ν' ανοίγετε όμως τὰ παράθυρα έτσι ώστε νά μὴν σχηματίζεται ρεύμα.

6. Νά μὴν ἐργάζεσθε άμέσως μετά τò φαγητό. "Η χώνευσις άπαιτεῖ ήσυχίαν. Μιμηθεῖτε τὰ ζῶα πού μόλις φάνε κοιμούνται.

7. Νά είσθε τακτικοί σέ όλες σας τίς δουλειές. Νά έχετε μιὰ ώρισμένη ώρα γιά κάθε πράγμα. Τò ρολόϊ σας νά εἶναι ὁ καλύτερος σύμβουλος σας.

8. Νά αγαπάτε τὴν γυμναστικήν. "Όταν κουράζεσθε διανοητικῶς, νά υποβάλετε τò σῶμα σας σέ ανάλογη φυσική κούραση. Κάνετε κάθε μέρα ἕναν καλὸ περίπατο, και σπόρ ἂν μπορείτε.

9. Νά ντύνεσθε ζεστά τὸν χειμῶνα και ἑλαφρά τὸ καλοκαίρι. Μὴ μειῶσθε τίς κυρίες τοῦ συρμοῦ πού βγαίνουν μέ γοῦνες τὸν χειμῶνα και ήμίγυμνες τὸ καλοκαίρι.

10. Και τέλος, νά πανδρευθεῖτε και νά φροντίσετε νά ἀποκτήσετε παιδιά. "Η οικογενειακή ζωὴ εἶναι ἡ ὑγεία τοῦ ἀνδρός. Τὰ παιδιά εἶναι ἡ ὑγεία τῆς γυναίκος. "Ενας ἄντρας ἀνύπαντρος ἢ χήρος, μιὰ γυναίκα χωρίς παιδιά, σπανίως φθάνουν τὰ ἑκατὸν χρόνια.

Σκέψεις γιά τὸν ἔρωτα

Ἐάν ὁ Σατανᾶς μποροῦσε ν' ἀγαπήσῃ θά ἔπαιε νά εἶναι κακός ...
ΑΓΙΑ ΘΗΡΕΣΙΑ

Ἐρωὸς κάνει τὴ γυναῖκα ἔξυπνη, ἐνῶ ἀφαιρεῖ τὴν ἔξυπνάδα ἀπὸ τὸν ἄνδρα.

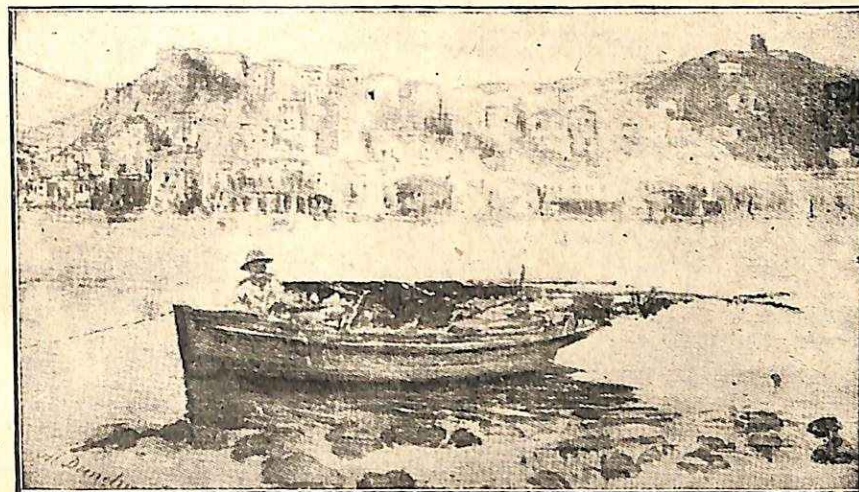
ΝΤΕΚΥΡΕ

Γενικῶς—και ἡ γυναῖκες τὸ ξέρουν καλά αὐτό—ἕνας ἄνδρας πού μιλεῖ γιά τὸν ἔρωτα μέ πνεῦμα, δὲν εἶναι ἔρωτευμένος. . .

ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΑΝΔΗ

Ἐποῖος δὲν ἐδοκίμασε ὅλη τὴ σφοδρότητα τοῦ ἐρωτικοῦ πάθους δὲν εἶναι ἀκόμη σοφός. Γιατὶ δὲν ἔμαθε νά δυσπιστῇ πρὸς τὸν ἑαυτοῦ.

ΦΕΝΕΛΟΝ

Ἑλληνική τέχνη.

«Ψαροπούλα» Ἀλ. Δημητρίου

ΕΝΑΣ ΠΛΟΤΤΟΣ ΚΡΥΜΜΕΝΟΣ ΣΤΙΣ ΘΑΛΑΣΣΕΣ ΜΑΣ

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΨΑΡΙΑ

Τοῦ κ. Π. ΚΑΨΗ.

Τ' ΑΚΡΟΓΙΑΛΙΑ τὰ ἑλληνικά, τάχουν ὑμνήσει οἱ μεγαλύτεροι ποιηταὶ τοῦ κόσμου... "Όλοι τοὺς ἔχουν μιλήσει γιά τίς χρυσαφένιες δύσεις τοὺς ἢ γιά τὰ γραφικά τοὺς χάρισματά. Κανένας τοὺς ὡς τόσο δὲν συλλογίστηκε—ἴσως νά μὴν τὸ σκέφτηκε, ἴσως και νά μὴ τῶξερε κιόλας—πὼς τ' ἀκρογιάλια τὰ ἑλληνικά, ἐκτός ἀπ' τὸ χρυσάφι πού σκορπίζουν στὰ μαγευτικά τοὺς ἡλιοβασιλέματα, κρύβουν κι' ἕναν ἄλλο ἀτίμητο θησαυρό: τὰ ψάρια τοὺς! Καὶ πράγματι: μέ λίγο περισσότερη φροντίδα ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, ἢ Ἑλλάς, μέ τίς ἀπέραντες ἀκτές τῆς, θά μποροῦσε θαυμάσια νά γίνῃ ἕνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα ἰχθυοπαγωγικά κέντρα τῆς Μεσογείου.

Ἐ τόπος μας, βλέπετε, ἔχει τὴν τιμὴ νά φιλοξενῇ τὰ... θρεπτικότερα, πλουσιότερα κι' «ευτραφέστερα» ψάρια. Κι' ὅμως, ὡς και οἱ ψαράδες μας ἀκόμα, ἀγνοοῦσαν πολλὰ ἀπ' αὐτὰ μέχρι πρὸ ὀλίγου καιροῦ! Μὴ σᾶς φαίνεται περίεργο αὐτό. Ὑπάρχουν ψάρια πού εἶναι ἀγνωστα στὴν ἰχθυογορά Ἀθηνῶν, γιατί ἀπὸ τίς ἀκτές τῆς Θράκης στέλονται κατ' εὐθείαν, μέσα σέ εἰδικὰ βαγόνια, στὴ Γερμανία... ζωντανά!

Ἄξιζει λοιπόν, ὅπως βλέπετε, νά ρίξουμε μιὰ ματιά στὸν περιφρονημένο αὐτὸν πλοῦτο τῆς χώρας μας.

Τὴν πρώτη θέση, ἀπὸ ἀπόψεως ποσότητος, τὴν κατέχει ἡ περίφημη ἑλληνικὴ σαρδέλλα. Δὲν ὑπάρχει ἑλληνικὸ σπίτι, ἀπὸ τὰ πρὸ πλούσια ὡς τὰ πρὸ φτωχά, ποὺ νὰ μὴν θεωρεῖ ὡς ἀπαραίτητο στὸ «μενοῦ» τοῦ τὸ ψάρι αὐτό—ἀπὸ οἷανδήποτε μορφῇ κι' ἂν παρουσιάζεται : μαγειρεμένο ἢ καὶ κονσερβοποιημένο ἄκόμη.

Τὸ «ἐθνικὸ» μας αὐτὸ λοιπὸν ψάρι ἀνήκει στὴν οἰκογένεια τῶν ἀφρόψαρων. Ζῇ δηλαδὴ στὸν ἀφρό, καὶ δὲν κάνει ἄλλη δουλειὰ ἀπ' τὸ νά... πηγαίνει ὁλοένα ἀπ' τὴ μιὰ μεριὰ τῆς ἀκτῆς στὴν ἄλλη κι' ἀπὸ τὸ ἓνα πέλαιος στὸ ἄλλο—ἀνάλογα μὲ τὶς καιρικὲς συνθῆκες καὶ τὶς ἐποχές.

Ἐννοεῖται ὅτι τὸ πηγαινε-ἔλα αὐτὸ γίνεται χωρὶς κανένα πρόγραμμα, καὶ χωρὶς κανένα ἀντικειμενικὸ σκοπὸ. Καὶ σ' αὐτὸ ἀκριβῶς διαφέρει ἀπὸ τὰ λεγόμενα μεταβατικὰ ψάρια, ποὺ ἀκολουθοῦν πάντα—ἐξ ἐνστίκτου—ὠρισμένα δρομολόγια γιὰ τὰ ταξίδια τους. Ἡ σαρδέλλα, μ' ἄλλα λόγια, εἶναι ὁ ἀλήτης τῆς θαλάσσης καὶ γι' αὐτὸ, σὰν βέρος ἀλήτης, τὴν παθαίνει καί... πιάνεται τόσο εὐκόλα ἀπὸ τοὺς ψαράδες μας.

Ἕχει ὅμως κι' ἡ σαρδέλλα τὶς προτιμήσεις της.

Βρίσκεται σὲ μεγάλη ἀφθονία στὶς βόρειες θάλασσες τοῦ Αἰγαίου καὶ κυρίως στὸ μεταξὺ Σαμοθράκης καὶ Ἀγίου Ὄρους πέλαιος, ὅπου μάλιστα πιάνεται κατ' ἀγέλας—παρ' ὀλίγον νὰ ποῦμε κατὰ... παρέας ! Τὸ κακὸ εἶναι ὅτι δὲν ὑπάρχουν τὰ κατάλληλα μέσα γιὰ τὴν μεταφορὰ τῆς στὸν τόπο τῆς καταναλώσεώς της κι' ἔτσι, πολλές φορές, οἱ ψαράδες τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως ἀναγκάζονται νὰ πετάξουν στὴ θάλασσα χιλιάδες ὀκάδες ἀπ' τὸ θαυμάσιο αὐτὸ ψάρι γιὰ... νὰ μὴν σαπίσῃ...

Τὸ μόνο εὐχάριστο εἶναι ὅτι τὸν τελευταῖον αὐτὸν καιρὸ ἄρχισε νὰ προοδεύῃ κάπως καὶ στὴν Ἑλλάδα ἡ βιομηχανία τῶν ἀλιπαστῶν σαρδελλῶν (Πειραιεὺς, Ξηροχῶρι, Βόλος, Θεσσαλονίκη, Καβάλλα, Ἀλεξανδρούπολις). Κι' ἔτσι ὑπάρχει ἐλπίς νὰ συστηματοποιηθῇ κάπως στὸ μέλλον τὸ ψάρεμμα τῆς σαρδέλλας στὸν τόπο μας.

Μετὰ τὴν σαρδέλλα ὡς πρὸς τὴν ποσότητα τῆς παραγωγῆς της στὸν τόπο μας ἔρχεται ἡ μαρίδα. Τὸ κατ' ἐξοχὴν... «μεζεδοειδὲς» αὐτὸ ψάρι, ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν ψαριῶν τοῦ βυθοῦ. Σὰν νὰ ξέρη τί τὸ περιμένει ἀπὸ τοὺς «μερακλήδες» «Ἕλληνες ναυτικούς, μόλις ξεμυτίσῃ στὸν ἀφρό σπανίως, σπανιότατα ἀνεβαίνει στὴν ἐπιφάνεια... Εἶναι ἀφθονότατο σ' ὅλες τὶς ἑλληνικὲς ἀκτὲς, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν φαληρικὴ. Σὲ μεγαλύτερη ὅμως ἀφθονία ἀπὸ παντοῦ τὸ βρίσκει κανεὶς στὴν νοτιοανατολικὴ ἄκρη τῆς Μυτιλήνης.

Σὲ πολλὰ νησιά τῶν Κυκλάδων, ὅπως ἄλλως τε καὶ στὴ Μυτιλήνη, ἡ μαρίδα παστώνεται μέσα σὲ μεγάλα βαρέλια, καὶ ἀποτελεῖ τὴν πρὸ ἀγαπητὴ τροφὴ τῆς φτωχολογίας.

Ὑστερ' ἀπὸ τὴν μαρίδα ἔρχεται τὸ μπαρμποῦνι, τὸ ἀριστοκρατικώτερο ψάρι ὅλων τῶν θαλασσῶν τοῦ κόσμου. Ὑπάρχει μεγάλη ποικιλία μπαρμπουνίων. Τὸ νοστιμώτερο ὅμως ἀπ' ὅλα εἶναι τὸ μπαρμποῦνι πού, τὸν Αὐγούστο, τὸν Σεπτέμβριο καὶ τὸν Ὀκτώβριο ψαρεύεται σὲ μιὰ ὠρισμένη περιοχὴ τοῦ κόλπου τῆς Καλλονῆς, στὸ Ἀμμοῦδι. Τὸ μπαρμποῦνι αὐτό, ἂν καὶ μικρὸ—δὲν ζυγίζει πάνω ἀπὸ τριάντα ὡς πενήντα δράμια—εἶναι τόσο παχὺ καὶ τόσο εὐγευστο ὥστε πρὶν ἀπὸ μερικὰ χρόνια—ὅταν ὑπῆρχε ἀκόμη ἡ ἀρχοντικὴ Σμύρνη—δὲν μπορούσε νὰ λείψῃ ἀπὸ κανένα Σμυρναῖικο τραπέζι καλοφαγάδων. Ἀλλὰ καὶ τάλλα εἶδη μπαρμπουνίων—τοῦ Πόρου καὶ τῶν Σπετσῶν κυρίως—εἶναι ὑπέροχα στὴ γεύση. Τί τὰ θέλετε, τὸ μπαρμποῦνι ἦταν, εἶναι καὶ θὰ εἶναι ὁ πρίγκηψ τῶν ψαριῶν, ἓνα σύμβολο πλούτου, ἀριστοκρατίας καί... καλοζῶτας.

Στὶς ἑλληνικὲς θάλασσες, ὡς τόσο, ὑπάρχουν καὶ πολλὰ ἄλλα ψάρια ἀκόμη, ποὺ, ἂν μπορούσε νὰ καλλιεργηθῇ ἀκόμα περισσότερο τὸ ψάρεμά τους θὰ γίνονταν αἰτία μεγάλου πλούτου γιὰ τὸν τόπο μας. Τέτοια ψάρια εἶναι τὰ μαγιάτικα, τὰ κορωνᾶτα, τὰ φαγκριά, οἱ κέφαλοι καὶ ἡ τσιποῦρες.

Σὲ μεγάλη ἀφθονία ἐπίσης βρίσκονται στοὺς ἑλληνικοὺς βυθοὺς καὶ μερικὰ ψάρια ποὺ λανθασμένα τὰ ὀνομάζουν πετρόψαρα. Οἱ σκορπιοί, δηλαδή, οἱ κοβιοί, οἱ ἡλιοί, οἱ χάνοι καὶ τὰ χελιδονόψαρα.

Τώρα τελευταῖα μάλιστα ἔχουν ἀρχίσει νὰ ψαρεύονται καὶ κάτι ἄλλα ψαράκια, νοστιμότατα στὴ γεύση, ἓνα εἶδος μπακαλιάρου. Οἱ πρόσφυγες ψαράδες, ποὺ τὰ ψάρεψαν πρῶτοι, τὰ ὀνόμασαν πρόσφυγάκια. Γιατί; Ἄγνωστον. Πρὸς τιμὴν τῶν... νονῶν τους, ἴσως.

Δὲν πρέπει νὰ ξεχάσουμε ὅμως καὶ τὶς καραβίδες ποὺ ἄρχισαν νὰ ψαρεύονται τώρα τελευταῖα κι' αὐτές, ἀπὸ τοὺς πρόσφυγες κυρίως ψαράδες.

Τὰ σπουδαιότερα ψάρια, ὡς τόσο, τῶν ἑλληνικῶν θαλασσῶν εἶναι τὰ λεγόμενα μεταβατικὰ ἢ περαστικὰ ψάρια.

Τὰ ταξιδιάρικα αὐτὰ ψάρια εἶναι πρῶτον οἱ τόννοι, δεύτερον οἱ κολλιοί, τρίτον ἡ παλαμῆδες καὶ τέλος τέταρτον ἡ μουρδυνες.

Ἄς τὰ ἐξετάσουμε ὅμως ἓνα—ἓνα χωριστά :

Ὁ τόννος ἢ ἡ τοῦνα εἶναι ἓνα ψάρι γνησιότατα ἑλληνικόν. Γεννιέται στὴν βόρειον περιοχὴ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, καὶ, τὴν ἄνοιξη, ἀνεβαίνει στὸν ἀφρό, ὁπότε ἀφοῦ σχηματισθῇ σὲ ἀγέλες, ἐπιχειρεῖ τὴν μεγάλη του.

περιοδεία στην Μεσόγειο. Ἡ ἀγέλης αὐτῆς τῶν τόννων πλέουν πάντοτε κοντὰ στὴν ἀκτὴ.

Πολλοὶ λένε ὅτι οἱ τόννοι, ὅταν ταξιδεύουν, ἔχουν τὸ δεξὶ τους μάτι στραμμένο στὴν ξηρὰ. Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι ἀληθινό. Σὲ πολλές περιστασεις μάλιστα, ἔχει ἀποδειχθῇ ὅτι συμβαίνει τὸ ἀντίθετο ἀκριβῶς.

Μὲ τὸν τόννο συνέβαινε, πρὶν ἀπὸ λίγον καιρὸ ἀκόμα, τὸ ἐξῆς περίεργο: οἱ περισσότεροι Ρωμιοὶ ψαράδες, μὴ ξέροντας τίς θρεφτικὲς ιδιότητές του, τὸν ἀπέφευγαν. Κι' ἔτσι, ἡ περισσότερες ἀγέλης τόννων περνοῦσαν ἀπὸ τίς ἐλληνικὲς θάλασσες ἀνενόχλητες! Ὅταν ἔφθαναν κοντὰ στὰ ἰταλικά παράλια, οἱ φρατέλλοι τίς συνελάμβαναν, τίς κονσερβοποιοῦσαν καὶ μᾶς τίς ξανάστελναν ἀπὸ ἐκεῖ, μέσα σὲ μικρὰ κουτιά, πού ἀκριβοπληρώναμε μάλιστα!

Εἶναι τώρα ὅμως μερικὰ χρόνια πού ἄρχισαν νὰ ἐκτιμῶν δεόντως τὴν ἀξία τοῦ νωποῦ τόννου καὶ στὸν τόπο μας. Πέρου, π. χ. ἡ ἰχθυαγορὰ Ἀθηνῶν κατηνάλωσε περὶ τίς 250 χιλιάδες ὁκάδες νωποῦ τόννου. Τὰ εἶδη τῶν τόννων εἶναι πολλὰ. Τὸ μέγεθος καὶ τὸ βάρος κάθε τόννου πού ἀνήκει σὲ ἄλλη κατηγορία εἶναι διαφορετικό. Ἀρχίζει ἀπὸ 5 καὶ φθάνει στίς 350 ὁκάδες!

Οἱ κοληοὶ καὶ ἡ παλαμίδες, ψάρια τῆς ἴδιας σχεδὸν οἰκογενείας μεταξύ τους, δὲν ἔχουν ἀποκλειστικὴν πατρίδα τὴν Προποντίδα, ὅπως πιστεύουν πολλοί. Ὁ θρῦλος αὐτὸς γεννήθηκε ἀπὸ τὸ ὅτι μέχρι πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν, τὸ ψάρεμμα τοῦ κοληοῦ καὶ τῆς παλαμίδας ἦταν ἀποκλειστικὸ προνόμιο τῶν ψαράδων τοῦ Μαρμαρᾶ. Οἱ ἴδιοι ὅμως αὐτοὶ ψαράδες ἀπὸ τότε πού ἐγκατεστάθησαν ὡς πρόσφυγες στὴν Ἑλλάδα, ἀπέδειξαν ὅτι ὁ κοληὸς καὶ ἡ παλαμίδα, ἀφθονοῦν σ' ὅλες τίς ἐλληνικὲς θάλασσες, πού ἐπισκέπτονται σὲ ὠρισμένες ἐποχὲς τοῦ ἔτους.

Πρόσφατη στατιστικὴ γιὰ τὴν ποσότητα τῶν κοληῶν πού ψαρεύονται κάθε χρόνο στίς ἐλληνικὲς θάλασσες δὲν ὑπάρχει.

Τὸ γεγονὸς ὅμως εἶναι ὅτι πέρσι ἔπιασαν μόνο μέσα σὲ δυὸ μῆνες δυὸ περίπου ἑκατομμύρια παλαμίδες. Ὁ κοσμάκης ἐχόρτασε κυριολεκτικὰ ἀπὸ ψάρι καὶ γιὰ πρώτην φορὰ ἐστάλη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα φρέσκο ψάρι στὸ ἐξωτερικό. Στὴν Ἰταλία μόνο ἐκάμαμεν ἐξαγωγή περὶ τὰς 500—600 χιλιάδες ὁκάδες.

Τὸ πιὸ πολύτιμο, ἀλλὰ καὶ τὸ πιὸ ἀχάριστο ἐλληνικὸ ψάρι τῆς κατηγορίας τῶν μεταβατικῶν, εἶναι ἡ μουρούνα, ἀπ' ὅπου παράγεται καὶ τὸ ἀκριβότατο μαῦρο χαβιάρι. Τὸ ψάρι αὐτὸ εἶναι ἐλληνικότατο. Γεννιέται στὸ Ἴόνιον Πέλαγος καὶ ὅταν μεγαλώσει σχηματίζεται καὶ αὐτὸ σὲ ἀγέλες καὶ ταξιδεύει ἀνενόχλητα πρὸς τὴν Μαύρην Θάλασσα. Στὸ δρόμο της, ἡ μουρούνα προσπαθεῖ πολλές φορές νὰ πλησιάσῃ τίς ἐκβολὰς τῶν ἐλληνικῶν ποταμῶν, τοῦ Νέστου π. χ. ἢ τοῦ Ἑβρου. Οἱ ἀμαθέστατοι ὅμως

ψαράδες τῶν ποταμῶν τὴ διώχουν γιὰ νὰ μὴ... τοὺς χαλάσῃ τίς καλαμωτέες τῶν!!! Ὅπως δὴποτε, κάποτε, κάποτε συλλαμβάνονται στὴν Ἑβρο μουρούνες μετρίου μεγέθους. Κάθε μιὰ ἀπ' αὐτὲς μάλιστα προσφέρει στοὺς εὐτυχεῖς ψαράδες πού τὴν ψαρεύουν, θαυμασιώτατο χαβιάρι βάρους μέχρι 12 περίπου ὁκάδων!

Τὸ ψάρεμα ἔλαβε στὴν Ἑλλάδα τεραστίαν ἀνάπτυξιν, ἀπὸ τότε κυρίως ἀφ' ὅτου ἐγκατεστάθησαν ἐδῶ οἱ πρόσφυγες ψαράδες καὶ ἰδίως οἱ ψαράδες τοῦ Μαρμαρᾶ τῆς Προποντίδος καὶ τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς τοῦ Τσεσμέ.

Ἔτσι λοιπόν, σήμερα ὅλα τὰ συστήματα τοῦ ψαρέματος, χρησιμοποιοῦνται στὴν Ἑλλάδα.

Γιὰ τὴν μαρίδα, τὸ μπαρμποῦνι, τὴν σαρδέλλα καὶ τὴν γόπα χρησιμοποιοῦν τὴν κλασικὴν τράτα ἢ γρίπο (δίκτυα πού σέρνονται στὴν ξηρὰ).

Γιὰ τὰ ψάρια πολυτελείας, τίς τοιποῦρες τοῦ πελάγους δηλαδὴ, τὰ φαγκριά, τὰ χορωνᾶτα, τὰ μαγιατικά κλπ. χρησιμοποιοῦνται τὰ παραγάδια καὶ τὰ ἀκίνητοῦντα δίκτυα.

Γιὰ τὰ ψάρια πάλι τοῦ ἀνοικτοῦ πελάγους καὶ τοῦ βυθοῦ, χρησιμοποιοῦνται οἱ ἀνεμότρατες (δίκτυα συρόμενα καὶ ἀνεκκούμενα στὸ πέλαγος).

Καὶ τέλος γιὰ τὰ περαστικὰ ψάρια καὶ γενικὰ τὰ ἀφρόψαρα χρησιμοποιοῦνται τὰ περίφημα γρί-γρί (κυκλικά δίκτυα). Ἐννοεῖται ὅτι στὴν χώρα μας δὲν ἔχουν λησμονηθῇ ἀκόμη τὰ πρωτόγονα μέσα τοῦ ψαρέματος, δηλαδὴ οἱ πετόβολοι (δίκτυα πού ρίχνονται στὴν θάλασσα ἀπὸ τὴν ξηρὰ χωρὶς τὴν βοήθεια καμμίας βάρκας οἱ κύρτοι (καλάθια κυρτά), ἡ σαλαγγιές, (τέσσαρα ἀγκίστρια ἐνωμένα σὲ σχῆμα ἀγκύρας μὲ τέσσαρα πόδια), ἡ συρτές, ἡ καθητές, ἡ πετονιές, τὰ πεταχτάρια, τὸ καλάμι, τὰ πυροφάνια, ὁ φλόμος καὶ πρὸ παντὸς ἡ δυναμίτις. Κατὰ τοὺς πιὸ προχέιρους ὑπολογισμοὺς ὑπάρχουν στὴν Ἑλλάδα περὶ τὰ 300—400 σμῆνη γρί-γρί, περὶ τίς 200—250 ἀνεμότρατες, ἰσαριθμὲς τράτες καὶ ἀπειρία μικρῶν ψαράδικων βαρκῶν. Μὲ τὸ ψάρεμμα ἀσχολοῦνται κατὰ μέσον ὄρον 60 χιλιάδες ἄτομα.

Ἔως τώρα μιλήσαμε γιὰ τὰ ψάρια τῶν ἐλληνικῶν θαλασσῶν. Ἀς ποῦμε δυὸ λόγια ἀκόμη γιὰ τὰ ψάρια τῶν ἐλληνικῶν ποταμῶν, λιμνῶν καὶ λιμνοθαλασσῶν.

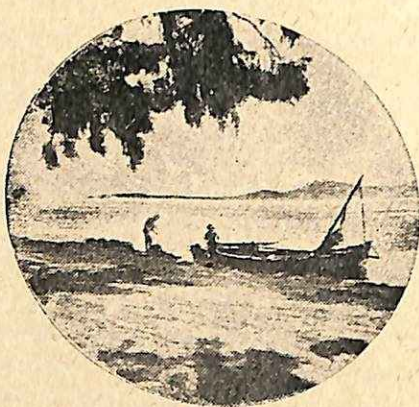
Ἡ λίμνη τῆς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ οἱ ποταμοὶ της, παράγουν ὅλα τὰ γνωστὰ εἶδη ψαριῶν τοῦ «γλυκοῦ νεροῦ», ἀπὸ τὸν γουλιανό, ἕνα εἶδος τόννου τῶν ποταμῶν, ἕως τὴν σαρδέλλα τῆς λίμνης.

Στὴν Ἑλλάδα, ἡ λίμνη ὅπου γίνεται τὸ συστηματικώτερο ψάρεμμα, εἶναι ἡ λίμνη τῆς Καστορίας. Πιὸ πλουσία ὅμως εἶναι ἡ λίμνη τοῦ Ὀστροβίου.

Ἡ Μπουροῦ, ἡ γνωστὴ λιμνοθάλασσα τοῦ Πόρτο-λάγο, θὰ μποροῦσε μὲ λίγη φροντίδα ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεως, νὰ γίνῃ τὸ πλουσιώτερο ἰχθυοτροφεῖο τῆς Μεσογείου. Ἦδη, ἀτελῶς καλλιεργουμένη ἀπὸ μερικοὺς καλογέρους τοῦ Ἁγίου Ὁρους παράγει περὶ τὶς 600 χιλ. ὀκάδες ψάρια πολυτελείας τὸν χρόνο.

Ἄν ἡ λιμνοθάλασσα αὐτὴ εἶχε πέσει σὲ ἄλλα χέρια, ἀσφαλῶς θὰ μποροῦσε νὰ ἔχῃ παραγωγή ἑκατομμυρίων ψαριῶν.

Π. ΚΑΨΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ

ΞΟΡΚΙ

Ποῖδ κρύφιο ξόρκι, ὦ θάλασσα,
μ' ἔχει ἀπὸ σὲ χωρίσει ;
ποῖα σιτὴ ζωὴ μ' ἔχει σκληρῇ
τσιγγάνα βλαστημήσει.

Καὶ δὲν μπορῶ πιά νὰ χαρῶ
τὴν ἄχραντη ὠμορφιά σου,
τὶς γοητεῖες σου, τ' ἄρμενα
καὶ τὰ πνεοῦμένα σου ;

ΑΠ. ΜΑΜΜΕΛΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΤΖΟΓΙΑΣ

ΙΑΤΡΟΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ

ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΘΑΙΝΕΤΕ ΔΙΑΣΚΕΔΑΖΟΝΤΑΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡ ΤΟΥ ΕΜΒΛΙΟΝ ΠΑΡΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Ἡ ἱστορία τοῦ καωνοῦ

Τοῦ κ. ΔΗΜ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗ

Τὸ σιγαρέττον, ὀφείλει τὴν ὑπαρξίν του εἰς τὸν Χριστόφορον Κολόμβον. Ὅσον παράξενον καὶ ἂν φαίνεται αὐτὸ, εἶναι ἐν τούτοις ἀναμφισβήτητον ὅτι πρὸ τετρακοσίων τεσσαράκοντα δύο, περίπου, ἐτῶν, ὁ καπνὸς ἦτο τελείως ἀγνωστος εἰς τὸν γνωστὸν ἕως τότε κόσμον, ἐνῶ συγχρόνως ἦτο γνωστὸς εἰς τὸν κόσμον τὸν ἀγνωστον.

Πράγματι, ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ἐκτελὼν τὸ μεγαλεπήβολον του ἐπιχείρημα, ταξιδεύων δηλαδὴ ἐπὶ ἐβδομήκοντα ἐννέα ἡμέρας διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν Ἀμερικὴν, δὲν εἶχε οὔτε ἓνα σιγαρέττον διὰ νὰ περνᾷ τὴν ὥρα του. Ἄν ἀπεφάσισεν ὅμως νὰ ταλαιπωρηθῇ, τὸ ἔκαμε διότι ἦτο βέβαιος ὅτι κατὰ τὴν εἰς Ἰσπανίαν ἐπιστροφήν του, θὰ... ἐκάπνιζε σάν θεριακλῆς !

Καὶ ὁ Κολόμβος, ἐξεκίνησεν πλήρης ἐλπίδων καὶ χαρᾶς, καὶ ὅταν τὴν στιγμὴν ποῦ ἐσήκωνε τὴν ἄγκυραν, ὁ Κάρολος ὁ Α' τὸν ἠρώτησεν ἀπὸ τῆς προκυμᾶίας : «Τί θὰ φέρῃς Κολόμβε ;» ὁ καλὸς ἐξερευνητὴς ἀπεκρίθη :

— «Ὅ,τι μοῦ καπνίσῃ... Μεγαλειότατε !!

Ἐπὶ τέλους ὁ Κολόμβος ἔφθασεν εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἢ μάλλον διὰ νὰ εἶμαι ἀκριβέστερος, προσήγγισε τὸ πρῶτον εἰς ἓνα νησί τῶν Ἀντιλλῶν καλούμενον Ταμπάγκο τὴν δωδεκάτην Ὀκτωβρίου 1492. Μὲ μυρίας προ

φυλάξεις—διότι έφοβούντο τούς Ιθαγενείς—επάτησαν αὐτὸς καὶ οἱ σύντροφοί του τὴν νέαν γῆν. Ἰθαγενεῖς ὑπῆρχον πολλοὶ εἰς τὴν ἀποβάθραν. Καὶ ἐν σώματι ἐπῆγαν νὰ ὑποδεχθῶν τούς νεοαφιχθέντας, κρατοῦντες εἰς τὸ στόμα των κᾶτι προϊστορικὰ ἄμορφα ξύλινα τσιμπούκια ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξήρχοντο πυκναὶ τολῦται καπνοῦ. Οἱ ἄγριοι... ἐκάπνιζαν μακαρίως!

— Ἐδῶ εἶναι ἡ Ἀμερικὴ: ἠρώτησεν ὁ Κολόμβος.

— Μάλιστα...

— Καὶ σὺ εἴσθε Ἀμερικανοί;

— Μάλιστα...

— Μπράβο! Καὶ τί κάμετε;

— Καπνίζομε !!!... ἀπήντησαν οἱ ἄγριοι ἐν χορῶ.

Καὶ ἀμέσως ὁ εὐγενέστερος ὄλων, ἔλαβε μερικὰ ξηρὰ κιτρινωπὰ φύλλα, τὰ ἔστριψεν ἐπιτηδείως, κατεσκεύασε τὸν... παπὺν τοῦ σημερινοῦ πούρου, καὶ ἀφοῦ τὸ ἤναψε εἰς τὸ ἄκρον τὸ προσέφερεν εἰς τὸν Χριστόφορον Κολόμβον ὁποῖος τὸ ἔφερεν εἰς τὰ χεῖλη μετὰ τινος δυσπιστίας σὰν μαθητῆς γυμνασίου, ποῦ καπνίζει διὰ πρώτην φοράν.

Τὴν πρώτην ἐντύπωσιν τοῦ πρώτου Εὐρωπαίου καπνιστοῦ, δὲν τὴν γνωρίζομεν. Δυνάμεθα ὅμως νὰ τὴν μαντεύσωμεν εὐκόλα διότι εἰς τὴν ἐπιστροφὴν των, οἱ σύντροφοι τοῦ Κολόμβου ἔφεραν μαζὺ των ὀλόκληρο φόρτωμα φύλλων καπνοῦ, ἢ μᾶλλον φύλλων Πετούμ ἢ Κοχίμπα, ὅπως ὠνόμαζον οἱ Ιθαγενεῖς τότε τὸν καπνόν. Ἐννοεῖται ὅτι ἔφεραν μαζὺ των καὶ ὅλας τὰς σχετικὰς περὶ καπνοῦ πληροφορίας, καὶ ἔτσι οἱ καλοὶ Ἰσπανοὶ ἔμαθαν ὅτι οἱ Ιθαγενεῖς τῆς Ἀμερικῆς ἐξετίμων ὑπὲρ τὸ δέον τὸ φυτὸν Πετούμ, τὸ ὁποῖον ἐθεώρουν ἱερόν. Πράγματι τὸ μετεχειρίζοντο ὡς θεραπευτικόν μέσον, ἐπουλῶνοντες θανασίμους πληγὰς, ἀλλὰ κυρίως τὸ ἐχρησιμοποιοῦν κατὰ τὰς θρησκευτικὰς των τελετὰς καὶ τὸ ἔκσιαν ὅπως καίομεν ἡμεῖς σήμερον τὸ λιβάνι. Τὸ πλήρωμα των πλοίων τοῦ Κολόμβου δὲν ἔχασε καιρόν. Ἐρρίφθη εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ καπνοῦ τὴν ὁποίαν εὗρισκεν εὐχάριστον καὶ μεθυστικὴν. Πολλοί, ἔφεραν μαζὺ των φύλλα καπνοῦ εἰς Ἰσπανίαν καὶ τὰ διένειμαν μετὰ φίλων καὶ συμπολιτῶν οἱ ὁποῖοι δὲν ἤργησαν νὰ συνειθίσουν τὴν πικρὰν γεύσιν του. Τέλος, ἡ ἐξ Ἀμερικῆς εἰς Εὐρώπην εἰσαγωγὴ τοῦ καπνοῦ ἐπισημοποιήθη ὅταν ὁ Φερνάνδος Κορτέζ, ἐπιστρέφων ἐξ Μεξικοῦ, ἔφερε σπόρον Πετούμ εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Ἰσπανίας Κάρολον τὸν Ε', ὁ ὁποῖος καὶ διέταξε τὴν φύτευσίν του ἐν Ἰσπανίᾳ.

Εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἡ ἱερὰ βοτάνη των ἀγρίων, ἠὲδοκίμησε καὶ ἡ χρῆσις των ξηρῶν φύλλων τῆς ἐγενικεύθη ἀμέσως.

Οὕτω, πρώτοι οἱ Ἰσπανοὶ ἐγνώρισαν καὶ διέδοσαν τὸ μεθυστικὸν φυτόν. Ἀλλὰ, ὅπως ἦτο φυσικόν, διάφοροι ἄλλοι λαοί, ἰδίως δὲ οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ἀγγλοὶ, διεξεδίκησαν τὰ πρωτεῖα αὐτά, εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ἄγγλος συγγραφεὺς τοῦ ὁποῖου μοῦ διαφεύγει πρὸς στιγμήν τὸ ὄνομα, ἐπι-

μένει ὅτι ὁ πρῶτος εἰσκομίσας καπνὸν εἰς τὴν γηραιὰν Εὐρώπην, ἦτο ὁ ἄγγλος ναυτικός Φράνσις Δράκε, ἐπιστρέφων ἀπὸ ταξειδίου του εἰς Βραζιλίαν τῷ 1590. Γαλλικαὶ πηγαὶ ἀναφέρουσι τὸν ἄλλον Ἀνδρέαν Ντεβέ ὡς πρῶτον εἰσαγωγέα, σπόρου καπνοῦ τὸν ὁποῖον καὶ ἐφύτευσεν εἰς τὴν πατρίδα του Ἀγκουλέμ περὶ τὰ 1550. Ἀμφότεροι αἱ πληροφορίες αὐταὶ εἶναι ὀλίγον ἐπισηφαλεῖς, καὶ τὸ μόνον βέβαιον σχετικῶς πρὸς τὸν γάλλον Ντεβέ εἶναι ὅτι οὗτος ἐξέδωκε τὸ 1558 σύγγραμμα περὶ καπνοῦ ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξαίρει τὰς θεραπευτικὰς ἰδιότητας τῆς ἱερᾶς βοτάνης.

Ὁ γερμανὸς ἱατρός Neander πάλιν ἀποδίδει τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ καπνοῦ εἰς τοὺς Πέρσας, ὁ δὲ Magnenat εἰς τοὺς Ὁλλανδοὺς κατὰ προτίμησιν κατὰ δεύτερον λόγον εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς τοὺς ὁποῖους πάντως ἀναφέρει ὡς ἐφευρέτας τῆς πίπας. Ὁ γερμανὸς φυσιολόγος Pierre Pallas γράφει ὅτι ὁ καπνὸς ἦτο γνωστὸς εἰς τοὺς Σίνας πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς, καθὼς καὶ εἰς τοὺς Ἰνδοὺς. Εἰς τοῦτο συμφωνεῖ καὶ ὁ Γάλλος σοφὸς Meyer ὁ ὁποῖος ἰσχυρίζεται ὅτι εἰς ἀρχαῖα σινικὰ ἀνάγλυφα παρητήρησε πίπας, ὁμοίας τὸ σχῆμα πρὸς τὰς σημερινάς.

Τέλος, ἄλλοι συγγραφεῖς ἔχουν ἄλλας γνώμας, ὥστε ἡ ἀπόλυτος ἀλήθεια νὰ καλύπτεται ὑπὸ... καπνῶν.

Ἡ πιθανότερα ἐκδοχὴ εἶναι ἀναμφισβητήτως ἡ πρώτη. Ἀλλως τε, ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ τιμὴ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ Νέου Κόσμου ἀνήκει εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς, θὰ ἦτο παράλογον νὰ θεωρήσωμεν ξένους λαοὺς ὡς πρώτους γνωρίσαντας τὰς... πικρίας τῆς ἀνακαλύψεως.

Ὁ καπνὸς εἰσήχθη εἰς τὴν Γαλλίαν ἐκ Πορτογαλλίας ὑπὸ τοῦ ἐν Λισσαβῶνι Γάλλου πρεσβευτοῦ Jean Nicot ὁ ὁποῖος ἔφερε φύλλα καὶ σπόρον καπνοῦ ὡς δῶρον ἐξωτικὸν εἰς τὴν Βασίλισσαν τῆς Γαλλίας Αἰκατερίνην τῶν Μεδίκων, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἀνέπτυξε τὰς σπουδαίας θεραπευτικὰς καὶ ἀπολαυστικὰς ἰδιότητας τῆς ἱερᾶς βοτάνης. Ἐξ αἰτίας τούτου, ὁ καπνὸς εἰς τὴν Γαλλίαν ὠνομάσθη ἀμέσως «φυτὸν τῆς βασιλείσεως», «φυτὸν τοῦ πρεσβευτοῦ» καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ ὀνόματος Nicot «Νικοτίνη». Ἡ Αἰκατερίνη τῶν Μεδίκων υἱοθέτησε τὸ σπάνιον φυτὸν καὶ διέταξε νὰ χορηγῆται εἰς τοὺς ἀσθενεῖς. Εἰσήχθη λοιπὸν ὁ καπνὸς εἰς τὰ φαρμακεία καὶ ἐπωλεῖτο κατόπιν... συνταγῆς ἱατροῦ. Τόσον δὲ εἶχε ριζωθῇ ἡ πεποιθὴς εἰς τὸν κόσμον ὅτι ὁ καπνὸς εἶναι φάρμακον σπουδαῖον, ὥστε ὁ περίφημος ἱατρός Μορώ, προκειμένου νὰ ὑποστῇ ὀδυνηρὰν ἐγχείρησιν, ἐζήτησε νὰ καπνίσῃ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς τὴν πίπαν του.

Ἡδὲ ὅμως ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ, εἶχε γενικευθῇ καὶ ὡς ἀπόλαυσις. Ἰδρύθησαν εὐθὺς εἰδικὰ καταστήματα, «καπνιστήρια» καλούμενα (tabagies), ὅπου οἱ ἄνδρες μετέβαιναν διὰ νὰ καπνίσουν. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ ἄρκεται γυναῖκες ἠσθάνθησαν ἔλξιν πρὸς τὴν μυστηριώδη ἀπόλαυσιν. Τοῦτο γνωρίζομεν ἐκ διαφόρων πινάκων μεγάλων ζωγράφων οἱ ὁποῖοι μᾶς ἐχάρισαν σκηνὰς ἀπὸ «tabagies».

Καί ὅμως ὁ καπνὸς παρὰ τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν, οἱ ὅποιοι τὸν ἠκολούθησαν, ἔσχε καὶ φανατικούς-διώκτας. Βεβαίως δὲν γνωρίζομεν τοὺς ἀνεπισήμους ἐχθρούς του, ἀλλὰ μεταξύ τῶν ἐπισήμων δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν κατὰ πρῶτον λόγον τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας Ἰάκωβον τὸν Α', ὁ ὁποῖος μὴ ἄρκεσθεις εἰς τὴν συγγραφὴν καὶ ἔκδοσιν τοῦ περιφήμου τοῦ ἔργου «*Misocarpnos*» ἠπέιλησε διὰ νόμου ὅτι θὰ ἀπαγχονίζῃ πάντα καπνίζοντα. Ἀλλὰ ταχέως εἶδεν, ὁ κατὰ τὰ ἄλλα λαμπρὸς βασιλεὺς, ὅτι θὰ ἦτο ἡναγκασμένος νὰ θαυμάσῃ ἐπὶ τῆς ἀγχόνης τὸ ἥμισυ τοῦλάχιστον τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ βασιλείου του καὶ ἠρκέσθη νὰ κρεμάσῃ πραγματικῶς τὸν ἐντιμότερον *Sir Rawleigh*, τὸν ἐφευρέτην τῆς πίπας.

Ἐτερος τρομερὸς διώκτης τῶν καπνιζόντων ὑπῆρξε καὶ ὁ Ἀμπᾶς ὁ Α', σάχης τῆς Περσίας. Αὐτὸς δὲν ἐκρέμασε κανένα, ἀλλὰ διέταξε νὰ σχίζουσιν τὰ χεῖλη τῶν καπνιζόντων καὶ νὰ κόπτουν τὴν μύτην ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἐπρεζάριζαν ταμβάκον. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ποινὴ αὕτη, ἐξετελέσθη ἐπὶ πλείστων πιστῶν τοῦ Ζωροάστρου, οἱ ὅποιοι ὅμως δὲν ἠννόουν νὰ παύσουν τὸ κάπνισμα. Ἄλλοι δεινοὶ ἐπίσης ρινοκόπται, ὑπῆρξαν καὶ ὁ Ἀμουράτ ὁ Δ', σουλτάνος τῆς Τουρκίας, καθὼς καὶ μερικοὶ διάδοχοι τοῦ προαναφερθέντος Σάχη.

Ὁ Μιχαὴλ Φεντερόβιτς, τσάρος πασῶν τῶν Ρωσσιῶν, ὑπέβαλε τὴν μαστίγων κατὰ τῶν καπνιζόντων, ἀλλὰ ὅταν εἶδε τὸ ἥμισυ τῆς πρωτεύουσας του νὰ πυρπολῆται ἐξ ἀφορμῆς ἑνὸς ἀπροσέκτου καπνιστοῦ, διέταξε τὴν ἐσχάτην τῶν ποινῶν κατὰ τῶν καπνιζόντων.

Ἡ μαλακωτέρα ποινὴ κατὰ τῆς ὀλεθρίας ἔξεως, ἐπεβλήθη παρὰ τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας Ἐλισάβετ, ἡ ὁποία ἠρκέσθη νὰ ἀπαγορεύσῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ—καὶ ἐπέτρεψε τὴν κατάσχεσιν τῆς καπνοθήκης παντὸς δυστροποῦντος.

Ἡ ἐκκλησία, ἀνεμίχθη ἐνέργως εἰς τὰς ἀπαγορεύσεις. Καὶ πλὴν τῶν λιβέλλων καὶ τῶν κατὰ τοῦ καπνοῦ διατριβῶν διαφόρων ρασοφόρων πατέρων, ἀναφέρομεν καὶ τὸν Πάππαν Οὐρβανὸν τὸν ὄγδοον, ὁ ὁποῖος δὲν ἐπέτρεπε τὴν κοινωνίαν τῶν ἀχράντων εἰς τοὺς καπνιστάς.

Ἀλλὰ ὁ καπνὸς εἶχε καὶ φίλους μεγάλους. Ἡ Αἰκατερίνη τῶν Με-Οἱ Ἰησουῖται, ἀπαντώντες εἰς τὸν Ἰάκωβον τὸν Α', βασιλέα τῆς Ἀγγλίας, ἐδημοσίευσαν περισπούδαστον ἔργον λατινιστὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «*Antimiso-Thorins*», ἕνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους Ἀγγλοὺς ἱατροὺς, ἀφιέρωσεν εἰς τὸν καπνὸν μακρὸν λατινικὸν ποίημα, ὑπὸ τὸν τίτλον *Hymnus tabaci*.

Ὁ Λουδοβίκος δέκατος ἔκτος διέταξε νὰ χορηγῆται εἰς τοὺς νεοσυλλέκτους μετὰ τοῦ ἱματισμοῦ τῶν καὶ μία πίπα. Εἶναι δὲ γνωστὸν, ὅτι ἡ πίπα ἔπαιξε σπουδαιότερον ρόλον εἰς τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν, μο-

λονότι οὕτε ὁ Ροβεσπιέρος οὕτε ὁ Δαντῶν ἐκάπνιζαν.

Τέλος, ὁ καρδινάλιος Ρισελιέ πρῶτος ἐπέβαλλε τὸν καπνόν. Εἶχεν ὑπ' ὄψει του τὴν μέλλουσαν φορολογίαν τῆς ἀνθρωπίνης αὐτῆς ἀδυναμίας. Ὁ καρδινάλιος ἔβλεπε πολὺ μακράν.

Καὶ ὁ καπνὸς ἐξεκρίσσετο. Διάφοροι μανιώδεις καπνισταὶ ἐπενόουν καθημερινῶς νέους τρόπους καπνίσματος. Πρῶτοι οἱ Πέρσαι, διὰ νὰ μειώσουν τὴν πικρὰν γεῦσιν του, ἐσκέφθησαν νὰ διέρχεται ὁ ροφώμενος καπνὸς διὰ μέσου ὕδατος.

Ὁ ναργιλὲς εἶχεν ἐφευρεθῇ. Ἡ πίπα ἢ μᾶλλον τὸ τοιμποῦκι ἦτο ἐν χρήσει εἰς τοὺς ἀγρίους. Τὴν πραγματικὴν πίπαν ἐφεῦρεν ὁ Ἀγγλος *Sir Rawleigh*, ἀρκετὰ τιμωρηθεὶς διὰ τοῦτο, ὡς εἶπον ἀνωτέρω. Ἡ πρέζα τοῦ ταμβάκου, παλαιολογία ἔξις, ἀποδίδεται εἰς Γάλλους φαρμακοποιούς, οἱ ὅποιοι ἔτριβαν ξηρὰ φύλλα καπνοῦ εἰς κόνιν καὶ κατεσκευάζαν διάφορα φάρμακα. Ἀξίζει δὲ νὰ σημειωθῇ, ὅτι ὁ Μέγας Ναπολεὼν, φανατικὸς ὁπαδὸς τῆς πρέζας, ἐδοκίμασε μόνον μίαν φορὰ νὰ καπνίσῃ μέ πίπαν, ἀλλὰ μετὰ τὴν πρώτην ἀναπνοὴν ὀλίγον ἔλειψε νὰ πνιγῇ ἀπὸ τὸν καπνόν, τὸ ποῦρον, εἶναι ἡ πρωτόγονος μορφή τοῦ καπνίσματος. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ σιγαρέττον, τοῦτο εἶναι ἐπινόημα μεταγενεστέρων, Ἰσπανικῆς ἀσφαλῶς καταγωγῆς. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι τὰ πρῶτα σιγαρέττα ἦσαν περιτυλιγμένα ὄχι μετὰ λεπτόν χαρτί, ἀλλὰ μετὰ τὴν μεμβράνην τοῦ καλαμποκιοῦ!

Σήμερον οἱ μὴ καπνίζοντες εἶναι ἐλάχιστοι. Καὶ παρ' ὅλας τὰς συστάσεις τῶν ἱατρῶν, ἔμεινε μοναδικόν τὸ φαινόμενον ἑνὸς Ρωμηοῦ, ὁ ὁποῖος οὐδέποτε καπνίσας, ἀλλὰ ἀποταμιεύων τὰ χρήματα τὰ ὅποια θὰ ἔδαπανα διὰ καπνόν, κατάρθωσε νὰ κτίσῃ οἰκίαν ὡραίαν, εἰς τὴν ἐξω-θυρὰν τῆς ὁποίας ἀνέγραψε:

Ὁ ἔτη τεσσαράκοντα μηδέποτε καπνίσας
Τὸ δὲ μὴ δαπανώμενον κατ' ἔτος ἑκτονίσας
Τοιοῦτον κτῆμα ἀποκτᾷ, καὶ ὕψους δέκα ἔτη
Στὸν βλον του προσθῆται!

Ἀλλ' αὐτὸ θὰ ἦτο μεγάλος ἀναχρονισμὸς σήμερον, πού καὶ ἡ γυναικες ἀκόμη παρουσιάζουν θέαμα καπνοδόχων...

Δ. Μ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΤΟ ΚΡΑΝΙΟΝ ΤΟΥ ΣΥΖΥΓΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΚΡΑΝΙΟΝ ΤΟΥ ΑΜΛΕΤΟΥ

Τοῦ κ. Ν. ΛΑΣΚΑΡΗ.

ΑΝΕΓΝΩΣΑ ἐσχάτως εἰς παλαιάν τινα ἱστορίαν τοῦ ἀγγλικοῦ θεάτρου, ὅτι εἰς τὸ Νορθόλκ τῆς Ἀγγλίας ἐπαίζετο κατὰ τὸ 1788 ἓνα περιπετειῶδες δράμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ὡραία ἀμαρτωλή».

Εἰς τὴν τελευταίαν τοῦ ἔργου πρᾶξιν ἡ ἥρωϊς τοῦ ἔργου ὤφειλε νὰ λάβῃ εἰς χεῖρας τῆς ἓνα κρανίον. Ἀλλὰ τὴν πρώτην τῆς παραστάσεως ἐσπέραν, μόλις ἤγγισε τὸ μακάβριον αὐτὸ λείψανον καὶ τὸ παρετήρησε προσεκτικὰ, κατελήφθη ὑπὸ τοιαύτης νευρικῆς κρίσεως, ὥστε ἔπεσε λιπόθυμος, διακοπείσης ὡς ἐκ τούτου καὶ τῆς παραστάσεως.

Τὴν ἐπομένην, καλέσασα τὸν θιασάρχην, τὸν ἠρώτησε πόθεν εἶχε προμηθευθῇ τὸ ἀπαίσιον ἐκεῖνο κρανίον ποῦ τῆς ἐπροξένησε τὴν παράδοξον καὶ ἀνεξήγητον τῆς παρελθούσης ἐσπέρας ταραχήν.

Ὁ θιασάρχης τῆς ἀπήντησεν, ὅτι τὸ ἡγόρασεν ἀπὸ τὸν νεκροθράπτην τῆς πόλεως εἰς ἣν εὐρίσκοντο.

Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν ἡ πρωταγωνίστρια, μεταβᾶσα εἰς τὸ νεκροταφεῖον ἠρώτησε τὸν νεκροθάπτην εἰς ποῖον ἀνῆκε τὸ κρανίον ποῦ εἶχε πωλήσει εἰς τὸν θιασάρχην τῆς.

— Εἶνε, τῆς ἀπήντησεν ὁ νεκροθάπτης, τὸ κρανίον ἑνὸς ἡθοποιοῦ ποῦ ἀπέθανε ἐδῶ καὶ δώδεκά χρόνια.

— Καὶ πῶς ἐλέγετο ;

— Νόρρυ.

Ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἡ δυστυχημένη ἡθοποιὸς ἔπεσε κεραυνόπληκτος.

Ὁ Νόρρυ ἦτο ὁ πρῶτός τῆς σύζυγος.

Σχετικὸν ἀνέκδοτον, δραματικώτερον κατὰ πολὺ τοῦ ἀνωτέρω, ἔχει καὶ ἡ ἱστορία τοῦ Νεοελληνικοῦ θεάτρου.

Ὑπῆρξέ ποτε, εἰς πολὺ παλαιότεραν ἐποχὴν, δυστυχῆς τις ἡθοποιός, ἢ μᾶλλον ὑποβλεὺς χρησιμοποιούμενος ἔστιν ὅτε εἰς δυσχερεῖς περιστάσεις καὶ ὡς ἡθοποιός, ἀκούων εἰς τὸ ὄνομα Ἰωάννης Σπυρόπουλος.

Ὁ ὑποβλεὺς αὐτός, περίφημος εἰς τὸ εἶδος του, ἦτο περιζήτητος ἀπὸ τοὺς θιάσους τῆς παλαιᾶς ἐκείνης ἐποχῆς καὶ διὰ τὴν εἰδικότητά του, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τότε σπάνιν τῶν ὑποβλεῶν.

Εἶχεν ὅμως ὁ ταλαίπωρος καὶ μίαν πετριάν ἐντελῶς ἀνεξήγητον. Δὲν

ἔδεχτο νὰ συμμετάσχῃ εἰς ἓνα οἰονδήποτε θιάσον, παρὰ μόνον ὑπὸ τὸν ρητὸν ὅρον νὰ τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ παίξῃ, ἔστω καὶ ἅπαξ, τὸν Ἀμλέτον, τὸ κείμενον τοῦ ὁποίου τὴν μὲν νύκτα εἶχε πάντοτε ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιόν του, τὴν δὲ ἡμέραν εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ θυλάκιά του !

Οἱ θιασάρχαι, οἱ ὅποιοι εἶχον ἀπόλυτον ἀνάγκην τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Σπυροπούλου, ἔδεχοντο ἀνεπιφυλάκτως πάντοτε τὸν ἀνωτέρω ὅρον, χωρὶς ποτέ καὶ νὰ τὸν ἐκπληρώσουν, προβάλλοντες κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θεατρικῆς περιόδου πότε τὴν μίαν καὶ πότε τὴν ἄλλην δυσκολίαν, ἀλλὰ καὶ ὑποσχόμενοι ἀνελλιπῶς εἰς τὸν δυστυχῆ Σπυρόπουλον, ὅτι εἰς πρῶτην εὐκαιρίαν θὰ τὸν ἐβοήθουν νὰ παίξῃ τὸν ρόλον τοῦ Δανοῦ βασιλόπαιδος.

Ἡ πολυπόθητος ἐν τούτοις εὐκαιρία αὐτῇ, οὐδέποτε παρουσιαζέτο καὶ ὁ κακομοιριασμένος ὁ ὑποβλεὺς, ἀφοῦ ἐπὶ μακρὰν σειράν ἐτῶν ἐτράφη μὲ τὰς αἰωνίως ἀνεκπληρώτους ὑποσχέσεις τῶν θιασαρχῶν, εὐρισκόμενος ποτέ εἰς Αἴγυπτον μὲ Ἑλληνικὸν τινα διδασκαλίαν τοῦ Ἀμλετ, ὁποῖο ἀνέβαλε καὶ αὐτὸς ἐπ' ἀόριστον τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀμλετ, ἐγκατέλειπεν ἀπογοητευμένος διὰ παντός τὸ θέατρον καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν ἀπὸ μαρασμόν καὶ ἔφυγεν ἀπὸ τὸν μάταιον αὐτὸν κόσμον μὲ τὸ πικρὸν παράπονον, ὅτι δὲν κατάρθωσε ν' ἀντικρύσῃ τὸ φῶς τοῦ προσκηνησίου ὡς Ἀμλέτος.

Τέσσαρα ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σπυροπούλου, ὁ Δημητρός Κοτοπούλης, ὁ πατὴρ τῆς Μαρίκας, εὐρισκόμενος μετὰ τοῦ θιάσου του ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου παρεκλήθη ὑπὸ τῶν ἐκεῖ ὁμογενῶν νὰ παίξῃ μετὰ τῶν ἄλλων ἔργων ποῦ εἶχε προαναγγεῖλῃ διὰ τοῦ γενικοῦ του προγράμματος καὶ τὸν Ἀμλέτον.

Ὑπέικων εἰς τὴν παράκλησιν τῶν ὁμογενῶν ὁ Κοτοπούλης, ἀνήγγειλε μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὴν παράστασιν τοῦ «Ἀμλέτου», ἀφοῦ προηγουμένως ἡτοιμάσθη δι' αὐτὴν μετὰ τοῦ θιάσου του μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας. Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐν τούτοις γενικὴν δοκιμὴν τοῦ ἔργου, παρετήρησεν ὅτι ἔλειπε τὸ κρανίον ποῦ χρησιμοποιεῖ ὁ Ἀμλέτος κατὰ τὴν σκηνὴν τοῦ Νεκροταφείου. Ὁ φροντιστὴς εἰς ὃν ἀπετάθη τοῦ ἀνήγγειλεν ὅτι δὲν κατάρθωσε νὰ εὕρῃ πραγματικὸν τοιοῦτον καὶ τοῦ προετοιμάζει διὰ τὴν ἐσπέραν ἓνα ἀπὸ χαρτόνι.

— "Οχι, ὄχι, εἶπεν ὁ Κοτοπούλης, μοῦ χρειάζεται ἀληθινόν.

Καὶ παραιτήσας τὰς δοκιμὰς, ἔσπευσε πρὸς τινὰ φίλον τοῦ ἱατρὸν εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ ὁποίου ἠλπίζεν ὅτι θὰ εὕρισκε κάποιον κρανίον. Αἱ εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ ὁποίου ἠλπίζεν ὅτι θὰ εὕρισκε κάποιον κρανίον. Αἱ ἐλπίδες του ὅμως διεψεύσθησαν. Πάντως ὁ ἱατρὸς τὸν συνεβούλευσε νὰ μεταβῇ εἰς τὸ νεκροταφεῖον καὶ ἐκεῖ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ τοῦ εἶδεν ὅ,τι ἐζητεῖ.

Ἡ συμβουλὴ τοῦ ἱατροῦ ἤρκεσεν εἰς τὸν Κοτοπούλην, ὅστις μετὰ ἓνα τέταρτον εὐρίσκετο εἰς τὸ νεκροταφεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἐκεῖ ἐζήτησε

τὸν νεκροθάπτην, τὸν ὁποῖον καὶ εὔρε εἰς κάποιαν γωνίαν ἀνασκάπτοντα ἓνα τάφον.

Χωρὶς πολλὰς διατυπώσεις τοῦ ἀνήγγειλε τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς του.

— Γιατρός εἶσαι ; τὸν ἠρώτησεν ὁ νεκροθάπτης.

— Ὁχι.

— Τότε δὲν μπορῶ νὰ σοῦ δώσω, γιατί μόνο σὲ γιατροὺς δίνουμε... καὶ σ' αὐτοὺς πάλι ἂν φέρουν ἔγγραφον ἀπὸ τὴν δημαρχίαν, εἶπε ὁ νεκροθάπτης καὶ ἐξηκολούθησε ν' ἀνασκάπτῃ τὸν τάφον.

— Μά, σὲ παρακαλῶ πολὺ, εἶπεν ὁ Κοτοπούλης, μοῦ χρειάζεται γιὰ ἀπόψε μόνον καὶ αὔριον σὸ ἐπιστρέφω... σοῦ δίνω τὸν λόγο μου.

— Καὶ τί θὰ τὸ κάνης ;

— Θὰ παίξω ἀπόψε σὸ θέατρον Ἀμλέτον καί...

— Μπὰς κ' εἶσαι θεατρίνος ;

— Ναί.

— Ἔτσι αἱ ; Περίεργο ! Τί σύμπτωσις ! Κι' αὐτὸς ἐδῶ, ποῦ ξεθάφτω αὐτὴ τὴ στιγμὴ, συντεχνίτης σου ἦταν.

— Συντεχνίτης μου ! εἶπεν ὁ Κοτοπούλης καὶ ἔρριψε ταχὺ τὸ βλέμμα του ἐπὶ τοῦ σαπισμένου ξυλίνου σταυροῦ, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀπορρίψει ἐκεῖ πλησίον ὁ νεκροθάπτης. Κατάπληκτος δέ, ἀλλὰ καὶ τρέμων ἀπὸ συγκίνησιν, ἀνέγνωσεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ : « Ἰωάννης Σπυρόπουλος, ἡθοιοίς ».

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ νεκροθάπτης ἀπέρριψεν ἔξω τοῦ τάφου μὲ μιὰ φτυαριὰ τὸ κρανίον τοῦ δυστυχικοῦ ἡθοιοῦ, τὸ ὁποῖον ἐκυλίσθη παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Κοτοπούλη, ὅστις, μεθ' ὅλην τὴν ταραχήν του ἀνεπόλησεν ἀμέσως τὴν σχετικὴν τοῦ νεκροταφείου σκηνὴν ἐν τῷ Ἀμλέτῳ, καὶ ἀφοῦ ἔκυψεν καὶ ἔλαβεν εἰς τὰς τρεμούσας χεῖράς του τὸ κρανίον, ἀπηύθυνε τρόπον τινὰ πρὸς ἑαυτὸν καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ τὰ λόγια τοῦ Δανου βασιλόπαιδος : « Πῶς τὸ κυλᾷ καταγῆς ὁ παληάνθρωπος, ὡσὰν νὰ ἦτο τοῦ Κάϊν τὸ σαγόνι, τοῦ πρώτου δολοφόνου ».

Τέλος, ἀφοῦ παρετήρησεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς τὸ κρανίον, εἶπε πρὸς τὸν νεκροθάπτην :

— Θὰ μὲ ὑποχρεώσης πολὺ, ἂν μοῦ δώσης γι' ἀπόψε μόνον τὸ κρανίον αὐτό.

— Μά, σοῦ εἶπα....

— Τίποτε, τίποτε, πρέπει νὰ μοῦ τὸ δώσης... θὰ σοῦ τὸ ἐπιστρέψω αὔριον. Μὴ φοβᾶσαι..., Νά, πάρε καὶ μιὰ λίρα, εἶπεν ὁ Κοτοπούλης καὶ ἐξήγαγε τοῦ θυλακίου του τὴν μοναδικὴν του λίραν.

— Μά, εἶπεν ὁ νεκροθάπτης, τὸν ὁποῖον φαίνεται ὅτι συνεκίνησε περισσότερο ἢ θέα τῆς λίρας ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Κοτοπούλη, θὰ μοῦ τὸ φέρης ;

— Σοῦ δίνω τὸν λόγον μου.

— Πάρ' το ! εἶπε καὶ ἐνεθυλάκωσε μεγαλοπρεπῶς τὸ χρυσοῦν νόμισμα, προσθέσας ἐν τέλει :

— Κι' ἂν σοῦ χρειασθῇ κανένα ἄλλο, ἐδῶ εἶμαι ἐγώ !

Τὸ βράδυ εἰς τὴν παράστασιν, κατὰ τὴν σκηνὴν τοῦ Νεκροταφείου, καθ' ἣν ὁ Ἀμλέτος, κρατῶν εἰς χεῖρας του, τὸ κρανίον τοῦ γελωτοποιοῦ Γιώρικ, λέγει πρὸς τὸν Ὀράτιον μεταξύ ἄλλων : « Τὸν ἐγνώρισα, Ὀράτιε, ἦτο ἄνθρωπος γεμάτος φαντασίαν. Πόσες καὶ πόσες φορές μ' ἐσήκωσεν εἰς τοὺς ὤμους του ! Καὶ τώρα... ὁ νοῦς μου φρίττει, ἀνατριχιάζω νὰ τὸ φαντάζομαι... », ὁ Κοτοπούλης, κρατῶν εἰς χεῖράς του τὸ κρανίον τοῦ Σπυροπούλου καὶ τρέμων ὁλόκληρος, ἀλλὰ καὶ « φρίττων καὶ ἀνατριχιάζων » ὅπως ὁ πραγματικὸς Ἀμλέτος, ἔπαιξε μὲ τόσῃ φυσικότητι, ὥστε τὸ ἀκροατήριον, τὸ ὁποῖον ἡγνόνει τὰ ἐπὶ τῆς σκηνῆς συμβαίνοντα, σύσσωμον ἐξερράγη εἰς παρατεταμμένα χειροκροτήματα....

Ποῖον ἄραγε νὰ ἐχειροκρότει τὴν στιγμὴν ἐκείνην ;

Τὸν Κοτοπούλην ἢ τὸ κρανίον τοῦ Σπυροπούλου τὸ ὁποῖον, ἄλλαν πλέον, ἐλάμβανεν ἐπὶ τέλους μέρος εἰς τὴν παράστασιν τοῦ Ἀμλέτου ;

Ἄν μποροῦσε νὰ λαλήσῃ τὸ κρανίον, θὰ μᾶς τὸ ἔλεγε !

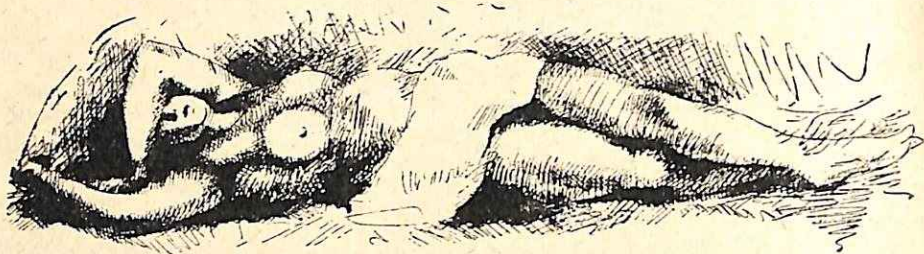
ΝΙΚ. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗΣ

ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ

*Μιὰ πεταλούδα, ποὺ ἔζησε ὅλη τὴν τὴ ζωὴ
Σ' ἓνα κλωνὶ ἐδιπλώθηκε γιὰ νὰ πεθάνῃ.
Τί νὰ κάνῃ ;*

*Ἐζησε ἓνα ὁλόκληρο πρωτὶ !
Ἐνα πρωτὶ ! Τί ἱστορίες καὶ τί πόνοι !
Τί βάσανα μικρῶν φτερῶν καὶ τί καῦμοί.
Ἀπέθανε τὴν ἔκλαψε μιὰ ἀνεμώνη
Καὶ τὴ σαβάνωσε ἓνα ἄσπρο γιασεμί.*

Τ. ΜΩΡΑΙΤΙΝΗΣ

ΓΥΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ...

ΤΟΥ Κ. ΚΩΣΤΑ ΑΘΑΝΑΤΟΥ

ΑΝΟΙΞΙ ΣΤΗ ΡΩΜΗ

ΠΟΣΟ δυσβάστακτο είναι το βάρος της τολμηράς ευθύνης, ω! λευκή πόλις των αιώνων, να σε περιγράψουμε. Με πιάνει μυρμηρία όταν το σκέπτωμαι μπροστά στα ερείπια των αρχαίων ναών σου με το βαθύ δέος της σιωπής, μπροστά στους καμπύλους κυματισμούς των ιστορικών λόφων σου, μπροστά στα μυθικά «παλάτσα» σου, που τα έχλωμιανε ο χρόνος, μπροστά στην ευλάβεια των τόσων παλαιών σου εκκλησιών, μπροστά στα γάργαρα λευκά νερά, που σαν τραγουδι—σαν ύμνος και σαν μοιρολόι—αφίνουν αδιάκοπα μέρα και νύχτα οι καταρράχτες στις αναρίθμητες «φοντάνες» σου. Πελεγκρίνοι, ταπεινοί προσκυνηταί του θείου σου θάμβους, έτσάκισαν την πέννα τους οι μεγάλοι όλης της γής στο βωμό σου· και καθένας τους έκράτησε να τραγουδήση από μία πτυχή μικρούλα της Ιστορίας ή του θρύλλου, που σε νανουρίζει γλυκά, ενώ οι χρόνοι ακατάπαυστα περνούν και έναποθέτουν τη λάμψη τους άπάνω στα χώματά σου. Είσαι ή πόλις που έχόρτασες από τ' ανθρώπινα και από τα θεοτικά, που ή δόξα της άκμης της τέχνης του πλούτου, της λατρείας, σ' έμπούχτησε και τώρα κουρασμένη κάθεται και άναμετρās τη ματαιότητα των έγκοσμίων γυρμένη στα τετράπλατα, τα πέτρινα, τα γέρικα σκαλοπάτια σου.

Διαβάτης ρεμβαστικός, καθώς κυλάει ο Τίβερις την ύγρη γκρίζα φορεσιά του, άφίνω να κυλούν οι λογισμοί μου στο έξωτικό πανόραμά σου, και τότε βλέπω τον Άβεντίνο και τον Παλατίνο, το Καπιτώλιο και το Βατικανό, ψηλά από του Κουϊρινάλιο την κορυφή ή από του Πίντσιο τις φουντωμένες όλοπράσινες συστάδες, να ξαναζωντανεύουν στις άνταύγειες που χύνει το ήλιόγεμα· και μέσα στα μύρια χρυσοκόκκινά τους χρώματα, όράματα Καισάρων άνθοστεφανωμένων, να τα τρέχουν με άρματα θριαμβικά στο Κολοσσαίο, και σκιές Παπών, με άμφια διαμαντοκολλημέ-

« ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ »

να, από τον Πύργο του Άγίου Αγγέλου προστάζουνε τους στόλους να κουρσέψουν τα πελάγη με τη βοήθεια του σταυρού.

Η φαντασία άχαλίνωτη περπατάει στα άπομερα, τα νοτισμένα, τα μισοσκότεινα δρομάκια, που είναι χωρίς διέξοδο, χωρίς πεζοδρόμιο καν, και ενώ γύρω βομβούν τα τρελλά γέλια των κοριτσιών—μπενίσοιμα, μπε, λίσσιμα, φινίσσιμα, καρίσοιμα, ντολτοίσοιμα—θαρρείς ότι θα ξεμπουκάρουν αίφνης από τις καμάρες τρομαγμένοι οι πρώτοι χριστιανοί, και από πίσω τους οι πραιτωριανοί άκράτητοι θα έξορμήσουν με τα ξίφη γυμνά, μένα. Είναι μία παράδοση πραγματικής ή ζωής έδω, συγκεχυμένη με το όνειρον που συνεχίζουν ή βαρείες οικοδομές, και τα λιθόστρωτα άντηχοουν τρομακτικά σε κάθε βήμα, σαν ποδοβολητό αλόγων μιας βάρβαρης επιδρομής, και ή σιγή ώρες-ώρες έχει και κείνη κάτι από το μυστήριο πομπής θρησκευτικής. Ω! Ρώμη, πανάρχαια κορνίζα, που δέχεται τη μοίρα σου τόσο ύπομονετικά, πως βλέπεις άραγε την τόση έναλλαγήν του μέσα και του έξω κόσμου των ανθρώπων, με την όποια κάθε τόσο σε ταλαιπωρούν; Το μάτι σου θα είναι θολωμένο από το θόρυβο των έντυπώσεων, και όλα αυτά, οι πόλεμοι, ή νίκες, τ' άριστουργήματα, οι θησαυροί, οι χαλασμοί, ή άναστατώσεις θα σ' έχουν συσκοτίση σε σημείο, που δεν βλέπεις πιά και δεν άκούεις...

Άπολιθωμένη δέχεται τ' άνακρούσματα των θριάμβων και τα χτυπήματα των συμφορών, σαν ένα άγαλμα, σαν ένα άψυχο μνημείο που δεν αισθάνεται, και δεν πονεί. Άλλοιότικα, αν είχαν γλώσσα, σκέψη, νοϋ, θα επαναστατούσαν τα θεμέλιά σου, και θα βαρύνουν να ζήσ από άνία, από πλήξη, από κόρο. Πόσοι και πόσοι δεν έζήλωσαν να στήσουν στο κουφάρι σου τ' όνομά τους, τώγραφαν με τη σμίλη και με το χρωστήρα, με το αίμα και με την ίαχή, με τη φωτιά και με το σίδερο—πόσοι και πόσοι...

Και όλοι έπέρασαν, και ήρθαν άλλοι να ίερουγήσουν σε όσα οι περασμένοι έβλαστήμησαν, και έσύ τα βλέπεις όλα και τ' άφίνεις να περνούν και να κραυγάζουν, γιατί ξέρεις ότι όλα θα σβυστούνε και θα μείνη από καθένα μόνο ό,τι χρειάζεται για τη δική σου δόξα. Χαίρε Ρώμη, κυρά, δαμάστρια των αιώνων, πως σε καμαρώνω καθώς στέκεις άκατάβλητη στου καιρού τις μπόρες, και μ' έναν ήλιο άκτινοβόλο κάθε άνοιξι—όπως τώρα—πλανεύεις τους ανθρώπους σε νέα δράσι και τους κηδεύεις με το χαρωπό χαμόγελό σου...

Όλα περνούν και χάνονται, και μένεις σά στοιχείο, μωσαϊκό της κάθε δοξασίας, προσκύνημα, μαγνήτης που ήλεκτρίζεις τα πλήθη από τα περάτα του κόσμου, και τους προσφέρεις πάντα ό,τι ζητούνε, για όποιο θεό λατρεύουν εκκλησία, για όποια ιδέα καταφύγιο, για όποια τρέλλα—πρόθυμη, όμορφη, άλύγιστη, πανώρη. Έτσι είναι το ριζικό των όντων: να παλεύουν, να σκοτώνονται, να τους σπαράζουν τα λιοντάρια, να χτι-

ζουν, νά γκρεμίζουν, νά ὀρθώνωνται, νά γονατίζουν, νά μετανοοῦν, νά κλαίνε. Δὲν ξέρουν τί γυρεύουν, ἐρπετά καὶ πτερόεντα στὴν πλάση, ὅλο κάτι φτιάνουν κι' ὅλο τὸ χαλοῦνε, πᾶνε κ' ἔρχονται, ἀγαποῦνε, μισοῦν, παραδέρνουν, κοπιᾶζουν. Κ' ἐσύ, ποῦ εἶσαι ἀνέκαθεν τὸ στάδιο ὅλης αὐτῆς τῆς φρικαλέας κωμωδίας, ὦ Ρώμη, τρέφεις μὲ τὴ σάρκα τους τὸ θρῦλο, τοὺς ἀφήνεις νά στολίζουν καὶ νά ἀσχημίζουν, νά εὐφραίνωνται, νά χαίρωνται, ν' ἀκολασταίνουν—πελώριο δοχεῖο τῆς ἀνθρωπίνης μεταποινίας. Τί μυστικά δὲν κρύβεις στοὺς κόλπους σου. Πάθη εὐγενικά, πάθη μεγάλα, πάθη μικρά καὶ πάθη τιποτένια, ὅλο πάθη, πάθη ποὺ ὑψώθηκαν περήφανα σὲ τρούλλους ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειά σου, καὶ πάθη ποὺ ἐτάφηκαν ὀργιές κάτω ἀπὸ τὸ ἔδαφος σου. Εἶσαι ἡ μοιραία κλίνη, τὸ τρικλίνιουμ τῶν ὀργίων, ἡ κοιτίδα τῆς διψαλέας μας ἀδυναμίας, καὶ ἡ παράδοσίς σου ὅλη πλεγμένη σταυρωτά ἀπὸ ἀντιδράσεις, ὅλο μάρμαρα καὶ μπογιές μὲ κορμιὰ λάγνας ἀγιωσύνης, εἶνε ἡ εἰρωνία τῶν πάντων ἐντοπισμένη σ' ἓνα ἀπέραντο τελλάρο μὲ σφαγές, μὲ προσευχές, μὲ περίσσεια πίστη καὶ ξεχειλίσμα ὀλιγοπιστίας. Σὲ τί πιστεύεις καὶ σὲ τί δουλεύεις, κυβερνήτρα τῇ μιᾷ, ἄλλοτε σκλάβα, πουλημένη, κουρσεμένη, ὑποδουλωμένη, γυμνὴ στὰ κέφια τῶν κυρίων σου καὶ προδότρα κρυφῇ στὴν ἀγκάλῃ τῶν ὑποτελῶν σου ;...

Πόσο σ' ἐστόλισε ὁ ἔρως τῶν ἀνθρώπων ποὺ κυνηγοῦν τὴν ἀσύλληπτη, τὴ φευγαλέα εὐδαιμονία. Πόσο σ' ἐλάτρευσε ἡ πλάνη τῶν ἀνθρώπων ποὺ σέρνονται στὴν πρόσκαιρη δημιουργία. Μικελάγγελο, Ραφαέλο, Μπραμάντε, Μπερνίνι, Μουρίλο, Μποτισσέλλι, ὅλοι δικοί σου, σερνάμενοι στὰ πόδια σου, ἔφαγαν τὴ ζωὴ τους νά σὲ πλουτίζουν καὶ νά σὲ πλουμίζουν, σκλάβοι σου, ἀνέλπιδοι ἐρωτευμένοι, καὶ ἄλλοι καίσαρες, βασιληάδες, ἀπόστολοι, πάπαι, μάρτυρες καὶ θριαμβευταὶ στὸ ἄρμα τῆς γοητείας σου δεμένοι, μ' ἓνα πόθο : νά σὲ κάμουνε δική τους ! Καὶ τοὺς ἔφθειρες ἓναν—ἓνα, εἶδες νά τοὺς συντρίβονται τὰ νειᾶτα, καὶ ἄφθαρτη ἐσὺ κοκέττα, δὲν ἔχυσες οὔτε γιὰ ἓναν ἓνα δάκρυ καθὼς ἐξέπεφταν σκουπίδι στὴν ἀκριβὴ ποδιά σου. "Ὅλο ἐζητοῦσες κι' ὅλο ἐπρόσμενες καινούργια δῶρα, ἀχόρταγη, ἀκόρεστη, ἀνθρωποφάγα, ὡς ποῦ ἐπλημμύρισε ἀπὸ πεσκέσια καὶ τώρα πιά δὲν ξέρεις τί σοῦ πρωτοαρέσει. Προσκυνηταὶ κ' ἐμεῖς στὸ μεγαλεῖο τῆς αἰωνίας παντοδυσμίας σου, σκύβαλα ἀσήμαντα στὸν ἀνεμοστρόβιλο τοῦ χρόνου, μὲ τρόπο καὶ μὲ φρίκη πατοῦμε στὰ στενὰ δρομάκια σου ποὺ ἀντηχοῦν βρυκόλακες οἱ θρῦλοι, καὶ κουρασμένοι ἀπὸ τὴν ἀνάμνηση τοῦ βίου σου, ἀνεβαίνουμε μὲ κόπο ἓνα—ἓνα τὰ τετράπλατα τὰ χορταριασμένα, τὰ γέρικά σου σκαλοπάτια, ποῦ τ' ἀνέβηκαν πάνοπλοι οἱ ἀγέρωχοι κατακτηταὶ καὶ ματωμένοι οἱ παρεξηγημένοι μάρτυρες.

Στίγματα μηδαμινὰ γιὰ τὴν ἄβυσσο τῆς αἰωνιότητος, ξεκινᾶμε ἀπὸ τὶς μακρινὲς πατρίδες μας ν' ἀποτελέσουμε στὸ βωμό σου τὴ μᾶζα ποὺ χρειάζεται ἡ ἀποθέωσή σου κάθε ἡμέρα ποὺ περνᾷ. Μὲ δέος βαθύ μπρο-

στὰ στὴ σιωπῇ τῶν ἐρειπίων σου καμαρώνουμε τοὺς καμπύλους κυματισμοὺς τῶν λόφων σου, ποὺ καθέννας εἶναι καὶ ἀπὸ ἓνας τόμος ἱστορίας, καὶ στὰ μύρια χρώματα ποὺ χύνει τὸ ἡλιόγεμα, βλέπουμε νά χρωματίζουν ὁράματα καὶ νά διολισθαίνουν σκιές...

Πελεγκρίνοι ταπεινοὶ τοῦ θεοῦ σου θάμβους, ἄνθρωποι ποὺ θὰ περάσουμε μὲ τὰ πάθη μας, ἐρχόμαστε ν' ἀποκαλυφθοῦμε μπροστὰ στὸ θαῦμα τῶν τόσων παθῶν, κι' ἄς ἦταν νά τσακίσουμε τὴν πέννα μας στὸ βωμό σου καθὼς ἀκοῦμε νά σοῦ τονίζουν τὸ τραγοῦδι—ὕμνο μαζὺ καὶ μοιρολόϊ οἱ καταρράχτες στὶς ἀναριθμητὲς «φοντάνες» σου. "ὦ ! ἐσύ, ποὺ θὰ ζήσης μόνη, ἐπὶ ποὺ ἐμπούχτησες τὴ δόξα κ' ἐχόρτασες ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα καὶ τὰ θεοτικά, καὶ ἀναμετρᾷς ἀμίλητα τῶν ἐγκοσμίων τῇ μεταίτητά, καθὼς κυλάει ὁ Τίβερις τὴ γκρίζα ὑγρὴ φορεσιά του πλάϊ στὸ μεγαλεῖο σου...

ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ ΘΛΙΜΜΕΝΗ ΓΟΗΣΣΑ

Τὰ γραφικὰ οὐγγαρέζικα διαμερίσματα τῆς νέας Σερβίας καὶ τῆς Ρουμανίας, ἡ Σουμπότιτσα, τὸ Τέμεσβαρ, τὸ Ἀράντ, ἀπετέλεσαν τὴ βαθμιαία προεισαγωγή σ' αὐτὸ τὸ ταξεῖδι μας, ὡς ποῦ ν' ἀνοίξουμε μιὰ ὥρα τὴ μεγάλη σελίδα, ποὺ φανερώθηκε αἴφνης μπροστὰ μας σήμερα τὸ πρωτὶ σὰν μιὰ ἐξωτική πολιτεία τοῦ παράμυθιοῦ.

Ἀπὸ ποῦ ν' ἀρχίσω καὶ ποῦ νά τελειώσω, γόησσα Βουδαπέστη, ποῦ μοῦ πλημμύρισε τὴν ψυχὴ. Μὰ ποῦ ζοῦμε, τέλος πάντων, ἐμεῖς οἱ φοβεροὶ καὶ τρομεροὶ νεοέλληνες, οἱ σπουδασμένοι καὶ πολύξεροι, ποὺ δὲν ξέρουμε τὸν κακὸ μας τὸν καιρὸ ; φορτωνόμαστε σὰ σκευὴ σ' ἓνα πλοῖο καὶ τραβᾶμε σὰν τοὺς στραβούς στὸν Ἀδριανὸς τὴ Δύση, βλέπουμε ὅλοι στερεοτύπως ἓνα Παρίσι καὶ πείθουμε ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους ὅτι ἐκεῖ ἀρχίζει καὶ ἐκεῖ τελειώνει ἡ γῆ. Ἔχουμε φίλους καὶ ἔχουμε ἐχθρούς καὶ ὅλους τοὺς ἀγνοοῦμε βαθύτερα, μὲ τὴν ἀμέτρητη ἐπιπολαιότητα ποὺ μᾶς δέρνει τὴν ἀνόητη ὑπαρξή. Μπαρκάρετε, λοιπόν, στὸ τραῖνο οἱ πλούσιοι, ποὺ δὲν ξέρετε πῶς νά φάτε τὸν παρά σας, μπαρκάρετε οἱ «φιλοπρόδοι» νά χορτάσετε ὑποδείγματα, μπαρκάρετε οἱ φιλόδοξοι πολιτικοὶ νά ἰδῇτε, μπαρκάρετε τὰ φτωχαδάκια μὲ τὶς μικρὲς οἰκονομίες σας, μπαρκάρετε ὅλο τὸ ἑλληνικὸ δυὸ—τρὶς φορές τὸ χρόνο πρὸς τὰ ἐδῶ, χαθῇτε στοὺς μεγάλους δρόμους σὰν χαζοί, γυρίστε ὑστέρᾳ κάτω, ἀντιγράψετε, προσπαθήστε, κινηθῇτε, παραδειγματισθῇτε νά γίνωμε κι' ἐμεῖς οἱ ἀπόκληροι, καλύτεροι. Θὰ ἔπρεπε, φαντάζομαι, διὰ νόμου νά ὑποχρεωθοῦν οἱ ὑποψήφιοι δῆμαρχοι καὶ ὑποψήφιοι ὑπουργοὶ στὴν Ἑλλάδα νά περνοῦν ἀπὸ τὴ Βουδαπέστη, θὰ ἔπρεπε νά ἐκδράμουν τὰ σχολεῖα, τὰ γυμνάσια, τὰ πανεπιστήμια, θὰ ἔπρεπε νά φοιτήσουν οἱ βιομή-

χανοί, οί ἔμποροι, οί ξενοδόχοι, οί παραγωγοί, ὅλο τὸ Ρωμέϊκο νὰ λουοῦν τὸν πολιτισμὸν στὸ Δούναβι...

Τὶ πανόραμα εἶν' αὐτό; Ἀνάμεσα στὸ πλατύτερον σημεῖον τοῦ ποταμοῦ, ποῦ εἶναι μίᾳ ἀχανὲς θάλασσα, ἔχει στηθῇ μίᾳ πολιτεία μεγάλη με πελώρια, παλῆα σκουριασμένα οἰκοδομήματα, με δρόμους ἀπαστράπτοντας καὶ πλατεῖς, με θαύματα τέχνης, εὐκοσμίας καὶ καθαριότητος, ἕνα ἀριστούργημα ἀπιστεύτου τάξεως καὶ ἀξιοθαυμάστου γαλήνης, ποῦ ὑποβάλλει στὸν ἄνθρωπο με μαγνητικὴ δύναμη ἕνα παράδοξο εἶδος ἐκστάσεως σὰν προσευχή.

Ἐδῶ βλέπει κανεὶς τοὺς Μαγυάρους, ποῦ δὲν εἶνε οὔτε Αὐστριακοί, οὔτε Γερμανοί. οὔτε Εὐρωπαῖοι κἄν, ἕνα ἔθνος ξεχωριστό, με μίᾳ γλῶσσᾳ ὁλωσιδίου αὐθόπαρκτη καὶ με μίᾳ παράδοσιν δικήν του, παράδοσιν ἐνότιος, εὐζωίας, ἐργασίας καὶ πρὸ παντὸς εὐγενείας στὸ ὑπέρτατον.

Ἡ Οὐγγαρία εἶναι τὸ μεταίχμιον μεταξὺ Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς καὶ ἔχει τὸν μᾶλλον προχωρημένο πολιτισμὸν μέσα σ' ἕνα πλαίσιο σχεδὸν πρωτόγονο.

Ἐβαλαν κάτω, δηλαδή, οἱ ἄνθρωποι τὸ κεφάλι τους, εἶπαν θὰ δουλέψουμε, θὰ καλλιεργήσουμε τὴ γῆ, ποῦ μᾶς ἔδωσε ὁ Θεός, θὰ φερώμαστε ἀναμεταξύ μας φρόνιμα καὶ ἀδελφικά, θὰ φτιάσουμε σπίτια, θὰ περνοῦμε μπέικα καὶ θὰ μορφωθοῦμε γερά, ὥστε νὰ μὴ μᾶς εἶνε τίποτα ἄγνωστο. Τὰ πῆραν εὐσυνείδητα ὅλα αὐτά, τᾶκαμαν θρησκεία τους, κ' ἐπροχώρησαν με βῆμα σταθερὸ πρὸς τὰ ἔμπρός ἔτσι προοδεύουν οἱ λαοί. Οἱ Μαγυάροι εἶναι καλοὶ καὶ φιλόξενοι, κουβαρντάδες, γλεντζέδες, χαρωποί, μελετημένοι, μερακλήδες καὶ ἡμεροί, ἀπολύτως ἡμεροί, πρὸ παντὸς ἡμεροί.

Ἐχουν μογγολικὴ τὴ φυσιογνωμία, τραχεῖα τὴν προφορά καὶ παιδιάστικη τὴν ψυχὴ. Μεταξὺ Οὐγγαρέζων καὶ Γερμανῶν, ἐνῶ θὰ ἔπρεπε φαινομενικῶς νὰ τοὺς ἀποδοθῇ στενὴ συγγένεια, ὑπάρχει ὅμως ριζικὴ διαφορὰ νοητικότητος. Ὁ Γερμανὸς ὑποτάσσει στὴν ἀλύγιστη πειθαρχίαν κάθε κλίση του. Ὁ Μαγυάρος διπλῶνει τὰ πάντα στὴ θελκτικώτερη ποίησιν. Ἡ Οὐγγαρία δὲν ἐθορύβησε περὶ τὸ ὄνομά της ποτέ. Καὶ ἡ θορυβοῦσα ἀνθρωπότης, πιθανὸν σὲ δευτέρα μοῖρα νὰ τὴν κατέταξε. Πλάνη τῆς ἀνθρωπότητος γιὰ τὴν ὁποία ἡ Οὐγγαρία χαμογελά.

Εὐρήκαμε τὴ Βουδαπέστη κολοβωμένη ἀπὸ τὸν πόλεμον. Φτωχή, θλιμμένη, ἀλλὰ ἀρχοντικὴ καὶ πλουσία πάντοτε. Εἶναι μίᾳ μαρκησία λυγρόκορμη, ποῦ ἡ μανία τῶν ἀνθρώπων δὲν κατῴρθησε νὰ τῆς ἀφαιρέσῃ τὸ παραμικρὸ ἀπὸ τὴν ἀρχοντιά της καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν. Στὸ μένος τῶν φιλελευθέρων κηρυγμάτων τῶν τελευταίων δέκα ἐτῶν, ἴσως κ' ἐμεῖς οἱ ἴδιοι τὴν εἶχαμε καταδικάσει εἰς θάνατον. Μωροὶ δικασταί. Τὴν ἀγνοοῦσαμε, ἀπλοῦστατα. Ἡ Οὐγγαρία δὲν ἔθρεψε ποτέ ὄνειρα κατακτητικά. Μᾶς τὸ λέει ἡ σημερινὴ θλίψη της. Κυττάει τὸν κόσμον φιλοσοφικὰ ὥσάν

νὰ οἰκτεῖρῃ τὴν ἀγωνία, τὴν κακία, τὴ μωρία του. Σπέρνει καὶ θερίζει στοὺς ἀγρούς της, ἰδροκοπᾷ στὰ ἐργοστάσια καὶ περιμένει καὶ προσδοκᾷ, ὄχι πιά μίᾳ πολεμικῇ ρεβάνς, ἀλλὰ μίᾳ βεβαίᾳ καὶ σταθερῇ ἀναγνώρισιν. Καὶ τὰ αἷτια καὶ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ πολέμου δὲν ὑπῆρξαν παρὰ ἀποκλειστικῶς οἰκονομικά. Ἀκμὴ μεγάλη ἐδῶ, βιομηχανικὴ, ἐμπορικὴ, παραγωγὴ—ἀντιζηλία ἀπὸ τῆς Δύσεως, σύγκρουσις, ἐπιβολὴ τοῦ καταδειχθέντος ἰσχυροτέρου καὶ ἄδικος ὑποδούλωσις τῶν λοιπῶν. Ἀπὸ τὰ εἴκοσι ἑκατομμύρια μαγυαρικοῦ πληθυσμοῦ μόνο τὰ ὀχτῶ αὐτῇ τῇ στιγμῇ ἀπέμειναν στὸ ἐλεύθερον, ἔδαφος. Τῆς ἀφῆρέθησαν οἱ μεγαλείτεροι σιτοβολῶνες καὶ τὰ σπουδαιότερα σιδηροδρομικὰ κλειδιά, τὴν ἀπέκλεισαν οἰκονομικῶς καὶ πάσχει ἀλλὰ χωρὶς νὰ ὀδύρεται. Ἡ κορὼνα ἔχει πέσει ἕως ὀγδόντα δικά μας λεπτά! Τὸ δῶσε—πᾶρε διεξάγεται με ἑκατομμύρια.

Πλὴν, ὅλα αὐτὰ δὲν σημαίνουν ὅτι ἡ Οὐγγαρία ἐξώφησε. Ἀπὸ τὴν σάρκες της γεννήθηκαν ἕνα σωρὸ νέα κράτη μεγάλα καὶ τρανὰ. Ὡς ἕνα κράτος μικρὸ, μικούλι, καὶ αὐτῇ, θὰ ζήσῃ, καὶ εἶναι ἔτσι ἀκόμη συμπαθητικώτερη γιὰ τὴν ἔχει καὶ θὰ ἔχῃ πάντα τὴν ὑπεροχὴ ἀπὸ τὴν κεκτημένη ταχύτητα τοῦ παλαιοῦ μεγαλείου της. Ἡ Βουδαπέστη μόνη εἶνε ὅλο τὸ Οὐγγρικὸν κράτος, πᾶς σήμερον, ὅτι ἐγενε, ἐγενε. Ἐχει ἀντιβασιλέα ἕνα ναύαρχον, περιώρισε τὸν προϋπολογισμὸν της στὸ μίνιμουμ, ἐπῆρε τὴν ἀπόφασιν καὶ ἰδοὺ τὴν ὥραιαν, ἐπιβλητικὴν, μεγαλοπρεπεῆς, καὶ στὸ νέο περιορισμένο ρόλον της.

Μίᾳ πόλιν ὁλόκληρην ἀπὸ πανύψηλα, ἀναρίθμητα, ἐργοστάσια μύρας, τὸ προάστειον Κεμπάνιον—καὶ ὕστερα ἡ Βούδα δεξιὰ καὶ ἡ Πέστη ἀριστερὰ στεφανώνουν ἀρμονικὰ τὸν πλατύτατον Δούναβι. Ὁ ποταμὸς ἐδῶ εἶνε τρεῖς φορές τοῦλάχιστο μεγαλείτερος ἀπὸ τὸ Σηκουάνα. Ἡ Πέστη ἔχει ἴσαμε 850 χιλ. κατοίκων καὶ ἡ Βούδα καμμιά ἑκατονπεννηνταριά. Μίᾳ γέφυρα κρεμαστή—ὑπεράνθρωπον σιδηρομηχανικὸν κατασκεύασμα, χάσμα ὀφθαλμῶν—ἡ γέφυρα τῆς Ἐλισάβετ καὶ τοῦ Φραγκίσκου Ἰωσήφ ἐνώνει τὰ δύο σημεῖα στὸ κέντρο τῆς ἀμφιπόλεως, λεωφόρος με πεζοδρόμια, ἀμάξια, αὐτοκίνητα, τράμ, καὶ παρατάσσονται παραλλήλως πλῆθος ἄλλο ποικίλων γεφυρῶν. Μίᾳ ἀπ' αὐτῆς, ἡ πρωταρχικὴ, ἔχει ἀκόμη τὸ ὄνομα τοῦ Σίνα, τοῦ Ἑλλήνος βαρῶνου Σίνα, τοῦ βαθυπλούτου ἐμποροῦ τῆς Βιέννης, τοῦ δωρητοῦ τῆς Ἀκαδημίας μας, ὁ ὁποῖος ἐξεκίνησε πλανόδιον ψιλικατζῆς ἀπὸ τὰ βουνὰ τῆς πατρίδας του, καὶ ἐγενε σιγὰ—σιγὰ ὁ σημαντικώτερος φιναντσιέρης τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης, ποῦ τὴν κρατοῦσε σὲ ὅλην τὴν ζωὴν ἀποκλειστικὰ στὰ στιβαρὰ χέρια του. Ἡ Πέστη εἶνε τὸ κύριον, τὸ κοσμικόν, τὸ κρατικόν, τὸ ἐμπορικόν κέντρον τῆς μαγευτικῆς διπλομητροπόλεως. Στὴν ὄχθη τῆς εἶνε καὶ ἡ ἀπεράντου ἐκτάσεως καὶ ἐκθαμβωτικῆς μεγαλοπρεπειᾶς ἑλληνικὴ ὀρθόδοξος ἐκκλησία, με σπίτια γύρω—γύρω δικά της καὶ μαγαζιά—μεσαιωνικὸν μοναστήριον ποῦ ἐγενε πρὸ διακοσίων ἐτῶν ἰδιόκτητο χτήμα τῆς παθοῦσης τότε παροικίας τῶν πλου-

σίων μας όμογενών. Στις έπιβλητικές και μυστικοπαθείς άπλωτές στοές τους έχαθήκαμε ώρες ολόκληρες με τὸ γηραλέο "Έλληνα πρόξενο, και από διάδρομο σὲ διάδρομο άνεκαλύψαμε τὸν αἰδεσιμώτατο παπᾶ—'Ορφάνιδη στὸ καλογηρικό του διαμέρισμα. Στὴν ἄλλη ὄχθη, ἀπέναντι τῆς μεγάλης γεφύρας, ὑψώνεται καταπράσινος ὁ λόφος με τὴν τσιταντέλλα, στὴν κορυφή τοῦ ὁποίου διακρίνονται καθαρά ἡ ἐπάλξεις τοῦ φρουρίου, καὶ γύρω σὲ καμπυλωτὸ περιστύλιο ὁ ἀνδριάς τοῦ 'Αγίου Γεράρδου, τοῦ μάρτυρος τῆς πόλεως, ὁ ὁποῖος διαδίδων τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ ἐρρίφθη ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους στὸ Δούναβι, κατακρημνισθεὶς ἀπὸ τὰ ἀπότομα ἐκεῖνα ὕψη στὸν ποταμό. 'Η πόλις οἰκίσθη κάποτε, μισὸν αἰῶνα περίπου πρὸ Χριστοῦ, ἀπὸ ἀποίκους τῆς κοσμοκρατορίας Ρώμης, ποῦ ἐδιάλεξαν τὴν τοποθεσία λόγω τοῦ ὄχυροῦ καὶ τῆς ἐξαιρετικῆς εὐφορίας τῆς. "Εκτοτε ἐπέδραμαν ἄλλεπάλληλα ὅλα τὰ γερμανικά φύλλα, εἰσέβαλαν ἡ μογγολικὲς ὀρδές, καὶ τὴν κατέκτησαν καὶ οἱ γενίτσαροι τοῦ Σουλταῖμάν, ἐγκαθιδρύσαντες ἐπὶ ἑκατὸν πενήντα σχεδὸν χρόνια ἐδῶ τὴν ἔδρα τοῦ βεζύρη των. Πλήθος χαμάμια ὑπάρχουν ἀκόμα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἀλλὰ ἐξ ἀντιθέτου πρὸς τὴν δημιουργία αὐτή, οἱ Τοῦρκοι κατεκρήμνισαν ἀνηλεῶς τὰ περιφημότερα μνημεῖα τοῦ μεσαιῶνος. 'Η Βούδα ("Οφεν ἡ πρώτη ὀνομασία τῆς) ἐπάλαψε ἀπεγνωσμένη ἐπὶ αἰῶνες πρὸς τὴν Πέστη. Δηλαδή οἱ ντόπιοι ἀποτραβήχθηκαν στὴν ἀριστερὴ ὄχθη—ἡ ὁποία γιαυτὸ καὶ εἶνε πῶς πολυκατοίκητη—καὶ ἡ δεξιὰ ἀπέμεινε ὡς δέκτης πάσης εἰσβολῆς. Οἱ Αὐστριακοὶ με λύσσα ἐπετίθεντο κατὰ τῶν Οὐγγρων, ἀπὸ τὸ κάστρο ἐκεῖνο τὸ ἀπέναντι, ἕως ὅτου μιὰ μέρα ὠμονόησαν, καὶ ἡ σημερινὲς γέφυρες ἐγεφύρωσαν τὸ χάσμα διὰ παντός σ' ἓνα ταιριαστὸ σύνολο.

'Η σημερινὴ Βουδαπέστη εἶνε οὐσιαστικῶς τὸ ἄθροισμα πολλῶν καὶ διαφόρων μικρὸν πόλεων ποῦ με τὸν καιρὸ συνενώθηκαν. Κάτι παρόμοιο ποῦ θὰ συμβῇ στὸ ἐγγὺς μέλλον με τὴν 'Αθήνα, τὸν Πειραιᾶ, τὴν Κηφισιά, τὸ Μαροῦσι καὶ τὰ Φάληρα. Τὰ ἔχνη τῆς ἐπερχομένης αὐτῆς συνενώσεως φρουρίου καὶ οἰκισμοῦ ἐπροφθάσαμε νὰ τὰ ἰδοῦμε ἐν τῷ γίγνεσθαι πρὸ ἡμερῶν στὸ Τέμεσ-βαρ «Βάρ»—φρούριο. 'Επειδὴ γύρω σὲ κάθε φρούριο, ἐσχηματίζετο λόγω ἀσφαλείας ὁ οἰκισμός, ἡ λέξις συνεπληρώθη: «βάρος» - πόλις. Τέτοια βάρη ὑπάρχουν στὴ Βουδαπέστη πάμπολλα. Κριστιαναβάρος (πόλις τῆς Χρηστίνας), Μπελβάρος (ἐσωτερικὴ πόλις ἢ μᾶλλον λευκή), Λιποτβάρος (πόλις τοῦ Λεοπόλδου) Τερεσβάρος (τῆς Θηρεσίας, Τερέζας), 'Ερζεμπετβάρος (τῆς 'Ελισάβετ), Ζοζεφβάρος (τοῦ 'Ιωσήφ) καὶ λοιπά, καὶ λοιπά ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς. 'Η πόλις ὑπῆρξε ἐπίμαχος ἀνέκαθεν.

Οἱ καισαροβασιλεῖς τῆς δυαδικῆς μοναρχίας, ποῦ ἦσαν ταῦτοχρόνως αὐτοκράτορες τῆς Αὐστρίας καὶ βασιλεῖς τῆς Οὐγγαρίας, ἐκύτταζαν τὴ Βουδαπέστη σὰν τὰ μάτια τους. Κ' ἐπειδὴ ἡ Πέστη εἶχε τόσα πλούτη, ἐστρέφοντο κυρίως πρὸς τὸ "Οφεν (Βούδα) γιὰ νὰ μὴν ἔχη κι' αὐτὴ

παράπονο. 'Εκεῖ, στὴ δεξιὰ ὄχθη τοῦ νεροῦ εἶνε τὰ μαγικά παλάτια με τοὺς τρούλλους καὶ τοὺς ἀνυψωμένους σὲ κολῶνες χρυσοὺς ἀετοὺς, ὅπου μέσα σὲ χλιδὴ ἀπερίγραπτη ἐπρωτιμοῦσαν οἱ 'Αψβούργοι ν' ἀποσύρωνται, μακριὰ ἀπὸ τὴ διπλωματικὴ ὄχληση τῆς Βιέννης, τὸν καιρὸ τῆς κοσμοκρατορικῆς παντοδυναμίας των.

Γύρω ὁλόγυρα ἀπὸ τίς δύο ὄχθες παραστέκουν δύο κόσμοι μυθικῆς λεπτοουργίας καὶ λαμπρότητος, δύο ἀτελείωτες σειρὲς μεγάρων, ποῦ εἶνε ἢ παλάτια, ἢ ξενοδοχεῖα, ἢ τράπεζες, ἢ Βουλές, ἢ δικαστήρια, ἢ φρούρια, ἢ ἐργοστάσια, ἢ μουσεῖα με Ρέμπραντ, με Μουρίλο, με Βάν Ντάικ, με Τεοτοκόπουλο—δύο σειρὲς με τὰ πῶς ἐκπληκτικὰ οἰκοδομήματα ποῦ ἐτεχνούργησε ὁ πῶς σπάταλος πλοῦτος καὶ ὁ πῶς φίνος πολιτισμός, δύο σειρὲς ποῦ μπροστὰ τους παραδίδει τὰ ὅπλα μετουσιωμένη ἡ ἀνθρωπίνη ὑπαρξις. Καὶ καταμεσῆς τοῦ ρεύματος, ἓνα τεράστιο ἀνθισμένο νησί, τὸ νησί τῆς 'Αγίας Μαργαρίτας, τῆς θρυλικῆς Μάρτζιτ, κόρης τοῦ μεσαιωνικοῦ βασιλέως Μπέλ, ἓνα νησί ποῦ πολὺ φοβοῦμαι ὅτι ἡ ἀπόπειρα τῆς περιγραφῆς του θ' ἀποβῇ ἀπλῶς μιὰ σκιὰ ἀδύνατη, καὶ πολὺ δύσκολα θὰ τὴν καταπιαστῇ ὁ ὑποφαινόμενος ὅταν σκύψῃ στὸ χειρόγραφο μετὰ τὸν περίπατο.

Καὶ ὅμως ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ τρόπος νὰ τυπώσουμε σὲ εἰκόνες ὅλη τὴ Βουδαπέστη, τὸ ἄφθαστο αὐτὸ κομφοτέχνημα, καὶ νὰ εἰσδύσουμε σὲ ὅλους τοὺς τρόπους τῆς ζωῆς τῆς, γιὰ νὰ ξυπνήσουμε μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ νεοέλληκος τὴν ἀνάγκη νὰ κινηθῇ πρὸς τὰ ἔξω ὀλοταχῶς καὶ νὰ προσαρμοθῇ στὰ ὑποδείγματα τοῦ ἀληθινοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ. 'Η ἐκδρομὴ ἢ δικὴ μας ἕως ἐδῶ θὰ ἦταν εὐτύχημα νὰ μποροῦσε νὰ γίνῃ τὸ σύνθημα μιᾶς γενικῆς καὶ συστηματικῆς ἐξορμήσεως ἀπὸ τὸν τόπο μας, ὥστε νὰ ἰδοῦν ὅλοι με τὰ μάτια τους τὸ τί συμβαίνει ἐδῶ, νὰ τὸ ἐντυπώσουν, νὰ τὸ χαράξουν μέσα τους βαθειά, καὶ σιγά-σιγά καθέννας με τὸν κύκλο τῆς ἰδικῆς του δράσεως νὰ μεταφέρῃ στὸν τόπο μας, ὅπου ἡ γκρίνια καὶ ἡ ἀμάθεια ἀφήνει τὸ τόσο μας σφρίγος χωρὶς κατεύθυνση νὰ τὸ τρῶῃ ὁ μαρasmus τῆς ἀκινήσιος καὶ τῆς τεμπελιάς.

Γόησσα Βουδαπέστη, πόλις φιλημένη ἀπὸ τὴ δροσιὰ τοῦ Δουνάβεως, ἔχεις τόση χαρὰ στὴ ζωὴ σου ποῦ θὰ μᾶς ἔδινες σφρίγος γιὰ κάθε δημιουργικὸ ὄργανο ἂν ἦσουν πατρίδα μας.

Η ΒΙΕΝΝΗ ΜΕ ΤΑ ΠΑΛΑΤΙΑ ΤΗΣ

Εὐλογημένοι ἄς εἶνε, χίλιες φορές, οἱ ἄνομοι βασιλεῖς, οἱ αὐτοκράτορες, οἱ ἡγεμόνες, οἱ σκηπτοῦχοι, οἱ καίσαρες, οἱ δυνάστες, οἱ τύραννοι, ὅλοι ὅλων τῶν αἰώνων οἱ αἰμοβαφεῖς ἐστεμμένοι—διότι στὸν πυρετὸ τῆς ἀκολασίας τους, στὴν ἀνία ποῦ τοὺς ἔδερνε στὴν ἄσκοπη ζωὴ τους, προσέφεραν στὴν ἀνθρωπότητα ἀκουσίως τὸ μεγαλείτερο ἀγαθὸ: ἔχτιζαν πα-

λάτια! και μόνο γιαυτό θάπρεπε να τους συγχωρηθῇ κάθε ἀμάρτημα. Ἡ Βιέννη, μοναδική σὲ ὅλο τὸν κόσμον, εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν πόλις τῶν παλατιῶν. Οἱ τραγικοὶ Ἀψβούργοι ποὺ τόσο δίκαια κάποιος τοὺς παρωμοίασε με τοὺς ἐγκληματικούς Λαβδακίδας τῶν ἀρχαίων Θηβῶν ἐφτακόσια ὀλόκληρα χρόνια ἐθεμελίωσαν ἀκατάπαυστα κολοσσούς, γιὰ νὰ ἀποθαρμάζουμε τώρα ἐμεῖς ὡς σύνολο τὸ ἐξάισιο αὐτὸ σύμπλεγμα τῶν τόσων λαμπρῶν οἰκοδομῶν. Οἱ ἄρχοντες εἶνε μάταιοι ἐγωῖστές καὶ χτίζουν καὶ ὀρθώνουν τοίχους καὶ τοὺς σκαλίζουν καὶ τοὺς στολίζουν γιὰ νὰ ὀχυρωθοῦν μέσα με ὅλα τὰ ἀγαθὰ, καὶ παραισθητοῦν καὶ πιστεύουν ὅτι μ' αὐτὰ θὰ ξεγελάσουν τὴν μοῖρα τους, ποὺ εἶνε ἴδια καὶ ἀναλλοίωτη με κάθε ἄλλον θνητό. Ἀλλά, ἡ ζωὴ ποὺ συμβαίνει νὰ εἶνε ἀκόμα πονηρότερη ἀπ' αὐτούς, τοὺς ἀφήνει, τοὺς κυττάζει ἀπὸ ψηλὰ με σαρκασμό, καὶ ὅταν τὸ ρωλοῖ σημαίνει τὰ ὠρισμένα δευτερόλεπτα, ἐμπρός, τοὺς συμμαζεῖ ὅλους ἀνεξαιρέτως στὸ γενικὸ προσκλητήριο. Τὸ σκληρὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου εἶνε ἡ παρηγοριά καὶ ἡ ἀνακούφιση τῶν φτωχῶν. Ἐξ ὀνόματος ὅλων τῶν ἀκτημόνων τῆς οἰκουμένης, τῶν ἀστέγων τῶν πλανήτων, τῶν ἐνδεῶν, ἐκδικούμεθα: ὀρίστε—ὑπάρχει κάπου ἐκεῖ κοντὰ στὸν Ἅγιο Στέφανο, με τὴν καθεδρική ἀνάγλυφη ρομφαίαν τοῦ ὑπερηφάνου πύργου του, ὑπάρχει μία ὑπόγεια κατακόμβη, μιὰ σκοτεινὴ καταπαχτή, στὰ μαῦρα βάθη τῆς ὁποίας εἶνε συσκευασμένα ἓνα βουνὸ ἀπὸ ἀνθρώπινα κόκκαλα!

Εἶνε οἱ σκελετοὶ τῶν αὐτοκρατόρων καὶ τῶν ἀρχιδουκῶν. Ἀπὸ πάνω τους, ἡ φρεσκοσιδερομένη ἀσφαλτος γυαλίζει ἀδιάφορη, πλήθος ἡ πλανόδιες πωλήτριες τῆς ἀγάπης καμώνονται ὅτι ἐρωτοτροποῦν πρὸς κάθε διαβάτη, τὸ βράδυ ἡ βροχὴ ἀντιφεγγίζει τὰ ράμφη τῶν ἀναμμένων φαναριῶν, τὰ αὐτοκίνητα τρέχουν βιαστικά, καὶ ὁ κόσμος, ὁ κοσμάκης μπανοβγαίνει ἐλεύθερα στὰ παντέρημα παλάτια, ποὺ εἶνε χτῆμα μόνο τῆς πλατεῖας καὶ ἀτελείωτης ζωῆς, τῆς αἰωνιότητος.

Τί καὶ ἂν ἔχτιζαν, καὶ ἂν ἐπάλευαν; Ἀπὸ ὅλη ἐκείνη τὴ σπατάλη τῆς τρυφῆς, δὲν τοὺς ἔμεινε παρὰ ἡ ἀραχνιασμένη κατακόμβη, ἡ ὑγρὴ, ἡ φρικιαστικὴ καταπαχτή. Τὰ ἄλλα ὅλα ἀνήκουν σ' ἐμᾶς, σ' ἐμένα αὐτὴν ὥρα ποὺ τὰ σεργιανίζω με μερικὲς κορῶνες στὴ φοῦχτα τοῦ τσιτσερόνε, στὸν ἄλλο αὐριό ποὺ θὰ περάσῃ, σὲ ὅλους μαζὴ ποὺ περπατοῦν καὶ ἀναπνέουν καὶ χαίρονται τὸ ἐκπαλγο θάμβος τοῦ θεοῦ αὐτοῦ πανοράματος. Ὡς εἶνε εὐλογημένοι, λοιπόν, ἐκ τῶν ὑστέρων οἱ ἄνομοι κυρίαρχοι ποὺ ἀκουσίως προσέφεραν στὴν ἀνθρωπότητα τὸ μεγαλείτερον ἀπ' ὅλα τὰ ἀγαθὰ: τὸ πλούσιο θέαμα, με τὰ ἔργα τους. Κακὰ εἶνε τὰ ψέμματα: ἡ ἀργία δὲν εἶνε καθόλου ὄνειδος. Εἶνε ἡ πιὸ δημιουργικὴ στιγμή τῆς ζωῆς. Ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ τὰ μέσα ν' ἀργῇ κανεὶς. Καὶ τότε βάζει τοὺς ἄλλους νὰ δουλεύουν, τοὺς κουτούς, καὶ φτιάνουν ἀριστουργήματα ὑπὸ τὴν ἐμπνευσμένη του πνοή, τὴν πνοὴ ποὺ ἡ ἀργία τὴν πλουτίζει με δη-

μιουργικά φτερά. Οἱ βασιλεῖς ὑπῆρξαν ποιηταί, ἀκριβῶς διότι ἦσαν ἐξ ἐπαγγέλματος ἄεργοι. Καὶ εὐτυχῶς ὅτι ὑπῆρξαν στὸν κόσμον ἐπὶ κάμποσο καιρὸ μερικοὶ τέτοιοι ἄεργοι νὰ φροντίσουν ὥστε νὰ βρίσκουμε μιὰς ὥρας ἀναψυχὴ κ' ἐμεῖς οἱ ἄλλοι, οἱ κακόμοιροι, οἱ εἰλωτες, οἱ φουκαράδες, οἱ χαζοὶ καὶ ἀποχαυνωμένοι ταξειδευταί.

Στὴ Βιέννη δὲν προφθάνει κανεὶς νὰ χάσῃ μέσα σὲ θησαυροὺς παλατιῶν. Ὅλα, μὰ ὅλα, εἶνε παλάτια. Ἡ μᾶλλον ἦσαν μιὰ φορὰ καὶ ἓνα καιρὸ. Στὸ Κόμπεντζλ, μιὰ μαγευτικὴ ἐξοχὴ ἐπὶ δασωμένου ὑψώματος, τὸ ξενοδοχεῖο ὅπου ἔχει τεχνουργηθῇ στὴν κορυφῇ, δὲν θὰ συνέφερε ποτὲ σὲ κανένα ἐπιχειρηματία νὰ ἀνεγερθῇ τόσο πολυτελές, ἂν δὲν εὕρισκετο μιὰ μέρα ἐντελῶς ἔτοιμο. Ἦταν παλάτι κι' αὐτό. Τὸ παλάτι κάποιου δουκὸς ποὺ ἀγνωμόνως οὔτε τὸ ὄνομά του δὲν σκεφθῆκαμε νὰ ἐρωτήσουμε, οἱ ἄθλιοι. Στὰ σαλόνια του, τοὺς κήπους, τοὺς περιπάτους, τίς βεράντες τοῦ περιφερόμεθα ἀμέριμνοι, ἐνῶ ἡ βιεννέζικη ὀρχήστρα ὀργιάζει γύρω ἀπὸ ὀλάνθιστες τριανταφυλλιές, καὶ Φραγκοφόροι θεράποντες παραμερίζουν με εὐλάβεια στὸ διάβα μας μαθημένοι νὰ ἔχουν ὑψηλοὺς ἀφεντᾶδες νὰ τοὺς ὑπηρετοῦν. Ὁ! τί τὰ θέλετε. ἡ δημοκρατία ὀφείλει πάρα πολλὰ στοὺς καημένους τοὺς βασιλεῖς. Τῆς προσέφεραν τίς πολυτιμώτερες τῶν ὑπηρεσιῶν. Τὸ ξενοδοχεῖο ποὺ καταλύσαμε, τὸ ἄλλο, ἐντὸς τῆς πόλεως, ἔχει τραπεζάκι γιὰ γράψιμο, ἀραβούργημα σὲ ἔβνο, καὶ—ἀμαρτία ἐξωμολογημένη—τῶχα κάνει σαλεπιτζίδικο με τίς στάχτες τοῦ σιγαρέττου μου. Ἀπὸ προχθὲς κρούω νωχελῶς ἓνα τύμπανο ποὺ εἶνε κρεμασμένο δίπλα μου, καὶ τὸ γκαρσὸν τσακίζεται νὰ σαλιώσῃ τὸ γραμματόσημο ἀπάνω στὸ φάκελλο γιὰ νὰ ταχυδρομήσω τίς ἀνταποκρίσεις μου. Στὶς κολῶνες τίς ὀρθές, ὅλο ἀπὸ σπάνιο πολύχρωμο μάρμαρο ποὺ τὰ νερά του ἀντανακλοῦν σὰν σὲ καθρέφτη στὸ ἄσπρο φῶς τοῦ ἡλεκτρικοῦ, εἶνε στήμενες ἀνάγλυφες ἐστιάδες ποὺ ἀκίνητες κρατοῦν λαμπιόνια στὰ ἀπλωμένα χέρια τους. Ὅλα αὐτὰ γιατί; Μήπως γιὰ τὸ ψωροκατοστάρικο τῆς ἡμερησίας διαμονῆς;

Ἦταν παλάτι λοιπόν κι' αὐτό, ἀπλούστατα, ποῖος ξέρει ποίων φοβερῶν καὶ τρομερῶν σπαθοφόρων πρὶν γίνῃ ξενοδοχεῖο. Εἶχαν κοπιᾶσει μεγιστάνες μερόνυχτα, χρόνια καὶ χρόνια, νὰ τοποθετήσουν κάθε λεπτομέρεια στὴ θέση τῆς, ὥστε νὰ μᾶς περιμένῃ στὴν ἐντέλεια αὐτὸ τὸ ἀπερίγραπτο κομφορ. Ὁ! ὅλα καὶ ὅλα. Ἡ φτώχεια θέλει καλοπέραση καὶ ἡ δημοκρατία ἀνάκτορα. Ὡς εἶνε εὐλογημένη ἡ στιγμή ποὺ δὲν ἐβιάστηκε ἡ ἀνθρωπότης νὰ ἐπιβάλῃ προῶς τὸ ἰσόνομον πολίτευμα, καὶ ἔδωκε ἔτσι ὅλο τὸν ἀπαιτούμενο καιρὸ στοὺς ἀνησυχόρους μονάρχας νὰ μᾶς περιποιηθοῦν ἐν τῷ μέλλοντι...

Δὲν εἶνε δὲ μόνο τὰ παλάτια, τὰ μεγάλα παλάτια αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ, τὰ ὁποῖα, ἐπὶ τέλους, ἔχουν ἀξία ἀπλῶς διακοσμητικῇ. Εἶνε ἡ ὅλη παλατιανὴ διάταξις τῶν πραγμάτων, ἓνα θέλγητρο τῆς καθημερινῆς ζωῆς ὁ-

λωσδιόλου ξεχωριστό, πού δέν θά γινότανε καθόλου ἂν δέν εἶχαν ἔργα-
οῦν γι' αὐτό μέ ζήλο καί μέ σύστημα—ἀπό τόν ἀχόρταγο καί ἀχαλίνωτο
ἐγωισμό τους, ἀδιάφορο—οἱ ποτέ βασιλεῖς. Πρέπει νά διεισδύσῃ κανεῖς
στή νοοτροπία ἐνός ἰσχυροῦ ἡγεμόνος, γιά νά ἐξηγήσῃ αὐτομάτως, μέ
κλειδί πασπαρτοῦ, τή Βιέννη καί τὸ μυστικό τῶν χαρίτων της. Οἱ βασι-
λεῖς ἐννοῦσαν νά κάνουν ὅλη τή ζωὴ χτήμα τους. Καί ἐπειδὴ μέ τή ζωὴ
δέν μπορεῖ νά τὰ βάλῃ κανεῖς, μετέπεσαν μέ τὸν καιρὸ ἀναποτρέπτως
στο ἄντίθετο; Ἔγιναν, δηλαδή αὐτοὶ καί τὰ ἔργα τους χτήματα τῆς
ζωῆς! Γιά ν' ἀνεγερθῇ τὸ "Οφμπουργκ—ἢ καί ἀπλῶς Μπούργκ—τὸ κεν-
τρικὸ καισαρικό ἀνάκτορο τῆς Βιέννης, διετέθησαν κόσμοι ὁλόκληροι. Ἀ-
πεκλείσθη μέ ἐνοπλὴ φρουρά καί κιγκλιδώματα τὸ ὠραιότερο μέρος τῆς
πόλεως! Τί τοὺς πληρώνεις λοιπόν! Ἦθελαν ἀπλῶς τὴν εὐκολία τους.
τὴν εὐκολία μας θέλουμε καί μεῖς, καί γιά νά περάσουμε ἀπὸ τὸν ἐμπο-
ρικὸ δρόμο εἰς τὸ καφφενεῖο ὅπου ἔχουμε δώσει ραντεβού. Λέμε ἀπλου-
στατα στο σωφὲρ νά συντομεύσῃ τὴν ἀπόσταση, καί ἔτσι περνοῦμε ἀνά-
μεσα, ἀποκάτω, ἀπὸ τίς πύλες καί τὰ ἀψιδωτὰ καί χαώδη προπύργια τοῦ
Φραγκίσκου Ἰωσήφ, καί ἂν μᾶς ἔρθει τὸ κέφι, μποροῦμε καθὼς τρέχει
τὴ ταξὶ νά φτύσουμε καί ὀλίγον τι εἰς τὸ πλιθόστρωτο τῆς τέως αὐτο-
κρατορικῆς αὐλῆς! Τί ἔχουμε νά χάσουμε; Ἔφτασαν οἱ εὐλογημένοι
μέσα σ' αὐτὸ τὸ παλάτι ἕνα θέατρο, μὰ τί θέατρο εἶν' αὐτό; Θαῦμα
ιδέσθαι. Καί τὸ εἶχαν ἀπηγορευμένο διὰ τὸ κοινόν. Τόσο πολὺ πρᾶγμα
τί τοὺς χρειαζότανε; Γιατί τάχα νά μὴν δικαιούμεθα νά πᾶμε κ' ἐμεῖς—
ὅπως μιὰ χαρὰ ἐπήγαμε χθὲς βράδυ—νά ἰδοῦμε τὸν Ραοῦλ Ἀσλάν σ'
ἕνα «Ἀμλέτο» πού δέν θά τὸν ξεχάσουμε ποτέ;

Ἐσκάρωσαν, πού λές, καί μιὰ βιβλιοθήκη στο ἴδιο ἀνάκτορο. Πάντα
ταῦτα, ἐννοεῖται, εἰς ξεχωριστὰ καλλιμάρμαρα κολοσσιαῖα παραπήγματα.
Μιὰ βιβλιοθήκη μ' ἕνα ἑκατομμύριο—ἕνα σωστὸ ἑκατομμύριο τόμους.
Ἐφυλάκιον τὰ πιὸ σπάνια καί πιὸ χρήσιμα βιβλία, χωρὶς κἂν ν' ἀνοί-
γουν φύλλο ποτέ, καί ὁ κοσμάκης κατεδικάζετο νά μένῃ στραβός. Τώρα
εἶνε εὐλογία κυρίου νά βλέπῃ τοὺς σοφοὺς, τοὺς διοπτροφόρους πού
κουβαλιοῦνται ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς γῆς καί ξημεροβραδυάζονται σκυμμέ-
νοι στὴν ἀνάγνωση. Τὸ Μπελβεντέρε—ἄλλο ἀνάκτορο—κατέχει ἑκτασὴ
ὁλόκληρης πόλεως. Τὸ ἔχτισε ὁ Εὐγένιος τῆς Σαβοΐας, ὁ σταυροφόρος
ὁ συμπεθερέφας μέ τὸ Βυζάντιον διὰ τοῦ γάμου του μετὰ τῆς ἰδικῆς μας
Θεοδώρας τῆς Κομνηνῆς, καί τὸ ὠνόμασε ἀνάκτορον «Τέρψεως»! Οἱ
Ἀψβούργοι ἐγκατέστησαν ἐκεῖ μέσα ἕνα μικρὸ ἄς τὸ ποῦμε ὑποκατά-
στημα τῶν θησαυρῶν ζωγραφικῆς πού τοὺς ἐπερίσσευσαν. Σήμερα μορ-
φώνει ἐκεῖ μέσα ὁ κοσμάκης τὸ καλλιτεχνικὸ του αἶσθημα, καί οἱ μηχανι-
κοὶ σπουδάζουν ἐπὶ τόπου τὰ μυστήρια τῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Εἰς τὸ ὄνει-
ρῶδες Σεμπρόν, πάλι, μέ τὰ κινέζικα σαλόνια καί μέ τὰ πάρκα του τὰ
ψαλλιδισμένα ὡς εἶδος πράσινα πανύψηλα τοιχώματα, ὅταν βραδυάζῃ, τὰ

ἐρωτευμένα ζευγάρια τοῦ λαοῦ διολισθαίνουν σὰν σκιὲς σφιχτοπιασμένες
ἀπὸ τὴ μέση κάτω ἀπὸ τὴ σκέπη πού τοὺς παρέχουν τὰ πυκνὰ γεφυρω-
τὰ φυλλώματα, καί τὴν ἄφωνη ἐξομολόγησή τους σιγοντάρει τὸ ἀνατρί-
χασμα τῆς αὐρας ὡς ἐπιθαλάμιον ἐμβατήριον. Τὰ πάντα ἀπέκτησαν
προορισμό, καί ἡ δημοκρατοποιημένη μεταπολεμικὴ Βιέννη τὰ καμαρώνει
καί τὰ χαίρεται...

Ἀλλὰ καί πολλὰ ἄλλα κατέλιπαν οἱ καὶ μένοιοι βασιλεῖς. Ἐμαθαν,
πρὸ παντός, μέ τὸ παράδειγμά τους, τὸ πλῆθος νά καλοπερνᾷ. Τοῦ ἐκκλη-
ροδότησαν τὴ χλιδῇ, τὴν ἀναψυχῇ, τὴν εὐμάρεια, τὸ μεγαλεῖο καί τὴν
ἀπόλαυση. Διότι πρέπει νά σημειωθῇ ὅτι στὴ Βενετία ὅπου ὁμοίως ὑπάρ-
χουν μνημειώδη παλάτια, καί στο Παρίσι ἀκόμη, δέν συμβαίνει ἀπολύ-
τως τὸ ἴδιο. Ἐδῶ, δηλ. ἡ αὐτοκρατορία ἐπέζησε κατὰ τὸν τελευταῖο προ-
νομιῶχο αἰῶνα πού ἐτελειοποιήθησαν τὰ μέσα διὰ τῶν ἐφευρέσεων, ἐνῶ
οἱ δόγηδες ἐζοῦσαν πρωτόγονα. Καί οἱ Λουδοβίκοι ἐστεροῦντο στοιχειώ-
δη πράγματα. Κυρίως τοῦ φωτός καί τῆς κινήσεως, ἀφοῦ ἔλειπε ὁ ἡλεκ-
τρισμός. Στὴ Βιέννη ὅμως οἱ Ἀψβούργοι ηὐτύχησαν νά τὰ γευθοῦν
ὅλα, τόσο λίγο βέβαια, ἀλλὰ πάντως ὅσο ἦταν ἀρκετὸ γιά νά τὰ μετα-
δώσουν—ἀκουσίως, φυσικά—στὴν ὁλότητα. Ἔχουμε, λοιπόν, τὸ φαινόμε-
νον μιᾶς ἐντελῶς συγχρόνου ἡγεμονικότητος. Ἡ ζωὴ τῶν εὐκολιῶν στὴ
Βιέννη κυλάει σὰν ἕνα ποίημα μέσα στὴν καθημερινὴ ζωὴ. Κάθεται στο
κοινότερο ρεστωράν νά φᾶς καί κάτω ἀπὸ τὸ τραπέζι σου σὲ περιμένει
ἕνα ἀκουστικὸ νά τὸ ἐφαρμόσῃς στ' αὐτιά σου καί νά εὐφραίνεσαι, καθ'
ὅλη τὴ διάρκειά τοῦ γεύματος, τὴ γλυκύτερὴ μουσικὴ—βιεννέζικη γάρ—
μέ τὸ ραδιόφωνο. Θέλεις ψάρι τοῦ ποταμοῦ; Δέν τὸ διαλέγεις γραμμένο
στὴ λίστα, ἀλλὰ σὲ μιὰ γυάλινη νταμιτζάνα, ὅπου σιγοπαίζει ὁλοζών-
ταον μέ τὸ νερό. Τόσο, πού τὸ λυπᾶσαι τὸ κακόμοιρο καί σοῦ κόβεται ἡ
ὄρεξη. Πέφτεις νά κοιμηθῇς καί δίπλα στο προσέφαλό σου εἶνε τὸ τηλέφωνο,
νά μιλήσῃς, χωρὶς βάσανα καί βλαστήμιες, ὅπουδῆποτε τῆς Εὐρώπης θε-
λήσης, ἐξαιρουμένων βέβαια τῶν Ἀθηνῶν, αἱ ὁποῖαι εἰς ὅλα τὰ τοιαῦτα
κατὰ κανόνα ἀποτελοῦν ἐξαίρεσιν. (Ζήτω ἡ αὐτοτέλεια, τὸ νοῦ σας παι-
διά ἐκεῖ κάτω, μὴ τυχόν καί μᾶς πιάσουνε κορόϊδο οἱ κουτόφραγκοί).
Ὅσο γιά καφεδάκο, ἀρκεῖ νά τραβᾷ ἡ καρδιά σας καί ὅ,τι ὥρα νᾶνε ἀ-
γρυπνεῖ μπρὶκᾶκι ἐφηρμοσμένο μέ ἡλεκτρικὴ πρίζα στο κομοδίνο σας!
Στὰ θέατρα—καί γενικῶς στὰ διάφορα μαγαζιά, ἀλλὰ πρὸ παντός στὰ
θέατρα—ἡ πόρτες (τὰ πορτοφύλλα) ἀνοίγουν ὅλα πρὸς τὰ ἔξω καί μοῦ
φανήκανε ἀνάποδες. Εἶνε καί αὐτὸ ἕνα ἀπὸ τὰ ἀμέτρητα μυστικά τοῦ με-
λετημένου, τοῦ ἐξελιγμένου, τοῦ πιὸ ραφιανάτου πολιτισμοῦ: μέ τίς πόρ-
τες πρὸς τὰ μέσα—ὅπως τίς ἔχουμε ἐμεῖς—εἶνε δύσκολο νά ὁρμῇ ὁ
κόσμος σὲ περίπτωσι πυρκαϊῆς ἢ ἄλλου δυστυχήματος. Τὴ φωτιά ἢ
Βιέννη τὴν ἔχει τρομάξει καί τὴ φοβάται πολὺ. Μιὰ φορὰ καί ἕνα καιρὸ,
σὲ κάποιο θέατρο ἔγινε κάρβουνο σύσσωμὸ τὸ κοινόν. Εἶδα στο νεκρο-

ταφείο τὸν ὀγκώδη ὁμαδικὸ τάφο τῶν ἀγνώστων. Τὸ δις ἐξαμαρτεῖν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ καὶ μάλιστα οὐ πόλεως σοφῆς. Καὶ ἡ Βιέννη πράγματικῶς ἦτο σοφῆ. Κανένα πάθημα δὲν περνάει χωρὶς νὰ τοὺς γίνη μάθημα. Ὅχι ἀνωφελῆς νεοελληνικὴ ἀρθρογραφία διὰ τὰ «κακῶς κείμενα» καὶ στὰ παλιά τὰ παπούτσια οἱ ἀστυνόμοι, οἱ δήμαρχοι, οἱ ὑπουργοί. Ἀμέσως, λοιπόν, τὴν ἐπομένη εἰς ἐνέργεια οἱ ἀνάποδες πόρτες καὶ εἰς τὸν πύργο τοῦ ἁγίου Στεφάνου μιὰ εἰδική φρουρά ἰσοβίως ὁλονυκτοῦσα ν' ἀναγγέλλῃ τὴν ἐμφάνιση τοῦ πυρός. Ἐκεῖνο ὅμως γιὰ τὸ ὁποῖο οἱ βασιλεῖς καὶ τὰ παλάτια ἐργάσθηκαν γιὰ νὰ τὸ φθάσουν σὲ ἀποθέωση εἶνε ἡ τέχνη τῆς ἐπιπλώσεως. Εἶδα ἐπιπλά τῶν Βουρβόνων στὴ Γαλλία ποὺ ἐκμηδενίζουν σὲ καλλιτεχνικότητα τὴ ζωγραφικὴ καὶ τὴ γλυπτικὴ, ἀλλ' αὐτὰ ἐσταμάτησαν ὠρισμένη ἐποχὴ καὶ ἔχουν μόνο τὴν ἀξία τοῦ ρυθμοῦ. ἡ Βιέννη ἐπῆρε τὸ ἐπιπλο ἀπὸ τὸ παλάτι καὶ τὸ μετέφερε παντοῦ. Ἡ ἐπιπλοποιία τῆς εἶνε ἄλλο πρᾶγμα. Εἶδα μιὰ τελευταία ἐκθεσι ὄλο σαλόνια καὶ κρεββατοκάμαρες μαρκετερί, νὰ χάνῃς τὸ νοῦ σου. Ἀλλὰ μήπως ἦταν ἀνάγκη νὰ περιέλθω εἰδικῶς τὰ διαμερίσματα τῆς ἐκθέσεως; Στὸ δωμάτιό σου, στὸ καφνεῖο, στὸ μαγαζὶ ποὺ ψωνίζεις, τὰ ἐπιπλά σὲ κάνουν καὶ σταματᾶς ἐκθαμβος. Ἀριστουργήματα. Εἶνε ἓνα ἀπὸ τὰ ἀποκλειστικὰ χαρίσματα τῆς Βιέννης κι' αὐτό. Τῶχει τὸ νερό, θὰ ἔλεγα. Ἡ μᾶλλον τῶχει τὸ παλάτι ποὺ ἐγύμνασε τοὺς μαστόρους ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ. Τὸ παλάτι, τὰ παλάτια, ποὺ ἔπρεπε ν' ἀδειάζουν κάποτε, νὰ μείνουν χωρὶς τοὺς βασιλεῖς γιὰ νὰ κάμουν τὴ Βιέννη ἀπὸ μιὰ περιωρισμένη καὶ πρόσκαιρη ἔδρα τῶν Ἀψβούργων, μίαν ἀπέραντη καὶ παντοτεινὴ ἔδρα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ...

ΜΙΑ ΝΥΧΤΑ ΣΤΗ ΒΑΡΣΟΒΙΑ

Στὴ Βαρσοβία ἐπεράσαμε κάμποσες νύχτες, ἀλλὰ ἐκείνη ἡ νύχτα ἢ πρώτη μὲ τίς φρέσκες ξαφνικὲς ἐντυπώσεις τῆς, θὰ μᾶς μείνῃ ἀλησμόνητη.

Ἐφθάσαμε βραδάκι, μὲ τὰ φῶτα, καὶ δὲν ἐκλείσαμε μάτι ὡς τὸ πρωῒ. Γιατί ἡ Βαρσοβία δὲν περνάει τὴ νύχτα στὸ κρεββάτι τῆς. Τρώει, πίνει, μεθάει, χορεύει καὶ γλεντᾷ. Ξημερώνεται.

Ἦτανε νόχτα τῆς πρωτομαγιάς, καὶ ἀξίζει νὰ περιγραφῇ μιὰ τέτοια ἀνοιξιάτικη νύχτα τοῦ βορρᾶ. Οἱ νύχτες ἐκεῖ ἀπάνω εἶνε ἄσπρες καὶ ἀτελείωτες, στολισμένες ἀπὸ χιλιάδες γυναῖκες, καὶ νανουρισμένες ἀπὸ τὴν πιὸ τρελὴ μουσικὴ. Ἡ «Βαρσάβα» ὅσο καὶ ἂν θέλῃ νὰ παρουσιάζεται ὡς μιὰ αὐστηρὴ πρωτεύουσα τῆς μεγάλης στρατιωτικῆς δημοκρατίας, τοῦ Πίλσοδσκι μὲ τὰ παχειὰ μουστάκια του, ἔχει μέσα τῆς πάντα τὸν ἀλλέγρο χαρακτήρα τῆς ρωσικῆς προπολεμικῆς τῆς ζωῆς καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸ πιὸ χαρακτηριστικὸ τῆς θέλητρο.

Εἶνε ρωσίδα ἕως τὸ κόκκαλο, καλοζῶισμένη, ἐπικούρειος, σπάταλη

καὶ ξενύχτισσα, καὶ τρεκλίζει ἀπὸ μεράκι στοὺς ἀπέραντους τετράπλατους δρόμους τῆς, ψιθυρίζοντας λόγια χυμένα στὴ σλαβικὴ μουσικὴ καὶ ἀφιερωμένα στὸν ἀκόρεστο ἔρωτα.

Οἱ συνήθειές τῆς ἀποπνέουν νωχέλεια καὶ ἡδονισμό. Ξυπνάει πάντα πάρα πολὺ ἄργα καὶ πιάνει τὴ δουλειὰ τῆς ράθυμα. Κάθεται στὸ τραπέζι, γιὰ μεσημέρι, κατὰ τίς πέντε τὸ ἀπόγευμα—μὴ σᾶς φανῇ παραδοξολογία αὕτῃ ἢ λεπτομέρεια, ἔτσι συνέβαινε καὶ σὲ ὁλόκληρὴ τὴν ἁγία Ρωσσία, ὅταν ἐδῶ καὶ καμμιά εἰκοσιπενταριά χρόνια εὐτυχήσαμε κάποτε νὰ τὴν σεργιανίσουμε κι' αὕτῃ. Εἶνε ἴσως τὸ κλίμα ποὺ βαραίνει τοὺς ἀνθρώπους, τὸ δυνατό ψυχὸς ποὺ τοὺς ξυλιάζει, ἢ καταχνιά ποὺ πλακώνει τὸν οὐρανὸ, καὶ πρέπει νὰ πυρωθοῦν πρῶτα καλὰ οἱ τοῖχοι καὶ νὰ κάψῃ τὸ σαμοβάρι στὴ φωτιά γιὰ νὰ μπορέσουν οἱ ἄνθρωποι μὲ τὴν ἀχνὴ νὰ κινήσουν τὰ μέλη τους. Στρώνονται, λοιπόν, νὰ φᾶνε, τὸ στεγνωμένο λαρύγγι τους ἀδειάζει γραμμὴ τὰ καυτὰ ποτηράκια τῆς βότκας, ἢ ὀρεξὶ ἔρχεται σὰ θηρίο νὰ ἐπιπέσῃ στίς πλούσιες «ζακουσκες»—χέλι τοῦ ποταμοῦ, κάπνιστό, μὲ δύο δάχτυλα λίπος—καὶ μόλις τότε μποροῦν νὰ ποῦν ὅτι ἐπῆραν λιγάκι τ' ἀπάνω τους. Τὰ πρόσωπά των εἶνε αἱματώδη σὰν μπριτζόλες, καὶ ἄς τὰ χτυπάει ὕστερα τὸ ξεροβόρι ὅσο θέλει στοὺς δρόμους ποὺ ἡ ἀτμόσφαιρα ἢ παγωμένη, εἶνε μιὰ νοητὴ τζελατίνα, ἓνα διάφανο κρύσταλλο ποὺ θαρρεῖς ὅτι τὸ σχίζεις ὅταν περπατᾶς.

Φαῖ καὶ πιστό. Καὶ τὸ βράδυ τὸ κέφι, ἢ πολωνέζικη μαζούρκα ν' ἀνάβῃ τὰ μάγουλα σὰν πυρκαγιά.

...Εἶχε ἀρχίσει νὰ σουρουπῶνῃ, λοιπόν, ὅταν, ἀπὸ τὸ παραθυράκι τοῦ βαγονιοῦ πρωταντικρύσαμε τὸ Βιστοῦλα στὸ σύθαμπο νὰ καθρεφτίξῃ τὰ λαμπόνια τοῦ ἠλεκτρικοῦ μὲ τρεμαλέες ἀντανακλάσεις στὴν ἀκροποταμιά. Ἐπλησιάζαμε πρὸς τὴ πολιτεία. Στὰ χωράφια, ἓνα πλῆθος ἀπὸ ροδαλὲς χωριατοπούλες ποὺ ἔσκαβαν ὅλημερίς τὸ παχὺ εὐφορὸ χῶμα, ἀποσύροντο τώρα μὲ τίς παπαροῦνες τῶν κόκκινων μαντηλιῶν στὸ κεφάλι τους καὶ ἔχανοντο οἱ ὀλόλευκοι γυμνοὶ τοὺς ἀστράγαλοι σὰν ὀπτασίες μέσα στὰ σπαρτά, καὶ, σὲ λίγο ἓνας πελώριος σιδηροδρομικὸς σταθμὸς μὲ πολλαπλὲς γραμμὲς καὶ ἀμέτρητα τραῖνα, ποὺ ἄλλα ἐφθάναν ἀπὸ δεξιὰ καὶ ἀριστερά, καὶ ἄλλα κατὰμεστα ἀπὸ κόσμον ἐσφύριζαν νὰ φύγουν, ἓνα τελευταῖο λαχάνισμα τῆς ἀτμομηχανῆς μέσ' ἀπὸ διασταυρώσεις γραφικῶν ἀγροτικῶν δρομίσκων, στοὺς ὁποίους κυριαρχοῦσαν πάντα οἱ κρεμαστὲς κορδελίτσες τῶν κοριταίων, καὶ νὰ ἡ Βαρσοβία σ' ἓνα ἀχανὲς κατοικημένο πανόραμα ποὺ βουτοῦσε στὸ φῶς.

Συναγεμὸς ἀπὸ τράμ, ἀπὸ ἀμάξια, ἀπὸ αὐτοκίνητα, εὐθεῖες λεωφόρων νὰ βυθίζεται τὸ μάτι σου στὸ μῆκος τους καὶ νὰ χάνεται, εὐθεῖες κορνιζαρισμένες ἀπὸ ἀγέρωχα πυκνόφυλλα δέντρα μὲ πανύψηλες κορμοστασιές. Αὐτὸ θὰ πῇ πόλις ἑνὸς ἑκατομμυρίου μιὰ φορὰ, ὅχι ψέμματα. Τὸν βλέπεις τὸν πληθυσμὸ καὶ σοῦ ἐπιβάλλεται. Τὸν αἰσθάνεσαι ὡς ὄγκο καὶ ὡς ρυθμὸ.

Μιά σύντομη ανάπαυλα στο ξενοδοχείο, να εγκατασταθούμε σε δωμάτια, να πάρουμε ένα ξεκουραστικό μπάνιο, να τακτοποιηθούμε βιαστικά, ν' αλλάξουμε, και ύστερα από μία φαρισαϊκή καληνύχτα μεταξύ μας, νάμαστε όλοι ξεχυμένοι καθένας χωριστά στην άπεραντώσυνή της τύρβης, άσυγκράτητοι από τη δίψα να μη χάσουμε ούτε μία στιγμή από το καινούργιο, από το άγνωστο και δελεαστικό κάδρο του άλλόκοτου κόσμου που μ'ας κεντούσε την περιέργεια με τόν βόμβο του.

Εύρηκαμε την όμορφη Βαρσάβα χαρούμενη να τρώη το πολύχρωμο ψωμί της μέσα στα σαλόνια πελυτελεστάτων ρεστωράν. Τό δείπνο αρχίζει πάντα μετά τα μεσάνυχτα. Και τό ψωμί, αλήθεια, παίζει ρόλο όλως διόλου διακοσμητικό. Σοῦ τό σερβίρουν σέ χωριστά πιάτα, ψιλοκομμένο σέ φετάκια, ψωμί δόλοασπρο σάν τόν άφρό, σέ φραντζολάκια και σέ κίφλες, άλλο ψωμάκι μαῦρο έπίτηδες για τό χαβιάρι, ψωμί κέικ κοκκινωπό, ψωμί παντεσπάνι, κίτρινο γλυκό θριβάτο, ψωμί σκοῦρο καβουρντισμένο με μυρωδικά. Είνε ή γή της έπαγγελίας, ή εύλογημένη χώρα της μεγάλης παραγωγής, που θέλει να βλέπη την άφθονία στο τραπέζι της και χορταίνει με τό μάτι μόλις άγγίζει μία μπουκιά. Ψωμί άφράτο που οοῦ τό σερβίρουν ξανθές κελνερίνες σειώντας και λυγιώντας με τά άφράτα μπράτσα τους, τά άσπρα σάν τις άσπρες τις φρεσκοκολαρισμένες τους ποδιές.

Ή Πολωνία είνε ή πατρίδα της άφθονίας, της αγάπης και της ώμορφιάς. Έννοεί να ζήση τη ζωή της με όλα τά μέσα των άπολαύσεων. Και ή Βαρσάβα, τό παλλάδιο όλης αυτής της χαράς. Δέ σκοτίζεται με τίποτα. "Όλες οι ώρες της είνε γεμάτες μόνο από τη γεύση των αγαθών. "Όπου να στρίψης, όπου να σταθής, όπου να τρυπώσης, υπάρχει πάντα ένα «στέκι» των σειρήνων που σέ καλεϊ άκατανίκητα με τη γοητεία του. Τά βιολιά άντηχούν στα πλάτη των δρόμων και τά μεθούν. Ή νύχτα δέν περιμένει τό παραμικρό από τά έξωτικά χάδια του φεγγαριού. Φροντίζει μόνη της για τόν έαυτό της και άγρυπνεϊ. Ξέρει καλά την αξία της ως χρόνος και δέν άφίνεται να πάη χαμένη ή μερίδα της στο άθροιστικό διάστημα της ζωής.

... Μιά πρόθυμη—άλησμόνητη—παρέα καλών φίλων (έπισήμων και μη) μ'ας περιάγει υποχρεωτικώτατα από κέντρο σέ κέντρο, και έτσι δέν είχαν φθάσει ακόμα μεσάνυχτα και ήξέραμε τη Βαρσοβία σέ όλα της τά κοσμοσούχναστα καταφύγια. Νά πως μπορεί κανείς να γνωρίση μιá φυλή καλύτερα από τη μελέτη όλοκλήρων τόμων της Ιστορίας της. Οι Πολωνοί άγωνίστηκαν για την έλευθερία τους. Από αιώνα σέ αιώνα έχυναν τό αίμα τους άφειδώλευτα—γιατί; Τό βλέπουμε ολοκάθαρα: να γλεντούν χωρίς περιορισμό. Και τώρα πιά που τό κέρδισαν έχουν πέσει με τά μοῦτρα—εύτυχισμένος τόπος, που ένα άπέραντο έδαφος του χαρίζει

δυό φορές τό χρόνο τό ξεχείλισμα του πλούτου στα χρυσαφένια πελάγη των σταχυών...

Ξημερώματα έσέρναμε τά κουρασμένα βήματά μας, με τη διάθεση του ύπνου άκουμπισμένη στα βαρεία μας βλέφαρα, και οι σκοποί της όρχήστρας με την κεκτημένη ταχύτητα της μνήμης αντιβοούσαν ακόμα στο ζαλισμένο κεφάλι μας. Έρρόδιζεν άχνά ή χαραυγή, και αυτή ή άπόχρωσις χωμένη άμφίβολα μέσα από τά κλαριά της δενδροστοιχίας κρατεί πολλή ώρα, γιατί ή ήμέρα έρχεται—ράθυμη και αυτή—άργά—άργά.

Έπερπατούσαμε στην « Άλλέα Ζερουζαλέμσκα » τό ριγηλό περπάτημα των παραστρατημένων, με σηκωμένα τά πέτα του πανωφοριού. Ύπόνοια άνοιξέως έφρεσκάριζε με καλωσύνη και γλύκα τό γκρίζο στερέωμα.

Στά παγκάκια του πεζοδρομίου έσιωπούσε ένας άπέραντος κόσμος ανθρωπίνης άθλιότητας. Ήταν ό βωβός άπολογισμός της νυχτός. Στρατιά άμέτρητη από γυναίκες, λεπτές και ίσιες, ώχρες και μελαγχολικές, άλλες όρθιες σέ μιá στάση άξιοπρεπούς άπελπισίας, και άλλες καθισμένες από την άτονία που έλυνε τις κλειδώσεις των. Πολλές άπ' αυτές θά μπορούσες να πής πως ήταν ωραίες, καλλονές, αν ό κάματος δέν τις είχε ξεθωριάσει τό καρμίνι στα χείλη τους που με τόση φροντίδα είχαν χαράξει από βραδís. Τώρα πιά έχει περάσει τόσο πολύ ή ώρα τους και μαζή μ' αυτήν και ή έλπίδα τους μιάς τυχαίας έρωτικής συναντήσεως, ώστε τά καθρεφτάκια και τά πομπόν άπόκαμαν ν' άνανεώνουν κάθε λίγο τό πουδράρισμα και έλούφαξαν τά κλειστά τσαντάκια να κοιμηθούν στο βάθος τους κι' αυτά.

Μιά συνάντησις « τυχαία », και όμως που την περιμένουν τόσο θετικά, είναι όλος τους ό προορισμός. Για την βγαίνουν, οι χιλιάδες εκείνες τά δυστυχισμένα πλάσματα, και μετροῦν άπάνω—κάτω άτέλειώτες φορές τό πλακόστρωτο, μ' ένα σωρό άκκίσματα και λοῦσα, κάτω από τό φαντασμαγορικό παραπέτασμα των φυλλωμάτων, από την ώρα που θά ρίξη τις σκιές του τό δειλινό άκατάπαυστα ως τό πρωϊ. Πλάϊ τους παραστέκουν πένθιμοι και οι άνδρες—τύποι ρυτιδωμένων άποκλήρων—φίλοι τους, σύντροφοι και συνεργάται της άγρυπνίας, που όταν ή νύχτα έχει περάσει άγωνα, μοιράζονται μαζή τους τη δυστυχία τους. Νάτοι, οι σκυθρωποί αυτοί άλητες, άλλοι ξάπλα στο ύπαιθριο γιατάκι μιάς μαρμαρένιας πεζούλας και άλλοι άκίνητοι στους κορμούς των δένδρων για να στηλωθούν.

Μιά τραγική σονάτα άνεβαίνει στην άδιατάρακτη ήσυχία από τά άφωνα χείλη τους. Που και που κάποια συλφίς, που την ξυπνάει τό τρίξιμο των βημάτων μας, έπιχειρεί με μεγάλη προσπάθεια μιá απόπειρα μειδιάματος ή ένα προκλητικό παίξιμο των νυσταγμένων της ματιών:—που ξέρεις; μπορεί να της γνέφη κανείς, έστω και την τελευταία στιγμή! Δίπλα ένα ζωντανό πτώμα άνδρός άνασαίνει λαγοκοιμισμένο με τη ρεπούμπλικα χωμένη βαθειά να του σκεπάζη τό πρόσωπο έντελώς και τά

χέρια χωμένα στίς τσέπες του πανταλονιού. Δεν διακρίνονται παρά μόνον ό,τι φορεϊ, Κάτι που δεν μοιάζει έντελώς με άνθρωπο, αλλά μάλλον με μιὰ στημένη χάλκινη πανοπλία, άδειανή.

Είνε ή Πολωνία του παληού καιρού σέ ανάγλυφο : μιὰ ξέστηθη λαχταριστή γυναίκα καί ένας άκάματος πολεμιστής. Σήμερα εκείνη προσφέρει τόν έρωτα καί εκείνος περιμένει κοντά της άύπνος. Αύτη είνε ή Βαρσοβία όταν κοπιάσει τό κύμα του γλεντιού καί κουραστούν νά συνοδεύουν τή μαζούρκα τά δοξάρια στα βιολιά. Νά πώς μάς έδειξε τόν έαυτό της τήν πρώτη νύχτα που έφθάσαμε, καί νά γιατί δέ θα τή λημονήσουμε ποτέ...

ΚΩΣΤΑΣ ΑΘΑΝΑΤΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΟΥΛΕΣ

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΦΙΛΟΦΡΟΣΥΝΗ

Μία Άγγλισ κυρία καί μεγάλη άριστοκράτις του Λονδίνου. Θέλουσα νά έρωτοτροπήσει πρὸς τόν Όσκαρ Ουάιλντ, άλλ' αναλογιζομένη ότι δέν ήτο καί τόσο ώμορφη. του είπε με ύφος μετριοφροσύνης :

— *Είμαι ή άσχημότερη γυναίκα τής Εύρώπης !*

Καί ό σαρκαστής ποιητής, γιά νά τήν ξεφορτωθῇ :

— *Τής Εύρώπης μόνον ; Γιατί όχι καί όλου του Κόσμου, λαίδη ;...*

Ο ΝΤΟΥΤΣΕ ΚΑΙ Ο ΧΩΡΙΚΟΣ

Ό Μουσουλίνι, διευθύνων μόνος αυτοκίνητο έπρεσε σέ μιὰ χαράδρα. Κάποιος χωρικός που περνούσε τόν έβόήθησε νά βγῇ καί νά βγάλλη τό άμάξι του στό έσιωμα !

— *Πές μου ό,τι άμοιβή θελήσης, είμαι ό Ντουτσε ! του είπε ό δικτάτωρ*

Καί ό δυστυχής χωρικός τρέμων :

— *Έξοχώτατε, ένα χατήρι σάς ζητώ : τώρα που θα περάσετε από τό χωριό, μὴν πῆτε, πρὸς θεοῦ, σέ κανένα, ότι σάς έσωσα τή ζωή, γιατί θα με κάνουν οί χωριανοί μου !*

ΚΟΣΜΟΠΟΛΙΤΙΚΑ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΜΕ
ΤΑ ΠΟΡΤΟΚΑΛΛΙΑ

του ΜΩΡΙΣ ΝΤΕΚΟΜΠΡΑ

ΤΑ μαύρα σύννεφα που είχαν σκεπάσει τόν ουρανό κι' ό δυνατός άέρας που φυσούσε εκείνο τό βράδυ συμπαρασύροντας ότι βρισκότανε μπροστά του είχε νεκρώσει όλότελα τίς πλατειές λεωφόρους του Παρισιού από κάθε κίνηση.

Ή Βιβιάνα ύστερα από ένα ωραιότατο γεύμα που έκανε σ' ένα άριστοκρατικό έστιατόριο τής Άβενύ ντ' Όπερά μαζύ με τήν φιληνάδα της Μώντ καί τόν κάπως ήλικιωμένο φίλο τους τό Χάρρυ, γύριζε μόνη της στο σπίτι της.

Καθώς περπατούσε με ήρεμο καί σιγανό βήμα ξεχώρισε έξαφνα, κάτω από ένα φανάρι του δήμου που σκόρπιζε ένα φως άμυδρό, τή σιλουέτια μιās μικρής, που τήν είχε συναντήσει κι' άλλες φορές. Ήταν ένα κοριτσάκι έως δέκα χρόνων, ντυμένο φτωχικά με τά μαλάκια του βρεγμένα από τήν βροχή. Στα χεράκια του που έτρεμαν από τό κρύο καί τήν πείνα, κρατούσε ένα καλαθάκι με πορτοκάλλια.

Καί ξαφνικά, μέσα στην ήσυχία τής νύχτας άκούστηκε μιὰ διαπεραστική παιδιάστικη φωνούλα, που ήταν σαν παράπονο καί σαν επίκλησι μαζί :

—Πάρτε κυρία μου, καλή μου κυρία, ώραϊα πορτοκάλλια...

Ἡ Βιβιάννα πλησίασε τὴ μικροῦλα.

—Ἀφῆσέ με νὰ ἰδῶ τὰ πορτοκάλλια σου, τῆς εἶπε.

Μὲ βιασύνῃ καὶ προθυμίᾳ ἡ μικρὴ ἐπρότεινε τὸ καλαθάκι τῆς στὴ Βιβιάννα προσπαθώντας νὰ κάνῃ γελαστὸ τὸ θλιμμένο προσωπάκι τῆς. Ἡ Βιβιάννα ἐπῆρε ἓνα πορτοκάλλι, κι' ἔρριξε μέσα στὸ καλάθι πέντε φράγκα.

—Ἐ, πὼς πάει τὸ ἐμπόριο, μικρὴ μου;...τῆς εἶπε χαμογελώντας.

—Ἀν δὲν τυχαίνατε καὶ σεῖς, κυρία μου, δὲν θᾶχα πουλήσει τίποτα σήμερα...ἀπάντησε μὲ μιὰ σοβαρότητα μεγάλου ἀνθρώπου τὸ μικρὸ κοριτσάκι.

Ἡ μικροῦλα, ὡς τόσο, μὲ τὴν πεταχτὴ τῆς μυτίτσα καὶ τὰ γλυκὰ μάτια, ἄρεσε ἐξαιρετικὰ κεῖνο τὸ βράδυ στὴ Βιβιάννα.

—Δεν ἔρχεσαι μαζί μου, μικρὴ μου νὰ σοῦ δώσω νὰ πῆς κάτι ζεστό; τῆς εἶπε.

Ἡ μικροῦλα, μὲ μίαν ἀπορία στὸ βλέμμα, ἀκολούθησε πειθήνια τὴν κομψὴ κοπέλλα.

Ὑστερα ἀπὸ λίγο, σ' ἓνα τραπέζι τοῦ ἀδειανοῦ ἐκείνη τὴν ὥρα μὰρ «Πίκωρ» ὅπου ἐκάθισαν, ἀφοῦ ἐρροῦφηξε τὸ ζεστὸ ροῦμι τῆς, ἡ μικρὴ ἄρχισε νὰ διηγῆται στὴν Βιβιάννα τὴ σύντομη θλιβερὴ ἱστορία τῆς:

—Ἐ, βέβαια, εὐτυχία δὲν ἐγνώρισα ποτὲ στὴ ζωὴ μου εἶπε μ' ἓνα τόνο γεμάτο παράπονο ἡ μικρὴ πωλήτρια τῶν πορτοκαλλίων. Ὅταν τὰ παιδιὰ τῶν πλουσίων ἔρχονται στὸν κόσμον, βρίσκουν ἔτοιμα, φροντισμένα ἀπὸ τοὺς γονεῖς τοὺς ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ὥραϊα τοὺς τὴν κούνια καὶ ἀπὸ ἓνα καρτσάκι γιὰ νὰ πηγαίνουν περίπατο...Ἐγὼ, δὲν γνώρισα ἀπὸ τότε ποὺ θυμᾶμαι τὸν ἑαυτὸ μου παρὰ ξύλο καὶ βρισιές... Τὴν μητέρα μου τὴν ἔτρεμα... μὲ τὸ παραμικρὸ μὲ ἔσπαζε στὸ ξύλο... Ἀλλ' κι' ὅταν πέθανε δὲν βρῆκα τὴν ἡσυχία μου... Ἐπεσα στὰ χέρια τοῦ πατέρα μου ποὺ ἦταν πιὸ σκληρὸς ἀκόμα... Εὐτυχῶς ὕστερα ἀπὸ λίγον καιρὸ πέθανε κι' αὐτός. Γονεῖς λοιπὸν δὲν ἔχω πιά... Βέβαια, εἶναι λυπηρὸ αὐτό... ἔτσι ὅμως τουλάχιστον, δὲν μὲ δέρνει πιά κανεὶς... Τώρα μένω μαζί μὲ τὴν ἀδελφὴ τῆς μητέρας μου, τὴν θεία Ἰουλία. Ἐ, αὐτὴ τῶχει ρίξει στὸ κρασί...

»Μένουμε στὴν ὁδὸ Μπιός, πίσω ἀπὸ τὸ Εὐρωπαϊκὸ Κονσέρτο... Ἡ θεία Ἰουλία δὲν εἶναι κακὸς ἄνθρωπος... κάθε ἄλλο μάλιστα...Θέλω μὴς ὁλοένα κρασί... Ὅσα λεφτὰ μοῦ μένουν, μοῦ τὰ παίρνει γιὰ ν' ἀγοράζῃ πιωτό... Κι' ἔτσι δὲν μπορῶ ποτὲ νὰ ἔχω μαζί μου πολλὰ πορτοκάλλια...

Ὅλη τὴν ὥρα ποὺ ἡ μικρὴ διηγεῖτο τὴν θλιβερὴ τῆς ἱστορία, ἡ Βιβιάννα προσπαθοῦσε νὰ τῆς ζεστάνῃ τὰ παγωμένα χεράκια τῆς.

—Δὲν εἶχες τύχη, φτωχὸ μου κοριτσάκι, τῆς εἶπε μὲ συμπόνια.

—Ναί... ὅταν βρέχῃ μάλιστα, εἶναι πολὺ ἄσχημα... Θᾶταν καλλίτερα ἂν δὲν ἔβρεχε... Ἡ τοῦλάχιστον ἂν δὲν περνοῦσε ἡ βροχὴ ἀπὸ τὰ παπούτσιά μου.

—Καλὰ, δὲν ἔχεις καμμιά μικρὴ φιλεναδούλα, γιὰ νὰ παίξῃς μαζί τῆς τίς ὥρες ποὺ δὲν ἔχεις δουλειά;...

—Καὶ βέβαια ποὺ ἔχω... Τὴ λένε Ζωρζέτα, καὶ τὴν ἀγαπῶ πάρα πολὺ... Μόνο στὰ κρυφὰ ὅμως μπορῶ νὰ τὴν βλέπω...

—Γιατί;

—Γιατί ἡ θεία μου λέει ὅτι ἡ Ζωρζέτα ἦλθε στὸν κόσμον ἀπὸ τίς κρυφές σχέσεις τῆς μητέρας τῆς μὲ ἓνα χωροφύλακα...

Ἡ Βιβιάννα κούνησε τὸ κεφάλι τῆς. Ἡ ἀπάντησις τῆς μικρῆς τὴν εἶχε ρίξει σὲ συλλογὴ...

—Ἀκουσέ με, τῆς εἶπε, κατοικῶ στὴν ὁδὸ Καλονκούρ, σ' ἓνα μικρὸ καὶ ὥραϊο σπίτι. Ἡ θυρωρὸς εἶναι μιὰ καλὴ γυναῖκα, ποὺ εἶχε τὴ δυστυχία νὰ χάσῃ στὸν πόλεμον τὰ μικρὰ παιδιὰ τῆς. Ἀγαπᾷ πολὺ τὰ μικρὰ παιδιὰ. Πολλές φορές μάλιστα ἔτυχε νὰ μοῦ πῇ ὅτι θὰ ἤθελε νὰ υἱοθετήσῃ ἓνα παιδάκι, γιὰ νὰ τῆς κρατᾷ συντροφιά στὴν μοναξιὰ τῆς καὶ γιὰ νὰ τὴν βοηθῇ στὴ δουλειά τῆς... Τί λὲς νὰ τῆς μιλήσω γιὰ σένα;...Μαζί τῆς θὰ περνᾷς βέβαια καλύτερα παρὰ κοντὰ στὴ θεία σου τὴν Ἰουλία.

Μιὰ λάμψη ἐλπίδος πέρασε ἀπὸ τὰ ματάκια τῆς μικρῆς.

—ὦ Κυρία μου..., εἶπε μὲ μιὰ φωνὴ τρεμουλιαστή. Ἐὰν τὸ κάνετε αὐτό, θὰ μοῦ δίνετε μιὰ μεγάλη χαρά...

—Καλὰ... Θὰ σὲ περιμένω αὔριο τὸ ἀπόγευμα, στὶς τέσσερις, στὸ διαμέρισμα τῆς κυρίας Κράς...

—Νὰ φέρω μαζί μου καὶ τὰ πορτοκάλλια;

Ἡ Βιβιάννα γέλασε.

—Ὅχι, τῆς ἀπάντησε. Ν' ἀφίσης τὸ καλαθάκι σου στὴ θεία Ἰουλία, νὰ χτενισθῇ καλὰ, σὰν ἓνα ταχτικὸ κοριτσάκι ποὺ εἶσαι καὶ πρόσεξε μὴν τὸ ξεχάσης: Ὁδὸς Καλονκούρ, ἀριθμὸς 177. Πὼς σὲ λένε, ἀλήθεια;...

—Λεονή... Ἀλλὰ μὲ ἐφώναζαν ὅλοι Λόλα.

Ἡ Λόλα συνώδευσε τὴν Βιβιάννα ὡς τὴν πλατεία Πλάις. Ὅταν ἐφθάσαν ἐκεῖ, ἀνασηκώθηκε στὶς μύτες τῶν παπουτσιῶν τῆς, ἀγκάλιασε σφιχτὰ καὶ φίλησε τρυφερὰ τὴν Βιβιάννα.

—Ἀντίο, μικρὴ μου Λόλα..., τῆς εἶπεν αὐτὴ μὲ συγκίνησι.

Ἡ κυρία Κράς ἔδειχνε μιὰ ἰδιαίτερη ἀγάπη καὶ προτίμησιν στὴ νοκάρισσα τοῦ τρίτου πατώματος. Γιατί ἡ Βιβιάννα ὅχι μόνον κάθε μῆνα τῆς ἔδινε ἓνα καλὸ φιλοδώρημα, ἀλλὰ περνοῦσε μαζί τῆς καὶ τίς πε-

ρισσότερες ώρες της ημέρας. Ἐκτός, βλέπετε, ἀπὸ τὸν κ. Λαμουριέ, τὸν ἐργοστασιάρχην, ποῦ τῆς χρηοίμευε σάν... τραπεζίτης της, νὰ ποῦμε, γιὰ τὶς καθημερινές της ἀνάγκες, καὶ ἀπὸ τὸν κ. Ραοῦλ Μπισσάκ. τὸν ὠραῖο καὶ νεαρὸ ἐκεῖνο φίλο τῆς «καρδιάς» της, ἡ Βιβιάνα δὲν δεχόταν κανέναν ἄλλο στὸ διαμέρισμά της.

Ἡ κ. Κράς, παρακολουθώντας ἔτσι τὴν Βιβιάνα ἀπὸ κοντά, ἤξερε κάθε λεπτομέρεια τῆς ζωῆς της... Ἦξερε, π. χ., ὅτι ὁ κ. Λαμουριέ τῆς ἔδινε ἑκατὸ ναπολεόνια κατὰ μῆνα καὶ ὅτι ἦταν τρομερὰ ζηλιάρης καὶ ὀξύθυμος. Τὸ ἀντίθετον ἐντελῶς τοῦ κ. Λαμουριέ ἦταν ὁ Ραοῦλ, ποῦ ὅταν πῆγαινε στὸ σπῆτι προσπαθοῦσε νὰ τὸ γεμίσει μὲ χαρὰ καὶ γέλοια.

Ἡ κ. Κράς ἄκουσε μὲ μεγάλη προσοχὴ ὅσα τῆς ἀφηγήθηκε ἡ Βιβιάνα γιὰ τὴ μικρὴ πωλήτρια τῶν πορτοκαλλιδίων.

— ὦ δεσποινὶς Βιβιάνα, τῆς εἶπε στὸ τέλος, τί καλὴ ποῦ εἶσθε... τί εὐγενικὴ ἦταν ἡ σκέψις σας, νὰ πῆτε σ' αὐτὴ τὴ μικροῦλα νὰ ἔρθῃ ἐδῶ... Ἄν ξέρατε, ἀλήθεια, πόσο στενοχωριέμαι στὴ μοναξιὰ μου... Ἄ, αὐτὸ τὸ κοριτσάκι θὰ εἶναι ἡ χαρὰ τοῦ σπιτιοῦ μου... Καὶ βέβαια δὲν θὰ περνᾷ ἄσχημα μαζί μου... Αὐτὸ μπορεῖτε νὰ τὸ πιστεύσετε... Ἐγώ...

Ἡ κυρία Κράς διέκοψε ξαφνικὰ τὴν ὁμιλίαν της. Ἀπὸ τὸ ἄνοιγμα τῆς πόρτας εἶχε προβάλλει, μὲ μεγάλη δειλία, ἓνα μικρὸ προσωπάκι.

— Νὰ τὴν, εἶπε ἡ Βιβιάνα καὶ γυρίζοντας πρὸς τὸ κοριτσάκι ἐπροσθεσε: Ἐλα μέσα, μικρὴ μου Λόλα, νὰ σὲ γνωρίσῃ καὶ ἡ κ. Κράς.

Ἡ Λόλα εἶχε φορέσει τὸ καλλίτερο φορεματάκι της καὶ εἶχε χτενισθῇ μὲ προσοχή. Τὸ γελαστὸ πρόσωπάκι της καὶ τὸ ντροπαλὸ περπάτημά της, ἔκαναν πολὺ καλὴ ἐντύπωση στὴν κ. Κράς.

— Ἐτελείωσε, εἶπε, θὰ μείνῃς μαζί μου. Θὰ μὲ βοηθᾷς στὶς δουλειές μου, θὰ πηγαίνῃς τὴν ἀλληλογραφίαν στοὺς νοικάρηδες, θὰ σκουπίζῃς τὴν αὐλὴ καὶ νὰ δῇς ὅτι πολὺ γρήγορα τὰ μαγουλάκια σου θὰ κοκκινίσουν... Κοντὰ μου θάβρῃς τὴν ἀγάπην ποῦ σοῦ ἔλειπε... Ὅλα ὅσα τράβηξες ἕως τώρα, θὰ τὰ θυμᾷσαι σάν ἓνα κακὸ ὄνειρο... Ποτὲ δὲν θὰ σὲ χτυπήσω... Ἐλα τώρα, φίλησε γιὰ νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ, τὴ δεσποινίδα Βιβιάνα.

Ἡ Λόλα ἔτρεξε μὲ χαρὰ καὶ ἔπεσε στὴν ἀγκαλιά τῆς Βιβιάνας.

— Τί θὰ πῇ ὅμως ἡ θεῖα Ἰουλίαν γιὰ ὅλα αὐτὰ; ρώτησεν ἡ Βιβιάνα.

— Ἀχ! τί λέτε..., φώναξε ἡ Λόλα. Μὴν σὰς νοιάζει γιὰ τὴ θεῖα Ἰουλίαν... Χθὲς τὸ βράδυ δὲν γύρισε καθόλου στὸ σπῆτι.

— Μπὰ... Καὶ γιατί;

— Οἱ γείτονες μοῦ εἶπαν, ὅτι τὴν περιμάζεψαν οἱ χωροφύλακες... Τὴν βρῆκαν μεθυσμένη, λέει...

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτὴ ἡ μικρὴ Λόλα ἄρχισε νὰ γνωρίζῃ τὴν εὐτυχίαν τῆς ζωῆς. Ὅλοι οἱ ἔνοικοι τὴν παρομοίαζαν μὲ μιὰ μικρὴ μαϊμουδίτσα, τόσο πρόθυμη ἦταν. Ἀλλὰ κι' αὐτὴ, μέσα σὲ λίγο καιρὸ κατῴρθωσε νὰ χάσῃ τὴ μυτίτσα της σὲ ὅλες τὶς γωνιές τοῦ σπιτιοῦ...

Ἡ κ. Κράς κουβέντιαζε μαζί της ὅπως θὰ κουβέντιαζε μὲ μιὰ μεγάλη κοπέλλα. Καὶ ἡ Λόλα ἀνταποκρίνετο σὲ ὅλες τὶς ἐπιθυμίες της.

Κάθε μέρα σχεδὸν ἔβλεπε τὴ φιλενάδα της τοῦ τρίτου πατώματος. Ἀγάπησε ὑπερβολικὰ τὴν προστάτριά της. Ἐθαύμαζε τὴν κομψὴ κορμοστασιά της, τὸ δυνατό ἄρωμά της, τὰ ἀναρίθμητα καπέλλα της καὶ τὶς ἀτέλειωτες τουαλέττες της. Καὶ δὲν εἶχε παρὰ μιὰ σκέψιν καὶ μιὰν ἐπιθυμίαν πιά μονάχα: πῶς θὰ μποροῦσε, μιὰ μέρα, ν' ἀνταπέδιδε κἄπως στὴ Βιβιάνα τὴν τόση της καλωσύνη...

Μιὰ Κυριακὴ, ἡ Βιβιάνα γευματίζει μαζί μὲ τὸν Ραοῦλ στὸ μπουντουάρ της. Ἦσαν καὶ οἱ δύο τους ἀπόλυτα εὐτυχισμένοι. Δὲν συλλογίζονταν καθόλου τὸν ὑπόλοιπο κόσμον...

Ἡ Βιβιάνα γιόρταζε τὰ γενέθλιά της.

— Ἀγαπᾷς τὴν Βιβιάνα σου; ρώτησε ἡ νέα σκύβοντας μὲ τρυφερότητα πλάϊ στὸν ἀγαπημένο της.

— Ναί... Καὶ θὰ σ' ἀγαπῶ πάντα... Ποτὲ δὲν θὰ σὲ ξεχάσω Βιβιάνα...

Ἐκάθισαν ὁ ἓνας κοντὰ στὸν ἄλλον καὶ ἄρχισαν νὰ λένε τὰ αἰώνια λόγια τῆς ἀγάπης, ποῦ ἡ καρδιά τῶν ἀνθρώπων μόνο σὲ τέτοιες στιγμὲς μπορεῖ νὰ ἐκφράσῃ...

Ἐξαφνα ὅμως ἡ Βιβιάνα σηκώθηκε.

— Ἀκουσέ με, ἀγάπη μου, εἶπε στὸν φίλο της, θὰ εἶχες μήπως καμμιὰν ἀντίρρηση, ἐὰν ἐφώναζα νὰ ἔλθῃ πάνω ἡ μικρὴ Λόλα;

Ὁ νέος τὴν ἐκύτταξε μὲ ἀπορία.

— Μοῦ ἐμήνυσε ξέρεis, ἐξακολούθησε χαμογελώντας ἡ Βιβιάνα, ὅτι θέλει νὰ ἔρθῃ πάνω γιὰ νὰ μὲ συγχαρῇ σάν μιὰ μεγάλη κυρία.

— Μὰ τότε, γρήγορα πᾶς της νᾶρθῃ... Σὲ βεβαίανω ὅτι τὸ κοριτσάκι αὐτὸ τὸ ἀγαπῶ πολὺ...

Ἡ Βιβιάνα ἄνοιξε τὸ παράθυρο ποῦ ἔβλεπε στὴν αὐλὴ. Ἡ Λόλα περίμενε ἀπὸ κάτω. Κι' ὅταν ἡ φίλη της ἔκανε τὸ νόημα ποῦ εἶχαν συμφωνήσει ἔτρεξε ἀμέσως νὰ ἀνέβῃ τὴ σκάλα.

Μόλις μῆκε μέσα στὸ δωμάτιο, ἔκαμε μιὰ βαθεῖαν ὑπόκλιση, καὶ προσέφερε στὴν Βιβιάνα ἓνα ὠραῖο μπουκετάκι μὲ μενεξέδες.

— Εἶσαι ἓνα ἀξιαγάπητο κοριτσάκι, φώναξε ἡ Βιβιάνα. Τώρα γιὰ πᾶς μου, πῶς σοῦ φαίνεται ἡ φίλη μου, Ραοῦλ;

Ἡ Λόλα κύτταξε καλὰ στὰ μάτια τὸν νέο καὶ κατόπιν ἀπάντησε:

—Εἶναι πολὺ ὠραῖος....

Ἡ Βιβιάνα κι' ὁ Ραούλ, ἐχάϊδεψαν γελῶντας τὸ μικρὸ κοριτσάκι στὸ κεφάλι. Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ἡ Λόλα ἔβγαλε ἀπὸ τὸ τσεπάκι της ἓνα χαρτί, ὅπου εἶχε γραμμένες τὶς εὐχὲς της.

Ὁ Ραούλ ἐνθουσιάσθηκε. Καὶ πάνω στὸν ἐνθουσιασμό του ἐχάρησε στὴ Λόλα ἓνα ὁλόκληρο κουτί μὲ σοκολατάκια!

Ὑστερα σηκώθηκε, ἄναψε ἓνα σιγαρέττο καὶ διευθύνθηκε στὴν κρεββατοκάμαρα.

Ἡ Βιβιάνα τὸν ἀκολούθησε...

Ἡ μικρὴ Λόλα ἔμεινε μόνη στὸ μπουντουάρ. Ἐκάθησε καὶ ἄρχισε νὰ τρῶῃ τὰ σοκολατάκια της, ἐνῶ συγχρόνως περιέφερε ἓνα βλέμμα γεμάτο θαυμασμό στὰ ἀντικείμενα ποὺ βρίσκονταν μέσα στὸ δωμάτιο.

Ἐξαφνα, ἀνασηκώθηκε καὶ τέντωσε τὸ αὐτάκι της μὲ ἀνησυχία. Ἐξῆς ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ διαμερίσματος, εἶχε ἀκούσει ἓναν σιγανὸ κρότο. Ἡ μικρούλα ἔτρεξε ἀμέσως στὸ διπλανὸ δωμάτιο καὶ ἐφώναξε μὲ σιγανὴ φωνή:

—Δεσποινὶς Βιβιάνα... Δεσποινὶς Βιβιάνα... Προσοχή... Κάποιος ἔρχεται...

Ἡ Βιβιάνα πετάχθηκε τρομαγμένη. Κατάλαβε ἀμέσως τὴν καταστροφὴν ποὺ τὴν ἀπειλοῦσε: ὁ κ. Λαμουριέ τὰ εἶχε ἀνακαλύψει ὅλα... Καὶ τώρα, τί θὰ γινόταν;...

Μὲ βία ἄρπαξε τὸ καπέλλο καὶ τὸ παλτὸ τοῦ Ραούλ καὶ τὰ πέταξε πάνω της.

—Τὴν ὥρα ποὺ ἐγὼ θὰ μιλῶ μαζί του, τοῦ εἶπε πνιχτά, ἐσὺ θὰ φύγῃς ἀπὸ τὸ δωμάτιο τῆς τουαλέτας...

—Ἀπὸ ἐδῶ;

—Ναί... Κάνε γρήγορα ὅμως... γρήγορα...

Ἦταν καιρὸς.

Ὁ κ. Λαμουριέ ὥρμησε μέσα στὸ δωμάτιο σὰν σίφουνας. Ἦταν κατακόκκινος, νευριασμένος, κι' οὔτε ν' ἀνασάνῃ μποροῦσε ἀπὸ τὸ κακὸ του.

—Ἐλα..., φώναξε ἀπειλητικὰ στὴ Βιβιάνα... Εἶναι περιττὰ πιά τὰ ψέμματα κι' ἡ ὑποκρισίεις... Ὁμολόγησέ τα ὅλα... Τώρα θὰ κανονίσουμε τοὺς λογαριασμοὺς μας μιὰ καὶ καλή...

Τὰ μάτια του πετοῦσαν φωτιὲς καὶ τὸ αἷμά του εἶχε ἀνέβῃ στὸ κεφάλι.

Μὰ κι' ἡ Βιβιάνα δὲν ἐνιωθε τὸν ἑαυτὸ της καθόλου καλὰ. Ὅλα τὰ εἶχε συλλογισθῇ, ὅλα τὰ εἶχε ὑπολογίσει. Τὰ δυὸ σερβίτσια ὅμως ποὺ βρίσκονταν στὸ στρωμμένο ἀκόμη τραπέζι, πῶς θὰ τὰ δικαιολογοῦσε;

Δὲν χρειαζόταν, βέβαια, κι' ἄλλη ἀπόδειξις γιὰ τὸν κ. Λαμουριέ. Τὰ πράγματα μιλοῦσαν μόνα τους.

Ὁ κ. Λαμουριέ ἔκοβε βόλτες, νευρικά, πάνω κάτω μέσα στὸ δωμάτιο. Στὸ μεταξύ, ἡ μικρὴ Λόλα, χωρὶς νὰ τὴν παρατηρήσῃ κανεῖς, ἐκάθησε στὴ θέσι τοῦ Ραούλ, καὶ γυρίζοντας πρὸς τὴ Βιβιάνα τῆς εἶπε σιγὰ:

—Δεσποινὶς Βιβιάνα... δὲν θὰ καθῆσῃ καὶ ὁ κ. Λαμουριέ νὰ ἐξακολουθήσουμε τὸ φαγητό μας;...

Ἡ λέξεις αὐτὲς ἔπεσαν σὰν μπόμπα. Ὁ κ. Λαμουριέ τᾶχασε.

Ἡ Βιβιάνα πάλι ξαναπέκτησε ὅλη τὴν ψυχραιμίαν της. Ἐπλησίασε τὸν πλούσιο φίλο της, καὶ τοῦ εἶπε μὲ γλυκεῖα φωνή:

—Θὰ μου ἐξηγήσῃς τέλος πάντων, ἀγαπητέ μου, τί σημαίνει ὅλη αὐτὴ ἡ σημερινὴ ἱστορία, ἡ μᾶλλον ἡ κωμωδία; Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω τίποτα.

—Ὡστε... πραγματικά..., ἐτραύλισεν ὁ κ. Λαμουριέ, ἔτρωγες μὲ τὴ μικρή;

—Ναί... σήμερα εἶναι ἡ ἡμέρα τῶν γενεθλίων μου καὶ σὺ, μὲ εἶχες ἐντελῶς ξεχάσει... Ἐκάλεσα λοιπὸν τὴ μικρὴ νὰ φάῃ μαζί μου κι' ἔτσι νὰ λησμονήσω λίγο τὴ μοναξιὰ μου...

Τὰ λόγια αὐτὰ ξανάφεραν τὸν κ. Λαμουριέ στὰ λογικά του. Ἐκύτταξε τὴν Βιβιάνα, τὴ Λόλα καὶ στὸ τέλος ἔσκασε στὰ γέλοια βλέποντας κι' ὁ ἴδιος πόσο ἀστεῖες ἦταν ὑποψίες του.

Καὶ κατόπιν, ἡσυχος πιά, ὁ κ. Λαμουριέ βγῆκε στὸ διάδρομο γιὰ ν' ἀφήσῃ τὸ παλτό του.

Ὅταν ἔμειναν γιὰ λίγο μόνες, ἡ Βιβιάνα ἀγκάλιασε τὴ μικρὴ Λόλα, τὴν ἔσφιξε στὴν ἀγκαλιά της καὶ τὴν ἐφίλησε μ' ἀγάπη... καὶ μ' εὐγνωμοσύνη...

Ἀλλὰ καὶ ἡ Λόλα ἐνιωθε τόσο εὐτυχισμένο τὸν ἑαυτὸ της...

Εἶχε κατορθώσει ν' ἀνταποδώσῃ τέλος πάντων, ἔστω καὶ μ' αὐτὸν τὸ τρόπο, τὴν καλωσύνην ποὺ τῆς εἶχε κάνει ἡ Βιβιάνα...

ΜΩΡΙΣ ΝΤΕΚΟΜΠΡΑ

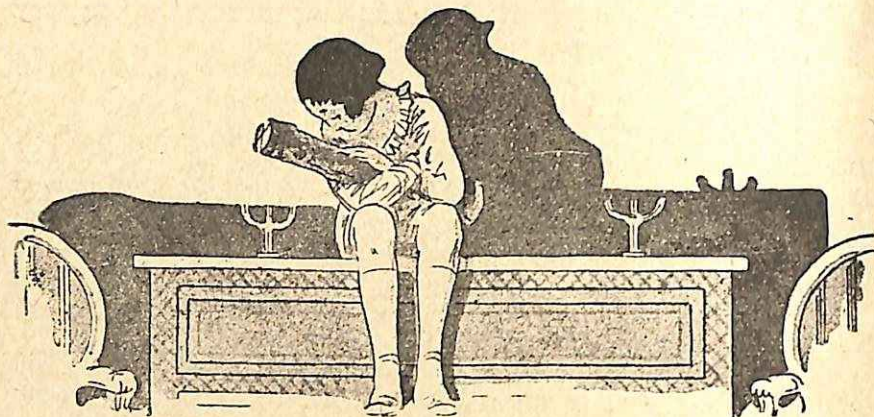
ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΤΖΟΓΙΑΣ

ΙΑΤΡΟΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ

ΔΙΕΚΤΟΡ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΝΕΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΙΡΗΝΗ

ΔΕ ΘΑΝΑΙ πάνω από έννιά χρονῶν. Μικρούλα
χλωμή κι' αδύνατη. Ἡ κυρά της ποὺ δὲ δίνει
στοὺς ὑπηρέτες θάρρος, τὴ φωνάζει «Εἰρήνη».
Στὸ χωριό της τὴ λέγανε Ρηνούλα...

Ξυπνάει τὰ χαράμματα. Κι' ἀρχίζει
ἀμέσως τὶς βαρυνὲς δουλιές της. Κολατσίζει—
μαῦρο ψωμὶ ποὺ πέρνουν μοναχὰ γι' αὐτήν, κι' ἐληές
ποὺ ἔχουν ἀφίσει στὴν κουζίνα ἀπὸ τὰ χτές.

Τέλος, ὅλοι ξυπνᾶν. Αὐτὴ πηγαίνει
τὸ «γάλα» τους—μπισκότα, μέλι—στὰ «παιδιά».
Σὲ λίγο αὐτὰ τραβοῦν γιὰ τὸ σχολεῖό τους. Κι' αὐτὴ μένει
μὲ τὴν «κυρία» ποῦχει νεῦρα τρομερά.

Ἄλλοίμονο ἂν τολμήσῃ νὰ γελάσῃ...
«Ἀναίσθητο!» ἀκούει νὰ τὴ φωνάζῃ
ἡ κυρία της. «Τεμπέλα! Τοῦ κόσμου περιγέλιο!»
Ἀπὸ τὰ χεῖλη της ἔχει χαθῇ τὸ γέλιο...

Κάποτε, ὅταν εἶτανε πολὺ πολὺ μικρή,
—ὦ! τί εὐτυχισμένη ἐποχή!..—
σὰν εἶτανε ἀκόμα στὸ χωριό,
τὴ στέλνανε κι' αὐτὴνε στὸ σχολεῖό.

Καὶ εἶχε μάθει ἐκεῖ τραγούδια ἕνα σωρὸ
μὲ τᾶλλα τὰ παιδιά.
Ποῦ νὰ τολμήσῃ τώρα νὰ τὰ θυμηθῇ...
Ποῦ νὰ τολμήσῃ τώρα νὰ πῇ κᾶνα σκοπό...
...Τὴ νύχτα μοναχά, πρὶν κοιμηθῇ,
τὰ λέει, καμμιά φορὰ, ἀπὸ μέσα της, σιγά.

Τὴν Κυριακὴ μὲ τὸν καλὸ καιρὸ
βγαίνουνε ὅλοι τους, τραβᾶν στὴν ἐξοχή,
(ὁ κύριος, ἡ κυρία, τὰ παιδιὰ μὲ τὰ «καλά» τους, τὸ μωρό)
—τί προετοιμασίες! τί γέλια! τί κακό!—
Αὐτὴνε τὴν κλειδώνουν μοναχὴ
μὲς στὴν κουζίνα ἢ στὸ πλυσταριό...

Καὶ τότε, πῶς ἀλλάζουν ὅλα, Θεέ μου...
Τὰ γόνατά της κι' ἡ φωνὴ της πιά δὲν τρέμουν...
Μὲς στὸ σκοτάδι καὶ τὴν ὕγρασία
παίζει, γελάει, κάνει τὴν κυρία...
«Ἀναίσθητο!» φωνάζει στὸ γατί...

Καὶ μὲς στὸ πλυσταριὸ πῶς ἀντηχεῖ
παράξενα ἢ λαχανιασμένη τῆς φωνή...

ΕΣΥ, Θεέ μου, ποῦσαι τόσον ἀγαθός,
κάμε τοῦλάχιστον ὥστε τὴν Κυριακὴ
νᾶν πάντα ὁ καιρὸς καλὸς
γιὰ νὰ τραβᾶν οἱ ἀνθρώποι Σου στὴν ἐξοχή...

Ν. ΧΑΓΕΡ ΜΠΟΥΦΙΔΗΣ

Ἀγνωστες σελίδες τῆς Ἱστορίας

Ἡ τελευταῖες ὥρες τοῦ Αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανοῦ

[Ὁ Αὐτοκράτωρ τοῦ Μεξικοῦ Μαξιμιλιανὸς εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς τραγικώτερες μορφές τῆς συγχρόνου ἱστορίας.

Ὁ Ναπολέον ὁ Γ' τῆς Γαλλίας, θέλοντας νὰ μιμηθῇ τὸν ἑνδοξοθεῖο του καὶ νὰ λαμπρύνῃ καὶ αὐτὸς τὴν βασιλεία του μετὰ τὴν κατάκτησι καμμιάς χώρας, ἐξεστράτευσε «στὰ καλὰ καθούμενα» ἐναντίον τοῦ Μεξικοῦ καὶ ἐπέβαλε στοὺς φιλελευθέρους μεξικανοὺς ἕναν εὐνοούμενόν του, τὸν ἀρχιδούκα τῆς Αὐστρίας Μαξιμιλιανό, ὡς αὐτοκράτορα... Κατόπιν, ἱκανοποιημένος, ἀπέσυρε τὰ στρατεύματά του καὶ... συνέβη ὅ,τι ἦταν μοιραῖο νὰ συμβῇ: οἱ μεξικανοὶ ἐπανεστάτησαν, κατεδίκαναν σὲ θάνατον τὸν «διὰ τῆς βίας» αὐτοκράτορά τους καὶ τὸν ἐτουφέκισαν.

Τὸ τραγικώτερον ὅμως σ' αὐτὴ τὴν ὑπόθεσιν εἶναι ὅτι ἡ γυναῖκα τοῦ Μαξιμιλιανοῦ Καρλόττα, ποὺ λάτρευε τὸν ἄνδρα της, ὅταν ἔμαθε τὸν τουφεκισμό του τρελλάθηκε...]

... Μερικὲς ὥρες μονάχα ἐχώριζαν ἀκόμα τὸν Αὐτοκράτορα Μαξιμιλιανὸ ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς θανατικῆς ἐκτελέσεώς του.

Ὅσο πλησίαζε ἡ στιγμή αὕτη, τόσο ὁ Μαξιμιλιανὸς ἐνιωθε τὸ ἠθικὸ του νὰ τονώνεται. Στὴν ἀρχὴ δὲν εἶχε πιστεῦσει ὅτι ἡ περιπέτειά του σὲ Μεξικὸ θὰ ἐπαιρνε ἕνα τόσο τραγικὸ τέλος. Εἶχεν ἐλπίσει ὅτι οἱ ἐχθροὶ του θὰ σέβονταν τὴν ὑψηλὴν του καταγωγὴ καὶ θὰ ἔβρισκαν κάποιον τρόπο νὰ τὸ φυγαδεύσουν. Ἀπὸ τὴν στιγμὴν ὅμως ποὺ ἔχασε κάθε του ἐλπίδα καὶ βρέθηκε ἀντιμέτωπος μετὰ τὴν σκληρὴν πραγματικότητα ἔπαυσε νὰ κοχλάζῃ μέσ' στὶς φλέβες του τὸ εὐγενικὸ αἷμα τῶν προγόνων του. Καὶ θέλησε νὰ πεθάνῃ σὰν παλλικάρη.

Τὸ μεσημέρι τῆς 18 Ἰουνίου τὸ πέρασε γράφοντας γράμματα σὲ διαφόρους φίλους του καὶ στὴ γυναῖκα του. Στὴ γυναῖκα του ἔγραψε τὸ ἀκόλουθο γράμμα:

«Πολυαγαπημένη μου Καρλόττα

Ἄν θελήσῃ ὁ Θεὸς νὰ διαβάσῃς αὐτὲς τὶς γραμμές, θὰ δῇς πόσο σκληρὰ μοῦ φέρθηκε ἡ μοίρα ἀπ' τὴν στιγμήν ποὺ ἔφυγα ἀπὸ τὴν Εὐρώπην. Φεύγοντας, σοῦ εἶχα ἀφίσει τὴν καρδιά μου.... Ἀλλοίμονο ὅμως, γιατί νὰ μὴν σ' ἀκούσω;

»Τόσες δυστυχίες, τόσα χτυπήματα τῆς μοίρας συντρίψαν πιά κάθε μου ἐλπίδα. Κι' ἔτσι ὁ θάνατος μοῦ φαίνεται σὰν μιὰ πραγματικὴ εὐτυχία σήμερα.... Θὰ πεθάνω τουλάχιστον σὰν δοξασμένος στρατιώτης, σὰν νικημένος βασιλιάς—ἀλλ' ὄχι ἀτιμασμένος.

»Ἄν ὁ πόνος σου εἶναι μεγάλος, κι' ἂν ὁ Θεὸς σὲ διατάξῃ νὰ ἔλθῃς νὰ με βρῇς ἔ! τότε θὰ εὐλογήσω τὸ θεῖο του τὸ χέρι, ποὺ τόσο βαριά ἔπεσε τὸν τελευταῖον αὐτὸν καιρὸ ἐπάνω μου...

Ἔχε γειά, πολυαγαπημένη μου...

Ὁ φτωχὸς σου
Μαξιμιλιανός.»

Τὸ τελευταῖον γράμμα ποὺ ἔγραψε, ὁ Μαξιμιλιανὸς τὸ ἀπηύθυνε στὸν ἀρχηγὸ τῶν ἀντιπάλων του, στὸν νικητὴ του καὶ πρόεδρο τῆς Μεξικανικῆς Δημοκρατίας. Καὶ τοῦ ἔγραψε τὸ ἀκόλουθο γράμμα, ποὺ ἔχει μείνει ἱστορικὸ γιὰ τὴν ἀνεξικακία του:

«Πρὸς τὸν Δὸν Μπενίτο Τουαρέζα.

Τὴν στιγμὴν αὕτην ποὺ πρόκειται νὰ πεθάνω ἐπειδὴ θέλησα νὰ δοκιμάσω ἕνα καινούργιον θεσμόν, ὁ θεσμός τῆς Αὐτοκρατορίας, θὰ εἶχε τὴ δύναμιν νὰ τερματίσῃ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον ποὺ τόσο καιρὸ τώρα ἐρημώνει τὴν δυστυχισμένην αὐτὴν χώραν, εἶμαι ἔτοιμος νὰ δεχθῶ μ' εὐχαρίστησιν τὸν θάνατον ἐάν ἡ θυσία αὕτη συντελέσῃ στὴν εὐημερίαν καὶ στὴν εἰρήνῃ τῆς νέας πατρίδος μου.

»Μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι κανένας θεσμός, κανένα πολίτευμα δὲν μπορεῖ νὰ στεριώσῃ ἐπάνω σ' ἕνα ἔδαφος ποὺ κλονίζεται ὁλοένα ἀπὸ τὸν ἐμφύλιον σπαραγμόν, οὐ ἐξορκίζω μετὰ ὅλην τὴν εἰλικρίνειαν ἑνὸς ἀνθρώπου ποὺ βρίσκεται στὴν τελευταία του στιγμήν, νὰ προσπαθήσῃ ὥστε τὸ αἷμά μου νὰ εἶναι τὸ τελευταῖον ποὺ χύνεται... Καί, μετὰ τὸ θάρρος καὶ τὴν ἐπιμονὴν ποὺ σὲ χαρακτηρίζουν, νὰ κατορθώσῃ ὥστε τὰ πνεύματα νὰ συμφιλιωθῶν, κι' ἔτσι νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ τάξις καὶ ἡ ἡρεμία ποὺ θὰ μπορέσουν τέλος πάντων νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν εἰρήνῃ στὴν δυστυχισμένην αὐτὴν χώραν.

Μαξιμιλιανός»

Μόλις τελείωσε τὰ γράμματά του, κατὰ τὶς 8 τὸ βράδυ, ὁ Αὐτοκράτωρ ἔπεσε γιὰ νὰ ξεκουρασθῇ. Κατὰ τὶς τρεῖς ἐξύπνησε. Στὶς τέσσερις ἦρθεν ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ἄκουσε τὴν λειτουργίαν μαζί με

τούς συγκαταδίκους του—καί τούς μόνους πιστούς όπαδούς του—Μιραμόν καί Μέζια. Στις Ξη, άφοϋ έφαγε μιά φτεροϋγα από όρνιθα καί ήπιε λίγο κρασί, έδωσε στον γιατρό Μπάς την βέρα του καί τις τελευταίες του παραγγελίες· δείχνοντάς του κάποιον σταυρό που του είχε χαρίσει ό πνευματικός καί που είχε κρύψει στην τσέπη του, του είπε :

— Θα τον φέρης στην μητέρα μου...

Κατά τις εξήμις παρουσιάστηκε ό άξιωματικός μέ τη φρουρά που έπρόκειτο νά μεταφέρουν τούς καταδίκους στον τόπο της εκτελέσεως. 'Ο Αύτοκράτωρ μπήκε στη μέση των στρατιωτών, έσφιξε τό χέρι του γιατροϋ Μπάς χαμογελώντας του φιλικά, καί κατέβηκε τη σκάλα μέ τό συνηθισμένο του βήμα.

Τρία άμάξια περιμένουν στην πόρτα του μοναστηριού όπου έμεναν φυλακισμένοι οί κατάδικοι. 'Ο Μαξιμιλιανός μπήκε στο πρώτο άπ' αυτά μαζί μέ τον Ιερέα, στο δεύτερο μπήκε ό Μιραμόν καί στο τρίτο ό Μέζια. Κείνη τη στιγμή ή καμπάνες όλων των εκκλησιών της πόλεως άρχισαν νά σημαίνουν αναγγέλλοντας έτσι στους πιστούς ότι οί κατάδικοι είχαν άρχίσει νά προχωρούν προς τον τόπο του μαρτυρίου τους.

Οί δρόμοι, άπ' όπου έπρόκειτο νά περάσει ή πένθιμη συνοδεία, ήσαν γεμάτοι κόσμο. Μέ πολύν κόπο ό στρατός κατόρθωνε νά συγκρατήσει τό πλήθος. Δέν ακουγότανε ως τόσο ούτε ζητωκραυγές ούτε αποδοκιμασίες. Κάθε τόσο, μονάχα, έφθαναν στ' άφτιά των καταδίκων οί λυγμοί των γυναικών του λαού.

Όταν οί κατάδικοι κατέβηκαν από τά άμάξια καί μπήκαν στο τετράγωνο που σχηματιζόταν από τούς παρατεταγμένους λόχους, σέ κάθε λόχο διαβάστηκε από τον επικεφαλής άξιωματικό του ή ακόλουθη ήμερησία διαταγή :

«Στρατιώτες!

«Έν όνόματι του 'Εθνους, όποιοςδήποτε ζητήσει την χάρη των τριών καταδίκων ή καί του ένός έστω από αυτούς, θα τουφεκιση!»

Οί κατάδικοι δέν άπείχαν παρά πενήντα βήματα μόνο από την θέσιν που είχαν όρισθι για την εκτέλεσί τους. Καί οί τρεις τους προχώρησαν μέ μεγάλη ψυχραιμία καί οταθήκαν όρθιοι, σάν νά έπρόκειτο νά παρακολουθήσουν καμιά στρατιωτική παρέλαση.

'Ο Αύτοκράτωρ, άφοϋ άγκάλιασε τον Μιραμόν καί τον Μέζια, προχώρησε προς τούς στρατιώτες γιά νά τούς ρωτήσει ποιό άπ' αυτούς έπρόκειτο ν' άποτελέσουν τό εκτελεστικό άπόσπασμα. Του τούς έδειξαν. Τότε μοίρασε στον καθένα τους από μιάν ούγγιά χρυσού (80, χρυσά φράγκα, δηλαδή), συσταίνοντάς τους νά σημαδέψουν στην καρδιά...

Γύρισε κατόπιν στην θέσι όπου έμελε νά πεθάνη, καί μέ μιά φωνή δύνατη καί σταθερή είπε :

—Μεξικανοί! Οί άνθρωποι της σειράς καί της καταγωγής μου είναι προωρισμένοι από τον Θεό ή νά χαρίζουν την εύτυχία στους λαούς, ή νά πεθαίνουν...

Νεκρική σιγή είχεν άπλωθι τριγύρω. Θα μπορούσε ν' άκούση κανείς καί βελόνα ακόμα, άν έπεφτε χάμω.

—Μέ κάλεσαν μερικοί από σας, έξακολούθησεν ό Αύτοκράτωρ, στον τόπο σας καί ήλθα έδω όχι από φιλοδοξία, μά μέ τον κρυφό πόθο νά φέρω την εύτυχία στη θετή μου πατρίδα. Μεξικανοί! Είθε τό αίμά μου νά είνε τό τελευταίο που χύνεται, καί νά δώση μιά καινούρια ζωή στην δυστυχισμένη αυτή χώρα!

'Ο στρατηγός Μιραμόν διάβασε μερικές φράσεις που είχε έτοιμες, γραμμένες σ' ένα κομμάτι χαρτί, καί τέλειωσε μέ την κραυγή :

— Ζήτω ό Αύτοκράτωρ!

"Όσο για τον στρατηγό Μέζια... τον δυστυχισμένο!... 'Υφίστατο ένα τρομερό μαρτύριο εκείνη τη στιγμή. 'Η γυναίκα του, όταν τον είχε δη νά βγαίνει από τη φυλακή, είχε τρελλαθι ξαφνικά... Καί, κρατώντας στην άγκαλιά τό μικρό τους παιδί, είχε ριχτή επάνω του μέ σπαραχτικές κραυγές... "Ένας άνθρωπος, λοιπόν, που πριν από λίγες στιγμές ακόμη είχε περάσει μιά τέτοια δοκιμασία, είναι φυσικό νά λιποψυχήσιν κάπως μπρός στο θάνατο...

"Όλα τά προκαταρκτικά είχαν ήδη τελειώσει.

'Ο Μαξιμιλιανός μέ μιά νευρική κίνηση έδειξε στους στρατιώτες τό σημείο του στήθους του όπου έπρεπε νά χτυπήσουν.

Μία τριπλή όμοβροντία άντήχησε, καί οί τρεις κατάδικοι σωριάστηκαν χάμω νεκροί...

Τό δρᾶμα είχε τελειώσει...

ΣΟΦΑ

ΛΟΓΙΑ

—Νά έρωτεύεσαι διαρκώς, ν' άρραβωνιάζεσαι σπανίως, νά μη παντρεύεσαι ποτέ.

(Ριχάρδος Στράους)

—Δέν είναι έχθρός της πατρίδος εκείνος όπου ξεσκεπάσει τά έλαττώματα της κοινωνίας καί ζητά ίατρείαν, αλλά εκείνος όπου τά σκεπάζει καί έμποδίζει την ίατρείαν.

(† Άνδρέας Λασκαράτος, 1840)

ΕΝΑ ΕΓΚΛΗΜΑ...

Τοῦ κ. Κ. ΒΟΒΟΛΙΝΗ

Ο κλητήρας ὥρμησε μέσα στο γραφεῖο τῆς συντάξεως, μέ τέτοια ἑκφρασι στο πρόσωπο πού δέν μποροῦσε κανεῖς νά καταλάβῃ, ἂν ἔδειχνε ἀπερίγραπτη φρίκη ἢ υπέρτατη χαρά.

—Κύριε διευθυντά, εἶπε, παίρνοντας τώρα ὕφος ἀνθρώπου, πού μεταβιβάζει τήν πιό σπουδαία ἑκθεσι τῆς ἡμέρας. Τηλεφωνοῦν ἀπό τόν "Ἅγιο Ἀνδρέα" ὅτι ἔγινε ἐκεῖ ἕνα πρωτοφανές ἑγκλημα. Πιό φοβερό ἀπό τό κακούργημα τῆς Φούλας καί τῆς Κάστρου.

Κι' ἀνέφερε τό ὄνομα ἑνός γνωστοῦ δικηγόρου, ὁ ὁποῖος τηλεφωνοῦσε ἀπό τήν ἐκεῖ ἑπαυλί του γιά νά «ἐξυπηρετήσῃ τήν ἐφημερίδα».

—Δώσε τή γραμμή μέσα· εἶπε ψυχρά ὁ διευθυντής, ὑψώνοντας τό ἀκουστικό τοῦ τηλεφώνου τοῦ γραφείου του.

Μετά τά τυπικά «καλοπερίσματα» μέ τόν δικηγόρο φίλο τῆς ἐφημερίδος — ἡ ὥρα ἐπλησίαζε τά μεσάνυχτα — καί τῆς προκαταβολικῆς εὐχαριστίας γιά τό συγκινητικόν ἐνδιαφέρον του, ὁ διευθυντής ἐζήτησε περισσότερες πληροφορίες.

—Μά τί ἀκριβῶς συνέβη; ρώτησε.

—Κάτι τρομερό... ἀπάντησε ὁ πληροφοριοδότης. Μιά πεθερά ἐσκότωσε τοὺς δυό γαμπρούς της, καί κατόπιν βοηθουμένη ἀπό τῆς κόρες της, τοὺς ἐτεμάχισε. Τοὺς ἔκανε χίλια κομμάτια μ' ἕνα τσεκούρι. Αὐτά εἶναι ὅλα πού ξέρω πρὸς τό παρόν.

Τό πρόσωπο τοῦ διευντοῦ—ἀνθρώπου πού καί μιὰ σταγόνα αἵματος ἂν ἔβλεπε θά λιποθυμοῦσε — φωτίσθηκε ἀπό χαρά. Τό ἑγκλημα αὐτό ἐρχόταν σάν... λουκοῦμι. Οὔτε μιὰ μύτη δέν εἶχε ἀνοίξει τῆς ἡμέρας ἐκεῖνες κι' ὁ κόσμος δυσανασχετοῦσε. Εὐχαρίστησε καί πάλι τόν «καλό φίλο» καί φώναξε δύο συντάκτες.

—Προσεῖτε, τοὺς εἶπε ἀφοῦ τοὺς ἀνέφερε τήν ὑπόθεσι στίς γενικῆς τῆς γραμμῆς. Πρόκειται περὶ μεγάλης ἐπιτυχίας. Θά φύγετε ἀμέσως γιά τόν "Ἅγιο Ἀνδρέα". Μὴ σὰς ξεφύγει λέξις. Καί πρὸ παντὸς νά φροντίσετε νά βρῆτε πολλὰ καί καλὰ φωτογραφίες, δραστῶν καί θυμάτων.

Πάρτε ἕνα αὐτοκίνητο καί σπεύσατε. Μὴ σταθῆτε πούθενά. Τῆς φωτογραφίης νά τῆς στείλετε ἀμέσως μέ τό ταξί καί κατόπιν νά κάνετε ρεπορτάζ. Θά μοῦ τηλεφωνήτε συνεχῶς.

Παρ' ὅλη ὥς τόσο τῇ βροχῇ αὐτῇ τῶν ἐντολῶν, ὁ διευθυντής δέν ἐλησμόνησε ν' ἀνοίξῃ τό πορτοφόλι του καί νά δώσῃ ἕνα χιλιάρικο στοὺς «ἀπεσταλμένους» του γιατί, ὅπως κι' δυό εἶχαν προφθάσει νά δηλώσουν ἀπ' τήν ἀρχή... κατὰ σύμπτωσιν—περίεργο πρᾶγμα!—δέν εἶχαν μαζί τοὺς «ψιλά» ἐκεῖνο τό βράδυ.

—Ἐμπρὸς μάρς· χωρὶς χρονοτριβὴ διέταξεν ὁ διευθυντής.

Τὰ σκαλοπάτια τοῦ γραφείου τὰ κατέβηκαν οἱ συντάκτες τέσσερα-τέσσερα. Στὸ δρόμο βγῆκαν σὰν σίφουνες. Σταμάτησαν τό πρῶτο ταξί πού πέρασε, ρώτησαν τόν σωφῆρ ἂν ἔχῃ ἀρκετὴ βενζίνη καί γερὰ λάστιχα καί πήδησαν μέσα δίνοντάς του τήν ἐντολή νά τραβήξῃ πρὸς τόν "Ἅγιο Ἀνδρέα". Τό αὐτοκίνητο πήρε τήν λεωφόρο Κηφισιάς καί σὲ λίγο κυλοῦσε στὸν δρόμο τῶν Μεσογείων.

—Γρήγορα! Γρήγορα· φώναζαν κάθε τόσο οἱ συντάκτες.

Ὁ σωφῆρ ἔβαλε τὰ δυνατά του, χωρὶς ὅμως νά παραλείψῃ νά ὤστησῃ τοὺς παράξενους πελάτες του γιατί ἡ τόση βιασύνη τοὺς.

—Μήπως γεννᾷ ἡ γυναῖκά σας; Ρώτησε τόν ἕνα ἀπ' τοὺς συντάκτες, αὐτὸν πού πού τόν ἐβίαζε περισσότερο.

—Γρήγορα! ὑπῆρξεν ἡ ἀπάντησις.

Καί τό αὐτοκίνητο ἔκανε φτερά.

Σὲ μισὴ ὥρα στάθηκε μπρὸς ἀπ' τόν ἀστυνομικὸ σταθμὸ τοῦ "Ἀγίου Ἀνδρέα". Σκοτάδι πίσσα βασιλευε. Τὰ παράθυρα τοῦ σταθμοῦ ἦσαν κατὰ κλειστά, κι' ἡ πόρτα τό ἴδιο. "Ἐνα-δύο-δέκα γερὰ κτυπήματα στὴν πόρτα, εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα τό ξύπνημα τοῦ... διανυκτερεύοντος χωροφύλακος.

—Τί συμβαίνει; ρώτησε μόλις ἀντίκρυσσε τοὺς ἀγωνιῶντας συντάκτας.

—Ἦρθαμε γι' αὐτό τό ἑγκλημα. Τὴν κακούργα πεθερά!

Ὁ χωροφύλακας τοὺς κοίταξε καλὰ-καλὰ, κατόπιν ἔξυσε τό κεφάλι του συλλογισμένος καί τέλος ἐδέχθη νά πῇ:

—"Α! γιά ἐκεῖνο τό ἑγκλημα; Νάί, ἄκουσα κι' ἐγώ. Μὰ δέν ἔγινε ἐδῶ, ἔγινε στὴν Ραφίνα.

—Σεῖς πού τό μάθατε; τὸν ρώτησαν.

—Ἀπ' τόν ὑπηρέτη ἑνός δικηγόρου, πού μένει κοντὰ στὴν παραλία. Τό ἄκουσε πού τό ἔλεγε ὁ κύριός του. Ἦλθε ἐδῶ γιά νά μέ ρωτήσῃ κι' αὐτός. Μοῦ εἶπε ὅμως ὅτι ὕστερα ἀπ' τό ἑγκλημα ἡ πεθερά κρεμάστηκε μόνη της κι' ὅτι ἡ μιὰ κόρη της τρελλάθηκε!

“Ωστε, λοιπόν, ήταν αλήθεια... Κι’ είχαν πάρει μιὰ... τρομάρα, οί απεσταλμένοι, μὴ τυχὸν ἐπρόκειτο περὶ φάρσας. Χωρὶς πολλὰ λόγια, πήδησαν πάλι στὸ αὐτοκίνητο καὶ πέρνωντας μαζὺ τοὺς καὶ τὸν χωροφύλακα—ἤθελε ὅπως τοὺς εἶπε ὁ ἴδιος νὰ κάνη μιὰ «ἐπιτόπια ἔρευνα»—διευθύνθηκαν στὴν ἑπαυλὶ τοῦ δικηγόρου.

—Δὲν θάταν ἄσχημα, γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακό, νὰ πάρουμε μαζὺ μας καὶ τὸν δικηγόρο σκέφθηκαν.

Ὁ «φίλος δικηγόρος» καθόταν στὴ βεράντα τῆς ἐπαυλῆώς του καὶ μὲ πολλή χαρὰ δέχθηκε τοὺς δύο δημοσιογράφους.

—“Ἦρθατε κι’ ὅλας βρὲ θηρία; τοὺς εἶπε σὲ τόνο... θαυμασμοῦ.

—...Νὰ σὰς πάρουμε γιὰ νὰ πᾶμε μαζὺ στὴν Ραφίνα. Ἐκεῖ ἔγινε τὸ ἔγκλημα, ποὺ εἶχατε τὴν καλωσύνη νὰ μᾶς τηλεφωνήσετε· ἀπάντησαν οἱ συντάκτες.

Ὁ καλὸς φίλος κολακεύθηκε—ἐκολακεύετο ἀκόμη πιὸ πολὺ ὅταν οἱ δημοσιογράφοι τὸν ἔλεγαν «συνάδελφο» γιατί ὅπως δὲν ἔπαυε νὰ λέη, ἀπ’ τὴ δημοσιογραφία ἄρχισε κι’ αὐτὸς τὸ στάδιό του—καὶ εἶπε σὲ σοβαρὸ καὶ κάπως ἐμπιστευτικὸ ὕφος:

—Ξέρετε; Σὲ καμμιὰ ἄλλη ἐφημερίδα δὲν τηλεφώνησα, ἐνῶ συνδέομαι μὲ ὅλους τοὺς Διευθυντάς. Ἦθελα νὰ ἐξυπηρετήσω μόνο τὴν δική σας ἐφημερίδα.

Καινούργιες εὐχαριστίες καὶ καινούργιο ξεκίνημα τοῦ αὐτοκινήτου «ὀλοταχῶς»—ὅπου ἐκτὸς τοῦ χωροφύλακος ἐφιλοξενήθη καὶ ὁ δικηγόρος—μὲ κατεύθυνσι πρὸς τὴν Ραφίνα. Κατὰ τὴ διάρκειά τῆς διαδρομῆς ὁ «παλιὸς συνάδελφος» ἀφηγήθηκε πῶς ἔμαθε τὴν εἶδησι τοῦ στυγεροῦ ἐγκλήματος.

—Ἐρχόμουν, εἶπε, ἀπ’ τὰς Ἀθήνας στὴν ἑπαυλὶ μου, μὲ τὸ αὐτοκίνητό μου. Καθὼς περνοῦσα, λοιπὸν ἀπὸ τὸν «Σταυρὸ» εἶδα ἕναν ἄνθρωπο νὰ κάνη σῆμα νὰ σταματήσουμε. Ὁ ἄνθρωπος ἐπλησίασε στ’ αὐτοκίνητο καὶ μὲ πολλὴ εὐγένεια, μοῦ εἶπε ὅτι εἶναι ἀστυνομικὸς διοικητὴς τῆς περιφερείας καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ τὸν πάρω μαζὺ μου, προσθέτοντας:

—Μοῦ τηλεφώνησαν ὅτι ἡ στὸν Ἅγιον Ἀνδρέαν ἢ στὴν Ραφίνα—δὲν τοῦ εἶχαν καθωρίσει ποῦ ἀκριβῶς—εἶχε γίνῃ τὸ ἔγκλημα τῆς νέας, ἀλλὰ...ἐπηξημένης, Κάστρου.

«Ἐγώ, βέβαια, συνέχισε ὁ δικηγόρος, τὸν ἐπῆρα μαζὺ μου καὶ τὸν ἀπεβίβασα στὴν διασταύρωσι τὸν ὁδῶν ποὺ φέρουν πρὸς τὸν Ἅγιον Ἀνδρέαν καὶ τὴν Ραφίνα.

»—Ἄς κατέβω ἐδῶ, γιατί μπορεῖ νὰ χρειασθῶ νὰ κάνω ἐρεῦνας, μοῦ εἶπε.

»Ὅταν ὁ ἀστυνόμος κατέβηκε, πήρε τὸν δρόμο τῆς Ραφίνας. Φαίνεται πῶς κάπου ἐκεῖ ἔγινε τὸ ἔγκλημα καὶ δὲν θέλησε νὰ μοῦ τὸ πῇ, γιὰ διαφόρους λόγους. Ἐγὼ ὁμῶς, εἶδατε... ἔσπευσα νὰ σὰς τηλεφωνήσω ἀμέσως μόλις ἔφθασα στὴν ἑπαυλὶ μου...»

Τὸ αὐτοκίνητο ἔσταμάτησε μπρὸς στὴν ἀστυνομία τῆς Ραφίνας, οἱ συντάκται ὤρμησαν μέσ’ στὸ γραφεῖο τοῦ σταθμάρχου, ἐνῶ ἀπὸ πίσω τοὺς ἀκολουθοῦσαν ὁ δικηγόρος κι’ ὁ χωροφύλακας τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέα. Ἐνας νυσταλέος χωροφύλακας καθόταν ἐπάνω στὸ τραπέζι τοῦ σταθμάρχου κι’ ἀπ’ τ’ ἀνοικτὸ παράθυρο, κοιτοῦσε, μὲ μισάνοικτα μάτια τὴ θάλασσα, ποὺ φάνταζε κάτ’ ἀπ’ τὸ φῶς μιᾶς ὑπέροχης σελήνης, σὰν ἀσῆμι.

—Ποῦ εἶναι ὁ κύριος Διοικητής; ρώτησαν τὸν χωροφύλακα.

Ξαφνιασμένος ἀπ’ τὴν ἀπρόσμενη αὐτὴ νυκτερινὴ ἐπίσκεψι, ποὺ διέκοψε τὴν ρωμάντζα του, ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ νόμου, δὲν ἀπάντησε ἀμέσως. Σὲ δυὸ λεπτὰ ὁμῶς ξαναπῆρε τὸ... θάρρος του καὶ εἶπε:

—Ὁ κύριος σταθμάρχης κάνει ἀνακρίσεις.

—Τὸ ξέρουμε, τὸ ξέρουμε, φώναξαν κι’ οἱ τέσσερις ξένοι. Πές μας ὅμως ποῦ βρίσκεται, γιατί πρέπει νὰ τὸ δοῦμε...

—Εἶναι στὸ καφενεῖο...

—Ἀ! Ὡστε στὸ καφενεῖο ἔγινε τὸ ἔγκλημα;

Ὁ χωροφύλακας τρομοκρατήθηκε στὸ ἄκουσμα τῆς λέξεως καὶ ξυπνῶντας γιὰ καλὰ ρώτησε:

—Ἐγινε ἔγκλημα;

—Δὲν εἶπες καὶ σὺ πῶς ὁ ἀστυνόμος εἶναι στὸ καφενεῖο γιὰ ἀνακρίσεις;

—Τί λέτε καλέ. Νόμιζα πῶς εἴσατε φίλοι του καὶ θέλησα νὰ σὰς πειράξω. Εἶναι μὲν στὸ καφενεῖο, ἀλλὰ παίζει... πρέφα!...

Τί συνέβαινε λοιπὸν; Οὔτε ὁ σταθμάρχης τῆς Ραφίνας δὲν εἶχεν εἰδοποιηθῇ ἀκόμη;

—Μιὰ στιγμὴ νὰ τὸν φωνάξω, εἶπε ὁ χωροφύλακας ἀμέσως κατόπιν τρέχοντας στὸ παραλιακὸ καφενεῖο.

Σὲ δυὸ λεπτὰ ὁ ἀστυνομικὸς σταθμάρχης ἔφθασε στὸ τμήμα ἀσθμαίνων. Οὔτε νὰ ρωτήσῃ ποιοὶ ἦσαν οἱ ἐπισκέπται τοῦ δὲν τόλμησε, γιατί—ὅπως ἐξωμολογήθη κατόπιν—ἐνόμιζε ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἀξιωματικῶν τῆς «ὕπηρεσίας σημάνσεως» οἱ ὁποῖοι εἶχαν πάει γιὰ τὸ ἔγκλημα ποὺ τοῦ ἀνήγγειλε ὁ ὑφιστάμενός του, διακόπτοντας τὴν πρέφα του στὸ πιὸ κρίσιμο σημεῖο.

—Δὲν εἰδοποιηθήκατε γιὰ τὸ ἔγκλημα; ρωτήθηκε.

Ὁ ἀστυνόμος — ἕνας καλὸς ἐνωμοτάρχης — ἔλαβε τὸ «προσῆκον»

ὑφος, πού ἄφινε νά ὑπονοηθῇ ὅτι κάτι ξέρει, χωρίς ὅμως νά τοῦ ἐπιτρέπῃ τὸ «ἐπαγγελματικὸν ἀπόρρητον» νά τὸ ἀποκαλύψῃ.

—Χμ! Κάτι ξέρουμε κι' ἐμεῖς, εἶπε σὲ λίγο καὶ σὲ τόνο κᾶπως... μυστηριώδη.

—Πές το λοιπόν κύριε Διοικητά. Ποῦ ἔγινε τὸ ἔγκλημα;

Μὲ τὸ ἴδιο πάντοτε ὑφος, ὁ «κύριος Διοικητής» ἀπάντησε:

—Ἐγινε μέσα στὸν συνοικισμό. Μὰ ἐγὼ δὲν θέλησα νά ἀνακατεῦθῶ, γιατί δὲν τὰ ἔχω καλὰ μαζί τους!...

Σὲ ὁποιαδήποτε ἄλλη στιγμή, ἡ δικαιολογία τοῦ σταθμάρχου — ἂν εἶναι δυνατόν νά λεχθῇ δικαιολογία—θὰ προκαλοῦσε τούλάχιστον ἀγανάκτησι, μὰ τὴν ὥρα ἐκείνη ὅλα ἐφαίνοντο πιθανὰ καὶ τὸ μόνο πού ἐνδιέφερε τοὺς συντάκτες ἦταν νά μάθουν πού ἔγινε τὸ ἔγκλημα. Ἡ ὥρα περνοῦσε κι' ἡ ἐφημερίδα δὲν εἶναι κάτι πού μπορεῖ νά περιμένῃ.

—Δὲν πᾶμε μιά στιγμή στὸ συνοικισμό κύριε ἀστυνόμε;

—Ἐφ' ὅσον διατάζετε!...

Ὁ συνοικισμὸς ἔπλεε στὸ σκοτάδι. Οὔτε ἓνα φωτάκι, οὔτε ἡ ἐλαχίστη κίνησις φανέρωνε ὅτι πρὸ ὀλίγου εἶχε διαπραχθῇ ἐκεῖ ἓνα τόσο ἀποτρόπαιο ἔγκλημα. Ὁ κύριος ἀστυνόμος τὰ εἶχε χαμένα καὶ δὲν τὰ κατάφερε νά συγκρατήσῃ ὡς τὸ τέλος τὴν συγκίνησί του.

—Δὲν μοῦ λέτε, κύριε... μοίραρχε, εἶπε γυρίζοντας σ' ἓναν ἀπὸ τοὺς συντάκτες, μήπως θὰ παραπεμφθῶ στὸ συμβούλιο, ἐπειδὴ δὲν ἀρχισα ἐγὼ τίς ἀνακρίσεις;

Ὁ «μοίραρχος» τὸν καθυσύχασε, λέγοντας του ὅτι ἀρκεῖ νά εἶχε γίνοι τὸ ἔγκλημα καὶ θὰ ἐπρότεινε τὴν... προαγωγή του. Ἀλλὰ πούθενά ἔγκλημα! Ὁ χωροφύλακας τοῦ ὑποσταθμοῦ τοῦ συνοικισμοῦ, τοῦ κάκου ἀναζητήθηκε παντοῦ. Στὸ τέλος ἐδόθη ἡ πληροφορία ὅτι «κοιμᾶται μὲ τὴν ἀρραβωνιαστικιά του».

—Πᾶμε στὴν παραλία μιά νά τηλεφωνήσουμε ἀπ' τὸ ἐστιατόριο, στὴ Διοίκησι χωροφυλακῆς ἐπρότεινε ὁ ἐνωματάρχης.

«Ἀπασαί αἱ ἀρχαί» διευθυνθῆκαν στὸ παραλιακὸν ἐστιατόριο. Παρέες, παρέες πολλὲς γλεντοῦσαν ἐκεῖ. Σ' ἓνα ἀπόμερο τραπεζάκι. ἔπινε τὸ ἐκατοσταράκι του, ἓνας καλοντυμένος κύριος.

—Νὰ ὁ κύριος Διοικητής! φώναξε ὁ δικηγόρος, δείχνοντας τὸν καλοντυμένο κύριο.

Ὅλοι ἔτρεξαν πρὸς τὸν κύριο ἑνῶτερο Διοικητή. Ὁ ἄνθρωπος τᾶχασε, μ' ἀμέσως ἀνεγνώρισε τὸν δικηγόρο πού τὸν φιλοξένησε στ' αὐτοκίνητό του.

—Θὰ πάρετε ἓνα μεζεδάκι; ἐπρότεινε σὰ νά μὴν εἶχε συμβῇ τίποτε. Ἐπενέβη ὁ ἐνωματάρχης:

—Κύριε Διοικητά, ρώτησε τρέμοντας ἐλαφρά, τέλειωσαν ἡ ἀνακρίσεις; Καὶ ἀφοῦ σῶπασε λίγο συνέχισε:

—Ἐγὼ ξέρετε δὲν μπόρεσα νᾶρθω γιατί εἶχα ἄλλες ὑποθέσεις.

Ὁ καλοντυμένος κύριος φάνηκε σὰν νά προσπαθοῦσε νά καταλάβῃ τί τοῦ ἔλεγαν· κατόπιν ἔσκασε στὰ γέλοια.

—Ποῖο ἔγκλημα καλέ; Μήπως ἐκεῖνο τὸ ἀστεῖο πού εἶπα στὸν κύριο ἀπὸ δῶ, βγήκε στ' ἀλήθεια; Κάνω, λοιπόν, γιὰ Σέρλοκ Χόλμς;

—Μὰ δὲν ἦλθατε γιὰ ἀνακρίσεις;

—Ἐγὼ; Πρῶτα-πρῶτα δὲν εἶμαι ἀστυνομικός. Εἶμαι δυστυχῶς... ἄνεργος καὶ θέλω νά σκοτώσω τὸν καιρὸ μου, κάνοντας ἐκδρομές.

Τί ἦταν πάλι τοῦτο; Ἦρθε τόσο ἀπροσδόκητα ἡ ἐξέλιξις τῶν... ἀνακρίσεων πού κανεῖς δὲν τόλμησε νά πῇ λέξι. Ἦταν τέτοια ἡ ἀπογοήτευσις ὅλων, πού οὔτε νά τὸν... βρῖσουν δὲν μπόρεσαν. Ὅλοι ἐσώπασαν κι' ὁ καθένας μόνον κοιτοῦσε μὲ τὸν δικό του τρόπο, τὸν πρωτότυπο ἐπιδρομέα.

—Μὰ θὰ γινότανε ἔγκλημα καὶ δὲν θὰ ἔσπευδα νά κάνω ἀνακρίσεις; εἶχε τὸ κουράγιο νά πῇ ὁ ἐνωματάρχης, νομίζοντας πάντοτε ὅτι οἱ συντάκται ἦσαν ἀνώτεροί του. Καὶ γυρίζοντας πρὸς τὸν ξένο ἐπρόσθεσε:

—Ὅσο γιὰ σένα, κύριε, θὰ κοιμηθῇς ἀπόψε, στὸ τμήμα, γιὰ νά μάθῃς ν' ἀναστατώνῃς ἄλλη φορὰ τίς ἀρχές.

—Συμφωνῶ, ὑπῆρξεν ἡ θρασυτάτη ἀπάντησις.

Τὰ πράγματα ἐξελίχθησαν κινηματογραφικά. Ὁ ἐνωματάρχης ἐπλησίασε μιά στιγμὸν τὸν ἓνα ἀπὸ τοὺς συντάκτες, κάτι τοῦ εἶπε στ' αὐτὸ καὶ μετὰ κατευθύνθη πρὸς τὴν κουζίνα τοῦ μαγαζιοῦ. Σὲ λίγο ἀπ' τὸ τηλέφωνο τοῦ ἐστιατορίου οἱ «ἀπεσταλμένοι» εἰδοποίησαν τὸν διευθυντὴ τους, ὅτι δὲν συνέβαινε ἀπολύτως τίποτε.

—Νὰ ἐπιστρέψετε ἀμέσως! διέταξε ὁ διευθυντὴς σὲ τόνο φωνῆς πού ἔδειχνε ἀπογοήτευσιν.

—Μὰ θὰ ἀργήσουμε λίγο, γιατί μᾶς συνέβη κάτι ἀπρόοπτο...

—Τί;

—Νά... παραγγεῖλαμε μπαρμποῦνια τῆς ὥρας καὶ τηγανίζονται! ὑπῆρξεν ἡ ἀπάντησις πού ἐδόθη ἀπὸ τὸν ἓνα τῶν ἀπεσταλμένων, πού ἦταν ὁ ὑποφαινόμενος.

Κ. ΒΟΒΟΛΙΝΗΣ

—Χαρά 'στὸνε πού δὲν γεννιέται· κι' ἂν γεννηθῇς, μὴν παντρευθῇς κι' ἂν παντρευθῇς, ἔχει παιδιά!

—Τὸ «ἂν» καὶ τὸ «θὰ» τὰ σπείρανε καὶ δὲν φυτρώσανε.

(Θεόδωρος Κολοκοτρώνης)

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Η ΠΟΛΥΓΑΜΙΑ ΣΤΟΥΣ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΛΑΟΥΣ

ΤΑ—ΖΩΑ—ΤΑ ΦΥΤΑ—ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

ΕΝΑ ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀπασχολεῖ ἀπὸ αἰώνων τοὺς σοφοὺς καὶ κοινωνιολόγους ὅλου τοῦ κόσμου εἶναι ἔάν ὁ ἄνθρωπος εἶναι ζῶν πολύγαμον ἢ μονόγαμον. Τὸ ζήτημα ἐν τούτοις αὐτὸ εἶναι μοιραῖον, φαίνεται, νὰ μείνῃ ἐπ' ἀπειρον ἄλυτον, γιατί καθ' ἕνα πού ἀσχολήθηκε μ' αὐτό, δίνει καὶ ἀπὸ μιά διαφορετικὴ ἐξήγησι. Τελευταίως, μάλιστα, μιά γυναῖκα, ἡ κυρία Ζὰν ντὲ Μαγνύ, καταπιέσθηκε, σ' ἕνα ὀγκωδέστατο σύγγραμμα, ν' ἀποδείξῃ ὅτι... ἡ γυναῖκα μόνον εἶναι πολύανδρος, ἐνῶ ὁ ἄνδρας εἶναι μονόγαμος!

Τὸ ζήτημα, ὅπως δὴ ποτε, αὐτὸ εἶναι ἀρκετὰ σπουδαῖο καὶ ἀξίζει νὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ. Προτοῦ ὅμως ἀσχοληθοῦμε μὲ τὴν πολυγαμία τῶν ἀνθρώπων, ἃς ρίξουμε μιά ματιά στὴν πολυγαμία τῶν... φυτῶν καὶ τῶν ζώων,

Μὴ σὰς φανῇ παράξενο πού ἀναφέραμε τὴν πολυγαμία τῶν... φυτῶν. Ὁ μέγας φυσιολόγος Λινναῖος, ὁ ὁποῖος ἐμελέτησεν εἰδικῶς τὸ ζήτημα τοῦ... γάμου στὰ φυτά, ἔχει κατατάξῃ πολλὰ ἀπ' αὐτὰ στὴν τάξη τῶν «πολυγάμων» καθὼς τὴν ὀνομάζει! Τὰ ὄργανα γονιμοποιήσεως τῶν φυτῶν αὐτῶν δὲν εἶναι τοποθετημένα μέσα στὸ ἴδιο ἄνθος, κι' ἔτσι τὰ τὰ λουλούδια τοὺς εἶναι ἄλλα ἀρσενικά καὶ ἄλλα θηλυκά. Τέτοια φυτὰ εἶναι ἡ φυσιτικὰ, τὸ σπανάκι, ἡ δρῦς, ἡ ἀμυγδαλιά κλπ.! Ἐφ' ὅσον λοιπόν, τὰ φυτὰ δίνουν τὸ παράδειγμα, τὰ ζῶα, καθὼς θὰ καταλαβαίνετε, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ πηγαίνουν πίσω...

Στὸ ζωϊκόν, πράγματι, βασιλεῖο, ἡ πολυγαμία εἶναι πολὺ συνηθε-
τά ἀπὸ τὴν μονογαμία. Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ σαρκοβόρα καὶ ἀπὸ τὰ τρωκτικὰ ζῶα δὲν ἔχουν μίαν καὶ μόνην σύζυγον... Ξέρετε ποιά ζῶα εἶναι μονόγαμα; Ἀδύνατον νὰ τὸ πιστέψετε... ὁ ἐλέφας, ὁ ρινόκερος καὶ ὁ κάστωρ, οἱ ὁποῖοι μάλιστα λατρεύουν τίς γυναῖκες τοὺς! Ὡστε βλέπετε τί λεπτὰ αἰσθήματα κρύβουν μέσα στὴν ψυχὴ τοὺς τὰ παχύδερμα αὐτά... Ἡ ἀρσενικὴς φώκιος πάλι, μολονότι εἶναι πολύγαμος ζῶα, εἶναι ἐν τούτοις συγχρόνως καὶ τρομερὰ ζηλιάρικα. Γι' αὐτό, ἔχουν

« ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ »

ὀλόκληρο χαρέμι ἀπὸ συζύγους, τὸ ὁποῖον φυλάγουν σὰν πραγματικοὶ τύραννοι.

Ἀπὸ τὰ πουλιὰ ἐπίσης ἄλλα εἶναι πολύγαμα καὶ ἄλλα μονόγαμα. Πολύγαμα εἶναι ὅσα ζοῦν κατὰ κοπάδια, μονόγαμα δὲ ὅσα ζοῦν μοναχικά. Τὸ διασημότερο γιὰ τὴν συζυγικὴ του πίστη καὶ ἀφοσίωση μονόγαμο φυσικά, πουλί εἶναι τὸ περιστέρι.

Καὶ τώρα ἃς ἔλθουμε στὰ ἔντομα. Ἐ, ἃς χαρῇ ἡ κυρία ντὲ Μαγνύ! Τὰ ἔντομα ἀκολουθοῦν τὴν θεωρίαν της: ἐνῶ τὰ ἀρσενικά δηλαδὴ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι μονόγαμα, τὰ θηλυκὰ εἶναι πολύγαμα, ἢ μᾶλλον «πολύανδρα», ὅπως π.χ. ἡ μέλισσα.

Ὅσο γιὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γάμου—στὰ μονόγαμα φυσικά ζῶα—αὐτὴ διαφέρει ἀναλόγως τοῦ εἶδους τῶν: στὰ πουλιὰ π.χ. διαρκεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μέχρι τοῦ θανάτου τῶν, ἐνῶ στὰ μαστοφόρα ζῶα δὲν διαρκεῖ περισσότερο ἀπὸ ἕνα-δυὸ χρόνια, ἐξαιρέσει τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἀνθρωπομόρφου πιθήκου.

Ἡ διάρκεια τοῦ γάμου, πράγματι, στοὺς ἀνθρώπους διαφέρει ἀναλόγως τῶν λαῶν. Στους Ἀνδαμαντικούς, στοὺς Βέδδας καὶ σὲ ὀρισμένες φυλὰς Παπούων, ὁ γάμος δὲν διαλύεται παρὰ μετὰ τὸν θάνατον τῶν συζύγων... Στους Ἰνδοὺς τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ὅμως δὲν συνάπτεται παρὰ γιὰ ἕνα ὀρισμένο χρονικὸ διάστημα. Στὴν Γροιλανδία, ἐπίσης, τὰ διαζύγια δίνονται ἕξ μῆνες συνήθως μετὰ τὸν γάμο.

Στὴν ἀγρία φυλὴ τῶν Βοδοκούτων, οἱ γάμοι συνάπτονται χωρὶς καμμιὰ τελετὴ καὶ εἶναι ἐλαχίστης διάρκειας. Μπορεῖ κανεὶς νὰ διαλύσῃ γάμο χωρὶς καμμιὰ αἰτία, ἀπλῶς καὶ μόνον γιὰ νὰ λάβῃ τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ἀλλαγῆς! Τὸ ἴδιο συμβαίνει στὴν Τασμανία καὶ στίς νήσους Σαμόα. Γι' αὐτό, στὰ μέρη αὐτά, ὑπάρχουν νεώτατοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες πού ἔχουν ἤδη παντρευθῇ ἕνα σωρὸ φορές!... Στὴν φυλὴ τῶν Μάντσας ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού παντρευθῇκαν... σαράντα ἢ πενήντα φορές!... Δὲν εἶναι δὲ πρᾶγμα ἀσυνήθιστον νὰ παντρευθῇ καὶ νὰ χωρίσῃ κάποιος τὴν ἴδια γυναῖκα ἐπὶ κάμποσες φορές!...

Στὴν Περσία, μίαν νέαν δικαιοῦται νὰ παντρευθῇ γιὰ ἕνα ὀρισμένο χρονικὸ διάστημα καθοριζόμενον ἐκ τῶν προτέρων καὶ ποικίλον μεταξὺ... 1 ἡμέρας καὶ ἐνεννῆντα ἑννέα ἐτῶν!

Καὶ ἀνάλογο συμβαίνει ἐπίσης καὶ στὴν Αἴγυπτον: ὁ ἄνδρας δικαιούται νὰ παντρευεῖται κάθε μῆνα. Κι' ἔτσι ὑπάρχουν πολλοὶ Αἰγύπτιοι πού ἔχουν παντρευθῇ εἴκοσι καὶ εἰκοσιτέσσαρες φορές στὸ διάστημα μιᾶς διετίας!...

Ἡ γυναῖκες τῆς φυλῆς τῶν Μαύρων τῆς Σαχάρας θεωρεῖ ὡς ἐνδειξί... κακῆς ἀνατροφῆς νὰ ζοῦν ἐπὶ πολὺ παντρεμένες μετὰ τὸν ἴδιον

ἄνρα ! Γι' αὐτὸ φροντίζουν νὰ τὸν ἀλλάξουν ὅσο τὸ δυνατόν συχνότερα !...

Οἱ Ἀβυσσινοὶ καὶ οἱ Νέγροι ἔχουν λύσει τὸ πρόβλημα : σ' αὐτοὺς ἐπικρατεῖ ἡ συνήθεια τοῦ... δοκιμαστικοῦ γάμου. Καὶ καταλήγουν μὲν νὰ παντρευτοῦν κάποτε μιὰ καὶ καλή, αὐτὸ ὅμως δὲν τὸ κάνουν παρὰ ὅταν ἔχουν βαρεθῇ τοὺς ἀλλεπαλλήλους δοκιμαστικούς γάμους !...

Αὐτοὶ ὅλοι οἱ λαοὶ πού ἀναφέραμε, τυπικῶς εἶναι μονόγαμοι. Οὐσιαστικῶς ὅμως εἶναι πολύγαμοι...

Στοὺς περισσότερους ἀγρίους λαοὺς—ἀλλὰ καὶ σὲ πολλοὺς πολιτισμένους—ὁ ἄνδρας, κατ' ἀρχὴν, ἔχει ἀπεριόριστο δικαίωμα νὰ διώξῃ τὴν γυναῖκα του. Στοὺς ἀρχαίους Ἑβραίους, Ρωμαίους καὶ Ἑλληνας π. χ., ἡ ἀπλὴ δυσἀρέσκεια τοῦ συζύγου ἦταν ἀρκετὸς λόγος διαζυγίου.

Στοὺς λαοὺς ὅπου ἐπικρατεῖ τὸ ἔθιμο τοῦ περιορισμένης διαρκείας γάμου, ἡ διάρκεια αὐτὴ ὀρίζεται προκαταβολικῶς ἀπὸ ἀμφοτέρους τοὺς συζύγους. Ὄταν δὲ λήξῃ, ἡ γυναῖκα ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ἄνδρα της, χωρὶς κανέναν ἄλλο λόγο—ἐκτὸς ἐὰν «κοινῇ συναινέσει» πάλι, τὸ συμβόλαιο ἀνανεωθῇ.

Οἱ Ἀραβες Χασσανίχαι τῆς Ἀφρικῆς διατηροῦν ἐν ἰσχύϊ τὸν τριήμερο γάμο ! (Μὴ φοβεῖσθε... Δὲν ἔχει καμμιά σχέσι μὲ τὸν τριήμερο πυρετὸ !) Ἡ γυναῖκα στὸν γάμον αὐτόν, εἶναι ἐπισήμως παντρεμμένη μὲ τὸν ἄνδρα της κάθε τέσσερες μέρες τις τρεῖς. Τὴν δὲ τετάρτη δικαιούται νὰ παντρεύεται παρανόμως μὲ ὅποιονδήποτε θέλει !...

Ἐδῶ, ἀξίζει νὰ ἀναφέρουμε καὶ ἓνα περίεργο ἔθιμο τῶν Ὀττεντότων. Οἱ Ὀττεντότοι εἶναι κατ' ἀρχὴν πολύγαμοι. Ὁ καθένας τοὺς παντρεύεται συνήθως τρεῖς ἢ τέσσερες φορές. Ὄταν μιὰ γυναῖκα ὅμως χηρέψῃ, δικαιούται νὰ ξαναπαντρευθῇ μόνον ἀφοῦ προηγουμένως... κόψῃ ἓνα δάκτυλο τοῦ χεριοῦ της, πρᾶγμα πού ὀφείλει νὰ ἐπαναλαμβάνῃ κάθε φορὰ πού ξαναπαντρεύεται !...

Οἱ Ἑβραῖοι ἄλλοτε ἦσαν πολύγαμοι. Σήμερα ὅμως εἶναι μονόγαμοι... Τὸ διαζύγιο ὥστόσο, τοὺς χορηγεῖται εὐκολώτατα· ἀρκεῖ νὰ τὸ ζητήσῃ ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς συζύγους.

Στοὺς Σλάβους, δὲν ὑπῆρχε ἄλλοτε, κατὰ τὸν ἱστορικὸ Νέστορα νόμιμος γάμος. Κάθε τόσο ἐγίνοντο διάφορες γιορτὲς στὰ χωριά, μετὰ δὲ τὸν χορὸ κάθε καβαλλιέρος ἐδικαιούτο νὰ ἀπαγάγῃ τὴν ντάμα του... Ἡ κατάσταση αὐτὴ διήρκεσε μέχρι τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Καὶ τώρα ἂς ρίξουμε μιὰ ματιὰ στὴν καθαυτὴ πολυγαμία.

Ἡ πολυγαμία ὑπὸ μορφὴν μάλιστα πολυανδρίας, ἐπικρατεῖ ἀκόμη

καὶ σήμερα σὲ πολλὰ μέρη τοῦ Ἰνδουστάν, καθὼς καὶ στὴν Ἰνδικὴ φυλὴ τῶν Ναϊρων.

Στὴ φυλὴ αὐτῇ, κάθε γυναῖκα ὀφείλει νὰ ἔχῃ...τέσσερες ἄνδρες κατ' ἐλάχιστον ὅρον ! Ὅποια δὲν ἀκολουθεῖ τὸν ὅρο αὐτόν, ἐκτίθεται στὴν γενικὴ περιφρόνησι τῶν συμπατριωτῶν της !... Κατ' αὐτόν τὸν τρόπον, στὴν φυλὴ τῶν Ναϊρων δὲν ὑπάρχουν παρὰ μητέρες, ἀδελφοί, θεῖοι καὶ ἀνεψιοί. Ὁ ὅρος «πατέρας» εἶναι ἄγνωστος !

Ἡ γυναῖκες Ναϊραι κατοικοῦν σὲ μοναχικὰ σπίτια τὰ ὁποῖα εἶναι ἐφωδιασμένα μὲ τόσες πόρτες... ὅσοι οἱ σύζυγοί των ! Ὄταν ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς τέσσερες συζύγους θέλει νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν γυναῖκα του, κάνει τὸν γύρο τοῦ σπιτιοῦ, κι' ὅταν φθάσῃ στὴν πόρτα τὴν δική του, χτυπᾷ καὶ μπαίνει μέσα, ἀφοῦ ὅμως προηγουμένως ἀφήσῃ ἀπ' ἔξω ἓναν ὑπηρετὴ του, οὕτως ὥστε ἐὰν τύχῃ νὰ ἔρθῃ κανένας ἄλλος συνάδελφός του, ν' ἀντιληφθῇ τὴν παρουσίαν του μέσ' στὸ σπῖτι καὶ νὰ μὴ μπῇ !... Μιὰ φορὰ τὴν ἐβδομάδα ὅμως ἡ σύζυγος εἶναι ὑποχρεωμένη ν' ἀνοίξῃ καὶ τῆς τέσσερες πόρτες τοῦ σπιτιοῦ της καὶ νὰ δεχθῇ τοὺς τέσσερες συζύγους της συγχρόνως, στοὺς ὁποίους ὀφείλει νὰ παραθέσῃ πλουσιώτατο γεῦμα !

Καὶ τὸ συμπέρασμα ὅλων αὐτῶν; Ἀπλούστατο : Ὅσο καὶ ἂν ἡ πολυγαμία ἀπαντᾷ σὲ ὅλους τοὺς ἀρχηγόνους λαοὺς, ὅσα ἐπιχειρήματα καὶ ἂν μαζέψουν οἱ ἀπολογηταὶ της, τίποτα δὲν θὰ μᾶς πείσῃ ὅτι ὁ ἄνωτερος ἄνθρωπος δὲν ἀφοσιώνεται ἀποκλειστικῶς σὲ μιὰ καὶ μόνη γυναῖκα.

Γιατί, ἄλλως τε, νὰ λάβουμε ὡς ὑποδείγματα τοὺς... Ὀττεντότους καὶ τοὺς Ναϊρας καὶ νὰ μὴν ἔχουμε ὑπ' ὄψιν μᾶς τόσοὺς μεγάλους ἄνδρας, πού βρῆκαν τὴν εὐτυχίαν τῆς ζωῆς τῶν παντρευόμενων τὴν μοναδικὴν γυναῖκα πού ἔτυχε ν' ἀγαπήσουν πραγματικά ;...

Ο ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ

— Ἡ ἀλήθεια γεννᾷ τὸ μῖσος.

(Τερέντιος)

— Γνωρίζω τὸ καλὸν καὶ μοῦ ἀρέσει, ἀλλὰ πράττω τὸ κακόν.

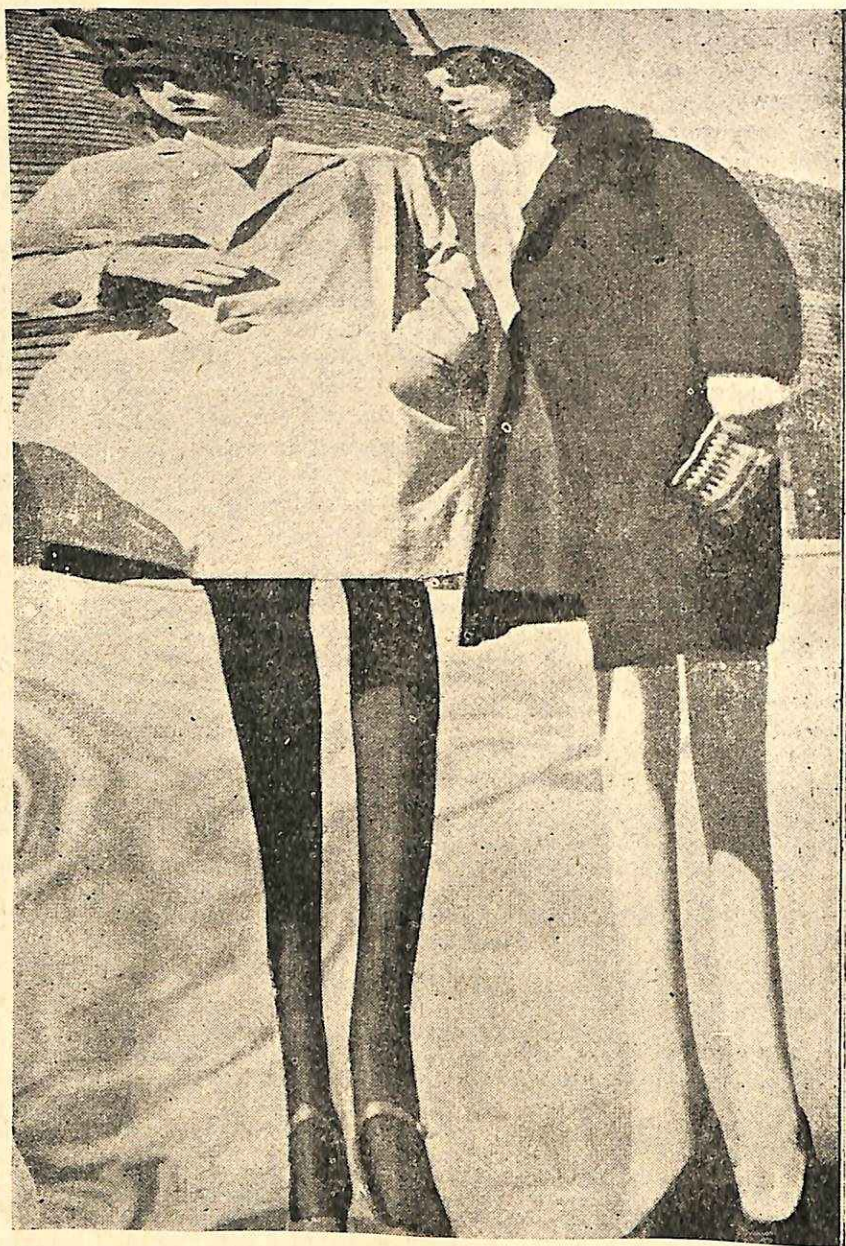
(Θβίδιος)

— Ζῇ ὁπὸ τὸ στήθος ἡ πληγὴ.

(Βιργίλιος)

— Ὅλες ἡ ὥρες πληγώνουν, ἡ τελευταία σκοτώνει.

(Λατινικὴ ἐπιγραφή εἰς ὥρολόγιον)

ΠΡΟΣ ΠΑΙΖΟΥΝ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

ΟΙ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΑΙ ΤΟΥ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΦΑΚΟΥ

ΟΙ ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ ΜΑΣ

ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟ

Οἱ ἀκροαταί, ἔχουν καταλάβει τὰ θρανία
τῆς σάλας τοῦ ἐπαρχιακοῦ εἰρηνοδικείου,
ἡσυχοί, σοβαροί, σὰν μαθητὲς λυκείου,
(Δωρεὰν διασκέδασι... κι' ἀντίο μονοτονία).

Ὁ κομπενόμενος νεαρὸς εἰρηνοδίκης,
πάνω στὴν ἔδρα τὰ χαρτιά του ξεσκαλίζει·
«Σκασμός, κατηγοροῦμενε!...» καὶ κουδουνίζει,
Κι' ὅλοι, γελοῦν μὲ τὶς φαιδρότητες τῆς δίκης.

Ὁ κύριος γραμματεὺς, στὰ μάτια μας φαντάζει
μὲ τὴν εὐρεΐα του πολυμάθεια, σὰν φωστήρας·
κι' ἴδιο κακὸ ἐρπετὸ ὁ δικαστικὸς κλητῆρας,
χί! χί! γελάει καί: «Φράγκος» στριγγλικά φωνάζει.

Κι' ὁ ἀθῶος, δειλὸς χωριάτης, κατασυγχισμένος,
τὴν καταδίκη ἀκούοντας, γύρω του προσβλέπει.
Ἐνῶ ταυτόχρονα, αἰμοστάζων, ἐπιβλέπει
«ἀφ' ὑψηλοῦ» τὴν κωμωδία ὁ Ἐσταυρωμένος.

ΑΛ. ΦΡΑΓΚΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΤΖΟΠΙΑΣ

ΙΑΤΡΟΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ

ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΤΟΥ ΕΝ ΛΥΟΝΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Οἱ ἀρχαῖοι ἀπὸ τὴν σοβαρὴν κι
ἀπὸ τὴν εὐδυμη πλευρά τους

Ο ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Τοῦ κ. Α. ΚΑΡΑΚΑΣΗ

...Νομίζω πὼς ὅλοι μας, λίγο—πολύ, εἴμεθα ἄνθρωποι «σημερι-
νοι» καὶ οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι κουράζονται μὲ θέματα παρμένα ἀπὸ
τὴν ἀρχαία φιλολογία.

Νά ἓνας λόγος ποῦ μ' ἔκανε νά προσπαθῶ στή μελέτη μου αὐτὴ
νᾶμαι ὅσο τὸ δυνατό περιεκτικὸς καὶ νά μὴ ὀμιλήσω «περὶ Ἀριστοφά-
νου» σὰν δάσκαλος ἢ μᾶλλον σὰν τὸν ἀρχαῖο ἐκεῖνο ρήτορα ποῦ
ἴδρωσε καὶ ξίδρωσε μιὰ φορά νά πείσῃ τὸ ἀκροατήριόν του ὅτι ὁ Ἡ-
ρακλῆς «ἦτο ἓνας μεγάλος ἥρωας» καὶ ὁ Διογένης ποῦ τὸν ἤκουσε τοῦ
εἶπε μὲ τὸ συνηθισμένο χιοῦμορ του ἐπάνω—κάτω αὐτὰ τὰ λόγια:

—Μπρὲ παιδί μου! Τί σκοτώνεσαι νά μᾶς πείσης πὼς ὁ Ἡρακλῆς
εἶναι ὁ μεγαλῆτερος τῶν ἡρώων; Σοῦ εἶπε κάνεις τὸ ἐναντίον; Τὸ
ξέρουμε αὐτὸ ποῦ λές!

Ἡ ἀτομικὴ μου πρόθεσις εἶναι ἄλλη. Θὰ ἤθελα νά ἐκφράσω τρόπον
τινὰ κάποιο παράπονό μου:

Γιατὶ τὸν Ἀριστοφάνη, ὁ ὁποῖος, καθὼς ὅλοι ἀσφαλῶς γνωρίζετε,
εἶναι μία ἀπὸ τὰς δόξας τοῦ Ἑλληνικοῦ Θεάτρου τὸν ἔχει παραπετάξῃ
ἢ λογοτεχνία μας καὶ τὸ θέατρό μας;

Γιατὶ τελευταίως ἐξέδωκε ὁ ἀγγλὸς συγγραφεὺς τῆς Ἱστορίας τῆς
Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Λογοτεχνίας Τζίλμπερτ Μάρρεϋ ὀλόκληρον τόμον
πραγματευόμενον περὶ Ἀριστοφάνους, γιατί εἰς τόσα μέρη τῆς Εὐρώ-
πης παίζεται καὶ σκηνοθετεῖται μὲ τόση ἀγάπη ὁ ποιητὴς αὐτὸς καὶ
ἐδῶ ἐλαχίστας παραστάσεις ἔργων του εἶχαμε κατὰ καιροῦς:

Πέρυσι ἀκόμη, ἂν δὲν ἀπατώμαι, ἐπαίχθησαν εἰς τὸ Βερολίνον αἱ
«Ἐκκλησιαζούσαι» διεσκευασμέναι ὡς ἔργον «κατάλληλον» νά τὸ ἀ-
κούσουν καὶ κυρίαι.

Ἡ σάτυρα τοῦ Ἀριστοφάνους δὲν συγχρονίζεται τάχα ὅταν εὐ-
ρεθοῦν οἱ ἄνθρωποι ποῦ θὰ τὴν μελετήσουν πολὺ καὶ θὰ τὴν παρου-
σιάσουν εἰς τὸ κοινόν;

Ὅλοι σχεδὸν θὰ γνωρίζετε ὅτι ἡ «Εἰρήνη» του, παιχθεῖσα πέρυ-
σιν εἰς τὸ Παρίσι μὲ ἐπικαίρους ὑπαινιγμοὺς σχετικῶς μὲ τὸ φλέγον

ζήτημα τῶν ἀφοπλισμῶν κ. τ. λ. εἶχε ἐπιτυχίαν ὅσην δὲν ἐπερίμενε κανεὶς.

Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ὁ Ἀριστοφάνης δὲν εἶναι τόσοις «ἀρχαῖος», οὔτε ἡ μελέτη του καὶ ἡ ἐπεξεργασία του εἶναι σχολαστικὴ δουλειά.

Ἐπειδὴ τώρα, εἰς τὴν μελέτη μου αὐτὴ μοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία, νὰ ἀσχοληθῶ περὶ τοῦ ποιητοῦ—τὸν ὁποῖον μὲ ἰδιαιτέραν ἀγάπην ἐσπούδασα—ἐπιχειρῶ εὐχαρίστως νὰ δώσω μίαν πρόχειρον εἰκόνα, εἰς τὴν ὁποίαν μὲ ὅλην τὴν δυνατὴν συντομίαν θὰ περιλαμβάνεται ἡ βιογραφία του; ὁ κατάλογος τῶν ἔργων του κατὰ τὴν πιθανωτέραν χρονολογικὴν σειρὰν καὶ θὰ παραθέσω καὶ μερικοὺς στίχους ἀπὸ ἔργα του σωζόμενα ἢ χαμένα, ἔργα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν γνώμην μου ἔχουν πολλὴν σχέσιν μὲ τὴν σημερινὴν μας ζωὴν.

Ὁ ποιητὴς αὐτὸς μεταφερόμενος εἰς τὴν σημερινὴν γλῶσσαν εἶναι τωρινὸς καὶ ἐπικαίρος ὅσον κανεὶς ἄλλος ὁμότεχνός του.

Κατὰ πρῶτον λοιπὸν ἔρχομαι εἰς τὰς ὀλίγας βιογραφικὰς σημειώσεις τὰς ὁποίας ἐκράτησα σχετικῶς μὲ τὰ πορίσματα τῶν νέων μελετῶν τῶν σοφῶν τῆς Δύσεως.

Δὲν ἐπιχειρῶ νὰ ἐπαναφέρω ἐδῶ ὅλας τὰς σχετικὰς μὲ τὴν ζωὴν του λεπτομερεῖας ἀπὸ τὰ κείμενα τῶν βιογράφων του.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον οὐσιαστικῶς μᾶς ἐνδιαφέρει εἶναι ὅτι ἦτο γνήσιος πολίτης Ἀθηναῖος ἐκ τοῦ Δήμου Κυδαθηναίου καὶ ὄχι Ρόδιος, οὔτε Αἰγύπτιος, οὔτε Καμειρεύς, οὔτε Αἰγινήτης ὅπως ἐπεχείρησαν νὰ τὸν χαρακτηρίσουν οἱ ἀντίπαλοί του ἢ μερικοὶ βιογράφοι του.

Ὡς γονεῖς του ἀναφέρονται ὁ Φίλιππος καὶ ἡ Ζηνοδόρα.

Ὁ Φίλιππος φαίνεται ὅτι δὲν ἦτο εὐπόρος. Ἐπὶ Περικλέους, τὸ 431, παρεχωρήθη διὰ κληρουχίας ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως εἰς αὐτὸν ἓνα κτῆμα εἰς τὴν Αἰγιναν ὅπου ἔζησε ἀσχολούμενος μὲ τὴν ἀγροτικὴν ζωὴν.

Ὁ Ἀριστοφάνης ἦτο τότε 24 ἐτῶν. Δὲν θὰ παρέλειπε ὅμως εὐκαιρίαν νὰ πηγαίῃ, ἢ ἴσως καὶ θὰ ἔζη μονίμως εἰς τὸ ἀγρόκτημα τῆς Αἰγίνης, ἀπὸ τὸ ὁποῖον—ὡς ὑποτίθεται—θὰ ἐνεπνεύσθη ἀρκετὰς εἰκόνας τῶν μέσων εἰς ὠρισμένους στίχους του τῶν «Γεωργῶν» λ. χ., τῆς «Εἰρήνης», τῶν «Ὀρνίθων» του (Τραγοῦδι τῆς Ἀηδόνας) κ. ἄ.

Εἶναι δύσκολον νὰ εὕρῃ κανεὶς διατὶ δὲν ὑπῆρτε εἰς τὸν στρατὸν ἐνῶ εἰς τὰ ἔργα του ἀντικατοπτρίζεται ἓνας φανατικὸς πατριώτης θαυμαστῆς τῆς ἐποχῆς τῶν Μαραθωνομάχων.

Πάντως θὰ ἔτυχε βέβαια ἐπιμελημένης μορφώσεως καὶ θὰ παρηκολούθησε μὲ ἰδιαιτέρον ἐνδιαφέρον τὰ θεατρικὰ ἔργα τῆς ἐποχῆς του ὄχι μόνον τῶν τραγικῶν ποιητῶν ἀλλὰ καὶ τὰς κωμωδίας τῶν προγενεστέρων του ἢ συγχρόνων του κωμωδιογράφων.

Θὰ ἤκουσε ἀσφαλῶς ἢ θὰ ἐμελέτησε τὰς κωμωδίας τοῦ Χιωνίδου, τοῦ Μάγνητος, τοῦ Ἐκφαντίδου, τοῦ Κρατίνου, τοῦ Κράτητος, τοῦ Φε-

ρεκράτους, τοῦ Τηλεκλείδου, τοῦ Ἑρμίππου, τοῦ Φιλωνίδου, τοῦ Ἐπιχάρμου, τοῦ κωμικοῦ Πλάτωνος (τοῦ ὁποίου τὸ πρῶτον ἔργον ἐδιδάχθη τὸ 429) καὶ τοῦ Εὐπόλιδος (γεννηθέντος τὸ 448) μὲ τὸν ὁποῖον συνειργάσθη κατ' ἀρχὰς καὶ κατόπιν—περὶ τὸ 424—τὰ... ἐτσούγγρισαν.

Ἐμπνευσμένος ἀπὸ ἀναμνήσεις τῆς σχολικῆς του ζωῆς—ὡς φαίνεται—ἔδωκε εἰς τὸ θέατρον τὸ πρῶτον τοῦ ἔργου τοὺς «Δαιταλεῖς»—τὸ 427—τὸ ὁποῖον ὅμως ἐπαίχθη ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Καλλιστράτου, τοῦ πρωταγωνιστοῦντος ἡθοποιοῦ, ἴσως διότι ὁ ποιητὴς εἶτε ἀπὸ κάποιοιαν δειλίαν εἶτε δι' ἄλλον λόγον εἶχε ὡς ἀρχὴν του νὰ μὴ «φαίνεται τὸ ὄνομα του στὸ πρόγραμμα», ἔδωκε μάλιστα κατόπιν καὶ ἔργα του μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρωταγωνιστοῦντος εἰς αὐτὰ Φιλωνίδου.

Διὰ τοῦτο—λέγει ὁ ἀνώνυμος βιογράφος του—οἱ σύγχρονοί του κωμωδιογράφοι, ὁ Ἀριστάνυμος καὶ ὁ Ἀμειψίας τὸν ἐσατύριζαν λέγοντες ὅτι «ἐγεννήθηκε γουρσοῦζικη μέρα σὰν τὸν Ἡρακλῆ καὶ ἀνδραγαθεῖ διὰ λογαριασμὸν ἄλλων ὅπως ὁ ἀρχαῖος ἦρως διὰ λογαριασμὸν τοῦ Εὐρυσθέως...»

Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ προτοῦ παρουσιασθῇ ἐπισήμως ὡς κωμωδιογράφος συνειργάσθη παρασκευατικῶς ἢ καὶ ἔπαιξε ἐρασιτεχνικῶς εἰς ξένα ἔργα.

Ἡ ἐπίσημός του ἐμφάνισις ἀπὸ σκηνῆς ἔγινε ὡς γνωστὸν τὸ 424 ὁπότε ἦτο ὑπετριακοντούτης καὶ ἔδωκε τοὺς «Ἰππείας» διὰ νὰ καυτηριάσῃ τὸν Κλέωνα—πανίσχυρον δημαγωγὸν τότε—ὁ ὁποῖος τὸν εἶχε ἐνάξῃ εἰς δίκην διὰ τὴν σάτυραν τοῦ δευτέρου τοῦ ἔργου του, τῶν «Βαβυλωνίων».

Εἰς τὸ ἔργον του ἐκεῖνο ὁ Ἀριστοφάνης ὠμίλησε τόσοις τολμηρὰ διὰ τὰς ὑπερβασίας καὶ καταχρήσεις τοῦ Κλέωνος καὶ τοῦ κόμματός του ὥστε ὁ ἐνδεικτικὸς δημαγωγὸς χολωθείς προσεπάθησε νὰ τὸν ἐξευτελίῃ πρὸ τοῦ δικαστηρίου ὑποστηρίζων ὅτι ἦτο γένος καὶ ὑπὸ τὴν ξενικὴν του ιδιότητα δι' ἐγκληματικούς σκοποὺς ἐσατύρισε τὰς ἀρχὰς τῶν Ἀθηνῶν πρὸ τῶν συμμάχων ὡς σφετεριζομένους τοὺς συμμαχικοὺς φόρους κ.τ.τ.

Ὁ Ἀριστοφάνης ὅμως ἀπηλλάγη τῆς καταγγελίας χάρις εἰς τὸ χιούμορ του καὶ τὴν ἰταμότητά του. Ὅταν τὸν ἠρώτησε τὸ δικαστήριον τί ἔχει νὰ εἰπῇ περὶ τῆς γεννήσεως καὶ τῆς καταγωγῆς του, ἀπήντησε ὅτι εἶναι υἱὸς τοῦ Φιλίππου παρῶδων τοὺς στίχους τῆς «Ὀδυσσείας» :

«Λέγει ἡ μητέρα μου γυῖός του πῶς εἶμαι. Μὰ γὰρ κατὰ μένα, δὲν τὸ γνωρίζω γιατί... τὸ παιδί δὲ θυμᾶται τὴ γέννα!»

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἔκτοτε ἐπ' ἀρκετὸν διάστημα ἀπηγορεύθη δι' εἰδικοῦ διατάγματος ἡ πολὺ τολμηρὰ σάτυρα τῶν κωμωδιογράφων.

Δέν ἡμπόδισε ὅμως τοῦτο τὸν Ἀριστοφάνην νὰ σατυρίσῃ ὁ ἴδιος τὸν Κλέωνα ἀπὸ σκηνῆς εἰς τοὺς «Ἰπ π ε ῖ ς», χρωματίσας τὸ πρόσωπόν του μὲ μίνιον λόγῳ τοῦ ὅτι κανεὶς κατασκευαστὴς πρῶσωπίου δέν ἐτόλμησε νὰ μιμηθῇ τὸ πρόσωπον τοῦ πανισχύρου δημαγωγοῦ διὰ τὸν σχετικὸν ρόλον εἰς τὴν ἐν λόγῳ κωμῳδίαν.

Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ ἦτο ὅτι τὸ ἔργον... ἔτυχε πρώτου βραβείου.

Ἀπὸ τότε γίνεται πασίγνωστος ἡ φυσιογνωμία τοῦ κωμικοῦ ποιητοῦ μὲ τὴν χαρακτηριστικὴν... φαλάκραν τὴν ὁποίαν στολίζουν μὲν αἰ ταινίαι καὶ ὁ στέφανος τῆς ἐλαίας, ἀλλὰ ἐπιούρει ἐπάνω του καὶ τὰς εἰρωνείας τοῦ πρώην φίλου καὶ συνεργάτου Εὐπόλιδος, ὁ ὁποῖος ἤρχισε νὰ γράφῃ κωμῳδίας ἐν ἔτος περίπου πρὸ τοῦ Ἀριστοφάνους.

Εἰς κάποιαν ἀπὸ τὰς μεταγενεστέρας κωμῳδίας του ὁ Εὐπόλις πληροφορεῖ τὸ κοινὸν ὅτι οἱ «Ἰπ π ε ῖ ς» δέν ὠφείλοντο μόνον εἰς τὸν Ἀριστοφάνην ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἰδικήν του ἔμπνευσιν:

*«Συνεργαζόμενον μὲ τὸ φαλακρό, καὶ σὺν ἐχώρισσας,
τὴ κωμῳδία κείνη—τοὺς Ἰππεῖς—τοῦ τὴν ἐδώρησα»...*

Ὁ Ἀριστοφάνης ὅμως ἀποντᾷ εἰς τὴν «παράβασιν» τῶν «Σφηκῶν» τοῦ ὅτι δέν πολυσκοτίζεται καὶ τόσο διὰ τὰς δάφνας διότι:

*«Ἀνέβηκε πολὺ ψηλὰ κι' εἶδε τιμὲς ὅσο κανεῖς
μὰ δὲν περιφανεύτηκε ἀπὸ τὴς δόξης τῆς σκηνῆς!»*

Ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀριστοφάνους ὠνομάσθη καὶ τὸ «Ἀριστοφάνειον» λεγόμενον μέτρον—τιμητικῶς—ἐν καὶ εἶναι προγενέστερον ὥς φαίνεται, λέγεται δὲ ὅτι ὁ φιλόσοφος Πλάτων ὅτε ὁ ποιητὴς ἤλθε πλέον εἰς ὠριμον ἡλικίαν, ἀπέστειλε τὰς κωμῳδίας του εἰς τὸν Τύραννον τῶν Συρακουσῶν Διονύσιον διὰ νὰ μάθῃ ἐπακριβῶς πῶς ζοῦν καὶ πολιτεύονται οἱ Ἀθηναῖοι.

Τὰ τελευταῖα ἔργα τοῦ ποιητοῦ ἐχρησίμευσαν ἀκόμη καὶ ὡς ὑποδείγματα διὰ τοὺς συγγραφεῖς τῆς «νέας» λεγομένης κωμῳδίας μὲ τὴν ὁποίαν ἤνοιξε νέους ὀρίζοντας εἰς τὸ εἶδος ὁ Μένανδρος καὶ ὁ Φιλήμων.

Ὁ Ἀριστοφάνης ἀπέκτησε δύο υἱοὺς—ὄχι ὡς φαίνεται ὑποδείγματα χρηστότητος. Τὸ ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος εἰς κάποιον χαμένο ἔργον του:

*«Ντρέπομαι τὴ γυναῖκα μου, τὴ μάνα τῶν παιδιῶ μου,
ποὺ τόσο κακοκέφαλα μοῦ βγήκαν καὶ τὰ δύο μου!»*

Συνέγραψε 44 ἔργα ἐκ τῶν ὁποίων 4 λέγεται ὅτι δέν εἶναι γνήσια ἰδικά του, εἶναι δὲ αὐτὰ ἢ «Ποίησις», ὁ «Δις ναυαγός», αἱ «Νῆσοι» καὶ ὁ «Νίοβις» διὰ τὰ ὁποῖα μερικοὶ ἀπεφάνθησαν ὅτι εἶναι τοῦ Ἀρχίππου.

Πότε ἀπέθανε δέν εἶναι ἐπακριβῶς γνωστόν. Ὑποθέτουν ὅτι δέν θὰ ἔζησε πέραν τοῦ 385.

Τὸ ἐπιτάφιον ἐπίγραμμα τοῦ ὀφείλεται εἰς τὸν φιλόσοφον Πλάτωνα:

*«Ἡ χάρες ζήταγαν ναὸ πού νὰ μὴ φθάνῃ
ὁ χρόνος νὰ γκρεμίσῃ μὲ τὴν καταφρόνια,
καὶ βρῆκαν ἓνα πού θὰ διαρκέσῃ αἰῶνια:
Τὸ Πνεῦμα τοῦ Ἀριστοφάνη!»*

ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ

Σχετικῶς μὲ τὰ ἔργα του, ἀναφέρει ὁ ποιητὴς τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικά: (*)

*«...Ὅσο γιὰ κείνους πού ρωτοῦν μὲ ἀπορία τὸ γιατί
δὲν ἀνεβαίνουν στὴ σκηνὴ ἔργα πολλὰ τοῦ ποιητῆ
νὰ ποῦμε μᾶς παρήγγειλε πῶς δὲν βαρύνεται τὴ δουλειὰ
οὔτε τὸ κάνει ἀπὸ ἀμυαλιά,
μὰ, μοναχά, γιατί θαρρεῖ πῶς ἡ δουλειὰ τοῦ κωμικοῦ
εἶναι τὸ δυσκολώτερο τοῦ κύκλου τοῦ στιχουργικοῦ
καὶ πῶς πολλοὶ κορτέτζαραν μὲ γλῦκες τοῦτῃ τὴ δουλειὰ
μὰ αὐτὴ σὲ λίγους ἄνοιξε τὴν ἀκριβὴ τῆς ἀγκυλιάς».*

Ἐν συνεχείᾳ δὲ ἀπευθύνει καὶ ἓνα ἀπροσδόκητο «κομπλιμέντο» πρὸς τὸ Ἀθηναϊκὸν κοινόν:

*«...Ξέρω πῶς κι' ἡ ἀγάπη σας πάει δὲ πάει μιὰ χρονιά
κι' ὅταν γεροῦν οἱ ποιηταί... τοὺς παρατᾶτε στὴ γωνιά!»*

Μετὰ τὴν ἀποτυχία τῶν «Νεφελῶν» ἐκφράζει πικρὰ παράπονα πρὸς τοὺς ἀκροατάς του:

*«...Μὲ πόση προθυμία μου
ἀπ' τὴν ἀρχὴ σχεδίασα,
καὶ στὴ σκηνὴ κοπίασα
γι' αὐτὴ τὴν κωμῳδίαν μου!
Καὶ ὅμως... Προτιμήσατε
τὸ πρόστυχο ἀπ' τὸ καλὸ καὶ μὲ παραγκωνίσατε!»*

(*) Ἰδ. Παράβασιν «Σφηκῶν».

Ἄλλοῦ εἰρωνεύεται χαριτωμένα τὴν λογοκλοπὴν τῶν ὁμοτέχων του :

« *Ὅ, τι γράφω μοῦ τὸ παίρνουν καὶ κανεῖς, τῶν δὲν τ' ἀφίνει
Ἀπὸ τῶνα μου τὸ ροῦχο, βγάζουν τρεῖς ροῦχα ἐκείνοι !* ».

Ἄλλοῦ σκितσάρει ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτὸν του μὲ τοὺς ἐξῆς ἐκφραστικούς στίχους.

« ... Δὲ μέθυσα σὲ καπηλειᾷ
οὔτε σὲ ξεφαντώματα ἔκανα κακοκεφαλιᾷ... »

« ... Ἀπ' τὴ παράστασι μετὰ
τραβιῶμεν πάντα χωριστά. »

Συμμάξενά τὰ ροῦχα μου ἀπὸ τὰ παρασκήνια

κι' ἀπὸ τὰ καμαρίνια,

κι' ἔφευγα μ' ἥσυχυ καρδιᾷ ποὺ πέτυχ' ὁ σκοπὸς μου

καὶ γιὰ τὴ διασκέδασι ἐργάστηκα τοῦ κόσμου ! »

Αὐτὸς εἶναι ὁ Ἀριστοφάνης. Δὲν πειράζει τὸν Σωκράτην διὰ τὰ τὸν πληγώσῃ, οὔτε διὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὸ δεσποτήριον. Δὲν εἰρωνεύεται τὸν Εὐριπίδην διὰ τὰ τὸν ἐξοντώσῃ ἢ διὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ αὐτοεξορισθῇ. Ἡ πρόθεσίς του εἶναι νὰ «διασκεδάσῃ τὸν κόσμον» καὶ ὅταν ἐπιτυχάνει τοῦτο «φεύγει ἀπὸ τὸ θέατρο μ' ἥσυχυ καρδιᾷ».

Τὸ ἰδεώδες του εἶναι μία ἐπάνοδος εἰς τὴν παλαιὰν χρυσὴν ἐποχὴν τῶν Μαραθωνομάχων ἀλλὰ μὲ εἰρηνικὸν καθεστῶς, ἢ ἀπλότης τῶν ἡθῶν, αἱ ἄδραϊ γραμμαὶ τῆς ἀρχαίας ποιήσεως ἢ γαλήνη τῆς γεωργικῆς ζωῆς, ἢ ἡσυχία τῆς οἰκογενείας, ἢ ἀποφυγὴ ἀπὸ τὰ δηλητήρια τοῦ νεωτερισμοῦ.

Εἰς ὅλα του σχεδὸν τὰ ἔργα του ἐμφανίζεται σὰν ἓνα ἀρχηγὸς συντηρητικοῦ κόμματος ὁ ὁποῖος ὅμως οὐσιαστικῶς δὲν ἐχρημάτισε ποτέ του... πολιτικὸς οὔτε εἶχε ποτέ ἄμεσον σχέσιν μὲ τὴν πολιτικὴν.

Προτοῦ ἔλθωμεν εἰς τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ἔργων του δὲν θεωρῶ ἄσκοπον νὰ περιγράψω μὲ ὀλίγας λέξεις τὴν ἀτμόσφαιραν μέσα εἰς τὴν ὁποία ἤρχισε νὰ γράφῃ καὶ νὰ διδάσκῃ τὰς κωμωδίας του.

Τὰ πρῶτα χρόνια τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, αἱ ἐχθροπραξίαι ἔχουν ἦδη ἀρχίσῃ πρὸ τριῶν ἐτῶν, ἢ πόλις τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸ ἄνθος τῆς ὡμορφίας τῆς ἀλλὰ στενοχωρημένη, περικυκλωμένη ἀπὸ ἓνα ἀποπνικτικὸν κλοιὸν ὀχυρωμάτων, ζαλισμένη καὶ φερμένη εἰς ἓνα ἀδιέξοδον ἀπὸ κυβερνήτας ἀνικάνους.

Ποῖοι δὲ ἦσαν εἰς τὰ πράγματα ;

Ἄς μοῦ ἐπιτραποῦν μερικαὶ πεζότητες εἰς τοὺς χαρακτηρισμούς :
Ἄς Κλέων—ἕνας ἀρχικατεργάρης, ἀρχηγὸς κακοήθους ἀντιπολιτευσεως, ὅλο λόγια καὶ φωνῆς καί... τὸ συμφέρον πρὸ παντός !

Ἄς Εὐκράτης—ἐμπορὸς λίνων καὶ ἰδιοκτῆτης μύλων. Κακοήθης καὶ ἐπιτηδιώτατος ὁπαδὸς τῆς... ρουσφετολογίας.

Ἄς Λυσικλῆς—κτηματίας καὶ προβατέμπορος. Καὶ αὐτὸς ἐξ ὑπολογισμοῦ «πατριώτης».

Ἄς Λάμαχος—στρατιωτικὸς παράγων... ὅλο φούμαρα !

Ἄς Ἀλκιβιάδης—καλὸς διὰ τὴν πολιτικὴν καὶ τὰ στρατιωτικὰ ἀλλὰ... πολλὰ λόγια, πολλὰ γλέντια μὲ γυναῖκες καί... δὲν συμμαζεῦται.

Ἄς Δημοσθένης—καλὸς στρατηγός, μὰ ἄτυχος.

Ἄς Νικίας—καλὸς στρατηγός, μὰ τί νὰ τὸ κάνῃς ! Αἰωνίως κρυμμένος μέσα στὸ σπῆτι του. Τρομερὰ δειλὸς καὶ ἀναποφάσιτος χαρακτήρ. Σήμερα εἶδα ἄσκημο ὄνειρο καὶ δὲν βγαίνω ἀπὸ τὸ σπῆτι μου... Αὐριο δὲν θὰ βγῶ γιὰτὶ δὲν αἰσθάνομαι καλά... Κάτι μεταξύ καλοῦ στρατιώτου καί... γυναικούλας !

Αὐταὶ ἦσαν αἱ κυριώτεραι πολιτικαὶ φυσιογνωμίαι τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὸ 427 τὴν ἀρχὴν τοῦ σταδίου τοῦ Ἀριστοφάνους.

Παραπλεύρως δὲ αὐτῶν :

Ἄς Σοφοκλῆς 68 ἐτῶν.

Ἄς Εὐριπίδης 55.

Ἄς Πρωταγόρας 58 ἐτῶν.

Ἄς Γοργίας 56 ἐτῶν.

Ἄς Κριτίας 23 ἐτῶν, καὶ ὁ Σωκράτης 42 ἐτῶν συντηρῶν σοφιστικὴν σχολήν.

Θέλετε τώρα καὶ μερικοὺς τύπους τῆς τότε Ἀθηναϊκῆς ζωῆς :

Οἱ δραματικοὶ ποιηταὶ Θέογνις «τὸ χιόνι». Μέλητος ὁ «ὑπόψυχρος». Μόρσιμος καὶ Σθένης καὶ αὐτοὶ «κρυοὶ» καὶ «ἀνάλατοι» ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, καὶ ὁ κωμωδιογράφος Ἡγῆμων «ἡ Φακὴ».

Οἱ γνωστοὶ νεαροί... Ἀδωνίδης καὶ Ἑρμαφρόδιτος τῶν Ἀθηναίων, Κλεισθένης, Ἀριστόδημος καὶ Στράτων ὁ «σπανός» κτλ. κτλ.

Ἄς Ἀριφράδης... πρῶτος καὶ καλῦτερος εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐκφύλων ἐρώτων.

Ἄς Υἱὸς τοῦ «πολιτικάντη» ῥήτωρ καί... ἐμπορὸς λύχνων.

Ἄς Εὐρύβαντος καὶ Φρυγῶνδος, ὑποδείγματα χρηστοῦς !

Ἄς Θεογνῆς, ὁ «Καπνός» ψευδόπλουτος πάντοτε ὑποσχόμενος καὶ μηδέποτε ἐκτελῶν.

Ἄς Μειδίας «τὸ ὀρτύκι», ὁ Μαρψίας «ὁ φαπλατᾶς», ὁ παμπόνηρος ταβερνιάρης Πέρδις «ὁ κουτσός», Πατροκλείδης ὁ «μυρωδάτος», Δέρκυλος ὁ διάσημος μπεκρῆς, Ἄς Εὐρυς ὁ «κακομούτσουνος», Γλανκῆς ὁ

«φαταούλας», Κλειγένης «ἡ μαίμου», Ἀσωπόδωρος ὁ «κοντορεβιθούλης», Θούμαντις ὁ «πειναλέος προφήτης», Καλλίας ὁ «πλουσιώτατος γλεντζές τῶν Ἀθηνῶν, καί... τὰ λοιπὰ... σὺν τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ ὁ Κλεώνυμος ὁ διάσημος «φαγάς» —μέγα ἔχων τὸ σῶμα καὶ ἄρρυθμον—δειλὸς καὶ συκοφάντης—ὁ Φάλοταφ τοῦ Ἀριστοφάνειου θεάτρου...

Ὡς πρὸς τὰς ἀντιπροσώπους τοῦ ὠραίου φύλου, δὲν ἔχομεν νὰ ἀναφέρομεν παρὰ ὀλίγας κυρίας ἢ δεσποινίδας τοῦ τότε... ἡμικόσμου, καθ' ὅσον ὁ Ἀριστοφάνης εἰς ὁλόκληρον τὸ περισώθεν τμήμα τῶν ἔργων τοῦ ἔχει τὸν ἵπποτισμὸν νὰ ὀνομάσῃ μόνον τρεῖς ἕως τέσσαρας, τὴν Λαμίαν, τὴν Κύνναν, τὴν Σαλαβακχῶ τὴν Ἀσπασίαν καὶ τὴν Ναῖδα.

Κατ' ἀρχὴν ἦτο κεκηρυγμένος ὡς φαίνεται κατὰ τοῦ διασυρμού τῆς γυναικὸς ὀνομαστὶ ἀπὸ σκηνῆς, ἐνῶ ὁ σύγχρονός του Εὐπολις λ. χ. δὲν ἐδίσταζε νὰ τὰς ἐκθέσῃ ἐκφραστικώτερα ὅπως ἔπραξε ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐταίραν Μυρρίνην καὶ τὴν Ροδίαν.

Μέσα εἰς τὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ μας, δὲν ὑστερεῖ ποσῶς καὶ τὸ θεαματικὸν μέρος δεδομένου ὅτι ἀντιπροσωπεῖται ἀρκετὰ ἐκφραστικὰ ἢ χλιδῇ καὶ ἡ πολυτέλεια τῆς ἐποχῆς, (οἱ ἐκ Περσίας πρέσβεις εἰς τοὺς «Ἀχαρνεῖς» μὲ πορφύρας, χρυσᾶς τιάρας καὶ ριπίδια ἀπὸ πτερὰ παγωνιοῦ. Τὰ πολύχρωμα πουλιά εἰς τοὺς Ὀρνιθας. Ἡ πλουσιωτάτη ἐμφάνισις τοῦ Δήμου μὲ τὸν πολυτελῆ πράσινον μανδύαν εἰς τοὺς «Ἱππεῖς». Ἡ διακοσμητικὴ ἐμφάνισις τῆς Ὀπώρας στολισμένης μὲ καρπούς εἰς τὴν «Εἰρήνην», ρόλον τὸν ὁποῖον ἔπαιζε ὡς φαίνεται πραγματικῇ νεᾶνις, ὠραία ἐταῖρα τοῦ τότε καιροῦ καθὼς καὶ τοὺς ρόλους τῆς γυμνῆς αὐλητρίδος εἰς τοὺς «Σφήκας» κτλ.), εὐρίσκομεν δὲ ἀκόμη μέσα εἰς τοὺς στίχους τῶν κωμῶδων, καὶ τὸν αἰσθητικὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν ὁποῖον εἶχε προφανῶς κάμη ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἢ «Ἀμαζονομαχία» —ζωγραφία τοῦ Μίκωνος εἰς τὴν Ποικίλῃν Στοάν,— ὁ ἀνδριάς τοῦ Ἀριστογείτονος εἰς τὴν Ἀγοράν, ὁ πίναξ τοῦ ἀνθοστολιστοῦ Ἐρωτος εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀφροδίτης εἰς τοὺς «Κήπους» κτλ.

Ὡς πρὸς τὰς χορευτικὰς «φιγούρας» ἀσφαλῶς θὰ εἶχε ξεχωριστὸ ταλέντο ὁ Ἀριστοφάνης (εἴσοδος τοῦ χοροῦ εἰς τοὺς «Ἀχαρνεῖς», —χορὸς τῶν πλοίων εἰς τὰς «Ὀλκάδας» —ἀνέλκυσις τοῦ πελωρίου ἀγάλματος τῆς Εἰρήνης ὑπὸ τοῦ χοροῦ τῶν Γεωργῶν κτλ.).

Εἰς τὴν τελευταίαν σκηνὴν τῶν «Σφηκῶν» ὁ κόρδαξ ἐξετελεῖτο ὑπὸ τριῶν μικρῶν χορευτῶν διὰ νὰ χαρακτηρισθῶν καταλλήλως οἱ τότε γνωστότατοι ὄρχησται, οἱ τρεῖς βραχύσωμοι υἱοὶ τοῦ Καρκίνου.

Ὁ ἴδιος ὁ ποιητὴς ἄλλωστε ἀναφέρει εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ ἀποσπάσματά του ὅτι:

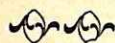
*«Βεῖκε τοῦ χοροῦ φιγοῦρες γιὰ τὸ θέατρο ὅχι λίγες.
Τοῦ Αἰσχύλου δὲν ξεχάνει ὅταν εἶχε δεῖ τοὺς «Φρυγες»,*

*πῶς ἐπρόσεχε σὰν μπῆκε μὲ τὸν Πρίαμο ὁ χορὸς
μὲ τὴ τέχνη, ἔτσι κι' ἔτσι, γύριζε πίσω κι' ἐμπρός...*

Ἄς ἔλθωμεν τώρα εἰς τὴν ἀπαρίθμησην τῶν ἔργων τοῦ μεταφέροντες τοὺς τίτλους εἰς τὴν σημερινὴν γλώσσαν χάριν περισσοτέρας σαφηνείας:

- 427 π.χ. «Οἱ Δαιταλεῖς» («Τὸ τιμητικὸ Δεῖπνο»).
- 426 — «Οἱ Βαβυλώνιοι» («Οἱ Ξένοι μας ἀπ' τὴν Ἀνατολή»).
- 425 — «Οἱ Ἀχαρνεῖς» («Τὸ Μενιδιάτικο κόμμα»).
- 425 (;) «Κένταυρος» («Δεῖπνο ἀπὸ... δράματα»).
- 424 — «Οἱ Γεωργοὶ» («Τὸ Ἀγροτικὸ Κόμμα»).
- 424 — «Οἱ Ἱππεῖς» («Ἡ Νέα Γενεὰ» ἐννοεῖ τοὺς ἀντιπάλους τοῦ Κλέωνος).
- 423 — «Αἱ Ὀλκάδες» («Τὰ Καράβια μὲ τὰ τρόφιμα»).
- 423 — «Αἱ Νεφέλαι» («Ἀπ' τὰ Σύννεφα»! Ὀρθοσκευτικαὶ ἀρχαί, φιλοσοφικὰ δόγματα κ.λ. ὅλα πεσμένα ἀπὸ... τὰ σύννεφα).
- 423 (;) «Προαγὼν» («Αἱ ἐπιδείξεις τοῦ Ὁδείου», ἔργον φιλολογικῆς ὑποθέσεως ὡς φαίνεται).
- 422 — «Οἱ Σφήκες» («Οἱ δικασταὶ μας»).
- 421 — «Ἡ Εἰρήνη» («Κάτω τὰ ὅπλα»).
- 415 (;) «Ὁ Ἀνάγνωρος» («Συμφορὰ καὶ Μαυρίλα» ὅπως θὰ ἐλέγαμε σήμερα).
- 415 (;) «Ἀμφιάρεως» («Ἡ θεραπεία τῆς ἀνικανότητος». Μὲ ἄλλους λόγους ὁ Βορονῶφ τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν ἀνανεῶν τὸν ξαναμωραμένον καὶ τυφλώττοντα λαόν).
- 414 (;) «Γῆρας» («Οἱ γέροι ποὺ ξανάνοιωσαν» ἔργον ἀναλόγου ὑποθέσεως).
- 414 — «Ὀρνιθες» («Στὴ χώρα τῶν Πουλιῶν...» Φανταστικὴ μετανάστευσις τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν... στρατόσφαιραν τοῦ Πικάρ).
- 413 (;) «Ἡρώες» («Οἱ Εὐεργέται τοῦ ἔθνους»).
- 411 — «Ἡ Λυσιστράτη» («Αἱ σύζυγοι ἀπεργοῦν...» Καὶ τότε ἡ ἀπεργία εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν)!
- 411 — «Θεσμοφοριάζουσαι» («Γυναικομάζωμα...» Σάτυρα τοῦ θεάτρου τοῦ Εὐριπίδου).
- 410 (;) «Τριφάλης» («Ὑπερφυσικὸ παιδί!...» Πιθανῶς σάτυρα τοῦ Ἀλκιβιάδου εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ υἱοῦ του.)
- 408 (;) «Ταγηνισταὶ» («Οἱ Σελέμηδες»).
- 408 (;) «Λήμνιοι» («Γυναικοκρατία»).
- (;) «Θεσμοφοριάζουσαι» (Β' ἔκδοσις «Σάτυρα τῶν γυναικείων ἡθῶν»)
- (;) «Πλοῦτος» («Ὁ Θεὸς τοῦ Παρᾶ»).

- 407 — «Γηρυτιάδης» («Ἐνα ταξειίδι στὸν Ἄδην»).
- (;) «Νίοβης» («Μιά ἀρσενικὴ Νιόβη». Κωμωδία φιλολογικῆς σατύρας).
- 405 — «Οἱ Βάτραχοι» («Ζητεῖται ποιητής...» Ὁ Διόνυσος ἀποφασίζει νὰ καταβῇ εἰς τὸν Ἄδην διὰ νὰ ἐπαναφέρῃ ἓνα ποιητὴν τῆς προκοπῆς διὰ τοὺς Ἀθηναίους).
- (;) «Σκηναὶς καταλαμβάνουσαι» («Ἀστυνομία Γυναικῶν». Αἱ γυναῖκες ἀναλαμβάνουν καθήκοντα «Σκυθῶν»=Πόλις μαν τῆς τότε ἐποχῆς διὰ νὰ φέρουν σὲ θεογνωσίᾳ τοὺς σατυρίζοντας αὐτὰς ποιητάς).
- (;) «Πολυΐδος» («Νεκράνάστασις». Ἔργον ἀλληγορικῆς ὑποθέσεως).
- (;) «Ὠραὶ» («Οἱ Ξεπεσμένοι Θεοί». Ξένοι θεοὶ ἔρχονται εἰς τὰς Ἀθήνας νὰ...ζητήσουν δουλειὰ διὰ νὰ ζήσουν).
- (;) «Φοίνισσαι» («Ὁ Οἰδίπους» παρωδία).
- (;) «Δις ναυαγὸς» («Διπλὸ ναυάγιο»).
- (;) «Δαίδαλος» («Τὰ γλέντια τοῦ Διὸς» τῇ συνεργείᾳ τοῦ Δαίδαλου).
- (;) «Δαναΐδες» («Ὁ Γάμος τῶν Δαναΐδων» παρωδία).
- 392 — «Αἰ Ἐκκλησιάζουσαι» («Κυβέρνησις Γυναικῶν»).
- (;) «Ποίησις»
- (;) «Τελμησεῖς» («Ἱεροὶ καὶ Ὅσιοι!» οἱ Πάτερ Γυμνάσιοι τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς).
- 338 — «Κώκαλος» («Ὁ Βασιλεὺς τῆς Σικελίας». Παρωδία ἐνὸς ἀρχαίου μύθου).
- 387 — «Αἰολοσίκων» («Ὁ Θεὸς τῆς Κουζίνας». Παρωδία ἢ ἀλληγορικὴ σάτυρα τοῦ μύθου τοῦ Αἰόλου).

Οἱ Δαιταλεῖς

(Τὸ Τιμητικὸ Δεῖπνο) — 427 π. Χ.

Σάτυρα τῶν ἡθῶν τῆς τότε νεολαίας. Πρωταγωνιστὴς ἦτο ἓνας γέρον ἀγρότης—παλαιὸς ἀγωνιστὴς τοῦ Μαραθῶνος, ὡς φαίνεται, ἐντιμος καὶ φιλήσυχος ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος εἶχε δύο υἱούς: ὁ ἓνας, ὁ **Σώφρων**, ἐνάρετος, ἀνατεθραμμένος εἰς τοὺς ἀγροὺς σύμφωνα μὲ τὰ παλαιὰ ἥθη. Ὁ ἄλλος, ὁ **Καταπύγων**, ἐσπούδασε εἰς τὴν πρωτεύουσαν

« ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ »

διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν νεωτέραν μόρφωσιν καὶ ἀπέβη πρώτης τάξεως... τενεκές, στρεψόδικος, ξενύχτης καὶ...πολιτικὸς ρήτωρ.

Ὁ πατέρας συναντᾶται μαζύ του εἰς μίαν λαϊκὴν πανήγυριν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους τὴν ὁποῖαν διοργάνωνε κατὰ τὴν ἐποχὴν ὁ ἀρχων-βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ ἐν λόγῳ ἥρωος.

Ἐκεῖ ἐδίδετο χάριν τῆς νεολαίας ὡς εἶδος βραβεῖου ἀρετῆς ἓνα πολυτελὲς δεῖπνον εἰς τὸ ὁποῖον προσεκαλοῦντο τιμητικῶς δώδεκα νέοι διακρινόμενοι διὰ τὰ ἐνάρετα ἥθη των. Οἱ δώδεκα αὗτοι νέοι μὲ τοὺς πατέρας των —24 ἐν ὧν πρόσωπα—ἀπετέλουν τὸν χορὸν τῶν «συνδαιτημόνων»—τῶν «**Δαιταλέων**» ἐξ οὗ καὶ ὁ τίτλος τοῦ ἔργου.

Ὁ πατέρας ἀνυπομονεῖ νὰ μάθῃ τί καλὸ ἔμαθε τὸ παιδί του, ὁ Καταπύγων, εἰς τὴν πόλιν τῶν φώτων.

Ἐπιχειρεῖ νὰ τὸν ἐξετάσῃ προχείρως ἂν ἔμαθε καλὰ τὸν Ὅμηρον καὶ τοῦ ἀποτείνει μερικὰς ἐρωτήσεις σχετικὰς μὲ τὸ Ὅμηρικὸν λεξιλόγιον, ὅποτε μὲ ἔκπληξιν τοῦ ἀκούει νὰ τὸν ὑβρίζῃ ὁ κανακάρης του «τελειόφοιτος» μὲ ὅλα τὰ κοσμητικὰ ἐπιθέτα τῆς «νεωτέρας» γλώσσης.

Ἔτσι, ἔρχεται ἐπὶ τάπητος τὸ...«γλωσσικὸν ζήτημα» ἢ αἰωνία πληγὴ τῆς Ἑλλάδος!

Ὁ γέρον ἀγρότης ἐρωτᾷ τὸν Καταπύγωνα:

«—Σπούδασες ρε τὸν Ὅμηρον; Ἀ! Κεφαλὴ χαμένη!

Στὴ γλῶσσα τὴν Ὅμηρικὴ «Κόρυμβα» τί σημαίνει;

Τί πάει νὰ πῇ;... Κοκάλωσε ὁ πιὸ «σπουδαῖος» ὄλων!

Καταπύγων.

—Ἀμ' μπᾶς καὶ νοιώθεις πάλι σὺ τί ἐννοεῖ ὁ Σόλων ποῦναι καὶ πατριώτης σου σὰν λέει *Ἰδυίους κι' Ἀποιναῖν* κι' ἐκεῖνα ποῦ οἱ νόμοι του στὸ κείμενό τους κοπανᾷ; Κι' αὐτὸς ποῦν πατριώτης σου ἔγραψε τέτοια τόσα!... (Ἀφοῦ τὰ ἥθη ἄλλαξαν ἄλλαξε καὶ ἡ γλῶσσα...)

Ἄς εἶναι! Θὰ σὰς φᾶμ' ἐμεῖς ὄλους σας! Ἄλλο μὴ ζητᾷς!

Ὁ γέρον (πρὸς τὸ κοινόν)

Τὸ «Θὰ σὰς φᾶμε ὄλους σας!» τὸ πῆρε ἀπὸ τοὺς βουλευτάς!

Καταπύγων

Θὰ ὁμιλήσῃ ὁ καιρὸς! καὶ κράτα τὸ σημάδι!

Ὁ γέρον

«Θὰ ὁμιλήσῃ ὁ καιρὸς!» Αὐτό ν' τ' Ἀλκιβιάδῃ!

Καταπύγων

Βρὲ τοὺς σωτήρας τοῦ λαοῦ ποῦρχεσαι καὶ κακολογᾷς;

Ὁ γέρων

Νά κι' οἱ «Σωτῆρες τοῦ λαοῦ!» Τὸ πῆρε ἀπὸ τὰς ἐκλογάς!

Ἀντὶ νὰ μάθῃ γράμματα, τράβηξε δρόμο ἴσια
σ' ἓνα σκολεῖο ποῦ τοῦμαθε καὶ τάδες καὶ μεθύσια,
παρέα μ' ἄντρες... θηλυκοὺς, τραγοῦδι ταβερνιάρικο,
καὶ δόστου σούρα ταχτική, μισὴ κι' ἑκατοστάρικο.
(—Γι' αὐτὸ μὲ τὴ καντάδα σας περάσαμε τὸν κάβο!..)

Καταπύγων

Τί μοῦθελες; Τὴ μουσική ν' ἀφήσω καὶ νὰ σκάβω;
(Ἦ τὸν παρὰ μου νὰ σκορπῶ
σὰν τοὺς παληοὺς χωρὶς σκοπό;)

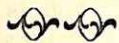
Ὁ γέρων

Ξόδευαν κι' παλαιοὶ λεφτά, μὰ ξόδευαν γιὰ κάστρα
γιὰ στόλο τῆς πατρίδος των...

Καταπύγων

...Καὶ τᾶχουν κάνη πάστρα

(κι' ἀπὸ τὴν προθυμία)
δὲν ἄφησαν δεκάρα στοῦ κράτους τὰ ταμεῖα!

Οἱ Βαβυλώνιοι

(Οἱ ξένοι μας ἀπ' τὴν Ἀνατολή) — 426 π. Χ.

Εἰς τὸ δεύτερον ἔργον τοῦ Ἀριστοφάνους τὸ ὁποῖον καὶ ἔτυχε
πρώτου βραβείου, πρωταγωνιστὴς ἦτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ... Θεὸς
τοῦ Κρασιοῦ.

Ὁ Διόνυσος παρουσιάζετο ὡς δῆθεν ἐπιστρέφων ἀπὸ ἓνα μακρυνὸ
ταξεῖδι τοῦ ἀνὰ τὴν Ἀσίαν, ναυαγημένος καὶ συνοδευόμενος ἀπὸ πλή-
ρωμα βαρβάρων Βαβυλωνίων.

Τὸ πλοῖον προσήραξε εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ ὁ ναυαγημένος
θεὸς ἀνεβαίνει εἰς τὰς Ἀθήνας μαζὺ μὲ τοὺς Βαβυλωνίους.

Οἱ δημιουργοὶ τότε, οἱ διάσημοι «καναφερτζήδες καὶ πολιτικάντη-
δες», — καλὴ ὥρα νᾶχουμε — ὁ Εὐκράτης καὶ ὁ Λυσικλῆς — μὲ τὴν κατάλ-
ληλον σύμπραξιν τοῦ κόμματός των σκηνοθετοῦν πρὸ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ
λαοῦ τοὺς Βαβυλωνίους ὡς... πρέσβεις ἐλθόντας δῆθεν ἐκ Περσίας
διὰ νὰ ζητήσουν... ὅχι βέβαια ὑπογραφὴν βαλκανικοῦ συμφώνου,
ἀλλὰ συμμαχίαν μὲ τοὺς Ἀθηναίους ὑποσχόμενοι λαγούς μὲ πε-
τραχήλια...

Τοποθετοῦνται λοιπὸν ἐπισήμως πρὸ τοῦ λαοῦ κατὰ στοίχους...

«...μὲ τὴν παράταξη γραμμὲς τρεῖς στὴ σειρὰ νὰ πιάνουν»,
...στὴ γλώσσα τῆ βαρβαρική προσφώνηση νὰ κᾶνουν»,

...οἱ δὲ εὐπιστοὶ καὶ ξενομανεῖς Ἀθηναῖοι δίχως νὰ ἐννοήσουν γρῶ
ἀπὸ τὴν προσφώνησιν... ἐζητωκραύγαζαν ἀσφαλῶς καὶ

«ἀνοίγανε τὰ στόματα στὰ λόγια τὰ πλατεῖα
σὰν μύδια, ὅταν ψήνωνται ἀπάνω στὴ φωτιά!»

Δὲν ἔλειπε ἀπὸ τὴν «ἐπίσημον δεξίωσιν» οὔτε ὁ Κλέων—

«ποὺν σὰ μιλᾷ λὲς καὶ κυλᾷ ποτάμι λυσασσμένο
ἀπὸ τοῦ Κυκλοβόρου τὰ νερά βγαλμένο».

... οὔτε ὁ δημοφιλὴς ρήτωρ Γοργίας—πολὺ τῆς μόδας τότε, ποῦ
ἦταν

«ἄξιος τὰ πάνω—κάτω
νὰ γυρνᾷ κορφή καὶ πάτο,
καὶ μὲ λόγους καὶ «λογάκια»
«ἰδεοῦλες» «καυγαδάκια»
τσέπτωσε καὶ παραδάκια,
κι' ἔκανε καὶ ρουχαλάκια...»

...ἦλθε μὲ ἄλλους λόγους γυμνὸς κι' αὐτὸς ἀπὸ τῆ Σικελίας καὶ...
ντύθηκε στὴν Ἀθήνα.

Τὸ νοστιμώτερον δὲ ἦτο ὅτι ὁ Διόνυσος εἶχε κατορθώσῃ νὰ περι-
σώσῃ τὸ ἀργυροῦν κύπελλον του—ἓνα ἀπὸ τὰ ἀπαραίτητα ἐφόδιά του
ἀλλὰ αἱ ἀρχαὶ τῆς πόλεως συνεπεία κάποιου ἐλλείμματος τὸ ὁποῖον
παρουσίαζον αἱ πρόσδοι ἐνὸς ναοῦ *) του, παρουσίαζαν τὸν ἀτυχῆ

*) Συνεπεία ἐκμεταλλεύσεως ἐνὸς βωμοῦ τοῦ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ
Φορμίωνος.

θεόν... όφειλέτην τοῦ δημοσίου καί τοῦ ἔβαζαν στό χέρι τὸ κύπελλον... διὰ νὰ καλυφθῇ τὸ ἔλλειμμα τῶν 200 δραχμῶν!..

Παίζεις μέ τὰ δικαστήρια;

« Α'.—Χρωστᾶς δραχμές διακόσες...

Διον.—Πῶς θά τις οἰκονομήσουμε;

Β'.—Φέρ' τ' ἀσημένιο σου ποτήρι νὰ ξοφλήσουμε!»

Καί ἔτσι, ἐν τέλει, ἔγδυναν καί τὸν... θεόν των.

Ἡ σάτυρα ὅμως τῶν «Βαβυλωνίων» ἐκόστισε ἀκριβὰ εἰς τὸν ποιητὴν της. Εἶναι γνωστὴ ἡ καταγγελία τοῦ Κλέωνος κατὰ τοῦ Ἀριστοφάνους καί αἱ συνέπειαι τῆς σχετικῆς δίκης.

Οἱ Ἀχαρνεῖς

(Τὸ Μενιδιάτικο Κόμμα) — 425 π. Χ.

Ἕνας φιλήσυχος καί ἀποφασιστικὸς Ἀθηναῖος, ὁ Δικαιοπόλις, ἐπαναίτατεῖ κατὰ τοῦ τότε ἀλληλοσπαραγμοῦ τῶν Ἑλλήνων καί τολμᾷ μόνος αὐτὸς ν' ἀναλάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν τῆς εἰρηνεύσεως τοῦ τόπου.

Τὸ Μενίδι ὅμως δὲν συμφωνεῖ... Οἱ ἀδυσώπητοι Ἀχαρνεῖς παρ' ὀλίγον νὰ τοῦ σπάσουν τὸ κεφάλι μέ τις πέτρες.

Ἐκεῖνος ἐν τούτοις ἐπιτυγχάνει τοῦ ποθομένου καί ἐορτάζει τὴν γαλήνευσιν τῆς πατρίδος μέ ἕνα πολυτελέστατον δεῖπνον τὸ ὁποῖον ἐτοιμάζει ταυτοχρόνως μέ τὴν προπαρασκευὴν μιᾶς πολεμικῆς ἐπιθέσεως τοῦ στρατηγοῦ Λαμάχου — τοῦ φανατικοῦ μιλιταριστοῦ τῆς ἐποχῆς.

Ὁ Ἀριστοφάνης ζωγραφίζει χαρακτηριστικώτατα τὸν φιλειρηνικὸν Γαργαντοῦαν (Δικαιοπόλιν) καί τὸν ἀρειμάνιον ἀντίπαλόν του (Λάμαχον).

«Λαμ. (πρὸς τὴν ὀρδινάντσα του).—Μικρέ! Τὸ γυλιό μου!

Δικ. (πρὸς τὸν μάγειρόν του).—Μικρέ! Τὴ καλαθοῦνα μου! Τὴ

Λ. (ὁμοίως).—Βάλ' τὰ φτερά στοὺς κράνους μου! Τὰ δυὸ τὰ πῖο πλατεῖα

Δ. (ὁμοίως).—Περιοτεράκι βάλε μου καί τσίχλα στὴ φωτιά!

Α.—Αἶ ρέ! σὰ στρουθοκάμηλος ὁ λόφος μου ἀσπρίζει...

Δ.—Αἶ ρέ! τὸ περιστέρι μου στὴ σκάρα πῶς μυρίζει!

Λ.—Φέρε μου τις ἀποσκευές καί τὰ φτερά μου στὴ στιγμή!

Δ.—Φέρε μου καί λαγὸ σαλμί!

Λ.—... Φέρ' καί τὸ θώρακα ἐσύ!

Δ.—Καί τὸ δικό μου θώρακα! Μιά νταμιτζάνα μέ κρασί!»

Κένταυρος

(Δεῖπνο ἀπὸ...δράματα) — 425;

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὸ ἔργον τοῦ αὐτοῦ ὁ Ἀριστοφάνης παρουσίαζε μίαν πραγματικὰ χαριτωμένην σατυρικὴν εἰκόνα τῆς θεατρικῆς ζωῆς τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐφαντάζετο τὸν ἀδηφάγον ἥρωα Ἡρακλῆ νὰ ἐνσκόπητῃ ἀπρόσκλητος εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Κενταύρου Φόλου (τοῦ γνωστοῦ μυθολογικοῦ Ἀμφιτρύονος του) ὅπως ὁ αἰώνιος «ξεμούχτης» — τύπος ὁ ὁποῖος

«...στὰ δεῖπνα πάντ' ἀκάλεστος νὰ τὴν πετώσῃ τρέχει
—ἀντίρρηση δὲν ἔχει—»

ἀλλὰ ἀντὶ φαγητῶν, εὐρίσκει στὴν κουζίνα καί στοὺς τραπέζι...θεατρικά ἔργα τῆς ἐποχῆς!

Φυσικῶς τῷ λόγῳ θὰ εὕρισκε τὸν μελᾶ του διότι, ἄλλα θὰ τοῦ ἐκάθιζον στοὺς στομάχι, ἄλλα θὰ τὸν ἐτρέλλαιναν μέ τὴν ἀηδίαν των, ἄλλα θὰ τοῦ ἔφερναν ἐμετό *) καί οὕτω καθ' ἑξῆς ἕως ὅτου θὰ ἠναγκάζετο νὰ φύγῃ ἄρρωστος ἀπὸ τὸ δεῖπνον.

Οἱ γεωργοί

(Τὸ ἀγροτικὸ Κόμμα) — 424 π. Χ.

Καί αὐτὴ ἡ κωμωδία ὅπως καί οἱ «Ἀχαρνεῖς» ἐπεδίωκε τὸν εὐγενῆ καί πατριωτικώτατον σκοπὸν τῆς εἰρηνεύσεως τοῦ τόπου. Ἐνεργὸν μέ-

*) Παράβλ. ἀποσπάσματα «Γηρυτιάδου» ὅπου γίνεται λόγος περὶ θεατρικῶν ἔργων διασκευαζομένων εἰς...φαγητά.

ρός εἰς τὴν δρᾶσιν ἐλάμβανε ἡ τότε ἰσχυρά μερὶς τῶν γεωργῶν ὅπα-
δων τοῦ φιλειρηνικοῦ Νικίου.

Ἐκτάκτως ὠραῖοι εἶναι οἱ στίχοι μετὰ τοὺς ὁποίους ὑμνεῖται ἡ Εἰ-
ρήνη :

« Ἐλα Εἰρήνη πλούσια,
ζευγάρι τῶν βωδιῶ μου,
ἀπ' τοῦ πολέμου τὸν χαμὸ
(ἔβγα ξανὰ χωριό μου)
Τσάπα μου, κλαδευτήρι μου,
νερό μου παστρικό,
ἄσπρο ψωμί μου, μούστο μου
ρεπάνι μου γλυκό...
Σὰν εἰρηνέψης τώρα,
χαρὰ σ' ἐσὲ πατρίδα μου,
εὐτυχισμένη χώρα!
— μετὰ τὴν παχειὰ τὴ γῆ, —
ποιὸς εὐτυχίας θησαυρὸς μ' ἐσὲ θὰ παραβγῇ!
.....
Εἴν' ὥρα πιά νὰ παμ' ἐκεῖ
λουσμένοι πάλι, παστρικά
νὰ ξαπλωθοῦμε στὴν ἰσκιὰ
τοῦ κάμπου μας τὴ πιὸ γλυκειά! »
.....

(Ἡ Νέα Γενεά) — 424 π. Χ.

Οἱ ἱππεῖς

Ἡ τάξις τῶν «Ἱππέων» ἀντιπροσωπεύουσα τὸ ἄνθος τῆς ἀθηναϊκῆς
κοινωνίας τὴν «νέαν γενεάν» τῆς τότε ἐποχῆς τάσσεται παρὰ τὸ πλευ-
ρόν τοῦ Νικίου καὶ τοῦ Δημοσθένους διὰ νὰ καταπολεμήσῃ τὸν Κλέωνα
ὁ ὁποῖος ἔχει κερδίσει ἀθεμίτως τὴν εὐνοίαν τοῦ λαοῦ.

Τὰ πρόσωπα τοῦ ἔργου εἶναι ὑπερβολικὰ ἐμφανιζόμενα ὑπὸ τοῦ
ποιητοῦ ὡς ἑξῆς :

Νικίας (α'. ὑπηρέτης). Δημοσθένης (β'. ὑπηρέτης).
Κλέων (δοῦλος ἀπὸ τὴν Παφλαγωνίαν). Ὁ λαὸς τῶν Ἀθηνῶν ὡς
οἰκοδεσπότης γέρον δύστροπος καὶ ὀξέθυμος.

Τὴν ὅλην διεξαγωγὴν τοῦ ἀγῶνος κατὰ τοῦ Κλέωνος, οἱ δύο στρα-
τηγοὶ (δηλ. οἱ δοῦλοι τῆς κωμῶδίας) ἀναθέτουν εἰς κάποιον βάνουσον
ἀλλαντοπώλην, τύπον ἀναιδέστατον τὸν ὁποῖον εὐρίσκουν ὡς μόνον
κατάλληλον νὰ ἀντεπεξέλθῃ πρὸς τὸν τραχὺν καὶ κακοήθη Παφλαγόναν...

Χαρακτηριστικώτατοι εἶναι οἱ στίχοι μετὰ τοὺς ὁποίους ὁ Δημοσθένης
ζητεῖ νὰ πείσῃ τὸν ἀστοιχεῖον καὶ ἀφελῇ ἀλλαντοπώλην νὰ ποδηγε-
τήσῃ τὸν λαόν.

Ὁ ἀλλαντοπώλης ὁ ὁποῖος ἕως τότε δὲν ἡσχολήθη παρὰ μετὰ
λουκάνικα του καὶ τὸ τηγάνι του ἐρωτᾷ μετὰ ἀπορία :

« — Καλὰ... Καταλαβαίνω,
μά τοῦ λαοῦ ὁ διαλεχτὸς ἐγὼ πῶς θενὰ γένω ; »

Ὁ Δημοσθένης τὸν καθησυχάζει :

« — Μπα! Τοῦτο εὐκολώτατη δουλειὰ γιὰ σένα θάναι.

Ὅτι ὡς τώρα ἔκανες, τὸ ἴδιο πάλι κάνε.

Καθὼς μαλάξεις τὸν κιγμᾶ καὶ τὸν ἀνακατεύεις.

τὸ ἴδιο καὶ τὰ πράγματα τοῦ κράτους νὰ μπερδεύεις.

Σὰ ψήνεις τὰ λουκάνικα δὲν δίνεις μεζεδάκια;

Ἔτσι καὶ τώρα... Μοίραζε παντοῦ γλυκὰ λογάκια.

Τὸ λαουτζικο εὐκόλα μετὰ τοῦτα θὰ κερδίσῃς

καὶ ξακουστός «δημαγωγός» νὰ γείνης δὲ θ' ἀρχήσῃς

γιατ' εἶσαι κιόλα φωνακλᾶς, ζόρικος καὶ μουντάρης

καὶ τὸν ἄερα καθενὸς εὐκόλα θὰ τὸν πάρῃς ! »

Αἱ Ὀλκάδες

(Τὰ καράβια μετὰ τὰ τρόφιμα) — (423 π. Χ.)

Ἡ κωμῶδια Ὀλκάδες ἐστρέφετο κατὰ τοῦ Κλέωνος καὶ τῶν ἄλ-
λων φαυλοκρατῶν τῆς ἐποχῆς, οἱ ὅποιοι ἀναμιχθέντες εἰς τὸν ἐπιστι-
σμὸν τῆς πόλεως ἐσφετερίζοντο τὰ σιτοφορτία τὰ ὁποῖα μετεφέροντο
μετὰ τὰ ἐν λόγῳ φορτηγὰ πλοῖα ἀπὸ τὴν Εὐβοίαν εἰς τὸν Πειραιᾶ.

Τὰ πρόσωπα τοῦ χοροῦ κατέβαιναν εἰς τὴν ὀρχήστραν μετὰ κάλ-
ληλον ἀμφίεσιν—πιθανῶς μετὰ πῖλους ἔχοντας σχῆμα πλοίου.

Ἀφ' ἐνὸς παρετάσσοντο τὰ Ἀθηναϊκὰ πλοῖα καὶ ἀφ' ἐτέρου τὰ
ἐχθρικά.

Οἱ πρωταγωνιστοῦντες εἰς τὸ ἔργον ἕνας εἰρηνόφιλος ἀγρότης ὅπως ὁ Δικαιοπόλις τῶν «Ἀχαρνέων» καὶ ἕνας λάκων τῆς ἀντιπάλου παρατάξεως, ἐξυγιζαν ἐπάνω εἰς μίαν πλάστιγγα τὰς βλάβας καὶ τὰς ζημίας τῶν μὲν καὶ τῶν δὲ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου.

Ζυγίζοντες ἐν τέλει καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς Εἰρήνης καὶ εὐρίσκοντες αὐτὰ βαρύτερα ἀπεφάσιζαν νὰ κηρύξουν τὴν λήξιν τῶν ἐχθροπραξιῶν.

Αἱ Νεφέλαι

(Ἀπ' τὰ σύννεφα)—423 π.Χ.

(Ἀπόσπασμα τῆς περιφήμου σκηνῆς τοῦ ἀγώνος μεταξὺ Δικαίου καὶ Ἀδίκου λόγου. Ὁ τελευταῖος διὰ νὰ δελεάσῃ τὸν νεοφώτιστον μαθητὴν τοῦ Σωκράτους νὰ προσχωρήσῃ εἰς τὰς τάξεις τῶν ὁπαδῶν του διακηρύττει ὅτι μόνον μὲ τὴν ἀδικίαν, τὴν στρεψοδικίαν καὶ πρὸ πάντων τὴν ἀναίδειαν ἕνας νέος ἡμπορεῖ νὰ ἀπολαύσῃ τὰ ἀγαθὰ τῆς ζωῆς...

Ἄδικος λόγος

Τράβα μπροστὰ ἐκεῖ ποὺ ἔχεις τάση.
Γέλασε πῆδησε μὴ ντρέπεσαι κανένα.
Κι' ἂν κερασφόρο κάνης κάποιον καὶ σὲ πιάσει.
Νᾶχῃς τὸ θάρρος νὰ τοῦ πῇς «Ἀδίκως τᾶβαλες μὲ μένα!»
Κι' ὀρκίσου στὸν πατέρα τῶν Θεῶν τὸ Δία!
καὶ πές : «Ἄν τῶκανα, μπᾶς κι' εἶναι κάτι σπάνιο;
«Ἐνας θνητὸς τί νὰ σοῦ κάνῃ; Καὶ Θεὸ οὐράνιο
κοτζᾶ μου Δία δὲν τὸν γράπωσαν ἐπὶ... μοιχεία;»

Δίκαιος λόγος

Ἄν πῇ αὐτὸ τὴν ἀνδρική ἀξία βράσε μού τη!
Ἔτσι μιᾶνε μόνο οἱ «τοιούτοι»

Ἄδικος λόγος

Καὶ σὰν τὸν ποῦν «τοιούτον» τί παθαίνει;

Δίκαιος λόγος

Κι' ὑπάρχει στίγμα σὰν κι' αὐτὸ ποὺ νὰ μὴ βγαίνει;

Ἄδικος λόγος

Μέ δυό μου λόγια τί θὰ πῇς ἂν σὲ σωπάσω;

Δίκαιος λόγος (εἰρωνικά)

Τί ἄλλο θές νὰ κάνω;... Μῶκο καὶ θὰ σκάσω.

Ἄδικος λόγος

Λοιπὸν. Αὐτὴ τὴν ἀπορία λύσε μού τη
Οἱ ρήτορες οἱ περισσότεροι τ' εἶναι;

Δίκαιος λόγος

Τοιούτοι.

Ἄδικος λόγος

Κι' οἱ συγγραφεῖς ποὺ σ' ὅλα κάνουν μακροβουτι
καὶ βγαίνουν ξαφνικά στὸ θέατρο τ' εἶναι;

Δίκαιος λόγος

Τοιούτοι.

Ἄδικος λόγος

Κι' οἱ περισσότεροι δημαγωγοὶ μὲ δόξες καὶ μὲ πλοῦτη τ' εἶναι
[κι' αὐτοί;

Δίκαιος λόγος

...Τοιούτοι.

Ἄδικος λόγος

Βλέπεις λοιπὸν πὼς εἶσαι μάπας φαφλατᾶς;
Καί... πὼς τοὺς βλέπεις τοὺς περισσότερους θεατᾶς;

Δίκαιος λόγος

Τοὺς βλέπω.

Ἄδικος λόγος

Δηλαδή, πὼς τοὺς κυτᾶς καὶ τούτους;

Δίκαιος λόγος (δείχνει κατὰ τὸ ἀκροατήριον)

Μὰ τὸ Θεό... τοὺς νεαροὺς τοὺς πιότερους... τοιούτους
Κι' αὐτὸν ἐκεῖ ποῦναι μπροστὰ—μπροστὰ...
Κι' αὐτὸν μὲ τὰ μαλλιά τὰ φουντωτά...

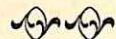
Ἄδικος λόγος

Λοιπόν ; Ἡ γνώμη σου ;

Δίκαιος λόγος (Πρὸς τοὺς ἀκροατάς)

Χαιρέτα μούτη !

Νικήθηκα καὶ προσχωρῶ στὸ στράτευμά σας, ὦ ! Τοιοῦτοι !

Ἡ Εἰρήνη

(Κάτω τὰ ὄπλα) — 421 π. Χ.

(Περιγραφή τῶν ἀπολαύσεων τῆς ζωῆς ἐνὸς εἰρηνοφίλου ἀγρότου):

«...ὦ χαρά μου, τί χαρά !

Πάνε κρᾶνη (καὶ λεπίδια)

κουραμάνες καὶ κρεμύδια !

—Ὅχι γλέντια μὲ σπαθιά !

Μὰ κοντὰ, κοντὰ στὸ τζάκι

ποὺ ξεροὶ τ' ἀνάβουν τάκοι

θᾶχης φίλους συντροφιά !

Τὶ χαρὰ μέσ' τῇ γωνιά,

ρεβιθάδα νὰ ξαχνίζη

καὶ νᾶκοὺς νὰ γλυκοτρίζη

βαλανίδι στὴ φωτιά !

Κι' ὅταν μέσ' στὴ κάμαρά σου,

πάη νὰ γδυθῇ ἡ κυρά σου,

σὺ μ' ἀμέριμνη καρδοῦλα,

νὰ τσιμπᾷς κρυφὰ τὴ δοῦλα ! »

Ὀρνίδες

(Στὴ χώρα τῶν πουλιῶν) — 414 π. Χ.

(Οἱ λυρικοὶ στίχοι μὲ τοὺς ὁποίους ὁ Ἔπων (τσαλαπετεινός) ξυπνᾷ τὴν Ἀηδόνα γιὰ νὰ τραγουδήσῃ εἰς τὸ δάσος):

«...Ξύπνησε ταῖρί μου πιστό, τὸ ὕπνο σου παράτησε.

λῦσε μὲ τὸ κελάϊδισμα τῇ θεϊκῇ σου γλώσσᾳ

τραγούδησε θρηνητικὰ καὶ μοιρολόγι κράτησε

γιὰ τὸ παιδί μας τὸ νεκρὸ π' ἀξίζει δάκρυα τόσα !

Ἄς βγῇ ἀπ' τὸ λαρύγγι σου, σκοπὸς θλιμμένης τρίλλιας,

κι' ὁ καθαρὸς ἀντίλαλος ποὺ θὰ χυθῇ μὲ πόνο,

περνώντας ἀπ' τὴ φυλλωσιά τῆς φουντωμένης τήλιας,

ὡς τὰ οὐράνια ἄς ἀνεβῇ, ὡς τοῦ Διὸς τὸ θρόνο,

γιὰ νὰ σ' ἀκούσῃ ὁ Ἀπόλλωνας μὲ τὰ χρυσᾶ μαλλιά

κι' ἡ φιλντεσένια λύρα του νὰ βγάλῃ ἀντιφωνίες !

Νὰ γείνουν ἕνα οἱ θρῆνοι σου κι' ἡ ἀθάνατη λαλιά,

τὸ μοιρολόγι τοῦ πουλιοῦ κι' ἡ αἰθέριες ἀρμονίες !

Δαίδαλος

(Τὰ γλέντια τοῦ Διὸς) —;

«...Ἰδίες εἶν' ὅλες ἡ γυναῖκες, στὰ γούστα καὶ στὸ κάθε τι

Θέλουνε γιὰ φαῖ τὸν ἄνδρα

καὶ γιὰ προσφάγι πάντα...ἕναν ἐραστή...»

Ὠραι

(Οἱ ξεπεσμένοι Θεοί) —;

(Διάλογος μεταξὺ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἐνὸς θεοῦ τῶν βαρβάρων. Ἡ Ἀθηνᾶ ἀπαριθμεῖ μὲ ὑπερηφάνειαν τὰ ποικίλα δῶρα τὰ ὁποῖα ἔχει χα-

ρίση εἰς τοὺς Ἀθηναίους—προϊόντα ὄλων τῶν ἐποχῶν τοῦ ἔτους—ἐνῶ ἄφ' ἐτέρου ὁ βάρβαρος θεὸς φιλοσοφικώτατα τὴν εἰρωνεύεται, πρακτικῶς σκεπτόμενος ὅτι μὲ τὸ νὰ ἀπολαύσουν τόσα δῶρα οἱ Ἀθηναῖοι καὶ νὰ λατρεύουν τὴν θεὰν τῆς Σοφίας...δὲν εἶδαν χαῖρι καὶ προκοπῇ :

Ἀθηναῖος

«Τὸ χειμῶνα βρίσκεις φρούτα καὶ σταφύλι ποὺ λιγώνει, μενεξέδες, ἀγγουράκια, σκόνη... ποὺ νὰ σέ στραβῶνῃ ! Ἀπ' τὸ πωλητὴ τὸν ἴδιο βρίσκει ὁ μουστερῆς νὰ πάρῃ μελοπήττα, ἀχλάδια, τσίχλα, ἀνθόγαλα, ἐληές, μισχάρη σῦκα φρέσκα, κοκορέτσι, καὶ τοῦ κόσμου τὰ πουλιά, κι' ἀραπόσουκα σὲ κόφες μὲ μερίνες ἀγκαλιά, κολοκύθια καὶ παντζάρια ποὺ νὰ πῇ κανεὶς δὲ ξέρει ἂν εἶν' ἄνοιξη ὁ χειμῶνας ἢ ὁ χειμῶνας καλοκαίρι !

Ὁ βάρβαρος θεὸς

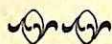
Τι τοὺς ἔχεις κάνῃ τάχα ; Νὰ μὴ τάχαν πιὸ καλὰ !
Μὲ τὸ νὰ τὰ θέλουν ὅλα τῶν λεφτὰ τόσο πολλὰ !
Ἐγὼ νᾶμουν κατὰ σένα θὰ τοὺς τᾶπαιρνα γιὰ ὦρα !

Ἀθηναῖος

Ἀπ' τοὺς ἄλλους ἂν τὰ παίρνω τὰ κρατῶ σ' αὐτὴ τῇ χώρᾳ, γιὰ τὸν θεοὺς λατρεύουν ἀπὸ ἱερῇ συνήθεια...

Ὁ βάρβαρος θεὸς

Καὶ μὲ τὸ νὰ σέ λατρεύουν τὰ προκόψανε στ' ἀλήθεια !»

Θεσμοφοριάζουσαι *

(Σάτυρα τῶν γυναικείων ἡδῶν) — ;

Συληβδην καὶ ἀθρόα περιγραφὴ τῶν ἀπαραιτήτων ἐφοδίων διὰ τὴν τουαλέτταν τῆς ἀρχαίας Ἀθηναίας. Δὲν ἀπέχουν καὶ πολὺ ἀπὸ τὰ

*) «Θεσμοφοριάζουσαι δεύτεραι» εἶναι ἡ δευτέρα ἔκδοσις τῆς περισωθείσης ὁμωνύμου κωμῶδιος.

μοντέρν εἶδη καλλωπισμοῦ σημερινοῦ μπουντουάρ. Ὀλίγα κοστούμεια μονάχα πάλινσαν !

Ὁ περιγράφων εἶναι κάποιος δοῦλος, ὁ ὁποῖος ὡς φαίνεται ἐλεηνολογεῖ τὴν τύχην του διὰ τὴν ξεθεωτικὴν ὑπηρεσίαν του εἰς τὸ καλλωπιστήριον τῆς κυρίας του. Εἶναι ἀναμφιβόλως ἀφελὲς τύπος, χονδροκέφαλος ὅπως ἐκεῖνοι τοὺς ὁποῖους ἀρέσκεται συχνὰ νὰ παρουσιάσῃ ὁ Ἀριστοφάνης :

«...τ' ἀμύγδαλα ὅταν τὰ σπᾶ, δὲν θέλει πέτρα νᾶχη.
Τὰ σπᾶ μὲ τὸ κεφάλι του ποὺ πέτρα εἶναι μονάχη !

Ἀλλὰ μὲ ὅλην τὴν χονδροειδῇ ἀπλοϊκότητά του δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἐννοήσῃ ὁ ἄνθρωπος ποῦ θὰ καταλήξουν ἡ γυναῖκες...

...μ' ἐκεῖνα ποὺ κρεμάζουν ἀπάνω στὸ κορμί τους, κι' ἐκεῖνα π' ἀραδιάζουν γύρω στὴ καμαρή τους !
—Φκιασίδι, καθρεφτάκια, σουγιάδες καὶ ψαλλίδια, τρίχες κι' ἀποχτενίδια, φουστάνι μὲ μπιμπίλα σοῦ λέει πέρα—πέρα κόκκινη (ἄσπρη—μαύρη) καί... τὴ κακὴ τους μέρα. Τοῦ κεφαλίου στολίδια, μυρωδικά, λατρόνι, κορδέλλες, κοκκινάδι, ἀσπράδι ἀπὸ σκόνη, κίσσαρη, στηθοπάνι, κάρβουνο γιὰ τὰ φρύδια, μαντίλλιες, κορδελλάκια ποὺ δένουν τὰ κοτσίδια, βοτάνι, πανωφόρια, «διαφανεῖς χιτῶνες» τρίφτες τοῦ μπάνιου, ζῶνες, σκουφιά καὶ τᾶλλα πὲς τα καί... φίλο γιὰ τὰ ῥέστα... »

Ἐκκλησιάζουσαι

(Κυβέρνησις γυναικῶν)—392 π. Χ.

«Καὶ τώρα μαγειρεύουνε, ὅπως τὰ πρῶτα χρόνια.
Πᾶνε στὴ πλύση γιὰ νερό, ὅπως τὰ πρῶτα χρόνια
Τὴ πῆττα τὴ ζυμώνουνε ὅπως τὰ πρῶτα χρόνια,
Γρινιάζουνε τοὺς ἄνδρες τους, ὅπως τὰ πρῶτα χρόνια,
Στὰ πανηγύρια τρέχουνε, ὅπως τὰ πρῶτα χρόνια,
Πιάνουνε φίλο στὰ κρυφά, ὅπως τὰ πρῶτα χρόνια,
Ἀρέσουν τὰ καλὰ φαγιά, ὅπως τὰ πρῶτα χρόνια,
Ἀρέσουν καὶ νὰ πίνουνε καὶ νὰ μεθοῦν αἰῶνια,
Καί... τους ἀρέσουν τὰ ξυνά, ὅπως τὰ πρῶτα χρόνια.

Πλούτος

(Ὁ Θεὸς τοῦ παρᾶ)—;

Με τὴν κωμῳδίαν αὐτὴν ὁ Ἀριστοφάνης ὡς γνωστὸν περιγράφει τὴν θά συνέβαινε ἂν ὁ Θεὸς τοῦ πλούτου ἀπὸ τυφλὸς ἀνέβλεπε καὶ ἐμοί-
ραζε μὲ . . . ἀνοικτὰ μάτια τὰ ἀγαθὰ τοῦ εἰς τὸν κόσμον.

Εὐθυμόταται εἶναι αἱ σκηναὶ κατὰ τὰς ὁποίας παρουσιάζεται ὁ **Πλοῦ-**
τος μαζὺ μὲ τὸν Ἀθηναῖον πολίτην **Χρεμύλον** ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν εὐτυ-
χίαν νὰ τὸν φιλοξενήσῃ εἰς τὸ σπῆτι τοῦ.

Ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι εὐρίσκονται ἔξαφνα πλούσιοι καὶ εὐτυχεῖς ἐκτὸς
ὀλίγων ἐξαιρέσεων.

Μία γραῖα ἐρωτόληπτος λ. χ. ἔρχεται ἀπηλπισμένη εἰς τὸ σπῆτι τοῦ
Χρεμύλου νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τοῦ δημιουργηθέντος νέου καθεστῶτος
Ὁ νεαρὸς «ζιγκολό» τῆς ὁποῖος μέχρι τῆς πρωτεράϊας τῆς ἔκαμε...
ἔρωτα «ἐπὶ πληρωμῇ» μεταβληθεὶς ἔξαφνα εἰς πλούσιον ἐξηφανίσθη ἀπὸ
τὴν ἐρωτικὴν φωλεάν!

Ἡ γραῖα (πρὸς τὸν Χρεμύλον).—Ἄκουσε τὸ ἱστορικὸ μου !... Εἶχα
ἓνα παλληκάρι

ἐραστὴ μὲ τετρακόσα, μ' ὁμορφιά πολλή καὶ χάρη.
ὅ,τι καὶ νὰ τοῦ ζητοῦσα, ὅ,τι καὶ νὰ φαντασθῇς,
...ἦταν πρόθυμος εὐθύς !

Καὶ—τὸ κατὰ δύναμή μου—τοῦδινά, ὅ,τι ζητοῦσε

Χρεμύλος (εἰρωνικά).—Πάνω-κάτω ἔως πόσα κάθε τόσο σοῦ βουτοῦσε;

Ἡ γραῖα.—Λίγα πράματα μονάχα,

γιά ληστὴ τὸν πῆρες τάχα ;
Πότε γιὰ νὰ κάνῃ ροῦχα γύρευε χίλιες δραχμὲς,
Γιὰ παπούτσια πεντακόσες, κάτι μικροπληρωμές,
—γιὰ τὶς ἀδελφές τοῦ ροῦχα μοῦ ζητοῦσε νὰ τοὺς κάνῃ
γιὰ τὴ μάνα τοῦ φουστάνι,
καὶ ἄργά καὶ ποῦ μοῦ ἴζηται
κι' ἀλευράκι γιὰ τὸ σπῆτι.

Χρεμύλος (εἰρωνικά).—Αἶ ! Πολλὰ δὲν σοῦ ἀρποῦσε !

Καθὼς βλέπω σ' ἀγαποῦσε !

Ἡ γραῖα (μὲ παράπονο).—Σήμερα ποῦ τοῦχω στείλει φρούτα, τοῦρτα,
[παντεσπάνι,

κι' εἶπα νὰ μὲ περιμένη, ξέρεις τί μοῦ ἔχει κάνῃ ;

Μοῦ τὰ γύρισ' ὅλα πίσω καὶ παράγγειλε μὲ φίλους

«Πέρασ' ὁ καιρὸς ποῦ δέναν μὲ λουκάνικα τοὺς σκύλλους».

Χρεμύλος.—Αἶ ! θὰ πῇ πὼς σ' ἐκτιμᾷ,
καὶ πὼς τώρα ποῦναι πλούσιος, δῶρα πιά δὲ 'πιθυμᾷ,
καὶ πὼς τώρα ἔχει καὶ τρώει κάπως πιὸ ἄλλόκοτα.
κι' ἔχει πάψη νὰ χορταίνει μόνο μέ... *ξυλόκοτα*.

Ἡ γραῖα.—Ποιὰ ξυλόκοτα ! Ἐμένα ; ! Ποῦ μ' ἀγάπαε γερά ;
καὶ στὴ κάμαρή μου ἀπ' ἔξω φύλαγε κάθε φορὰ !

Χρεμύλος.—...Γιὰ ν' ἀκούσῃ ἂν ζῆς ἀκόμα ἡ εἶναι ὥρα νὰ σὲ θάψῃ !

Ἡ γραῖα.—Καλὲ γιὰ νὰ τοῦ μιλήσω ! Τὴ φωνή μου νὰπολάψῃ !

Χρεμύλος.—Μπᾶς ἐρχόταν *γιὰ νὰ λάβῃ*
«καὶ δὲν τῶχες καταλάβει»

Ἡ γραῖα.—Ποίος ; Αὐτός ; ποῦ μοῦ μιλοῦσε
κι' ἀπ' τὴ γλύκα λιγωνόταν, κι' ὄλο καὶ μοῦ ξεφωνοῦσε:

«Πιτσουνάκι μου !» «Πουλί μου !» μὲ λαχτάρια τοῦ μεγάλης !

Χρεμύλος.—...Κι' ἔπαιρνε ἄλλες πεντακόσιες, κι' ἔκανε παπούτσια
[πάλι !

Ἡ γραῖα.—...Κ' ἔλεγε πὼς ἔχω χέρι μ' ὠραιότατες γραμμὲς !

Χρεμύλος.—Ναί !!! Τὴν ὥρα ποῦ μετροῦσε μέσ' τὴ φύχτα τίς
[δραχμὲς !]

Αἰολίσκων

(Ὁ Θεὸς τῆς κουζίνας)—387 π. Χ.

(Μία εἰλικρινὴς ὁμολογία Ἀθηναίας τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀριστοφάνους:

«...Τὸ κάτω-κάτω ἄδικα
οἱ ἄντρες μᾶς τὰ λένε ;
Πάντα μᾶς σιάνουνε σκαστές,
πότε ἀπόψε, πότε χτές,
τότε... γιατί μᾶς φταῖνε ;
Γιατὶ μᾶς φταῖν' ἂν βάνουμε,
τὸ φίλο ποῦ θὰ κάνουμε,
κρυφὰ γιὰ τὰ παιγνίδια,
πὸτ' ἀπ' τὴ τρύπα τοῦ τζακιοῦ
πὸτ' ἀπ' τὰ κεραμίδια !»

(...Καί ὀλίγοι στίχοι σχετικῶς μέ τήν ἀκρίβεια τῆς ζωῆς ἐπικαιρότατοι καί... σήμερα. Ὅμιλεῖ ἕνας οἰκογενειάρχης ὁ ὁποῖος πρό ὀλίγου ἐπέστρεψε εἰς τό σπήτι τοῦ ἀπό τήν Ἀγοράν !

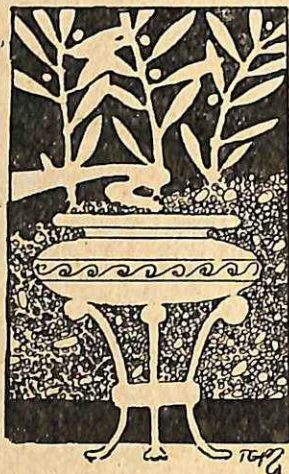
*«Ψώνιζε-ψώνιζε γραμμὴ
σήμερα ξόδεψα κάρρο λεφτά. Τρομάρα !
Πόμεινα μέ μονάχα μιὰ δραχμὴ
κι' ὅσο νάρθῶ στὸ σπήτι... ἔγεινε δεκάρα !»*

Ὡς ἐπίλογον εἰς ὅσα ἀνέφερα διὰ τὸν μέγαλον μας αὐτὸν ποιητὴν καί τὰ ἔργα τοῦ, ἀντὶ κάθε ἄλλης ἐγκωμιαστικῆς φράσεως ἢ οἰουδήποτε συμπεράσματος θεωρῶ καταλληλότερον νὰ μεταχειρισθῶ ἀπλούστατα τοὺς ἰδίους ἐκείνους στίχους τοῦ, τοὺς ὁποῖους ἔχει γράψει διὰ τὸν Αἰσχύλον εἰς τοὺς «Βατράχους» τοῦ :

*«...Ἀνάψτε τοῦ λαμπάδες διαλεγμένες
καὶ παραβάλετέ τον πέρα ὡς κάτον,
μέ ρίμες ὁμορφοβγαλμένες
ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ τραγούδια τὰ δικά του !»*

ΛΑΙΛΙΟΣ ΚΑΡΑΚΑΣΗΣ

[Ἡ μελέτη αὕτη ἐδόθη καὶ ὡς διάλεξις τὴν 9 Μαρτίου 1934 εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῶν Ἑλληνικῶν Θεατρικῶν Συγγραφέων].

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΤΖΟΓΙΑΣ

ΙΑΤΡΟΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΤΩΝ ΕΝ ΑΥΓΩΝΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Μερικὲς πληροφορίες γιὰ διάφορα ζητήματα

Χημεία :

—Οἱ ἀρχαῖοι δὲν ἐγνώριζαν παρὰ 7 μέταλλα, ποὺ τὰ ὠνόμαζαν μέ τὰ ὀνόματά τῶν ἑπτὰ πλανητῶν.

—Οἱ ἀλχημιστὰι ξεχώριζαν τὰ τέλεια μέταλλα : τὸν χρυσὸ καὶ τὸν ἄργυρο, ἀπὸ τὰ ἀτελῆ : τὸ μολύβι, τὸν κασίτερο, τὸ σίδηρο καὶ τὸν ὑδράργυρο.

—Τὰ δημόσια ἔγγραφα τῶν Ρωμαίων ἐφυλλάσσοντο μέσα σὲ τόμους τῶν ὁποίων τὰ φύλλα ἦσαν ἀπὸ μολύβι.

—Σήμερα ἡ ἐπιστήμη ἀναγνωρίζει 80 ἀπλὰ σώματα, ποὺ λέγονται στοιχεῖα.

—Ὁ χωρισμὸς ἑνὸς σώματος στὰ στοιχεῖα ποὺ τὸ ἀποτελοῦν λέγεται ἀνάλυσις.

—Ὁ σχηματισμὸς ἑνὸς σώματος ἀπὸ ἄλλα σώματα λέγεται σύνθεσις.

—Τὰ μέταλλα ποὺ γυαλίζουν εἶναι καλοὶ ἀγωγοὶ τῆς θερμοκρασίας καὶ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ· τὰ μεταλλοειδῆ δὲν ἔχουν αὐτὲς τῆς ἰδιότητες.

Ὑγιεινὴ

—Πρέπει νὰ περάσουν τοῦλάχιστον τρεῖς ὥρες μετὰ τὸ φαῖ γιὰ νὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ λουσθῇ ἀκινδύνως.

—Ἐνα μοναδικὸ φάρμακο γιὰ τὴν ναυτία : Ὑδράτιον χλωράλης μέσα σὲ λίγη σαμπάνια ἢ γκαζόζα.

—Τὰ φρέσκα κρασιὰ καὶ ἡ μύρα εἶναι πρώτης τάξεως διουρητικά.

—Συνήθως πλένει κανεὶς τὸ στόμα τοῦ ὅταν σηκωθῇ. Κι' ὅμως πρέπει νὰ τὸ πλένῃ κάθε φορὰ ποὺ τρώει.

—Ἡ μυϊκὴ δύναμις δὲν ἀποκτᾶται τρώγοντας κρέας, ἀλλὰ τρώγοντας ψωμί καὶ λίπος.

—Ἡ φυσικὴ διαίτα χαρίζει τὴν μακροζωΐα, διότι δὲν κουράζει τὸν ὀργανισμό.

—Τὸ μεσημερινὸ φαῖ πρέπει νὰ εἶναι γερό, καὶ τὸ βραδυνὸ ἐλαφρό.

—Ἡ κόρα τοῦ ψωμοῦ εἶναι πρὶς θρεπτικὴ καὶ πρὶς εὐκολοχώνευτὴ ἀπὸ τὴν ψύχα.

- Ο χορός αποτελεί πρώτη τάξεως γυμναστικήν.
- Τὰ πολὺ ζεστὰ μπάνια ἀπαγορεύονται στοὺς γέρους.
- Ο καφές ἀπαγορεύεται στὰ παιδιά.

Φιλολογία

- Κατὰ τὴν πιθανωτέραν ἐκδοχὴν, ἡ ἀνακάλυψις τοῦ Ἀλφαβήτου ὀφείλεται εἰς τοὺς Φοίνικας.
- Οἱ ἑπτὰ σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος ἦσαν : ὁ Θαλῆς, ὁ Σόλων, ὁ Βίας, ὁ Χεῖλων, ὁ Κλεόβουλος, ὁ Πιττακὸς καὶ ὁ Περίανδρος.
- Κατὰ τὸν Μεσαίωνα, ἐγγράματοι ἦσαν μόνον οἱ κληρικοί.
- Ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Ἀλεξανδρείας δὲν ἐκάηκε ἀπὸ τὸν ἄραβ Ὀμάρ, ἀλλὰ ἀπὸ χριστιανούς ποὺ εἶχαν ἐπαναστατήσει.
- Οἱ πρῶτοι τυπογράφοι τοῦ 15^{ου} αἰῶνος ἦσαν ὅλοι ἐπιστήμονες.
- Ἡ πρῶτος ἐφημερίδα εἶδαν τὸ φῶς στὸ Ἀουγκσμουρκ, στὴ Νυρεμβέργη καὶ στὸ Λονδίνον.
- Κατὰ τὸν 18^{ον} αἰῶνα ὁ Γουτεμβέργιος ἐδημιούργησε τὸ πρῶτο τυπογραφεῖον στὴ Μαγεντία.

Ἡθὴ καὶ ἔθιμα

- Οἱ ἀρχαῖοι νόμιζαν ὅτι περιττοὶ ἀριθμοὶ καὶ εἰδικῶς ὁ ἀριθμὸς 3, ἦσαν εὐχάριστοι στὴν θεότητα.
- Οἱ ἀρχαῖοι ἀνεγνώριζαν τέσσαρες κύριες ἀρετές ; τὴν Πρόνοιαν, τὴν Δικαιοσύνην, τὴν Δύναμι καὶ τὴν Λιτότητα.
- Ἡ σφραγίδα τοῦ Πάπα φέρει τὰ κεφάλια τῶν δύο ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου.
- Οἱ πρῶτοι πρεσβευταὶ ἐδημιουργήθησαν τὸν 16^{ον} αἰῶνα.
- Τὰ πρῶτα ρολόγια τῆς τσέπης κατασκευάσθησαν στὰ 1500 ἀπὸ τὸν Πέτρο Ἑλ στὴν Νυρεμβέργη.
- Ἡ γυναῖκες ἄρχισαν νὰ φοροῦν γάντια ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς βασιλείας τοῦ Ἑρρίκου τοῦ Γ' τῆς Γαλλίας.

Μυθολογία

- Οἱ δώδεκα μεγάλοι θεοὶ ἐλέγοντο : Ζεὺς, Ἥρα, Ποσειδῶν, Ἑρμῆς, Ἀπόλλων, Ἄρης, Ἥφαιστος, Διὴμῆτρα, Ἀθηνᾶ, Ἄρτεμις, Ἀφροδίτη καὶ Πλούτων.

- Ἡ τρεῖς Ἑρινύες ἢ Εὐμένιδες ἐλέγοντο : Ἀλκτώ, Τεισιφῶνη καὶ Μέγαιρα.
- Ἡ τρεῖς χάριτες ἐλέγοντο : Ἀγλαΐα, Εὐφροσύνη καὶ Θάλεια.
- Ἡ ἑννέα Μοῦσες ἐλέγοντο : Καλλιόπη, Κλειώ, Ἑράτω, Εὐτέρπη, Μελπομένη, Πολύμνια, Τερψιχόρη. Θάλεια καὶ Οὐρανία.

Φυσικὴ

- Τὰ διάφορα σημεῖα τοῦ Ζωδίου εἶναι : ὁ Κριός, ὁ Ταῦρος, οἱ Δίδυμοι, ὁ Καρκίνος, ὁ Λέων, ἡ Παρθένος, ὁ Σκορπιός, ὁ Αἴγαγρος, ἡ Ὑδρία καὶ οἱ Ἰχθεῖς.
- Σήμερα ὑπάρχουν 300 ἡφαίστεια ἐν ἐνεργείᾳ.
- Τὰ χρώματα τοῦ πρίσματος εἶναι : κόκκινο, πορτοκαλλί, κίτρινο, πράσινο, γαλάζιο, μαβὶ καὶ ἰώχρουν.
- Τὸ μαῦρο δὲν εἶναι χρῶμα, ἀλλὰ ἔλλειψις χρώματος.
- Τὸ φῶς τρέχει μὲ ταχύτητα 300.000 χιλιομέτρων τὸ δευτερόλεπτον.
- Ἡ θερμοκρασία τοῦ ἡλίου εἶναι 5000 βαθμοί.
- Τὸ πάχος τοῦ φλοιοῦ τῆς Γῆς εἶναι περίπου 100 χιλιόμετρα.

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ

ΣΑΜΙΩΤΙΣΣΑ

*Ἐ! χήρα ἀπάνου κεῖ στὸ λιακωτὸ
βρακᾶς νταβράντιστος ντυμένη,
μὲ φέσι στὸ κεφάλι πλαγιαστὸ
καὶ μ' ἄσπρη βράκα φουσκωμένη,*

*τί τις κοπέλες κυνηγᾶς λωλὰ
ποὺ μὲ χαχάνια τρέχουν γύρω ;
Μήπως κί' ἐσὺ στὸν ὕπνο σου συχνὰ
κᾶνα λεβέντη βλέπεις, χήρα,*

*ποὺ μ' ἀνοιχτὴ σὲ κυνηγᾶ ἀγκαλιά ;
Καὶ πές μου, χήρα, σὲ προφταίνει
καὶ ξαπλωτὴ σὲ λυώνει στὰ φιλιὰ,
ἢ πρὶν ξυπνᾶς, καημένη ;*

Α. ΠΑΛΛΗΣ

"Εξυπνα Κουτά

Λίγη ώρα εύθυμίας

Συγγραφεύς : Πρό ολίγου έλαβα ένα γράμμα από έναν άγνωστό μου κύριο, που μου γράφει ότι ενώ εδιάβαζε το τελευταίο μου έργο, αντί να σταμάτηση στον σταθμό όπου έπηγαινε, έπηγε δυο σταθμούς παρακάτω.

Έκδότης : Βλέπετε πόσο επικίνδυνο είναι να αποκοιμάται κανείς στο τραίνο;

Πλίχ : Είναι αλήθεια αυτό που λένε ; Δεν είσαι πιά άρραβωνιασμένος με την Άννέτ ;

Πλόχ : Άλλοίμονον, όχι !

Πλίχ : Και γιατί ;

Πλόχ : Τήν παντρεύτηκα !

— Έχετε πολλούς αδελφούς, δεν είν' έτσι κύριε ;

— Όχι, κυρία μου, έναν μόνο !

— Έναν μόνο ;

— Μάλιστα, κυρία μου !

— Δεν καταλαβαίνω τί συμβαίνει ! Ρώτησα το ίδιο πράγμα στη δεσποινίδα αδελφή σας, και μου απάντησε πώς έχει δύο .

Καθηγητής : Θα σάς θέσω, κυριε, έρωτήσεις επί της όρυκτολογίας. Πήτε μου, σάς παρακαλώ, που βρίσκει κανείς τα περισσότερα διαμάντια;

Μαθητής : Στο ένεχυροδανειστήριο, κύριε καθηγητά !

Έκείνη : 'Η άρραβωνιαστικιά σας είναι ικανή να φυλάξη ένα μουσικό ;

Έκείνος : 'Ασφαλώς. Είμαστε άρραβωνιασμένοι ένα ολόκληρο μήνα... και δεν το ήξερα !

— Είναι πρωτοφανής άνθρωπος. Λέει καλό για όλο τον κόσμο.

— 'Η συνήθεια, βλέπεις... Χαράσσει επιτύμβια επάνω στις πλάκες...

— Για ποιο λόγο γελάσατε με την καρδιά σας όταν σάς έβγαλα το δόντι αφού ασφαλώς θα πονέσατε πολύ ;

— Γελώ, γιατί μου, γιατί συλλογίζομαι πώς απόξω περιμένει ή γυναίκα μου για να της βγάλετε τέσσερα δόντια !

— Φαίνεται πώς οι καλύτεροι γάμοι είναι εκείνοι στους οποίους και οι δύο σύζυγοι διαφέρουν τελείως μεταξύ τους !..

— Σύμφωνος. Γι' αυτό κ' εγώ θέλω να πάρω μιὰ νέα με περιουσία!...

< ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ >

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΤΖΟΓΙΑΣ

ΙΑΤΡΟΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ
ΖΟΖΕΦΙΝΑΣ
ΜΠΑΙΚΕΡ

Η ΤΖΑΖ ΚΑΙ Η ΜΟΥΣΑ ΤΗΣ

Δέν πρέπει να φανή σαν παραδοξολογία ή βεβαίωσις ότι αν υπάρχει μιὰ έκδήλωσις που να χαρακτηρίξη εξαιρετα την μεταπολεμικήν εποχήν, ή έκδήλωσις αυτή είναι ή τζαζ, ή αλλόκοτη άράπικη όρχήστρα που ξεκινώντας από τα μπαμπακοχώραφα των νοτίων πολιτειών της 'Αμερικής—κι' αν θέλουμε ν' ανατρέξουμε ακόμα πιο πέρα, από την άφρικάνικη «μπρούσα»—κατέκτησε τον κόσμο ολόκληρο.

Η τζαζ, αφού θριάμβεψε, άρχισε να γνωρίζη την πολύ σχετική εκείνη παρακμή που αποτελεί το προνόμιο όλων των καθιερωμένων αξιών. Σήμερα έχει αποκτήσει μιὰ παράδοση και μιὰ φιλολογία κάθε άλλου παρά άσήμαντες. 'Ακόμα, έχει επιδράσει βαθύτατα στο χάραγμα καινούργιων δρόμων από μέρους της κλασσικής μουσικής. Έχει αποκτήσει τους συνθέτας της και τους βιρτουόζους της. Έναν Τέντ Λιούις, έναν Πώλ Ουάϊτμαν, τους Δεϊστον και Τζόνστον. Τέλος, ή τζαζ ήταν αυτή που άνέδειξε μιάν από τις πιο καταπληκτικές προσωπικότητες που φανερώθηκαν στον κόσμο του χορού την Ζοζεφίνα Μπαϊκερ.

Πολλά έχουν γραφεί για την χορεύτριαν αυτή, αληθινό φαινόμενο στον κόσμο της τέχνης. Είναι ή γυναίκα—ρυθμός, όχι ή σεμνή Ιέρεια της Τερψιχόρης, ή παρακμασμένη ύμνητρια των άπαλων, λικνιστικών, ιερατικών θα μπορούσε να πη κανείς κινήσεων, αλλά ή βακχίς, ή ξεφρενιασμένη σύντροφος του Διονύσου στα όλονύκτια όργιώδη ξεφαν-

τώματα που φανερώνουν τη βαθειά ανθρώπινη όσο και υπεράνθρωπη φύση του χορού σαν έκδήλωση μιάς αισθητικής μέθης.

Ἡ ἐμφάνισις τῆς Ζοζεφίνας ὑπῆρξεν ἡ δικαιολογία καὶ ἡ δικαίωσις τῆς τζάζ. Ὅταν γιὰ πρώτη φορά παρουσιάσθηκε μπροστὰ στὸ Παριζιάνικο κοινό, μετὴν κρουοτὴ καὶ λαστιχένια σάρκα τῆς ξέσκεπῃ, μετὰ ζώνη ἀπὸ μπανάνες γιὰ μόνον φόρεμα καὶ κατέβηκε ἀπὸ τὸν κοκοφοίνικα, γιὰ νὰ χορέψῃ, ἕνας πέπλος καμωμένος ἀπὸ παλῆς, ἀχνὲς ὀπτασίαις ξεσχίσθηκε μπροστὰ στὰ μάτια τῶν θεατῶν—κι' ἡ ὀπτασία αὐτὴ ἦσαν τὰ μόνον ποὺ εἶχαν ἀπομείνει ἀπὸ τὴν Ἄννα Παύλοβα κι' ἀπὸ τὸν Νιζίνσκυ, κι' ἀπ' ὅλο τὸν φαντασμαγορικὸ διάκοσμον τῶν μπαλέτων τοῦ Σεργίου Ντιάγκιλεβ...

Ἡ Ζοζεφίνα, ἡ μικρὴ ἀγνή, πρωτόγονη, παιδικαῖα Φιφίνα, τὰ εἶχε σαρώσει ὅλα. Χόρευε ἔχοντας ἔμφυτο τὸ ἐνστικτο τοῦ χοροῦ, ἡ κινήσεις τῆς, ποὺ δὲν ἦσαν μελετημένες, μετέδιδαν τὸν ἐσωτερικὸν τῆς παλμὸν καὶ τὴν διάθεσιν τῆς ἐκείνης τῆς στιγμῆς καὶ ἐναρμονίζονταν μετὰ τοὺς ἤχους τῆς τζάζ, μετὰ τὰ παθητικὰ βαριατοιόνα τοῦ σαξόφονου, μετὰ τὰ στριγγίσματα τῆς τρομπέτας, μετὰ τὸ ἐκνευριστικὸ μουγγανητὸ τοῦ τρομπονίου, μετὰ τὸ γρατσούνισμα τοῦ μπάντζο μετὰ τὸν ξεφρενιασμένον ρυθμὸν τῆς μπαταρίας, ἐναρμονίζονταν καὶ κατέληγαν σ' ἕνα σύνολον ποὺ ἀποτελοῦσε μίαν ἀληθινὰ τραγικὴ ἀπολύτρωση.

Αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη Ζοζεφίνα, ἡ ἀπλαστὴ ἀκόμα ἀραπινούλα, ὅταν ἔφερε τὸ πρῶτον τῆς μήνυμα στὴν Εὐρώπην. Ὁρισμένοι τεχνικοὶ τοῦ χοροῦ ποὺ σκέφθηκαν νὰ παραβάλουν τὰς κινηματογραφικὰς ταινίας ἑνὸς χοροῦ τῆς Παύλοβας καὶ ἑνὸς χοροῦ τῆς Ζοζεφίνας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διαπίστωσαν κατὰ πληκτοὺς, ὅτι ἡ κινήσεις τῆς Παύλοβας, θαύμα ἀρμονίας καὶ λιτότητος στὸ σύνολον ἦσαν ὅλες ἐπικτήτες, καρπὸς μιάς μακροχρόνιας προσπάθειας. Ἀντιθέτως τὰ σπασίματα τοῦ κορμοῦ τῆς Ζοζεφίνας, τὰ πηδήματα τῆς, ἡ πολὺπλοκος καὶ φαινομενικὰ ἀσύνδετος κινή-

σεις τῆς ἔκρυβαν—στὴν ἀνάλυσιν τοῦ κινηματογραφικοῦ φακοῦ—τὸ ἔμφυτον δῶρον τοῦ ρυθμοῦ.

Σὰν πέρασαν ὅμως τὰ χρόνια, καὶ σὰν ἄρχισεν ἡ Ζοζεφίνα νὰ ἐκπολιτίζεται, νὰ ἐκλεπτύνεται, νὰ ἀποκτᾷ τεχνολογία δική της, νὰ γίνεται δηλαδὴ μιά τυποποιημένη καλλιτέχνης, φάνηκε πῶς ἡ θεία φλόγα ἄρχισε νὰ τρεμοσβύνη. Σὺγκαιρα καὶ ἡ τζάζ, ἡ χαρακτηριστικὴ αὐτὴ ἐκδήλωσις μιάς ἀνθρωπότητος ποὺ φλογιζόταν ἀπὸ διπλὸ πόθο γιὰ τὴ ζωὴ, ἄρχισε νὰ χάνῃ τὴν ἀρχικὴν τῆς ἀγνότητα. Ἡ Τέχνη καὶ ἡ Μούσα τῆς ἄρχιζαν τοὺς συμβιβασμούς.

Ἡ Ζοζεφίνα ἐμφανιζόταν τώρα μετὰ φορέματα ἀπὸ στράς, καὶ μετὰ αἰγκρέτες καὶ φτερά στρουθοκαμήλου. Ἡ τζάζ ἀναγκαστόταν νὰ καταφύγῃ σὲ χαβανιανέζικες κιθάρες, σὲ φουσαρμόνικες, σὲ βιολοντσέλλα. Ἡ Ζοζεφίνα τραγουδοῦσε τὸ «Ζὲ ντὲ-ζ-ἀμουρ» ὅπως θὰ τραγουδοῦσε μίαν ὅποιανδήποτε ἄλλην καντσονέτα κι' ὁ κόσμος χειροκροτοῦσε, γιὰτὶ συγκινιόταν γιὰ τὴν νοσταλγία τοῦ ἰνδάλματός του γιὰ τὴν «σαβάννα» τῆς. Ἐνῶ ἀπὸ τὴν ἄλλην μεριὰ περηφανευόταν ποὺ ἡ Φιφίνα—ἔτσι τοῦλάχιστον λέει τὸ τραγουδι—προτιμοῦσε τὸ Παρίσι ἀπὸ τὴν «σαβάννα». Σὺγκαιρα, ἡ τζάζ ἔκαμνε κι' αὐτὴ ἀκόμα μίαν ὑποχώρησιν, καὶ δεχόταν νὰ προσλάβῃ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς τὴν ἀνόητη ροῦμπα, μετὰ τὰς ἄδειες κολοκύθας τῆς καὶ τὰ ξυστριά της.

Καὶ μὴ μὲρα ἡ «Μαύρη Ἀφροδίτη» φτασμένη πιά ἀρτίστα—δὲν ὑπάρχει σκληρότερη μοῖρα γιὰ τὸν ἀληθινὸν καλλιτέχνη ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι «φτασμένος»—ζηλεύοντας δάφνες ποὺ εἶναι ξένες γι' αὐτὴν—δὲν ἔμαθε τάχα νὰ χορεύῃ σὲς μύτες γιὰ νὰ μὴν τὴν κατηγοροῦν πῶς δὲν ἔχει χορευτικὴ παράδοσιν—προσπαθώντας νὰ ἀνανεώσῃ τὸ ρεπερτοριό της, ἀλλὰ μετὰ στερεωμένη πιά τὴν ἐμπνευσὶν ἀπὸ τὴν ρουτίνα τοῦ χοροῦ τῆς ποὺ τῆς ἔγεινε ἐπάγγελμα, δὲν βρῆκε τίποτε καλύτερον ἀπὸ τὸ νὰ διασκευάσῃ τὸν «Γαλάζιον Δούναβι» σύμφωνα μετὰ τὸ στυλ τῆς. Τὸ λυκιστικὸ ὅμως βάλς δὲν γίνεται χορὸς μοντέρνος. Εἶναι σὰν νὰ θέλουμε νὰ μεταστρέψουμε ἕνα ρωμαντικὸ ἔλεγχο, σὲ ὑπερρεαλιστικὴ ποίησιν. Ἐναν ροῦμπεν, σ' ἕναν Πिकासό.

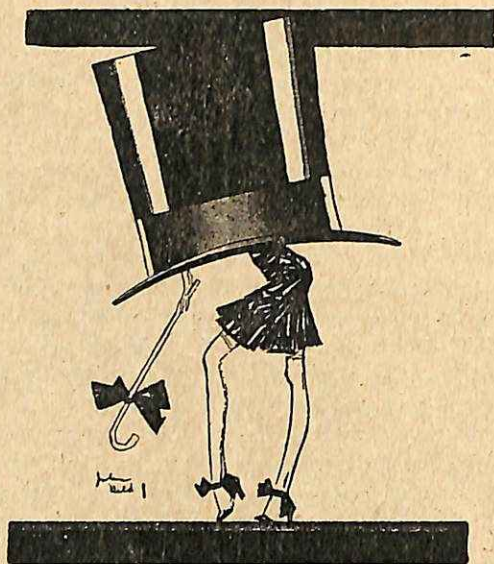
Ἡ Ζοζεφίνα ἐξωραϊστικῇ, ἔγινε πιά Εὐρωπαία, λεπτεπίλεπτη καὶ ραφφινάτη... Ἔχασε τὸ πρωτογονικὸ τῆς κέφι ποὺ φανέρωνε ὅμως τὴν ιδιοσυγκρασίαν της· ἔσχασε τὰ ἀγαρμπα, ἀλλὰ τόσο ρυθμικὰ πηδήματά της, γιὰ νὰ παραδοθῇ σὲ κινήσεις ποὺ δὲν ἔχουν καμμιά σχέσι μὲ τὸ ταμπεραμέντο της. Κι' ἡ Ζοζεφίνα Μπαϊκερ, ἡ μοναδικὴ κατήντησε νὰ εἶναι μιὰ καλὴ χορεύτρια ἀνάμεσα σὲ ἄλλες ὅμοια καλὲς χορεύτριες, μιὰ Εὐρωπαία μ' ὅλες τὶς χάρες, μὰ καὶ μ' ὅλα τὰ ἐλαττώματα τῶν συναδέλφων της.

Κι' ἀκολουθώντας πιστὰ τ' ἀχνάρια τῆς Μούσας της, ἡ τζάζ, ἐγκαταλείποντας τὴν φυσικὴ πηγὴ τῆς ἐμπνεύσεώς της, στράφηκε κι' αὐτὴ σὲ στεῖρες προσπάθειες ἐφαρμογῆς μιᾶς νέας τεχνολογίας σὲ παληὰ καλούπια. Κι' εἶδαμε τὸν ἴδιο «Γαλάζιο Δούναβη» σὲ τέμπο φόξ...

Τώρα ἓνα χαρμόσυνο ἄγγελμα μᾶς φτάνει ἀπ' ἔξω. Ἡ τζάζ, ἡ ἀληθινὴ τζάζ, κάνει μιὰν ἐπίθεση, γιὰ νὰ ἐπιβάλῃ ὀριστικὰ τὴν πιὸ ἀγνή μορφὴ της, αὐτὴ ποὺ εἶναι γνωστὴ μὲ τὸ ὄνομα «τζάζ-χότ». Νὰ εἶναι τάχα ἡ τελευταία ἀναλαμπὴ μιᾶς μεγαλόπρεπης φωτιᾶς ποὺ πάει νὰ σβύσῃ;

Ποιὸς ξέρει!

Λ. ΠΗΝΙΑΤΟΓΛΟΥ

ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΘΑΙΝΕΤΕ ΚΑΙ ΝΑ ΔΙΑΣΚΕΔΑΖΕΤΕ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟΥ

ΣΕ ΠΟΙΟΝ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ Η ΕΠΙΝΟΗΣΙΣ ΤΟΥ

Πρὶν ἀπὸ τὸ 1653 γραμματόσημα δὲν ὑπῆρχαν. Δὲν ὑπῆρχαν ὅμως οὔτε καὶ κρατικὰ ταχυδρομεῖα· ἡ ἀλληλογραφία μετεφέρετο ἀπὸ τόπο σὲ τόπο ἀπὸ ιδιωτικούς διανομείς, οἱ ὅποιοι εἰσέπρατταν ὅ,τι ᾔθελαν—ἐπαίρναν ἓνα εἶδος πουρμπουάρ, νὰ ποῦμε—καὶ ἀπὸ τὸν ἀποστολέα καὶ ἀπὸ τὸν παραλήπτη.

Ἀφορμὴ στὴν ἐπινόησι τῶν γραμματοσήμων ἔδωσε μιὰ χωριατοπούλα τῆς Ἑλβετίας. Ἡ χωριατοπούλα αὐτὴ εἶχεν ἓναν ἀδελφὸ σὲ μιὰ πόλιν τῆς Γαλλίας καὶ ᾔθελε νᾶχῃ νέα τοῦ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν. Δυστυχῶς ὅμως ἡ ἀπόστασις ποὺ ἐχώριζε τὰ δυὸ ἀδελφία ἦταν πολὺ μεγάλη, ὥστε ἓνα γράμμα θὰ ἐστοίχιζε πολὺ μὲ τοὺς ἰδιώτας ταχυδρόμους. Ἡ χωριατοπούλα, λοιπόν, γιὰ νὰ μὴ μένῃ χωρὶς εἰδήσεις ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ τῆς, σκαρφίσθηκε νὰ τοῦ γράψῃ μιὰ μέρα τὰ ἀκόλουθα:

«Ἀγαπημένε μου ἀδελφέ, εἰμαι τόσο φτωχὴ ὥστε μοῦ εἶναι πολὺ δύσκολο νὸ δίνω χρήματα γιὰ τὰ γράμματά σου... Ἐπειδὴ ὅμως θέλω νὰ μαθαίνω ἐὰν εἶσαι καλὰ, σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ σημειώνης στὴν δεξιὰ ἄκρῃ τοῦ φακέλλου ἓνα μικρὸ σημάδι, ὡς ἑξῆς: ...»

Ἀκολουθοῦσαν κατόπιν τὰ διάφορα συνθηματικὰ σημεῖα.

Ὁ ἀδελφὸς μόλις ἔλαβε τὸ γράμμα αὐτὸ ἔσπευσε νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὶς ἐντολὰς τῆς ἀδελφῆς του. Τῆς ἔγραψε χωρὶς τὰ λησμονήσῃ νὰ νὰ σημειώσῃ στὸν φάκελλο τὸ μικρὸ κι' ἀδιόρατο σχεδὸν συνθηματικὸ σημεῖο ποὺ εἶχε τὴ σημασίαν: «εἰμαι καλὰ, σὲ ἀσπάζομαι».

Ὅταν ὁ ἰδιώτης ταχυδρόμος ἔφερε τὸ γράμμα στὴ νέα, αὐτὴ ἐκούνησε τὸ κεφάλι της λυπητερά καὶ τοῦ εἶπε:

—Τί κρῖμα... δὲν ἔχω χρήματα γιὰ νὰ παραλάβω τὸ γράμμα...

—Λυποῦμαι πάρα πολὺ, κοπέλλα μου, τῆς ἀπάντησεν ὁ ταχυδρόμος, ἀλλὰ χωρὶς λεφτὰ γράμμα δὲν ἔχει.

Ἐν τῷ μεταξύ ὅμως, ὅπως καταλαβαίνετε, ἡ νέα εἶχεν ἐξετάσει τὸν φάκελλο καὶ εἶχε δῇ τὸ συνθηματικὸ σημεῖο ποὺ τὴν εἰδοποιούσε γιὰ τὴν ὑγείαν τοῦ ἀδελφοῦ της. Αὐτὸ, φυσικὰ, τῆς ἀρκοῦσε καὶ δὲν παρέλαβε τὸ γράμμα...

Τὸ τέχνασμα αὐτὸ ἐξακολούθησεν ἐπὶ ἀρκετὸν καιρὸ, ἕως ὅτου στὰ 1653, ὁ ἀδελφὸς τῆς νέας, ποὺ δὲν ἦταν ἄλλος ἀπὸ τὸν περίφημο Βα-

λαζέ ό όποίος έφθυρε άργότερα τά γραμματόσημα, είχε τήν πρώτη ιδέα όργανώσεως ειδικής υπηρεσίας.

Πράγματι, ό Βαλαζέ επέτυχε εις τό 1653 από τήν Γαλλική Κυβέρνησι τήν άδεια νά ιδρύση ένα είδος ταχυδρομικής υπηρεσίας : άνελάμβανε τήν άποστολήν ιδιωτικών έπιστολών άντί δελταρίων μικρών πού έτίθεντο επάνω στά γράμματα και έφεραν τήν χρονολογία τής καταβολής του τέλους.

Έπί τρία χρόνια διήρκεσε τό πρωτόγονο αυτό μέσον ταχυδρομείας. Κατόπιν έλησμονήθησαν. Στά 1812 όμως έσημειώθη μιá παρομοία άπόπειρα στήν Σκωτία, από κάποιαν άτμοπλοϊκήν εταιρία πού έθέσπισε ένα είδος γραμματοσήμου επάνω στά γράμματα και στά δέματα πού μετέφερε με τά πλοία της.

Στά 1818, στήν Σαρδηνία, κάποιος σκέφθηκε νά τυπώση τό σημείον τής εισπράξεως του τέλους επάνω στον φάκελλο, πράγμα τό όποιον και έκαμε

Μετά δύο έτη δέ, στά 1820, άπεφασίσθη τά γραμματόσημα αυτά νά γίνονται χρωματιστά, αλλά σάν σκαλιστά (με πρέσσα δηλαδή) επάνω στο χαρτί.

Η πραγματική έφεύρεσις του γραμματοσήμου, όπως είναι και βρίσκεται σήμερα, όφείλεται στον Άγγλο Ρόστλαντ Χίλλ, ό όποίος στά 1840 επενόησε τό σημερινό τύπο του γραμματοσήμου και εισήγαγε τά γραμματόσημα στά Άγγλικά ταχυδρομεία του κράτους, πού άνέλαβαν έτσι και τήν μεταβίβασιν ιδιωτικών γραμμάτων.

Τό πρώτο γραμματόσημο έτέθη σέ κυκλοφορία στις 6 Μαΐου 1840. Η έφεύρεσις αυτή έγινε άμέσως άσπαστή από όλα τά κράτη. Πρώτα έμιμήθηκαν τό Άγγλικό παράδειγμα τά καντόνια Ζυρίχης, ή Γενεύη τής Ελβετίας (1842), ή Βραζιλία (1843), ή Φιλλανδία (1845), ή Ηνωμένες Πολιτείες (1847), ή Γαλλία, τό Βέλγιον, ή Βαυαρία (1849), ή Πρωσσία, Ίσπανία, Αυστρία και λοιπή Έλβετία (1856), ή Ρωσία (1857) και ή Έλλάς (1861).

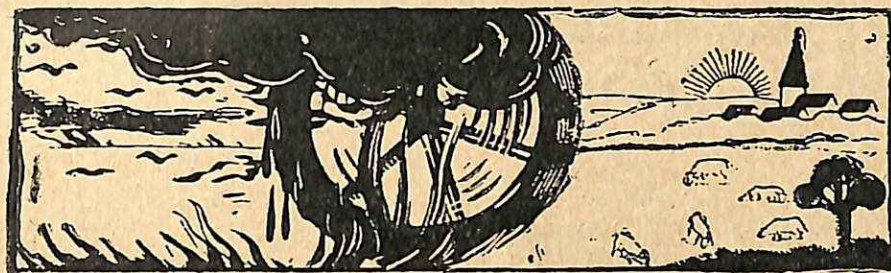

ΣΟΦΑ

ΛΟΓΙΑ

Ο έρωσ είναι ένα αίσθημα τόσο λεπτό, ώστε ένας έραστής δέν πρέπει νά είναι πεπεισμένος ότι αγαπάται παρ άμόνον όταν τό διαισθάνεται μόνος του.

Κα ΝΤΕ ΣΑΡΤΟΥΡ

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΤΖΟΓΙΑΣ

ΙΑΤΡΟΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ

ΣΑΛΩΜΗ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

*Σε ασφάλτου στρώματα ή Μακάρ και πίσσας ύψωμένη
στη Νεκρή θάλασσα βαθιά φεγγόβολη γιορτάζει.
μέσ' άγνοιαστοι χαροκοπούν του Άντίπα οι καλεσμένοι
κι' δξω, γιαλοπερίγιαλα, χορός δαιμόνων βράζει.*

*Πλουσίον φαλέρονου ό καπνός τις κεφαλές βαραίνει
των συμποτών' μά ξύπνιο αντί ή Ήρωιδιάς πλαγιάζει
στού χαρεμιού τό πάτωμα κι' απόγεια ν' άνεβαίνει
του Γιοχαννάν τήν κάταρα γρικάει, πού τή φρενιάζει.*

*Κι' όπως νεροκαμένη όχιά, μεσημερινή, τή γλώσσα,
έτσι, μ' όσα τά κάλλη της, μ' άλλα στολίδια τόσα,
μές στο συμπόσιο πετᾷ τή θραυερή Σαλώμη.*

*Ρίγ' ήδονής τάρανδυμο κύμα τής σάρκας φέρνει
μέ τό χορό' μά τριςβαθα στή φυλακή του—ώ τρόμοι!
σε χάρου μήνυμα ό Ναξίς τήν κεφαλή του γέρνει.*

Ι. Ν. ΓΡΥΠΑΡΗΣ

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΦΥΛΕΣ

Η ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

Α'. Οί **Λευκοί**· διαιρούνται στους ακόλουθους κλάδους:

1. **Τεύτονες**. α') Σκανδιναυοί (Σουηδοί, Νορβηγοί, Δανοί, Ίσλανδοί). β') Γερμανοί (Γερμανοί, Ολλανδοί). γ') Άγγλοι (Άγγλοι, Αμερικανοί).
2. **Λατίνοι**. α') Γάλλοι. β') Ιβηρες (Ισπανοί, Πορτογάλλοι). γ') Ιταλοί.
3. **Σλαῦοι**. α') Ρώσσοι (Μεγάλοι Ρώσσοι, Μαλορώσσοι, Λευκορώσσοι). β') Πολωνοί και Τσέχοι. γ') Βούλγαροι. δ') Σερβοκροάται.
4. **Φιννοούγγροι**. α') Μαγυάροι (Ούγγροι). β') Φιλλανδοί και Λάπωνες.
5. **Έλληνες**.
6. **Άλβανοί**.
7. **Λιβυεῖς**. α') Βερβέροι (Καβύλα, Τουαρέγκοι). β') Αιγύπτιοι.
8. **Σημίται**. α') Άραβες. β') Έβραῖοι γ') Σύριοι.
9. **Ιράνιοι**. α') Πέρσαι β') Άφγανοί γ') Μπελουτοί
- 8') Άρμένιοι ε') Όσσετοί.
10. **Γεωργιανοί**.
11. **Κανκάσιοι**.

Β'. Οί **Έρυθρόδερμοι**· διαιρούνται ως εξής:

1. **Άνδιανοί**. α') Κιτσούα ή Ίνκας β') Άραουκανοί.
2. **Παμπαῖοι**. α') Παταγώνοι β') Τσαρούας γ') Τόμπας δ') Μόζος.
3. **Γκουακάνιας**.
4. **Μποτοκοκύντος**.
5. **Μεξικανοί**. α') Άζτέκοι και Τολτέκοι β') Μάγιας γ') Όλμέκοι.
6. **Βόρειοι**. α') Σιού β') Πώνη γ') Κομάντσοι και Άπάχοι δ') Ίροκουά.
7. **Βορειοδυτικοί**. α') Κολιούς β') Νούτκα.

Γ'. Οί **Κίτρινοι**· διαιρούνται ως εξής:

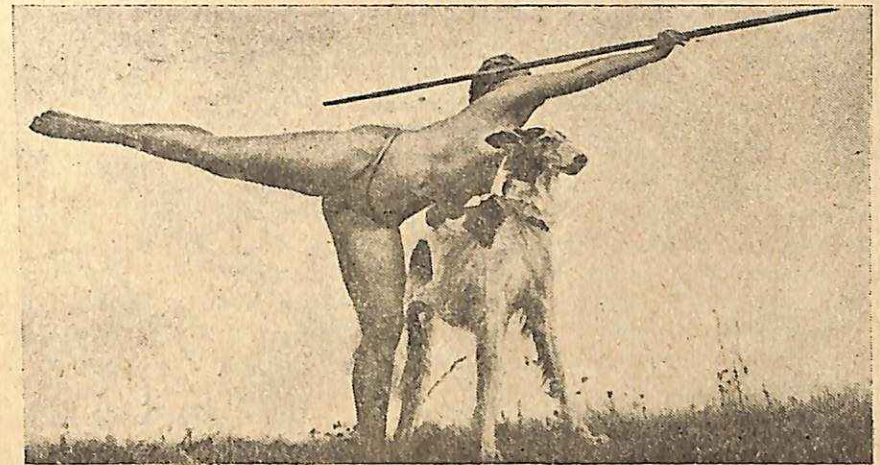
1. **Υπερβόρειοι**. α') Σαμογέδοι β') Αῖνοί γ') Έσκιμῶι δ') Κοριάκοι.
2. **Μογγόλοι**. α') Καλμούχοι β') Κάλκα γ') Μπουριάτ.
3. **Τουγγούζοι** ή **Μαντζουριανοί**.
4. **Γιακοῦτοι**. (Τούρκοι) α') Τούρκομάνοι β') Κυργίζοι γ') Ούζμπέκοι δ') Νογκάι ε') Όσμανλήδες.
5. **Κινέζοι**.
6. **Τάπωνες**.
7. **Κορεανοί**.
8. **Ίνδοκινέζοι**. α') Βιρμανοί β') Άναμμίται γ') Σιαμαῖοι δ') Καμβοτζιανοί ή Μόις.

Δ'. Οί **Μαῦροι**· περιλαμβάνουν τους εξής:

1. **Μπαντού**. α') Κάφροι ή Ζουλού β') Κογκολέζοι γ') Μασσαῖ.
2. **Ότεντότοι**.
3. **Νιγριτοειδείς**. α') Μαντίγκ β') Σουδανέζοι γ') Δαχομεῖανοί.
4. **Μελανήσιοι**. α') Παπουῖαι β') Νεο-Καληδονοί γ') Νεο-Έβρίδαι.
5. **Νιγρίται**.
6. **Αυστραλοί**.

Ε'. Οί **Καστανόχρωμοι**· περιλαμβάνουν τους εξής:

1. **Ίνδοί**. α') Σίκ β') Μαχράται γ') Κεϋλανοί.
2. **Τσιγγάνοι**.
3. **Δραβιδανοί**. α') Ταμούλ β') Τελίγκα.
4. **Άβυσσηνοί**. α') Μπαράμπρας β') Γκάλας γ') Σομαλιανοί.
5. **Φούλας**.
6. **Μαλαίσιοι**. α') Γιαβανέζοι β') Ντάγιακ γ') Χόβα.
7. **Πολυνήσιοι**. α') Μαόρι β') Τόγγα γ') Ταϊτιανοί δ') Μαρκηζανοί ε') Χαβαῖανοί.
8. **Μικρονήσιοι**. α') Μαριανοί β') Καρολινιανοί.

ΠΩΣ ΝΑ ΓΥΜΝΑΖΕΤΕ ΤΟ ΚΟΡΜΙ ΣΑΣ

Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΟΥ ΡΥΘΜΟΥ

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΛΛΟΥ ΚΑΙ ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΕΔΩ

Τὸν τελευταῖον αὐτὸν καιρὸ περνοῦμε μιά περίοδο πραγματικοῦ θριάμβου τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς. Αὐτό, θὰ μπορούσε ὁ καθένας νὰ τὸ ἀντιληφθῇ χωρὶς νὰ κοπιᾷ καὶ πολὺ. Γιατὶ κανεὶς βέβαια δὲν ἀμφισβητεῖ ὅτι ὁ ἀθλητισμὸς κατήντησε ἡ μόνη γνῆσις καὶ ὑγίης ἐκδήλωσις τῶν ἀνθρώπων τοῦ αἰῶνος μας. Καί, γιὰ νὰ μιλήσουμε πρὸ συγκεκριμμένα, ἡ ἐκγύμνασις τοῦ κορμιοῦ μας ἀπέκτησε τὰ τελευταῖα αὐτὰ χρόνια μιά τόσο κεφαλαιώδη σημασίαν ὥστε θεωρεῖται πλέον ὡς μιά ἀπὸ τῆς πρὶ οὐσιώδους ἀπασχολήσεως μας στὴ ζωῇ.

Ἡ ἀντιλήψεις αὐτές, ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ μῆλκαν στὸ στάδιο τῆς πρακτικῆς ἐφαρμογῆς, ἀπέκτησαν τόσοις πλοκάμους καὶ γενικεύθηκαν ἀμέσως σὲ τέτοιο σημεῖο, ὥστε αὐτομάτως ἡ ἀπλή καὶ αὐθόρμητὴ αὐτὴ τάσις τοῦ ἀνθρώπου ἐφθασε στὸ σημεῖο νὰ θεωρεῖται κάτι παραπάνω ἀπὸ ἐπιστήμη...

Κι' ἔτσι σιγὰ-σιγὰ δημιουργήθηκαν σχολές ἀθλητισμοῦ, συστήματα, μέθοδοι, θρησκείαι! Οἱ ἄλλοτε ὁπαδοὶ γίνονται σήμερα θερμοὶ θιασῶται νέων τρόπων, καλλιτέρας καὶ περισσότερον συστηματοποιημένης,

έκγυμνάσεως—πού μᾶς ὁδηγεῖ ἀνετώτερα καὶ ἀσφαλέστερα στὸ νὰ ἀποκτήσουμε τὴ σωματικὴ μας εὐεξία.

Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς βλέπουμε νὰ ξεχωρίζουν δύο κυρίως μέθοδοι. Ἡ Σουηδικὴ γυμναστικὴ, μὲ τὴ γυμναστικὴ τοῦ στίβου, καὶ ἡ Ρυθμικὴ, μὲ τὶς δικές της μεθόδους καὶ τὶς πολλαπλές της σχολές.

Ἐκεῖνο ὅμως πού μᾶς ἐνδιαφέρει κυρίως στὴν προκειμένη περίπτωσι εἶναι νὰ ἐξετασθῇ σὲ τί ἀποβλέπουν τὰ διάφορα παραγγέλματα τῆς Ρυθμικῆς γενικῶς, ποῖο σύστημα διαγράφεται καθαρώτερα ἀπὸ ὅλα ἐκεῖνα πού οἱ διάφοροι μουσικοπαιδαγωγοὶ ἀφῆκαν σὰν μιὰ πολὺτιμη κληρονομία στοὺς πολυπληθεῖς ὁπαδοὺς τους, πῶς γίνεταί ἡ διδασκαλία καὶ ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς—ἀλλὰ καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη: Τί γίνεται στὴν Ἑλλάδα; Ἐχεῖ γίνεταί μεταφύτευσις τῶν ἐπισημονικῶν αὐτῶν μεθόδων τῆς, κατὰ τρόπον εἰδικὸν ἐκγυμνάσεως τοῦ σώματος; Μὲ ἄλλα λόγια βρέθηκε πρόσφορο ἔδαφος γιὰ τὴν μεταφύτευσιν στὸν τόπο μας τῶν μεθόδων αὐτῶν;

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες δὲν ἔχουμε τὴν φυσικὴν ἐκείνην ἐλευθερίαν στὴν ἐν γένει κοινωνικὴ μας ζωὴν, πού νὰ μᾶς ἐπιτρέπη ν' ἀποβάλλουμε ὁπότεν θελήσουμε κάθε ἔχνος... σκεπτικισμοῦ—ἀν μᾶς ἐπιτραπῇ αὕτῃ ἡ λέξις—πού ἀπομένει μέσα μας ἀπὸ τὶς βιοποριστικὲς ἐργασίες.

Ἦταν λοιπὸν φυσικὸ νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπερβολικὴ καὶ ὑπερμοντερνίζουσα μιὰ τάσις ὅπως εἶναι ἡ Ρυθμικὴ—ὅσο καὶ ἂν εἶναι ἐδραιωμένη βασιθεῖ καὶ βασικά ἄλλοι.

Καὶ ὅμως δὲν συνέβη αὐτό. Γιατί; Γιὰ πολλοὺς λόγους. Ἴσως γιατί εἶχε προηγηθεῖ μιὰ ἐντατικὴ ρεκλάμα, τρὸ πολλοῦ στὴν Ἑλλάδα, γιὰ τὴν ἐξάπλωσιν καὶ τὴ μεγάλη ἀπήχησιν πού βρῆκε ἡ Ρυθμικὴ στὶς χώρες τῆς Δύσεως καὶ ἰδίως στὴ Γερμανίαν. Ἴσως γιατί ὁ πόθος τοῦ νὰ καλλιεργήσουμε συστηματικὰ καὶ καρποφόρα τὰ φυσικά μας προσόντα ἐνίκησε στὸ τέλος κάθε ἀντίθετη σκέψις μας. Ἴσως, ἀκόμη, γιατί ὅλη ἡ προκαταρκτικὴ ἐργασία πού ἔγινε, ὑπῆρξεν εὐσυνείδητη καὶ ἐδραιωμένη σὲ ἀκλόνητες βάσεις. Τὸ γεγονός πάντως εἶναι ὅτι γιὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους, τὰ πρῶτα βήματα τῆς Ρυθμικῆς στὴν Ἑλλάδα—ὡς μέσον σωματικῆς καὶ πνευματικῆς ἀναπτύξεως—ὑπῆρξαν ὁμαλά.

Κι' ἔτσι βλέπουμε νὰ ἱδρύνωνται σιγὰ-σιγὰ διάφορες Σχολές Ρυθμικῆς στὰς Ἀθήνας ὅπου ἔσπευσε νὰ συγκεντρωθῇ ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς Ἑλληνίδων. Δυστύχημα εἶναι ὅτι μιὰ παληὰ ἔξις, ὅπως φαίνεται, ἀπομακρύνει τοὺς ἄρρενας ἀπὸ τοὺς κλειστοὺς χώρους, ὅπου διδάσκεται κατὰ ἐπιστημονικὸν τρόπον ἡ «ἐπελευθέρωσις τοῦ ἑαυτοῦ μας ἀπὸ ὀρισμένα βάρη καὶ πιέσεις» ὅπως ἐχαρακτήρισε κάποιος τὴ Ρυθμικὴ.

Ὑγιέστερο καὶ καλλίτερο λοιπὸν σύστημα Ρυθμικῆς, θεωρεῖται τὸ σύστημα Χελλεράου, τοῦ ὁποῦ ἱδρύτρια εἶναι ἡ κ. Μπάερ Φρίσελ. Ἡ

σχολὴ τοῦ Χελλεράου, ἐμφανίσθηκε πρῶτα-πρῶτα ἀπὸ τὸν μεγάλον μουσικοπαιδαγωγὸν Ζάκ Νταλκρόζ, κοντὰ στὴν Δρέσδη. Λίγο καιρὸ μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς Σχολῆς αὐτῆς, ὡς τόσο, ὁ ἱδρυτὴς τῆς ἀναγκάσθηκε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Γερμανίαν, ὡς ἀνεπιθύμητος ξένος. Κ' ἔτσι ἡ συνέχισις τῆς ἐργασίας τοῦ ἀνετέθη στὴν καλλίτερή του μαθήτρια, τὴν κ. Μπάερ Φρίσελ. Ἡ νέα αὕτῃ καθηγήτρια μετέφερε στὰ 1924 τὴν ἔδραν τῆς Σχολῆς κοντὰ στὴν Βιέννη, καὶ παρουσίασε ἕνα νέο πρόγραμμα ἐργασίας, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖον «τὸ κέντρον βάρους τείνει στὴν ἐναρμόνισιν τοῦ ἐσωτερικοῦ μὲ τὸν ἐξωτερικὸν ἄνθρωπον».

Ἡ Σχολὴ περιλαμβάνει σήμερον τρία τμήματα: τμῆμα γυμναστικῆς, τμῆμα ρυθμικῆς καὶ τμῆμα χοροῦ.

Τὸν πρῶτον χρόνον τῆς φοιτήσεως λειτουργεῖ κοινὸ τμῆμα (προκαταρκτικὸ) γιὰ ὅλους τοὺς μαθητὰς μὲ ὁμοειδὲς πρόγραμμα διδασκαλίας. Ἡ διδασκαλία περιλαμβάνει μαθήματα θεωρητικῆς καὶ γενικῆς φύσεως (ἀνατομία, φυσιολογία, παιδαγωγικὴ, ψυχολογία κλπ.). Κι' ἔτσι τίθενται ἡ βάσεις μιᾶς ἐργασίας, πού δὲν ἀποβλέπει σὲ τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν σύγχρονη καὶ ἁρμονικὴ ἀνάπτυξιν τῶν πνευματικῶν καὶ σωματικῶν δυνάμεων.

Τὸν δεῦτερον χρόνον, ὁ τρόπος τῆς διδασκαλίας διχάζεται. Ἐχουμε τῶρα δύο τμήματα: Γυμναστικῆς καὶ Ρυθμικῆς. Ἄλλοι ἀκολουθοῦν τὸ Γυμναστικὸν τμῆμα, πού ἀποβλέπει περισσότερο στὴν κίνησιν καὶ λιγώτερον στὴ μουσικὴν, καὶ ἄλλοι τὸ τμῆμα τῆς Ρυθμικῆς, πού ἔχει ὡς βάσιν τὸν μουσικὸν ρυθμὸν, τοὺς ἤχους καὶ τὶς μουσικὰς φόρμες, τὶς δυνάμεις τοῦ σώματος καὶ τὸν χώρον πού μᾶς περικλείει.

Τὸ τμῆμα Χοροῦ εἶναι ἐντελῶς ξεχωριστὸ ἀπὸ τὴν ὅλη διδασκαλίαν. Τὰ χρόνια τῆς φοιτήσεως σ' αὐτὸ εἶναι ἀπεριόριστα. Ἐδῶ βλέπετε, πρόκειται περὶ καθαροῦ ζητήματος ταλέντου καὶ φυσικῶν προσόντων.

Στὶς Βόρειες Χώρες, ἡ Ρυθμικὴ ἔχει ἐξαπλωθεῖ πολὺ.

Κάθε μαθητὴς τῶν κορυφαίων μουσικοπαιδαγωγῶν, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς εἶναι ἀρκετὰ σεβαστὸς, ἱδρύει... δικιά του Σχολὴν μὲ τὸν πόθον νὰ διαδώσῃ τὴν ἰδέαν στοὺς νεωτέρους του. Αὐτοὶ πάλι, ἀντιλαμβάνόμενοι θαυμάσια ὅτι τὸ καλογυμνασμένο κορμὶ, τὸ ἄρτιον, τὸ εὐκίνητον, τὸ ἁρμονικόν, πρέπει νὰ εἶναι τὸ συμπλήρωμα μιᾶς πολιτισμένης ἐσωτερικῆς διαθέσεως, ἐξυπηρετοῦν μὲ ὅλες τὰς δυνάμεις τὸν σκοπὸν αὐτόν, κι' ἔτσι διαδίδουν κι' αὐτοὶ μὲ τὴ σειρά τους τὴν ἰδέαν στοὺς ἀμέσως νεωτέρους των.

Ἡ Ρυθμικὴ ὅπως ἀναφέραμε προηγουμένως δὲν ἀποβλέπει στὴν ἐνίσχυση τῶν μυϊκῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου—δὲν θεωρεῖ δηλαδὴ τὸ σῶμα ξεχωριστὸ ἀπὸ τὸ πνεῦμα—ἀλλὰ φροντίζει γιὰ τὴν ταυτόχρονη ἀνάπτυξιν ψυχῆς καὶ σώματος, οὕτως ὥστε νὰ δημιουργηθῇ ἕνα ἄλληλ-λένδετο ὑγιὲς σύνολον, τοῦ ὁποῦ κύριον χαρακτηριστικὸν νὰ εἶναι ἡ

εὐεξία. Εἰδικῶς τὸ σύστημα Χελλεράου ἔχει ὑπ' ὄψιν τοῦ ὅτι ἡ γυμναστική στηρίζεται στὴν ἀνατομία καὶ στὴ φυσιολογία τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Γιὰ νὰ εἴμαστε ὅμως πιὸ συγκεκριμένοι ἰδοὺ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς σκοποὺς τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει :

Πρῶτα-πρῶτα πρέπει νὰ ἀπελευθερώσουμε τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν συνεχῇ καὶ νευρική ἔντασι, πού προέρχεται ἀπὸ τὴν μηχανοποίηση τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

Ἡ «χαλάρωσι» μὲ τὴ γυμναστική ξαναδίνει ἐλευθερία, ὡμορφιά στὴν κίνησι, ξεκούρασι, ψυχική ἡρεμία καὶ πρὸ παντὸς μᾶς ἐπιτρέπει νὰ κινούμεθα μὲ ἄνεσι καὶ ἁρμονία.

Ἔτσι, θὰ αἰσθανθοῦμε τὸν ἑαυτὸ μας ἀπαλλαγμένο ἀπὸ ὀρισμένα βάρη καὶ πιέσεις, πού ἀφαιροῦν τὸ φυσιολογικὸ ρυθμὸ καὶ ἐπιδροῦν καταθληπτικά στὸ νευρικό μας σύστημα.

Ἐπειτα πρέπει νὰ μάθουμε πῶς νὰ ἀναπνέουμε. Ἡ ἀναπνοὴ πρέπει νὰ εἶναι τακτική καὶ ἡρεμῇ. Δὲν πρέπει νὰ γίνεται ἀπὸ τὴν ἐξωτερική ἐπίδρασι τῶν μυῶν, ἀλλὰ τὴν φυσιολογική «διασταλτικότητα» τοῦ θώρακος.

Ἡ εὐλυγισία, εἶναι κάτι πού πρέπει ἐπίσης νὰ προσέξουμε. Λέγοντας «εὐλυγισία» δὲν ἐννοοῦμε τὸν γελοῖο καὶ ἄσκοπο ἀκροβατισμὸ, ἀλλὰ τὴν γρήγορην «ἐναλλαγὴ» τῶν ἐνεργειῶν τοῦ σώματος μέσα στὸ πλαίσιο τῶν φυσικῶν νόμων. Ἔτσι θὰ κατορθώσουμε νὰ ξαναγυρίζουμε μὲ ἄνεσι καὶ εὐκολία στὴ φυσική μας ἡρεμία, ἔπειτα ἀπὸ κάθε ἔντασι τῶν μυῶν μας.

Δὲν ἀρκεῖ ὅμως αὐτό. Πρέπει νὰ μάθουμε πῶς νὰ βαθίζουμε, πῶς νὰ τρέχουμε καὶ πῶς νὰ... περνοῦμε ἀκόμη.

Τὸ αἶσθημα τῆς ἐλαφρότητος πρέπει νὰ διαφαίνεται στὴν κάθε μας ἐνέργεια ἐνῶ συγχρόνως ὁ νόμος τῆς ἁρμονίας εἶναι ἀνάγκη νὰ κυβερνᾷ κάθε κίνησί μας. Κανένας ἀπολύτως σπασμὸς τῆς μάσκας τοῦ προσώπου δὲν πρέπει νὰ φανερώνη τὴν ἐσωτερική μας προσπάθεια. Ὁ σάλος τοῦ ἐσωτερικοῦ μας κόσμου δὲν πρέπει νὰ ταραξεί τὴν ἁρμονία τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἀπὸ ἐδῶ ὅμως καὶ πέρα μᾶς χρειάζεται ἡ ἐπικουρική ἐπίδρασις ἑνὸς ἄλλου μέσου ἀφοῦ ἡ γυμναστική ἔκανε ἤδη τὸ καθήκον της... Καὶ τὸ μέσον αὐτὸ εἶναι ἡ μουσική! Ἡ μουσική ἀνατρέφει, λεπτύνει τὸν χαρακτήρα, θίγει τίς πιὸ λεπτές χορδές τῆς ψυχῆς καὶ κυρίως ὑποβάλλει, «πειθαρχεῖ» τὸν ἄνθρωπο.

Κι' ἐνῶ οὐσιαστικά ἀποτείνεται στὸ πνεῦμα καὶ στὴν ψυχὴ μας, ἐν τούτοις ἐπηρεάζει βαθύτατα τὸ σῶμα μας. Ἔτσι, μὲ τὸν συνδυασμὸ τῶν δύο στοιχείων—τῆς Γυμναστικῆς καὶ τῆς Μουσικῆς—ἔχουμε τὴν Ρυθμική, πού προσπαθεῖ νὰ δώσῃ στὸν ἄνθρωπο τὰ μέσα γιὰ νὰ ἐξυπη-

« ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ »

ρετήση τὴν ἔμφυτη ὁρμὴ πρὸς τὴν κίνησι. Κάθε ἄνθρωπος κρύβει μέσα του δημιουργικὰς δυνάμεις καὶ σ' ἄλλους μὲν παρουσιάζεται ἡ εὐκαιρία νὰ τίς ἐκδηλώσουν· σὲ ἄλλους ὅμως πού εἶναι, ἀλλοίμονο καὶ οἱ περισσότεροι, δὲν παρουσιάζεται ποτέ...

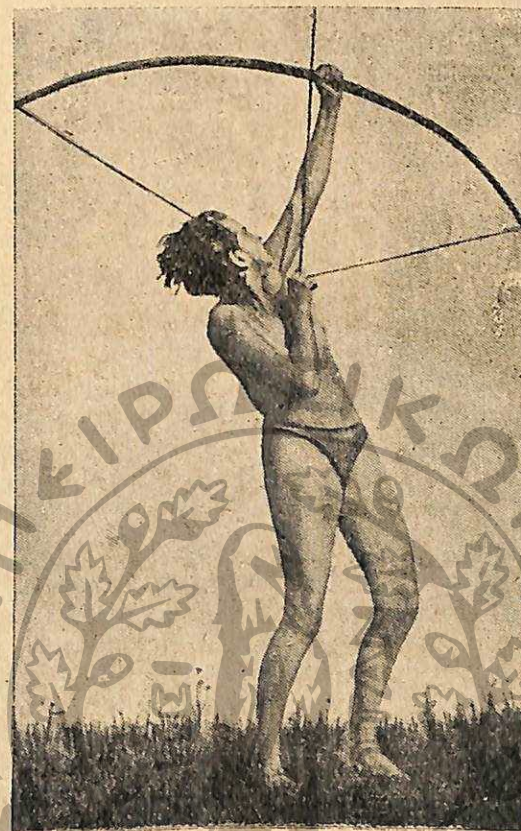
Ἡ Ρυθμική, λοιπόν, τείνει νὰ ξυπνήσῃ τίς λανθάνουσες δημιουργικὰς δυνάμεις πού βρίσκονται μέσα μας. Γιὰ νὰ τὸ καταφέρῃ αὐτὸ χρησιμοποιεῖ τὸ σῶμα, τὴν κίνησι, τὴ μουσική καὶ τὸν ὥρο. Σ' ἓνα καλογυμνασμένο κορμὶ κατορθώνει νὰ συνειδητοποιήσῃ τὴν πρωτόγονη καὶ αὐθόρμητη αὐτὴ ἐκδήλωσι, καὶ νὰ τὴν πειθαρχήσῃ...

Μιὰ ὠραία κίνησις πού πηγάζει ἀπὸ ἓνα καλογυμνασμένο κορμὶ, εἶναι σὰν μιὰ λάμψι πού ἐπιβάλλεται, πού προκαλεῖ τὸν θαυμασμό.

Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ γίνῃ ὠραῖος μέσα καὶ ἔξω!

Στὴν Ἑλλάδα — στὴ χώρα τῆς ἁρμονίας καὶ τῆς ἀπλότητος—ἡ Ρυθμική μόλις κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια κατάρθωσε νὰ εἰσχωρήσῃ. Θὰ ἦταν εὐχῆς ἔργον, ἂν ἡ πραγματικὴ σοβαρὴ ἐργασία πού γίνεται σχεδὸν στὸ σκοτάδι εὐρίσκει μιμητὰς καὶ φίλους, γιατί ἡ Ρυθμική μόνον ὥς μίαν ἀπὸ τίς σπουδαιότερες ἀνάγκες τοῦ τόπου μας μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ...

Θ. ΚΡΙΤΑΣ

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΚΑΤΑΚΤΗΤΑΙ ΤΟΥ ΑΕΡΟΣ

ΟΙ ΠΡΟΔΡΟΜΟΙ ΤΩΝ ΣΗΜΕΡΙΝΩΝ
“ΑΣΣΩΝ”, ΤΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ

“Όταν εφευρέθηκαν τὰ πρῶτα αερόστατα, κανένας... δὲν τολμοῦσε νάνεβῃ μ’ αὐτὰ στοὺς αἰθέρες. Αὐτὸ ἦταν κάπως φυσικό, γιατί τὴν ἐποχὴ ἐκείνη δὲν ἦταν γνωστὸ ἕως πόσο σημεῖο ἡ ἀτμόσφαιρα ἦταν ἀναπνεύσιμη, ἐκτὸς δὲ αὐτοῦ δὲν μποροῦσε κανεὶς νὰ προμαντεύσῃ σὲ ποιά διεύθυνσι θὰ παρέσυρε ὁ ἄνεμος τὸ αερόστατο.

Τέσσερες μῆνες μετὰ τὴν ἐφεύρεσι, ὡς τόσο, δυὸ τολμηροὶ νέοι, ὁ Πιλάτρ ντέ Ροζιέ κι’ ὁ μαρκήσιος ντ’ Ἀρλάντ, ἐδήλωσαν ὅτι ἦσαν ἔτοιμοι, χάριν τῆς ἐπιστήμης, νὰ ἐπιχειρήσουν πρῶτοι αὐτοὶ μίαν ἀνάβασι μὲ τὸ αερόστατο. Ὁ Λουδοβίκος 16ος ὅμως ποὺ ἦταν τότε βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, τοὺς ἀπηγόρευσε νὰ ἐκτελέσουν τὸ τολμηρὸ σχέδιό τους. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἤθελε νὰ στερήσῃ καὶ τὴν ἐπιστήμην τοῦ πειράματος αὐτοῦ, διέταξε ν’ ἀνεβοῦν πρῶτοι στοὺς αἰθέρες... δυὸ κατάδικοι σὲ θάνατο!

Ὁ Πιλάτρ ντέ Ροζιέ μόλις ἔμαθε τὴν ἀδικὴ αὐτὴ ἀπόφασιν ἔγινε ἔξω φρενῶν. Ἐβαλε λυτοὺς καὶ δεμένους νὰ μεσιτεύσουν στὸν βασιλέα καὶ στὸ τέλος κατῶρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἄδεια νὰ πετάξῃ πρῶτος μαζί μὲ τὸν φίλο του. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη δὲν εἶχε ἀνακαλυφθῇ ἀκόμη τὸ σκαφίδιο τοῦ αεροστάτου, καὶ οἱ δυὸ τολμηροὶ αεροπόροι ἀναγκάσθηκαν νὰ προσδεθοῦν κοντὰ στὴν «μπούκα» τοῦ μπαλονιοῦ. Ξεκίνησαν στίς 21 Νοεμβρίου τοῦ 1783. Τὸ αερόστατο σηκώθηκε μεγαλοπρεπῶς, ἐπέρασεν ἐπάνω ἀπὸ τὸν Σηκουάνα καὶ ἔπεσε κοντὰ στὸν Ἅγιον Σουλπίκιον. Σημειώστε ὅτι τὸ μπαλλόνι τοῦ αεροστάτου ἦταν γεμᾶτο ὑδρογόνο καὶ γιὰ νὰ τ’ ἀνανεώσουν οἱ δυὸ αεροναῦτες ἦσαν ὑποχρεωμένοι κάθε τόσο νὰ ἀνάβουν κοντὰ στὸ στόμιό του ἄχυρα! Κάθε στιγμή δηλαδὴ κινδύνευαν νὰ βάλουν φωτιά σ’ ὅλο τὸ αερόστατο καὶ νὰ καοῦν σὰν πυροτέχνημα! Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ πρώτη πραγματικὴ πτῆσις τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐνα μῆνα ὕστερ’ ἀπὸ τὴν ἀνάβασιν αὐτὴν, ὁ χημικὸς Σάρλ ἑτελειοποίησε κάπως τὸ αερόστατο : ἐφεῦρε τὸ σκαφίδιό του, γιὰ νὰ κάθωνται μέσα οἱ αεροπόροι, δίχτυ ποὺ ἔκλεινε τὸ μπαλλόνι καὶ τὸ ἔνωνε μὲ τὸ σκαφίδιο καί... τὰ σακιά μὲ τὴν ἄμμο, γιὰ νὰ τὰ ρίχνουν οἱ αεροπόροι καὶ ξαλαφραίνοντας, ν’ ἀνεβαίνει τὸ αερόστατο.

Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1783 ὁ Σάρλ ἀνήγγειλε ὅτι θὰ ὑψώνονταν στὸν

ἀέρα μὲ τὸ νέο του αερόστατο. Ἡ ἀνάβασις θὰ γινόταν ἀπὸ τὸν Κεράμεικό. Τὴν ὠρισμένη ἡμέρα, τριακόσιες χιλιάδες Παρισινοὶ ἔτρεξαν νὰ παρακολουθήσουν τὴν ἀνάβασιν. Ὅταν ὁ Σάρλ μπῆκε στὸ σκαφίδιό του, οἱ στρατιῶτες τοῦ παρουσίασαν ὄπλα!

Τὸ πείραμα τοῦ Σάρλ ἐπέτυχε. Ὁ τολμηρὸς αεροναῦτης κατῶρθωσε νὰ διανύσῃ ἑννέα λεῦγες στὸν ἀέρα. Καὶ ὁ βασιλεὺς τόσο πολὺ ἐνθουσιασθῆκε ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτὴν, ὥστε τοῦ ἔδωσε μίαν ἐπιχωρήγησιν δύο χιλιάδων λιβρῶν!

Πρῶτη χρῆσις τοῦ αεροστάτου ὡς πολεμικοῦ ὄπλου ἔγινε κατὰ τὴν μάχην τοῦ Φλερίς. Ὁ στρατηγὸς Ζουρδάν, ὁ ὁποῖος ἔβλεπε ὅπως ἀπεδείχθη ἀργότερα μακρύτερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους συναδέλφους του, ἔδρυσεν ὁλόκληρο στολίσκο αεροστάτων γιὰ τὴν κατόπτεισιν τῶν ἐχθρικών θέσεων. Κάθε μέρα ἀνέβαινε σ’ ἓνα ἀπ’ αὐτὰ καὶ παρακολουθοῦσε μονόχως του, μὲ τὰ κυάλια, τίς κινήσεις τῶν ἐχθρῶν. Πολλές φορές τὸν πυροβολοῦσαν μὲ τουφέκια καὶ μὲ κανόνια ἀκόμη, καμμιά σφαῖρα ὅμως δὲν ἔτυχεν νὰ πετύχῃ τὸ αερόστατο.

Καὶ τέλος στίς 7 Ἰανουαρίου τοῦ 1875, δύο αεροναῦτες τολμηρότεροι ἀπ’ ὅλους τοὺς ἄλλους, ὁ Μπλανσάρ καὶ ὁ Ζέφφερης ἀποφάσισαν νὰ ἐπιχειρήσουν τὸν διάπτῃ τῆς θαλάσσης. Ξεκίνησαν ἀπὸ τὸ Ντόβερ γιὰ νὰ διαβοῦν τὴν Μάγχην καὶ νὰ προσγειωθοῦν στὸ Καλαί. Στὴν ἀρχὴ ἐπήγαιναν καλὰ. Μόνο ποὺ γιὰ νὰ ὑψωθοῦν ἀναγκάσθηκαν νὰ πετάξουν ὅλα σχεδὸν τὰ σακιά μὲ τὴν ἄμμο ποὺ εἶχαν ὡς ἐφεδρεία καὶ δὲν τοὺς ἔμειναν παρὰ τριάντα λίβρες.

Ὑστερ’ ἀπὸ μιάμιση ὥρα πτῆσις, ὡς τόσο, τὴ στιγμὴ ποὺ βρισκόντουσαν ἐπάνω ἀπὸ τὴ θάλασσαν—δὲν φυσοῦσε ἄνεμος ἐκείνη τὴν ἡμέραν καὶ τὸ αερόστατο προχωροῦσε πολὺ ἄργα—οἱ αεροναῦτες κατάλαβαν ὅτι κατέβαιναν.

—Τί θὰ κάνουμε τώρα; ρώτησεν ὁ Ζέφφερης.

—Δὲν ἔχουμε διανύσει παρὰ τὸ μισὸ μας δρόμον σχεδὸν μονάχα.

—Ἀς ἀνέβουμε. Ἴσως πετύχουμε καλλιτέρους ἀνέμους.

—Ἀς ρίξουμε, λοιπὸν καὶ τὴν ὑπόλοιπὴν ἄμμο!...

Ἀφοῦ ξαλάφρωσε ἔτσι, τὸ αερόστατο ξανάρχισε ν’ ἀνεβαίνει. Σὲ λίγο ὅμως σταμάτησε καὶ ὕστερα ἀπὸ ἓνα τέταρτον ἄρχισε πάλιν νὰ κατεβαίνει. Οἱ δυὸ αεροναῦτες ἔρριξαν τότε στὴ θάλασσαν τὰ βιβλία τους καὶ τὰ ἐργαλεῖά τους.

Τὸ αερόστατο, σὰν ν’ ἀνακουφίσθηκε, πήδησε πάλιν στὸν ἀέρα ὕστερ’ ἀπὸ λίγο ὅμως ξανάρχισε νὰ κατεβαίνει...

Ὁ Μπλανσάρ καὶ ὁ Ζέφφερης ἔρριξαν στὴ θάλασσαν τὰ κουτιά καὶ τὸ βαρόμετρο.

—Ξανανεβαίνουμε! φώναξε ὁ Μπλανσάρ μὲ χαρά.

—Εἶναι ἡ πρώτη ἀντίδρασις μετὰ τὸ ξαλάφρωμά του ἀπὸ τόσα

πράγματα πού πετάξαμε στη θάλασσα! εἶπεν ὁ Ζέφφερης... Νά τώρα ξανακατεβαίνει... Καί δὲν φαίνεται οὔτε ἓνα πλοῖο στὸν ὀρίζοντα...

Τὸ ἀερόστατο ὁλοένα κατέβαινε. Ὁ ἀέρας βλέπετε ἦταν ζεστός καὶ τὸ ὑδρογόνο ἐξατμίζονταν. Οἱ δυστυχισμένοι ἀεροναῦτες ἐβγαλαν τὰ ρούχα τους καὶ τὰ πέταξαν κι' αὐτὰ στη θάλασσα. Τίποτε ὅμως δὲν ἐγίνε καὶ πάλι.

Ὁ Ζέφφερης τότε ἔλαβε μιὰν ἡρώϊκὴν ἀπόφασιν :

—Μπλανσάρ, εἶπε στὸν φίλο του, ἐπρόκειτο νὰ ἐκτελέσης μόνος σου αὐτὴ τὴν πτῆσιν. Θὰ θυσιάσῃς λοιπὸν τώρα ἐγώ... Θὰ πέσω στη θάλασσα κι' ἔτσι τὸ ἀερόστατο θὰ ξαλαφρωθῇ ἀπὸ τὸ βάρος μου καὶ θ' ἀνέβῃ.

—Ὅχι, ὄχι... εἶναι φοβερό αὐτό... μουρμούρισε ὁ Μπλανσάρ.

Ὁ Ζέφφερης ὅμως δὲν τὸν ἄκουγε :

—Ἀντίο, φίλε μου! φώναξε στὸν Μπλανσάρ.

Κ' ἐτοιμάζονταν νὰ ὀρμίσῃ στοὺς κενὸν, ὅταν ὁ Μπλανσάρ τὸν σταμάτησε.

—Ἡ γῆ!..., τοῦ εἶπε δείχνοντάς του κάτι στὸν ὀρίζοντα.

Πράγματι εἶχε ἀρχίσει νὰ φαίνεται τὸ Καλαί. Οἱ δύο ἀεροναῦτες ἔκοψαν τὰ σχοινιά πού κρατοῦσαν δεμένο τὸ σκαφίδιο καὶ ἔμειναν ἔτσι κρεμασμένοι ἀπὸ τὸ φιλέ. Φαντάζεσθε τὴν ἀγωνία τους. Γιά καλὴ τους τύχη ὅμως ἐκείνη τῇ στιγμῇ ἐπνευσε ἓνας δροσερὸς ἀνεμὸς πού ὕψωσε τὸ ἀερόστατό τους... Καὶ ὕστερ' ἀπὸ λίγα λεπτά προσεγγιώνοντο στὸ Καλαί.

Αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη διάπτῃσις τῆς θαλάσσης. Σήμερα, βέβαια, ὕστερ' ἀπ' τὰ κατορθώματα τοῦ Λίντμπερκ καὶ τοῦ Μπάλμπο μᾶς φαίνεται ἀστεία. Κι' ὅμως πόσο περισσότερο, ἄξιοι θαυμασμοῦ εἶναι οἱ πρῶτοι αὐτοὶ τολμηροὶ ἀεροναῦτες, οἱ πρόδρομοι τῶν σημερινῶν νικητῶν τοῦ ἀέρος...

ΣΟΦΑ

ΛΟΓΙΑ

Ἡ μεγαλύτερη ἐκδήλωσις φιλαρεσκείας σὲ μιὰ γυναῖκα εἶναι ἡ ἀθωότης.

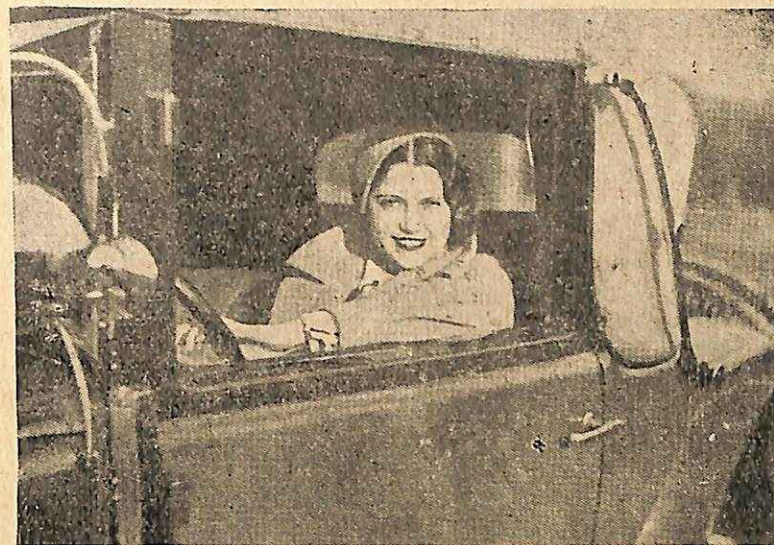
ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΣ

Ὅταν μπορεῖ κανεὶς νὰ πεῖ πόσο ἀγαπᾷ, σημαίνει ὅτι δὲν ἀγαπᾷ π ο λ ὺ...

ΠΕΤΡΑΡΧΗΣ

Γάμος χωρὶς παιδιὰ μοιάζει μὲ κόσμον χωρὶς ἥλιο.

Ο ΙΕΡΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ

ΕΥΘΥΜΟΓΡΑΦΗΜΑ

“ΕΝΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ. ΠΑΡΑΚΑΛΩ!,,

Τοῦ Α. ΜΙΣΟ

Τὸ ζεῦγος Ζερμινὸ εἶχε ἓνα μικρὸ τσαγκάρικο στὴν ὁδὸ τῶν Ἀμυδαλῶν. Μολονότι ἦταν κ' οἱ δύο πολὺ δραστήριοι καὶ καλοὶ ἔμποροι, φυτοζωοῦσαν εἰκοσιπέντε ὁλόκληρα χρόνια στὸ βάθος ἑνὸς σκοτεινοῦ μαγαζιοῦ, χωρὶς φῶς καὶ χωρὶς ἀέρα.

Σὲ τί ὀφείλονταν αὐτὸ τὸ μέτριον ἀποτέλεσμα; Στὴν ἑλλειψιν πρωτοβουλίας. Ἦταν ἀνίκανοι νὰ πάρουν οἰανδήποτε ἀπόφασιν πού νὰ εἶχε κάποια σπουδαιότητα.

Μιὰ μέρα, οἱ δύο αὐτοὶ ἀναποφάσιστοι ἐτέθησαν στὴν πιὸ σκληρὴ δοκιμασία: ἓνας ἐξάδελφος τῆς κυρίας Ζερμινὸ, ἀποσυρόμενος ἀπὸ τὰς ἐργασίες του, προσεφέρθη νὰ τοὺς παραχωρήσῃ τὸ μεγάλο ὑποθηματοποιεῖο πού εἶχε στὴν ὁδὸ Τρονσέ, μὲ τοὺς εὐνοϊκωτέρους ὁρους.

Οἱ Ζερμινὸ ἄφισαν νὰ περάσουν πολλὰς ἡμέρας σὲ συζητήσεις, παζαρέματα, δισταγμούς. Τέλος, ἀπεφάσισαν νὰ δεχθῶν τὴν προσφορὰ πού τοὺς ἔκαναν. Αὐτὴ ἡ τόλμη τοὺς ἐμειδίασε: μέσα σὲ πέντε χρόνια,

ἔκαμαν μιά περιουσία δυὸ ἑκατομμυρίων φράγκων. Καί, μέ τὸ δίκηο τους, πούλησαν τὸ μαγαζί τους, γιὰ νὰ ζήσουν ἡσυχά ἴσαμε τὸ τέλος τῆς ζωῆς τους.

Μιὰν ἡμέρα ποὺ καθόνταν στὸ τραπέζι μέ δυὸ φίλους των, τὸν Ρομπέρ Φουρεζόλ, ἐπιφανῇ μηχανικὸν καὶ τὴν γυναῖκα του, αὐτὴ τοὺς ἐπαίνεσε πολὺ τὸ Περνόν, μιά χαριτωμένη πόλη. Ἡ κυρία Ζερμινὸ ρώτησε σὲ τί ἀπόστασι βρισκόταν.

—Ὁγδόντα χιλιόμετρα. Μὲ αὐτοκίνητο, πηγαίνετε σὲ δυὸ ὥρες.

—Ὅταν ἔμειναν μόνοι, οἱ Ζερμινὸ μίλησαν γιὰ αὐτοκίνητα.

—Κατὰ βάθος, εἶπε ἡ πρώην τσαγκάρισα, γιατί νὰ μὴν ἀγοράσουμε ἓνα αὐτοκίνητο ὅπως κάνουν ὅλοι οἱ φίλοι μας;

—Ἐκεῖνοι ἔχουν τὰ μέσα, ἀποκρίθηκε ὁ Ζερμινὸ. Δὲν μπορεῖς νὰ φαντασθῇς τί ἔξοδα ἀπαιτοῦνται!

—Ναί, φαντάζομαι πολὺ καλά, ἀγαπητέ μου. Τὸ εἶπα, γιὰ νὰ γίνῃ λόγος.

—Ἔτσι μπράβο, ἔχεις δίκηο, συμπέρανε ὁ Ζερμινὸ.

Κι' ὅμως μέ τὴν ἀθεράπευτη ἀναποφασιστικότητά τους, μόλις σκέφθηκαν νὰ μὴν πάρουν αὐτοκίνητο ἄρχισαν νὰ συλλογίζονται ἂν δὲν θὰ-καναν καλὰ νὰ ἀγοράσουν ἓνα!

Ὁ Ζερμινὸ ξαναμίλησε πρῶτος γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα, μετὰ τὸ δεῖπνο, διακόπτοντας, γιὰ μιά στιγμή, τὴν ἀνάγνωση τῆς ἐφημερίδας του.

—Φυσικά, εἶπε, τὰ ἔξοδα ποὺ ἀπαιτεῖ ἓνα αὐτοκίνητο εἶναι μεγάλα.

—Ἀλλά, συμπλήρωσε ἡ γυναῖκα του, ποὺ μάντευε τὴν σκέψη τοῦ συζύγου της, τὸ ζήτημα εἶναι νὰ μάθουμε ἂν τὰ ἔξοδα ποὺ ἐπιφέρει δὲν ἀντισταθμίζονται, ἀπὸ μεγαλύτερες εὐχαριστήσεις.

—Καλὰ τὰ λές, γυναῖκα! Πρέπει νὰ κάνουμε ἓνα προϋπολογισμό.

—Κι' ὅσο γιὰ προϋπολογισμοὺς... τοὺς ξέρουμε στὰ δάχτυλα!...

Καὶ γιὰ νὰ διασκεδάσουν ἕκαναν ἓναν μικρὸ ὑπολογισμό καὶ βρῆκαν ὅτι θὰ τοὺς στοίχιζε κάθε χρόνο γιὰ νάχουν αὐτοκίνητο, καμμιά εἰκοσαριά χιλιάδες φράγκα, ἂν ἔκαναν μερικά ταξιδάκια καὶ πολλοὺς περιπάτους.

Δὲν ἐπιτρέπονταν κανένας δισταγμός. Τέλος, ὕστερα ἀπὸ πέντε ἑβδομάδων ἀναβολῆς καὶ παρακινούμενοι ἀπ' τῆς συμβουλῆς τῶν φίλων των, οἱ Ζερμινὸ ἀπεφάσισαν ν' ἀγοράσουν ἓνα αὐτοκίνητο.

Ἀφοῦ πῆραν τελειωτικά αὐτὴ τὴν ἀπόφαση, οἱ δυὸ σύζυγοι συνεχάρησαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, σὰν νὰ εἶχαν ἐπιτύχει μιὰν περιφανῇ νίκη.... ἑναντίον τοῦ ἑαυτοῦ των!

Ἀλλοίμονο! πολὺ βιάστηκαν νὰ χαροῦν, καθὼς θὰ δῆτε.

—Τώρα ποὺ ἀποφασίσαμε ν' ἀγοράσουμε ἓνα αὐτοκίνητο, εἶπεν ὁ Ζερμινὸ, μᾶς μένει νὰ διαλέξουμε τὴ μάρκα του.

—Ὁ! ἀποκρίθηκε ἡ γυναῖκα του, οἱ Φουζερόλ, εἶναι κατενθουσια-

σμένοι μέ τὸ Τρυφφιέ-Νουρρί, 10 ἵππων τους. Δὲν ἔχουμε παρὰ ν' ἀγοράσουμε ἓνα ἴδιο.

—Ἐχεις δίκηο, συμφώνησε ὁ Ζερμινὸ, εἶναι τὸ καλλίτερο ποὺ ἔχουμε νὰ κάνουμε.

Καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸ, τηλεφώνησε στὸ φίλο του Φουζερόλ, γιὰ νὰ τοῦ ἀναγγεῖλῃ θριαμβευτικά τὴν ληφθεῖσα ἀπόφασι.

—Κι' ἐμεῖς ἀγοράζουμε ἓνα αὐτοκίνητο Τρυφφιέ-Νουρρί.

—Μπράβο, ἀγαπητέ φίλε, δὲν θὰ μετανοιώσετε γι' αὐτό... Εἶναι ἡ καλλίτερη μάρκα. Ἐκάνετε τὴν παραγγελία σας;

—Ὅχι ἀκόμα. Ἦθελα ἀκριβῶς νὰ σὰς ζητήσω, ἀφοῦ γνωρίζετε τὸν διευθυντὴ τοῦ ἐργοστασίου, νὰ μὲ συνοδέψετε αὔριο.

—Πολὺ εὐχαρίστως! Ἐλᾶτε νὰ μὲ πάρετε αὔριο πρῶτ.

Πόλις ὅμως ὁ Ζερμινὸ ἔμεινε σύμφωνος στὸ ραντεβού, δέχθηκε τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ φίλου του ἱατροῦ Γκιλέ. Ὑστερ' ἀπὸ λίγες συνηθισμένες φράσεις, ὁ Ζερμινὸ εἶπε, χωρὶς νὰ δώσῃ ἰδιαίτερη σημασία.

—Ἀ! ξέρεις, ἡ Κλαρίς κι' ἐγὼ ἀποφασίσαμε ν' ἀγοράσουμε ἓνα αὐτοκίνητο!

—Κι' ἐγὼ νόμιζα πὼς εἶχατε ἀγοράσει πρὸ πολλοῦ. Κατάντησε κάτι ἀπαραίτητο. Τί μάρκα διαλέξατε;

—Τρυφφιέ-Νουρρί, εἶπε ὁ Ζερμινὸ καμαρώνοντας.

Ὁ Γκιλέ κούνησε τὸ κεφάλι του σκεπτικά.

—Τὸ σκέφτηκες καλὰ;

—Μὰ... βέβαια... Γιατὶ ρωτᾷς;.. Μήπως δὲν εἶναι καλὸ αὐτοκίνητο;

—Παληάμαξο, φίλε μου! Στὴν πρώτη λακούβα θὰ γίνῃ κομμάτια!

Ὅταν ἡ κυρία Ζερμινὸ ἐπέστρεψε ἀπ' τὶς ἐπισκέψεις της, ὁ σύζυγός της τῆς φώναξε ἀπὸ μακριά:

—Γυναῖκα! Ὅλα ἀλλάζουν! Δὲν θ' ἀγοράσουμε τὸ Τρυφφιέ-Νουρρί!

—Τὸ ἤξερα, φίλε μου, εἶπε ἐκεῖνη χωρὶς νὰ συγκινηθῇ.

—Πῶς; Τὸ ἤξερες; ἀνέκραξε κατάπληκτος ὁ Ζερμινὸ. Αὐτὸ ὑπερβαίνει τὰ ὅρια! Ξέρεις ἐπίσης ὅτι ἀγοράζουμε ἓνα Σερζίν;

—Ὅχι, γιατί μᾶς χρειάζεται ἓνα Μοντενὸτ. Μόλις τώρα ἔφυγα ἀπὸ τῆς κυρίας Σενέλ. Φαίνεται ὅτι τὸ Τρυφφιέ-Νουρρί δὲν ἀντέχει στοὺς κακοὺς δρόμους καὶ τὸ κατ' ἐξοχὴν τουριστικὸ αὐτοκίνητο εἶναι τὸ Μοντενὸτ! Οἱ Σενέλ, μέ τὸ δικό τους ἔχουν κάνει περισσότερα ἀπὸ 60.000 χιλιόμετρα, χωρὶς νὰ χρειασθῇ καμμιά ἐπισκευή.

—60.000 χιλιόμετρα! εἶπε μέ θαυμασμό ὁ Ζερμινὸ.

—Καὶ στοὺς χειρότερους δρόμους!

—Ναί, μὰ ὁ γιατρός Γκιλέ, λέει ὅτι τὸ Σερζίν 10—12 ἵππων, κυλᾷ στοὺς χειρότερους δρόμους!

—Ἀφοῦ εἶν' ἔτσι, ξέρεις τί νὰ κάνεις; Πήγαινε αὔριο νὰ δῆς τὸν

Φίλιπ Ντυραντύ. Είναι ο πιο παλιός ιδιοκτήτης αυτοκινήτου. "Όλες ή μάρκες αυτοκινήτων έχουν περάσει από τα χέρια του.

Τὴν ἐπομένη ὁ Ζερμινὸ πῆγε νὰ βρῇ τὸν Ντυραντύ πού τοῦ εἶπε, καθὼς φαντάζεσθε, ὅτι τὸ Σερζίν καὶ τὸ Μοντενὸτ ἦταν φρικτὲς καρ-
βάνες κι' ἄξιζε μόνο γιὰ τὴν πόλη καὶ γιὰ τὴν ἐξοχή, τὸ Ζιλλαρντόν.

Ὁ δυστυχισμένος Ζερμινὸ γύρισε στὸ σπίτι του πολὺ στενοχώρη-
μένος.

—Γυναῖκα, εἶπε, μίλησα μὲ τὸν Φιλίπ. Μᾶς συμβουλεύει νὰ πά-
ρουμε ἓνα Ζιλλαρντόν. Τὸ Σερζίν, καθὼς φαίνεται, δὲν χορταίνει μπεν-
ζίνα. "Όσο γιὰ τὸ Μοντενὸτ, θέλει ἓνα τόννο λάδι !

—'Αφοῦ εἶν' ἔτσι, ἄς προτιμήσουμε τὸ Ζιλλαρντόν !

—Σιγὰ-σιγὰ γυναῖκα, νὰ μὴ βιαζόμαστε ! Δὲν πρέπει νὰ κάνουμε
ἐκλογὴ πρόχειρη... Δὲν ἔχουμε καμμιά βία. Θὰ σκεφθοῦμε... Θὰ πληρο-
φορηθοῦμε...

Ἡ σκέψεις κι' ἡ πληροφορία ἀπήτησαν ἀκόμη πολλοὺς μῆνες.

Οἱ δυστυχισμένοι Ζερμινὸ εἶχαν δηλητηριάσει τὴν ζωὴ τους. Ρωτοῦ-
σαν ὅλους τοὺς φίλους καὶ τοὺς γνωστοὺς τῶν...

Ἄν ὁ ἓνας συμβούλευε νὰ πάρουν τὴν δεῖνα μάρκα, ὁ ἄλλος ὑπο-
στήριζε ἄλλη κι' ἀράδιαζε τὰ ἐλαττώματα τῆς ἀντιζήλου μάρκας.

Κάθε βράδυ, τὸ ἀντρόγυνο ξαναγύριζε σπῖτι μὲ μιὰ καινούργια πλη-
ροφορία πού τὴν ἔδινε ἓνα πρόσωπο καινούργιο.

Πέρασαν κι' ἄλλοι μῆνες σὲ στεῖρες ἔρευνες καὶ ἀπογοητευτικὲς
ἐλπίδες.

Τέλος ἀφοῦ πῆραν πληροφορία καὶ συμβουλὲς ἀπὸ ἓνα σῶρὸ «εἰ-
δικούς», αὐτοκινήτιστάς, δρομεῖς, ιδιοκτῆτας γκαράζ, ἀπεφάσισαν νὰ
προτιμήσουν τὴν μάρκα Βηθλεέμ.

Καθὼς ἦταν καὶ παραμονὲς Πρωτοχρονιάς, οἱ Ζερμινὸ σκεπτόνταν
νὰ κάνουν μποναμά ὁ ἓνας στὸν ἄλλο τὸ αὐτοκίνητο!

Ὁ κ. Ζερμινὸ εἶχε βάλει στὴν τσέπη του ἓνα σῶρὸ τραπεζογραμ-
μάτια κι' ἐτοιμαζόταν νὰ πάη ν' ἀγοράσῃ τὸ αὐτοκίνητο τῆς καινούρ-
γιας μάρκας, ὅταν ἔτρεξε ἡ γυναῖκα του.

—'Αντώνη ! 'Αντώνη ! Μόλις μὲ τηλεφώνησε ἡ Ἀνριέττα Μπενάρ.
Ποὺ παντὸς μὴν ἀγοράσῃς αὐτοκίνητο μάρκας Βηθλεέμ !

—Γιὰ ποῖό λόγο ;

—Εἶναι γρουσουζικο : φέρνει ἀτυχία.

Ἔστερα ἀπ'αὐτό, ὅπως ἦταν φυσικὸ ἄλλωστε, οἱ Ζερμινὸ ἀπεφάσι-
σαν νὰ μὴν ἀγοράσουν αὐτοκίνητο!...

ΑΝΤΡΕ ΜΙΣΟ

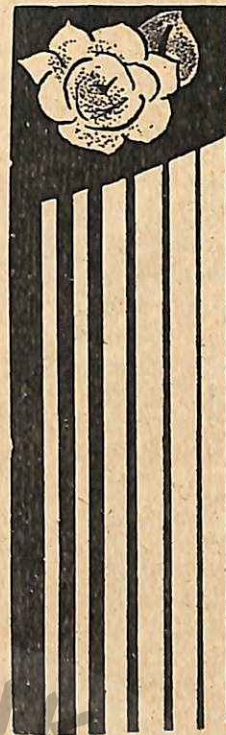
ΣΥΝΤΟΜΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
ΚΑΙ ΛΑΪΚΕΣ ΚΑΝΤΑΔΕΣ

Δὲν εἶναι παρὰ ἐλάχιστα χρόνια πού ἀρ-
χίζουμε ν' ἀποκοῦμε μιὰν ἄξια τοῦ ὀνόματός
μας μουσικὴ κίνησι. Πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια
ἀκόμη τὸ μουσικὸ ἀπαντὸ μας, ἦσαν ἀραιὰ κον-
σέρτα ξένων ἔργων, δίχως τούλάχιστον νὰ πο-
ρουσιάζωνται κι' αὐτὰ μὲ μιὰν ἱστορικὴ σειρὰν,
ἢ ἔστω χρονολογικὴ, γιὰ νὰ μποροῦν ἔτσι νὰ
δώσουν στὸ κοινὸ μας κάποια ἀισθητικὴ μόρ-
φωσι. Πῶς ἦταν δυνατόν, π. χ., νὰ παρακολου-
θῇ κανεὶς τὸ πρόγραμμα μιᾶς συναυλίας,
ὅταν ἀμέσως κατόπιν ἀπὸ ἓνα ποικιλότροπο Haendel ἢ ἓναν ἁρμονικὸ
Beethoven, ἄκουγε τὴν μουσικῶς ἀρχέγονη μελωδίᾳ ἑνὸς Verdi ἢ
ἑνὸς Rossini ; Καὶ ἡ πιὸ καλλιτεχνικὰ μορφωμένη ἀισθητικότης εἶναι
ἀδύνατο νὰ ἐπικοινωνῇ συνεχῶς μὲ διαφορότροπες διαθέσεις. Ἐνα ἔργο
τέχνης, καὶ μάλιστα ὅταν αὐτὴ ἡ τέχνη εἶναι ἡ μουσικὴ, προϋποθέτει
πάντα τὴν ἀόριστον ὑποβολὴν κάποιας ἐνιαίας ψυχικῆς καταστάσεως. Ἡ
τέχνη—καιρὸς εἶναι νὰ τὸ νοιώσουμε αὐτό—εἶναι περισυλλογὴ καὶ ψυ-
χικὴ ἐνατένισις.

Ἡ ἀπολύτρωσις ὁμῶς ἀπὸ τὰ «κακῶς κείμενα» αὐτὰ ἄρχισε. Τὸν τε-
λευταῖο καιρὸ, ἀρχίσαμε νὰ μελετοῦμε κάπως λιγότερο ἐπιπόλαια
τοὺς ξένους καὶ νὰ ἐνδιαφερόμαστε κάπως πραγματικώτερα γιὰ τὴν
ἐλληνικὴν μας μουσικὴν. Κι' ἔτσι, ἀρχίσαμε ν' ἀνακαλύπτουμε καινούρ-
γους θησαυροὺς στὰ λαϊκὰ μας τραγούδια καὶ τὴς ἀληθινὲς μας, ὡς

Ρωμιών, προτιμήσεις. Οί παλιότεροί μας, οί πολύ παλιότεροί μας, μάς έδειξαν ήδη κάποιον δρόμο. Δεν θάπρεπε νά μὴν ἀναφέρω ἐδῶ, ἔστω καὶ χρονολογικά, τοῦ Βερναρδάκη τὴν θαυμασιὰ σχετικὴ μελέτη στὴν «Ἡμέρα» τοῦ 1876. Λίγες τέτοιες μελέτες γιὰ τὴν Βυζαντινὴν μας μουσικὴ ἔχουν γραφεῖ. Καὶ πόσοι ἄλλοι καλλιτέχνες, τώρα πὶο τελευταῖα, δὲν ἔπαυσαν ἀπ' τὸ ν' ἀναδιφυῖν σὲ χωριὰ καὶ σ' ἐπαρχίες γιὰ ν' ἀνακαλύπτουν καινούργια λαϊκὰ τραγούδια. Κανέναν δὲν λησμονοῦμε, κανέναν...

Ἡ Ἐπτάνησος ὑπῆρξεν ἡ πρώτη πηγὴ τῆς μουσικῆς μας.

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἀπελευθερώσεώς μας ἀπὸ τὸν Τουρκικὸ ζυγὸ, μὲ θαυμασμὸ πρὸς τὰ ἐκεῖ κυττάζαμε γιὰ νὰ δεχθοῦμε ἐπιδράσεις τῆς Τέχνης. Ἦταν ἡ Ἐλευθερία ἐκεῖ, κι' ἔχει τόσα ἀγαθὰ ἡ ἐλευθερία... Μὰ ἡ ἐλευθερία δὲν ἔχει ἐγωϊσμούς. Κι' ἔτσι, ἡ ἐπιδράσεις τῆς Ἰταλικῆς τέχνης στὴν ἐπτανησιώτικη, ποὺ ὀφείλοντο ἄλλως τε σὲ λόγους καθαρὰ ἱστορικούς, μεταφυτεύθηκαν σιγὰ σιγὰ καὶ στὴν ὑπόλοιπη Ἑλλάδα. Στὴν ποίησι, ἡ ἐπτανησιώτικη παράδοσις, μὴ παρεξήγησις δογμάτων τοῦ Πολυλά καὶ τοῦ Σολωμοῦ (ἂν ἦταν δυνατόν ποτὲ ὁ Σολωμὸς ν' ἀνῆκε σὲ σχολή) ἔχει βαθεῖα τὰ σημάδια τῆς ἐπιρροῆς τῆς. Στὴ μουσικὴ—εἴχαμε τὴν παθολογικὴ λατρεῖα τῶν γενεῶν μας πρὸς τὴν Ἰταλικὴν σχολή. Γιὰ πολὺν καιρὸ, μόνη μουσικὴ τροφή στὴν Ἑλλάδα ἦσαν ἡ Ἰταλικὴς ὅπερες καὶ ἡ ἀπομιμήσεις διαφόρων Ἰταλικῶν μελωδιῶν. Ὅσοι κρίνουν τὰ πάντα μὲ τὸ μέτρο τῆς παραβολῆς, ὅς σημειώσουν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὴν πραγματικὴν ἐποχὴ τῆς καταπτώσεως τῆς τέχνης στὴν Ἑλλάδα.

Δὲν θάθελα νὰ ἀναφέρω ὀνόματα. Μὰ βλέπουμε ἕναν Σαμάρα νὰ μὴ μπορεῖ νὰ μπῇ στὴν ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς. Καὶ βλέπουμε ἀκόμη ἕναν κολοσσό, ἐννοῶ τὸν Κόκκινον, νὰ μὴ μπορεῖ κι' αὐτὸς νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς καθαρὰ κι' ἀποκλειστικὰ Ἑλλήν συνθέτης, μ' ὅλο τὸν πλοῦτο τῶν μοτίβων του καὶ μολονότι αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος ἴσως ἀπὸ τοὺς συνθέτας ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ποὺ εἶχε νοιώσει κάπως πραγματικότερα τὴν ἰδιοσυγκρασίαν του ὡς Ρωμιοῦ.

Εἶναι καὶ ζήτημα μορφώσεως αὐτό. Ὁ Κόκκινος εἶναι ὁ πὶο «ἀρχέγονος» ἀπὸ τοὺς δημιουργοὺς τῆς Λαϊκῆς Καντάδας. Γι' αὐτὸν τὸν λόγον ἀκριβῶς διέτρεχε λιγότερο τὸν κίνδυνον νὰ παρασυρθῇ ἀπὸ ξενικὲς ἐπηρεασμοί, καὶ ἀναγκαστικὰ ἔμενεν εἰλικρινής. Πόσους ρωμιοὺς τεχνίτες ἡ μόρφωσις ὠδήγησε στὴ μίμησι... Παράδειγμα ὁ Ξύντας, κι' ἐν μέρει ὁ Ρόδιος...

Τὸ κυριότερο χαρακτηριστικὸ τῆς Ἑλληνικῆς ψυχουσυνθέσεως εἶναι ἡ μελαγχολία. Κάποια νοσταλγία, ἕνας πόνος. Μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς μοιάζει κάπως μὲ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τῶν σκανδιναυικῶν ἔθνων ὅπως μᾶς τὴν παρουσιάζει ἡ λαϊκὴ τους μουσικὴ ἢ τοῦ Πολωνέζικου.

Ἡ μελαγχολία τοῦ Ἑλλήνος, θὰ ἔχη βέβαια ὡς ἀρχὴν τὴν δουλείαν τῶν αἰώνων, ποὺ ἦταν φυσικὸ νὰ χαράξῃ τόσο βαθυά—ἀπὸ λόγους ἀταβισμού ἴσως—τὸν πόνον τῆς στὴν ψυχὴ τῶν ἀπολυτρωθέντων. Γι' αὐτό, καὶ ἡ εὐθυμία, ὅταν μᾶς παρουσιασθῇ σὲ δημοτικὸ τραγούδι εἶναι πάντα συνοδευμένη ἀπὸ κάποια νοσηρότητα ὅπως ἡ «Βαγγελιώ» π. χ., τὸ τόσο γλυκὰ καὶ πονεμένα εὐθυμο αὐτὸ ἀρκαδικὸ τραγούδι τοῦ τρύγου.

Ἡ μελαγχολία στὸν χαρακτήρα τοῦ Ρωμιοῦ, μᾶς παρουσιάζεται καὶ ἀπὸ τὶς παραμικρὰς ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς του· ἔτσι, βλέπουμε καὶ στὶς πὶο εὐθυμῶς στιγμὲς του νὰ διαλέγῃ κάποιο πονεμένο τραγούδι νὰ συνοδεύσῃ τὸ γλέντι του.

Τὰ κυριότερα χαρακτηριστὰ τῆς Ρωμείκης μουσικῆς εἶναι ἡ νοσταλγία, τὸ πάθος κι' ἡ μελαγχολία.

Γι' αὐτό καὶ τὸ δημοτικὸ τραγούδι, τὸ τραγούδι τῶν χωριῶν καὶ τῶν ἀγνῶν ἑλληνικῶν τόπων, ἔμεινε πάντα ἀνεπηρρέαστο ἀπὸ τὶς ξενικὲς ἐπιδράσεις, καὶ κράτησε ἕναν χαρακτήρα ἀποκλειστικὰ δικό του, μὴ γραμμὴ ἀπολύτως σταθερὴ κατὰ τὴν ἐξέλιξί του.

Στὰ ἀστικά «λαϊκὰ» ὅμως τραγούδια δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιο. Ἡ ἐπιδράσεις τῆς Ἰταλικῆς τεχνολογίας εἶναι φανερὰ καὶ βαθυὰ. Κι' ἔπρεπε νὰ εἶναι κανένας μὴ ἰδιοφυΐα, ἢ ἕνα δυνατό ταλέντο, ὅπως ὁ Κόκκινος, ὁ Ρόδιος καὶ μερικοὶ ἄλλοι, γιὰ νὰ «συγχωνεύσουν» κάπως, σὲ μερικὰ τοὺς ἔστω μόνο τραγούδια, τὴν ἑλληνικὴ μελαγχολία στὴν Ἰταλικὴ τεχνολογία. Τὴν «ἀρμονία» δηλαδὴ τὴ συναισθηματικὴ, στὴν κατὰ τὸ ἦτον καὶ μᾶλλον ἄτεχνη μελωδία.

Ἐδῶ θάπρεπε ν' ἀναφέρω καὶ τὸν Ἀλμπάνα. Ἄν κι' ἐπτανησιώτης ξέρει νὰ βρίσκει τόνους ποὺ νὰ χάνουν πιά τὸν στενὸ τοπικὸ τοὺς χαρακτήρα καὶ νὰ μεταβάλλονται σὲ μὴ καθαρὰ ἑλληνικὴ μελωδία.

Γι' αὐτό καὶ τὰ τραγούδια τοῦ Ἀλμπάνα εἶχαν διαδοθῇ πολὺ ἔξω ἀπ' τὰ σύνορα τῆς ἐπτανήσου. Μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς ὁ Ἀλμπάνας εἶνε ὁ συνδυετικὸς κρῖκος τῆς ἐπτανησιώτικης μὲ τὴν καθαυτὴ ἀστικὴ καντάδα.

Ὁ Ἀλμπάνας εἶνε κατὰ τὴ γνώμη μου ὁ πὶο ἄρτιος ἑλλήν λαϊκὸς συνθέτης. Ἡ καντάδες: «Χίλιες φορές ἀγάπη μου», ἢ «Εἰκὼν σου», καὶ «Ἀχ! αὐτὰ τὰ ὠραῖα σου μάτια» εἶνε τὰ πὶο γλυκὰ μὰ καὶ τὰ πὶο τεχνικῶς ἄρτια ἀπὸ τὰ τραγούδια τοῦ εἶδους τῶν...

Ὁ Καλομοῖρης.

Ἕνας ἑλλήν συνθέτης ποὺ ἔδειξεν ἤδη ἕνα δρόμο. Σ' αὐτὸν ὅμως χρωστάμε καὶ τὸ σπουδαιότερο· ὅτι μὲ τὴν πλουσιότητα τῶν ρυθμῶν ποὺ βρῆκεν ἡ ἀναμφισβήτητη πρωτοτυπία τοῦ μᾶς ἔδειξεν πόσο εἶνε ἀνεξάντλητος πλοῦτος τὸ δημοτικὸ μας τραγούδι γιὰ ὅποιον ἀγνὰ τὸ ἀγαπήσει. Γιατί, καὶ τί ἄλλο εἶνε ἡ τέχνη ἀπὸ μὴ μὴ μὴ μὴ ἀγάπη; Κι' ἴσως ἡ

προσπάθειες του Καλομοίρη νάνε ο κυριώτερος λόγος που δίδεται τόση προσοχή τώρα στη δημοτική μας μουσική.

Ἐπιφυλάξεις φυσικά πάντοτε υπάρχουν.

Ὁ Καλομοίρης θάταν πολὺ καλύτερος κατὰ τὴ γνώμη μου, ἂν δὲν εἶχε γίνει ἀρχηγὸς σχολῆς. Ἀπ' τὸ νὰ δογματίζῃ ἐπάνω στὴ μουσική, κατήντησε νὰ μὴ μπορῇ οὔτε ὁ ἴδιος νὰ ξεφύγῃ ἀπ' τὰ στενὰ ὅρια ὅπου ἔχει αὐτοκλεισθῇ. Ἐπιμένει στὰ αἰώνια δημοτικὰ τραγούδια. Καὶ τοὺ ἔχουν βέβαια ἐμπνεύσει τὰ τραγούδια αὐτὰ ἀληθινὰ ὑπέροχα κομμάτια, (ὅπως «ὁ Θάνατος τοῦ κλέφτη») ἀλλὰ ἡ ἀνάγκαστική του αὐτοεπανάληψις τὸν ἔφερε σὲ σημεῖο νὰ ἔχῃ πλουτίσει τὴν τελευταία του παραγωγή μὲ πολλὰ μουσικὰ «ὑπερρητορίες»...

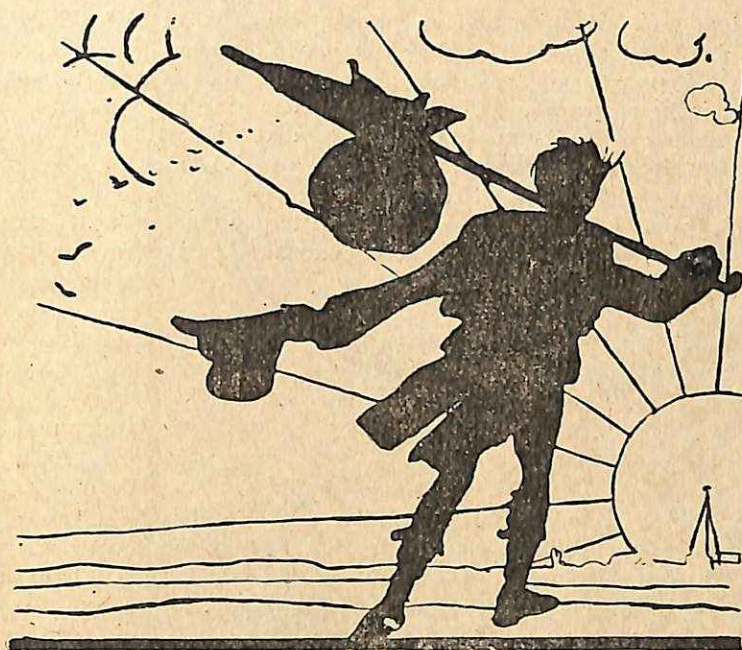
Δὲν εἶναι ὅμως μόνο τὸ «δημοτικὸ» ὕλικό που θὰ μπορέσῃ νὰ χρησιμεύσῃ σ' ἓναν καλλιτέχνη γιὰ νὰ γράψῃ κάτι τὸ εἰλικρινὲς καὶ τὸ μεγάλο. Πρέπει νὰ βροῦμε θέματα γλυκά κι' ἀρμονικά—ὦ! προπαντὸς ἀρμονικά που ἔχουμε τόσην ἑλλειψή—γεμὰτα πάθος καὶ μελαγχολία. Ἐκεῖ ἐπάνω, ἄς δοκιμάσῃ ὁ τεχνίτης τίς πρῶτες πρωτότυπες τεχνотροπίες, καὶ τότε μονάχα θὰ μπορεῖ νάναί βέβαιος πὼς θὰ μπορεῖ νὰ φτάσῃ σὲ κάτι Ἑλληνικὸ σὲ κάτι που τὸ νιώθει.

Νὰ μὴ μεθύσῃ ὅμως ἀπὸ τὰ τεχνικὰ μέσα που θὰ τοῦ δώσῃ ἡ ἐποχὴ μας: Ἄς συλλογισθῇ πὼς ὁ Beethoven ἔγραψε τίς μεγαλοφυεῖς συμφωνίες του σὲ ἀτελειοποίητα καὶ στενὰ πιάνια, πὼς ὁ Haendel μέσα σὲ μιὰν ἐποχὴ θρησκευτικοῦ μυστικισμοῦ ἤξερε νὰ κρατήσῃ τὴν πρωτοτυπία του, καὶ πὼς πρωτύτ' αὐτοὺς, οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες—που συνήθως τόσο ἀταίριαστα τοὺς ἀναφέρουμε—μὲ τὰ πενιχρὰ ὀργανικὰ μέσα τῆς ἐποχῆς τους, εἶχαν ἐκδηλώσει ἤδη τὴν πρῶτη ἐξαισιαν ἀρμονία στὴ μουσική.

Καὶ μιὰ που μιλῆσαμε γιὰ τοὺς ἀρχαίους, ἄς θυμίσουμε κάτι που πρέπει νὰ εἶναι πάντα τὸ εὐαγγέλιο κάθε τεχνίτη—ἀνεξαρτήτως σχολῆς καὶ ἐποχῆς. Ἡ τέχνη τῶν ἀρχαίων, τέχνη κατ' ἐξοχὴν «ἀρμονική», προσπαθοῦσε νὰ συνδυάσῃ ἀπ' ὅλες τίς τέχνες, ὅτι θὰ μπορούσε νὰ μεταρσάν κάτι ἐνιαῖο: μορφικὸ, ἡχητικὸ καὶ πλαστικὸ μαζί. Γι' αὐτὸ βλέπουμε στὶς τραγωδίες τοὺς τὰ χορικά (μὲ ἀληθινὸς χορὸς ἀρχαίους), τὸν κόθορνο καὶ τὸ προσωπεῖο γιὰ τὴν ὁλοκλήρωση τῆς πλαστικῆς ἐντυπώσεως, καὶ τὴν μουσικὴν ἀρμονικὴν ὑπόκρουσιν.

Ἡ τέχνη εἶναι μία—δὲν πρέπει νὰ τὸ λησμονοῦμε αὐτό. Καὶ ἡ Μουσική, ἡ τέχνη τοῦ Ὁρφέως, ἡ Τέχνη τῶν Τεχνῶν, ἐφ' ὅσον σήμερον δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς δίνῃ ἐξωτερικὰ ὅλες συγχρόνως τίς παραπάνω ἐντυπώσεις, πρέπει τουλάχιστο νὰ μᾶς δίνῃ τὴν ψυχὴν τῶν: τὴν ψυχὴ τῆς πλαστικότητος, τὴν ψυχὴ τῆς ἀρμονίας...

Ο ΜΟΥΣΙΚΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΤΖΟΓΙΑΣ

ΙΑΤΡΟΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ

ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΤΟΥ ΕΝ ΛΥΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΑΠ' ΤΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΤΑ ΜΑΡΑΜΕΝΑ ΚΡΙΝΑ

ΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΟ ΡΟΜΑΝΤΖΟ
ΤΟΥ ΚΛΟΝΤ ΦΑΡΡΕΡ

Ἡ ΑΡΧΗ τῆς ἱστορίας αὐτῆς γίνηκε ἓνα βράδυ σὲ μιὰ νυκτερινὴ γιορτὴ που ἔδινε ἡ πρέσβειρά τῆς Ἀγγλίας Λαίδη Γκρέυ, μέσα στὸ πάρκο τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας στὰ Θεραπεία τοῦ Βοσπόρου. Ὅλος ὁ διπλωματικὸς κόσμος, οἱ ἐπίσημοι ξένοι που κατοικοῦσαν στὸ «Σόμμερ-Πάλας», καὶ οἱ ἐπιτελεῖς ἀξιώματικοὶ τῶν ἐννιά εὐρωπαϊκῶν πολεμικῶν

που βρίσκουνταν άγκυροβολημένα στο Βόσπορο, ήτανε εκεί. Στην άπο-
κρημηνη άκτή που την σκίαζαν μεγάλα κυπαρίσσια και πεύκα, είχε στη-
θεί μια πρόχειρη σκηνή στολισμένη με λουλούδια. Μερικοί από τους
άξιωματικούς και γραμματείς των πρεσβειών και ή γυναίκες των, πιδ
ένθουσιασμένες από όλο τον άλλο κόσμο γιατί τους δίνονταν ή εύκαι-
ρία νά επιδείξουν τις γάμπες των, έπαιξαν τó «Όνειρο μιας καλοκαι-
ρινής νύκτας» του Σαίκσπηρ. Μ' όλο όμως τó κακό παίξιμό τους, οί
λίγοι κι' έκλεκτοι θεατές έμειναν όλότελα Ικανοποιημένοι κι' αυτό χά-
ρις στο φασμαγορικό διάκοσμο, που ένας άπροσκάλεστος σκηνοθέτης,
τό όλόγεμο φεγγάρι, φρόντισε νά χαρίση στη λουλουδένια σκηνή του
κυπαρισσένιου πάρκου.

Κι' άπ' ένα καπρίτσιο της τύχης, ή καρέκλες της Κας Ντέ Ρομάν
και του ύποπλοιάρχου Πέτρου Βιλλιέ, βρέθηκαν εκείνο τó βράδυ ή μια
πλάϊ-πλάϊ στην άλλη.

II

ΕΚΕΙΝΗ ήταν πιδ ξανθιά κι' από τó καθαρότερο χρυσάφι και τά
μάτια της, μάτια κρεολής, έκρυβαν μέσα τους κάποιον βαθύ μυστήριο.
Ήταν τά μόνα χαρακτηριστικά που μπόρεσε νά διή ό Πέτρος Βιλλιέ,
ανάμεσα στις άσημένιες ανταύγειες του φεγγαριού.

Έκείνος, μια συνηθισμένη σιλουέττα ενός άνδρα, με καλοδεμένο
κορμί και κομπά ντυμένου. Κι' όταν τó «Όνειρο μιας καλοκαιρινής νύ-
κτας» τέλειωσε, και προχώρησαν κάτω άπ' τον ξάστερο ούρανό για νά
κάνουν ένα περίπατο μέσ' στο πάρκο, θα μπορούσα νά στοιχηματίσω
ένενήντα έννέα στα έκατό πώς ό περίπατος αυτός δέν θα είχε την πα-
ραμικρή διαταραχτική επίδραση πάνω στη μοίρα κανενός των. 'Ασφα-
λώς! θα μπορούσα νά στοιχηματίσω! ένενήντα έννέα στα έκατό.

Και θάχανα...

III

—ΔΕΝ ΣΑΣ ΦΑΙΝΕΤΑΙ, είπε ό Πέτρος Βιλλιέ, θέλοντας ν' άρχισή
μια κουβέντα, πώς αυτή ή γρηά κυρία Καϊμάκ ήταν άπόψε πολύ γελοία
μέ κείνο τó μουσελινένιο ρόζ και γαλάζιο φόρεμά της;

—Ό, ψιθύρισε ή κυρία Ντέ Ρομάν, πώς μπορείτε νά σκέπτεσθε σε
μια τέτοια μαγευτική νύκτα, την καυμένη αυτή γυναίκα...

Κι' ό Πέτρος σώπασε άμέσως, όλότελα εύχαριστημένος γιατί τον έμ-
πόδισε νά συνεχίσή μια συζήτηση πάνω σε άνιάρές κοινοτυπίες κι' άκόμα
περισσότερο γιατί καταλάβαινε πώς ή χαριτωμένη συντρόφισσά του
ήξερε ν' άγαπά την σιωπή.

Άνέβηκαν σφιχτοπιασμένοι ίσαμε τόν έξώστη. Είχαν σβύσει στο με-
ταξύ τά ηλεκτρικά λαμπιόνια και τó πάρκο βυθισμένο στο σκοτάδι της
νύκτας γινότανε ωραιότερο.

Άπλωσε τά μπράτσα της προς τó Βόσπορο που καθώς αντιφέγγιζε
χαδιάρικα πάνω στη λεία επιφάνεια του τις άκτίδες του όλόγεμου φεγ-
γαριού, φάνταζε σαν ένας πελώριος κοιμισμένος ποταμός από άναλυτό
άσμη.

—Σέ λίγο τó καίκι, ξαναφέρνοντάς σας στο πλοίο σας, θα ρυτιδώσῃ
τά ήσυχά αυτά νερά..., μουρμούρισε εκείνη.

Ό Πέτρος της έδειξε τó άνύμπορο φώς του φαναριού του καρ-
βιού του.

—Νάτο... εκεί κάτω... Κι' άπόψε όπως πάντα θα ξαναγυρίσω μό-
νος μου, μόνος μου και συντροφευμένος με τή μελαγχολία μου.

Έκείνη φοβήθηκε για μια στιγμή πώς θα της έλεγε καμιά άπ' τις
συνειθισμένες φιλοφρονήσεις του καλού κόσμου. Μά γελάστηκε. Ό άδο-
λος και σταθερός χαρακτήρας του Πέτρου δέν του επέτρεπε νά κάνη
μια τέτοια σκέψη.

—...Θα γυρίσω μόνος μου και συντροφευμένος με τή μελαγχολία
μου, συνέχισε αυτός, όλότελα μονάχος, άφου όλη αυτή την νύκτα έζησα
μέσα σε τόσο όμορφες κυρίες, και μου δόθηκε ή εύκαιρία νά δώ τóσους
και τóσους αλαβάστρινους ώμους που πάνω τους θάταν τόσο γλυκά ν'
άποκοιμηθῇ κανένας, κι' άφου μπόρεσα νά μαντέψω ένα σωρό καρδιές
που θα μου ήταν τόσο εύχάριστο νά τις κάνω νά σκιρτήσουν για μένα...

Έκείνη τόν άκουγε ξαφνιασμένη. Ήταν πρώτη φορά στη ζωή της
που ένας άνδρας της μιλούσε για τρυφερότητα κι' άγάπη, χωρίς τά λό-
για του νά ύπονοούν αυτήν ή νά θέλουν νά την θίξουν. Κι' ή καρδιά
της ένοιωσε μια βαθειά συγκίνησι για τόν άνθρωπο αυτόν που χωρίς νά
φαίνεται έρωτευμένος μαζί της, της μιλούσε τόσο άληθινά για τήν μο-
ναξιά του.

Δέν μπόρεσε νά συγκρατήση τήν γλώσσα της και του άπήντησε:

—Ίσως άλλοι νάναι πιδ πολύ λυπημένοι από σας, αυτοί κι' αυτές
που, παρ' όλο που σε λίγο δέν θα γυρίσουν σπίτι τους μονάχοι θα βρούν
εκεί νά τους περιμένῃ ή παγερή άδιαφορία, χειρότερη άκόμα κι' άπ' τή
μοναξιά. Τούλάχιστο σείς... κι' άν άκόμα θάχετε όρεξι νά κλάψετε...
κανένας δέν θα σας έμποδίσῃ...

IV

Η ΚΥΡΙΑ ΝΤΕ ΡΟΜΑΝ είχε παντρευθῇ ένα πλούσιο γέρο, ένα γέρο
που ή τρέλλες μιας γλεντζέδικης νεανικής ζωής, τόν είχαν καταντήσει

σωστό έρείπιο. Μά ό γάμος της αὐτὸς τῆς ἐξησφάλιζε ὡμορφα κι' ἀκριβὰ κοσμήματα, μεταξωτὰ φορέματα, αὐτοκίνητα, ἔπαυλι πάνω στὶς ὄχθες τοῦ Βοσπόρου καὶ ἓνα μέγαρο στὴ λεωφόρο τοῦ Ἑρρίκου Μαρτέν, στὸ Παρίσι. Κι' ἐκτὸς ἀπ' αὐτὰ κι' ὅ,τι ἄλλο ἀνήκε στὸν ἄνδρα της, ποὺ τὴν εἶχε παντρευθῇ χωρὶς τὴν παραμικρὴ προίκα, θεόγυμνη. Ἦταν ἀπὸ μεγάλη ἀριστοκρατικὴ οἰκογένεια, μὰ φτωχὴ πάμφτωχη σὰν τὸν Ἰώβ. Τόσο πολὺ φτωχὴ μάλιστα, ποὺ τὴν ἡμέρα τοῦ γάμου της, τὴν ὥρα ποὺ ἔβγαιναν ἀπ' τὴν ἐκκλησίαι, ὅλοι οἱ προσκαλεσμένοι φίλοι της, συμφωνοῦσαν καὶ μακάριζαν τὴν τύχη της ποὺχε κατορθώσει νὰ τυλίξῃ τὸν γέρο αὐτὸν Μακκήνα...

Ὁ πιὸ κερδισμένος ὅμως ἀπ' αὐτὴ τὴν ἱστορία, ἦταν ὁ κύριος Ντέ Ρομάν. Γεροπενητάρης πιά, εἶχε παντρευθῇ μ' ἓνα κορίτσι δεκαεννιά χρονῶ, δροσερὸ σὰν τὴν αὐγὴ, ἀραχνοῦφαντο σὰν τὸ μετάξι, ἀγνὸ σὰν ἓνα μικρὸ παιδί καὶ ἀφράτο σὰν φρέσκο ψωμί. Καὶ γιὰ τὸ παραπάνω, τὰ χαρίσματα αὐτὰ δὲν ἀναφέρουνταν στὸ συμβόλαιο τοῦ γάμου, κι' ἡ κυρία ντέ Ρομάν ποτέ της δὲν θέλησε νὰ υπερηφανευθῇ γι' αὐτά. Θάταν γι' αὐτὸ τὸ λόγο πολὺ εὐκολο στὸν κύριο Ντέ Ρομάν νὰ ἐπιτύχῃ καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀγάπη τῆς γυναικας του, μὰ δυστυχῶς, ὅπως συνήθως γίνεσαι, ὁ κύριος Ντέ Ρομάν ἀδιαφόρησε ὁλότελα γι' αὐτό.

Στὴν ἀρχὴ θέλησε μὲ τὸν ἀπότομο τρόπο του νὰ τὴν κἀνῃ νὰ τὸν φοβάται. Βλέποντας ὅμως πῶς αὐτὸ δὲν ἐπετύγχανε καὶ κουρασμένος ἀπὸ τὸ εἶδος αὐτὸ τῶν αἰσθητικῶν ἱκανοποιήσεων, στράφηκε σὲ ἄλλες λιγώτερο κουραστικὲς καὶ ποὺ ἐμὰς στὴν ἱστορία μας πολὺ λίγο μὰς ἐνδιαφέρουν.

Ἡ κυρία Ντέ Ρομάν, ποὺ ἀσφαλῶς ἂν ἤθελε, θὰ μπορούσε εὐκολώτατα νὰ βρῇ πολλοὺς, ἀνάμεσα ἀπ' αὐτοὺς ποὺ τὴν περιτριγύριζαν, γιὰ νὰ τῆς χαρίσουν λίγη χαρὰ στὴν δυστυχία τῆς συζυγικῆς της ζωῆς, εἶχε τόσο πολὺ, μὲ τὸν τρόπο τοῦ ἄνδρα της, ἀηδιάσει μ' αὐτὸ ποὺ ὀνομάζουμε «ἔρωτα κι' ἀγάπη», ποὺ προτίμησε νὰ ζήσῃ μέσα στὸ μέγαρό της, τῆς λεωφόρου Ἑρρίκου Μαρτέν, καὶ μέσα στὴν ἔπαυλί της τοῦ Βοσπόρου, μονάχη, ὁλότελα μονάχη, πιὸ μονάχη κι' ἀπὸ τὸν ὑποπλοίαρχο Πέτρο Βιλλιέ μέσα στὸ καράβι του.

V

Κι' ΟΠΩΣ ἦταν φυσικό, ἡ φιλία τοῦ Πέτρου Βιλλιέ καὶ τῆς κυρίας Ντέ Ρομάν, ὑπῆρξε στὴν ἀρχὴ ὅ,τι μπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε τὸ πιὸ ἀγνὸ καὶ τὸ πιὸ ἱδανικό...

Καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν σὰς λέω, ἡ φιλία τους ὑπῆρξε κάτι τὸ θελκτικό. Ἡ τύχη θέλησε, μὲ τὴ βοήθεια τῶν ρομαντικῶν χαρακτήρων των

« ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ »

νὰ συνενώσῃ δυὸ ὑπάρξεις πλασμένες θαρρεῖς ἢ μιὰ γιὰ τὴν ἄλλη. Ἦταν κι' οἱ δυὸ, ἀπείρως πιὸ εὐγενικοί, πιὸ ὑπερήφανοι, μὲ τὴν πιὸ ἀγνή καὶ ἔνθερμη καρδιά, ἀπ' ὅλες τὶς ἄλλες κυρίες ποὺ κατοικοῦσαν στὰ μέγαρα τῆς λεωφόρου Ἑρρίκου Μαρτέν καὶ ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικούς ποὺ συναντᾷ κανεὶς πάνω στὰ θωρηκτὰ τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας...

VI

ΜΑ Κι' ΟΠΩΣ ἦταν ἐπίσης φυσικό, ἡ φιλία τοῦ Πέτρου Βιλλιέ καὶ τῆς κυρίας Ντέ Ρομάν, αὐτὴ ποὺ ὑπῆρξε κάτι ὅσο μπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε, τὸ πιὸ ἀγνὸ καὶ τὸ πιὸ ἱδανικό, ἔσβυσε κάποιον ὡμορφο βράδυ, γιὰ νὰ παραχωρήσῃ τὴ θέσιν της σ' ἓνα ἄλλο αἶσθημα ποὺ θὰ τοὺς ἔνωσε πιὸ πολὺ ἀκόμα...

Κι' ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ γίνεκε ἓνα βράδυ στὸ Βόσπορο, κι' ἀκόμα πιὸ συγκεκριμένα, μέσα σ' ἓνα καΐκι. Τὰ καΐκια αὐτὰ εἶναι ἓνα εἶδος βάρκες τούρκικες, μακρύτερες, ποὺ τὶς τραβοῦν δυὸ καὶ τρεῖς κωπηλάτες κἀμνοντάς της νὰ κυλοῦν πάνω αὐτὰ νερὰ πιὸ γρήγορα κι' ἀπ' τὸ πέταγμα τῶν ἀλκυόνων. Ἡ πρῶμνη των, ποὺ μόλις χωροῦν δυὸ ἄνθρωποι καθισμένοι κοντὰ-κοντὰ, μοιάζει σὰν μικρὸ κρεββατάκι στρωμένο μὲ περσικὰ χαλιά καὶ μὲ μαξιλαράκια. Κι' ἴσως τὸ μικρὸ αὐτὸ κρεββατάκι εἶναι τὸ ἀγνότερο ποὺ μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ, γιὰτὶ κι' ἡ παραμικρὴ ἀκόμα κίνησι ἐνὸς ἀπὸ τοὺς δύο ξαπλωμένους ἀνθρώπους θὰ μπορούσε νὰ προξενήσῃ τὸ ναυάγιο τοῦ καΐκιου, πράγμα γιὰ τὸ ὁποῖο φτάνει κι' ὁ ἐλαχιστότερος τιναγμός.

Μιὰ μεγάλη παρέα εἶχε δειπνήσει ἐκεῖνο τὸ βράδυ σὲ μιὰ ἔπαυλι τοῦ Μπουγιούκ—Ντερέ. Τὸ Μπουγιούκ—Ντερέ εἶναι ἓνα μικρὸ προάστειο κοντὰ στὰ Θεραπεία. Γιὰ νὰ πάῃ κανεὶς ἐκεῖ, ἀκολουθώντας ἓνα παραλιακὸ περίπου δρόμο, θὰ χρειαστῇ νὰ χάσῃ πολὺ καιρὸ, ἐνῶ μὲ τὴ βάρκα κόβοντας δρόμο, δὲν χρειάζεται παρὰ μόλις μισὴ ὥρα γιὰ τὴν ἴδια ἀπόστασι.

Θάταν μεσάνυκτα πιά ὅταν ὁ κύριος Ντέ Ρομάν, διέταξε νὰ φωνάξουν τ' ἀμάξι τους. Γύρισε πρὸς τὸν Πέτρο Βιλλιέ καὶ ἀπὸ εὐγένεια τοῦ προσέφερε μιὰ θέσι:

—Θὰ σὰς πᾶμε ἴσαμε τὴν ἀπέναντι μεριά τοῦ καραβιοῦ σας, τοῦ εἶπε, κι' ἔτσι δὲν θάχετε νὰ διασχίσετε μὲ τὸ καΐκι παρὰ μόνο μιὰ μικρὴ ἀπόστασι.

—Εὐχαριστῶ πολὺ, ἀπήντησε ὁ Βιλλιέ, ἔχω ἐδῶ τὸ καΐκι μου, καὶ τοὺς ἔδειξε μέσα στὴν σκοτεινιά τῆς νύχτας τὴν μακρόστενη αἰλουέττα τοῦ καΐκιου του, ποὺ ὁλόενα πλησίαζε στὴν παραλία.

—Θά φθάσετε ἀσφαλῶς πρὸ γρήγορα ἀπὸ μᾶς, μурμουρίσε ἡ κυρία Ντὲ Ρομάν, καὶ μὰ τὴν ἀλήθεια μακαρίζω τὴ θέσι σας ! Θ' ἀναπνεύσετε τὴν δροσιὰ τῆς βοσκοριάτικης θάλασσης στὴν γλυκεῖα αὐτὴ ἀποψινὴ νύκτα.

—Κυρία μου, ψιθύρισε μὲ κάποιο δυσταγμὸ ὁ Πέτρος, τὸ καῖκι μου ἔχει δυὸ θέσεις. Ἄν τὸ ταξιδί μου αὐτὸ δὲν σᾶς φοβίζει...

Ὁ κύριος Ντὲ Ρομάν, δὲν ἔφερε καμμιά ἀντίρρηση. Σκέφθηκε πὼς ἔτσι τοῦ δίνονταν ἡ εὐκαιρία νὰ καπνίσῃ ἡσυχος μέσα στ' ἀμάξι τὸ ποῦρο του, καὶ γυρίζοντας στὴν γυναῖκα του, πρόσθεσε :

—Μὰ βέβαια ἀγαπητὴ μου, μπορεῖς νὰ δεχτῇς τὴν πρότασι τοῦ κ. Βιλλιέ, μὰ πὺ ὁ θαλασσινὸς αὐτὸς περίπατος θὰ σὲ διασκεδάσῃ....

Βοήθησε τὴ γυναῖκα του νὰ κατέβῃ τὰ σκαλιὰ τῆς ἀποβάθρας. Ὁ Πέτρος Βιλλιέ, ποῦχε ἤδη μὴ μέσα στὸ καῖκι, τὴν δέχτηκε σχεδὸν μὲς τὴν ἀγκαλιά του καὶ σηκώνοντάς τὴν ἀπαλὰ καὶ μὲ προσοχή, γιὰτὶ ἀρκετὲς φορὲς μιά ἀπότομη κίνησι εἶχε ἀναποδογυρίσει πολλὰ καῖκια, τὴν ἀπώθεσε πάνω στὰ ποικιλόχρωμα περσικὰ χαλιά.

Οἱ κωπηλάτες ντυμένοι μὲ ἄσπρες μπλουζες καὶ μὲ κάτι γιλέκα κόκκινα, τράβηξαν ἡρεμὰ καὶ ρυθμικὰ τὰ στενόμακρα κουπιά καὶ τὸ καῖκι γλύστρησε ἡρεμὰ πάνω στὰ σκοτεινὰ νερά, ποῦ τ' ἀντιφέγγισμα τοῦ ἑσπερου οὐρανοῦ, τ' ἄκαναν νὰ μοιάζουν σὰν κεντημένα σὲ μεριές, μεριές, ἀπὸ θαμπὸ χρυσάφι.

Ὁ Πέτρος Βιλλιέ κι' ἡ κυρία Ντὲ Ρομάν σιωποῦσαν,

Μὰ, στὸ μέσο τοῦ ταξιδιοῦ των, τὸ κεφαλάκι τῆς κυρίας Ντὲ Ρομάν, σὰν νὰ τῷ σπρωχνε κάποια μυστηριώδης δύναμις, ἔγειρε σιγὰ, σιγὰ πρὸς τὸ μέρος τοῦ Πέτρου Βιλλιέ, κι' ἀκούμπησε πάνω στὸν ὦμο του. Τὸ καῖκι ταλαντεύθηκε.

—Ἀμάν !... Ντικὰτ ἐντινίζ !... Ἐφέντημ !... φώναξε ἕνας ἀπ' τοὺς καϊκτζήδες, παρακαλῶντας τοὺς νὰ προσέχουν.

Κι' ὁ Πέτρος Βιλλιέ, γιὰ νὰ ξαναφέρῃ τὴν ἰσορροπία στὸ καῖκι, ἔγειρε κι' αὐτὸς τὸ κεφάλι του πάνω στὸ κεφάλι τῆς συντρόφισσας του. Καὶ τὰ χεῖλη του θώπευσαν τὰ χρυσαφένια μαλλιά της.

Πέρασαν ἀκόμα δυὸ λεπτά...

Τὸ μυστήριον τῆς βελουδένιας νύκτας τοὺς ἔνωσε παραπάνω.

Τὸ ὀλόξανθο κεφαλάκι τῆς κυρίας Ντὲ Ρομάν ἔγειρε κουρασμένο πρὸς πολὺ, καὶ τὰ μάτια της, τὰ φλογισμένα ἀπ' τὸ πάθος μάτια της, γύρεψαν τὰ μάτια τοῦ φίλου της. Ἐγειρε τότε κι' ὁ Πέτρος τὸ κεφάλι του κι' ἐνῶ τὰ μάτια του βυθίστηκαν μὲς τὰ μάτια τῆς καλῆς του, τὰ χεῖλη του σχεδὸν ἀκούμπησαν τὰ δικά της.

Τὸ καῖκι ταλαντεύθηκε καὶ πάλι κι' ἕνα καινούργιο τρίξιμο ἀκούστηκε.

—Ἀμάν !... Ἐφέντημ !... ξαναφώναξε ὁ καϊκτζής.

Μὰ τὴν φορὰ αὐτὴ, οὔτε ἐκεῖνη οὔτε ἐκεῖνος ἀκούσαν τὴν φωνή του. Τὰ χεῖλη των εἶχαν πιά ἐνωθεῖ σ' ἕνα ἀτέλειωτο φίλημα.

VII

ΟΤΑΝ ΕΦΤΑΞΑΝ στὰ Θεραπειά, τὴν ὥρα ποῦ ἔβγαине ἀπ' τὸ καῖκι, τὸ σῶμα της ἔτρεμε ἀκόμα ἀπ' τὴν συγκίνησι.

Τὰ γόνατά της λύγισαν καὶ σκουντούφλησε πάνω στὰ σκαλοπάτια τῆς ἀποβάθρας.

—Μὴ θελήσετε νὰ μὲ ξαναδῆτε, τοῦπε ἀποχαιρετῶντας τον, θὰ μποροῦσα νὰ πεθάνω ἀπ' τὴν ντροπὴ μου...

Μὰ ὅπως ἦταν φυσικό, αὐτὸς πῆγε τὴν ἄλλη μέρα καὶ κτύπησε τὴν πόρτα της... Κι' αὐτὴ τὸν δέχτηκε...

VIII

ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ ΜΕΡΕΣ ὕστερότερα εἶχαν γίνει ἐραστές. Πὼς γίνηκε αὐτό; Οὔτε κι' αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δὲν μπόρεσαν ποτὲ νὰ τὸ ἐξηγήσουν.

IX

ΚΙ' ΕΖΗΣΑΝ ἕνα μῆνα σὰν ἐραστές, γαί ἴδια κι' ἀπαράλλακτα ὅπως ζοῦσαν κάποτε οἱ ἐραστές τῶν παραμυθιῶν.

Μέσα σ' ἕνα δάσος, ποῦ κάποτε ὑπῆρξε ἰδιοκτησία ἐνὸς Μεγάλου Βεζύρη τοῦ Σουλεϊμάν, εἶχαν συναντηθῇ ὅπως συναντῶνται οἱ ἐραστές τῶν παραμυθιῶν.

Σ' ἕνα νησάκι πάλι, γύρω ἀπὸ μιά στέρνα, εἶχαν καθῆσει ὥρες ἀμέτρητες καὶ κύτταζαν μέσα στὸν ὑδάτινο καθρέφτη τῶν νερῶν της, τὰ πρόσωπά τους, ὅπως τᾶχαν ἀκούμπησιν τὸ ἕνα κοντὰ στὸ ἄλλο, εὐχαριστημένοι ποῦ μποροῦσαν νὰ βλέπουν τὸ μεθυστικὸ χαμόγελο ποῦ ἡ εὐτυχία τους ἔκανε ν' ἀνθίξῃ πάνω στὰ φλογισμένα χεῖλη τους.

Κι' ἔμειναν σὲ κείνη τὴ θέσι ἀκίνητοι καὶ σιωπόντας ὅπου ἡ ὁρμὴ μιᾶς πρωτόγονης ἡδονῆς κυρίευαν τὰ κορμιά τους...

Κι' ὅταν ὕστερα ἀπὸ λίγο ξυπνοῦσαν ἀπ' τὸ ἡδονικὸ μεθῶς τους, βρίσκονταν ξαπλωμένοι πάνω στὸ γρασίδι τῆς ἀνατολίτικης γῆς, ποῦ

μυρίζει σαν τὸ τριαντάφυλλο, καὶ κάτω ἀπ' τὴς τρεμεντίνες, ποὺ εὐωδιάζουν σαν παρφουμαρισμένο κερί.

X

ΚΙ' ΕΝΑ ΒΡΑΔΥ ποὺ κάθονταν, σαν κι' ἄλλες φορές, στὸ ἀγαπημένο τους νησάκι, τὴν ὥρα ποὺ τῆς φιλοῦσε τὴς παλάμες τῶν χερῶν της, θυμήθηκε τὴς ἱεροτελεστίες τῆς Χρυσῆς:

— Τὰ χέρια σου, τῆς εἶπε, εἶναι δυὸ κρίνα, δυὸ κρίνα ποὺ τὰ δέκα πέταλά τους σχηματίζουν τὰ δάκτυλά σου...

Δὲν εἶχε ἄδικο ὁ Πέτρος παρομοιάζοντας τὰ χέρια τῆς καλῆς του μὲ κρίνα. Τὰ χερὰκια τῆς λεπτὰ καὶ φαρφουρένια, δὲν εἶχαν ποτέ τους γνωρίσει τὴς χονδροδουλειές ἐκεῖνες ποὺ τὰ ροζιάζουν, τὰ καταστρέφουν, τ' ἀλλάζουν, τὰ μαραίνουν...

— Τὰ χέρια σου, ξανάπε, εἶναι τὸ ἀγνὸ καὶ φλογερὸ καθρέφτισμα τῆς ἀγνῆς καὶ φλογερῆς ψυχῆς σου...

XI

ΤΗΝ ΙΔΙΑΝ ἐποχὴ ζοῦσε τὴν Κωνσταντινούπολι, ἓνα νέο κορίτσι ποὺ δὲν ἦταν ἄξιο νὰ κἀνὴ τίποτε τέλειο, ἐκτός ἀπ' τὴν μοχθηρία. Ὅνομάζονταν Δεσποινὴς Οὐτέν, κι' ἦταν εἰκοσιεννιά χρονῶν.

Ἀνύπαντρη ἀκόμα καὶ βλέποντας πῶς σὲ λίγο θὰ γινότανε τριαντάρα κι' οἱ γαμπροὶ ὀλοένα ἀπομακρύνονταν ἀπ' αὐτήν, περνοῦσε τὴς ὥρες τῆς παρακολουθώντας τὴν ἰδιωτικὴ ζωὴ τῶν ἄλλων γυναικῶν καὶ νοιώθοντας μιά ὑπέρτατη ἀγαλλίασι ὅταν κατῶρθωνε νὰ βρῇ κάτι γιὰ νὰ τὴς κουτομπολέψῃ.

Ἐνα ἀπ' τὰ παράθυρα τοῦ σπιτιοῦ τῆς ἔβλεπε στὸ Βόσπορο. Πήγαινε καὶ καθόντανε ὥρες ὀλόκληρες στὸ μπαλκόνι τῆς, κι' ἀπὸ κεῖ πρόσεχε τὸ κάθε τι, ἀπαράλλακτα σαν τὴν ἀράχνη ὅταν πλέκει τὸν ἴστό της. Κι' ἡ γεμάτη μοχθηρία ἀνιαρὴ αὐτὴ ἀπασχολοῦσε τῆς, δὲν τῆς προξενοῦσε οὔτε τὴν παραμικρὴ κούρασι, φτάνει μιά φορὰ τοῦλάχιστο, σ' ὅλο τὸ διάστημα τῆς μῆς ἡμέρας, νὰ κατῶρθωνε μὲ τὴν βοήθεια ἐνὸς ζευγαριοῦ κυαλιῶν, νὰ διέκρινε κανένα περαστικὸ καῖκι ποὺ μέσα σ' αὐτὸ δυὸ ἀγαπημένοι θὰ πίστευαν πῶς βρισκόνταν μακριὰ κι' ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ κάθε ἀδιάκριτο καὶ φθονερὸ μάτι.

Ἡ δις Οὐτέν, εἶχε προσέξει ἀπὸ πολὺ τώρα καιρὸ, πῶς ἡ κυρία

Ντέ Ρομάν, ἔβγαине συχνὰ ἀπ' τὴν ἑπαυλὶ τῆς. Ἐφευγε νωρὶς τὸ ἀπόγευμα μόνη τῆς μὲ τὸ καῖκι τῆς καὶ γύριζε τὰ βράδυ πολὺ ἀργά.

— Τὶ νὰ τρέχῃ ἄραγε, σκέφτηκε ἡ δις Οὐτέν.

Τὰ κυάλια δὲν τὴν βοηθοῦσαν ἀρκετὰ γιὰ νὰ κατασκοπεύσῃ ὅπως ἤθελε τὴς ὑποπτες αὐτὲς θαλασσινὲς ἐκδρομὲς τῆς κυρίας Ντέ Ρομάν, κι' ἡ δις Οὐτέν σκέφτηκε μιά μέρα νὰ τὰ ἀντικαταστήσῃ μ' ἓνα πυκνὸ βέλο ποὺ τῆς ἔκρυβε τὸ πρόσωπο, μὲ μιά ὀμπρέλλα ποὺ τῆς χρησίμευε θαυμάσια γιὰ ἀσπίδα καὶ μ' ἓνα καῖκι μὲ τέσσερες κωπηλάτες, στοὺς ὁποίους ἔδωσε προηγούμενα τὴν διαταγὴ νὰ παρακολουθήσουν, κρατώντας πάντα σὲ μιά σχετικὴ ἀπόστασι, ποὺ νὰ μπορῇ νὰ βλέπῃ καλὰ, τὸ καῖκι τῆς κυρίας Ντέ Ρομάν.

Κι' ὅταν ἀνοίχτηκαν ἀρκετὰ ἀπ' τὴν παραλία, ἡ δις Οὐτέν, διέκρινε ἀπὸ πολὺ μακριὰ, τὸ καῖκι τοῦ Πέτρου Βιλλιέ, ποὺ νόμιζε κανεὶς πῶς ἀκολουθοῦσε ἓνα παράλληλο δρόμο μ' αὐτὸν ποὺ κρατοῦσε τὸ καῖκι τῆς κυρίας Ντέ Ρομάν.

— Ἐπὶ τέλους, μουρμούρισε ἡ δις Οὐτέν, δὲν γελάστηκα στὶς σκέψεις μου....

XII

ΜΟΛΙΣ ΓΥΡΙΣΕ σπῆτι τῆς ἡ δεσποινὴς Οὐτέν, σκέφτηκε ἀμέσως μὲ τί τρόπο θὰ μποροῦσε νὰ διοργανώσῃ μιά ἐκδρομὴ. Μιά μικρὴ ἐκδρομὺλα... Θὰ προσκαλοῦσε τέσσερες φιλινάδες τῆς καὶ τέσσερες κυρίους, τοὺς φίλους των... Ὅσο γι' αὐτήν, σοβαρὴ καθὼς τὸ ἀπαιτοῦσε ἡ θέσις τῆς, θάπερνε γιὰ καβαλιέρο τῆς ἓνα σοβαρὸ ἐπίσης κύριο, ἄξιο καθ' ὅλα γιὰ νὰ ἀρχηγέυσῃ σ' ὅλη τὴν παρέα: θὰ διάλεγε ἓνα πενηντάρη τὸν κύριο Ντέ Ρομάν.

— Καὶ πρὸ παντός οὔτε τοιμουδιά γιὰ τὴν ἐκδρομὴ μας, συνιστοῦσε σὲ κάθε ἓναν ποὺ προσκαλοῦσε. Ἄν τὸ πράγμα μαθαίνονταν, ὅλοι οἱ γνωστοὶ μας θάθελαν ν' ἀρθοῦν κι' αὐτοὶ μαζί μας. Ἀσφαλῶς θὰ περάσουμε θαυμάσια στὸ θεότρελλο αὐτὸ γλέντι μας.

— Ποῦ θὰ πᾶμε; ρώτησε κάποιος.

— Θὰ πᾶμε στὸ παλάτι τοῦ παραμυθένιου πρίγκηπα καὶ τῆς Μαγεμένης Βασιλοπούλας.

XIII

ΣΤΟ ΝΗΣΑΚΙ τῆς ἀγάπης των, κοντὰ στὴ στέρνα, ὁ Πέτρος Βιλλιέ καθισμένος πάνω στὸ γρασιδί κρατοῦσε μέσ' στὴν ἀγκαλιά του τὴν

ἀγαπημένη του. Τὰ ὀλόχρυσά πυκνὰ μαλλιά της εἶχαν λυθεῖ καὶ γλυστρώντας κυματιστὰ πάνω ἀπ' τοὺς ὤμους της, ἀγγίζαν τὸ γρασίδι τῆς γῆς.

Ἐξαφνα, ἀπ' τὴν ἀντικρυνὴ ὄχθη, μιὰ συριστικὴ φωνὴ τοὺς ἔκανε νὰ ξυπνήσουν ἀπ' τὸ ἐρωτικὸ μεθυστικὸ ὄνειροπόλημά τους.

—Τόμπολα! Μά, βρέ παιδιά, ἐνοχλοῦμε δυὸ ἡσυχούς ἀνθρώπους!

Καὶ σχεδὸν ταυτόχρονα ἡ δις Οὐτέν καὶ ἡ παρέα της, φάνηκαν βγαίνοντας πίσω ἀπὸ ἕνα θάμνο ποὺ βρίσκονταν ἐκεῖ κοντά!

Ἡ γυναῖκες τῆς παρέας, κάγχασαν πειρακτικὰ καὶ αὐθάδικα, κι' ὁ κύριος Ντέ Ρομάν κατακόκκινος, φαντάστηκε πὼς θάταν πιὸ εὐγενικὸ γι' αὐτόν, νὰ καγχάσῃ μαζί τους.

Οἱ δυὸ ἐρωτευμένοι, βλέποντας μέσα σὲ ποιά παγίδα εἶχα πέσει, ἔμειναν στὴ θέσι τους, χωρὶς νὰ κάμουν τὴν παραμικρὴ κίνησι ποὺ θὰ μπορούσε νὰ τοὺς προσβάλλῃ. Ὑστερα σηκώθηκαν μαζί καὶ στάθηκαν πλατὶ-πλατὶ. Ἐκείνη, ὑπερήφανη κι' ἀξιοπρεπής, ἔγειρε τὸ κεφάλι της, ἀκουμπώντας τὸ πάνω στὸν ὦμο του. Ἐκεῖνος πάλι, προσπαθώντας νὰ φαίνεται γελαστός, ἔβγαλε τὸ μικρὸ σημειωματάριό του καὶ ἄρχισε νὰ γράφῃ τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τῆς παρέας, προφέροντάς τα δυνατά.

—Ὁ κύριος Ντέ Ρομάν..., πρῶτος. Ὁ κ. Ντ' Ἐπερνόν..., δεῦτερος. Ὁ πρίγκηψ Τσέρνοβιτς..., τρίτος. Ὁ ταγματάρχης Φορεσιέ..., ἀλήθεια! τί κρίμα! θὰ πρέπῃ νὰ παραιτηθῶ πρῶτα..., τέταρτος. Ὁ κ. Ἰάκωβος Μπριάν..., πέμπτος. Δὲν περισσεύει κανένας, ἔτσι;

«Καὶ τώρα κύριοι, σὰς παρακαλῶ νὰ μᾶς ἀφήσετε. Εἶμαι στὴ διάθεσί σας! Θὰ περιμένω τοὺς μάρτυράς σας... Ἐλπίζω νὰ συναντηθοῦμε γρήγορα...»

Κι' ὅταν ὁ Πέτρος κι' ἡ κυρία Ντέ Ρομάν ἔμειναν μόνοι, ἐνωμένοι πιά στὴ ζωὴ καὶ στὸ θάνατο, ἐνώσαν τὰ χεῖλη τους σ' ἕνα φιλὶ, σ' ἕνα δυνατὸ φιλὶ ποὺ τᾶκανε νὰ ματώσουν...

XIV

ΤΟ ΒΡΑΔΥ ἐκεῖνο ἡ κ. Ντέ Ρομάν δὲν γύρισε στὴν ἑπαυλὶ της στὰ Θεραπεῖα. Δυὸ μέρες ὑστερότερα, γίνηκαν στὴν Κωνσταντινούπολι πέντε μονομαχίες. Πέντε αἱματηρές μονομαχίες.

Μέσα στὸ δωμάτιο τοῦ ξενοδοχείου, ἐκείνη, ποὺ γι' αὐτὴν τὴν ἴδια ἐκείνη στιγμὴ σκοτώνονταν, ὄρθια κι' ἔχοντας ἀκουμπισμένο τὸ μέτωπό της πάνω στὰ τζάμια τοῦ παραθυριοῦ, περίμενε τὴν ἐπιστροφή του.

Ἦταν ἀνήσυχη καὶ χλωμή, σὰν ἀγιοκέρι, μὰ κατῶρθωνε νὰ κρατᾷ τὰ δάκρυά της καὶ νὰ ἐξουσιάζῃ τὸ φόβο ποὺ τῆς πλυμμήριζε τὴν ψυχὴ.

παρ' ὅλο ποὺ ἐξῆντα φορές τὸ λεπτό, τὰ θαμπωμένα ἀπὸ διάφορες παραισθήσεις μάτια της, εἶδαν νὰ περνοῦν μεσ' ἀπ' τὴν αὐλὴ τοῦ ξενοδοχείου ἕνα νοσοκομειακὸ φορεῖο.

Ἀργὰ τὴν νύκτα γύρισε ὁ Πέτρος. Τὸ ἕνα μπράτσο του ἦταν τυλιγμένο μέσα σ' ἐπίδεσμο. Εἶχε κτυπηθεῖ σὲ τρεῖς μεριές, εὐτυχῶς ἐλαφρά, μὰ σὲ ἀντάλλαγμα προξένησε στοὺς τέσσερες ἀντιπάλους του τόσο βαθεῖες πληγές, ὥστε δυὸ ἀπ' αὐτοὺς πέθαναν.

Ὁ πέμτος ἀντίπαλός του, καὶ ὁ μόνος σῶος, ἦταν ὁ κ. Ντέ Ρομάν, ποὺ ἀρκετὰ ὑπερήφανος γι' αὐτό, παρηγορήθηκε σὲ λίγο πέρνοντας διαζύγιο εἰς βάρος τῆς γυναίκας του, καὶ κατορθώνοντας μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ κάθε διατροφή ἢ χρηματικὴ ἀποζημίωσι ποὺ θὰ μπορούσε νὰ τοῦ ἐπιβάλῃ τὸ δικαστήριον.

Καὶ ἐπειδὴ τὸ σκάνδαλο εἶχε δημιουργήσει γι' αὐτοὺς μιὰν ἀνυπόφορη ἀτμόσφαιρα, ὁ Πέτρος Βιλλιέ—ποὺ δὲν ἦταν πιά ὑποπλοίαρχος, παραιτηθεὶς γιὰ νὰ μονομαχήσῃ—καὶ ἡ κυρία Ντέ Ρομάν—ποὺ δὲν εἶχε πιά τὸ ἐπίθετο αὐτό—ἔφυγαν ἀπ' τὴν Κωνσταντινούπολι μὲ σκοπὸ νὰ μὴ ξαναγυρίσουν.

XV

ΣΦΙΚΤΑΓΚΑΛΙΑΣΜΕΝΟΙ μέσα στὸ μικρὸ διαμέρισμα τοῦ τραίνου ποὺ τοὺς ἔφερνε πρὸς τὴν καινούργια τους ζωὴ, ἔκαμαν ἕνα σωρὸ σχεδία γιὰ τὸ μέλλον τους.

—Μὴ ξεχνᾷς, ἀγαπημένη μου—τῆς εἶπε πρῶτα, πρῶτα—πὼς εἶμαι φτωχός, πολὺ φτωχός, καὶ πὼς δὲν πρόκειται παρὰ νὰ μοιραστῇς καὶ σὺ μαζί μου τὴν φτωχικὴ μου ζωὴ.

Στὸ πρόσωπο ἐκείνης ἀνθίσε ἕνα χαμόγελο, ἕνα χαμόγελο γεμᾶτο θάρρος κι' ἀμεριμνησιά. Ὑστερα ἀπ' τὴν ἀσύγκριτη χαρὰ ποὺ αἰσθάνθηκε τὸ βράδυ ἐκεῖνο ποὺ τὸν ὑποδέχτηκε νικητὴ καὶ σῶο, ἀπ' τὶς πέντε ἀλεπάλληλες μονομαχίες του, καμμιὰ στέρησι δὲν θὰ μπορούσε νὰ ἀμαυρώσῃ τὴν λάμψι τῆς εὐτυχίας της.

Μὰ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Πέτρου τὴν ξάφνιασαν.

—Χρυσέ μου, τοῦ εἶπε, σὲ γόμιζα ἂν ὄχι πλούσιο, τοῦλάχιστο ἀρκετὰ ἀνεξάρτητο. Ζοῦσες μιὰ τόσο πλουσιοπάροχη ζωὴ πού...

Ὁ Πέτρος χαμογέλασε:

—Ἐχεις δίκιο, μουρμούρισε. Αὐτὴ εἶν' ἡ ἀλήθεια: ζοῦσα μιὰ ζωὴ ποὺ φαινότανε πλούσια! Μὰ γιὰ ἕνα ναυτικὸ ἢ πολυτέλεια εἶναι κάτι ποὺ δὲν τοῦ κοστίζει ἀκριβὰ. Σκέψου, πὼς ζοῦσα μέσα στὸ καράβι μου, πὼς δὲν εἶχα οὔτε ἑπαυλὶ, οὔτε καμμιὰ ἄλλη κατοικία, καὶ πὼς τὸ κατὶ μονάχα ἀντικαθιστοῦσε γιὰ μένα καὶ τ' αὐτοκίνητο καὶ τ' ἀμάξια

καί τ' ἄλογα. Κάτι μικρολογαρισμοί μόνο τοῦ ράφτη μου, τοῦ πουκαμισᾶ μου, καί μερικές φορές τὸ βραδυνό μου φαί στὴν πόλι, ἦταν ὅλα μου τὰ ἔξοδα. Δὲν εἶχα τίποτε ἄλλο νὰ σκεφτῶ. Ὅ,τι μοῦ χρειάζότανε γιὰ νὰ ζήσω, τὸ εἶχα χωρὶς νὰ ξοδέψω οὔτε μιὰ πεντάρα. Ζοῦσα βέβαια ὄχι πλούσια : ἡ καμπίνα τοῦ ἀξιωματικοῦ ποῦ εἶχα στὸ καράβι μου δὲν ἦταν μεγαλύτερη ἀπὸ δυὸ—δυόμιση τετραγωνικά μέτρα καί τὸ φαί μου ἦταν λιτό. Μὰ ἕνας στρατιώτης σὲ καιρὸ ἐκστρατείας πρέπει νᾶναι ὀλιγαρκῆς κι' ἐγὼ τοῦλάχιστο δειχνόμουν αὐτὸ ὅλων τὰ μάτια, τέτοιος, νὰ ὦν ἕνας στρατιώτης ποῦ βρίσκεται σ' ἐκστρατεία...

Μ' ἕνα κίνημα τοῦ κεφαλιοῦ ἐκείνη ἔδειξε πὼς εἶχε καταλάβει πιά.

— Τὰ ἴδια κι' ἀπαράλλακτα ὅπως καί γώ, εἶπε. Μὲ νόμιζαν πλούσια καί δὲν ἤμουν παρὰ μιὰ φτωχοῦλα. Ὅταν μ' ἐβλεπαν, ὅταν ἐβλεπαν τὸ λαιμό μου ὀλότελα κρυμμένο ἀπ' τὶς σειρές τῶν μαργαριταριῶν, δὲν φανταζόντανε πὼς τὸ μαργαριταρένιο μου αὐτὸ περιδέραιο ἦταν γιὰ μένα ὁ χαλκᾶς τῆς σκλαβιάς, καί πὼς τὰ μαργαριτάρια αὐτά, πῶς πολὺ κι' ἀπὸ μένα, ἀνῆκαν στὸν ἀφέντη τους, καί πὼς ἐγὼ ἤμουν φτωχή, πᾶμφτωχη, τόσο πολὺ φτωχή ποῦ νὰ βρίσκουμε σήμερα μέσ' τὴν ἀγκαλιά σου, φίλε μου, γυμνή, θεόγουμνη σὺν ζητιάνῳ... Μὰ τί σημασία μπορεῖ νᾶχουν αὐτὰ στὴν εὐτυχία μας ; Μήπως ἐσὺ θὰ μ' ἀγαπᾷς λιγότερο χωρὶς μαργαριτάρια ;

Καί τὸ βράδυ ἐκεῖνο δὲν ἀνακάτεψαν στὴν ὁμιλία τους χρηματικούς ὑπολογισμούς...

XVI

ΜΑ ΓΙΑ ΝΑΝΑΙ κανεὶς πῶς ἀκριβῆς, ὁ Πέτρος Βιλλιέ, εἶχε ἕνα ἐτήσιο εἰσόδημα ἀπὸ χίλια πεντακόσια φράγκα. Ὁ μισθὸς τοῦ ἀξιωματικοῦ, τοῦ ἐτετραπλασίαζε πρὶν τὸ μικρὸ αὐτὸ εἰσόδημά του. Μὰ τώρα πιά εἶχε παραιτηθῇ.

Ἐξήγησε τὴν θέσι του αὐτὴ στὴ συντροφισσά του, προσθέτοντας πὼς θὰ τοῦ ἦταν δυνατό νᾶβρισκε μιὰ θέσι ποῦ θὰ τοὺς ἐξασφάλιζε τὶς ἀνάγκες τῆς ζωῆς. Μὰ καί μ' αὐτὰ ἀκόμα, βέβαια δὲν θὰ μποροῦσαν παρὰ νὰ ζήσουν φτωχικά, πολὺ φτωχικά.

— Καί σὲ τί χρησιμεύει νᾶναι κανεὶς πλούσιος ;—τοῦπε τότε ἐκείνη, σηκώνοντας ἀδιάφορα τοὺς στρογγυλοὺς ὤμους της. Γιὰ νᾶχη ὑπηρετές, τουαλέτες, ὡμορφο σπίτι ;... Τίποτε δὲν ἀξίζουν ὅλα αὐτά. Ναί, ἀγαπημένε μου, πιστέψέ με ! Δὲν αἰσθάνθηκα σ' ὅλη τὴ ζωὴ μου μεγαλύτερη χαρὰ, ἀπ' αὐτὴν ποῦ μοῦ προξένησαν ἡ στιγμὲς ποῦ περάσαμε μαζὺ μέσα στὸ μικρὸ δασάκι μας ! Καί μὴν ξεχνᾷς πὼς ἐρχόμουν ἐκεῖ

μονάχη, χωρὶς ἀμάξια, χωρὶς ὑπηρετές, ντυμένη μ' ἕνα λεπτὸ ἀπλὸ φόρεμα.

Κι' ἡ φωνὴ τῆς μαρτυροῦσε τόσο θάρρος καί τόση χαρὰ ποῦ ἔδωξαν ἀπ' τὴν ψυχὴ τοῦ Πέτρου Βιλλιέ καί τὴν παραμικρότερη ἀμφιβολία γιὰ τὰ μελλοντικά ἐμπόδια...

XVII

Ὅ,ΤΙ ΓΙΝΗΚΕ ὕστερα, ἦρθε νὰ δικαιώσῃ τὴν αἰσιοδοξία της. Ὅλα διορθώθηκαν, ἀρκετὰ καλὰ, καί σὲ λιγότερο καιρὸ ἀπ' ὅσο ἤλπιζαν. Ἡ θέσι ποῦ ἐπιθυμοῦσε, τοῦ παρουσιάστηκε σὲ μορφή μιᾶς θέσεως μηχανικοῦ ἠλεκτρολόγου σὲ κάποια βιομηχανικὴ ἐπιχείρησι, σὲ μιὰ ἐπαρχία.

Ἐπῆγαν νὰ ἐγκατασταθοῦν στὴν Βιλφράνς—σὺρ—Σαόν. Νοίκιασαν ἕνα ἀπαρτεμὴν στὸ τέταρτο πάτωμα ἐνὸς γκριζοῦ σπιτιοῦ. Εἶχαν τέσσερα μικρὰ δωμάτια : ἕνα σαλόνι, μιὰ τραπεζαρία, μιὰ κρεβατοκάμαρα καί μιὰ κουζίνα. Δυὸ ἀπ' τὰ παράθυρά τους ἐβλεπαν σ' ἕνα δρόμο γεμᾶτο μὲ μικρομάγαζα, καί τ' ἄλλα δυὸ σὲ μιὰ αὐλὴ σκοτεινὴ κι' ὑγρὴ, περιτριγυρισμένη ἀπὸ τέσσερες ψηλοὺς τοίχους, σὺν μοναστηρί.

Ὁ Πέτρος Βιλλιέ δούλευε ἕνδεκα ὥρες τὴν ἡμέρα μέσα σ' ἐκεῖνο τὸ ἐργοστάσιο μὲ τὶς μεγάλες μηχανὲς ποῦ μούγκριζαν σὺν θηρίᾳ.

Τὸ Βελφράνς—σὺρ—Σαόν, ἦταν μακριὰ ἀπ' τὸ ἐργοστάσιο, κι' ὁ καιρὸς ποῦ μεσολαβοῦσε μεταξὺ τῆς πρωΐνης καί τῆς ἀπογευματινῆς δουλειᾶς, δὲν ἦταν ἀρκετὸς γιὰ νὰ προφτάνη ὁ Πέτρος νὰ τρῶν τὸ μεσημέρι σπῆτι του. Δὲν ἔτρωγαν μαζί παρὰ μονάχα τὸ βράδυ κι' ἀμέσως πέφτανε νὰ κοιμηθοῦνε.

Νὰ κοιμηθοῦν ἦταν τόσο κουρασμένοι ! Τὰ χρήματά τους ἦταν τόσο λίγα, ποῦ δὲν ἔφταναν γιὰ νᾶχουν μιὰ ὑπηρετρία. Μόνο κάθε πρωΐ, ἐρχότανε γιὰ λίγες ὥρες μιὰ παραδουλεύτρια καί ἔκανε τὶς χονδροδουλειές. Κι' ἔτσι ἐκείνη ποῦ ὑπῆρξε κάποτε ἡ κυρία Ντέ Ρομάν, σκούπιζε μόνη της τὸ μικρὸ σαλονάκι της καί μαγείρευε κι' ὅλας. Μὰ ἡ ἀγάπη τους ἔμοιαζε σὺν ἕνα πελώριον καὶ δυνατό κορμὸ δένδρου : δὲν μαράθηκε μέσα στὴν πληκτικὴ αὐτὴ ἀτμόσφαιρα.

XVIII

ΕΝΑΣ ΟΛΟΚΛΗΡΟΣ χρόνος πέρασε...

Ἐνας ὀλόκληρος χρόνος πέρασε, κι' οἱ δυὸ ἀγαπημένοι, δὲν μοιάζανε πιά μὲ τοὺς ρωμαντικούς ἐραστές, ποῦ μὲ τόση παράφορη ἀγάπη ἐνωθήκανε ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον, ἐκεῖ κάτω, ἀνάμεσα στὸν ὄνειρῳδὴ διά-

κοσμο τοῦ Βοσπόρου, ἀνάμεσα ἀπ' τὰ τόσα σκάνδαλα ποῦ ἡ ὑπερφη-
νεία τοὺς δημιούργησε, ἀνάμεσα ἀπ' τὸ αἷμα ποῦ χύθηκε γιὰ τὴν ἔνωσιν
τοὺς.

Κάτοικοι μιᾶς μικρῆς πόλης, μικροαστοί, εἶχαν πάρει τὴν ἴδια ἔκ-
φρασι, τοὺς ἴδιους τρόπους μὲ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀστούς. Σιγά, σιγά,
αἰσθάνθηκαν τὴν ἀνάγκη ν' ἀφήσουν πιά τὴν ζηλιάρικη μοναξιά, ποῦ
βρίσκεται συνυφασμένη πάντα μὲ τὴν ζωὴ δυὸ ἐρωτευμένων ἀνθρώπων.

Ὁ κ. Βιλλιέ, ἀρχιμηχανικός στὸ ἐργοστάσιο «Σαρουγιέ καὶ Σία» δὲν μπο-
ροῦσε νὰ ἀποφύγῃ τὴν χειραψία τοῦ κ. Ντουράν, ἀρχιλογιστοῦ στὸ κα-
τάστημα τῶν «Ἀδελφῶν Ντάς», οὔτε νὰ μὴν ἀνταποδῶσῃ τὸ χαιρετι-
σμό τοῦ κ. Μαρτέν, παιδαγωγοῦ καὶ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν σχολείων,

—Καὶ ἡ κυρία σας, εἶναι καλὰ, κύριε Βιλλιέ;

«Ὅλος ὁ κόσμος βέβαια, τοὺς ἐνόμιζε γιὰ παντρεμένους.

Δυὸ μέρες ὑστερότερα, τὴν φορὰ αὐτὴ ἡ Κα Ντουράν, κτυποῦσε τὴν
πόρτα τοῦ σπιτιοῦ της.

—Δὲν πρέπει νὰ κρατᾶμε καὶ τόσες ἐθιμοτυπίες, τόσο καιρὸ γειτό-
νισσες!... ἄρχισε νὰ λέῃ, δικαιολογώντας τὴν ἐπίσκεψί της. Σκέφτηκα
πὼς θὰ στεναχωριέστε ἔτσι μονάχη σας, ὅσο καιρὸ ὁ ἄνδρας σας λεί-
πει στὸ ἐργοστάσιο, κι' ἤρθα νὰ σᾶς συντροφέψω λιγάκι.

Στὶς πρῶτες αὐτὲς ἐπισκέψεις ἡ Κα Ντέ Ρομάν—ἡ Κα Πέτρου Βιλ-
λιέ, θάταν σωστὸ νὰ πῶ—ἀπαντοῦσε ἀπὸ εὐγένεια:

—Εὐχαριστῶ πολὺ, ἡ καλωσύνη σας κυρία μου...

Μὰ σὲ λίγο καιρὸ, ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ εἶχε τὴν ἐπίδρασί της. Κι' ἡ κυ-
ρία Πέτρου Βιλλιέ ἀπαντοῦσε τώρα ἀπὸ εὐγένεια:

—Πόσο μὲ ὑποχρεώνετε, ἀγαπητὴ μου κυρία!

Καὶ δεχόντανε πῶς εὐχάριστα τίς ἐπισκέψεις της.

Γιὰ τὴν καλὴ βραδυὰ τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων, ἡ κυρία
Μαρτέν, ποῦ στὸ μεταξύ εἶχεν ἀναγνωρίσῃ στὸ πρόσωπο τῆς κυρίας
Βιλλιέ, μιὰ γυναῖκα καθὼς πρέπει κι' εὐγενικιά, καὶ στὸν ἄνδρα της,
ἕναν ἄνθρωπο ὃχι κοινὸ καὶ συνηθισμένο, τοὺς προσκάλεσε νὰ φᾶνε μαζί.

Λίγο ὑστερότερα, ὁ Πέτρος καὶ ἡ γυναῖκα του, θέλησαν ν' ἀνταπο-
δώσουν τὴν πρόσκλησιν αὐτὴ, καλῶντας τὸν Κο καὶ τὴν Κα Μαρτέν σὲ
πρόγευμα.

Κι' ἔτσι ἡσυχά, ἡσυχά, ἡ ζωὴ, ἡ μικροαστικὴ ζωὴ ποῦ ζοῦσαν τοὺς
τράβηξε μὲ τὸ μέρος της, τοὺς ἔφερε μέσ' τίς συνήθειές της.

XIX

ΚΙ' ΗΜΕΡΕΣ τοὺς, ὅμοιες κι' ἀπαράλακτες ἢ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη κα-
τρακυλοῦσαν σιγά, σιγά.

Ξυπνοῦσαν καὶ σηκώνονταν κι' οἱ δυὸ πολὺ πρωτὶ. Ἐκεῖνος τὴν φι-
λοῦσε μὲ ἀγάπη στὸ μέτωπο καὶ μιὰ μέρα τῆς εἶπε «Καλημέρα γυναι-
κοῦλα μου!»

Τὸ εἶπε γι' ἀστεῖο θέλοντας νὰ κοροϊδέψῃ τίς συνηθισμένες καὶ κοι-
νὲς αὐτῆς φράσεις τῶν ἀστικῶν ἀνδρόγυνων ποῦ ἄκουε καμμιὰ φορὰ νὰ
λένε· μὰ τὸ ξανάπε ὕστερα ἀρκετὲς ἀκόμα φορές, ὥσπου στὸ τέλος τὸ
συνήθισε κι' αὐτός.

Ρουφοῦσαν βιαστικά τὸ πρωϊνὸ τους. Τὸ τράμ ποῦ πῆγαινε στὸ ἐρ-
γοστάσιο, περνοῦσε ἀκριβῶς στὶς 6 καὶ 20. Ἡ παραδουλεύτρα ποῦ τοὺς
σιγύριζε ἐρχόντανε πολὺ πῶς ἄργά, κι' ἔτσι ἡ κυρία Βιλλιέ ἀναφετὴ ἡ
ἴδια τὸ σπιρτολόγο κι' ἔβαζε τὸ γάλα νὰ βράσῃ.

—Πρόσεχε μὴ φυσᾷς τὴν φωτιά, τῆς φώναζε ἐκεῖνος κάποτε, κάποτε,
δταν τὴν ἔβλεπε νὰ σκύβῃ πάνω στὸ καμινέτο, θὰ μπορούσε καμμιὰ
φορὰ νὰ κάψῃ τὰ μάτια σου.

Ἀπὸ μακρυὰ, ἡ σφυρίκτρα τοῦ τράμ, στρίγκλιζε χαλνώντας τὴν ἡσυ-
χία τῆς μισοσκότεινης ἀπ' τὴν ὁμίχλη αὐγῆς. Φιλιόνταν γρήγορα, γρή-
γορα καὶ ὁ Πέτρος κατέβαινε τρέχοντας καὶ πηδώντας δυὸ, δυὸ τὰ σκα-
λοπάτια τῆς παραγωνιασμένης σκάλας τοῦ σπιτιοῦ τους.

Ἡ κυρία Βιλλιέ, μόλις ἔμεινε μόνη της, ἄρχιζε καρτερικὰ τὴν δου-
λειά της. Σὲ λίγο ἐρχόντανε κι' ἡ παραδουλεύτρα γιὰ νὰ τὴν βοηθήσῃ
στὶς χοντροδουλιές. Δουλεύανε κι' οἱ δυὸ, κοντά, κοντά, καὶ μιλοῦσαν,
συζητοῦσαν, σὰν νὰ μὴ τοὺς χωρίζε τίποτε.

Πῆγαιναν μαζί στὴν ἀγορά. Παζάρευαν μαζί τὸ βούτυρο, ποῦ τοὺς
φαίνονταν ἀκριβό. Κρατοῦσαν κι' ἡ δυὸ ἀπὸ ἕνα καλάθι μὲ σκέπασμα.

Τὸ ἀπόγευμα τὸ περνοῦσε ράβοντας. Ἡ Κα Βιλλιέ ἔρραβε μόνη της
ὅλα τὰ φορέματά της, ἔχοντας μόνο μιὰ μικροῦλα ποῦ τὴν βοηθοῦσε
στὸ γύρισμα τῆς μηχανῆς.

Τὸ βράδυ, ὁ Πέτρος γύριζε κουρασμένος καὶ σκοτισμένος. Ἡ ζεστὴ
σοῦπα τὸν περιέμενε, σερβιρισμένη σὲ πιάτα, ποῦ πάνω τοὺς ἦσαν ζω-
γραφισμένα ἕνα σωρὸ λουλούδια.

Μιλοῦσαν τότε λίγο, πολὺ λίγο, γιὰ τὰ κουρασμένα βλέφαρά τοὺς
κλείνανε ἀπ' τὴν νύστα. Κάποτε σταματοῦσε ἑξαφνα τὴν φράσιν του, καὶ
τὴν κυττοῦσε προσεκτικὰ στὰ μάτια.

—Τί σκέπτεσαι; τοῦ ἔλεγε ἐκεῖνη.

—Σκέπτομαι, μουρμούριζε ἐκεῖνος, πὼς ἂν δὲν μ' εἶχες συναντήσῃ
στὴ ζωὴ σου, θὰ ἔτρωγες ἀπόψε, φορώντας μιὰ πλούσια ἑξῶμη τουα-
λέτα, ἀνάμεσα σὲ δυὸ φρακοφορεμένους κυρίους...

Κι' αὐτὴ γελοῦσε.

—Τί κουτὸς ποῦ εἶσαι, ἀγαπημένε μου, τοῦλεγε καὶ προσπαθοῦσε
ν' ἀλλάξῃ συζήτησι.

Ποτέ της δὲν τοῦχε κάνει κανένα παράπονο, ποτέ της δὲν τοῦδωσε
νὰ καταλάβῃ καμμιὰ στενοχώρια της.

Ἡ ζωὴ τους ἄλλωστε ἦταν ἴσως φτωχὴ καὶ συνηθισμένη, μὰ δὲν ἦταν καὶ ἄθλια. Στὸ τέλος κάθε μηνὸς ὅταν τῆς ἔφερνε τὰ τριακόσια φράγκα τοῦ μισθοῦ του, εἶχε πάντα περισσευέμενες οἰκονομίες ἀπ' τὸν προηγούμενο μήνα. Κι' ἔτσι κάθε τριμηνία τὰ τοκομερίδια τῶν μετοχῶν τῶν ποῦ ἀποτελοῦσαν τὸ μοναδικό τους εἰσόδημα, τῆς ἔδιναν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀγοράσῃ κάτι ἀκόμα γιὰ τὸ σπιτικό τους.

—Ὅταν θὰ κερδίζης τριακόσια πενήντα φράγκα τὸν μήνα, τοῦ εἶπε μιά μέρα, θὰ πάρουμε μίαν ὑπηρετρίαν, καὶ τότε ἐλπίζω νὰ μὴ μᾶς λείπη τίποτε γιὰ νὰ ζοῦμε πιὸ καλά, πιὸ ξεκούραστα.

XX

Κι' ἡ ΖΩΗ τους κυλοῦσε ἡσυχᾶ, ὅταν ἓνα ἀπόγευμα, ἓνα Ἰουλιάντικο ἀπόγευμα, τὸ ἐργοστάσιο ποῦ δούλευε ὁ Πέτρος ἀναγκάστηκε νὰ σταματήσει γιὰτὶ τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ Σαόν, χαμήλωσαν ἄξαφνα πολὺ κι' ἡ δεξαμενὴ τοῦ ἐργοστασίου ποῦ ἔδινε τὴν κινητήριον δύναμιν στὶς μηχανεὺς ἄδειασε ὁλότελα.

—Δὲν μπορούμε νὰ κάνουμε τίποτε, εἶπε ὁ Πέτρος στὸ διευθυντὴ του· θὰ πρέπει νὰ περιμένουμε νὰ ὑψωθοῦν ξανά τὰ νερά. Αὐριο τὸ πρωῒ, θάχουμε ἀσφαλῶς ἐξήντα πόντους νερὸ στὴ δεξαμενὴ καὶ τότε ἴσως θὰ ἦταν δυνατό νὰ βάλουμε μπρὸς τὶς μηχανεὺς, ἔστω καὶ μεταχειριζόμενοι σὲ κάθε μηχανὴ ἓνα ντιναμό ἀντὶ τῶν δύο.

—Τόσο τὸ χειρότερο, ἀπήντησε ὁ διευθυντής. Μιά ποῦ δὲν μπορούμε νὰ κάνουμε ἄλλοιῶς, δόστε ἄδεια στοὺς ἐργάτες σας καὶ πηγαίνετε καὶ σεῖς λίγο περίπατο.

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὕτῃ ὁ Πέτρος Βιλλιέ γύρισε ἐκείνη τὴν μέρα στὶς τρεῖς τὸ ἀπόγευμα σπῖτι τοῦ.

Εἶχε μαζί του τὸ κλειδί τῆς πόρτας κι' ἔτσι μπήκε μέσα χωρὶς νὰ κτυπήσῃ τὸ κουδοῦνι. Μέσα στὸ μικρὸ σαλονάκι τους δὲν βρῆκε τὴ γυναῖκα του, οὔτε μέσα στὴν τραπεζαρία. Προχώρησε στὴν κουζίνα.

—Ἀγαπημένη μου, μουρμούρισε, καὶ στάθηκε στὸ κατῶφλι κυττάζοντάς την.

Ἦταν γονατισμένη πάνω στὰ γκρίζα πλακάκια τοῦ πατώματος καὶ τᾶπλωνε τρίβοντάς τα δυνατὰ μὲ μιά βοῦρτσα καὶ μὲ πράσινο σαποῦνι.

Προχώρησε σιγά, σιγά ἔσκυψε, τὴν ἀγκάλιασε καὶ φέρνοντας κοντὰ στὸ πρόσωπό του, τὸ βουτυγμένο στὸν ἰδρώτα πρόσωπό της, ἔσφιξε καὶ φίλησε τρυφερὰ τὰ μουσκεμένα ἀπ' τὶς σαπουνάδες χεράκια της :

—Ἀγαπημένη μου, ξαναμουρμούρισε χαμογελώντας.

Ἀξαφνα ὅμως τὸ χαμόγελο σβύστηκε ἀπ' τὰ χεῖλη του.

Ἀπ' τὸ νοῦ του πέρασαν γιὰ μιά στιγμή, ἡ λησμονημένες τόσο καιρό, μὰ χαραγμένες βαθειὰ στὴ θύμησί του, ἱεροτελεστίες τῆς Χρησιῆδος καὶ τὰ χεῖλη του κινήθηκαν μηχανικὰ προφέροντας λίγες λέξεις :

—Τὰ χέρια σου εἶναι δυὸ κρίνα, δυὸ κρίνα ποῦ τὰ δέκα πέταλά τους σχηματίζουν τὰ δάκτυλά σου...»

Κακόμοιρα, φτωχά, φτωχούλια χεράκια... Τί εἶχαν γίνει τώρα; Δυὸ χεράκια φθαρμένα, κατεστραμμένα, καταφαγωμένα ἀπ' τὶς καθημερινὲς χοντροδουλιές, ἀπὸ τὶς σαπουνάδες, ἀπὸ τὶς ἀλυσσίβες καὶ τὶς ποτάσσες τοῦ νεροχύτη, ἀπ' τὰ ζεστά νερά, ἀπ' τὰ τζάκια, τὶς φωτιὲς καὶ τὰ κάρβουνα...

Κακόμοιρα φτωχούλια δάκτυλα, παραμορφωμένα, ροζιασμένα, μουδιασμένα... Βαθουλωμένες παλάμες, παλάμες ποῦ κάποτε μοιάζατε σὰν κάλυκες λουλουδιῶν... Ἐπιδερμίδα ἀλαβάστρινη, χιονάτη, μαυρισμένη καὶ σκληρὴ τώρα ἀπ' τὴ δουλειά.

Κακόμοιρα, φτωχά, φτωχούλια κρινοδάκτυλα χεράκια... Τί γινήκατε; Ὁ καιρὸς σὰς μάρανε, ναί, σὰς μάρανε σὰν τοὺς κρίνους... Χεράκια μαραμμένα...

Κι' ὁ Πέτρος Βιλλιέ, ποῦ ἡ ἀγωνία τὸν ἔπνιγε σὰν τὸν παγωμένο ἀγέρα, ξαναμουρμούρισε πάλι :

—Τὰ χέρια σου εἶναι τὸ ἀγνὸ καὶ φλογερὸ καθρέφτισμα τῆς ἀγνῆς καὶ φλογερῆς ψυχῆς σου...»

Ἡ ψυχὴ... Ναί, ἡ ψυχὴ της... μόνο ἡ ψυχὴ της δὲν εἶχε ἀλλάξει... Μήπως δὲν ἦταν ἀλήθεια;... Γι' αὐτὴν δὲν ὑπῆρχε τίποτε : οὔτε ποτάσσες, οὔτε τζάκια, οὔτε ἀλυσσίβες, οὔτε παραμόρφωσι...

Μόνο τὰ χεράκια της, ναί... μόνον αὐτὰ εἶχε σκληρῆναι ὁ χρόνος—τὴν ψυχὴ της τὴν ἄφησε ἀκέραια, ὅπως πρῶτα...

Τὴν κύτταξε βαθειὰ στὰ μάτια καὶ τὸ βλέμμα τοῦ μαρτυροῦσε ὅλη τὴν ταραχὴ τῆς ψυχῆς του.

Μιά, μιά, ξαναζωντάνευαν μεσ' στὴ θύμησί του ὅλες ἡ φράσεις της. «Ὅλα ὅσα τοῦχε πῆ... Μικρές, τόσο δά φρασσοῦλες, χωρὶς καμμιὰ σημασία, μὰ ποῦ ἡ θύμησή του τὶς εἶχε φυλάξει μέσα τοῦ χαραγμένες... Μικρές λεξοῦλες, λόγια τοῦ ἀνέμου, διαλεγμένα μέσα ἀπ' τὶς καθημερινὲς τοὺς κουβέντες... Σκέψεις ἀνείπωτες... Φρασσοῦλες τοῦ περασμένου καιροῦ... Φρασσοῦλες τῆς τωρινῆς ζωῆς τῶν...»

Τοῦ παλαιοῦ περασμένου καιροῦ :

»Θάθελα νάμουνα ἡ φτωχούλα ζητιάνα ποῦ ἀνταμώσαμε στὴν ἐξοχή. Εἶναι ντυμένη μὲ κουρέλια κι' ὅλη τὴ μέρα πεινᾷ, μὰ εἶναι ἐλεύθερη,

ἐλεύθερη νὰ τριγυρνᾷ μέσ' τὰ δάση καὶ τοὺς κάμπους κι' ὅταν ἔχει ὄρεξι νὰ κλάψῃ, κανέννας δὲν θὰ βρεθῇ ποὺ νὰ τὴν ἀναγκάσῃ νὰ γελᾷ...»

«Καὶ σὲ τί χρησιμεύει νᾶναι κανεὶς πλούσιος; Γιὰ νᾶχῃ ὑπηρέτες, τουαλέττες, ὤμορφο σπῖτι;... Τίποτα δὲν ἀξίζουν ὅλα αὐτά. Ναί, ἀγαπημένε μου, πίστεψέ με! Δὲν ἀισθάνθηκα σ' ὅλη τὴ ζωὴ μου μεγάλητερη χαρὰ, ἀπ' αὐτὴν ποὺ μοῦ προσένησαν ἡ στιγμὲς ποὺ περάσαμε μαζὺ μέσα στὸ μικρὸ δασάκι μας. Καὶ μὴν ξεχνᾷς πὼς ἐρχόμουν ἀπὸ μὴν ὁμόνοια, χωρὶς ἀμάξια, χωρὶς ὑπηρετές, ντυμένη μ' ἓνα λεπτὸ ἀπλὸ φόρεμα...».

«Εἶναι ὠμορφότερο νὰ φιλιόμαστε σκυμμένοι πάνω στὰ νερά τῆς στέρνας, γιὰτὶ ἔτσι τὸ φιλί μας, ἀντιφεγγίζοντας πάνω στὰ ἡσυχὰ νερά της, γίνεται διπλό...».

Καὶ τὸ βράδυ ποὺ γύρισε στὸ ξενοδοχεῖο ὕστερα ἀπ' τὴς πέντε μονομαχίες, τὸν δέχτηκε μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη καὶ μὲ τὰ μάτια ποὺ λάμπανε ἀπὸ χαρὰ:

— «Καλησπέρα σου!... Ἦταν τόσο εὐγενικὸ ἀπὸ μέρος σου νὰ μὴν μ' ἀφήσῃς νὰ φάω ἀπόψε μόνη μου!»

Τίποτε ἄλλο, τίποτε παραπάνω ἀπ' τὴς λέξεις αὐτές. Κι' ἐνῶ στὸ χεράκι της κρατοῦσε ἀκόμα σφιγκτὰ ἓνα μπουκαλάκι μὲ λάβδανο ἑτοιμὴ ἂν τυχὸν σκοτωνόντανε νά....

Τῆς σημερινῆς ζωῆς των:

«Ὅταν θὰ κερδίζῃς τριακόσια πενήντα φράγκα τὸν μῆνα, τότε θάμαστε ὁλότελα εὐτυχισμένοι...».

«Θὰ τὸ πίστευες ἂν σοῦλεγα πὼς τὸ κρέας ἀκρίβηνε ἀκόμα τρεῖς πεντάρεις τὸ φοῦντι»;

«Τὸ ἀπόγευμα εἶχα πάει ἐπίσκεψι στῆς Κας Ντουράν. Εἶναι μιὰ πολὺ καλὴ κυρία. Ἔχει ἓνα σωρὸ οἰκογενειακῆς τῆς ἱστορίας, πολὺ ἐνδιαφέρουσες».

«Τὸ συγύρισμα τοῦ σπιτιοῦ, τὰ μπαλώματα, νὰ καλημερίσω ἀπ' τὸ παράθυρο τοὺς γείτονες μας, ὅλα αὐτὰ δὲν μ' ἀφίνουν οὔτε τὸν παραμικρότερο καιρὸ γιὰ νὰ διαβάσω κανένα βιβλίο...».

Μὰ μ' ὅλα αὐτά, ἡ ψυχὴ της ἀπόμενε πάντα ἡ ἴδια. Ἡ ἴδια, πάντα ἡ ἴδια.

Τὸν παλὸ περασμένο καιρὸ, θάταν ἑτοιμὴ, ἂν σκοτώνονταν στὴ μονομαχία, νὰ πεθάνῃ πίνοντας λάβδανο... Σήμερα γιὰ νὰ τὸν σώσῃ θὰ μπορούσε νὰ πέσῃ νὰ πνιγῇ μέσα στὸν ποταμό. Ἦταν τόσο βέβαιος γι' αὐτὸ, τόσο βέβαιος...

Μὰ τότε τί σημασία θὰ μπορούσε νᾶχῃ ἡ ἐξωτερικὴ αὐτὴ μεταμόρφωσις τῆς καλῆς του; Τί θὰ πείραζε ἂν τὸ καινούριο τῆς φόρεμα θάταν ἀπὸ τοῖτι ἢ ἀπὸ μετάξι;

Τί θὰ πείραζε ἂν τὸ μπουκάλι θάταν ἀπὸ γυαλί ἢ ἀπὸ καθαρό

κρύσταλλο, ποὺ τὸ περιεχόμενό του θάταν πάντα πολὺτιμο καὶ καλὸ;

Μ' ἀλλοίμονο! Καὶ τὰ χέρια της διατηροῦσαν πάντα, κάτω ἀπ' τὴν ἡλιοκαμένη ἐπιδερμίδα κι' ἀνάμεσα ἀπ' τὸ σκληραμένο κρέας τους, τὸν λεπτὸ κοκκάλينو, διάφανο σὰν ἐλεφαντόδοντο, σκελετό τους, μὰ ἡ ὁμορφιά τους εἶχε χαθῇ...

Κι' ἡ σκέψεις του, ἔφερναν ἀσυναίσθητα στὸ κορμί του τὴν ἀνατριχίλα...

«Ἡ ἀγάπη μας, μᾶς ἔδωσε τὴ δύναμι νὰ ἐνωθοῦμε καταπατώντας κάθε πρόληψι καὶ σεμνοτυφία, κι' ἡ ἐνωσί μας γίνηκε ἀφορμὴ νὰ ξεσπάσῃ ἓνα σκάνδαλο σὲ μιὰ πόλι, καὶ ν' ἀνοιχτοῦν δυὸ μνήματα. Καὶ τὴν ἀγάπη μας αὐτὴ, τὴν ἀγάπη ποὺ ἐμοιαζε στὴν ἀρχὴ τῆς τοῦς ματωμένους γάμους τοῦ Ρωμαίου καὶ τῆς Ἰουλιέττας, θάπρεπε νὰ τὴν μεταβάλουμε σὲ μιὰ συνηθισμένη, κοινὴ, συζυγικὴ τρεφερότητα, κοινὴ καὶ τυπικὴ σὰν καὶ τὴ ζωὴ ποὺ περνᾶνε ὁ Κος καὶ ἡ Κα Ντενίς; Θάχαμε ἄραγε αὐτὸ τὸ δικαίωμα;

»Τὴν γυναῖκα αὐτὴ, τὴν γυναῖκα ποὺ ἔκλεψα καὶ ποὺ θὰ μπορούσε νὰ χρησιμεύσῃ ἡ ἡρώϊδα ἐνὸς ποιήματος, ἔχω ἄραγε τὸ δικαίωμα νὰ τὴν ἀναγκάσω νὰ γίνῃ μιὰ κοινὴ, συνηθισμένη νοικοκυρά; Ἔχω ἄραγε τὸ δικαίωμα νὰ ἀναγκάσω σ' αὐτὸ ἀκόμα καὶ τὸν ἑαυτὸ μου; Καὶ μεῖς οἱ δυὸ ποὺ ὅταν ἤμασταν ἀγκαλιασμένοι κοντὰ στὴν τούρκικη στέρνα, κι' ἔχοντας ἀντίκρου μας πέντε σπαθιά, ἑτοιμα νὰ μᾶς κτυπήσουν, προτεινάμε τὰ στήθη μας, μὲ μιὰν ὑπεράνθρωπη δύναμι, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ δικαιολογήσουμε τὴν ἐπανάστασί μας ἐναντὶα κάθε κοινωνικῆς πρόληψης καὶ ἠθικῆς, θάχοιμε ἄραγε σήμερα τὸ δικαίωμα νὰ καταντήσουμε ἓνα κοινὸ, ἀσήμαντο, συνηθισμένο ἀνδρόγυνο μικροαστῶν;

»... «Ὁχι! Ὁχι! Δὲν θάχαμε ποτὲ τὸ δικαίωμα αὐτὸ!... Ὁχι!...».

XXI

ΟΡΘΙΟΙ, Ο ΕΝΑΣ ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, συζητήσαν πολὺ. Ἡ σαπουνάδες ποδοῦσαν πάνω στὰ γκρίζα πλακάκια ἄρχισαν σιγά, σιγά νὰ στεγνώνουν, ἀφίνοντας στρογγυλὰ σημάδια, σὰν τοὺς λεκέδες τῶν μουχλιασμένων τοίχων.

Ἐκεῖνη διαμαρτυρήθηκε πρῶτα:

— Μὰ... ἀφοῦ εἴμαστε εὐτυχισμένοι:

Ὁ Πέτρος ἐπέμεινε:

— Προχωρήσαμε πάνω σὲ πτώματα καὶ καταπατήσαμε κάθε κοινωνικὸ θεσμὸ γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουμε τὴν εὐτυχία μας! Μὰ ἂν γίνηκαν ὅλα αὐτὰ μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουμε μιὰν εὐτυχία κοινὴ, μιὰν

εὐτυχία συμβατική, μέτρια, σάν κι' αὐτὴ ποὺ ὁ γάμος ἔδωκε στοὺς γείτονές μας, τοὺς Μαρτέν καὶ τοὺς Ντουράν, ἔ! μὰ τότε, θάπρεπε νάμαστε τέρατα, τέρατα ποὺ ὁ ἐγώισμός κι' ἡ ἀγριότητα τὰχε τυφλωμένα.

Κι' ὕστερα ἀπὸ λίγο πρόσθεσε :

— "Ὅταν κανένας θέλει νὰ ζήσει καταπατώντας τοὺς Νόμους, πρέπει νάναι πιὸ δυνατός, πιὸ ἀνώτερος ἀπ' αὐτοὺς. Γιὰ νὰ ζωγραφίσῃ τὸν Προμηθέα, ὁ Παράσιος ἐβασάνισεν ἕναν ἄνθρωπο. Μὰ μὲ τὴν θυσία αὐτὴ ὁ Προμηθεὺς γίνηκε ἕνα ἀριστούργημα, ἕνα τέτοιο ἀριστούργημα ποὺ ἡ ἀνθρωπότητα δὲν μπόρεσε νὰ βρῇ ἰὸ ἀνώτερό του. "Ἄν ὁ Πίνακας αὐτὸς τοῦ Παράσιου δὲν εἶχε τότε ἐνθουσίασῃ ὁλόκληρὴ τὴν Ἑλλάδα, ὁ καλλιτέχνης δὲν θάταν παρὰ ἕνας κοινὸς δολοφόνος.

Ἐκείνῃ τὸν ἄκουγε χωρὶς νὰ μιλᾷ, τὰ μάτια τῆς κυττοῦσαν τὸ πάτωμα.

— Βλέπεις, τῆς εἶπε τελειώνοντας, εἶχαμε τὸ δικαίωμα νὰ κάνουμε ὅ,τι ἐκάναμε, μὰ μὲ τὸν ὅρο νὰ κτίσουμε πάνω στὰ ἐρείπια τοῦ παρελθόντος μιὰν εὐτυχία μεγαλόπρεπη καὶ σπάνια, ποὺ νὰ λάμπῃ τόσο πολὺ ποὺ νὰ σκιάσῃ τὰ περασμένα, ποὺ νὰ μεταβάλλῃ τὰ ἐγκλήματα μας σὲ ἀρετές. Θάπρεπε νὰ μείνουμε πάντα, οἱ ἐξαιρετικοὶ ἄνθρωποι, οἱ διαλεγμένοι, οἱ ἥρωες. Καὶ νὰ ποὺ σιγὰ, σιγὰ ἡ ρουτίνα τῆς καθημερινῆς ζωῆς, μᾶς ἀναγκάζει νὰ πλησιάζουμε κάθε μέρα καὶ περισσότερο στὶς συνήθειες μιᾶς κεινῆς ζωῆς, στὸ ἐπίπεδο μιᾶς ζωῆς ἐξαρτημένης ἀπ' τοὺς νόμους τῆς ἀνθρωπότητας.

Σήκωσε τὰ μάτια τῆς καὶ τὸν κύτταξε ἐρευνητικά, προσπαθώντας νὰ μαντέψῃ τὴ σκέψι του.

— Καὶ λοιπόν, ποῦ θές νὰ καταλήξῃς ; τοῦπε.

— Λοιπόν, συνέχισε, ἐκεῖνος, ἐκεῖνο ποὺ βλέπω εἶναι πὼς δὲν ὑπάρχει καμμιὰ γιατριά. Σιγὰ σιγὰ καὶ χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνουμε, ἡ ζωὴ αὐτὴ ποὺ περνᾷμε θὰ μᾶς πνίξῃ. Οὔτε ἐγώ, οὔτε σὺ γεννηθήκαμε γιὰ νὰ μᾶς ἐπαρκῇ ἡ εὐτυχία τῆς ἀπόκτησης μόνο τοῦ καθημερινοῦ ψωμιοῦ μας. Φθάσαμε ἴσαμε τὸ ὄριο ἐκεῖνο ποὺ χωρίζει τὶς δυὸ ἀνθρώπινες τάξεις τῆς ἀνθρωπότητας : ἀπ' τὴ μιὰ μεριά τῆς κατώτερης τάξης ποὺ τὴν ἐνδιαφέρει μόνο τὸ βιωτικὸ πρόβλημα τῆς ζωῆς, ἀπ' τὴν ἄλλῃ, τῆς ἀνώτερης ποὺ τὴν ἐνδιαφέρουν ἡ λύσεις τῶν φιλοσοφικῶν προβλημάτων τῆς. Καὶ θάταν ἐγκληματικὸ γιὰ μᾶς ἂν θὰ ἐξακολουθήσουμε ὑποχωρόντας θεληματικὰ—ὅπως δυστυχῶς τὸ κάναμε ἴσαμε σήμερα—ἀπ' τὴν δεύτερη νὰ προσκολληθοῦμε στὴν πρώτη. Δὲν ὑπάρχει καμμιὰ πιά γιατριά. Πρέπει νὰ ξαναγυρίσουμε στὴν τάξι μας, ν' ἀλλάξουμε ζωὴ, νὰ ξαναβροῦμε τὶς παλῆς συνήθειές μας... Μὰ εἶναι τόσο ἀδύνατα πράγματα ὅλα αὐτά... Κι' ὅμως πρέπει νὰ ζήσουμε !

Ἐκείνη τὸν ἄκουγε χωρὶς νὰ μιλᾷ. Εἶχε σουφρώσῃ τὰ φρύδια τῆς καὶ τὸ μυαλὸ τῆς πάλευε μ' ἕνα σωρὸ σκέψεις.

« ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ »

— Κι' ὅμως πρέπει νὰ ζήσουμε... ἐπανελάβε κι' αὐτὴ μηχανικὰ καὶ ξανασώπασε, προσπαθώντας νὰ συγκεντρώσῃ τὶς ἀταξινόμητες σκέψεις τῆς καὶ τὸ θάρρος τῆς.

Ὁ Πέτρος κυττοῦσε τὰ πλακάκια τοῦ πατώματος ποὺ σιγὰ-σιγὰ στέγγωναν ἢ χυμένες σαπουνάδες,

— "Ἀκουσε... τοῦπε ἄξαφνα διακόφτοντας τὴν σιωπὴ τους.

Ἀρχισὲ νὰ τοῦ μιλᾷ μὲ σιγανὴ φωνὴ κι' ἀποφεύγοντας τὴν περιτολογία. Μὲ τὰ πρῶτα λόγια τῆς ὁ Πέτρος ἀνατρίχιασε κι' ἕνας τρόμος κυρίευσε τὴν ψυχὴ του. Μὰ μὲ μιὰ χαριτωμένη κίνησι δὲν τὸν ἄφηκε νὰ τὴν διακόψῃ. Κι' αὐτὸς ἀναγκάστηκε νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ τὴν ἀκούσῃ ἴσαμε τὸ τέλος χωρὶς νὰ ξαναθελήσῃ νὰ τῆς φέρῃ καμμιὰν ἀντίρρηση.

Καὶ μόνο ὅταν πιά ἐκείνη ἐλείωσε ὁλότελα, ὁ Πέτρος μουρμούρισε :

— Fiat voluntas tua !

Καὶ γονατίζοντας μπροστὰ τῆς, ἔσκυψε καὶ φίλησε τὴν ἄκρῃ τοῦ φουστανιοῦ τῆς.

XXII

Τὴν Ἀλλῇ μέρα ὁ Πέτρος Βιλλιέ δὲν πῆγε στὸ ἐργοστάσιο. Ἔστειλε μόνο ἕνα γράμμα στοὺς ἰδιοκτῆτες του, τοὺς κ. κ. Σαρουγιέ καὶ Σία, λέγοντάς τους πὼς δὲν θὰ ξαναπήγαινε.

Ἐπὶ τοῦ ἔφυγε γιὰ τὴν Λυών. Ἐπῆγε ἐκεῖ καὶ πούλησε στὸ Χρηματιστήριον ὅλες τὶς μετοχές ποὺ εἶχε καὶ ποὺ ἀποτελοῦσαν τὴ μοναδικὴ περιουσία του. Γύρισε πίσω τὸ βράδυ τῆς ἴδιας μέρας, φέρνοντας μαζί του τριάντα ὀκτὼ χιλιάρικα. Βρῆκε τὸ σπιτί του χωρὶς ἐπιπλα καὶ τὶς βελήτσες του ἑτοιμές. Κάτω στὴν ἐξώπορτα ὁ νοικοκύρης εἶχε κρεμάσει κι' ὅλας τὸ ἐνοικιαστήριο : « Ἐνοικιάζονται τέσσερα δωμάτια στὸ τέταρτο πάτωμα ».

Ἐνας χαμάλης πῆρε τὶς ἀποσκευές τους. Ὁ σταθμὸς δὲν ἦταν μακριά. Πῆγαν μὲ τὰ πόδια. Δὲν εἶχαν ἀποχαιρετήσῃ κανέναν. Τὴν ὥρα ποὺ θᾶστριβαν ἀπ' τὸ μικρὸ δρομάκι, ἡ γυναῖκα τοῦ Πέτρου, γύρισε γιὰ μιὰ στιγμὴ καὶ κύτταξε γιὰ τελευταία φορὰ τὰ δυὸ μικρὰ παραθυράκια τοῦ γκρίζου σπιτιοῦ τους. Δυὸ δάκρυα ἀνέβηκαν στὰ μάτια τῆς, μὰ συγκρατήθηκε. Δὲν ἔκλαψε...

Ὅταν ἔφτασαν στὸ σταθμὸ, ἀγόρασάν δυὸ εισιτήρια πρώτης θέσεως. Πῆραν τὸ ἐξπρές τῶν 9 καὶ 10 γιὰ τὸ Παρίσι.

XXIII

ΕΜΕΙΝΑΝ ΣΤΟ Παρίσι δεκαπέντε μέρες. Ὅλα τῆς τ' ἀπογεύματα τὰ πέρασε τρέχοντας ἀπ' τὴ μιὰ μοδίστρα στὴν ἄλλῃ, διαλέγοντας καὶ

προβέρνηνοντας τὰ ωραιότερα φορέματα. Ζοῦσαν ἀξένοιαστα σκορπίζοντας ἀσυλλόγιστα τὰ λεφτά τους.

Κάθε μέρα περνοῦσε ὥρες ὀλόκληρες μπροστά στὸν καθρέφτη, προσπαθώντας πὼς θὰ στολισθῇ καλλίτερα. Τὸ μασάζ κι' ἡ μυρουδιὲς ξανάδωσαν στὰ χέρια τῆς τὴν πρότερη λεπτότητά τους. Σὲ λίγο καιρὸ ξανάγιναν διάφανα κι' ἀλαβάστρινα.

Τὸ βράδυ τῆς δεκάτης πέμπτης ἡμέρας ξανάφυγαν. Μὰ τὴν φορὰ αὐτὴν πῆγαν στὸ σταθμὸ τῆς Ἀνατολῆς γιὰ νὰ ξαναπάρουν τὸ ἴδιο ἐκεῖνο τραῖνο ποὺ πρὶν δυὸ χρόνια τοὺς εἶχε φέρεי ἀπ' τὴν Κωνσταντινούπολι στὴν Γαλλία. Ἀπὸ τὸ ὄνειρο στὴν πραγματικότητα...

.....
Μὰ νὰ τώρα ποὺ ξαναγύριζαν πάλι στὸ ὄνειρό τους...

XXIV

ΕΦΤΑΞΑΝ ΕΝΑ ὑπέροχο Αὐγουστιάτικο πρωῒνό. Ὁ Βόσπορος ἦταν τυλιγμένος μέσα σ' ἓνα διάφανο πέπλο ὁμίχλης κι' ὁ ἥλιος ἔστελνε τὶς χρυσαμένες ἀκτῖνες του ν' ἀντιφεγγίζουν πάνω στὴν ἀνάλαφρα ρυτιδωμένη ἀπ' τὴν πρωῒνὴ αὔρα θάλασσά του.

Τὰ στρογγυλὰ τζαμιά, οἱ μιναρέδες ποῦ μοιαζαν σὰν δανδελωτὲς λαμπάδες καὶ τὰ μαρμάρινα παλάτια ποὺ ὑψώνουνταν ἀνάμεσα ἀπὸ φτωχικὲς καλύβες, τοὺς γνώρισαν καὶ τοὺς ἔστειλαν τοὺς χαιρετισμούς τους.

Καὶ ἡ παλιὰ τους ἀγάπη, ἀτόφια, ἀκέραια, παντοτεινὴ, τοὺς παράμνευε, θαρρεῖς, σὲ κάθε γύρισμα τοῦ δρόμου.

XXV

ΝΟΙΚΙΑΣΑΝ ΤΟ πιὸ πλούσιο διαμέρισμα τοῦ «Σόμμερ-Πάλας». Ξαναβρῆκαν τὶς παλιές τους συνήθειες : ἓνα ἀμάξι, μὲ τὰ πιὸ ὡμορφα ἄλογα ποὺ μπόρεσαν νὰ βροῦν, ἓνα καίκι μὲ ἔξη κωπηλάτες...

Ἦταν ἡ ὡμορφότερη ἐποχὴ τοῦ καλοκαιριοῦ. Τὰ βαποράκια ἔσκιζαν τὸ Βόσπορο καὶ τὰ καταστρώματά τους ἦσαν πλημμυρισμένα ἀπὸ λογιῶν, λογιῶν ἀνοιχτόχρωμες ὀμπρέλλες καὶ ψάθινα καπέλλα. Πάνω στὰ πλακόστρωτα τῶν παραλιακῶν δρόμων ἀντηχοῦσεν ἀκατάπαυστα ὁ κρότος τῶν καρουλιῶν τῶν πλούσιων ἀμαξιῶν κι' ὁ καλπασμὸς τῶν ἀμαζόνων. Στὴν πεδιάδα τοῦ Μπουγιούκ-Ντερέ οἱ παῖκτες τοῦ «πόλο» δὲν σταματοῦσαν οὔτε μιὰ στιγμὴ. Κι' οἱ δυὸ ἐρωτευμένοι ξαναβρῆκαν πάλι

τὴ θέσι τους, ἀνάμεσα στὸ πανδαιμόνιο ἐκεῖνο τῆς κοσμικῆς ζωῆς ὅλων αὐτῶν ποὺ τὸ ξαναγύρισμά τους, τοὺς εἶχε ἀναστατώσει.

Στὸ βιβλίον τοῦ ξενοδοχείου, ὑπέγραψαν κι' οἱ δυὸ στὴν ἴδια γραμμὴ, ὑπερήφανα τὰ ὀνόματά τους, τὰ δύο αὐτὰ ὀνόματα ποὺ θύμιζαν ἀκόμα τὸ παλὴ ὁ σκάνδαλο : «Πέτρος Βιλλιέ καὶ Καντέρομαν».

Καὶ τὸ ἴδιο ἐκεῖνο πρῶτο βράδυ, τοὺς εἶδαν στὴν μεγάλη ἄσπρη τραπεζαρία νὰ τρῶνε, στὸ ἴδιο ἀνθοστόλιστο τραπέζι, καθισμένους πλάϊ, πλάϊ, τόσο κοντὰ ποὺ οἱ ὦμοι τους ἄγγιζαν...

Τοὺς ξανάδαν τὴν ἄλλη μέρα, ὅλες τὶς ἄλλες μέρες, ὅλες τὶς ὥρες, στὸ φαῖ, στὸν περίπατο, μέσα στ' ἀμάξι, μέσα στὸ καίκι, πάντα μοναχοὺς, σχεδὸν ἀγκαλιασμένους, μὲ τὰ χέρια ἐνωμένα σκορπίζοντας γύρω τους, σ' ὅλη τὴ γῆ, στὸν οὐρανό, στὴ θάλασσα, τὴν ἀγάπη τους, τὴν ὑπεράνθρωπη καὶ γεμάτη αἴγλη καὶ θρίαμβο ἀγάπη τους.

— Ἡ εὐτυχία ποὺ φύτρωσε ἀνάμεσα ἀπ' τὸ κρῖμα ! μουρμούρισε στὴν ἀρχὴ κάποιος βλέποντάς τους.

Μὰ οἱ πιὸ εἰλικρινεῖς ἀπ' αὐτοὺς διαμαρτυρήθηκαν.

— Ψέμματα ! Ὅλοι μας, ἀν δὲν μᾶς ἔλειπε τὸ κουράγιο θὰ κάναμε ὅ,τι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἔκαναν. Κι' ἔπειτα κυττάζετε τους οὔτε τὸ παρὰ μικρότερο ἴχνος φροντίδας δὲν σκιάζει τὴν εὐτυχία τους.

XXVI

ΠΗΓΑΝΕ ΔΥΟ φορές καὶ προσευχήθηκαν στὴν ἐκκλησιὰ τοῦ νεκροταφείου τοῦ Φερὲ-Κιοῖ καὶ σκόρπισαν πάνω στὰ δύο μνήματα τοῦ κ. Ντ' Ἐπερνόν καὶ τοῦ πρίγκηπα Τσέρνοβιτς, τόσες βιολέττες ποὺ σκεπάστηκε ὁλότελ' τὸ χῶμα τους. Κι' ὅλοι ὅσοι τοὺς εἶδαν, σκέφτηκαν πὼς οἱ δυὸ ἐρωτευμένοι εὐχαριστοῦσαν ἔτσι τὶς ψυχὲς αὐτῶν ποὺ εἶχαν θυσιάσει τὴ ζωὴ τους γιὰ νὰ τοὺς ἐνώσουν...

XXVII

ΜΑ ΠΗΓΑΝΕ κι' ἄλλοι καὶ προσευχήθηκαν. Ξαναγύρισαν στὸ Πάρκο τῆς Ἀγγλικῆς Πρεσβείας καὶ κάθησαν στὴν ἀπόκρημνη ἀκτὴ ποὺ τὴν σκίαζαν τὰ μεγάλα κυπαρίσσια καὶ τὰ πεῦκα. Ἦταν βράδυ. Τὸ σὺθαμπο ἄρχισε νὰ κρύβῃ τοὺς ἀσιατικούς λόφους καὶ τρία ἀστέρια λαμπιρίζανε πάνω ἀπ' τὸ Βόσπορο. Ἀγκαλιασμένοι προχώρησαν ἀνάμεσα ἀπ' τὶς σκοτεινὲς ἀλλέες τοῦ πάρκου καὶ ἀνέβηκαν στὸν ψηλότερο ἑξώστη του. Στάθηκαν ἐκεῖ γιὰ νὰ θαυμάσουν τὰ ἡσυχὰ νερά τοῦ Βο-

σπόρου, πού λάμποντας ανάλαφρα έμοιαζαν σάν ένας πελώριος άση-
μένιος κοιμισμένος ποταμός. Ήταν εκεί, στην ίδια αυτή θέση, πού ή
αγάπη τους είχε γεννηθεί...

Πήγανε ακόμα καί στο δάσος τοῦ Μεγάλου Βεζύρη, κι' έμειναν
ώρες ολόκληρες καθισμένοι στο μικρό νησάκι πού βρίσκουνταν καταμε-
σής τής στέρνας. Καί σάν τόν περασμένο καιρό, κάθισαν πάνω στο γρα-
σίδι. Ὁ Πέτρος κράτησε μέσ' στην άγκαλιά του τήν αγαπημένη του,
καί εκείνη έλυσε τά ολόχρυσά μαλλιά της καί τάφησε γλυστρώντας
κυματιστά πάνω άπ' τούς ώμους της ν' άγγίσουν τό γρασίδι τής γής...

Ίσως νά βρέθηκαν καί πάλι μερικοί αδιάκριτοι πού νά τούς είδαν
σ' αυτή τή στάσι. Μά τή φορά αυτή, κανένας δέν τόλμησε νά διατα-
ράξη τήν ευτυχία τους.

XXVIII

Ο ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ κυλούσε ήσυχά καί γλυκά. Μά σέ λίγο άρχισαν
ή νύκτες, ή γεμάτες δροσιά, τό προμάντεμα τοῦ γρήγορου έρχομοῦ τοῦ
φθινόπωρου. Ὁλος ὁ κόσμος βιάζονταν γιά ν' άπολαύση τίς τελευ-
ταίες ζεστές καλοκαιριάτικες μέρες. Ήταν ή έποχή πού παντοῦ γίνον-
ταν θαλασσινές έκδρομές, κυνήγια άγροτικές γιορτές, χοροί, καί γλέν-
τια στο ύπαιθρο.

Κι' όπως ὅλος ὁ κόσμος, γιόρταζαν κι' αὐτοί. Πάντα μονάχοι τους,
περιφρονώντας καί άδιαφορώντας γιά ὅλους τούς άλλους ανθρώπους,
άφηκαν τούς έαυτούς των νά μεθύσουν μέσα στην αγάπη τους. Ὅταν
τρώγανε, μόνοι τους στο μικρό άνθοστολισμένο τραπέζάκι τους, εκείνη
ντυνότανε μέ τά ωραιότερά της φορέματα. Στους θαλασσινοῦς περιπά-
τους τους, συνόδευε πάντα τό καίκι τους μιά βάρκα γεμάτη μέ βιολι-
τζήδες πού τούς έπαιζαν τίς πιό παθητικές μελωδίες, καί τήν νύκτα άνα-
βαν λαμπάδες καί βεγγαλικά γύρω άπό τό μικρούλικο καίκι τής αγά-
πης τους. Καί κάθε βράδυ, μπρός στην πόρτα τής κρεββατοκάμαράς
των, σκόρπιζαν τά πιό ὡμορφα καί μυρωμένα τριαντάφυλλα.

XXIX

ΚΙ' Ο ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ έφθασε. Στην πόλι γιόρταζαν τά γενέθλια
τοῦ Σουλτάνου. Ὁ Βόσπορος, ή Σταμπούλ, τό Πέρα, ή Εύρωπαϊκή κι' ή
Άσιατική Τουρκία έφεγγοβόλησαν άπό χιλιάδες ποικιλόχρωμα βεγγαλικά.
Ίσαμε τίς ἔξη — σύμφωνα μέ τήν τούρκικη ὥρα — ὁ οὐρανός έλαμπε
άπ' τά πυροτεχνήματα. Μέ τό σβύσιμο τοῦ τελευταίου βεγγαλικοῦ, φά-

νηκε πάνω στον οὐρανό τό φεγγάρι, πού τό κόκκινο σάν αίμα χρώμα
του έρχότανε νά προαναγγείλῃ τόν χειμῶνα πού πλησίαζε.

Τήν άλλη μέρα τό πρωί ή Κα Ντέ Ρομάν, άκουμπισμένη στο παρά-
θυρό της αίσθάνθηκε νά διαπερνά τό κορμί της, ή ανατριχίλα κάποιου
άόριστου φόβου. Ένας παγωμένος άγέρας φυσούσε άπ' τήν Μαύρη Θά-
λασσα.

Έστρεψε καί βγήκε έξω άπ' τό δωμάτιό της. Στο μικρό σαλονάκι
τους τήν περίμενε ὀρθιος καί άκίνητος ὁ Πέτρος Βιλλιέ. Τήν φώναξε μέ
τρυφερότητα κοντά του, κι' άφοῦ τήν άγκάλιασε σφιγκτά, άνοιξε μπρο-
στά της τό πορτοφόλι πού είχαν μέσα τά χρήματά τους...

Τό πορτοφόλι ήταν ολότελα άδειο...

Τά τριανταοκτώ χιλιάρικά, τό ένα ὕστερα άπ' τό άλλο, είχαν ξοδευ-
θεῖ ὅλα... Ὁ Πέτρος κι' ή αγαπημένη του κυττάχτηκαν, κρατώντας
πάντα τά χεῖλή τους ένωμένα. Έκεῖνος σιωποῦσε. Έκείνη κατάρθωσε
νά χαμογελάσῃ...

XXX

ΤΟ ΒΡΑΔΥ ΟΠΩΣ κάθε βράδυ, τό καίκι τούς περίμενε γιά τόν πε-
ρίπατό τους. Ὁ άέρας είχε πέσει κι' ή νύχτα ήταν χλιαρή.

Άπό μιά ξαφνική ιδιοτροπία, ὁ Πέτρος Βιλλιέ, διέταξε τούς καί-
τζήδες νά βγοῦν έξω κι' έπιασε ὁ ίδιος τά κουπιά. Ἡ αγαπημένη του
προχώρησε καί ξάπλωσε μόνη της στην πρύμνη τοῦ καϊκιού, πάνω στά
στρωμένα χαλιά καί τά μαξιλάρια.

Δυό ὑπηρέτες στην προκυμαία τούς φώτιζαν μέ λαμπάδες. Οἱ βι-
ολιτζήδες ήταν εκεί περιμένοντας νά τούς συνοδέψουν. Μά ή Κα Ντέ Ρο-
μάν τούς εῖπε νά φύγουν.

— Άπόψε δέν θέλω μουσική, μουρμούρισε.

Ὁ Πέτρος Βιλλιέ τράβηξε μέ δύναμι τά κουπιά καί τό καίκι γλυ-
στρώντας ήρεμα πάνω στά ήσυχά νερά, χάθηκε μεσ' στο σκοτάδι τής
νύκτας. Δέν μίλησαν, δέν εῖπαν οὔτε μιά λέξι, όπως δέν μίλησαν, έδῶ
καί έφτακόσιες νύκτες, τό βράδυ εκείνο πού γιά πρώτη φορά, σ' ένα
παρόμοιο καίκι, είχαν ένωθεῖ γιά πρώτη φορά τά χεῖλή τους.

Γύρω τους άπλώνονταν τό βαθύ σκοτάδι τής νύκτας.

Τό χλωμό φῶς ἄστεριῶν αντιφέγγιζε πάνω στά σκοτεινά νερά
τοῦ Βοσπόρου, ποῦμοιαζαν σάν ένα κατάμαυρο πέπλο κεντημένο μ'ά-
πειρες χρυσές κουκίδες.

Ὅταν έφτασαν στη μέση τής στενῆς θάλασσας τοῦ Βοσπόρου, ὁ
Πέτρος Βιλλιέ άφηκε άπ' τά χέρια του τά κουπιά. Τό καίκι κυλούσε
άκυβέρνητο, καί τό ρεύμα τῶσπρωχνε σιγά, σιγά ανάμεσα στίς μακρυ-

νές ὄχθες. Τὰ χωριά τῆς Εὐρωπαϊκῆς καὶ τῆς Ἀσιατικῆς ἀκτῆς, τὸ Μπουγιούκ—Ντερέ, τὰ Θεραπειά, τὸ Γενῆ—Κιοῖ, ἡ Κάνλιτζα, τὸ Μπεύκός, μόλις διακρίνονταν ἀμυδρά πέρα στὸ βάθος τοῦ ὁρίζοντος. Καὶ πάνω στὴν ἔρημην ἐκείνην ὑδάτινην ἐπιφάνεια, ἔμοιαζαν σὰν νὰ ζοῦσαν σ' ἕναν ἄλλο κόσμον, ἕνα κόσμον χωρισμένο ἀπ' αὐτοὺς μὲ δυσκολοδιάβατα ἐμπόδια, τὸν κόσμον τῆς πραγματικῆς ζωῆς καὶ τῶν κοινῶν ἀνθρώπων. Σηκώθηκε τότε ὁ Πέτρος καὶ γλυστρώνοντας σιγὰ-σιγὰ, προχώρησε στὴν πρύμνη τοῦ καϊκιοῦ προσέχοντας, ἔφτασε στὴ θέσι ποὺ βρίσκονταν ξαπλωμένη ἡ ἀγαπημένη του κι' ἄφησε τὸ κορμί του νὰ ξαπλώσῃ ἀνάλαφρα πλάϊ της.

Ἀγκαλιάστηκαν, καὶ τὰ χεῖλη του ζήτησαν μέσ' τὸ σκοτάδι τὰ χεῖλη τῆς ἀγαπημένης του...

Τὸ καϊκι ταλαντεύθηκε κι' ἄρχισε νὰ γέρνη...

XXXI

Τ' ΑΓΚΑΛΙΑΣΜΑ δυὸ ἐρωτευμένων δὲν βαστᾷ πολὺ.

Μιά ἀσθενικὴ φωνὴ ἀντήχησε πάνω στὰ ἤσυχά νερά τοῦ Βοσπόρου, μιὰ χαρούμενη φωνή, ἡ τελευταία χαρούμενη φωνὴ μιᾶς γυναίκας...

Κι' ὕστερα τίποτε ἄλλο...

Τὰ χέρια τῆς ἄξαφνα γυρεύοντας κάποιο στήριγμα, ἔπιασαν τὴν κουπαστὴ τοῦ καϊκιοῦ, καὶ τὸ καϊκι ἔγειρε πῶς πολὺ, ἀναποδογύρισε, βούλιαξε...

Κι' ἡ ἱστορία τελείωσε...

ΚΛΩΝΤ ΦΑΡΡΕΡ

Φιλολογικὴ ἀπόδοσις:

ΝΤΟΛΗ ΝΙΚΒΑ

ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΟ

Στροφὴ παμπάλαια μοῦ ἔρχεται χωρὶς νὰ τὴ γυρεύω,
Θαμμένη, μέσ' ἀπ' τὴν καρδιά στὰ χεῖλη: «Σὲ λατρεύω!
Σὰν ἔρθουν τὰ μεσάνυχτα, μὴν τὸ κοιτᾷς τ' ἀστέρι,
τὸ χέρι μου εἶν' ἀνήμπορο νὰ πάῃ νὰ σοῦ τὸ φέρῃ.»

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΤΖΟΓΙΑΣ

ΙΑΤΡΟΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ

ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΤΟΥ ΕΝ ΛΥΩΝΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΜΙΚΡΑ

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΑ

ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Κάτω ἀπὸ τὴν ἐπικεφαλίδα αὐτὴ συγκεντρώνουμε μερικὲς πληροφορίες γιὰ διάφορα ζητήματα ἐνδιαφέροντα, ποὺ ὅμως συνήθως παραμένουν ἀγνωστά, γιατί ἀκριβῶς φαίνονται ἀπλούστατα. Κι' ὅμως πόσα καὶ πόσα εἶναι τὰ μικρὰ αὐτὰ ἐγκυκλοπαιδικὰ περιέργια ποὺ κρύβουν τόσην ὀλήθεια ὅση καὶ παραξενιά!

Ποιά εἶναι ἡ καταγωγὴ τῶν κατοικιδίων ζώων;

Ὁ σκύλος ἔχει πολλὰς καταγωγὰς. Μερικοὶ προέρχονται ἀπὸ ἕνα ἐκλεκτὸν εἶδος τοῦ τεταρτογενοῦς ἄλλοι πάλι ἔχουν ὡς πρόγονό τους τοὺς λύκους ἢ τὰ τσακάλια.

Ἡ γάτα εἶναι αἰγυπτιακῆς καταγωγῆς· ὁ πρόγονός της εἶναι ὁ Γαντωμένος Γάτος τῆς Νουβίας.

Τὸ ἄλογο προέρχεται ἀπὸ ἕνα ἄγριο εἶδος ποὺ ἦταν ἀφθονώτατον κατὰ τὴν προϊστορικὴν ἐποχὴν καὶ ποὺ συναντᾶται καὶ σήμερον εἰς τὴν ἔρημον τῆς Ντζουγγαρίας (Ἀσία).

Ὁ γαῖδαρος προέρχεται ἀπὸ τὸν ἀγριογάιδαρο τῆς Σομαλίας, καὶ ἀπὸ τοὺς ὀνάγρους ποὺ ζοῦν κατ' ἀγέλας στὰς ἐρήμους τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας.

Τὸ βῶδι κατάγεται ἀπὸ τὸν ἄγριο τύπο ποὺ ζοῦσε τὴν τεταρτογενῆ ἐποχὴ.

Τὸ γουροῦνι προέρχεται ἀπὸ τὸ ἀγριογούρουνο ἢ κάπρο, μὲ τὸ ὁποῖο μοιάζει καταπληκτικὰ.

Ἡ κατοῖκα εἶναι ἀπόγονος τοῦ αἰγάγου.

Τὸ ἀρνὶ κατάγεται ἀπὸ τὸν Ἀρμενικὸν Μουφλῶνα.

Τὸ κουνέλι προέρχεται ἀπὸ τὸν λαγὸ, καταγόμενον ἀπὸ τὴν Βόρειο Ἀφρικὴ.

Ὁ πετεινὸς καὶ ἡ κόττις κατάγονται ἀπὸ τὸν ἀγριοκόκκορα ποῦ ζεῖ στὰ δάση τῆς Ἰάβας καὶ τῶν Ἰνδιῶν.

Ἡ πάπια δὲν εἶναι παρὰ μιά ἀγριόπαπια ποῦ ἐγκατέλειψε τὴν ἐλεύθερη ζωὴ.

Τι μπορεῖ νὰ φτιάξῃ κανεὶς μὲ τὸ ξύλο ;

Οἱ μεγάλοι κορμοὶ χρησιμεύουν γιὰ τὴν κατασκευὴ σανιδιῶν, τὰ ὁποῖα κατεργαζόμενα ἀπὸ τοὺς μαραγκοὺς, τοὺς τορναδόρους καὶ τοὺς διαφόρους τεχνήτες, μετατρέπονται σὲ ἐπιπλα. Ὁ φλοιὸς πάλι, κονιοποιημένος χρησιμεύει εἰς τὴν βυρσοδεψίαν. Διὰ διαλύσεως τοῦ φλοιοῦ μέσα σὲ αἰθέρα παράγεται ταννίνη, γνωστὸ φάρμακο. Κομμένα σὲ ψιλὰ ροκανίδια, τὸ ξύλο χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν κατασκευὴν μαξιλαριῶν καὶ στρωμάτων, ἢ γιὰ τὸ περιτύλιγμα εὐθραύστων ἀντικειμένων. Ἡ σκόνη ποῦ προέρχεται ἀπὸ τὸ πριόνισμα, ἂν ἀνακατωθῇ μὲ φρέσκο αἷμα, καὶ ὑποστῇ μεγάλῃ πίεσιν μετατρέπεται σὲ μιά σκληρὴ οὐσία, ποῦ μοιάζει σὺν ἐλεφαντοστοῦν, καὶ μὲ τὴν ὁποία φτιάχνουν διάφορα χρήσιμα μικροπράγματα : λαβὲς μαχαριῶν, παιχνίδια, μπιμπλῶ.

Τὸ ξύλο πάλι ἂν λυώσῃ σύμφωνα μὲ μιά χημικὴ μέθοδο, μετατρέπεται σὲ μιά ἄσπρη πάστα ποῦ καθαρίζεται, σιδερώνεται περνώντας μέσα σὲ κυλίνδρους καὶ ξηρανομένη παράγει χαρτί.

Καίοντας τὰ ξύλα σκεπασμένα μὲ χῶμα ἢ λάσπη, φτιάχνονται τὰ ξυλοκάρβουνα, ποῦ εἶναι τόσο χρήσιμα γιὰ τὴν νοικοκυριὰ. Ἀκόμα ἂν καοῦν ξύλα μέσα σ' ἓνα κλειστὸ καζάνι, παράγεται τὸ κάρβουνο ποῦ χρειάζεται γιὰ τὴν κατασκευὴ τῆς πυρίτιδος. Παίρνει κανεὶς τὸ κάρβουνο καὶ ἐνώνοντάς το μὲ νιτρικὸν ὀξύ, σχηματίζει πυροξέλιον ἢ κοινὴν πυρίτιδα. Ἄν ἀποσταξοῦμε τὸ ξύλο ἐν ξηρῷ, παράγεται ἓνα ὑγρὸ τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὸ μεθυλικὸν οἰνόπνευμα. Τὸ μεθυλικὸν οἰνόπνευμα χρησιμεύει ὡς καυστικὴ ὕλη, καὶ ὡς διαλυτικὸν ὑγρὸν γιὰ τὰ βερνίκια ὀξυδώνοντάς το παράγομεν τὸ γνωστὸν ἀπολυμαντικὸν φορμόλη.

Τὸ προῖον τῆς ἀποστάξεως τοῦ ξύλου, ὅταν ἀφαιρεθῇ τὸ μεθυλικὸν οἰνόπνευμα, εἶναι ἓνα ὑγρὸ πυκτὸ καὶ σκοῦρο, ἢ πίσσα. Ἡ πίσσα ποῦ παράγεται ἀπὸ τὸ ξύλο χρησιμεύει γιὰ τὴν κατασκευὴ ὅλων τῶν ἐντομοκτόνων, καθὼς καὶ τοῦ κρεοζότου, ποῦ εἶναι τὸ μοναδικὸ φάρμακο γιὰ τὸν πονόδοντο. Ἐπίσης ἡ πίσσα περιέχει παραφφίνη.

Ἀκόμα καὶ ἡ στάχτης ἀπὸ καμμένα ξύλα εἶναι χρήσιμες. Πλένοντας τις μὲ νερό, ἀποκτᾷ κανεὶς ἄλλα ποτάσας καὶ σόδας ποῦ χρησιμεύουν γιὰ τὴν βιομηχανία τῶν ὑαλικῶν καὶ τὴν βυρσοδεψία. Ἄς ἀφήσουμε πιά τὴν χρησιμότητά τους γιὰ τὴ μπουγάδα, ποῦ καμμιά νοικοκυρὰ δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἀγνοῇ !

Ποιὸς εἶναι ὁ πραγματικὸς θρύλος γιὰ τὴν ὑπαρξὶ τῆς Ἀτλαντίδος ;

Τὸ θρύλο τῆς Ἀτλαντίδος μᾶς τὸν μετεβίβασε ὁ Πλάτων στοὺς διαλόγους τοῦ «Τίμαιος» καὶ «Κριτίας». Ὁ Κριτίας διηγεῖται τὸν μῦθο τῆς Ἀτλαντίδος ὅπως τὸν ἀκούσε ἀπὸ τὸν Σόλωνα, ποῦ κι' αὐτὸς πάλι τὸν ἔμαθε στὴν Αἴγυπτο ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς τῆς Σαΐδος. Σύμφωνα μὲ τὴν διήγησιν αὐτῇ, ἡ Ἀτλαντὶς ἦταν μιά νῆσος «μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Ἀσία καὶ τὴν Ἀφρική», ποῦ ἐκτείνονταν πέρα ἀπὸ τὴν στήλην τοῦ Ἡρακλέους (τὸ σημερινὸ Γιβραλτάρ) καὶ ποῦ σὲ ἀπροσδιόριστους καιροὺς καταποντίσθηκε σὲ διάστημα 24 ὥρων. Καὶ περιγράφει ὁ Πλάτων πῶς ὅταν οἱ θεοὶ ἐμοίρασαν τὴ γῆ μεταξὺ τους, στὸν Ποσειδῶνα ἔλαχεν ἡ Ὠκεανία ἡπειρος, ὅπου ὁ θεὸς ἐγκατέστησε τὴν θνητὴ του σύζυγο Κλειτῶ καὶ διήρесе τὴ νῆσο σὲ 10 διαμερίσματα, σὲ καθένα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὥρισε βασιλεῖδες τοὺς 10 γιουὺς ποῦ ἀπέκτησε ἀπὸ τὴν Κλειτῶ. Ὁ Πλάτων περιγράφει ἔπειτα τὸν πλοῦτο τοῦ τόπου, τὴν μεγαλοπρέπεια τῆς πρωτεύουσας τῶν «Ἀτλάντων», τοὺς ναοὺς καὶ τὰ ἀνάκτορα, τὰ λιμενικὰ καὶ στρατιωτικὰ ἔργα. Κατόπιν περιγράφεται στὸν «Κριτία» τὸ σύστημα τῆς διακυβερνήσεως τῆς Ἀτλαντίδος καὶ ἡ νομοθεσία τοῦ ἀπεράντου ἐκείνου κράτους, ποῦ ἐκτείνονταν ἀπὸ τὴν ἀκτὴν τῆς Βραζιλίας καὶ Περούβιας ἕως τὸ Μαρόκο καὶ τὴν Ἰβηρικὴ χερσόνησο. Οἱ Ἀτλαντεῖς κατὰ τὴν πλατωνικὴν πάντα διήγησιν, ἐπεξέτειναν τὴν κυριαρχία τους στὴς γειτονικὰς τοὺς χώρες. Καὶ γιὰ μὲν τὴν πρὸς δυσμὰς ἐπέκτασιν τοὺς δὲν ἀναφέρει φυσικὰ τίποτε ἀφοῦ ὁ ἀρχαῖος κόσμος δὲν ὑποπτευόταν καὶ τὴν ὑπαρξὶ τῆς Ἀμερικῆς. Πρὸς ἀνατολὰς ὅμως ἀναφέρει ὁ Πλάτων πῶς ἡ κυριαρχία τους ἐπεξετάθη στὴν Ἀφρική, στὴν Αἴγυπτο καὶ στὴν Εὐρώπην ἕως τὴν Ἑλλάδα τῆς μυθικῆς φυσικῆς ἐποχῆς. Ἐπειτα ἦρθε ὁ καταποντισμὸς τῆς Ἀτλαντίδος. Αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη καὶ μόνη γραπτὴ πληροφορία γιὰ τὴν Ἀτλαντίδα, ἡμιτελής ὅμως κι' αὐτὴ, γιατί δὲν σώζονται δυστυχῶς ὁλόκληρα τὰ κείμενα τῶν δύο προαναφερθέντων διαλόγων τοῦ Πλάτωνος.

Γιατί πρέπει νὰ τρῶμε τὰ αὐγὰ φρέσκα, καὶ πότε ἓνα αὐγὸ εἶναι φρέσκο ;

Ὁ κυριώτερος λόγος ποῦ πρέπει νὰ προτιμοῦμε τὰ φρέσκα αὐγὰ δὲν εἶναι ὅτι τὰ παλὰ αὐγὰ βρωμοῦν ἀναλόγως τῆς πολυκαιρίας των, μά γιατί ὅσο πιὸ μπαγιάτικο εἶναι τὸ αὐγὸ τόσο αὐξάνονται τὰ μικρὸ βίβα ποῦ μπαίνουν μέσα στὰ αὐγὰ ἀπὸ τοὺς πόρους ποῦ ἔχει τὸ τσῶφλι. Στρεπτόκοκκοι, σταφυλῶκοκκοι, βάκκιλοι τοῦ τύφου καὶ τοῦ παρὰτύφου, καὶ πλῆθος ἄλλων μικροβίων βρίσκουν καιρὸ νὰ ἀναπτυχθοῦν καὶ νὰ πολλαπλασιασθοῦν στὰ μπαγιάτικα αὐγὰ, ἐκτὸς ἂν αὐτὰ ἔχουν διατη-

ρηθῇ κατὰ τοὺς ἐπιστημονικοὺς κανόνες. Ὅπως δὴ ποτε τὰ παλῆα αὐγά εἶναι πάντα ἐπικίνδυνα καὶ ἱκανὰ νὰ προκαλέσουν δηλητηρίαση. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἀποφεύγουμε τὰ αὐγά πού εἰσάγονται ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν. Πολλοὶ παραδέχονται πὼς ἓνα αὐγὸ εἶναι φρέσκο, τὸ μὲν καλοκαίρι ἂν δὲν εἶναι παλαιότερο τῶν δύο ἡμερῶν, καὶ τὸν χειμῶνα τῶν 6 ἡμερῶν. Οἱ Ῥωμαῖοι διάσημοι καλοφαγάδες, ὠνόμαζαν τὸ αὐγὸ τῆς ἡμέρας «χρυσό» καὶ τὸ αὐγὸ τῆς προηγουμένης «ἀσημένιο». Στὴν Ἀγγλίαν τὰ αὐγά διακρίνονται σὲ αὐγά τῆς ἡμέρας (πρώτης ποιότητος), σὲ «νεογέννητα» (5-8 ἡμερῶν) «φαγώσιμα» ἢ τρίτης κατηγορίας (ἀπὸ 8 ἕως 15 ἡμερῶν). Τὸ αὐγόν, ὅσο παλῶνει, χάνει ἀπὸ τὸ βάρος του, ἐπειδὴ ἐξατμίζεται τὸ νερὸ πού περιέχει, τὸ ἀσπράδι γίνεται λεπτόρρευστο καὶ ὁ κρόκος του σκορπᾷ ἅμα σπᾶσουμε τὸ τσῶφλι.

Σῶζεται κανένα ἀπὸ τὰ ἑπτὰ θαύματα τῆς ἀρχαιότητος ;

Ἀπὸ τὰ ἑπτὰ θαύματα τοῦ ἀρχαίου κόσμου σήμερα δὲν σῶζεται παρὰ μόνο ἡ πυραμὶς τοῦ Χέοπος, ἡ ὁποία ἀριθμεῖ ἐξήντα αἰῶνων ζωὴ καὶ ἀποτελεῖ τὸ ἀρχαιότερο κτιστὸ μνημεῖο πού ὑπάρχει. Ἡ πυραμὶς τοῦ Χέοπος εἶναι ἡ πρώτη κατὰ σειρὰν καὶ μεγαλύτερη μεταξὺ ἑκατὸ περίπου πυραμίδων πού εἶχαν κτισθῇ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη στὴν Αἴγυπτον. Κοντὰ στῆς πυραμίδες αὐτές, τίς «μεγάλες» ὑπῆρχαν καὶ ἄλλες μικρότερες ὕψους ἀπὸ 15 ἕως 20 μέτρων. Ἡ πυραμὶς τοῦ Χέοπος—ἡ μεγαλύτερη ἀπ' ὅλες, εἶχε στὰ 1799, ὕψος 144.60 μ. Μετὰ ἓνα αἶώνα ἔχασεν 7 μ. ἀπὸ τὸ ὕψος της. Ἡ βάσις της εἶναι τετραγωνικὴ, κι' ἡ κάθε πλευρὰ της ἔχει μῆκος 233.75 μ. Ὁ ὄγκος της φθάνει τὰ 2.350.000 κυβικὰ μέτρα. Στὸ ἐσωτερικόν τοῦ μνημείου τὸ πιὸ ἀξιοθαύμαστο μῆμα εἶναι ἡ μεγάλῃ στοὰ ὕψους 8 μ. καὶ πλάτους 2 μ. Ἡ στοὰ αὕτη εἶναι χτισμένη ἀπὸ ἀσβεστολίθους ἐφηρμοσμένους χωρὶς κανένα συνδετικὸ ὕλικόν μετ' ὅσον ἀκρίβεια καὶ τελειότητα, ὥστε οὔτε τρίχα δὲν μπορεῖ νὰ χωρέσῃ στὸ διάκενον πού σχηματίζουν ἀνάμεσά τους οἱ ὀγκόλιθοι. Οἱ τοῖχοι τοῦ θαλάμου τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλίσσης εἶναι κατασκευασμένοι ἀπὸ γρανίτη. Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει πὼς τὰ ὕλικά πού χρησιμοποιήθηκαν γιὰ τὴν κατασκευὴ τῆς πυραμίδος, μεταφέρθηκαν ἀπὸ τὰ ὄρη τῆς Λιβύης, χρειάσθηκε δὲ νὰ κατασκευασθῇ εἰδικὸς δρόμος γιὰ τὴν μεταφορὰ τους. Ἡ κατασκευὴ τοῦ δρόμου ἀπῆλθε δέκα χρόνια καὶ τὸ κτίσιμον τῆς πυραμίδος τριάντα.

Ποῖα εἶναι ἡ σωστὴ προφορὰ τῆς λέξεως «yacht» ;

Ἡ λέξις «yacht» εἶναι ὀλλανδικῆς προελεύσεως καὶ γι' αὐτὸ εἶναι σφαλερὴ ἢ ἀντίληψις πού ἐπικρατεῖ πὼς πρέπει νὰ τῆς δίνεται ἡ ἀγγλικὴ προφορὰ «γιώτ».

Συγκεκριμένως παράγεται ἀπὸ τὸ ὀλλανδικὸν ῥῆμα «γιαχτεν» πού σημαίνει «ἐπείγομαι-σπεύδω» καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ οὐσιαστικόν «yacht» (σπουδῇ-γρηγοράδα) πρέπει νὰ προφέρεται «γιαχτ». Ἔτσι τὸ προφέρουν ὅσοι ξέρουν τὴν ὀλλανδικὴν προέλευσιν τῆς λέξεως. Δυστυχῶς ὅμως εἶναι τόσοι λίγοι αὐτοὶ πού ξέρουν τὴν οὐσιώδη αὕτη λεπτομέρεια, ὥστε ἔχει ἐπικρατήσῃ ἡ ἀποψις τῶν πολλῶν πού τὴν ἀγνοοῦν καὶ «ἐλαφρᾷ τῇ καρδίᾳ» ἐπιμένουν νὰ θεωροῦν ἀγγλικὴ τὴν λέξιν.

Ποῖο ξύλον εἶναι καταλληλότερον γιὰ τὴν κατασκευὴ τῶν μολυβίων ;

Τὸ καλλίτερον ξύλον γιὰ τὴν κατασκευὴ μολυβίων εἶναι τοῦ «κόκκινου κέδρου» ἢ καὶ «ἀρκεύθου τῆς Βιργινίας» λεγομένου, πού ἀφθονεῖ στὴν Βόρειον Ἀμερικὴν. Μερικὰ ἐργοστάσια χρησιμοποιοῦν καὶ «παλίσανδρον» πού ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ εἶναι μὲν εὐθραυστος ἀλλὰ νὰ ξύνεται δύσκολα μετὰ τὴν λεπίδα τοῦ σουγιά. Ἀλλὰ τόσο ἀπὸ τὸ παλίσανδρον ὅσο κι' ἀπὸ τὸ ξύλον τῆς λεύκας, πού ἔχουν περίπου τίς ἴδιες ιδιότητες προτιμᾶται τὸ κόκκινον κέδρον πού ἔχει διπλὸν τὸ πλεονέκτημα καὶ εὐθραυστον νὰ εἶναι καὶ νὰ ξύνεται εὐκόλα.

Ὑπάρχει εἰδικὸν φάρμακον γιὰ τὴν θεραπείαν τοῦ ἀλκοολισμοῦ ;

Δυστυχῶς κανένα ἀποτελεσματικὸν ἀντίδοτον δὲν βρέθηκε ὡς σήμερα πρὸς θεραπείαν τῶν ἀλκολικῶν ἀπὸ τὸ ἐλάττωμά τους. Πωλοῦνται βέβαια διάφορες σκόνες χημικῆς δὴθεν θεραπευτικῆς, ὧν ὅμως δυνάμεις εἶναι ἐπικίνδυναι ἢ χρήσις ἂν δὲν ἀκολουθῇ ἀκριβῶς τίς συνταγὰς πού συνοδεύουν τὸ φάρμακον. Καὶ ἡ παραμικρὴ αὐξήσις τῆς δόσεως ἢ ἡ ἐλαχίστη καὶ ἀνεπαίσθητη ἐλάττωσις τῆς μποροῦν νὰ προξενήσουν σοβαρώτατα δυστυχήματα, θανατηφόρα τίς περισσότερες φορές. Τὸ μόνον ἀσφαλὲς ἀντίδοτον δὲν εἶναι παρὰ ἡ θέλησις νὰ μὴν πίνῃ πιά κανεὶς καὶ ἡ ψυχοθεραπεία πού ἀποβλέπει στὴν τόνωσιν τῆς θελήσεως τοῦ πάσχοντος.

Ποῖα ἦσαν τὰ μεγαλοπρεπέστερα τεχνικὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων ;

Τὰ νεώτερα τεχνικὰ ἔργα, πού συνηθίζουμε ὅλοι ν' ἀποκαλοῦμε θαύματα τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἡμερῶν μας, δὲν εἶναι παρὰ ἀνάξια λόγου παιχνιδάκια μπροστὰ στὰ τεράστια καὶ μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ. Ἰδοὺ μερικὰ δείγματα του : Ἐκτὸς ἀπὸ τίς περίφημες Πυραμίδες καὶ τὴν Σφίγγα τῆς Αἰγύπτου, περίφημα ἦσαν ἐπίσης τὰ ἀνάκτορα τοῦ Κύρου, στεγασμένα μετὰ πλάκες ἀσημένιες, ὅπως καὶ ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος γιὰ τὸν ὁποῖον ἐργάσθηκαν 30.000 ξυλουργοί, 40.000 κτίστες καὶ 60.000 βοηθοὶ τους. Ἀφ' ἐτέρου οἱ κρεμαστοὶ κῆποι

τῆς Βαβυλῶνος, τὸ θαῦμα αὐτὸ τοῦ ἀρχαίου κόσμου, χτισμένο με πλίνθους, ἀπετελεῖτο ἀπὸ τρεῖς ὁρόφους στρωμένους με χῶμα ἀρκετοῦ πάχους γιὰ τὴν καλλιέργεια καὶ τῶν μεγαλυτέρων δένδρων. Ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος στὴν Ἐφεσσο κτιζόταν ἐπὶ 220 χρόνια καὶ εἶχε μῆκος 120 μ. καὶ βάθος 66 μ. Ὅλη του ἡ ξυλεία ἦταν ἀπὸ ἔβανο. Ἡ ὁδοποιία, ἡ γεφυροποιία καὶ τὰ ἀποξηραντικὰ ἔργα τῶν Ρωμαίων παρουσίασαν μνημεῖα καὶ ἀποτελέσματα ποὺ δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ τὰ συναγωνισθῇ ἡ ἐποχὴ μας. Τὸ ἴδιο καὶ τὰ ὑδραγωγεῖα τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ρωμαίων, ποὺ πολλὰ ἀπ' αὐτὰ σώζονται ἀκόμη σὲ διάφορα εὐρωπαϊκὰ κράτη καὶ προκαλοῦν τὸν θαυμασμὸ γιὰ τὴν τελειότητά τους.

Οἱ Φοίνικες ἦσαν περίφημοι γιὰ τὴν κατασκευὴ λιμένων. Ἡ Τύρος, ἡ Καρχηδὼν, ὁ Πειραιεὺς, ἡ Κόρινθος, ἡ Ἐφεσος, ἡ Φώκαια, ἡ Σμύρνη, ἡ Λέσβος, ἡ Σάμος, ἡ Κρήτη, ἡ Ρόδος, ἡ Κύπρος καὶ ἡ Ρώμη εἶχαν ὑπέροχους τεχνητοὺς λιμένας.

Θαυμαστότερα ἀπὸ ὅλα τὰ παραπάνω καὶ πολὺ ἀρχαιότερά τους ἦσαν τὰ τεχνικὰ ἔργα τῶν Κινέζων, ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα τὴν πρώτη θέσῃ κατέχει τὸ Σινικὸν Τεῖχος ποὺ ἔχει μῆκος 6 χιλιάδων χιλιομέτρων.

Πόσα εἶδη ζώων ὑπάρχουν σήμερα στὸν κόσμo ;

Τὸ 1882, οἱ ζωολόγοι ἀνέβαζαν σὲ 311.653 τὸν ἀριθμὸ τῶν εἰδῶν τῶν ζώων. Ἐκτοτε υπολογίζεται ὅτι κάθε χρόνo ἀνακαλύπτονται καὶ 1200 περίπου νέα εἶδη. Ἔτσι μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς με βεβαιότητα πὼς ὅλα γενικὰ τὰ γνωστὰ ἕως σήμερα ζῶα, ἀνέρχονται στὸν στρογγυλὸν ἀριθμὸ τῶν 800.000...

ΣΟΦΙΑ ΛΟΓΙΑ

Ἀπέναντι τοῦ ἔρωτος—ὅπως καὶ ἀπέναντι τοῦ θανάτου ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἴσοι.

ΡΑΙ·Ι·ΝΑΛ

Ἡ γυναῖκες μποροῦν εὐκολώτερα νὰ κατανικήσουν τὸ ἐρωτικὸ τους πάθος παρὰ τὴ φιλαρέσκειά τους.

ΝΤΕ ΛΑ ΡΟΣΦΟΥΚΩ

Ἡ ὁμορφιά δὲν εἶναι παρὰ μιὰ παγίδα ποὺ ἔχει στήσει ἡ φύσις στὴν λογική.

ΛΕΒΙΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΤΖΟΠΙΑΣ

ΙΑΤΡΟΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ

ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΤΟΥ ΕΝ ΔΥΘΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΙΧΟΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ

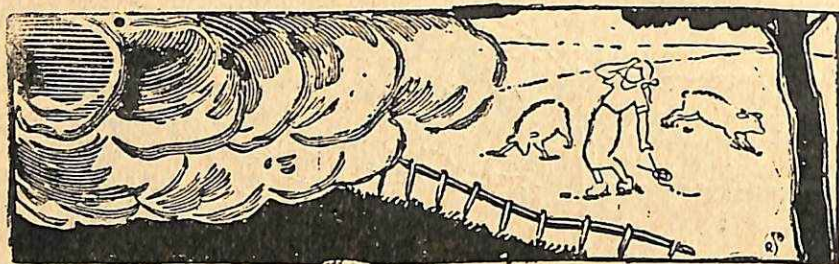
Ὅση ὁμορφιὰ ἐμοιράστηκε καὶ ζῇ
στὶς ὁμορφες τοῦ κόσμου λίγη-λίγη,
σὰν ἀπὸ κάποιο θαῦμα, ὅλη μαζὺ
στὴν ὄψι σου καὶ στὸ κορμί σου σμίγει.

Γι' αὐτὸ κι' ὅταν τὰ χεῖλή μου κολλῶ
στὰ χεῖλή σου τὰ ζηλεμένα, φῶς μου,
μὲ τὸ φιλί σου ἀχόρταγα φιλῶ
ὅλες μαζὶ τὶς ὁμορφες τοῦ κόσμου.

Ἡ ἀγάπη ποὺ ἐμοιράστηκε καὶ ζῇ
μέσ' στὶς καρδιές τοῦ κόσμου λίγη-λίγη
σὰν ἀπὸ κάποιο θαῦμα ὅλη μαζὺ
μέσ' στὴν πολὺπαθὴ καρδιά μου σμίγει.

Γι' αὐτὸ (καὶ μὴν πιστέψης ἂν σοῦ ποῦν
πὼς δὲν σοῦ λέγω τὴν ἀλήθεια, φῶς μου)
μὲ τὴ δική μου ἀγάπη σ' ἀγαποῦν
ὅλες μαζὺ ἡ καρδιές ὅλου τοῦ κόσμου.

† Ι. ΠΟΛΕΜΗΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

Η ΣΥΝΗΘΕΙΑ...

Του ΜΙΣΕΛ ΠΡΟΒΙΝΣ

[Τὸ μικρὸ σαλονάκι τῆς κυρίας Γαβριέλλας ντὲ Στούαρς. Ἀπὸ τὸ λεπτὸ γούστο μὲ τὸ ὁποῖον εἶναι τοποθετημένα ὅλα τὰ πράγματα, φαίνεται πὼς ἡ γυναῖκα ποὺ κατοικεῖ σ' αὐτὸ ἔχει πολὺ καλλιτεχνικὴ ψυχὴ].

Ἐνας ὑπηρέτης (ἀναγγέλλει).—Ὁ κ. ντὲ Ροζελίν.

Κα ντὲ Στούαρς (σηκώνεται μὲ ζωηρότητα ἀπὸ τὴν πολυθρόνα της).—Αὐτὸς πάλι!... Ἄν ἦταν κάποιος τὸν ὁποῖον δὲν περίμενα νὰ δῶ...

Ροζελίν (μπαίνοντας).—... Αὐτὸς θάμουν ἐγώ, δὲν εἶν' ἔτσι;...

Κα ντὲ Στούαρς.—Πῶς λοιπόν; Ὡστε σεῖς εἶσθε; Ξανάρθατε;... Ὑστερ' ἀπὸ δυὸ χρόνια!

Ροζελίν.—Δυὸ χρόνια! Ἀκριβῶς! Οὔτε μιὰ μέρα παραπάνω!... Γι' αὐτό, μπαίνοντας ἐδῶ μέσα, τὸ πρῶτο πράγμα ποὺ ἔχω καθήκον νὰ κάμω εἶναι νὰ ἐκφράσω ὅλη μου τὴ μετάνοια... καὶ ν' ἀναζητήσω, στὴν ἄκρη τῶν χειλιῶν σας, τὸ φιλὶ τῆς συγγνώμης!...

Κα ντὲ Στούαρς.—Ὅχι δά, ἔτσι, ἀμέσως!... Πρῶτα πρέπει νὰ ἐξομολογηθῇτε... Ὑστερα, βλέπουμε ἂν θὰ σὰς δώσω ἄφεση... (Ὁδηγώντας τον κοντὰ σὲ μιὰ πολυθρόνα) Καθῆστε... καὶ μιλήστε ἐλεύθερα. Κανεὶς δὲν θὰ σὰς ἐνοχλήσῃ. (Σφίγγοντάς του τὸ χέρι). Φτωχέ μου φίλε... πόση χαρὰ ἔνοιωσα ποὺ σὰς ξαναεῖδα...

Ροζελίν (χαρούμενος).—Ἀλήθεια;... Τόσο τὸ καλλίτερο, γιατί εἶχα μιὰ ἀνησυχία... Φαντασθῆτε ὅτι περισσότερο ἀπὸ δέκα φορές ἦρθα, τίς τελευταῖες αὐτὲς μέρες, ὡς τὴν ἐξώπορτά σας, χωρὶς νὰ τολμῶ νὰ χτυπήσω τὸ κουδούνι...

Κα ντὲ Στούαρς.—Πῆτε καλλίτερα: «εὐγένεια». Ἀπὸ τὴν

ἡμέρα τοῦ γάμου σας, διακόψατε ὡς καὶ τίς κοσμικὲς μας σχέσεις, ποὺ ἐν τούτοις, μπορούσαμε θαυμάσια νὰ ἔχουμε διατηρήσει... Ἀποφύγατε νὰ μοῦ συστήσετε τὴ γυναῖκα σας — πράγμα ποὺ ἔδωσε ἀφορμὴ στὸν καθένα νὰ πῇ τὸ μακρὺ καὶ τὸ κοντὸ του—καί, μὲ μιὰ λέξη, μὲ παρατήσατε μὲ μεγάλη ἀπονία... γιὰ τὴν ὁποῖαν ἄλλωστε δὲν σὰς κρατῶ καμμιά κάκια! Ἔτσι εἶναι τὸ φυσικὸ τῶν ἀνδρῶν... Κι' ὅμως, Θεέ μου, σὲ τί χρησιμεύουν ὅλ' αὐτά;...

Ροζελίν.—Αὐτὸ τὸ λέτε ἐπειδὴ ξανάρθα!

Κα ντὲ Στούαρς (μ' ἓνα πονηρὸ χαμόγελο).—Ὡστε τὸ νοικοκυριό σας... δὲν πάει καλά;...

Ροζελίν.—Ὅχι καὶ τόσο...

Κα ντὲ Στούαρς.—Ὡστε λοιπὸν ἐπαληθεύουν ὅλες μου ἡ προβλέψεις; Ἡ γυναῖκα σας, ἓνα κοριτσάκι, μὲ ὅλη τὴ δίψα τοῦ ἀνθρώπου ποὺ πρωτομπαίνει στὴ ζωὴ καὶ θέλει νὰ μάθῃ ὅλα τὰ μυστήριά της... Ἐσεῖς, ἂν ὄχι πολὺ γέρος, πάντως ἓνας ἄνθρωπος ποὺ, ἀφοῦ ἔζησε τὴ ζωὴ του, ἔχει φτάσει στὴν ἡλικία ποὺ ἀποζητᾷ ἀπόλυτην ἡρεμία... Καὶ μιὰ μέρα, ξαφνικά, τὸ ζῦπνημα: ἡ ἀποκάλυψις πὼς τὸ ἄγουρο αὐτὸ φρούτο, ἀντὶ νᾶναι γλυκὺ εἶναι μόνο πικάντικο!... Ἔτσι δὲν εἶναι;...

Ροζελίν.—Ὅχι. Λησμονήσατε τὸ κυριώτερο: τὴ σύγκριση... Τὴ σύγκριση καὶ τὴν ἀνάμνηση... Τὴν ἀνάμνηση ὅκτῳ χρόνων ὑπερόχου ἔρωτος!... κοντὰ σὲ μιὰ γυναῖκα ἀνώτερη!...

Κα ντὲ Στούαρς (μὲ μετριοφροσύνη).—... ἦ, τοῦλάχιστον, σὲ μιὰ γυναῖκα ποὺ ἀφοῦ μοιράσθηκε μαζί σας τίς στιγμὲς τῆς τρέλλας καὶ τοῦ πάθους, γερνοῦσε μαζί μὲ σὰς, ξέροντας νὰ ρυθμίξῃ τὴν τρυφερότητά της, ἀνάλογα μὲ τὴ διαμόρφωσι τοῦ ἔρωτά σας...

Ροζελίν.—... Κι' ἀκόμη ξέροντας νὰ μὴ ξεχνᾷ ποτὲ πὼς αὐτὸ ποὺ φωτίζει τὴ ζωὴ εἶναι ἡ γοητεία τοῦ «σπιτικοῦ» καὶ τοῦ πνεύματος...

Κα ντὲ Στούαρς.—Τί; μήπως ἡ γυναῖκα σας δὲν ἔχει πνεῦμα;

Ροζελίν.—Δὲν ἔχει παρὰ ἓνα εἶδος πνεύματος «ἐπιδείξεως». Εἶναι μιὰ σοφὴ κούκλα ποὺ δὲν ἔχει τὸ νοῦ της παρὰ στὸ πὼς θὰ ντυθῇ, καὶ ποῦ, ὡς τόσο, ντύνεται ἄσχημα! Ἡ μικρούλα της ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι παρὰ ἓνα ἄθροισμα αἰσθημάτων... νεοπλούτου!...

Κα ντὲ Στούαρς.—Μὲ ἄλλα λόγια ἂν ἐννόησα καλά, πρόκειται περί... συζυγικῆς τραγωδίας;

Ροζελίν.—Ἀκριβῶς...

Κα ντὲ Στούαρς.—Ἡ σύζυγος ποὺ ἔχει τὸ μυαλό της στὶς διασκεδάσεις καὶ στοὺς χορούς... Ὁ σύζυγος ποὺ νοσταλγεῖ τὰ περασμένα... Καί... (κοιτάζοντάς τον πονηρά) καὶ ὁ τρίτος;... Ὑπάρχει καὶ τρίτος;

Ροζελίν.—Ὅχι, δὲν φαντάζομαι...

Κα ν τ έ Σ τ ο ύ α ρ ς.—Κανέννας, ποτέ, δέν τό φαντάζεται αὐτό...
Ρ ο ζ ε λ ί ν.—"Ε, λοιπόν ὄχι! Ἡ κυρία ντὲ Ροζελίν ἔχει πολλὰ ἐλαττώματα, δέν μπορῶ ὅμως νά πιστεύσω πὼς θά ἦταν ἱκανή νά κάμῃ μιὰ τέτοια... ἀνηθικότητα...

Κα ν τ έ Σ τ ο ύ α ρ ς.—Τὰ τελευταῖα σας αὐτὰ λόγια εἶναι πολὺ κολακευτικά... γιὰ μερικές ἄλλες!

Ρ ο ζ ε λ ί ν.—"Ω, Θεέ μου... Δέν ἤθελα... Δέν πιστεύω νά σᾶς ἔθιξα...

Κα ν τ έ Σ τ ο ύ α ρ ς.—Καθόλου! Μὲ διασκεδάσετε!

Ρ ο ζ ε λ ί ν (κοιτάζοντάς την).—Τόσο τὸ καλλιτερο! Ἔτσι, τοῦλάχιστον, ξαναβλέπω τὸ χαμόγελό σας!...

Κα ν τ έ Σ τ ο ύ α ρ ς.—Τὸ χαμόγελο μιᾶς γρηᾶς...

Ρ ο ζ ε λ ί ν.—Καθόλου! Ἐγὼ μπορεῖ νάχω ρευματισμούς, νᾶσπρισαν τὰ μαλλιά μου, νά γέρασα... Σεῖς ὅμως φαίνεσθε σάν νά μὴ σᾶς ἄγγιξε διόλου ὄλος αὐτός ὁ καιρὸς πού πέρασε. Τί ἐκάνετε, ἀλήθεια, σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα;...

Κα ν τ έ Σ τ ο ύ α ρ ς.—Τὸ βλέπετε: σᾶς περίμενα!...

Ρ ο ζ ε λ ί ν.—Μὴν εἰρωνεύεσθε.

Κα ν τ έ Σ τ ο ύ α ρ ς.—Δέν κοροϊδεύω. Γιὰ θυμηθῆτε τὴν τελευταία μας συνάντηση, ὅπου εἶχα προμαντεύσει ὅλα ὅσα ἐπρόκειτο νά σᾶς συμβοῦν. Εἶχα προεῖπει μάλιστα πὼς πρὶν περάσουν τρία χρόνια, θάρχόσατε γιὰ νά μοῦ ζητήσετε νά σᾶς δώσω συμβουλές... Σ' αὐτὸ μόνον ἔπεσα ἔξω: γιατί ἀκόμα δέν ἐπέρασαν τρία χρόνια ἀπὸ τότε!... Καὶ ὅμως, νά σας!...

Ρ ο ζ ε λ ί ν (πλησιάζοντας τὴν καρέκλα του κοντά της). — Καὶ ἂν, ἂν ξεύρατε σὲ τί ψυχικὴ κατάστασι ξαναγυρίζω σὲ σᾶς... Σε σᾶς, τὴν παρηγορήτρα, σὲ σᾶς, στὴν ὁποῖαν ὀφείλω τίς μόνες εὐτυχισμένες στιγμὲς τῆς ζωῆς μου... Καὶ μοῦ ἔκανε τόσο καλὸ, Θεέ μου, πού σᾶς ξαναῦρα ἐδῶ, ὡσάν τίποτε νά μὴν εἶχε ἀλλάξει, ὡσάν τίποτε νά μὴν εἶχε ἀλλάξει, ὡσάν χθὲς μόλις νά εἶχαμε ἀτοχαιρετισθῆ, ἐσεῖς, ἴδια πάντοτε, τὸ ἴδιο γοητευτικὴ σάν τὴν εἰκόνα πού βρισκόταν στὴν ἀνάμνησί μου... καὶ πάντα δική μου... (Σταματᾷ ἀπότομα, καὶ τὴν κοιτάζει μὲ ἀνησυχία) Πάντα;... Σᾶς ζητῶ συγγνώμη... Ξέχασα ὅτι μείνατε μονάχη ἐπὶ δυὸ χρόνια... "Ὅτι εἴσατε ἐλεύθερη... "Ὅτι ἴσως... κάποιος ἄλλος... "Ω, φόβομαι!... Μιλήστε μου... Πέστε μου...

Κα ν τ έ Σ τ ο ύ α ρ ς.—Πόσο θά εἴσατε ἄξιος νά εἶχα ἐκδικηθῇ... "Αν μποροῦσα ὅμως...

Ρ ο ζ ε λ ί ν (μὲ φωνὴ πού τρέμει λίγο ἀπὸ τὴ συγκίνησι). — "Ὡστε... εἶναι ἀλήθεια; Μὲ περιμένατε;...

Κα ν τ έ Σ τ ο ύ α ρ ς.—Κοιτᾶχτε με καὶ κοιτάξετε ὁλόγουρά σας!...

« ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ »

Ρ ο ζ ε λ ί ν (περιφέροντας ὁλόγουρά τὸ βλέμμα): — Τὰ ἴδια ἐπιπλα, τὰ ἴδια μπιμπελό, ἡ ἴδια ὀψη... Ναί... Ξαναβρίσκω πράγματι τὸ «σπιτικό» σας, ὅπως τὸ εἶχα ἀφίσει, ... τὸ σπιτικό μας μᾶλλον...

Κα ν τ έ Σ τ ο ύ α ρ ς.—Ναί... Σὰ νά μὴ πέρασαν αὐτὰ τὰ χρόνια... (Δείχνει τὴ γωνιά πού κάθεται) Νὰ καὶ ἡ «φωλίτσα μας» ὅπως λέγατε, ἡ γωνιά πού καθόμαστε τὰ βράδια καὶ κουβεντιάζαμε...

Ρ ο ζ ε λ ί ν.—Νὰ καὶ τὸ μικρὸ τραπεζάκι ὅπου παίρναμε τὸ τσάι... κατὰ τίς πέντε τὸ ἀπόγευμα... ὅταν σουρούπωνε καὶ προτιμούσαμε νά συλλογίζομαστε τὴν ἀγάπη ἀντὶ νά μιλοῦμε γι' αὐτήν!... "Ω, ἡ θινὴ εὐτυχία, βρίσκεται μέσα στίς χίλιες δυὸ λεπτομέρειες τῆς ζωῆς, στίς ὁποῖες ἔχουμε συνηθίσει...

(Ἀρχίζει νά σουρουπώνη. Μικρὴ παύση).

Κα ν τ έ Σ τ ο ύ α ρ ς.—Τί συλλογίζεσθε;

Ρ ο ζ ε λ ί ν.—Συλλογίζομαι πὼς ἀπ' ὅλες τίς ἀγάπες πού περνοῦν «ἐξοστὰ» ἀπὸ τὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, μιὰ μόνον τὴν διαπερνᾷ ἐντελῶς! Ἀπ' ὅλες τίς γυναῖκες πού γνωρίζει, μιὰ μόνον εἶναι ἡ γυναικίκα. Ἡ γυναῖκα πού ἐνσαρκώνει τὸ πάθος, τὸν ἔρωτα, τὴ στοργή... Καὶ γιὰ μένα Σεῖς εἴσατε ἡ γυναῖκα αὐτή... Ἀλλοῖμονο ὅμως... Ἐδῶ ἦταν γιὰ μένα ὁ Παράδεισος. Καὶ τώρα, ὕστερα ἀπ' ὅσο συνέβησαν, τὸν ἔχασα γιὰ πάντα... Πάει τὸ ὄνειρό μου...

Κα ν τ έ Σ τ ο ύ α ρ ς (χαμογελώντας γλυκά). — Ἔλα τρελλὸ παιδί... Θέλεις λοιπὸν νά σοῦ δοθῇ πλήρης ἀφεσις... Ἔλα, λοιπόν... "Ὅπως πρῶτα... Ἐδῶ... Κοντὰ μου... Στὰ γόνατά μου... Φοβάσαι;...

Ρ ο ζ ε λ ί ν (ριγώντας).—Εἶναι τόσοσ καιρός...

Κα ν τ έ Σ τ ο ύ α ρ ς.—Καὶ τὸ κεφάλι σου, ἀκούμησέ το στὸν ὦμο μου... Στὸν ὦμο τῆς παρηγορήτρας, τῆς μητέρας, τῆς φίλης... καὶ τῆς ἐρωμένης ἐπίσης λιγάκι... Εἶσαι τώρα καλὰ;...

Ρ ο ζ ε λ ί ν.—Θεῖα... Νοιώθω τὴ ζεστασιά σου, τὴν ἀναπνοή σου... Θεέ μου... "Ὅλα ξεχάστηκαν τώρα... Τόσο κοντὰ σου... Τόσο κοντὰ στὰ χεῖρά σου...

Κα ν τ έ Σ τ ο ύ α ρ ς (σκύβει τὸ κεφάλι).—Τρελλὸ παιδί...

Ρ ο ζ ε λ ί ν.—... Ἀγάπη μου... (Φιλιούντα).

ΜΙΣΣΕΛ ΠΡΟΒΕΝ

ΕΞΥΠΝΑ

ΚΑΙ

ΚΟΥΤΑ

—'Ο χοροδιδάσκαλός μου, μου είπε να πατάω στα νύχια τῶν ποδιῶν, ὅταν χορεύω.

—Σέ ποιᾷ; Στά δικά σας ἤ...στά δικά μου;

—Γιατί εἶσαι λυπημένος;

—Γιατί μοῦπαν πὼς πέθανε ἓνας θεῖος μου καὶ μ' ἄφισε γιὰ κληρονομία δυὸ ντουζίνες κελλάρα.

—Καὶ δὲν τὸ χαίρεσαι;

—Καθόλου. 'Ο θεῖος μου φόραγε 36 νούμερο κι' ἐγὼ βάζω 40!...

—Μοῦ δίνετε σὰς παρακαλῶ, κύριε, μιάμιση δραχμὴ γιὰ νὰ συμπληρώσω τὸ εἰσιτήριο νὰ πάω μὲ τὸ λεωφορεῖο στὸ σπίτι μου;

—Δυστυχῶς δὲν ἔχω ψιλὰ. Νὰ χαλάσω τοῦτο τὸ εἰκοσὸδραχμο.

—Παρακαλῶ, μὴν ἀνησυχεῖτε! Δόστέ μου ὁλόκληρο τὸ εἰκοσάδραχμο καὶ πάω μὲ ταξί· δὲν χάλασε ὁ κόσμος!

—Πᾶνε ἔξη χρόνια πού μου χρωστᾶς χίλιες δραχμές.

—Εἶσαι βέβαιος;

—Βεβαιότατος!

—Μωρὲ μπράβο μνημονικό!

—Γιατί πᾶνε οἱ ἄνθρωποι στὸν πόλεμο καὶ σκοτώνονται;

—Γιὰ τὴν πατρίδα, κουτέ!

—Καὶ τί θὰ τοὺς κάνῃ ἡ πατρίδα τοὺς σκοτωμένους;

—Σήμερα ἦρθα δεύτερος στὴν προπόνησι τοῦ πηδήματος.

—Καὶ πόσοι ἐλάμβαναν μέρος;

—Μὰ πόσοι ἤθελες νᾶναι; "Ένας ἄλλος κι'... ἐγὼ!

Πὼς πλένονται ἡ μεταξωτὲς κάλτσες.

Γιὰ τὲς μεταξωτὲς κάλτσες δὲν πρέπει νὰ μεταχειρισθῇτε σαποῦνι, ἀλλὰ μέσα στὸ νερὸ πού θὰ τὲς βουτήξετε γιὰ νὰ τὲς πλύνετε, πρέπει προηγουμένως νᾶχετε ρίξει νὰ βράσουν μαζὺ μὲ τὸ νερὸ μιά, δυὸ χοῦφτες πίτουρα (ἀναλογία: 500 γραμμάρια πίτουρα γιὰ 2 λίτρες νερό). Θάρχισετε νὰ πλένετε τὲς κάλτσες ὅταν τὸ νερὸ εἶναι χλιαρό. Μὴ βουρτζίσετε, μὴ τρίβετε τὲς κάλτσες, ἀπλῶς «ξεπλύνετε» τὲς, χτυπώντας τὲς μέσα στὸ νερὸ. Ὅταν τὲς βγάλετε ἀπὸ τὸ νερὸ μὴ τὲς σφουγγίζετε, ἀπλῶς τὲς ἐπάνω σ' ἓνα πανί, στὴ σκιά κι' ἀφήστε τὲς νὰ στεγνώσουν μόνες τὲς. Μόλις ἀρχίσουν νὰ στεγνώνουν, σιδερώστε τὲς ἀπ' τὴν ἀνάποδη.

Πὼς καθαρίζεται τὸ φυτίλι τῆς λάμπας τοῦ πετρελαίου.

Τὰ περισσότερα σπίτια στὴν κουζίνα τοὺς μεταχειρίζονται λάμπα τοῦ πετρελαίου. Ὅταν θέλετε νὰ καθαρίσετε τὸ φυτίλι τῆς λάμπας, πλύνετε τὸ καλὰ ὅπως τὰ βαμπακερά, κι' ἀφήστε το νὰ στεγνώσῃ. Ὑστερα βουτήξετε τὸ μέσα σὲ ξύδι, κι' ἀφήστε το ἐκεῖ ἐπὶ τρεῖς ὥρες. Ὅταν τὸ βγάλετε, εἶναι καταλληλότατο γιὰ τὴ λάμπα.

Πὼς θὰ διατηρήσετε τὸ γάλα φρέσκο.

Γιὰ νὰ διατηρήσετε τὸ γάλα φρέσκο, ἐὰν δὲν ἔχετε παγωνιέρα, βάλτε το μέσα σ' ἓνα ἀγγεῖο πορώδες καὶ τοποθετήστε τὸ δοχεῖο αὐτὸ μέσα σ' ἓνα δροσερὸ δωμάτιο πού νὰ σχηματίζεται ρεῦμα.

Πώς πλένονται τὰ μαξιλαράκια.

Ἄφοῦ τινάξετε καλὰ τὸ μαξιλάρι βουτήξετε τὸ μέσα σὲ χλιαρὸ νερὸ με σαπουνάδα, ἀφοῦ ρίξετε προηγουμένως σ' αὐτὸ ἀλάτι (ἀναλογία: 1 κουταλάκι τοῦ γλυκοῦ ἀλάτι σ' ἓνα λίτρο νεροῦ). Χτυπήστε τὸ μαξιλάρι μέσα στὸ νερὸ δυο-τρὶς φορές καὶ κατόπιν, ἀφοῦ τὸ βγάλετε, τυλίξτε τὸ μέσα σὲ μιὰ πετσέτα γιὰ νὰ στεγνώσῃ. Ἔως ὅτου στεγνώσῃ ἐντελῶς πρέπει κάθε τόσο νὰ τὸ μετακινήτε.

Ἡ συνταγὴ αὕτῃ ἀφορᾷ κυρίως τὰ μαξιλάρια ποὺ εἶναι παραγεμμένα με πούπουλα.

Πώς ξεσκουριάζονται ἡ βίδες.

Θέλετε νὰ βγάλετε μιὰ βίδα ἀπὸ κάπου· ἐφαρμόζετε στὴ χαραγματιὰ τοῦ «κεφαλιοῦ», τῆς τὸ κατσαβίδι καὶ προσπαθήτε νὰ τὸ γυρίσετε: ἡ βίδα ὅμως φέρνει ἀντίστασι. Μὴ ἐπιμένετε τότε! Ἡ βίδα ἀπλούστατα εἶναι σκουριασμένη. Ἄν καταβάλετε περισσότερὴ δύναμι στρίβοντας τὸ κατσαβίδι, τὸ μόνο ποὺ θὰ πετύχετε θὰ εἶναι νὰ... σπάσετε τὸ κεφάλι τῆς βίδας.

Ἐκεῖνο ποὺ ἔχετε νὰ κάνετε εἶναι τὸ ἑξῆς: Θὰ πάρετε ἓνα σίδερο θὰ τὸ κοκκινίσετε στὴ φωτιά καὶ κατόπιν θάγγιστε μετὰ τὴν ἄκρῃ του τὸ «κεφάλι», τῆς βίδας. Ἡ βίδα, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ζέσης διαστέλλεται. Κι' ὅταν κρῶσῃ καὶ συσταλῇ ἐκ νέου ὅπως πρῶτα, ἔχει μείνει ἓνα διάστημα κενὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ξύλου. Καὶ τότε μπορεῖτε με ἐπιτυχίαν νὰ μεταχειρισθῇτε τὸ κατσαβίδι.

Σὲ τί μπορεῖτε νὰ μεταχειρισθῇτε τὸ πετρέλαιο.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς φωτιστικὰς ιδιότητές του, τὸ πετρέλαιο ἔχει καὶ τὶς ἑξῆς ἄλλες πρακτικώτατες: α) Μαλακώνει τὰ δέρματα ποὺ ἔχουν σκληρυνθῇ ἀπὸ τὴν ὑγρασία. β) Βγάζει τοὺς λεκέδες ἀπὸ τὰ βερνικωμένα ἔπιπλα. γ) Καθαρίζει τὰ τενεκεδένια καὶ τὰ χάλκινα σκεύη.

Πώς νὰ διατηρεῖτε φρέσκο τὸ ὠμὸ κρέας ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, καὶ πώς νὰ ἀπολυμαίνετε πρακτικὰ τὸ σπίτι σας.

Ἐνα ἀπὸ τὰ καλλίτερα ἀπολυμαντικά εἶναι ὁ καβουρδισμένος καφές. Ὅταν ἡ νοικοκυρὴς καβουρδίζει καφὲ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ λησμονοῦν νὰ περιφέρουν ἀνοιχτὸ τὸ καβουρδιστήρι σ' ὅλο τὸ σπίτι καὶ νὰ ἔχουν τὶς πόρτες ὅλων τῶν δωματίων τοῦ σπιτιοῦ ἀνοιχτές. Ὁ καφές

εἶναι τὸ καλλίτερο θυμιάτισμα μέσα σὲ δωμάτια ἀρρώστων: εἶναι ἀνώτερος καὶ αὐτοῦ τοῦ φαινικοῦ ὀξέως.

Ἐὰν πασσαλείψουμε τὸ ὠμὸ κρέας ἢ τὸ κυνήγι με ἀλεσμένο καφέ, θὰ τὸ διατηρήσουμε φρέσκο ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας.

Πώς μπορεῖ κανεὶς νὰ παχαίνει καὶ πώς ν' ἀδυνατίζει.

Τὸ πάχος ὅταν εἶναι ὑπερβολικὸν εἶναι ἀληθινὴ ἀσθένεια, ὅπως σὲ ἄλλους εἶναι ἡ μεγάλῃ ἀδυναμία. Συνήθως τὸ πολὺ πάχος προδίδει ἀρθριτισμόν, διαβήτην, χρόνιους ρευματισμούς, καὶ προέρχεται ἀπὸ κακὴ λειτουργία τοῦ ὁργανισμοῦ ποὺ ἀντὶ νὰ χρησιμοποιοῖ τις τροφές, τις ἐναποθηκεύει ὑπὸ μορφήν λίπους.

Ἐπίσης συχνὰ οἱ πολὺ λεπτοὶ καὶ ἀδύνατοι ἄνθρωποι πάσχουν ἀπὸ κακὴν κατάστασιν τοῦ στομάχου ἢ ἀπὸ ἄλλες ἀρρώστειες ποὺ λυώνουν τὸν ὁργανισμό.

Ἀλλὰ μπορεῖ νὰ εἶναι κανεὶς παχὺς ἢ ἀδύνατος χωρὶς ὅμως καὶ νὰ εἶναι ἄρρωστος. Καὶ τότε μπορεῖ ἄφοβα ν' ἀδυνατίξῃ ἢ νὰ παχαίνει σύμφωνα με τὰ γούστα του.

Κατ' ἀρχήν, δὲν πρέπει κανεὶς ποτὲ νὰ κάνῃ κάτι ποὺ ὑπάρχει κίνδυνος νὰ τοῦ βλάψῃ τὴν ὑγεία: νὰ μὴ παίρνῃ γαστρικὰ ποὺ λυώνουν τὸ λίπος, ὅπως ἡ οὐτροειδίνη οὕτε γιαιτρικὰ ποὺ δῆθεν παχαίνουν ὅπως τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὰ παράγωγά του.

Μὴν βασανίζετε τὸ σῶμα σας καὶ καταστρέφετε τὸ στομάχι σας με ἀνεπαρκὴ τροφήν. Μὴν τὰ βάζετε μετὰ τὴν φύσιν μαχόμενοι ἐναντίον τῆς πείνας καὶ τοῦ ὕπνου, ἢ κάνοντας γυμνάσματα ἀκατάλληλα ποὺ κουράζουν καὶ προκαλοῦν ὑπερκόπωση.

Γιὰ τοὺς παχεῖς.—Νὰ μιὰ μέθοδος γιὰ ν' ἀδυνατίσετε χωρὶς νὰ κουρασθῇτε καὶ χωρὶς σχεδὸν νὰ τὸ καταλάβετε:

Ἀποκλείσατε τελείως ἀπὸ τὴν τροφήν σας τὰ ζυμαρικά (ψωμί, μακαρόνια, ρυζι, κτλ.) καὶ τὴν ζάχαρην. Ἀρκεσεῖτε σὲ 50 δράμια φρυγανιές. Μὴν πίνετε τίποτε τρώγοντας. Ἀποκλείσατε τις σάλτσες καὶ τις σοῦπες ποὺ εἶναι ὑγρά. Διόλου οἰνοπνευματώδη.

Ἡ δίαιτα αὕτῃ δὲν εἶναι διόλου αὐστηρὴ ἀφοῦ μπορεῖ νὰ φάῃ κανεὶς χόρτα, κρεατικά, ψάρια. Ἐπίσης ἀπαγορεύεται νὰ πίνετε κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν γευμάτων. Ἐπιβάλλεται ὅμως νὰ πίνετε πολὺ τις ἄλλες ὥρες γιὰ νὰ ὑποβοηθήσετε τὸ ἔργον τῶν νεφρῶν.

Ἐπίσης γιὰ νὰ ὁλοκληρωθῇ ἡ θεραπεία χρειάζεται λίγο σπορ καθὼς καὶ ζεστὴ ὑδροθεραπεία.

Γιὰ τοὺς ἀδύνατους.—Τρώτε πολλὰ ζυμαρικά, ὄσπρια καὶ γλυκὰ. Ἀποκλείσατε τὰ χορταρικά ποὺ δὲν εἶναι θρεπτικά. Νὰ κοιμᾶσθε νωρίς,

νὰ ξυπνᾶτε ἀργά, νὰ ξαπλώνεσθε μετὰ τὸ φαῖ καὶ νὰ κουράζεσθε ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον.

Πάντως τὸ γεγονός εἶναι ὅτι οἱ ἀδύνατοι ζοῦν περισσότερο ἀπὸ τοὺς χοντρούς, ἂν πάρουμε ἐννιά χοντρούς καὶ ἐννιά λιγνοὺς σὲ ἡλικία 30 ἐτῶν, θὰ δοῦμε πῶς ἀπ' αὐτοὺς θὰ γίνουν ὀγδοντάρηδες 3 λιγνοὶ καὶ ἕνας μόνον χοντρός. Ἀλλὰ ἀπὸ ἄλλην μεριὰ οἱ χοντροὶ φημίζονται γιὰ τὸ κέφι καὶ τὴν εὐθυμία τους, ἐνῶ οἱ λιγνοὶ εἶναι περισσότερο μελαγχολικοί. Ἔτσι λοιπὸν ἢ ἄλλιῶς, καλύτερα νὰ εἶναι κανένας εὐχαριστημένος μετὰ τὴν μοῖρα του ποὺ τοῦ χάρισε μιὰ στρογγυλὴ κοιλίτσα ἢ ποὺ τὸν ἔκανε κοκκαλιάρη.

Πῶς νὰ καθαρίζετε τοὺς λεκέδες.

1) Σὲ ἄσπρα ὑφάσματα.

Λεκέδες ἀπὸ λίπος :

Πλύσιμο μετὰ σαπουνάδα ἢ ποτάσσα.

Λεκέδες ἀπὸ λαδομπογιές ἢ βερνίκια :

Τερεβινθέλαιον, οἰνόπνευμα, κολώνια, κι' ὕστερα σαπουνάδα.

Λεκέδες ἀπὸ κερί :

Βάλτε ἕνα στουπόχαρτο πάνω στὸν λεκέ καὶ σιδερώστε τον μετὰ ἕνα ζεστὸ σίδηρο.

Λεκέδες ἀπὸ κρασί :

Ἀτμὸν θεοῦ καὶ ζεστὸ νερὸ χλωρίου.

Λεκέδες ἀπὸ μελάνη :

Τρυγικὸν ὀξύ συγκεντρωμένον.

Λεκέδες ἀπὸ σκουριά :

Ζεστὸ ὀξάλικὸ ὀξύ, ἐλαφρὸ ὕδροχλωρικὸ ὀξύ καὶ μερικὰ ρινίματα καοσιτέρου.

Λεκέδες ἀπὸ αἷμα :

Ἀπλὸ πλύσιμο μετὰ χλιαρὸ νερό.

Λεκέδες ἀπὸ φρούτα :

Πολὺ προσεκτικὸ πλύσιμο μετὰ σαπουνάδα ἢ ἀμμωνία.

Λεκέδες ἀπὸ ὀξέα, ξύδι καὶ ξυνὰ φρούτα :

Πλύσιμο μετὰ ζεστὸ ὕδωρ χλωρίου.

2) Σὲ χρωματιστὰ ὑφάσματα βαμβακερά καὶ μάλλινα.

Λεκέδες ἀπὸ λίπος :

Πλύσιμο μετὰ ζεστὴ σαπουνάδα γιὰ τὰ βαμβακερά, σαπουνάδα καὶ ἀμμωνία γιὰ τὰ μάλλινα.

Λεκέδες ἀπὸ λαδομπογιές ἢ βερνίκια :

Τερεβινθέλαιον, οἰνόπνευμα, κολώνια καὶ ὕστερα σαπουνάδα.

Λεκέδες ἀπὸ κερί :

Στουπόχαρτο καὶ ζεστὸ σίδηρο.

Λεκέδες ἀπὸ φρούτα καὶ μαῦρο κρασί :

Πλύσεις μετὰ χλιαρὴ σαπουνάδα καὶ ἀμμωνία.

Λεκέδες ἀπὸ μελάνη :

Ἐὰν τὸ ἐπιτρέπει τὸ χρῶμα, διαλυμένο τρυγικὸ ὀξύ.

Λεκέδες ἀπὸ σκουριά :

Δοκιμάστε μετὰ κιτρικὸν ὀξύ.

Λεκέδες ἀπὸ αἷμα :

Πλύσιμο μετὰ χλιαρὸ νερό.

Λεκέδες ἀπὸ ὀξέα, ξύδι καὶ ξυνὰ φρούτα :

Ρίξτε μετὰ μεγάλη προσοχή, σταγὸνα μετὰ σταγὸνα, διαλυμένη καὶ ἀραιὰ ἀμμωνία πάνω στὸν λεκέ.

3) Σὲ ὑφάσματα μεταξωτά.

Λεκέδες ἀπὸ λίπος.

Βενζίνη, αἰθέρ, ἀμμωνία, κιμωλία, τάλκ.

Λεκέδες ἀπὸ λαδομπογιές ἢ βερνίκια.

Ὀλίγη βενζίνη ἢ αἰθέρα.

Λεκέδες ἀπὸ κερί.

Στουπόχαρτο καὶ ζεστὸ σίδηρο.

Δεκέδες από μελάκι:

Όπως και στα χρωματιστά ύφασματα, αλλά με μεγάλη προσοχή.

Δεκέδες από σκουριά:

Αδύνατον να καθαρισθούν.

Δεκέδες από αίμα:

Πλύσιμο με χλιαρό νερό.

Δεκέδες από δξέα, ξύδι και ξυνά φρούτα:

Όπως και στα χρωματιστά ύφασματα.

Σημ. Ή διάφορες χημικές ουσίες που αναφέρονται παραπάνω βρίσκονται σε όλα τα φαρμακεία.

Πώς να κάνη κανείς τα τραπεζάκια να γυρνοῦν.

Τὸ περίεργο καὶ μυστηριώδες φαινόμενο τῶν τραπεζῶν ποὺ γυρνοῦν ἀπὸ τὴν ἐπίδρασι τῶν πνευμάτων παρήχθη γιὰ πρώτη φορὰ στὰ 1850 ἀπὸ τὸν Σκώτο Ντάγγλας Χόου, ὁ ὁποῖος ἔγινε διάσημος. Διηγοῦνται ὅτι καθόταν πάνω στὸ τραπέζι ποὺ μετεκινεῖτο καὶ ὕψωνόταν μαζί του ἴσα με τὸ ταβάνι. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι ἀλήθεια· εἶναι ὅμως ἀναμφισβήτητο ὅτι σὲ ὠρισμένες περιπτώσεις τὰ εἰδικὰ τραπεζάκια μετακινοῦνται.

Ἡ μέθοδος.—Διαλέξτε κατὰ προτίμησιν ἓνα ἐλαφρὸ τραπεζάκι, μὲ τρία πόδια. Ἐπίσης γιὰ τὸ πρῶτο πείραμα θὰ ἦταν καλὸ νὰ συγκεντρωθοῦν ἀρκετοὶ ἄνθρωποι. Κάποτε ἀρκεῖ καὶ ἓνας ἄνθρωπος γιὰ νὰ μετακινήσῃ τὸ τραπεζάκι, ἀλλὰ τότε ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς πρέπει νὰ ἔχῃ ὀλότελα ἐξαιρετικὴς ἱκανότητες, νὰ εἶναι δηλαδὴ ἓνα «μέντιουμ». Τὰ παριστάμενα λοιπὸν πρόσωπα κάθονται ὀλόγυρα ἀπὸ τὸ τραπέζι, βάζουν ἐπάνω τὰ χέρια τους ἐνώνοντας τὰ μικρὰ δάκτυλα τοῦ ἐνὸς μὲ τὸν ἄλλο, ἔτσι ὥστε νὰ σχηματισθῇ ἓνας κλειστὸς κύκλος. Ὑστερα ἀπὸ ἀναμονή, ποὺ μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ πολὺ μεγάλη ὅταν οἱ πειραματιζόμενοι εἶναι πρωτόπειροι, καὶ κατὰ τὴν διάρκειά της ὁποίας νιώθει κανεὶς πάνω στὰ δάκτυλά του ἓνα δροσερὸ ρεῦμα, ἀκούονται μερικὰ τριξίματα μέσα στὸ ξύλο τοῦ τραπεζιοῦ. Ὑστερα τὸ τραπέζι ἀρχίζει νὰ κουνιέται καὶ σηκώνει τὸ ἓνα ἢ καὶ τὰ δύο του πόδια, νὰ τὰ χτυπᾷ στὸ πάτωμα, νὰ γυρνᾷ· κάποτε μάλιστα σηκώνεται ὀλότελα στὸν ἀέρα. Τέλος ὅταν θέσῃ κανεὶς ἐρωτήματα στὸ τραπεζάκι, δίνει ἀπαντήσεις χτυπώντας τὸ πόδι του τόσες φορές ὅσος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τοῦ γράμματος τοῦ ἀλφαβήτου ποὺ θέλει νὰ μᾶς φανερῶσιν. Μπορεῖ κανεὶς νὰ σχηματίσῃ ἔτσι ὀλόκληρες φράσεις, ποὺ πολλὰς φορές βγῇκαν προφητικὲς ὅσο καὶ ἀληθινές.

Πολλοὶ πιστεύουν ὅτι τὰ τραπεζάκια κινοῦνται καὶ γυρνοῦν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασι τοῦ ἀνθρωπίνου μαγνητισμοῦ. Ἄλλοι ὅμως διατείνονται ὅτι μέσῳ τῶν τραπεζῶν μᾶς μιλοῦν ἢ ψυχὲς τῶν πεθαμένων, ποὺ μεταδίδουν τὰ αἰσθηματὰ τους διὰ μέσου τῶν μέντιουμ. Ἐπειδὴ τὸ ζήτημα εἶναι σοβαρώτατο, ἀσχολοῦνται τώρα μὲ αὐτὸ οἱ μεγαλείτεροι ἐπιστήμονες, ἐλπίζοντας νὰ λύσουν τὸ μυστήριον τῶν κινουμένων τραπεζῶν.

Πὼς νὰ προλάβετε μιὰ δηλητηρίαση ὥσπου νὰ ἔλθῃ ὁ ἰατρός.

Δηλητηρίασις ἀπὸ : *Καυστικὰ δξέα (Θεικόν δξὺ ἢ βιτριόλι, νιτρικὸν δξὺ ἢ ἄκουα φόρτε, ὑδροχλωρικὸν δξὺ, κτλ.).*

Δώσατε ἀμέσως νὰ πιῇ σαπουνόνερο (20 γραμμάρια σαποῦνι σὲ μιὰ ὀκά νερό) ἢ νερὸ ὅπου μούσκεψε στάχτη ἀπὸ ξύλα. Ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει σκέτο νερὸ, ποὺ αὐξάνει τὸ κάψιμο.

Δηλητηρίασις ἀπὸ : *Καυστικὰς βάσεις (ποτάσσα, σόδα, ἀμμωνία).*
Νερὸ μὲ ξύδι, χυμὸ λεμονιοῦ ἢ πορτοκαλλιοῦ.

Δηλητηρίασις ἀπὸ : *Φαρμακωμένα μανιτάρια.*

Ἄν ἐπέμβῃ κανεὶς ἀμέσως, πρέπει νὰ προκαλέσῃ ἔμετον. Ἐὰν πέρσας μερικὲς ὥρες καθάρσιον, οἰνόπνευμα, καφές, τριψίματα.

Δηλητηρίασις ἀπὸ : *Κονσέρβες.*

Δίαιτα μὲ γάλα καὶ νερό. Καθαρτικά. Πολλὰ ποτὰ (ζεστά). Διευερτικά καὶ τονωτικά.

Δηλητηρίασις ἀπὸ : *Στρώδια καὶ μύδια.*

Ἐμετικά. Κλύσματα. Πολλὰ ποτὰ. Καφές.

Δηλητηρίασις ἀπὸ : *Ὁξύδιον ἄνθρακος, ἀνθρακικὸν δξὺ (μαγκάλι), φωταέριον (γκάξι).*

Μεταφορὰ τοῦ ἀρρώστου εἰς τὸν καθαρὸν ἀέρα. Τριψίματα, τεχνητὴ ἀναπνοή, ἑλξίς, ρυθμικὴ τῆς γλώσσας.

Δηλητηρίασις ἀπὸ : *Θειοῦχον ψευδάργυρον (ἄσπρὸ βιτριόλι) θειοῦχον χαλκὸν (γαλαζόπετρα) συμπυκνωμένα.*

Πολὺ γάλα. Ἀσπράδια αὐγοῦ χτυπημένα μὲ νερό.

Δηλητηρίασις ἀπὸ : *Ἀρσενικόν.*

Ἐμετικόν. 1 κουταλάκι γλυκοῦ ἀπὸ ἀλότι καὶ μουστάρδα.

Δηλητηρίαισις από : *Όπιον καὶ παραγωγή (λαύδανον, μορφίνη).*

Έμετικά (ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως ἐνέσεως). Νὰ κρατᾶτε τὸν ἄρρωστο ὀρθιο, καὶ νὰ τὸν χτυπᾶτε μὲ μιὰ βρεγμένη πετσέτα, νὰ τοῦ μιλάτε καὶ νὰ τοῦ βάλετε ἄμμωνία κάτω ἀπὸ τὴν μύτη Νὰ μὴν κοιμηθῇ. Κλίσμα μὲ $\frac{1}{2}$ ὀκὰ ζεστό καφέ.

Δηλητηρίαισις από : *Βενζίνη.*

Έμετικά. Δώστε στὸν ἄρρωστο νὰ ἀναπνεύσῃ καὶ νὰ πιῇ ἄμμωνία. Ζεστά καὶ κρύα ντοῦς στὸ στήθος. Τεχνιτὴ ἀναπνοή.

Δηλητηρίαισις από : *Πικραμύγδαλα (κνανυδρικὸν ὀξύ).*

Έμετικά. Νὰ πιῇ 30 γραμμάρια θειικοῦ σιδήρου διαλελυμένον σὲ νερό. Διεγερτικά. Οἰνοπνευματώδη.

Δηλητηρίαισις από : *Χλωράλη, χλωροφόρμιον, αἰθέρα.*

Ζεστά ἀσπρόρουχα, κτύπημα τοῦ προσώπου καὶ τοῦ στήθους μὲ βρεγμένες πετσέτες, συναπισμούς στὰ πόδια. Τεχνιτὴ ἀναπνοή.

Δηλητηρίαισις από : *Ίώδιον.*

Έμετικά. (1 κουτάλι μουστάρδα σὲ ἓνα ποτήρι νερό). Ζεστό ἀπὸ ἀραροῦτι. Ζεστά καταπλάσματα στὴν κοιλιά.

Πὼς νὰ χρησιμοποιεῖται τὸ ρολοῖ σας ὡς Πυξίδα.

Όποιαδήποτε ὥρα τῆς ἡμέρας καὶ ἂν εἶναι, δὲν ἔχετε παρὰ νὰ κατευθύνετε τὸν δείκτην τῶν ὥρων πρὸς τὸν ἥλιο. Θὰ σχηματισθῇ τότε μιὰ γωνία ποὺ θὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν δείκτη τῶν ὥρων καὶ ἀπὸ τὴ γραμμὴ ποὺ περνᾷ ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ 12. Ἡ γραμμὴ ποὺ περνᾷ στὴ μέση αὐτῆς τῆς γωνίας δείχνει πάντοτε τὸν νότο. Συνεπῶς στὴν ἀντίθετο διεύθυνση βρίσκεται ὁ βορρᾶς.

Πὼς νὰ βγάξετε σκουπιδάκια ἢ ἄλλες ἀκαθαρσίαις ποὺ μπηκάν στὸ μάτι σας.

Έάν ἡ ἀκαθαρσία βρίσκεται στὸ ἐπάνω βλέφαρο, νὰ τὸ τοιμήσετε μὲ τρόπο καὶ νὰ τὸ τρίψετε στὴς κάτω βλεφαρίδες ἕτσι ὥστε ἡ τρίχες νὰ χρησιμεύουν σὰν σκούπα. Έάν πάλι ἡ ἀκαθαρσία βρίσκεται στὸ κάτω βλέφαρο, κάνετε ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Λίγα λόγια γιὰ τὴν ἔκδοσίν μας	Σελίς	3—4
Όταν στὰς Ἀθήνας εἶναι μεσημέρι	»	5—6
Ἡ σημερινὴ μορφή τοῦ Κόσμου	»	7—24
Τὰ τεχνητὰ χαμόγελα	»	25—27
Ἀρχαῖες καὶ Νέες Παροιμίαις	»	28
Ἡ πρώτη θερμάστρα καὶ τὸ πρῶτο κάρρο στὴν Ἀθήνα	»	29—30
Νεκροφάνεια	»	31—32
Νυχτερινὸς Διαβάτης—(τοῦ κ. Σ. Παναγιωτοπούλου).	»	33
Μιὰ μονομαχία τοῦ Λιστ μὲ τὸν Σοπέν	»	34—36
Τὸ Πνεῦμα στὸ θέατρο	»	37—38
Καρτερώντας τὴν Ἀγάπη—(τοῦ Βσέβολοντ Ἰβάνοβ).	»	39—42
Μερικὲς ἀπαντήσεις τοῦ Ζῶρξ Φεϋντῶ	»	43—44
Ἀθήνα—(τοῦ κ. Κ. Καρυωτάκη)	»	45
Σὲ ποιὸν ὀφείλουμε...	»	46—48
Όταν κανένας εἶναι μόνος—(τοῦ Ἀνρὺ Ντυβερνουά)	»	49—60
Μαρμαράδες—(τοῦ κ. Μ. Δαμιράλη)	»	61
Τὸ κτένισμα διὰ μέσου τῶν Αἰώνων	»	62—64
Σαρλῶ	»	65—67
Ἡ Δασκάλα—(τῆς κ. Σ. Μαυροειδῆ-Παπαδάκη)	»	68—69
Ἡ παράξενη ἱστορία τῆς Γῆς	»	70—72
Πεζὰ τραγούδια—(τοῦ κ. Σουλβίου)	»	73—74
Ἡ ἀξία ἐνὸς βωδιοῦ	»	75
Ὁ Μπάρμπα Γιάννης, ὁ Κανατᾶς	»	76—78
Ἄν θέλετε νὰ ζήσετε ἑκατὸ χρόνια	»	79—80
Τὰ ἑλληνικὰ ψάρια—(τοῦ κ. Π. Καψῆ).	»	81—86
Ξόρκι—(τοῦ κ. Ἀπ. Μαμμέλη).	»	86
Ἡ ἱστορία τοῦ καπνοῦ—(τοῦ κ. Δημ. Γιαννουκάκη).	»	87—91
Τὸ κρανίον τοῦ Ἀμλέτου—(τοῦ κ. Ν. Λάσκαρη)	»	92—95
Πεταλούδα—(τοῦ κ. Τιμ. Μωραϊτίνη).	»	95

Γυρίζοντας τὸν Κόσμο—(τοῦ κ. Κώστα Ἀθανάτου).	Σελὶς 96—102
Τὸ κορίτσι μὲ τὰ πορτοκάλια—(τοῦ Μωρὶς Ντεκομπρά). . .	» 113—119
Εἰρήνη—(τοῦ κ. Ν. Χάγερ-Μπουφίδη).	» 120—121
Ἡ τελευταῖες ὥρες τοῦ Αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανοῦ . . .	» 122—125
Ἐνα ἔγκλημα—(τοῦ κ. Κ. Βοβολίνη).	» 126—131
Ἡ πολυγαμία στοὺς διαφόρους λαοὺς	» 132—135
Πῶς παίζουν στοὺς δρόμους τοῦ Βερολίνου	» 136—137
Εἰρηνοδικεῖο—(τοῦ κ. Ἀλ. Φράγκου).	» 138
Ὁ Ἀριστοφάνης—(τοῦ κ. Λ. Καρακάση).	» 139—164
Μερικὲς πληροφορίες γιὰ διάφορα ζητήματα	» 165—167
Σαμιώτισσα—(τοῦ κ. Α. Πάλλη).	» 167
Λίγη ὥρα εὐθυμίας	» 168
Ἡ τέχνη τῆς Ζοζεφίνας Μπαϊκερ—(τοῦ κ. Λ. Πηνιάτογλου). .	» 169—172
Ἡ ἱστορία τὸν γραμματοσήμου	» 173—174
Σαλώμη—(τοῦ κ. Ι. Ν. Γρυπάρη).	» 175
Ἡ ἀνθρώπινες Φυλές.	» 176
Ἡ αἰσθητικὴ τοῦ Ρυθμοῦ—(τοῦ κ. Θ. Κρίτα).	» 177—181
Οἱ πρῶτοι κατακτηταὶ τοῦ ἀέρος	» 182—184
«Ἐνα αὐτοκίνητο, παρακαλῶ !»—(τοῦ Α. Μισοῦ).	» 185—188
Ἡ Μουσικὴ στὴν Ἑλλάδα	» 189—192
Τὰ Μαραμένα Κρίνα—(τοῦ Κλώντ Φαρρέρ).	» 193—218
Τετράστιχο—(τοῦ κ. Κωστῆ Παλαμᾶ).	» 218
Μικρὰ ἐγκυκλοπαιδικὰ περίεργα	» 219—224
Τραγουδάκι—(τοῦ κ. Ι. Πολέμη).	» 225
Ἡ συνήθεια—(τοῦ Μ. Προβίνε).	» 226—229
Ἐξυπνα καὶ κουτὰ	» 230
Πρακτικαὶ Γνώσεις	» 231—238
Περιεχόμενα	» 239—240

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΤΖΟΓΙΑΣ

ΙΑΤΡΟΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ

ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΤΟΥ ΕΝ ΛΥΩΝΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Κάθε συγχρονισμένος καὶ
ένσυνείδητος "Ἕλλην πολί-
της, ἀδιαφόρως πρὸς τὰ ἀτο-
μικά του φρονήματα, ἔχει συμ-
φέρον νὰ διαβάζη ἀντὶ οἰας-
δήποτε ἄλλης ἐφημερίδος τὸν
"Ἐλεύθερον Ἀνδρῶπον,".

Ἡ πολιτικὴ γραμμὴ του δὲν
κανοναρχεῖται ποτὲ καὶ παρ'
οὐδενὸς κόμματος. Θρησκευ-
τικὴ εἶναι ἡ ἀνύψωσις τῆς ὁλό-
τητος εἰς πνευματικὸν ἐπίπε-
δον ψυχικῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ
τῶν στενῶν προσωπικῶν ὑπο-
λογισμῶν καὶ ὁμαδικοῦ συν-
τονισμοῦ κοινῶν ἐπιδιώξεων.
Πλήρης διαφώτισις καὶ ἀπό-
λυτος ἀνεξαρτησία τῆς σκέ-
ψεως—ἰδοὺ ποίας ἰδέας εἶναι
ὄργανον. Μὲ σημαίαν του τὴν
ἀλήθειαν ἐν παντί, ἀνοίγει
τὸν δρόμον νὰ γίνωμεν ὅλοι
πραγματικοὶ
ἐλεύθεροὶ ἄνθρωποι.